

158-159
 Boetius de Consolatione Philosophiae
 H. de Disceplina Scholarum
 Incun. 158, 159
 Bibl. Jag.
 GH. 4550, 4601

W.X
 29

Secundus
de finibus quibus supra in nobis in celis

Boetii viri celeberrimi de
consolatione philosophie
liber cum optimo comen-
to beati Thome

in hunc locum

Hein. 3367

Sancti baptis^m et p^ro^pri^um

[Faint, illegible handwriting]

BIBLIOTHECA
UNIV. CRACOVENSIS

W. X
29

**¶ Incipit tabula super
libros de consolatione
philosophie fm ordinē
alphabeti.**

Lcidiosi et viciosi arguū
tur libro primo me. vii.
Accusatio crudel. li. i. prosa. iij.
Accusatio boetij erga regem hūit
tria vicia libro primo prosa q̄rta.
Actus quilibet requirit ordinem
epis et loci libro. i. me. vi.
In vere flores et in autumnō vñ e
colliguntur libro et me. vi. supra.
Actus sequit̄ dīctōem porētie c̄
est actus libro quinto prosa. iij.
Aduersa fortuna plus prodest q̄
prospera libro. ij. prosa octaua
Aduersa bonis. pspera malis q̄/
re ptingant libro q̄rto prosa sexta
Aduersa ac prospera adueniunt
bonis et malis li. q̄rto prosa. vij.
Aduersitas veros amicos osten/
dit libro secundo prosa octaua.
Aduersitati fortune dolendū nō
est ppter quinq; li. sc̄do. prosa. i.
Aduersitate nō debet sapiēs mo/
lestari nec fortis mltitudie homi
nū terreri libro q̄rto prosa septima.
Aduersitate. 2 in prosperitate se
homo equaliter habeat hortat̄ ex
emplis libro quarto metro. vij.
Affectiōes quatuor gaudiū spes
timor dolor impediunt cognitio
nē veri libro primo metro septio.
Affect⁹ quatuor s̄t req̄re ista. cache.
Afflictus est dōledū li. i. prosa. iij.
Ager mētē hoīs desiḡt li. iij. me. i
Aliena probitas et pulchritudo
q̄tē nō decorant li. sc̄do. p. v.

Amābō q̄s oar legē li. iij. me. iij.
Amiciciam dissimilitudo dissol
uit libro primo prosa tertia
Amicorū triplex gen⁹ li. ij. ps. iij.
Amicū inuenisse est preciosissimū
diuitiarū genus libro et prosa vij
Amic⁹ pus req̄re aduersitas sup
Amicos fortuna. infortunū ini/
micos facit libro q̄rto prosa quinta.
Ammiracōis exemplū de septe
stellis et eclipsi lune libro quarto
metro quinto
Ammirātur homines de illo q̄
raro fit ibidem
Ammirari fec̄ senes phari ibidē
Amor diuinus tria facit in homi
nibus libro secundo metro. vij.
Anaxagoras phus stulticiā ho/
minū solem pro deo colentiū rei/
prehendit libro primo. ps. tertia
Aie felicitas in morte non termi
natur libro secūdo prosa quarta
Aialiū diuerse s̄t figure li. v. me. v
Animalia cetera preter hominē
caput demergunt ibidem
Anni sunt quatuor pres li. i. me. v.
Anni quatuor pres req̄re regimē dī
Anni transformatio peior est q̄
corporis libro quarto metro. iij.
Antiquorum eras fuit sine cupis
ditate libro secundo metro q̄nto
Appetūs oīa pmanere requir̄ ho
num est
Appetitus requir̄ permanentiā.
Appetitus est duplex li. iij. p. xi.
Appetitus requir̄ desiderium
Area fortune quare mundus dī
libro secundo prosa prima.
Arma phie libro. i. prosa secūda
Artes liberales dicunt̄ lac ibidē.
Asin⁹ ad liraz ē hō s̄n attentōne
p̄ba sacra audiēs li. i. prosa q̄rta

Alinus dicitur piger seu tardus libro
quarto prosa tertia.

Auari dicuntur canes. li. i. p. q. r. t. a.

Et ibidem habetur li. ii. metro. scdo.

Auari insatiabiles et auaritia ya
dit in infinitum libro. ii. metro. iiij.

Aues tenebrarum require tenebre.

Auriga require currus.

Aurius require lupus.

Auritus require tps autumale.

Auxilium diuinum in minimis dicitur
inuocari. li. iiij. prosa nona.

Auxilij diuini inuocatio a boetio
libro tercio metro nono.

Arbitror require securitas

Beate tunc respublice sunt

si p sapientes et studiosos regant

libro primo prosa tertia.

Beatitudo sine felicitas est ou-

plex libro secundo prosa quarta.

Beatitudo est ipse deus. li. ii. p. s. a. xij.

Beatitudo summa est in deo. li. ii. p. r. t.

Beatitudo non potest auferri vir-

tuosis libro quarto prosa tertia.

Beati sunt dicitur ibidem.

Beatitudo non est in dignitati-

bis libro secundo prosa sexta.

Beatitudo sine felicitas non consistit

in bonis fortuitis libro scdo. p. uij.

Et pbat tribus rationibus ibidem.

Beatitudinis descriptio. li. ii. p. ij.

Beatitudinem ad veram omnes

vocantur libro. ii. metro decimo

Beatitudinem attingere require abulari

Beus omnis deus est li. ii. prosa. r.

Beatitudo require patria. Item

omnes. Item in verbo voluptas

Bellare ad mortem homines non de-

bent libro quarto metro quarto.

Beli causa est diuersitas morum

ibidem

Bellum iustum decet li. ii. me. q. r. o.

Bene sunt omnia et quod mala fieri vi-

den error est libro. iiij. p. s. a. sexta.

Bestie non brisicant li. ii. p. s. a. vii.

Biliorbeca vii dicitur li. i. prosa q. r. t. a.

Boetio multa nomina annectuntur

in prohemio.

Boetius ordinauit actus suos ad

munem utilitates et rexit romam

propter commune bonum patet septem

exemplis libro primo prosa q. r. t. a.

Boetius habuit uxorem pudicam

et filios prudentes et socerem sa-

pientem libro secundo prosa q. r. t. a.

Boetius habuit plura bona quam po-

stea sustinuit mala li. ii. p. s. a. scda.

Boetius quare infirmus iudica-

batur libro primo prosa sexta.

Bona corporis secularia li. ii. p. viij.

Bona hominis sunt ratio et in-

tellectus non temporalia libro. i. pro. vi

Bona temporalia somniantur esse fel-

licitas libro quarto prosa prima

Bonum preteritum torquet li. ii. p. uij.

Bona temporalia querens in va-

ria incidit libro tercio prosa. viij.

Bona temporalia nec sufficientia nec

potentia prestat libro quarto pro. ix.

Boni semper sunt potentes mali ve-

ro impotentes libro quarto pro. ij.

Boni non sunt sine premia et mali

non sunt sine pena li. ii. p. s. a. tertia

Bonis quare non contingit fortu-

na bona libro quarto prosa quarta

Bonum est duplex libro. ii. p. s. a. vi.

Bonorum premia require premia

Boni primo habent priuant require iusti

untur libro tercio prosa nona.

Bonum vnum idem sunt require vnum.

Bonum summum est verum inuisi-

bile libro tercio prosa nona

Bonum summum est necesse li. ii. pro. x.

Bonū est quod omnia appetunt
libro tercio prosa vndecima
Bonum summū cuiuslibet videtur
id quod appetit libro tercio prosa. ij.
Boreas ventus significat phiaz
libro primo metro tercio
Breuitas vite hūane li. iij. p. iij.
Brium require vlixes
Alamitas vnde dicitur li.
bro secundo prosa prima
Canescit hō ex dolore li. i. me. i.
Canis dicitur rixosus lup⁹ aua/
rue libro quarto prosa tercia
Caro nihil aliud est nisi sanguis
coagulatus libro primo metro. i.
Casus nō ē cūc⁹ pūsu li. v. psa. i.
Casus diffinitur ibidem
Casu q̄ contingunt hūc sine cā
Cathenerationis sunt quattuor
effectus libro primo metro secdo.
Causa mali require nihil
Causa dīci potius liberat accusa/
tos q̄ accusandos li. q̄ro pro. iij.
Cā p̄gentiū q̄ sit li. iij. pro. vi.
Celū q̄re dī stabile li. i. me. secundo
Celū mouet duplici morore ibi.
Celū quare dīcī stare eiusq̄ stel/
le libro primo metro tercio
Circe p̄paf vita hoīs li. iij. me. ij
Circe dea requirre vlixes
Ciuitas est regēda a philosophis
libro primo prosa quarta
Claritas sol̄ regē p̄uidētia dei
Cognitio summi boni fit per cre/
aturas gradatim transcendēdo
libro quarto metro primo
Cognitio sequitur naturam co/
gnoscentis libro quinto p̄sa q̄nta
Cognitionis veritatis impedi/
menta require Turbationes
Cognitio veri repellit cetera em/
ignorantie libro q̄ro prosa q̄nta.

Cognitua p̄tus alt in nob̄ intel/
lectua z alt sensitiua li. iij. p. iij.
Cognoscitur rotundū aliter visu
et aliter tactu libro primo p̄sa. iij.
Cognoscit homines aliter sensus
imaginatio aliter ratio aliter intel/
ligentia diuina ibidem
Color phie libro primo p̄sa p̄ma
Comedere parentes in cerus p̄ci/
bus laudabile est libro. ij. p̄sa. vij.
Comphendit res aliter q̄ existit
libro quinto prosa quarta
Concordari nō possunt mali cu/
bonis nec etiā inter se li. iij. p. vi.
Concordia elementorum requi/
re regimen dei
Concupiscentia terrena supera/
ta homo fit diuinus li. iij. me. vij
Confiteri nō abscondā si medi/
cantis opus expectas o porce vt
vulnus detegas libro. i. pro. q̄nta
Consentientia libertas et p̄scientia
libera libro primo prosa quarta.
Conscia p̄ua punit malū intrin/
sece si exteri nō punit li. iij. p. iij.
Consolatio phie libro. i. p̄sa. iij.
Cōsules electi ducti in prōziū fin/
p̄suetudinē romanorū li. ij. p̄sa. iij
Contēplatio sup̄noz ē nīm̄ stul/
tos ppugnaculū li. primo. p. iij.
Contingens require necessarium
Conuictus require damnari
Erapula hominem debilitat li/
bro secundo prosa quinta
Lupiditas multorum malorū
causa est libro secundo prosa. ij.
Lupiditas viri boni naturaliter
est inserta hominib⁹ li. iij. p̄sa. ij.
Currus per aurigam necessario
nō vehit libro quinto prosa q̄ro.
Annari null⁹ debet nisi cō/
uictus libro p̄ro prosa. iij.

Damnatoꝝ pena require pena
Desideriū siue appetitū eorum im
plere soli sapiētes pñt li. iij. p. ij.
Desiderij et libidinis dñia ibide
Deus est eternus ⁊ inueter omnia
libro quinto prosa sexto
Deo sunt pces offerende ibidem
Deus presidet vt conditor mun
di libro primo prosa sexta
Deus cognoscitur et commendatur
de gubernatione celestium et ter
refrui li. i. me. v.
Deus siue summiū bonum nō in
uenitur in terrenis sicut nec aurū
in arboribus li. iij. metro octauo.
Deus regit omnia excepto libero
arbitrio li. iij. metro nono
Deus est immutabilis et manet
libro tercio metro nono
Deus a nullo pulsus sed sua bo
nitate fecit omnia et commendatur
ex parte sapientie sue ibidem
Deus oia gubernat li. iij. psa. xij.
Deo oia recta fiunt li. iij. psa. l.
Deus rotat orbem dicit Permi
nides li. iij. prosa duodecima
Deus tonans require consensu
Deus verissime est require esse
Deus fons ois bonitatis per oī
potentiā iudex equitatis piustici
am libro quarto metro sexto
Dei regimen li. iij. me. vi.
Dei eternū omnes sapientes vi
serant libro quinto me. vi.
Deus oia videt li. v. prosa sexta
Deus est sol illuminās li. iij. me. x.
Dignitas siue potestas ē duplex
libro i. prosa sexta
Dignitas reddit malos peiores
vt patet de romanis li. ij. pro. vi.
Dignitas reddit peiores patz de
Recone cuius ponit quatuor ma

litas libro secundo metro sexto
Dignitas si esset bona nō aduen
ret pessimis libro ij. metro sexto
Dignitas collata i probis nō effi
cit dignos s; oñcat dignos libro
secundo psa sexta
Dignitas nō reddit hoiez bono
rabilem si non est virtuosus libro
tercio prosa quarta
Et probat quadruplici via
Dignitas prefecture dignitas se
natoria ibidem
Displicere malā laudabile ē libro
primo prosa tercia
Dinitie in quinq; cōsistunt libro
secundo prosa quinta
Dinitie dispseminuū scia p o dñ
spera augmentat li. ij. pro. qñta.
Dinitie nō sūt appetende tribu rō
nibus Probatut idem et propter
diuitias multi perierunt ibidem.
Diuites soli reputantur honore
digni ibidem
Diuites nō a seutit idigentiā s; a
ue diuites sp sūt idigētes libro iij
prosa tercia
Diuitatō qd sit li. v. psa quarta
Diuina puidencia regi t ingenti
Diuinoz moꝝ tria regunt. i. astra
elementa ⁊ tpa li. ij. me. octaua
Diuinus amor tria facit in homi
nibus ibidem
Volendū nō esse de mutacōe for
tune require aduersitate
Volere faciūt tria boētū libro i.
prosa quarta
Dolor iramezo ⁊ li. i. prosa quinta.
Solia duo vni in limite fontis li
bro secundo prosa secunda
Duo principia rerum bonum
et malum require pithagorici
Durare malum require miseriōz
Ebrus volens ired omū sic

Erras ad felicitatem libro
tercia prosa secunda
Eclipsis lune est hominibus mi-
rabilis reqre ammirationis
Eger omnis eo q̄ desiderat li. iij.
prosa tercia
Elementorum concordia reqat/
reregimen/ dei
Eloquentia sine sapientia et elo/
quentia cū sapia li. ij. prosa pria
Epituri storici li. primo. psa. tercia
Equiter se hñe reqre a dueritate
Error sapiētis est duplici de cau-
sa peior q̄ insipietis li. i. psa. pma
Esse malos simpli nō pcedit sed
esse boies malos sicut cadauer el-
se hominem libro. iij. prosa scda
Esse desiderat omne quod est in
mundo libro tercio prosa. secūda
Esse verissime habet primuz ens
quanto ergo aliquis magis pvi-
cia recedit a primo esse
Etas phie libro primo prosa. i.
Etates quatuor per poetras disti-
guntur libro. ij. metro. v.
Eternitas deo attribuit perpetu-
itas mundo. li. v. pro. vi.
Eternitas diffinitō li. v. psa. vi.
Eternitatis cognitio habetur ex
cognitione temporis ibidem
Eternitatis vocabulo mlti sunt
abusu ibidem
Eternū triplex libro. v. psa. vi.
Eternus n̄ est mundus sed perpe-
tuus libro quinto prosa. sexta
Euenire require liberū arbitriū
Euenire reqre casus Itē fortuiti
Exilium require miseria
Exiliū boetij fuit qd raij. milia/
ria raitonica li. i. prosa quarta
Exiliū nullibi est libro. i. psa. q̄rta
Eufraſis et rygnis duplex origo

libro quinto metro primo
Acies siue vultus philo/so-
phie libro primo prosa. iij.
Falli non potest deus require p/
uidentia diuina
Falsa felicitas dicitur mendax li-
bro tercio prosa nona
Famam inspiciunt vulgares nō
meritum li. i. pro. iij
Famā bonā diminuit pena ibi.
Fama alicuius nunq̄ per totuz
mundū volauit li. ij. pro. vij.
Famā bonā nō curat p̄uosi ibi.
Fama popularis nō puenit ex re-
cto iudicio rōnis. li. iij. pro. vi.
Familiaris inimic⁹ efficacissima
pestis li. iij. pro. v.
Familiaritas principū est p̄uicio-
sa li. iij. pro. vi.
Fatalis ordo li. iij. pro. vi.
Fatum duplex notificatur ibidē
Fatuz comparatur circulo libro
quarto. psa. sexta
Fatum ad prouidentiam habet
differentiam ibidem
Fatum dependet a diuina prou-
dentia exemplum ibidem
Fati diuerse opinionones ibidem
Fato omnia que subsunt etiā di-
uine prouidentie subsunt ibidem
Fatum se habet ad prouidentia sic
rōinatio ad intellectū ibidem
Fatum incipit vbi motus et q̄c/
quid supra motū est fatū est ibi.
Felicitas est duplex scz politica et
speculatiua li. i. met.
Felicitas non est in rebo exteriori/
bus sz inter nos est li. iij. pro. iij.
Felicitas nō p̄stet in multitudine
agroz nec in dignitate nec in vti-
litate nec in bona fama nec in lu-
xuria nec i bonis fortūe li. ij. p. v.

Felicitas temporalis in tribus con
sistit libro secundo prosa quarta.
Felicitas nescit totaliter aduenire ibidem
Felicitas falsa libro quarta me. l.
Felicitatem a vero bono errantes
in quinque posuerunt consistere li
bro tercio prosa secunda
Felix quicumque deus sit in alterius
statu apparet felicior li. ij. pro. vi.
Figura siue forma hominis et etiam
brutorum libro quinto metro. v.
Filios probos habere est locum dū et p
oppositum nihil infelici li. iij. p. vij.
Finis cum sit causa causa. ideo nihil potest pre
cedere sciri nisi siue ignito li. i. p. vi.
Finis est principium in vno perducit
per in circulo. ergo cognito prin
cipio cognoscitur finis omnium rei
rum scilicet deus libro primo pro. vi.
Fletus duplex verus et fictus si
ue adulatorius libro primo. psa. i.
Fons bonitatis require deus
Fortis require aduersitate
Fortitudo siue potentia vera requi
rere refrenare
Fortune bona transitoria et de
ceptorum nulli seruare fide li. i. me. i.
Fortuna caduca. propter duo du
plicem habet faciem ante albam
et retro nigram ibidem
Fortuna ceca depingit duplicem fro
te capillata et calua li. ij. psa. pma
Fortuna non est in prece hominis ibidem
Fortuna depingit cum rota ibidem
Fortuna non assuescit in opposi
tum nec natura ibidem
Fortuna quilibet dupliciter con
sideratur libro quarto prosa. vi.
Fortuna esse bona vel mala statim
voluntate hominis libro quarto. psa. vij.
Fortuna inuehitur contra auari
nam libro secundo metro secundo

Fortune bona non efficiunt quod
promittunt libro tercio prosa. iij.
Fortuna omnis aut iocunda aut
aspera libro quarto prosa septima.
Fortuiti euentus declarantur per
flumina paradisi scilicet regim. et ex
fratre quorum duplex est origo li
bro quinto metro primo
Fuga passionum siue affectionum
libro quarto metro septimo
Futura ex necessitate eueniunt requi
respes
Futura deo sunt certa non autem fieri.
Gloria mundana non dicitur
beatitudo libro quarto. psa. v.
Glandium si est in vestibus li. ij. p. v.
Gloriandum non est in multis
dine seruorum libro secundo pro. v.
Gloria siue fama non spectat ad
virtuosos libro secundo pro. vij.
Gloria humana non est appeten
da. propter quatuor libro. ij. pro. vij.
Gloria vana ex nobilitate sangui
nis libro tercio prosa sexta
Gubernatio celi et terre regere de
Gubernaculum quo deus regit mun
dum est bonitas dei libro. i. psa. vi.
Gubernare omnia require deus
Ebetat et ingrossat menses hu
mana temporalis libro. i. me. ij.
Herculis labores duodecim li
bro quarto metro septimo
Homo diuinus require concupiscentia
Hominis bona sunt ratio et in
tellectus non temporalia li. i. pro. vi.
Homo proprium require rationem
Homines mali naturam amittunt
humanam et in bruta reuertuntur
libro quarto prosa tertia
Hominis fortuna est sursum ad
celos creata bruto vero deorsum
ad terram libro quinto metro. v.

Hō nō viliſ; nobiliſ pſ mūdī
nihil boīe meliſ li. ij. proſa. uij.
Hō vere ſcit q̄ ſeipm ſcit ⁊ igno-
rat qui ſeipm ignoſat li. i. pro. vi.
Hō nō ē hō niſi rōnal' li. iij. p. ij.
Hoiſ nō errāt niſi querēdo ſeli-
citatem li. iij. metro. vij.
Hūani ac' regūſa deo li. i. me. v
Ignorātia eſt duplex iter-
na ſiue naturalis ⁊ hec eſt
interna externa ſiue extra
naturā ⁊ hec eſt ſenū ⁊ negligentia
libro primo metro ſecūdo
Ignorātia ſui ipſius require hō.
Ignorantia require cognitō veri
Imagines veri boni require bo-
ni veri
Impatienſia opraſ mutari ſtatū
libro ſecundo proſa quarta.
Impedimēta cognitōis verita-
tis require turbationes
Impunitas require pena
Impuniti mali require veritas
Inclinatio capitis ſignū ē pſun-
deſ imaginatōis li. iij. proſa. ij.
Inſeliciffimi require miſerrimi
Infortunū ad multa eſt bonum
libro ſecūdo proſa octaua.
Ingenū hūanū nō valet ſordinez
vine pudētie p̄bēderel. uij. p. vi
Inimicus familiaris ē efficac' pe-
ſtis libro tercio proſa quinta
Inſecuritas regie p̄cātis patet in
Iponſio li. iij. proſa. v.
Inſpectus require ſol
Inuenire deū require deus
Iudex eq̄ratis require deus
Inuſidus cōparaſ veſeno monti
ardenti li. i. me. uij.
Ira quid ſit li. i. pro. v.
Ira nō erit in antiquis li. ij. me. v
Iudices mouent ad miam du-

plici de cauſa li. i. proſa quarta
Iudiciū vulgariū dicit infortu-
natum miſez fortunatū ſelicem.
libro primo proſa quarta
Iudiciū naturale ⁊ rationale
diſſerunt libro. v. proſa. ij.
Iuſticia quid ſit li. ij. pro. i.
Iuſti ſiue boni nō ſolū hic p̄mīs
priuant. ſed a malis calcantur li.
bro quarto proſa prima
Inuentus viridis ⁊ ſelix d̄nt li.
bro primo metro primo
Abores duodecim requi-
re herculis

Lac require artes liberales
Laborintus domus multis cir-
culis conſtructa libro. iij. p. xij
Laict odiū ſratos li. i. pro. ij.
Laudare p̄ntem dupliciter cōſin-
git libro. ij. proſa. ij.
Laus minuit p̄ſciam li. i. p. uij.
Lecro ſiue thoro ſtudioſum aſſimi-
latur li. i. pro. i.
Letbargia q̄lis iſſirmitas li. i. p. ij
Letbargā hō pantur reſpectu ce-
leſtis li. i. proſa. ij.
Leuia documēta p̄cedere debēt
difficilia li. i. proſa. ij.
Libez arbitriū eſt in ratiōali ere-
atura li. v. proſa. ij.
Libez arbitriū alr eſt in angelis
alr in hoibz bonis ⁊ alr in prauis
ibidem
Libez arbitriū nō neceſſitatur.
ſed deus omnia proſpiciet ibides
Libez arbitriū ſequitur premia
et penelſ. v. proſa. ij.
Liberi arbitriū ⁊ p̄udentie vine
nō eſt diſcordia ſicut aliquoſiter
apparet li. v. me. ij.
Libero arbitrio p̄ntes ſic ⁊ alr
euenire libro quinto proſa ſexta.

Ziditatis desiderij ofia libro. iij.
Zigar⁹ carthensis Re. pnceps ma-
 lus.
Zumē require tenebre
Zururia mag⁹ dolor q⁹ voluptas
Zupus d^r avarus li. iij. pro. iij.
 libro tercio profa septima
Zururia pūgit p⁹ factū li. iij. p. vi
Zucuriosi pparant rabiei maris
 libro primo metro quinto
Zuriosus require porcus
 Agitramm qre assūpit
 boetius libro. i. profa. iij.
Zala sunt in mundo li.
 bro quarto profa prima
Zali 2 stulti non sunt ieiendi.
 libro primo profa tercia
Zali sunt inferiores quib⁹ insu-
 riantur libro quarto profa q^rta
Zalis nūq⁹ est bñ q⁹uis ira op⁹
 nentur hoies libro quarto pfa. vi
Zalis quare pūgit fortuna bo-
 na libro quarto profa quinta
Zali in dignitate positi peiora
 faciunt q⁹ incendium vel diluui-
 um libro secūdo profa sexta
Zalicia Heronis libro. ij. me. vi
Zali destruit dies nocet ibid⁹
Zalis nequicia supplicium est
 libro quarto metro tercio
Zali amittit naturā hūanā ibi
Zali hñt diuersas naturas vñ
 animalium ibidem
Zali pfiunt q⁹ delectāt nō q⁹
 desiderant libro quarto pfa. ij.
Zalis qūq⁹ qre bñ. qūq⁹ male
 contingit libro quarto profa. vi.
Zalis d^r malis qūq⁹ faciunt bo-
 nos ibidem
Zaloz potentia est ab impotē-
 tia virū libro quarto profa scda.
Zalos ē ūsū p^rcedit Re. ēē
Zali p^rosse siue velle Re. posse

Zalicia etnāl^r duraret li. iij. p.
Zalū nūq⁹ ē li. iij. p. vi
Zanus phie libro primo. p. i.
Zalū nihil est libro tercio. p. ij.
Zedicus q⁹iter inuestigat inoz
 bum libro primo profa secunda.
Zedica d^r phia libro. i. p. iij.
Zedicus nō solū p^r signa vrine
 querit morbi sed etiā per interro-
 gationes libro. i. profa sexta
Zemorari Re. recordari
Zendacū ē triplex libro. i. p. iij.
Zandax Re. felicitas falsa
Zeror require dolor
Zeretrici assilantur muse po-
 etici libro primo profa prima
Zetro 2 profa vñ Boetius p^r
 pter duo libro primo metro pmo
Ziseria 2 exiliū libro primo. p. v.
Zisericordia require iudices
Ziser ē ois mal⁹ li. iij. pro. iij.
Zisertor tāto quis quanto sup-
 plicia dignior ibidem
Ziserores essent mali si nō pu-
 nirentur ibidem
Ziserrimi sūt infelicitissimi si ma-
 licia eternalit duraret li. iij. p. iij.
Zons etbna sp ardet li. ij. p. v.
Zora require penodi
Zora samā destruit li. ij. p. vij.
Zorē refugit oia li. ij. pro. v.
Zora felix 2 infelix fin vulgares
Zundas require area fortune
Zūdus ppat mali li. i. pro. iij.
Zundum posuit plato incepisse
 libro quinto profa sexta
Zurē velle murib⁹ dñar tridica-
 losum est libro secūdo pro. vi
Zucabilicas rerum probat tri-
 bus exem plis scilz sole floribus et
 mari libro tercio profa octaua.
Zurabilia oia p^r deū li. iij. p. vi

Dutatio animi est maior pena
q̄ in corpe libro tercio metro. iij.
Natura nō assuecit in op̄
posituz nec fortuna libro
tercio metro secundo
Natura est triplex libro. ij. pro. i.
Natura non miscetur contrarijs
libro secundo prosa sexta
Natura būana paucis minimisq̄
contenta est libro secundo p. v.
Natura si iterdū violētiā tñ qñq̄
ad id redit qd naturali sibi puenit
Uel sic natura aialū oim arborū
sidez stat i legibz suis z nō variat
cōsuetudinē. v. p. de leone vege.
rabilibus z volantibz li. iij. me. ij.
Naturale iudiciū differe a ratio
nali libro quinto prosa secunda
Necessitate require presentia Itēz
require signum
Necessitates sūt dueli. v. pro. vi.
Necessariū idē pōt ēē ptingēs ad
diuersa relati libro. v. prosa sexta
Herōis q̄tuor malicie re. dignitas
Herōis luxuria libro. i. me. iij.
Nescire require homo vere
Agromantici p̄sumperūt Boe
tium propter duo li. i. prosa. iij.
Nihil est cā mali li. iij. pro. sexta
Exhibilo nihil fieri quō intelligi
tur libro quinto prosa prima
Nobilis quis p̄ter illū qui ē de
vitus vicijs libro quarto me. vi.
Nobilitas est laus parentum li
bro tercio prosa sexta
Nomen significat substantia q̄cū
qualitate libro quarto me. iij.
Non ens est duplex libro quinto
prosa sexta
Nonū antiquum require pari
Nō est duplex accidentalis z na
turalis libro primo metro tercio.

Bediunt deo cuncta na
turaliter existencia libro
quarto metro sexto
Obluio est anime a corpore li
bro tercio metro septimo
Obluioni tradentur diuites li
bro secundo prosa septima
Obluioni tradentur viri magi
libro primo prosa septima
Ociū dicitur studium fm vul
gares libro primo prosa quarta
Oculi p̄bie ratio et intellectus ex
triplici rōne dīcūt ardētes li. i. p. i.
Odiū non habet locum apud
sapientes libro quarto p̄sa q̄rta
Oēs laborāt s; diuerso calle ad
vñū beatitudinis finem puenire.
libro tercio prosa secunda
Oēs cōdūt ad bñitudinē vñ natu
rali cōpulsī. sed varie li. iij. pro. ij.
Opinio vulgarū redire veritas
Op? qd facere vis requirit volū
tas z p̄as libro tercio pro. iij.
Oro siue dīcatō qd sit li. v. p. iij.
Orones siue p̄ces sūt deo porri
gendeli. v. prosa sexta
Oratores q̄sunt libro. iij. p. iij.
Ordo debet? ep̄is z loci dīz ēē in
quolibet opere siue actu li. i. me. vi.
Ordine debito seruantur res in
suo esse ibidem
Ornamentis ornari est error li
bro secundo prosa quinta
Orphe? barbarus li. iij. me. xij.
Orphei fabule moralitas ibidē.
Arētes require comedere
Passio ē quidā mor? cels
lule appetitū li. i. pro. vi.
Passiōes animi z op̄itiōes impe
diū rectitū oīs iudiciū li. i. pro. vi.
Exibidem metro septimo
Pari sapientes non est nouū. sed

antiquum libro primo prosa. iij.
Patria pbat phm li. ij. pro. vij.
Patria est brinudo via ad es sūt
virtutes libro quinto prosa pma
paupras duplex li. ij. me. iiii.
Palin? senator romanoz li. ij. p. ij.
Par seu trāqllitas mētis li. i. p. v.
Peccata require vicia
Pecunia paupratē iducit li. ij. p.
Pecunia fecit hoīem indi
gentem libro tercio prosa. ij.
Pellēde sūt affectōes li. i. me. vij.
Pena malozū bona impunitas
mala libro quarto prosa quarta
Pene dānatoz siue purgandozū
non sunt edisserēde li. iij. pro. iij.
Penemaloz quare fieri pmittun
tur bonis? malis iocūda q̄ debē
tur bonis libro quarto prosa. v.
Pene require libez arbitriū
Pene mētis speculatio rōis li. iij. p. i.
Periclitari li. iij. metro septimo
Perodi mortis siue mēte vice li.
bro quarto metro quarto
Peripatetici libro primo p. iij.
Permanēcia est appetitus natu
ralis non voluntarius li. iij. p. xi.
Phari require ammirari
Phia de mulier ppter tria li. i. p. i.
Phie statuta ibidem
Phie ptes tres mathematica
Naturalis metaphisica ibidem
Phie vestes artes liberales ibid
Phie vestes erant filis tenuiss
mis ibidem
Phia mambus suis temperat ves
stem ibidem
Phie vestes obscurant. qz nō vis
sitate vr gladius inquirere rubigi
nosus erit ibidem
Phia diuidit in practicam z spe
culatiuam ibidem

Phia practica habet i ethica eco
nomica z politica. sz speculatiua
seu theorica triplex est scz phisica
methematica z metaphisica z i
talibz ē ordo p modū scale ibidē
Phie vestis scidit vario mō ibid
Phie ornamenta ibidem
Phie ira ibidem
Phia magistra oīm virtutū z est
a deo libro primo prosa tercia
Phia ē via ad cognoscendū vez
lumē scz deū z docet ptenere ter
rena libro quarto prosa prima
Phs fuisses si tamenisses li. ij. p. vj
Piger require asinus
Pithagorici posuerūt duo pñcis
pia rez bonū z malū li. iij. p. xi.
Plato redire scire. Itē redemōs
Poemata dulcediefficit li. i. p. i.
Poeta require meretrici
Poetica ars a phia figurat li. i.
Popularis require fama p. i.
Porcus bz luxuriosus li. iij. p. iij.
Posse malū pei? est q̄ velle li. iij.
prosa quarta qualiter intelligitur
Posse malū nō ē posse li. iij. p. ij.
Posse implere require desideriu
Potentia nō pōt in libez arbitri
um libro secūdo prosa vi. vt pz b
illo qui momordit linguam
Potentia vera require refrenare
Potētia sufficientia reuerēcia cla
ritudo iocunditas sunt vnum in
re libro quarto prosa nona
Potentia ligata require pñcep
malus
Potentia plus require actus
Potentium familiaritate Senes
ta et plures mortui sunt libro tert
cio prosa quinta
Potentia prodit indignum libro
secundo prosa sexta.

Item libro tercio metro tercio
Potentia non est sine timore lib.
iiij. prosa. iiij.
Potentes noiant falsi nominibus
li. iiij. prosa. vi.
Potentia est occasio mali li. iiij. me. iiij.
Potens qui scit refrenare propriam
maliciam.
Potentes huiusmodi sunt timē
di libro primo metro quarto
Potens contra patitur potentia
exemplum de Busiride interfecto
ab Hercule
Item de regulo romano li. iiij. p. vi.
Potestas regia non est vera po-
testas li. iiij. prosa. vi.
Potestas gladio super caput pe-
denti comparatur ibidem
Potestatis inseguritas requirit in-
seguritas.
Potestates conceduntur malis
libro. iiij. prosa. vi.
Potestas plus requirit dignitas.
Preces requirit orationes
Premia nunquam desunt bonis nec
malis supplicia libro. iiij. prosa. iiij.
Premia regere librum arbitrium
Premium extrinsecum non curat
bonus cum habeat in animo in-
trinsecum libro. iiij. prosa. iiij.
Prescientia dei li. v. prosa. iiij.
Prescientia dei nullam necessitatem ipo-
nit futuris libro quinto prosa. iiij.
Prescientia dei non mutat proprie-
tatem rei libro quinto prosa. vi.
Presentialiter omnia sunt in deo
libro quinto prosa sexta
Pretorio inducebantur consules
romani requirit consules
Principia duo regere pythagorici
Principium malorum potentia ligata
est initio carceris li. iiij. metro. ij.

Prodigium quod sit li. ij. prosa prima.]
Promittere requirit sapiens
Propositionum veritas est sup na-
turam rerum libro quarto prosa. ij.
Proprium bonorum hominum re-
quirit ratio recta.
Prosopoeia est fictio nove persone
libro primo prosa prima
Prospera requirit adversa
Providentia dei solis claritates
excellit libro quinto metro secundo.
Providentia divina quo ad di-
versos actus hominis infallibilis li. v. p. vi
Prosa et metro utitur boetius duobus
de causis libro primo metrum primum.
Prudens tria respicit tempora li-
bro secundo prosa prima
Prudentia rerum exitus metitur
libro secundo prosa prima
Pulchritudo quadruplex li. ij. prosa. v.
Pulchritudo non est in homine. s;
in veste libro primo prosa quarta
Pulchritudo corporis velociter
rapitur libro tercio prosa octava
Pulcrum videri non reddit na-
tura sed oculorum debilitas ibidem
exemplum de Alcibiade.
Puniantur alibi gravius mali-
ciis impuniti libro quarto prosa. iiij.
Punire intrinsece regere conscientia pura
Puniri non requirit miseria
Uiles mentis requirit par-
Quinque unum in re requi-
re potentia.
Quid nominis et quid rei differ-
unt libro quinto prosa prima.
Actio recta est homini proprium
bonum libro primo prosa. v.
Rationalis requirit homo.
Recordari quid sit libro. iiij. p. ij.
Refrenare animum est potentia ve-
ra libro tercio metro quinto

Regēdū tria requirunt li. ij. p. vj
Regere require deus
Regimē dei in p̄cordia elemēto
rum apparet ⁊ in partibus anni
libro. iij. metro. vi.
Respublica require beate
Rixosus require canis
Rotare orbē require deus rotat.
Ruge quare in sensibus non in iu
uenibus libro primo metro p̄mo
Acilegiū li. i. prosa. iij.
Sanctas corporis triduanēse
bz soluitur li. iij. p̄sa. viij
Sapiēs habet se vniformiter ad
vtrāq; fortunaz li. i. prosa. i.
Sapiens require tetragonū.
Sapientis non est promittere q̄
non pōt implere li. iij. prosa. ij.
Sapiens require desiderū. Itēz
regre aduersitate Itēz regre odū.
Sapiēs nō odit stultū li. iij. p. iij
Sapientis est declarare difficulta
li. iij. prosa. vi.
Sapientium est simplicibus ar
ridere cū sapientiā acquirūt ibid
Scientia dispersa augmentat op
positū de diuicijs require diuitie
Sciētia diuersa qualis sit. noian
da li. v. prosa. vi.
Scientia auferri nō pōt li. i. p. iij
Scientia est socia in tribulatiōe
li. i. prosa. iij.
Scientia iustificat li. iij. prosa. i.
Scire require finis
Scire seipm require hō vere scit
Scire fm̄ platonē li. v. me. iij.
Senes q̄re rugiosi li. i. me. i.
Seniū generat triplicis li. i. me. i.
Seniū multa incōmoda ibidem
Sensualitas contrariatur racōi
libro primo metro secundo
Sermones accipiendi sunt fm̄

materiam subiectā li. iij. me. xij
Serenitas vesprina li. v. p. iij
Seruorū improbitas dñm gra
uat li. ij. prosa. quinta.
Sext dolorosa require dolore
Signum ostendit signatum non
necessitate li. iij. prosa. iij.
Socrates p̄bs i nōle vni⁹ si bis
bis venenū ⁊ nihil sibi nocuit li. i
Socrates docet sp̄ pan li. iij.
dere veritatem li. i. prosa. iij
Sol q̄nq; fecit intellectū li. i. me. iij
Solis color li. i. me. ij.
Sol daritas regre pudētia det
Spes ⁊ deperatio cessat si futu
ra d̄ necessitate euenirēt li. v. p. iij
Status nō placēs regre felicitas
Stelle septem regre amiratiōis
Stoici vñ dicantur li. v. me. iij
Itēz require epicuri
Studiū duplex florēs ⁊ aridū li.
i. me. i. Itēz plus require lecto
Itēz plus require ocium.
Stupor quid sit li. i. prosa. i.
Stupor Boetij ibidem.
Stupor ⁊ pudor differūt li. i. p. ij
Supb̄ ⁊ p̄p̄fulmī li. i. me. vij
Contra superbos vanā gl̄iam q̄
rantes li. v. me. vij.
Supplicia require p̄mia
Aciturnitas dupliciter p
uenit li. i. prosa. secunda.
Aciturnitas triplex li. iij
Tactus regre cognoscit p̄sa. i.
Tardus require alinus
Temporalia hebetant ⁊ ingros
sant mentē humanam li. i. me. ij.
Tps vernale conuenit vite hu
mane ibidem.
Tpalia non sunt causa eternorū
libro secundo prosa. tertia
Tps autumnale dat vvas ibid.

Tenebris afflicti nō querūt lumē
itueri vt sūt certe aues li. iij. p. iij.
Terra habitabilis solū ad tres p
res libro secundo prosa septima.
Terra bona excecant, vulgares
libro quarto prosa quarta
Testis cōditiones li. i. prosa. iij.
Tetragonum corpus cōparatur
sapienti li. iij. prosa. vij.
Tigris flumē require eustratis
Tumeron habet sancti malos.
libro primo metro quarto
Tonitru dē de? tonare vt sic di
uina puidētia recogitet li. iij. me.
Transformatio req̄re animi vi.
Transformatus require vltis
Tristitia sedata redit ad studiū
libro primo prosa tertia
Tullius negauit puidētiā stare
posse cū libero arbitrio li. v. p. iij.
Turbatōes animi impediūt co
gnitionem veritatis li. i. me. vij.
Aricinatio Tiresie quid
dicam hoc erit vel nō erit
libro quinto prosa. iij.

Velle malū require posse
Venenū bibere req̄re Socrates
Veni quoz principales a q̄tuor
pt. b. mudi qliber duos hz collas
terales 2 sunt. xij. li. i. me. iij.
Ventoꝝ generatio li. i. metro. ij.
Verba leuia mitgāt dolorē li. ij.
Veritas req̄re Socrates p. iij.
Veritas qualiter lateat in princi
pio in nostro intellectu li. iij. me. xi
Veritas impeditur falsis opinio
nibus 2 passionibus li. i. me. vij.
Veritate nō oēs eodē mō capiūt
Nā qdā dīmōstratiue. qdā aucto
ritatiue qdā p̄modū fabule li. iij.
Veritas propositionum me. xij
require p̄positio

Veritas cōtrāria? opinionē, vari
gariū qui putant malos impuni
ros felices li. iij. prosa. iij.
Vertex capinis tres habet pres
fantasia in anteriori. cogitatio i
medio. memoria i occipite li. i.
Vesprina req̄re serenitas p. iij.
Vestib? nō ē gloriā dū li. ij. p. v.
Vestis continet pulchritudine
non homo libro secūdo prosa. v.
Vita ad beatitudinē req̄re patria
Virtus antiquozum fuit grossus
libro secundo metro secundo.
Vicia sunt spernēda li. v. p. vi.
Vicia nō sūt sine penis li. iij. p. i
Viciosus require accidiosus
Videre omnia require deus
Vini duo dolio in limite Jouis
libro secundo prosa secunda
Virtutes sunt colende libro quī
to prosa sexta
Virtuosi debent esse fortissimi li
bro quarto metro septimo
Virtus quanta sustinet ibidem
Virtus interpretatur libro quar
to prosa septima.
Virtutes sunt. via ad beatitudi
nem require patria
Virus require cognoscitur.
Vita humana require tempus
vernale.
Vitam habens bonam nō habet
timere sed erigere potest vulgum.
libro prima metro quarto
Vita virtuosa est status medius
cris propter similitudinem edific
cij libro secundo metro quarto
Vita hominis require circulo.
Vita hominis require periodo
Vixis socij per totum Circus in
bruta sunt transformari libro q̄
to metro tercio.

Altres plus require aduersitas
Unū z bonū idē sunt li. iij. p. fa. r.
Unū manet interi qđ ē vnū ibi
Unum est qđ ad omnia tendun
libro tercio prosa. xi.

Volūm nihil nisi cognitum li
bro quinto metro tercio.

Voluntas require opus

Volūtas ē occasio peti li. iij. p. ij.

Volūtas z prās requiruntur ad

oēm actum libro quarto p. fa. ij.

Voluptas duplex li. iij. p. fa. vij.

In voluptatenō ē beatitudo ibi

Voluptas coniugalīs habet an-

rietatem annexam vide exemplū

notabile libro tercio prosa. vij.

Voluptas est sicut stimulus apū

libro tercio metro septimo

Voluptas ē qđ mali sequit ibi

Valgi opinionibz plures nomen

magnū receperūt libro. iij. p. vij.

Valtus deregere require p. fiteri.

Valtus require facies

Valtus reuerēdi dī p. bīa. qz sicut

vult? honestus fac hoiem reuere

ri sic p. bīa amatores suos li. i. p. i.

Uxoratorum infelicitas libro se-

cundo prosa quarta

Uxorē habere castam z filios ha

bere bonos iocundū ē li. iij. p. vij.

Uxorem habere perversam nihil

infelicitas ibidem

¶ Epilogū cōpendiosū z putilez
totius libri Require in fine libri.

Finit tabula.

Prologus

Boetij Romani et oratoris celeberrimi libri de consolatione philosophie et commentarius eximij pclarisq; doctoris sancti Thomae super eisdem Incipiunt feliciter.

Philosophie Seruias

oportet ut tibi pringat vera libertas. Hec sunt pba Sen. octava epla ad Lucillu. Quia vocari phiam sciam veritas recte se hz ex. ij. methaph. p. phia asfert delectatōes mirabiles firmitate et puritate ex. p. ethicoz. Et multes visa ē phia res mirabilis et diuina ex de celo et mūdo Aristo. q. Itē q. nulla scia scitis ē

phie q. clarificat aiam et facit delectari eā in hoc seculo in pfectiōe et rectitudine ex li. de po. et morte. Et phia tradit hoīem ab obscuritate ignorantie ad sciam. a tenebris stulticie ad lucē sapiētie et ad claritatē intellectus. ex eodē li. Arist. Itē q. phia a supstitiōe liberat metu moris nō perturbat finem Tulliu i li. d. finibz bo. et ma. Ideo Sen. has et philes pditōes et effectus laudabiles phie aduertēs hortat nos ad seruitiū phie i pponē pposita sic dicēs Phie seruias oportet. Que qdē pō p. pbari mltis rōnibz. q. Primo sic. Illi oportet fuisse p c. fuiturē hōi pringit pba libtas. s. phia ē hmoi. igit. Maior nota. q. libtas ē nobilissima pditio quā nata hūana desiderat et affectat. Maior pz p eū dē Sen. q. postq. pmissit pōez istā phie seruias oportet. subiūgit. ut tibi pringat vera libertas. Et paucis interpositis dicit. hec em. s. ipm fuisse phie libtas ē. q. Probat scdo sic. Illi oportet fuisse qd animū pfiat. vitā disponit. actōes regit. agēda et omittēda demonstrat. et sine q. nemo ē securus. phia ē hmoi. igit. et. Maior nota. nā iste pditōes sunt de pfectiōe hoīs. Maior declarat p Sen. xvi. epla ad Lucillū loqns q. de phia dicit. Hec animū format et fabricat. vitā dispōit actōes regit. et omittēda demonstrat. sedet ad gubernādū erratia fluctuatiū dirigit cursū. s. sine hac nemo ē securus. q. Probat tertio sic. Illi est seruiēdū qd tradit pgnitiōi vltimi finis magnū ieremētū. phia ē hmoi. igit. et. Maior nota. q. pgnitiō vltimi finis magnū ieremētū pferat ad vitā ex. i. ethi. Maior declarat nā vltimū finis vite hūane est bēitudo et cognitiōez phia tradit. Dicit em. phia i. iij. de cōsolatōe pro. ij. q. bēitudo est statim bonoz aggregatōe pfecta. Et eodē tū oñdit phia in q. sit vera bēitudo. et quod ad eā pueniat. q. Probat qtro. Illi oportet fuisse qd facit hoīez parē deo. phia ē hmoi. igit. et. Maior nota p se. maior pz p Sen. xlii. epla ad Lucillū q. dicit. Hoc em. mihi phia pmittit ut me parē deo reddat. q. Probat qnto. Illi ē seruiēdū qd ē ingra oim sciāz. nutrit oim pcurū. sūmū solaciū lapsoz aīoz. qd ē pmiū veri lumis. et exhortatio est recta sui auctoritate dignissima. phia ē hmoi. igit. et. Maior nota q. rōnabilr p pba pditōes laudabiles alicui seruit. Maior declarat. Nā phia ē ingra oim pcurū. ex primo de cōsolatōe. pro. iij. Ipsa ē nutritrix oim

Prologus

virtutū q̄ de cōsola. p̄sa. iij. Ipsa ē summū solaciū lapsoꝝ aīoꝝ. iij. d̄ cō/
sola. p̄sa. i. Ipsa est p̄ua veni lūmis. iij. de cōsola. p. i. Et c̄i exhortatio ē re
cta sui auctoritate dignissīma. v. de cōsola. p. i. Sic q̄ p̄z p̄pō declarata q̄
dicit Phie seruias opt. r. ¶ Sed diceret. Quid mihi p̄dest phia si fatū
est. Quid mihi p̄dest phia si de⁹ rector ē. Quid mihi p̄dest phia si casus
ip̄at. ¶ Ad hoc r̄ndet Sen. iij. eplā sua. Siue iexorabili lege facti nos strī
gant. siue de⁹ arbit̄r vniuersū cūcta disponit. siue casus actiōes hūanas s̄/
ne ordie p̄mis̄z adhuc phie iustitū ē. Phia ei nos tuert h̄z. hec ei exhor
tat̄ vt libent̄ deo placeam⁹ vt ip̄m sequimur vt cōtinue fortune resistam⁹ z
vt casū feram⁹. Licet aut̄ oēs hoies s̄m Arist. i. metaph. nā scire desī
derāt. t̄n pauci de q̄ dolor ē phie vacāt qd̄ iō cōtingit qz plures omīssis
delectatōibz interioribz ad delectatōes refugiūt corpales. Nō t̄n optz de
lectatōes corpales eē eligibiliores interioribz qz delectatōes corpales ip̄e
diūt a sūmo bono. interiores aut̄ ad id p̄mouēt. Un̄ boet̄ i tractatu de
sūmo bono di. Dolere debet q̄ delectatōibz sensualibz detinent̄ bona iē
riora omittēdo. Nā dedit bonis sensualibz sūma bōa n̄ attingūt. Quos
hoies sensuales boet̄. iij. d̄ cōsol. p̄sa. iij. cōpat v̄sp̄tūibz. dīcēs. Ne
quint ei oculos suos tenebris assuetos ad lucē p̄spicue veritat̄ attollere. si/
milisq̄ sūt aīoibz q̄z iuitū nox illūinat. dīcēs excecāt. Et h̄ hoies sensua
les z vulgares non magnificēt nomē phie. s̄ maḡz blasphemāt. nihilo
min⁹ t̄n ip̄a phia i sua dignitate p̄seuerat teste Seneca iij. eplā ad Lu
cillū. Nunq̄ inalescet ad rātū malicia neq̄ ad rātū excedit p̄ frutes qz
nō nomē phie sacz z venerabile p̄maneat. Si diceret. Phari nō valeo qz
paup̄ sū. s̄ si diuitias habuero totū me phie dabo. z h̄ videt̄ rōnabile. qz
nā p̄ senō est sufficiens ad speculādū. sed oportet cibū z potū z reliquū
famulatū p̄existere. Et p̄ rāto sacerdotes i egypto habit̄z necessarijs p̄p̄
admirari ceperūt phari. vt dīc Arist. i. metaph. ¶ Nec excusatio rōe pau
p̄tas n̄ valz. audi Sen. xvij. eplā ad Lucillū q̄ dīc Nō ē q̄ nos paup̄tas
a phia reuocet. tolerāda ei ē fames quā tolerauerūt qdā i obsidionibz. Se
qd̄ aliud erat p̄mū patiēte illoꝝ q̄ i arbitriū nō cadere. s̄ inimicōꝝ. ¶ Pro
maḡz ē q̄ p̄mū p̄petua libtas. nulli⁹ hois rior. z q̄ antīnū liberat a fu
ronibz. mlt̄z em̄ ad philosophādū obstitere diuitie. Paup̄tas aut̄ expedit
ta secura ē si vis aīo vacari paup̄ sis optz aut paup̄ sitis. qz n̄ p̄ studiū
salutare fieri sine cā frugalitat̄. frugalitas aut̄ ē voluntaria paup̄tas. hec
Sen. Ulex ē igit̄ ad philosophādū exīgūt necessaria. s̄z sufficiūt hoi pau
ca nō ei oz futūz felicit̄ deū terre z mar̄is. qz nā pauc̄ minimisq̄ p̄tē
ta ē. ex. ij. d̄ p̄sol. p. v. Proīce gōia a te z ad phiaz maḡ cursu totisq̄ vū
bus attēde. hec Sen. xvij. eplā ad Lucillū. Phie ē finis. oz vt tibi p̄tin
gat p̄a libertas. vt tibi cōtingat p̄a securitas vt tibi innotescat felicitas
vt par do fias. z p̄cipue vt i aduersitatibz z tribulatōibz possit̄ p̄ ip̄az veris
sime p̄sules exēplo boet̄i quē phia i exiliū relegatū ab oibz bōis pulsū m
dignitatibz exutū mlt̄z miserijs afflictū dulcissime p̄solabat. Dec⁹ phie
p̄solatōe agit̄ in libro boet̄i q̄ i titulat̄ liber de p̄solatiōe phie de q̄ ad p̄ns
ura ē iūctio. Nec sufficiūt de iūctio de h̄ libz. S̄z ante q̄ ad litteraz

Prologus

accedam qñ sunt p̄mittēda. Prīmū de cā suscepti op̄is. Scdm 8 caus
h^{li} Tertū de titlo h^{li} 7 de ei⁹ expōne. Quartū 8 cā intitularōis p̄nt̄
li. Quintū de generali sūma 7 snia h^{li} li. ¶ Circa primū vtz circa cāz su
cepti op̄is q̄re boeti⁹ hūc libz p̄scripsit est sciēdū q^d Boeti⁹ v̄r crimi⁹. cō
sul roman⁹. fīd⁹ catholic⁹ extitit q^d disputās de fide catholīca p̄ duos he
reticos. s. p̄ A⁹storū 7 euticē. cū null⁹ eēt q^d eis resisteret. Boeti⁹ ip̄los in
cōi p̄alio dūcit. sic p̄z i li. suo 8 duabz natis i xpo. Tpe vo theodoric⁹ re
gis gothoz cū idē theodoric⁹ tyrānid⁹ suū p̄ romāos velleret exercere 7 q̄
libet bonos opprimere. Boeti⁹ p̄tute dī armat⁹ p̄ oibz alijs sibi restitit. 7
q̄s tyrānicarabīes inuaserat. Boeti⁹ amore iusticie exponēs se picul⁹ ip̄
soz libavit. Vidēs autē thedoric⁹ rex gothoz solū ip̄m boetiū sibi resistē
tē cogitabat q̄liter ip̄m pderet. 7 cū iustā cām dē eū nō inueniret duas fal
sas cās p̄fingit. Dixit ei boetiū ipediūisse quēdā delatorē sibi lraz q^d cōi
nebant accusatiōez senat⁹ romāoz vt sic senat⁹ red lere⁹ re⁹ lese maiestaz
Hic cām tāgite boeti⁹ p̄sa lū h⁹ primū dicēs. Delatorē ne docuimēra de
ferret q̄b⁹ senatū maiestaz reū faceret ipediūisse criminamur. Scōo accusa
bat boeti⁹ q^d q̄sdā lraz dīrexisset ad ipatorē p̄stātinopolitanū. p̄ q̄s resti
tueret libertatē p̄stātinā ip̄s romāis. Hic cās tangit boeti⁹ eadē p̄sa sic
dicēs. Nō de cōdōsit⁹ falso lris q̄b⁹ liberratē arguor sperasse romanā qd
attinet dicere. His 8 caus⁹ boeti⁹ p̄ viles p̄sonas 7 ifames accusat⁹. inde
sensu 7 re⁹ iudicat⁹. 7 a rege theodoric⁹ papie i exiliū relegat⁹. Boeti⁹ ac
i exilio posit⁹ p̄eritā p̄spitatē secū reputans. 7 p̄ntē aduersitatē p̄siderans
ne aliq̄s hō in sili statu posit⁹ despareret. Si vñ cōsolaret⁹ 7 h̄ret p̄hica⁹ cō
solatōez cōposuit p̄ mirabilitatē fortune. Ex q̄b⁹ dictis p̄z q^d cā suscepti
op̄is ē illa q̄ren⁹ boeti⁹ se i exiliū relegatū ab oib⁹ bonis depulsi. dignita
tib⁹ exiliū p̄hice se tueret. volēs cōsolari quēlibet hoīez i sili statu posituz
ne despet sili⁹ ē p̄uēdū ¶ Scōo vidēdū est 8 caus⁹ h^{li} li. cā efficiēs fuit
boeti⁹ q^d de scribēs materiā h^{li} li. vñ tā p̄sa q̄ metro imitat⁹. Marcianū
felice capellā q^d i d⁹ scribēdo nupriāz mercurij 7 philologie h̄stilo vsus ē.
de q̄ sit mērio i Theololo vbi dī. Egregiā sobolē cui p̄ Stilbōez amor
rē U⁹ super mag⁹ factasti teste capella. L⁹ ille lib⁹ Boeti⁹ mltū excellat li
brii Martiani tā nobilitate matie q̄ p̄uilegio eloq̄ntie. Boeti⁹ enī nec
Tullio i p̄sa nec Virgilio i metro m⁹or reputat⁹ Vñ ac boeti⁹ i h̄ libro
p̄sa i q̄ nōtōrō 7 a l cōsolādū boetiū p̄bādo q^d nō sit dolādū de amissione
rez roatū. Vñ autē metro delectabili vt dū audiat meror obliuio⁹ era
dat. ¶ Cā material⁹ h^{li} li. ē p̄hica cōsolatio ordiata ad cōtēptū mūdanoz 7
ad ap̄petitū sūm⁹ felicitat⁹. vt p̄hica cōsolatio p̄suadēs neminē extolli i p̄
sper⁹ nec d̄prim⁹ i aduer⁹. Vñ alit⁹. Cā material⁹ siue subiectū h^{li} li. ē stat⁹
mītabil⁹ boeti⁹ p̄hica cōsolatōe sup̄ducta Cā ac formal⁹ tractat⁹ h^{li} li. cōst
stet i ei⁹ diuissioe. de q̄ videbit⁹ p̄. Cā autē formal⁹ tractandi ē mod⁹ agēdi
boeti⁹. 7 ē dialo⁹. i. s. mo duoz. Intro dūct⁹ em⁹ boeti⁹ i hoc li. duas p̄so
nas. s. seipm suā miserā deplāgātē 7 oīām sibi cōdolentē 7 ip̄m sup̄ sua
miserā cōsolantē. 7 hoc ē rōnabile. Nō s̄m h̄m Greg. Vñ ordo cōsol
latōis ē vt cū volum⁹ aliq̄uez a merore suspēdere p̄rio studeam⁹ luctui ei⁹

Liber primus

concordare. Vel ideo cū formal' ē d'aleg' qz in qdā pte h' p'mi li. p'h'a i/
troductat fortunā ipm Boetii all. qnte. vbi incidit quedā figura t'repi q
vocat' er'opeia. de q' dicit' grecism'. Et introducit aliq's er'opeia loqn
tes. Ut cū fortuna loquit' Boetii' ipse. Ut p'r dicit' i m cōit loqn'tes q' cū
formal' tractādū ē qntuplex diffinitiva diuisiua p'batua. im'probatiua.
exēploz positiua. sicut videbit' in li. Cā final' hui' libri est vt ipso p'gnito
nos ipsos z q'ssiber alios aduersitatibz z tribulatiōe positos p'hica p'solati/
one tueamur. z ne extollamur i p'sp'is z dep'mamur i aduersis. Tercio
videndū ē de titulo h' libri z de ei' expōne. Vñ sciēdū q' titul' i m Re/
migiū sup Donato ē clauis siue i'gressus opis se qnt's. Et d'z titul' a titā
qd ē sol. sic em sol illūinat mōm sic titul' libz. Et p'ponit' titul' li. ad com
mēdatōe; opis z ad laudē auctoris. Est q' titul' p'n'z libri talis. Anitij.
Mauij Lozq'i Seuerini Excōsulis Patricij Ordiaij Boetij viri il
lustris incipit lib' d' p'solatiōe p'hie. Sz qnt' q're tot p'p'ia noia ponunt'
in titulo. Dicit' aliq' q' forte p'suetudo fuit romanoz vt sic noia ascriberet
suoz auoz z p'decessoz. Ut alit' p'r dicit' q' plura noia ponunt' i titulo p'p'
honorē z laudē ipsi' Boetij. qz fm Senecā i li. d' clemētia ad Heronem:
Ita cognoia honorū data sūt. Sic em vltis p'sona r. d' vult noia nisi
i vno noie. qz q'to pl' noia f' rāto pl' p'gnoscit' z rāto mag' sordescit. Sic
honestā p'sona vult noia p'libz noibz vt sic mag' inotescat z clarescat aliq's
sua forma. nā oē bonū in cōe deductū mag' elucescit. Expōit' aut' titu
lus sic. Boetii' dicit' fuit Anitij a qdā nobili romāo sic dicto d' c' gene
re ipse fuit. Ut dicit' Anitij' q'si inuict'. ab a qd ē siue et nicos victoria.
Nūq's em Boetii' vinct' potuit vt flecteret a iure ad iniusticiā sic ipe testa
tur q'ta p'sa h' p'mi libri dices. Nūq's a iure ad iniuriā me q's q's d' raxie
Secdo Boetii' dicit' fuit Mauij. qz d' generatiōe mauioz fuit q' crāt
nobiles romāi. Tercio boetii' dicit' fuit Lozq'i a qdā nobili romāo sic
dicto q' cū singulare bellū intret cū qdā d' gallia ipm deuicit z torquē i
collo h'ntez sibi abstulit. cui' i dōne fuit dicit' torq'i. de cui' genere fuit bo
etij. Quarto boetii' dicit' fuit Seuerini a seueritate. Seuer' em fuit cū
Theodorico regi gothoz se opposuit. Vel dicit' fuit seuerin' q'si sequens
veritatē. Nūq's em in iudicijs v'l amoze vel odio flecti potuit a veritate
Quinto Boetii' dicit' fuit Excōsul q'si vn' ex p'sulibz i mancez. v'l ex con
sul q'si terra cōsularū possit' quē pri' habuit. Excōsulares dicebant' q' iā
deposuerāt p'sularū. z licz ab h' onore p'sular' cessarēt, tñ postea pl' alijs i
magna reuerētia habebāt. Sexto dicit' fuit patrici' a nobilissimo roma
no sic dicto. de cui' genere fuit Boetius. Ut alio mō patricij dicebant'
nobiles romani q' p'uidebāt reipublice sic p'r filio. qz noia septa crāt au/
rels litterz. Et iō dicebant' p'p'es de qz nūero fuit vn' Boetii' p'p' qd dicit'
ctus fuit patrici'. Septio dicebat' ordinari'. qz reipublicā ord' auit. Ut
aliter Ordinarij dicebant' q' rāte dignitat' crāt vt q'ssiber ordie digni cōne.
z sic fuit boetii'. Octauo noie p'p'io dicit' fuit Boetii'. qd interpretatur

De trum primū

adutor. qz in necessitate paupibz subueniebat. ¶ Quarto vidēdū ē de eā
inmularōis hui' libri. Inicula' iste lib' de p'sola. phica. Ubi sciendum
phica p'solatio ē rōnabil' demonstratio. declarāō d' cui' amissio ē nō volē
dū. z de cui' possessio ē nō sit gaudēdū. z qz h' p' tractat in p'ncipi li. tō sic int'
culat. ¶ Quinto vidēdū ē d' generali sūma h' rōn' li. Ubi sciēdū q' boeti'
i h' li. oñdit bona epalia ēē trāsitoria z nō p'sistere totalr in eis totalē z verā
felicitatē. z p' p'ns nō ē volēdū d' eoz absentia. nec gaudēdū de eoz p'ntia. et
nemine debere extollit' in p'sp'is. nec de p'mi i aduer' Oñdit etiā in p'ncipi li.
qd sit sūmū bonū. vbi sit sūmū z quō ad ipm pueniat. Etā oñdit q' bōi sp'
sūt potētes. z mali sp' sūt ipotētes. z q' bonis nūq' defuit sua p'mia. malis
nūq' sua supplicia. Post h' oñdit qd sit diuina puidētia. qd casu s. qd fatū.
qd libez arbitriū. Et pōit boeti' rōnes qbz pbat libez arbitriūz nō posse
stare cū puidētia diuina. z ponit q'rūdā falsā solutionē z eā ipbat. Postea
oñdit veram solutiōez quā rōnibz p'firmat. ¶ Ista z alia plura pulera de
terminant in hoc li. sicut patebit in sequentibz.

**Anicij Aulij Torquati Seuerini Boetij Or
dinarij Patricij viri excelsus de p'solatiōe phie liber primus incipit**

De trū primum heroicū elegiacum.

**Armina qui quōdā studio florente pegi
Flebilis heu mestos cogor ire modos**

P'ns lib' Boetij prima sui diuisiōe diuidit' in qnq' pres
fin q' ponit qnq' libros p'tiales q's p'ier. In p'io p'ncipi se
miserijs subiectuz. In scōo p'ncipi remedia p'solatiua. In
tercio determinat de ea felicitate in q' sit sita. z quō ad eā pueniat. In q'r
to mouet q'sdā q'stiones ipi phie. In q'nto determinat d' casu z puidētia d'
uina. Prim' liber incipit ibi. Carmina. Scōs liber incipit ibi. P' hec paulis
sper. Terti' ibi. Jā cantū illa finterat. Quare' ibi. Hec cū phia. Quir'
ibi. Dixerat orōnisq' cursū Quid z d' q' agat i q'libz libro p'tebit loco suo
Prim' liber diuidit' i xij. pres. qz h' p'ncipi li. sūt septē metra z sex p'se que
pres patebū. Que aut' sit metra z iterio cuiuslibet p's s'it patebit. ¶ No
tandū aut' q' primū metz h' p'ncipi lib' vocat elegiacū. Est aut' metrum
elegiacū qd p'stat ex vno p'su exámetro. i. sex pedū. z alio p'chámetro. i. qn
qz pedū. Et ē elegiacū ab eleyson qd ē miserī. Elegia ei ē mis'ia. Vterq'
em elegiacū inuētū fuit p' describēda mis'ia. q'uis eo hodie aliq' vrent ad
alta describēda. Uñ Horat'. Versibz ipiter iūct' q'rimōia primū. Post
etiā iclusa ē voti sūia p'pos. Quis aut' fuerit adinuētor tal' metri elegiaci.
dubitat. Uñ Hora. Quis tñ exiguos elegos emiseric auctor. Gramatic'
certāt z adhuc sub iudice lis ē. Et diuidit' hoc primū metz i q'rtuor pres
P'io boeti' deplāgit statū sue miserie ex p're p'muratiōis studiū. ¶ Scōo
ex p're defect' corp'at. Tercio ex p're plōgarōis vite miserabilis. ¶ Quarto
apostrophat p' suos amicos. scōa ibi. Gl'a felix. tertia ps ibi. Vors hor
minū felix. q'ra ibi. Quid me felice. ¶ P'io fac qd dictū est. scōo app'os

Liber primus

bat dictū fuisse ibi Ecce mihi lacere. Dicit prius. Ego boetius quod quidā tpe p
 speritatis studio in o florere pegi. i. pposui carmina sup. delectabilia et io
 cūda nūc tpe aduersitatis flebil. i. dignus vt desicā. Vel flebil. i. tristis co/
 gor inire. i. inchoare mistos modos. i. tristia metra de mea misia. ¶ Ho/
 cādū sicut dictū fuit prius? Boe. vult i h libro tā pfa qz metro. metro qz tal
 modū scribēdi magis fuit pueniēs sue materie. sicut em portio curatiua q
 amara ē delectabili? sumit si fuerit aliq dulcedie pmixta. sic rōnes phie in
 p. i. tradite libetū a boetio suscipiūt si fuerit iocūditate metri dulcorate. Et
 io boeti nūc vti metro nūc pfa qz alternatis vti delectabili? ē. vii autor
 boetice. Qd sapit insipidū viciosa frēntia reddit. Itē no. qz boe potius
 icipit libz suū a metro qz a pfa. qz modū scribēdi metrico magis fuit vsitat
 tus apd antiqz qz pfa. ¶ Et id qz metz ē delectabili? pfa. vt g magis allē
 ciat audientes ad suū libz. io i pncipio li. sui vti metro. Itē nota circa lrāz
 q carmia vno mō dicūt scripta metrica certis pedibz mēsurata. Alio mō
 dicūt q cūqz vltra vlt scripta etiā pfaica q sūt d re delectabili. Boe. at flo
 rere studio pposuit vt plimū carmia pfaica d re delectabili. Edidit em q/
 dā carmia phica qdā logicalia. qdā theologicalia sicut pz spiciēt ei? dū
 uersos li. Tpe at aduersitatis cogebat boe. ad pponēdū carmia metrica trī
 sta. ¶ Itē no. studiū ē vehemēs applicatio ai ad aliqd agēdū cū bona vo/
 lūtate vto cū bōa volūtate. qz i malivolā aiāz n̄ intrabit sapia. hec salomō.
 Et pfectio discipuli i tribz pñstie ex boe. de disci. scola. i. atreōe. docilitate.
 et b. minolētia hōi em nolēti sciaz. vt opz studēt. ipossibil ē possessio bōi
 et frustrati? i. eb. ¶ Itē no. q duplex ē studiū florēs et aridū ad studiū flo
 rēs tria ex gūf. Prius requirit inuēt? qz iuuenes pspicatiores sūt senibz. se/
 nes at magis sūt inmemores. Scdo requirit hie? necessarios qz nā fa p se n̄
 ē sufficiens ad speculādū. s. opz necessaria existere. ex. itij. et h. Tercio requirit
 ai trāqllitas q pñgit p sedatōz passionū. qz aia i qetēz residēna sit prudēs
 vij phicoz. Vbi em passioēs dñant ibi intellect? obscurat. Itē boe. i fine
 h? pmi hortādo nos ad fugā passionū di. Gaudia pelle. pelle riorē Spēcz
 fugato nec dolor adsit. Nubila mēs est vincitqz frenis. hec vbi regnant.
 S. i. n̄ at aridū ē a i qd occurit oppositē p dīrōes. s. senect? necessarios
 defect? et ai pñurbatio. ¶ Nota qz vsus d miseria dicūt mēstī mōi. dicūt
 em mōi a mo. iulādo. qz pedibz modulāt. et dicūt mēstī rōe matie. qz sūt d
 tristi matia. s. aduersitatis. ¶ Nota qz i pñis duobz pñibz notat atrebis.
 i. ppositio dī em i prius vsu quondā pegi cui pñat i scdo vsu cogor inire.
 i. inchoare. Itē dī i prius vsu florere studio cui pñat i scdo flebil. Itē dī in
 prius vsu carmia sup. locūda cui pñat i scdo mēstos modos. ¶ Itē notādū
 qz boe. rōnabilr deplāgit statū suū ex pte pmutatōis studiij phici qd vsū
 fuit i studiū poeticū q nūc cogebat vti. Proposuit ei boe. dolorē suū me/
 trice pñscribere et nō phice pñolari. At studiū phici ē studiū vitatis. qz. ij.
 metha. vocat phiaz sciaz vitatis recte se hz studiū at poeticū ē studiū m
 falsitatis. At ex pñemio meth. fin. puerbiū mētūf mltā poete. Itē p su/
 diū phici acqrit bñtudo ex. x. et h. p studiū at poeticū falsitatis certitudo
 ex. ij. methaph.

22
2

De trum primū

Ecce mihi lacere dicāt scribēda ca. **Hic boeti** appropi-
 Et veris eligi fletib' ora rigat (mene bar dictū suū. Dixit
 ei q cogat inire mo-
 stos modos h' ipe pbat. sc'do rñ det q'stū sibi. has saltē p'io dīc. Bñ dīc
 q cogor inire mēstos modos. Ecce demonstratio h' ad sensū. Nā camene
 id ē muse poetice. lacere. i. lacerrātes mētes hoīm. ille dicāt mīl: i. dicta ser-
 bēda supple carmīa metrica z elegi. i. vsus mīstie q's muse dicāt. illi rigāt
 id ē hūectāt ora. i. faciē meā veris fletib'. **Horādū** q' fm poetar nouē fm
 gunt fuisse muse i mōte elice iuxta fontē cabellinū d' q' fōte loq't. Per h' in
 p'icipio p'imi lib' sui dīcēs. Fōte cabellino zc. Que muse fingunt poet
 mīstrasse scīaz p'ponēdi carmīa metrica. Et iste muse poetice vocabatur ca-
 mene q' canētes amene eo q' mītrū delectāt hoīes rōne mōti. Hora q' ille
 muse poetice dīcūt lacere actiue q'z lacerāt. i. distrabūt mētes hoīm sub h'
 cītes ipas diuers' passioib' nūc passioi amor. nē doloris sic p'z p. Quid
 um d' amore tractātē z p' alios poetar. **U'** dīcunt lacere passīue rōne po-
 ematū suoz q' poemata dīr lacera q'z n' s' firmitate rōis stabilita. **Ubi** no-
 tādū q' q'dā carmīa dīr ītegra q'dā lacera. Integra s' carmīa p'bica nūl'
 la falsitate p'mīxta. s' firmitate rōnū stabilita z aīm firmāt. Lacera s' car-
 mīa poetica q' n' īstruūt hoīes nec p'solāt. s'z lacerāt. i. distrabūt mētes hoīz
 nūc reducēdo hoī ad mētiā voluptates. nunc dolorē. nūc alias passioēs.
U' p'ē notādūz h' elegi p'icipiū p'īnēti fuerit p' mīstia d'scribēda. z q'z hōf
 vsus muse dicebāt. **Boetio** p' q's boeti' magis suā mīstia p'duxit ad mēti-
 riā q' p' eos p'solaret. iō elegi erāt cā ipi boetio p'i flet'. **U'** p'ē notādū du-
 plex ē flet'. adulatori' z ver'. Adulatori' q' ē flet' q' ē flet' amale. Si cī
 dixerit amast' ad amastā n' diligit me. ipa īcipit flere. q're. vt p' fletū firmi'
 ipm possit tenere. cuz at nūmos n' possit extorq're ab ipō. **U'** Glade garrō
 te n' noui h'e. **Al'** ē flet' ver' q' ex p'o cordis dolore z ex p'a pietate p'cedit.
 z ad talē fletū boeti' p'uocat' fuit p' musas dīcātes sibi carmīa. **Horādū**
 q' h' dīcō elegi p'expōt' duplt'. vno mō q' teneat' noiatiue. z t' ē sensus.
 elegi. i. vsus mīstie rigāt ora mea fletib'. **Alīo** mō q' teneat' genitiue. ē sen-
 sus. camene rigāt veris fletib' ora elegi. i. mīseri hoīs q' eleg'. a. ū. mīser
 Has saltē null' potuit puicere froz. **Hic bo. rñ dīz** tacite
Menostz comites p'sequerent' iter. qōn'. Querēz aliq's
 quō muse dicāt tibi carmīa scribēda cū sis in exiliū relegat' q'z ītrastris si-
 ne ol' comitiua. Ad h' rñ dīc' Boe. Lz oēs amici mei derelīq'rūt me ī exilio
 p'pter rōiē īpialē. tñ has musas null' error' īpial' potuit vīcere q'n comites
 seq'rēt' n' fm iter vsq' ī exiliū dīcātes nob' carmīa. **Horādū** h' bōa extērio-
 ra p'nt auferri ab hoīe p' violētiā sic p' furem p' rapinā. p'icēdiū. tñ scīa n' p't
 auferri ab homīne non em' scēntia violentia auferit. nec vetustate confus-
 mit. nec tristitia mīnuitur. **Vnde Seneca.** īp. epla ad Lucillum recitat q'
 cū stilbō capta p'ria. amissis liberis. amissa vxore sua. z alijs bonis. solus

Liber primus

ab incēdio exierat. R. q̄sit' fuit a Demetro. nūqd oia p̄dēssēt r̄ndit. Al
hū p̄dēssēt. s̄z oia bōa mea meū sunt. iusticia b̄t' z prudentia. z hoc inuit bo
eti' dīcēs. Musas se nō reliq̄sse. Vñ etiā Alan' de plāctu nase de scia
diē. Sup oēs possessionē generosa emanat possessio q̄ sparsa colligit. ero
gata reuerit. publicata suscipit incrementū p̄ quā nobil' thesaur' secret' pe
netralib' nascitur. effect' eterne delectatōis acq̄ritur. Nec ē sol p̄ quē mēs
diescit a tenebris. cordis oculos deliciofa anī padisus. hec immortal' et mori
tali fac. z caducū hoies in deū defice muratōis autoritate cōuertit. ¶ Nota
circa hāc dictiōz saltim q̄ tres dīctōes p̄ferri p̄nt p̄ tim. q̄ deberēt p̄ferri
p̄ tem. vñ p̄ferim' saltim p̄ saltim. t̄mp' p̄ tēp'. extimpro p̄ extēplo. q̄d est
p̄ huguicionē q̄ dicit. Vñ tria deestoz extimpro t̄mpora saltim

¶ Hic Boet' d̄plā/
git statū suū ex parte
defect' corporalis. Et

Glia felicis olim z viridisq̄ iuuetē
Solantur mesti nūc mea fata senis
prio p̄ponit est in generali. secūdo in spālī. secūda ibi. ventem'. Dīc' prio
q̄ndā solabatur me glia felicis. i. p̄spe iuuetutis. z glia viridis iuuetē. i. de
lectabilis iuuetutis s̄z nūc fata. i. euēt' mesti senis. i. tristis senectutis so
lant. i. solatur. mea. i. meā p̄tē q̄. vñ p̄t' solabar dulci iuuetute. nūc autē
cōsoloz tristi senectute. Scdm illā sniaz sic expōit lra. Glia felix iuuenē
id ē p̄spe iuuetutis. viridis. i. delectabilis iuuetutis oli. i. q̄ndā supple' p̄so
labat me nūc fata. i. euēt' mesti senis. i. tristis senectutis. solant' mea id ē
meā p̄tē ¶ Notādū q̄ cōter illa lra al' exponit. referēdo eā ad musas po
eticas sic Camene q̄ q̄ndā tpe iuuetutis erat glia felix. z viridis iuuetutis
q̄d d̄r p̄ rāto qz iuuenes olim solebat informari in arte poetica. in q̄ p̄fici
entes gloriabant in vsu metroz z richmoz. nūc autē camene solatur mea
fata in quā mesti senis. Notādū q̄ felix iuuet' ē q̄ bonis exteriorib' ē ador
nata. De q̄b' bonis loq̄tur Aristo. circa p̄ncipiū libri de bona fortūa dī
cens. Sine reb' exteriorib' q̄z fortūa ē d̄na. nō p̄tingit eē felix. sed viri
dis. i. delectabilis iuuet' ē illa q̄ ē bonis nature decorata. i. fortitudine. pul
critudine. z agilitate. Vñ Aristo. i. Echi. Nō oīno felix est q̄ specie turpis
aut solitari' aut carēs plē. ¶ Nota q̄ boet' rep̄ntat in se statū miserie cū
d̄r. Fata mesti senis se solari cū nūme hoies solant' sed magz p̄turbāt
Etiā cū d̄r musas poeticas se solari s̄lt' rep̄ntat statū miserie. qz muse po
etice nō cedēt alicui in solatiū sed poti' in alimentū doloris. ¶ Trē de signi
ficationib' satiponit huguicio duos p̄ficulos dīcēs. Constellatio mors
p̄ce responsaqz deoz. Euen' rez signant' noia fati.

Hic Boe. declarat
i spālī defectū corpora
lē dīcēs. Vñ dico q̄
fata meste senectutis
nūc solant' me. cū
p̄qz senect' iopina. i.

Vleat ei p̄perata mal' iopina senect'
Et dolor etate in iussit inesse suam.
Intempestiuū fundunt vertice cani
Et tremit effeto corpore lara cutis

Prosa prima

Inopinata p apocopa pperata. i. festiata vēit i mal. i. cū suis mal' z icōmo
dis. z dolor supple que patior iussit iesse. i. iduxit mihi sua etatē. Per qd
inuit q n solū etas iducit dolorē. sz ecōuerso dolor iducit z canisat etates et
sentū. Et tūc hoc pōit duo sig' sue senectutis dicens. Cāni supple capilli
intēpestiui. i. aū debiti tps fundunt' p'ice. i. i capite meo. Alio signū sen
nectutis ibi q cutis mea laxa. i. soluta tremit corpe effero. i. carne p'supta
z euacuata. ¶ Nota q hoies senē multa incōmoda circūueniūt. Nā pellis
ei' p'it cor ei' pcuritur pulmo ei' debilitat. lūbi ei' indurant. dorū leu
uatur. mēbra tremūt. Un poeta dixit. Optam' senū dū venerit ē male
vētū. Hoc ē gibbosū furdū cecūq' morosū. Propter h d'r Boe. q seneca
venit mihi cū suis mal'. ¶ Notādū circa illā p'tē. z dolor etatē. q triplex ē
cā senectutis. s. etas. ifirmitas z aduersitas. Senec' q iducit p etatē na
turalē q aūt inducit p ifirmitatē vl' aduersitatē accidētalē q'lis senec' fa
it in boetio q senueat p' mltitudinē doloris z tristitie. ¶ Notādū q can
cies boet' fuit intēpestiua. Dugutio d'r. Intēpestiua ē qd ē incōgruū. i.
cōueniēs inutile vel sine rpe. Un intēpestiua d'r illd qd n bz ydoneū tps
vl' qd nō ē cōueniēs p rpe. Et qz boet' iuuenis erat etate z cū senueat ex
aduersitate tā canicies ei' fuit intēpestiua. ¶ Nota q i iuuentū cutis ē den
sa ppter mltitudinē sanguis ex q sanguis generatur caro Sz qz sanguis
diminuitur i senibz. diminuitur etiā caro i eis. iō cutis senū ē laxa. ¶ No
tādū circa h vocabulū effero q ipm tractū ē a mulieribz pgnatibz q cūz
pepererint d'scunt' offere. i. feru euacuare Un d'r Dugutio q fer' ē natus
mulieris adhuc i vtero ex'is. z d'r a foueo eo q ibi foueatur. In fer'. a. ū.
id ē plen' a. um. In effe'. i. debilis q'st sine fortitudie virū vel viribz eu
acuat'. In ferofus. a. ū. i. plē' fetu. Un d'r p's. Quē cor' ferofe. i. plene fetu
Et senes p'it d'ci effeti q' extra ferū positi. qz senec' n ē apta ad generan
dū ferū Hic boc:
deplāgit statū ex pre
durations vite mise
rabīl'. Et p'io p'mite
rit q mors hoim sit
felix z q n. Et d'r sic.
illa mors hoim est fe
lix q nec inserit. i. nō
imittit se dulceibz an
nis i. tēpibz p'speris
cū delectat hoiez vi
uere. ¶ Simil'r illa
mors est felix q sepe
vocata venit mēstis supple anis. i. tristibz annis aduersitatis miserī cōue
uerit vocare mortē. Tūc oñdit q mors hoim sit crudelis dices. heu heu
furda q auz. i. reclusa aure. seu a mors. i. crudelis. auerti f. i. spnit miseros
hoies z negat. i. nō vult claudere flētes oculos cor' q'si dicat crudelis mors

Liber primus

ē q̄ nō p̄m̄itit m̄seros mori. z dē claudere flētes oculos p̄ hoc īn̄f̄s q̄ īn
 morte oculi hoīm claudunt. Et r̄c Boe. deplāgit p̄lōgarōz sūe vite dō
 cēs. Dū fortuna malefida. i. p̄fida m̄ibi faueret. i. arderet. leuibo. i. trans
 torijs bonis tristis hora sup. mortis pene merlerat. i. opp̄sserat meū caput
 q̄si dicat tpe p̄sp̄it̄s q̄ accelerauit mors opp̄mere me. nūc aut qz fortuna
 nubila. i. aduersa mutauit fallacē vultū. ip̄ia. i. m̄sera vita p̄trahit. i. p̄trah
 bat moras supple viuedi. īngras. i. odiosas m̄ibi. qz p̄pter m̄iseriā cēdebat
 ip̄m boenū viūere. ¶ Notādū qz l̄z s̄m vulgares z s̄m apparētā hoc s̄m
 s̄ morte felici z cruclē videat s̄a. t̄m s̄m res p̄itarē ē falsa. qz mors etiā tē
 pore p̄sp̄it̄s p̄ōcē bona. Nā s̄m Sēn. Optimū ē mori cū delectat vlt
 uere z tpe a iueritatē p̄c mors ē mala. qz aduersitas s̄pe iducē d̄sp̄atōez
 Boeti at̄ rep̄itādo statū m̄isi hoīs hāc s̄miaz p̄ōt t̄āq̄ verā. ¶ Notādū
 qz mors vlt̄ p̄p̄at ad vitā p̄ntē vlt̄ futurā. p̄io mō illa vita d̄f̄ felix q̄ fugit
 p̄tē p̄sp̄it̄s z accelerat tpe aduersitatē. Si at̄ p̄p̄at mors ad vitā futurā
 tūc i p̄p̄o dīci bōa z mala tpe p̄p̄it̄s z etiā aduersitatis. qz si mors ducē
 ad gl̄iaz d̄z bōa si ad penā d̄z mala. ¶ Notādū s̄m rem̄igū sup̄ donatū.
 heu aliq̄n ē monastillabū at̄q̄n distillabū sicut metri necessitas requir. vñ
 i p̄posito ē distillabū dīcēdo. heu heu q̄ surda m̄isos auertit aure. ¶ No
 tādū qz h̄bū auertor q̄nqz ē passiū p̄structū cū ablatiuo mediāte p̄p̄o
 vt dīcēdo auertor a te. z ē idē qd̄ remoueor aliq̄n ē h̄bū deponēs p̄structū
 cū actō vt dīcēdo auertor te. z tūc idē ē qd̄ sp̄no te. z sic accipit̄ īn p̄posito
 cū mors auertit. i. sp̄nit m̄isos. Un̄. In vi passiū notat auertor remoue
 ri. Si sit deponēs auertor sp̄nere s̄ḡt. ¶ Notādū boe. appellat fortunā ma
 lefida. qz ē deceptiua. vñ Sēn. Nemine aduersa fortuna p̄m̄nuit nisi quē
 fortuna d̄cipit Et alibi Sēn. Fortuna nemi fide suat nulli semel obesse p̄tē
 ta ē quē nīm ū fouit hūc stultū facit. Nota fortune bōa d̄scūt leuia qz trāst̄
 toria. n̄ em̄ p̄durāt circa hoiez s̄m Sēn. Nō ē tūc qd̄ fortuna fecit ē tūc
 donū em̄ qd̄ dare potuit. potuit z auferre. ¶ Notādū qz boe. appellat for
 tunā nubila. i. obscurā sūe cecā. d̄p̄gebat ei antiq̄ fortuna ceca. qz ex ip̄
 uisū accedit z recedit. vlt̄ qz cecū reddit hoiez extollēdo cū i p̄p̄is z d̄cp̄mē
 do i aduers. ¶ Notādū qz boeti d̄ fortunā oli circa se mutasse fallacē vu
 tū. qz fortuna oli d̄p̄ingebat duplici facie. anteriori alba. posteriori at̄ p̄e
 nigra. p̄ alba d̄signat p̄sp̄eritas. p̄ nigra aduersitas. mutauit ergo fortuna
 circa hoc fallacē vultū. p̄sp̄it̄s postea ostēdit ei vultū aduersitatis.
 ¶ Hic boe. deplāgit **Quid me felice toties iactastis aīci.**
 statū m̄iste sūe apo
 strophando p̄ aīcos
 di. S̄ aīci mei qd̄ i. p̄pter qd̄ iactastis. i. iactādo d̄ixistis. me toties felice.
 frustra em̄ h̄ d̄ixistis qz felicitas mea nō erat stabīl. qd̄ p̄z ex h̄ qz cecidi et
 i p̄e qz cecidi de p̄p̄ietate i aduersitate nō erat i stabīl qd̄ p̄sp̄eritatis.
 ¶ Notādū duplex ē felicitas. politica q̄ p̄sistit i hoīs extioribz. z tal̄ nō ē
 stabīl. sicut nec bōa extiora Alia ē felicitas speculatiua q̄ p̄sistit i actu sapie

Rosa prima

si spectatōe s'caz separaz. z tal' felicitas ē stabīl' z īmutabīl' cū sit bonus optimū pulcherrimū delectabilissimū ex pmo erit. ¶ Seq̃t' p̃sa. i. pmi li.

Ecdū mecu tacit'. Hic incipit p̃sa p̃ia h' pmi li. i. q̃ boe. introduc̃ phiaz sup suā mis̃ia p̃solāre ¶ Ubi nota q̃ boe. dolēs z īp̃a phia īpm p̃solās nō sūt alīd nīst anim' dolēs ex opp̃ressiōe sensualitat' z rō p̃solās ex vigore sapie. z diuidit. P̃rio ostēdit boe quō phia sibi ap̃paruit. sc̃do q̃ d' circa īp̃: egerit sc̃da ibi. Que vbi poeritas masas p̃rimo scribit apparitōz phie q̃ ad tps z ad locū. z describit ei' dispōz q̃ ad vultū. q̃ ad aspectū. q̃ ad colorē z vigore. et q̃ ad eratē. Sc̃cūdo describit phiaz q̃ntū ad hīcū extiorē. Ter

tio q̃ ad ornamēta z ī signia q̃ maib' gesta bar sc̃da ibi. ¶ Eltes erat. sc̃da ibi. Et de p̃tera q̃dē Dicit p̃rio. Dū ego boe. hec q̃ s̃ i metro dixi tacitus mecu īputarē. i. cogitares. z q̃rimoniā lacrimabilē. i. puocātē ad lacrimas desig̃rē. i. describeret officio stili. vīsa ē mibi mult' er altit' s̃ ṽticē. i. s̃ caput. admodū. i. valde reuerēdi vult' ocul' ardētib' z p̃spi-

ciatib'. i. claris vltra cōem valētīā hoīm. i. vltra hoīes q̃ apparuit in colo/ re viuīdo. i. delectabili. z apparuit mibi tāq̃ īnexhausti. i. īncōsūpti vigo/ ris q̃ntis īp̃a foret ita plena cui. i. duratōis. i. nllō mō credere' eē nostre etatis statura ei' ambīgue. i. dubie discretōis. i. cognitōis nā nūc. i. alī/ q̃n' cōhibebat. i. extēdebat sese ad cōem mēsurā hoīm. i. longitūdīnez. nāc id est aliquādo videbat pulsare. i. attingere celū. i. cacumine sūmi p̃ticis. q̃. i. altitudīe capis. q̃ cū caput alt' extuliss' īpm etiā celū sua longitūdīne penetrabat. ¶ Notandū q̃ Boetius describit phiam sibi apparuisse sub specte mulieris. qz phia apud grecos. et sapientia apud latinos est gener' feminini. Vel idē. qz sicut mulier īfantes lacte nutrit. sic phia min' p̃fectos nutrit facilib' doct̃rīnis. Vel idē. qz boetius erat eger. Mulier aut' magis est compassiua z magis habilis ad consolandum egrum q̃ vir. Nam s̃m Salomonem vbi non est mulier. ibi īgemiscit eger.

Liber primus

¶ Notandū stare erecto mō se hñe. 7 qz phia erigit hoiez ad delectatōes intellectuales faciēs cadere sensuales. idō ipa phia describit sterilitē. 7 dñi sterilitē supra verticē. qz phia ē i aia intellectiua que nō hz organū in pñce. Nā aia intellectiua nulli organū corpāl ē act⁹. vl dñi idō stare supra verticē. qz de suo cardie clapsa venit vt dñt Boe. iij. pfa hui⁹ primū li. ¶ Notandū

phia dñi reuerēdi vultus qz suos possessores reuerēdos fac. nā fm Tullii sola sapiēcia est q meret hoīes. Itē fm Tullii reuerētia ē qdam decet ac matura grauitas q hñt p phiam

¶ Notandū illd qd ē ardēs ē penetratiuū. 7 qz p rōnez 7 intellectu q sūt oculi phie penetrant itima rez 7 qd dīcates eaz. idō phia dñi apparuisse ardētibz oculis. 7 qz p phiaz speculamur ea q vulgares 7 cōes nō speculant. idō dñi habuisse oculos pspicaces vltra cōes hominū valētiām ¶ Notandū color viuū ē color natural pulcer 7 delectabil. 7 qz phia in se pulcētia ē cū sit res mirabil 7 diuina 7 delectabil qz mirabiles affert dñes etatōes. idō describit apparuisse viuido colore. Itē phia appuit iexhausti vigor. qz phia cū sit ppetua exhauriti nō pñt. Et idō ē iexhausti vigor. qz qntūcūqz hō pñcat de phia adhuc restāt plura pñceda. qd pñt diueritate opinionū in phia qz vna destruit aliā. Itē qz phia ē cterna. 7 pñt serāt ipm boe. idō dñt cā nō fuisse sue etatis. ¶ Notandū tres sūt pres phie cōntiales ex. vi. methaph. natural. mathematica. 7 diuina. fm naturalē phiaz dñi phia se cohibere ad cōes mēsurā hoīm in qñtū tractat de natālibz q cōt er via sensus pñcunt iter q natā hoīs ē sumū ad qd pñt. Dñt phia pulsare cellū q ad mathematicā. i. q ad astronomiā in qñtū tractat de motibz 7 figurz astroz. Dñt phia penetrare celū q ad methaphisicā in qñtū dñt gñt i pñtōz dñi 7 subay. 7 dñt phia frustrare iēntū hoīm respiciētū. qz pñt pñtōz subay sepatay. i. hac vita hñe nō possum⁹. Nā sic se hz oculi nocticoraz ad lumē sol. sic itellect⁹ nñ ad manifestissimā in natā ex. ij. methaph. ¶ Vestes erāt tenuissimis filis. Itē boe. describit phiaz qñtū ad hitū exteriōrē. Pñt qñtū ad matētiā vestiū. Secūdo qñtū ad picturā vestiū. Tercio qñtū ad violētiā vestiū illatā. 7 legā pñt fil. Dñt primo. Vestes phie erāt pñtē tenuissimis. i. subtilissimis fil. 7 erāt ex subtili artificio 7 ex matia idissolubili qñtū vestes ipa reuerat suis. i. pñt māibz vñt pñt ego cognouit eadē phia pñtē. i. reuelātē mibi i. ij. pfa hñt primū qñtū sup. vestiū specē. i. pulcritudinē. qdā caligo. i. oīscura ibnotētia. neglece vetustatis. i. negligētie veterum obdurerat. i. obfuscauerat. veluti solet sup ple obducere. caligo fumosas imagines. i. stātes in fumo

Prosa prima

Hæc in extremo margie. *P.* grecū. in supremo *ho.* *T.* legebatur intertū. Atq; inter vtrasq; lras i scalarum modū gradus qdam insigniti videbant qbus ab inferiori ad superi⁹ elementū esset ascensus. Eandem tamen vestem violentoz quorundam sciderant man⁹ et particulas quas quisq; poterat abstulerant.

qda qd⁹ insigniti. i. qd⁹ ad modū scalarū qd⁹ a qd⁹ ascēdebat ab inferiori lra ad supiorē. Tūc agitur violētā vestib⁹ illarū dicēs. Eandē vestē absciderāt. i. lacerauerāt man⁹ qd⁹ hōim violentoz supple faciētū violentiā et vnusq; abstulerat p⁹iculas a veste qd⁹ poterat auferre. ¶ Notādū qd⁹ p vestes phie intelligunt p⁹es essentielles et artes liberales. Sicut em corp⁹ vestib⁹ ornat. sic phia suis p⁹ib⁹ decorat. Per filo aut subtilissimā intelligunt p⁹cepta phisicalia siue p⁹ones phisicales. Sicut em vnū filū in vestib⁹ ordiat circa aliud. sic p⁹positio iuxta aliā. qd⁹ p⁹positōes dicunt subtilissimē. qd⁹ p eas hō subtilit⁹ inuestigat. Dicunt et hōi p⁹cepta subtili artificiorū ornat⁹ p⁹boz et sentētiaz qd⁹ in eis inueniunt et sūt ex materia indissolubili. qd⁹ licet a qbusdā male exprimant⁹ in seipsis hñe veritatem indissolubili. ¶ Notādū p man⁹ philosoph⁹ te p qd⁹ suas vestes texerāt intelligunt phie qd⁹ p⁹cepta phisicalia p⁹ferunt. et dicunt rōnabil⁹ manus phie. qd⁹ nisi fuissent instructi p⁹ceptis phicis ea exp⁹mere minime valuissent. Notādū qd⁹ vestes phie dicunt fuisse obducta qdā caligine. qd⁹ tpe Boetij artes ad tācā negligētā deuenerāt. qd⁹ pauci eas curabāt. s. Boetij cas trāstulit et exposuit siue p⁹mēt⁹. Vel ideo vestes phie fuerūt fumose. qd⁹ ab antiquis obscure fuit tradita phia. ab Empedocle poetice. a Platone enigmatice. ab Aristotile sub r⁹boz obscuritate. Notādū quia due sunt p⁹es p⁹ncipales phie s. practica et theozica. id in veste phie erāt due litere interte. s. p. et t. P aut erat in inferiori p⁹te vestis. et T in superiori p⁹ qd⁹ innuit qd⁹ practica phia ē inferior speculatiua ordine dignitat⁹. Per gradus aut medios qd⁹ erāt inter vtrasq; lras intelligunt scie eloq⁹tie qd⁹ sūt grāmatica. logica rhetorica. ¶ Notādū qd⁹ b⁹ ascēdit fuisse p gradus a practica ad specul⁹at uā p hoc innuit qd⁹ hō primo debet ēē sufficiēter instruct⁹ in practico. vt post ascēdere valeat p⁹ceptatūis. ¶ Notādū qd⁹ sit scidēre vestes phie illi tū dicunt vestes scidēre phie qd⁹ putāt hñtes vnā sciētiā se esse p⁹fectos philosophos sine alijs. Si aut aliq sciāt vnā artē sine alia tū modo se p⁹gnoscat nō ēē p⁹fectos phos. tales nō sciūt vestes

Tunc ostendit qd fuerit depictū in vestib⁹ et⁹ dicens. In extre⁹mo margie i. in inferiori p⁹te h⁹ vestis legebatur intertū. *P.* i. practica in supremo supple margie. i. superiori p⁹te vestis erat intertū. *T.* i. theozica qd⁹ interpretat speculatiua. et inter vtrasq; literas. *P.* et *T.* erāt

Liber primus

phie. vel illi scindunt vestes phie q p extorras expositiones trahunt veras p
positiones ad suas falsas opiniones.

De gl' p' l' r' o' n'
Iste Boetius describit phiam q'tum ad insignia et ornamen
ta que manibus ge

stabat dicens. Et dextra manus phie gestabat libellos. sinistra vero gesta
bat id est portabat sceptrum. i. virgam regalem ¶ Notandum q' ois cura
et intentio vtri sapientis versatur v' circa cōtēplationē sapie q' designatur
p libellos. vel circa regimen reipublice qd designatur p sceptrum. et q' cō
templatio sap' e potior est q' regimen reipublice. ideo phia d' in dextra ha
beret libellos. in sinistra vero sceptrum.

¶ Postq' Boetius ostendit quō philoso
phia sibi apparuit.
Hic ostendit qd cir
ca ipsum egerit. Et
primo ostendit quō
musas poeticas su
gavit. Secūdo ostendit
quō ipse de h' obstu
puit. tertio quō phia
sibi appropinquans
statū eius deplangit
secūdo ibi. at ego. ter
tia ibi. tam illa. Dic
primo. Que supple
phia. vbi p postq' vi
dit poeticas musas
assistētes nro thoro.
id est lecto. q' boetius
tanq' eger i lecto de
cubuit. et cum vidit

musas dicētes pba
to ē carmīa meis fle
tibus ipa phia paulisp
to ē aliq'culū cōmo
ta et inflāmata. i. incensa. torulis luminibus. i. crudelibus vel terribilibus
oculis inq't. q's p'misit has meretriculas scenicas. i. ymbrosas accedere
ad hunc egrū q' dolores eius non mōi. non tñ fouerēt. i. sanarent. nul
lis remedijs. i. medicamentis. v' p sed. alerēt. i. dolores ei' d'ulab' venenis
De sunt enī muse q' in fructuosis spinis affectuum passionum necant:

Que vbi poeticas musas vidit no
stro assistētes thoro fletibusq' meis
verba dicētes cōmota paulisp. ac
torulis inflāmata luminibus. ¶
Quis inquit has scēnicas meretri
culas ad hunc egrū p'misit accede
re. Que dolores ei' nō mō nullis
fouerēt remedijs. verū d'ulcibus i
sup alerēt venenis. De sunt enī q'
in fructuosis affectuū spinis vberē
fructibus rōnis segetem necāt ho
minūq' mētes assuefaciūt morbo n
liberant. At si quē p'phanū vti vul
go solitū nobis blādicie v're detra
herēt min' moleste ferēdū putarem
Nihil q'ppe in eo nostrē ope lederē
tur. Hūc v'o eleaticis atq' achade

*Non loq' de
eius re. v' de
eius p' h' b'
q' e' mōi f'
p' h' b' h' b'
p' h' b' h' b'*

Hydra prima

id ē suffocāt vberē. i. fertilē fructū rōnis. fructibz. i. in fructibz suis z mē-
tes hoīm affluaciūt in morbo nō liberāt. Tūc alloquitur musas dicēs. O
muse si vestrē blādie dēt. grāfient nobis quē. i. aliquē vtrūqz. anū. i. il-
litteratū vtrūqz. cā qz solitū. i. silez vulgo. ego putarē idferēdū. i. patiēdū mī-
nūs molestē. qzpe in
hōibz lederent nre
ope. i. nre sedulitate
sed vō alexis nō
bis hōc hoīm eni-
ritū studiū. i. scien-
tijs eleatiz. i. aristo-
teliciz atqz achodemī-
cis. i. platoniz. Tūc
fugareas dicēs. Sz abite poti⁹. i. recedite vōs srenes dulces vsqz i ext-
ritū. i. i mortē reliqtē eū curādū meis mus. i. doctrinis salutiferz. Tūc iste
chor⁹. i. fda musaz icrepit⁹. i. redargut⁹ mestior. i. tristior ex nō vultū suū
deicit. i. iclauiit hūmī. i. fre z rubore pffusus ꝑecūdiā tristis excessit. i. exi-
it lūnē. i. domū i q decubuit Boeti⁹. ¶ Potādū qz iō muse poeice dicē/
bant affistere choro boeti⁹ qz boeti⁹ studuit mericē z dolorisū cōsēlibere
ꝑe phia dī paulispz p mōta p qd inuit qz ira imoderata nō dz cadere i viz.
sapierē qz ꝑe pssistit i moderatiōe passionū. Un hz irasci sit homīnā tale.
nō irasci qn opz z vt opz z qntū opz ē hoīs vt uolū z sapiēz. vñ Sene-
Quid ꝑe ira. Sitr i de pntibz cardinalibz. Esto tard⁹ ad irā. Zrē interro-
gatio qn qz fit cā i grātīe glie. aliqñ vt ex rñōe facta aliqz pbe. qntqz sit
ꝑpter increpatōez faciēdā. z h vltio mō phia iutrogat dicēs. Quis has
icēncas mererit alit. ¶ Potādū qz muse poeice dicunt merencule.
Sic em mererit alit hoīez delectatō nūbz vilitatiz sibi pferendo z cō-
miser se culibet nō ex amorēz spe lucrī. ita poete nō scribz amorē scie sed
vt aliqd laudīo vñ p mīj pscqñt. z delectāt rōne metri modicū vilitatiz cō-
ferēdo. sz diuerfas passiōes iducēdo. Appellat aut phia musas mererit
culas scēncas. qz carmia poetica i scēna psequūt. pñūciāti. Vbi nota qz
scēna dicebat loc⁹ vmbrosus i theatro vbi abscondēbant ꝑone pñūciātē
carmia tragica l' comica vñ scēna itēptraf vmbzatio l' vmbra. Vbi iō mu-
se poeice dicūt scēnice. i. vmbzantiles. qz sūt vmbzā scie nō vera scia cū ob-
umbrent mētes hoīm. Zrē metrica descriptio doloris nō sanat dolorē sz
magis augz. qz pslideratio misie ē puocatiua tristitīe. vñ vsqz ar cū dīli-
gētia psliderat qd scēbre vult. Zrē metrica descriptio dī. ē dulce venenū
qz plagz z nocz. rōne metri plagz. sz ꝑpter recordatōz doloris nocz. Zrē affe-
ct⁹ ē vehemēs ai passio aīm corqz nō z vep iudiciū rōis i pēdiēs. Et sē qz
tuoꝝ affect⁹ ai gaudiū dolor. spes z rior qd dicūt infructuose spine. qz suffo-
cātē gerēt rōis qd scia z vñ. Zrē hz dī oī errorē dōlēdū sit. poti⁹ tñ dī errorē
sapientiē qz insipientiē nā errorz sapiētis alios exemplo corripit. error aut i
sipientis nō. qz ab insipiente nō trahit exemplū. ꝑpter qd dixit Salustī⁹

Liber primus

omnia mala exempla a rebus bonis orta sunt. Ergo dicit philosophia magis esse dolendum de errore Boetii quam alteri prophani. Item finem Huguitioz phanum i. cepit. inde prophani. i. sacrilegi qui pecula phano. i. a templo. Prophanum etiam dicitur quod non est sacrum. unde omnes laici et illitterati dicunt prophani qui paula phano sapientia. Item finem Huguitioz opera opere est seculitas in rebus agendis. opera autem philosophie est intentio vel labor ad aliquid philosophicum addiscendum. Item Theophrastus est civitas grece in qua studuit Aristoteles. unde studia sua eleatica. Academia autem fuit civitas vel villa in qua studuit Plato. unde studia sua dicuntur academica. Utique autem studijs Boetius fuit nutritus. Item Theophrastus philosophia musas appellat syrenes. sic enim syrenes dulcedine cantu attrahunt nautes pictando eas. sic musae delectatione metri alliciunt homines vel metes hominum. et rationem aliquid affectu submergunt et obscurant. Item Theophrastus quod una philosophia puerum musas expulit signat quod unus sapiens sua virtute et sapientia infinitos errores stultorum extinguit.

Sequitur prola. **A**t ego cuius acies lachrymismersa caligarat. nec dinoscere possem quenam hec esset mulier tam impiose auctoritatis. obstupui. visusque iterum defixo quam deinceps esset actu expectare tacitus cepi.

Hic Boetius ostendit quomodo obstupuit de actu philosophie dicens. At ego Boetius cuius acies. i. visusmersa lachrymis caligarat. i. obscurata fuerat ut nec posset dinoscere. i. investigare. quam id est que esset hec mulier tam impiose auctoritatis. i. potentis ego obstupui. i. miratus fui. et defixo id est inclinato visu in terram tacitus cepi expectare quidnam deinceps id est cosequenter esset actura circa me. **N**otandum quia Boetius voluit de amissione rerum temporalium eius acies. i. ratio et intellectus caligarat ita quod non potuit cognoscere philosophiam. **N**ota quoque licet Boetius de actu philosophie obstupuit tamen tacitus expectavit quid deinceps facere vellet per hoc innuens se esse talem qui consolationem acciperet. Qui enim refutant alios audire nec audita ratione acquiescunt. tales sibi ipsi obstaculum consolationis faciunt.

Hic Boetius ostendit quomodo philosophia sibi appropinquans statim et deplacuit dicens. Tum illa propius accedens in extrema lectuli mei parte consedit. meumque intuens vultum luctu grauem atque humum merore defectum. his

Tum illa propius accedens in extrema lectuli mei parte consedit. meumque intuens vultum luctu grauem. i. grauiatum luctu atque defectum. i. inclinatum in humum. i. in terram. merore. i. tristitia conquesta est. his sibi sequentibus de perturbatione nostre mentis.

Metrum secundū

¶ Nota q̄ phia d̄z sedisse in extrema pte lectuli. i. cordis boetij. nā cū eēt in tristitia z doleret ppter amissionē rez t̄paliū paz. v̄l n̄hil sapie habebat. z q̄ rota cura eius erat circa terrena amissa. ideo dicit habuisse vultū moreze defectū in humū

Metrum secundū primi libri.

Eu q̄ p̄cipiti mersa profundo

Mēs hebet z p̄pa luce relicta

Tendit in externas ire tenebras

Terrenis quotiens flātib⁹ acta

Erescit in immensum nōria cura

¶ Huius p̄bi ḡra. Prim⁹ pes est heu q̄. scōs p̄cipiti. S; syllaba t̄h⁹ nois p̄cipiti sup̄abundat. terti⁹ pes est mersa p. q̄rtus fūdo. s̄tr est in alijs. In h̄ ḡ metro phia deplangit statū boetij dolēdo de p̄turbatōe sue mēs. et fa-
cit d̄z. p̄mo v̄līt phia deplangit p̄turbatōz mēs hoim. scōs p̄calt puer/
ne placū suū sup̄ boetij ibi. Hic q̄ndā. P̄rio d̄c. Heu q̄. i. q̄rtū. mens
hoim hebet. obscurat. mersa p̄cipiti. p̄fundo. i. cura rez t̄paliū q̄ p̄cipitat
hoies. z tal mēs relicta. p̄pa luce. i. p̄tēplātōe. tēdit. i. laborat ire i tenebras
externas. i. in iḡrātias exteriores. h̄ autē p̄tigit hoī. q̄rties supple mēs acta
id ē agitata terrenis flātib⁹. i. p̄sp̄tatib⁹ v̄l eueib⁹. cura. i. sollicitudo rez tē-
poraliū. nōria. i. nociua. crescit in imēsū. i. sup̄ modū. ¶ Nota q̄ in nob ē
duplex p̄r⁹. rōnalis z sensual. sensus at̄ sp̄ aduersat rōnē. q̄ caro concupit
scit aduersus sp̄m. z sp̄s aduersus carnē. cū autē sensualitas vincit rōnēz
eūc hō ē i malo statu regim̄is z officit bestial. Ubi Alb. sup. iij. d̄ aia d̄c
Turpe ē nobis ab̄h̄cere regimē sup̄ioris z iduere regimē infernoz p̄tutis
q̄ nobis cōe ē cū bestijs. Jō scribit. iij. et̄bi. In antiq̄ trāstātō. vald̄ co-
nandū z laborādū ē nob. v̄l p̄r⁹ n̄ra cōcupiscibil⁹ subiecta sit rōnē. quēad
modū em̄ pueri puerse viuūt si nō a suis pedagogs fuerint coacti ad recte
viuēdū. sic appetit⁹ sensual⁹ d̄uat nos ad solētiā. nisi reglā rōnis fuerit co-
artat⁹. plures at̄ hoies sequunt⁹ sensualitatē q̄ rōnēz insudātes bonis ex-
teriorib⁹ z delectationib⁹ sensualib⁹ p̄ q̄ ipediunt in speculātōe z cogniti-
one sumi boni. J̄ deo phia hoc deplāges d̄c i metro. Heu q̄ p̄cipiti.
¶ Itē cum aia igerit se curis rerū t̄paliū p̄funde p̄cipitat z hebet. q̄ a co-
gnitione rez z sui creatoris destituit⁹ z destituta cadit i tenebras ex̄fnas
id ē iḡrātias exteriores ¶ Ubi nota q̄ duplex ē iḡrātia. q̄dā natural⁹ ē
in iuuentibus z decrepitis. z vocat⁹ ignorātia iterna. quia ex naturali defe-
ctu contingit. Alia ē ignorātia q̄ causatur ex negligētia hois q̄n sollicitat⁹
circa exteriora. z talis dicitur extrema. q̄ est extra naturā. de q̄ dicitur q̄
oēs hoies naturaliter scire desiderāt. Prima ignorātia cū sit naturalis

metrū dactylicū a pe-
de p̄domināte. et d̄z
t̄hetramet̄z a nūero
pedū. a t̄hetra q̄d est
q̄rtuor. q̄ q̄rtuor pe-
des p̄tinet. et d̄z h̄ip
catalecticū ppter syl-
labā ab̄ūdantez post
duos pedes i medio

heu q̄ p̄cipiti mersa p̄fundo

Liber primus

nō est viciosa. qz turpes a natura nemo increpat necq; bonos laudat. Secunda ē viciosa cū sit p hoīs negligentia. de q loquit Boe ij. h. pfa. v. Ceteris aiantibz sese i grrare natura est. hoibus pō vicio venit. ¶ Itē iō cū noxia cura. Uñ S. necc i puerbijs. Dagnā pte purbatōis sibi dedit q exterioribz se infecit. ¶ Itē rō z intellect^{us} dicunt lux hoīs. qz illum

nant hoīes ad cognitionē creature et creatoris. dicunt autē p pta lux hoīs. qz solū gen^{us} hoīm viuūt arte z ratōne. ex phemio methaphisice.

¶ Hic quondā celo zē
Hic phia spēat cōuertit se ad deplāge

dum boetiū. z pūmo ostendit quāta ptemplatiōe boeti^{us} quondā viguit. se cundo ostendit quō destitutus a tali cōtēplatiōe solum de terrenis cogitabat ibi. Hūc iacet effero. Priopha cōmēdat boetiū ab astronomia. se cundo a naturali phia tertio a methaphisica scda ibi. Quinetiā cās. rētia ibi. Quls voluat stabile. Pūmo dicit Boeti^{us} quondā liber. i. solut^{us} a cura rerum spaliū celo sibi apto p cognitionem. suetus fuit ire p rōnem in ethereos meatus. i. in motus corporū celestīū z ipse cernebat. i. speculabatur. lumina. i. radios rosei solis vīsebat. i. cū desiderio videbat. sidera. i. cōstellatiōes. gelide. i. frigide lune. z ipe boeti^{us} victor ignorāte habebat oēs stellā comphefam nūeris. i. certis cōputatiōibz quecunq; stella erratica. exerceat. i. opatur vagos. i. varios recursus. Tūc p grediedo. nunc regrediendo. stella inquā siera i. motu p varios orbes. i. circlos. ¶ Hora q aio liberato a curis exterioribz pcessim est phari iō qdam artes dīcunt liberales. qz filij liberorū. i. nobiliū q erant liberatiā curis malibus talibz artibz vacabant Ideo dicit phia q boeti^{us} quondā liber zē ¶ Hora q dicit de lo apto. licz hō planetas celi corporaliter nō attingat. tñ speculatiōe cōprehendit. Hoc pulcra agit Trismegist^{us} dices. V. agnū miraculū est hō z aīal honorandū. hīc aīa intellectiua in naturā dei trāsīt qī ipse deus sit. hīc p naturā aīe dīis ē coniunct^{us}. hīc demonū gen^{us} nouit. terrā colit. elemētis cōmiscet acūmē mentis i marz pfunda descendit. celū qd vīdetur qd rissimū animi sagacitate merit. intēctiōe animi ei^{us} nulla aerz caligo pūm dīc nec terre dēfitas ei^{us} opatiōez impedit. nō aque pfunditas aspectus ei^{us} obtūdīt. ¶ Hora q sol in ortu suo apparet rose^{us} ppter vapores interpositos inter vīū nrm z solē. Nam album vīsum p fumū apparet rub^{us}. ū. Etiaz licz in meridie vapor^{us} sine interpositi. nō tñ apparet tūc rose^{us} eo q illi vapores nō sunt grossi sed subtiliati calore solis. ¶ Hora phia dīc lunā rēge hā qd nō est intelligendū formati. qz pūme qlitates q sunt calidū frīgū

Ad etrum tertium

dum. humida sicca non habent locum in corporibus celestibus cum non recipiant peregrinas impressiones. sed dicitur luna gelida virtute iter vel effluere. quia frigus et etiam humores efficit in inferioribus propter quod noctes quibus luna preest sunt gelidiores et humidiores magis diutius. Nota quod planete dicuntur brevagos recursus quia moventur duplici motu. scilicet primo

Quia etiam causas unde sonora

Flamina sollicitant equora ponti

Quis voluat stabilem spūs orbes

Uel cur hēspērias sidus in vndas

Casurum rutilo surgat ab ortu

Quia veris placidas tēpet hōras

Ut terras roseis floribus ornet

Quis dedit vñ pleno fertilis anno

Autumnus grāuidis influat vñs

Rimari solitus. atq; latentis

Nature varias reddere causas

onarij vt dictum est et habet videri in rethorica planearum vel astronomia

Quinetia cas. Hic commendat eū ex pre natural phie dicēs. Quinetia

p certo. Boetius solitus fuit rimari. i. inquirere causas. unde id ē propter quas

causas. sonora flamina id ē sonori venti. sollicitent id ē prurient equora

id est planiciem. ponti id est maris. quasi diceret. Boetius scilicet causas

generationis ventorum qui commouent ipsum mare. Nota ex libro me-

therorū patet quod ventus generatur ex vapore calido et sicco eleuato per ca-

lorem solis qui perueniens ad locum nubium frigiditate nubis repercut-

itur et repercussus fertur in latus. et facit sonum impellendo aerem. et quia

aqua facilliter est diuisibilis defacili cedit et reuerberatur per ventos. Uel

aliter potest intelligi. Antiqui enim dixerunt quod ideo venti turbant mare quia

in ipso mari generantur venti qui non exeunt sed faciunt fluxum maris

Licet hec opinio non sit vera quia mare fluit et refluit ex tempore determi-

nato sicut hic in die naturali. venti autem generantur tempore indetermi-

nato. Quis voluat stabile. Hic phia commendat Boetium a metha-

phica. et iterato a naturali phia dicens. Boetius etiam solitus fuit rimari

quis spūs id est intelligentia voluat motu diurno stabilem orbem fir-

momenti. Uel etiam cur sidus solis vel aliud habens ortum et occa-

sum casurum in hēspērias vndas id est in aquas maris occidentalis

surgat. id est iterum oriatur ab ortu rutilo. id est ab oriente splendido.

Quasi veller dicere. Ipse Boetius solitus erat inquirere cur stelle que

mobilis ab oriente i occidentem. et primo motu ab occidente in orientem. vel ideo quia quicquid apparet nobis stationarij. quicquid retrograd. quicquid propinquat. quicquid aliquid remouet. Nota quod stella erratica dicitur fixa. id est mota per varios orbis circuloz. scilicet deferentis et epicycli. ratione quorum circuloz nunc dicuntur progressiui. nunc retrogradi. nunc stativi

Liber primus

In occidente vident occidere itez resurgant in oriente. etiā erat solit^r rima^r
ri. q̄s temperet placitas horas ver^r. i. t̄p̄is h̄nal^r vt ornet terrā roseis flo^r
ribus q̄s dedit. i. ordinauit vt autū^m fertit anno pleno. i. fecūdo iſtuar. i.
influentiā faciat grauidis vuis. i. botris repletis. etiā erat solit^r reddere.
Id ē aſſigere varias cās latētis nature. i. rez naturalū ¶ Hora eō q̄d moue
tur ab alio mouetur. **H**ūc iacet effeto lumine mentis.

tur ab alio mouet.
 ex. vij. phicoz. g. ce/
 lum ab alio mouet.
 Mouetur at celum
 duplici motore p. cō/
 mentatore. xij. meta/

phi. ab vno coñicto z appropziato q̄ vocatur intelligētia a q̄ mouet effectus ab alio motore separato q̄ ē de^a a q̄ mouetur in rōne finis. Itē dicit or-
be celestē esse stabilem em moueat z mutet locū fm pres non tñ fm co-
num. z q̄tū ad hoc dī ē stabilis. i. imobilis. Itē cā q̄re stelle q̄ occidunt
iter oriātūr n̄ ē alia nisi mot^o circularis p̄mi mobilis q̄ secū rapit oēs stel-
las tā fixas q̄ erraticas. Item heper^o est stella q̄ de vesp̄e sequit^r solē oc-
cidētē. a q̄ stella mare occidentale dī hesperici^o mare co q̄ sol z hesper^o ibi
se mergūt nō q̄ ita sit. sed q̄ vulgares sic opīnātūr. cū em stelle occidunt
p̄ter ip̄ositionē maris iter visum z stellas vidētūr stelle mergi ī mare.
¶ Itē ips̄ p̄nale dicit^r placitū q̄ est cōueniens vite hoīs. Est em ips̄ v̄-
ritas calidū z humidū in qb̄ consistit vita. ex li de mor. z li Et ideo illo
tpe. pducuntur flores. nā materia floz ē hūidū aqueum subtile h̄ coctū
a calido aereo. q̄ igit in vere dīnatur calidū aereum z humidum aqueum
subtile q̄ pua in dīget digestionē. ideo ī vere cur^r calor tpar^r ē flores p̄du-
cuntur. ¶ Itē v̄ritas mltū abundat de humido aqueo z grosso cui^r signū
est quia tpe purgationis dīstillat ab eis q̄i humidūz lachrymabile. tale ē
humidum grossum mltum resistit digestionē. ideo v̄ue ad maturitatem
tarde pueniunt. i. tpe autumnū. Item boct^r consuevit reddere cās laten-
tes rez naturalium q̄b̄ putit iudiciū felicitatis. Aunc facere effeto. Haz
fm virgilium. Felix q̄ potuit rerum cognoscere causas.

¶ Hic ostendit phia quomodo boeti? desinit? fuit pdicta speculatione cur
de terrenis cogitabar dicēs. nunc. i. tpe doloris Boeti? i. acer. i. pstrat? est
effecto. i. evacuato lumie. i. speculatione mētis. 2 ipse pssus colla. i. smcol
la grauidis patens passionem q̄ mētē quat̄ geres? de celiūm vultum. i.
inclīnatum pondere amissionis rez palium hui? cogitur cernere stolidas
terrā. i. bona terrena q̄ hoies stolidos efficiunt. ¶ Hora q̄ catena est ferre
um instrumentum q̄ aliqd p̄ suā naturā detinetur. Quatuor sūt affect?
q̄ sunt gaudiū. spes. timor. 2 dolor. siliitudine dicuntur carere. q̄ ant
mum hois detinet 2 p̄ suā naturā 2 ratione ad illicita trahunt. nā i patio
sq̄ dep̄catur ad optm ex primo Ethic. Et p̄perea boeti? in fine h? p̄mis
debetur ad fugā passionum. ibi. tu q̄ si vis. ¶ Hora si est estimandum.

Prosa secunda

q' boeti? sic efficitur euacuatur? lumie mētis sicut lra sonat. q' alias fuisse i
sufficiens p' ppositōe h' libri. sed phia loquit' h' ppassiue. Ille em̄ est lumē
ne mētis stult' q' inclinat se ad terrena diligēdo ipa. et nō eleuādo intelles
etū suū ad speculabilia. q'lis nō fuit boeti? **En̄** dicit Aug. Tales sunt
boies q'lia sūt ea q' diligūt. q' dilectio trāsmutat diligētē i similitudine rei
quam diligit. **Hec**

Prosa secunda primi libri

Ed medicīne inq' tps ē po'it

q' q'rele. B. Tu nō totis i me
intēta lūmib'. **P. Tu** p' ille es ait
q' nō quodā lacte nutrit' nris edu
catus alimentis in viril' ani robur
euaseras. **At** q' talia p'uleram' at/
ma q' nū prioz abiecisses. iuncta te
firmitate tuerent. **Agnoscis** ne mē.
Quid taces. **Pudore** an stupore?
siluisti. malle m' pudore. sed te vt vi

sa scda primi libri

Ed medicīne in
q' p'ore. **Hic**

clpit scda p'sa h' p'
mi in q' phia inuesti
gar morbu' boeti ex
q'busda' signis. scdo
solabat ipm ne des
peret. scdo ibi Cūq'
me nō q' dno dicit
phia. **O** Boeti ego
possi mē cōgri de
p'urbatōe mē. tuc
sz nūc p'ore? medicīe
tps est q' q'rele. vo. p
sed. cū i tūc mlier il/
la intēta in me totis lumib'. i. ocul' at. es tu nē ille q' q'ndā rpe iuuetutis
nutrit' nō lacte. i. facili b' documētis. i. etate autē p'fecta educat'. i. nutrit'
e' nris alimētis. i. doctrinis difficiliorib' tu euaseras. i. pueneras i robur
Id ē in fortitudine viril' ani. atq' p' certo. nos cōruleram' tibi arma talia. i.
documēta. q' nū prioz abiecisses p' obliuionē ipa tuerent te iuncta firmitate
Dicit phia. agnoscis ne mē. q' d taces. siluisti ne pudore. i. p'ecūdia an stu
pore. i. mē. alienatōe ego malle. i. magis vellē te siluisse pudore. sz vt ego
video stupor opp'it te. **q' Hora** q' phia i deplagēdo boetiū nō facit lōgā
morā ne boeti? desperet sup' firmitate sua. **q' dicit** phia magis esse tps me
dicine q' q'rele **q' Itē** boni med'ci ē totis ocul' diligenter respicere faciē i
firmi. eo q' i faciē magis apparēt sig' p'nosticatōis ifirmitatis. iō phia dī
eē in ruita boetiū totis lumib'. **q' Itē** p' arma phie intelligunt' p'cepta pho/
sicalia q' p'suadent mīme extolli in p'spis. nec deprimi in aduersis. **Horta**
tur ei nos phia ad magnimitatē. **Daq'um** at est. q' d' difformes ifule?
fortune vnānī mēis p'stancia militat. **De** hīs et sil' b' p'ceptis phicis
boeti? oblit' fuit p' d' dolorē. **q' Hora** taciturnitas q' q' puenit ex pudore.
q' q' ē ex stupore. q' em̄ manifestat' alicui aliqd q' d' veller celari ipse effi/
ctur viciūdas. et oculi ei' deprimunt' facies. cū rubet et auertitur. et lin/
gua ei' loq'ndo ligat'. **q' Hora** q' stuporū mō ē abūjās admiratio mē

Libri primus

tis. ut ibi papa stupor mundi. Alio nō ē mētis alienatio. et sic accipit in p
 posito. et idu ait taciturnitate. ex q̄ em mor lingue ē fm pformitate ad fa
 ratiā. turbata fantasīa sicut ptingit i alienatiōe mētis. p̄cedit lingua in lo
 q̄ndo. q̄ dē p̄bia. pudore an stupore siluisti. et qz taciturnitas pueniens ex
 stupore deterior ē q̄ q̄ causat ex pudore cū ip̄a causat ex aliq̄ defectu inte
 riori. iō dē p̄bia mal
 le pudore siluisses
 ¶ Nota i m Hugui:
 pudor ē corpis. s; pu
 dicitia ē mētis. Et
 ar pudor p̄cludit ex
 aliq̄ casu ingratū n̄ au
 terēs mēoriā s; linguā
 ipediēs. stupor ar est
 casus mēoriā sui fē
 rēs et linguā ipediēs
 et p̄cedit tacere stupo
 re q̄ pudore. qz me
 li ē mēoriā retinēdo
 nō loq̄ q̄ loq̄ et me
 moria caret. ¶ Nota
 p̄bia dicit boetii l. a
 buisse nutritū suo lacte. p nutritū lactis intelligit nutritū s; grāmatica lo
 gica et rhetorica. q̄b iuuenes sūt ferat in informadi tā q̄ facilib; documē
 tis. sicut puer lacte nutritū molli et facili digi stidiis nutrit S; p h qd
 diē virilis ai robur euaseras. s; ad sciāz mathematicā et qua rēq̄ p sciāz
 magis subnlē hō pfecte etatē efficit ¶ Nota p̄bia p̄ulit boe. anima n̄ corpa
 lia s; spūalia. s; sunt p̄tutes intellectuales q̄s enūerat Arist. vi. et bi. et sūt
 illa. intellectus sapia scia ars; et prudētia. Et sūt p̄tutes cardiales q̄ sūt q̄tū
 or Prudētia iusticia fortitudo t̄pantia. Et dicunt cardiales. qz q̄nō p̄i
 cipalitātē sibi v̄dicāt circa materiā circa quā l. n̄ fieri. Illa em arma ab
 iecit Boe. q̄n t̄pali; adl. est. appetitū sensitivū o ānuēs et ab auctēde cele
 stiū seq̄strat. et de istis armis dicit apls. Abijcite goga tenebras et induit
 mini arma lucis sic ut in die honeste abulem. ¶ Et sic me nō modo. In
 p̄bia p̄solat Boe. ne desperet di. Cū p̄bia vidit me nō mō. i. nō im̄ t̄a
 tū s; p̄suo. i. totatē lingūe. qz p̄t mētū ip̄a admoit. et p̄posuit pectori
 meo leuit manu et inq̄t. i. dixit nihil piculi ē circa hūc hoīem ip̄e parit le
 thargū. i. morbū obliuīōis. morbū in quā cōez mētū illuzat. i. decipiat
 et ip̄e paulisp. i. modicū est oblit. i. sui. s; facile sui recordabit. si qdē p̄ certo
 cognouit nos p̄biam ante. i. prius qd et ip̄e possit facere. t̄ergam. i. lū
 na. i. oculos ei. caligātia nube. i. obscuritate rerum mortalium. i. t̄paliū.
 hec dicit p̄bia. et veste sua p̄tracta. i. puoluta in rugā siccauit oculos meos

Metrum tertium

Stetit vndantes. i. huc et illuc. ¶ Nota q. tacitus est ille q. nō loquit. i. habet
ac p̄tē lingue ad loq̄ndū. sed. elinguis vel mutus ille q. nō solū nō loquit
sed nō h̄z p̄tēs lingue ad loq̄ndū. et talis fuit Boetius p̄pter stuporē. i. mē
tis alienatiōē. ¶ Nota q. p̄bia innuēs se eē bonā medicā solat boetius
dicēs. Nihil p̄culi est in hōie isto. q. s̄m Sen. in li. de clemētia ad nero

Metrum tertium primi libri tenebre

Uinc me discussa liquor nocte

Lumib' q. prior redijt vigor

Ut cū p̄cipiti glomerat sudra choro

Imbolitas pol' stetit imbribus

Sol latz ac nōdū celo viciētib' astris

Desup in terrā nox funditur

Hac si traicio boreas emiss' ab ātro

Verberet et clausū referet diem

Emicat et subito vibrat luie p̄heb'

Astrantes oculos radijs ferit

bat lethargū. i. morbū obliuiois. q. si p̄cepta p̄bie i memoria habuisset
nunq̄ de amissione rez t̄palius doluisset ¶ Item dicit lethargū esse mor
bū illuz p̄ mentū. q. mens illusa ē vbi ratio ē ligata p̄pter defectum fan
tasie sicut in freneticiis. vel p̄pter defectum memorie sicut in lethargicis

¶ Notandum hō p̄ponit ex a' a' immortalī et corpore mortali. sed q. Boetius
oblitus fuit bonoz aie. ideo dicitur fuisse sui oblitus non totaliter s̄ p̄
lis per. quia adhuc curā habuit de bonis t̄poreis q. respiciunt corp'

¶ Item hō p̄ p̄biā h̄z sui p̄suis p̄fectam p̄gnitōē. ad p̄gnoscendū aīe
illud qd p̄ p̄biā cognoscitur oportet primo p̄biā cognoscere. ideo dicit
p̄biā. recordabit' sui facile si nos pri' cognuerit ¶ Itē p̄ vestes p̄bie i rugaz
p̄ctas. intelligit' p̄cepta p̄biā i vñū volumē congregata. s̄c̄ illo li. qd
ip̄a p̄bia Boe. cōsolat' ¶ Nota q. ad medicū ifirmū curare volētē p̄tes re
quint cōditōēs. P̄rio vt q̄litatez et cōditō. s̄ respiciat. et vt i v̄ores nocen
tes cognoscat. S̄c̄do ad loquendū moneat. T̄rto si p̄ valida egritudo
dine obmutescat vt manū corp̄i i firmū adhibeat. Quarto vt eū p̄bis cō
solatorijs reficiat. s̄c̄ p̄biā vidēs dolores Boe. p̄rio cū isperit. s̄c̄do ad lo
q̄ndū mouit. s̄cio manū suā corp̄i appoluit. et q̄rto p̄bis cōsolatorijs reficit

Uinc me discussa liquor nocte. Hic incipit tertium metrum lu
tus primi libri cuius primus versus vocatur metrum dactili
cum exametrum. secund' d̄r metrum alemanicus ab iūctore. te
trametrum a nūcro peduz. dactylicum a pede p̄domināte. acatalecticum

nē h̄ali medici est
desperare ne curetur
eger. ¶ Nota q. le
thargia ē infirmitas
causata p̄ opp̄ssioē
cerebri cū obliuioē et
sūgit primo somno
et sic letharg' ē mor
b̄ inducēs obliuio
nē et somnū. Inō le
thargicus est hō q.
patit' tales morbū. et
d̄r a lethēs qd inter
p̄rat obliuio. etiā le
thēs ē fluxus inferna
lis. Boetius q. patit'

Libri primus

q̄ nulla sillaba abūdat nec deficit. In hoc metro boeti⁹ declarat p̄ q̄ddā
sile quō remotis ipedimētis vigorē cognitiōis recuperant ⁊ ē tal' silitudo
Sicut choro flāte nubes generant. ⁊ p̄ interpositiōez nubium sol ⁊ alia
astra nob̄ occultant. sic aduersitate imminere hō afficit diuersi passiōib⁹ ob
scuritib⁹ intellectū. ⁊ sicut austro flāte dissoluunt ⁊ radij solares reuertūt
sic aduersitate adueniente p̄solarōe p̄hica passiōes sedant ⁊ intellectū illuinaut
¶ Dicit ḡ i lra. Tūc cū p̄hica terlit oculos meos tenebre liq̄uit me discul
sa nocte. i. obscuritate. ⁊ prior vigor cognitiōis redit lumib⁹ meis. i. oculis
vt p̄ sicut sol lars. i. occultatur. cū. i. q̄n. sidera. i. stelle glomerātur. i. iuolū
tur p̄cipiti choro. i. cali vēro. ⁊ pol⁹. i. celū. stetit. i. stare videtur n̄b os im
brib⁹. i. pluuijs nubilof. ac p̄ etiā. nor. i. obscuritas fūditur d̄sup. i. d̄ nu
bib⁹ i terrā. nōdū. i. n̄ adhuc astris. i. stellis veniētib⁹. i. apparētib⁹ i celo.
Si boreas missus ab traicio antro i. traicie regiōis. p̄beret i. d̄pellz hāc
noctē. i. obscuritatē. ⁊ referet clausū diē. tūc p̄heb⁹. i. sol emicat. i. lucet. et
vibrat⁹. i. fortificat⁹ lumie suo. fr̄it. i. p̄curit oculos hoim. mirātes subito
lumie sol⁹ tenebras. ¶ Nota p̄hica trahit hoiez ab obscuritate iḡrātie ad
lucē sapie. ex libro de p̄mo Aristotel. ⁊ etiā p̄ metristā. Ars homiez for
mar. nec sinit eē malū. Et ḡ cū p̄hica sicasset oculos boetij fugaris tene
bris iḡrātie redijt vigor intelligētie ¶ Nota q̄tuor sunt vēti p̄cipales q̄
stant a q̄tuor p̄tib⁹ mūdi s. ab oriēte. occidēte. septētrione. ⁊ meridie. q̄rē
q̄libet hz duos collaterales. ⁊ sic sunt duodecim vēti q̄ i. s. p̄hib⁹ p̄tinetur
Plant subsolan⁹ vultum⁹ ⁊ eur⁹ ab ortu. Atq̄ de medio nor⁹ beret afflū
eus austro Circin⁹ occasum zephirusq̄ fauone⁹ afflant. Sz veniūt aq̄lo
boreas ⁊ choros ab arcto. Choros ḡ ē vēt⁹ q̄ flāte generātur nubes ⁊ cō
glomerantur sidera. sic q̄ p̄ nubes occultantur. ¶ Nota q̄ pol⁹ est stella q̄
sp̄ in eo d̄ loco videtur. sed hīc pol⁹ ponitur. p̄ firmamēto tanq̄ ps p̄ toto
p̄ synodothen. ¶ Nota q̄ polus. i. celū dicitur stare q̄n est obductū n̄bo
sis imbrib⁹. nō q̄ stet sed q̄ morē eius tūc nobis non apparet. Motū cū
celi non p̄cipim⁹ nisi p̄ motū alie⁹ stelle. cum aut celū est cooptum obscū
ris nubibus. nulla stella videri p̄t. ¶ Hora s̄m Hugui. Nimb⁹ est nubij
densitas ex intēpestare orta ⁊ sic dicit Boeti⁹ hic nimbas is imbrib⁹. i.
densis pluuijs. ⁊ est ratio. q̄ tenuis imber non impedit aspectū astrorū.
¶ Hora q̄ boreas dicitur flare ab antro traicio. q̄ forte regio traicie ē ca
uernosa. de cui⁹ cauer n̄is exte venit⁹ generatus ex vaporibus siccis in ter
ra ¶ Hora postq̄ p̄hica terlit oculos Boetij ⁊ eosdem a sterula chymaruz
cōpescuit restituit⁹ fuit pristino vigorē. Unde oculi ipsi⁹ Boetij vt rō ⁊ in
tellect⁹ obfuscati erāt tenebris iḡrātie cū istis t̄palib⁹ a d̄ichit p̄pter amī
sionē rerū t̄palium diuersis fuit subiectus passiōibus. Sed p̄hica ocul
lor caligine abiicit cum ipsius intellectū illuminauit. tenebras ignorā
tie fugādo ⁊ lumine sp̄iali vt scientia illuminando.

Prosa tertia primi libri.

Prosa tertia

Hic incipit tertia. p̄sa p̄m̄ li. in q̄ boeti⁹ oñdit quomodo phiaz p̄guere
 Et oñditur. q̄ p̄mo oñdit quō phiam cogit 2 q̄ tr de p̄n̄ia ei⁹ admis
 rari cepit 2 quō phia sibi r̄ndit. secūdo. p̄bat phia p̄secutionez sapientuz
 a vulgarib⁹ nō esse nouā. secūda ibi. nonne apud veteres. Dicit p̄mo.
 Haud p̄ nō aliter nebulis tristitie mee dissolutis. i. fugatis p̄ cōsolatio
Aud aliter tristitie nebul
 dissolutis hausi celū. et ad
 p̄gnoscedā medicatis faci
 em mētē recepi. Itaq; ybi in eā de
 duxi oculos intuitūq; deseri respicio
 nutricez meā i c⁹ ab adolescentia la
 rib⁹ obuersat⁹ fuerā phiaz Et qd i q̄
 tu in has exiliij n̄ri solitudines. **O**
 oim m̄grā x̄turū sup̄no cardine de
 lapsa venisti Anx tu quoz mecū
 rea falsis crimiatoib⁹ agueris. An
 i q̄ illa te alūne d̄sererē nec sarcinā
 quā mei nois inuidia sustulisti cōi
 cato tecū labore p̄tirer. At q̄ phie
 fas n̄ erat icomitatū relinq̄re iter i
 nocentis. **A**deā si crimiatoz vererē
 2 quasi nouū aliqd acciderit phoz
 rescere. An ei p̄mū censles ap̄ ip̄o
 bos mores laccellitā picul esse sapias
 ris. i. manifestes falsis crimiatoib⁹. Illa phia inq̄r. i. dixit o alūne. i. per
 me nutrire. an. i. vtrū te d̄sererē q̄ si diceret nō nec p̄tirer. i. diuiderē. tecū
 cōicato labore. i. diuiso labore sarcinā. i. pōd⁹ quā tu sustulisti ob inuidiaz
 mei nois. i. rōe sapie. Atq; p̄ certe nō erat fas. i. honestū phie relinq̄re iter
 inocētis icomitatū. i. sine comite supple si ego te dereliq̄sem. ego vererē. i.
 timerē meā crimiatoz. i. meā d̄natōez 2 valde phozrescere q̄si aliq̄s no
 uū acciderit supple circa te. em p̄ q̄. nū. i. nūq̄ tu cēsles. i. iudicas p̄mū
 ip̄am sapias eē laccellitā. i. afflicta picul. i. p̄turbatoib⁹ ap̄ ip̄obos mo
 res. i. male morigeratos hoies q̄ dicat h̄ nō est nouū. Nota phia d̄r me.

nē phie. qm̄ sicut nu
 bes dissoluitur p̄ fla
 tū boree. sic ego boe
 ti⁹ hausi. i. resperi ce
 lū. i. sursum. 2 recepi
 mētē. i. vigore rōnis
 ad p̄gcedā faciē me
 dicat⁹. i. medici. Itaq;
 q̄ p̄ g. ybi. i. post q̄
 ego deduxi. i. p̄uert
 oculos. q̄ p̄ et deseri.
 id ē stabilitū intuitū
 eā resperi nutrice me
 am phiam i c⁹ larib⁹
 id ē scol fuerā obuer
 sat⁹ ab adolescentia. i.
 a iuētute mea. 2 in
 quā. i. dixi O m̄grā
 oim p̄rutū. qd. i. p̄p̄
 qd tu venisti lapsa. i.
 p̄gressa sup̄no cardī
 ne. i. de celesti porta
 i has solitudines. i. lo
 ca d̄fēra n̄ri exiliij. i.
 n̄re relegatois. an. i.
 nunq̄d p̄p̄ h̄ venisti
 vi existes rea. i. tāq̄
 culpabil̄ mecū agite
 ris.

Liber primus

deca Steur em̄ in medice morbo fugato sanitate inducit. sic phia i gratia re
 legata vita virtutisq; seculi pdonat. nā hī i li. de pomo Arist. q phias iue
 nerit vitā i vtroq; seculo iuenit. i glibi. Qui me iuenient vitam iucinet et
 hauriet salutē a dño. et lo dicit Boet' facie medicatē. ¶ Notandū q bo
 etius nō loī deduxit eos lo in phiam s; desinit in eā intuitū p qd inuit
 dū vult phari opte
 se totū tradere phie
 p pntiū studiū et la
 bore. Nā si ē vna hy
 rūdo adueniēs n̄ fac
 iet nec vna dies ca
 lida facit estare; sic
 vna speculatio phi
 ca facit phm. ¶ Nota
 q pps oportunitz ad
 phandū ē tps adole
 scētie qd inuēit boet'
 us dicit. c' latib; ab
 adolescētia fuerā ob
 uersat'. Nā etas ho
 minis assimilāt cere
 q si nimis ē moll' vt
 dura nimis formaz
 sigilli n̄ recipit nec re
 tinet. si autē est tpe
 mollis vt dura figu
 ram recipit et retinet
 Sic sicut etas nimis
 tenera sicut infantia nō recipit doctrinā phicā. nec etas nimis dura sicut
 decrepit'. S; etas tpeata q̄tis ē adolescētia q facit intelligi et intellecta
 mēorie pmedat. ¶ Nota p lares phie intelligunt diuerse secte phoz. sicut
 Aristotelis et platonis q; boet' ab adolescētia sunt obuersat'. et dicit Hu
 gūstio q obuersari ē idē qd puerari. ¶ Notadū q phia d; mgra oim pū
 tū. q oēs pūtes morales docet. vt patz ex etib;. et dīco morales pū pū
 tes theologicales q sunt fides spes et charitas. Et d; phia diapla a sup
 no cardie. q ois sapia a dño deo ē. Nā sicut scribit in plogo libri de regē
 mīne pndū D' ē q diuicias sapie sue iſtuit aiab;. i. studētib; tribuit gra
 tiā cognoscēdi cui n̄hil est difficile et sine q n̄hil est possibile possideri.
 ¶ Nota vt postea parebit q boet' falsē criminābat deltris pposit' et d' im
 pedit mēto delatoris. et illō qd faciebat sapia dicebat facere arte magica.
 sōt' dicit ad phias. Aliqd venisti vt tu meū rea falsē criminatōib; agiteris
 ¶ Nota phia cōgit tres rōnes pū qd debuit derelinqre boetū. Prima qz

Prosa tertia

nutrix nō debet derelinquere suū alimū. Sed q̄ patit̄ ppter aliū nō de-
bet derelicta ab illo. Tertia q̄ nō debet phia derelinquere innocētē. Bo-
et aut̄ fuit alimū phie ipse pariebat iurias ppter phias et fuit in oca ḡ re.
Nota sim. Dugui. lacerō. i. cū desiderio lacerō vel vero vel iurijz affligo.
Hic phia pbat psecutionē sapientia vulgaribz nō ē noua. Et si prio
Ad si n. anaragore fugā nec socra. Sedo maḡ moder-
nis. Tercio ostendit qd
tis venenū. n. zenonis tormēta qm̄ sic faciendū ē infule
it pegria nouisti. ac canios. ac sene- vulgaribz. scda ibi q̄
cas. ac ioran os quoz nec puerusta si nec. tercio ibi q̄ si
nec icelebrul mēoria ē scire potuisti qm̄. Duo dīc hū dī
ti q̄ psecutio sapientū a vulgaribz et amalis nō ē noua. Hōne apd veter-
res an̄ eratē nosti. Platonis nos phia sepe certauim? magnū certamen
cū temeritate stulticie. i. cū stultē et temerarijs hoibz eodē platone viuēte
mgf ei? Socrates iūste pmeruit victoriā mortis ne sibi astate. c. socras
hereditatē. i. sciaz hereditarie relicta suis discipul̄ cū epteurū vulg? et sto-
icū et ceteri molirēt. i. laborarēt ire raptū. i. rape vnuq̄sqz p sua pte et cū ipi
traherēt me phiaz i pte pde merelamātē. i. dīcētē. q̄ p et reuētē ipi et
sciderūt vestē meā quā reguerat meis māibz et ablat̄ pāniculabierē credē-
tes me torā sibi cessi. sc. Et q̄ i istis apparuerūt qdam vestigia nri hie? i.
prudētie i prudētia vulgarū rata. i. op̄ata ipos meos ēē familiares. i. et i
sciplos rōne sapie puerit nōnullos cor. i. aliq̄s errorē. i. psecutiōe ppl̄ ane
militudis. i. indocti vulgi sicut vulgares solē puertere doctos. Nota q̄
an̄ ips platonis mlti sapiētes psecuti fuerē a vulgaribz. et tpe platōis So-
crates mgf ei? iterijt ppter suā sapiāz. nā ipse p̄guit suā sapiā ēē vni dēū
alios aut̄ colētes plos deos redarguit. qd p̄cipio et ux athentēsiū nomie
Anet? coegit ipm̄ bibere venenū i noie vni? hī et nihil sibi nocuit. Do stica
coegit ipm̄ bibere venenū i noie plurimū deoz et interijt. Nota mortuo so-
crate discipul̄ sui q̄ sciam socratis rap̄ hē hereditariā sibi vēd cabāt in cepe-
runt dissentire in q̄ mgf corz Socrates posuisset sūmū bonū. Quidā em̄
suoz discipuloz dicti epteurū dicebāt ipm̄ posuisse sūmū bonū in volu-
p̄tatibz. Alij sicut stoici dicebāt q̄ i virtutibz q̄libet corz pro defensiōe sue
opintōis rapuerē auctoritates phie ipas exorte exponēdo ppter qd phiaz de
illo reclamaſse. et sic male exponēdo sciderē vestes phie et p̄ctas abstulēte
et q̄uis n̄ ēnt hī p hī q̄ tñ videbant ēē mlti corz a vulgaribz oculi sunt.
Hic phia pbat psecutōz sapientū exēplis maḡ modernis dīcēs. Sed boe-
ti si n̄ nouisti fugā anaragore n. venenū socras. n. tormēta zenōis. qm̄ ista
ff pegria. i. extrans. et alia quō tu nouisti scire canios. i. psecutōes canij
ac senecas ac ioran os. i. seq̄ces ioranij q̄z mēoria n̄ ē puerusta. i. vald̄ a rīq̄
n. icelebriz. i. n̄ sine glia. q̄s vīros nihil aliud dētraxit i clade. i. i mortē. nisi q̄
istituti. i. i formati nris moribz ipi videbant dissimulāt studijs iprobōz

Liber primus

Ita q̄ nihil ē. i. non est cā q̄ tu ammireris. i. debeas admirari si in hoc sa-
lo vite. i. amaritudine nos sapiētes agitemur. i. vexemur pcellis. i. aduer-
sitatibus maloz circumstantibus. q̄bus. i. nobis sapiētib⁹ maxime ppos-
itum ē. i. intentio displicere pessimis q̄z maloz si sit numerosus exerci-
tus tñ est spemēdus. qm̄ nullo duce suppleōnis regitur. sed tñ rapitur
errore lymphate. i. p̄
epitante eos ad mo-
dū lymphē temere. i.
stulte ac psumptuose
ac passim. i. vbiq̄z.

¶ Nota q̄ anaxago-
ras stulticiaz hoim
solem p deo colētūz
reprehendit dicēs solē
nō esse deum sed lā-
padē ardentes ppter
quod re⁹ iudicat⁹ est
z in fugā cōpulsus.
¶ dicit phia anaxa-
gore fugā ¶ Nota dē
cit Socratis vene-
nū de q̄ dictū ē sup.
q̄ veneno iterijt. Si
miltiter zeno multa
tozmetā rōne sue sa-
piētie sustinuit. No-
ta q̄ cant⁹ Seneca
Soranus fuerūt no-
biles roman⁹ z mori-
bus phie instructi. p-
pter qd̄ interierunt.
Unde Canij dicit
bātur imitatores amagistro suo Canio. Silt⁹ Soranij dicuntur a So-
rano q̄ fuit poeta z ei⁹ seq̄ces ab eo condēnant. ¶ Nota de Seneca dicit
Boetius in de disciplina scholarū q̄ nero familiarē suū pceptorēq̄ Se-
necam ad eligendē mortis arbitrium coegit. ¶ Nota q̄ sapiētes dissimū-
les sunt studiis improboz quia dicit Seneca in li. de amicia Disparēs
mores disparia sequuntur studia. quoz dissimilitudo dissolvit amiciaz
nec vnq̄ improbi probis. Nec probi improbis amici est. pnt nō ob ali-
am causam nisi qz tanta est inter ipsos distantia quanta esse potest stud-
iorum malozumq̄ morz distātia. ¶ Nota q̄ ppositū sapientum ē displi-
cere pessimis. quia dicit Seneca in de remedijs fortulorum. Salis dē

Prosa tertia

phicere laudabile ē. Et alibi. Viri se diligite a spinae malū. Et poeta
 Opto placere bonis, prius o diosus hūi. ¶ Nota q̄ dicit exercitū maloz
 ee innumero suz. q̄ fm Salomōne Sultoz ifinit' ē nūc' r̄ pueri dis/
 fideliter corrigunt. ¶ Nota q̄ mali nō regunt duce rōnis. q̄ rō de p̄cat' ad
 op̄tima. mali aut opant pessima. Du cūnt em̄ errore sensualitatis vitā be/
 stiale psequētes. de q̄b' d̄r in li. c. ix. cor. Quidā sūt hoies vitā pecudū elē/
 gentes siks sardinapulo. Et q̄ dicit phia q̄ tales sunt timēdi. q̄ ex q̄ re/
 gunt p̄ rōez em̄ cor' facit'as faciler dissipatur. ¶ Qui si qñ p̄ra nos
 hic phia ostēdit q̄d sit faciēdū p̄ insult' maloz dices. Si exercit' maloz
 incubuerit. i. iustitit. struēs. i. faciēs actē. i. bellū p̄ nos sapiētes. q̄dē pro/
 certo nra dur. i. rō p̄ hit. i. colligit copias. i. scias r̄ p̄tutes cupiosas. i. arcē
 id ē in altitudine speculatiōis celestii. vō p̄ sed illi mali occupātur circa
 d̄risipēdas. i. auferēdas iutiles sardnulas. i. diuitias corpales. q̄ sarcina z
 p̄ rō' corpis sūt iutile aiaz submergētes. At nos sapiētes in cōtēplatiōe
 celestii p̄stituti iutidem malos q̄ q̄ vilissima rez nos securi existētes to/
 ti' furiosi tumult'. i. p̄ furiosū tumultū maloz q̄s. q̄s p̄ et supple nos lu/
 mus muniti. eo vallo. i. munitine q̄ nō sit'as aspirare. i. accedere stultia/
 ele glāci. i. p̄pugnati nos. ¶ Nota dū Boet' hic n̄az rōez appellat duce
 Vñ ratio diffinit sic Est habit' d̄rigēs oēs actiōez hūanā in vltimū et
 optimū finē. ¶ Itē nota p̄ arcē ipse intelligit altitudinē speculatiōis cele/
 stii. z ad hanc ducit nos rō. z h̄ est vltimū bonū hūane vitē q̄d null' aus/
 ferre potest. ¶ Nota copie in hoc loco dicunt appetit' sensitiui. et dicunt/
 copie q̄li cupie. q̄ cupiūt res aliqñ p̄ rōnez. z tales copias debet regerē rō
 z debet se munire vallo hūilitat' z paciētie. z tunc oēs impugnatōes ad/
 uersitates z misērias eq̄nūmter sustinebit. z tētatōes z delectatōes noct/
 as quas suggerit diabol' z caro impellit. z mūd' p̄mouet nō timebit. hec
 Barquard'. ¶ Itē nota ille merito ē diridendus q̄ maior' z melior' bo/
 no dimisso eligit z occupatur circa bonavilliora. Sed sapiētes eligūt bo/
 na aie q̄ sunt maxime bona. i. ethicoz. Et vulgares eligunt bona r̄palia
 q̄ dicunt' vilissima rez. quia impediūt hominem in cognitiōe summi boni
 ¶ Nota dū arx arcis est altū edificii in q̄ hostes pugnāt. hic aut accipi/
 tur p̄ cōtēplatiōe celestii z spe futurorū bonorū. nam p̄ hec duo sapiē/
 tes omnem aduersitatē maloz superāt. z circa cōtēplatiōē diuinorū
 tota intentio sapiētes versat. Unde Boet' in tractatu de summo bono
 dicit. Philosophus maxime delectatur in primo principio. z in cōtēpla/
 tiōe summe bonitatis. z hec sola est recta delectatio. Hec em̄ ē vita phi/
 losophorū sine qua nemo viuūt vita recta. ¶ Nota de hoc noie vallū dicte
 grecista. Est vallus palus circa castrum paciens. Arxio palorū sed mu/
 rus sit tibi vallum. ¶ Nota aspirare fm Duguitiōē est anhelare cona/
 ri vel deuenire. ¶ Item fm eum grassor. aris. p̄ g. i. inuadere vel crudeli/
 ter impugnare.

Sequit' Deitum quartum primi libri

Liber primus

De trum quartū primi libri.

Quisq; cōposito seren' euo. Hic incipit quartū metz h' primi
qd vocat metrū valentiā ab iucentore. 2 cōstat ex spōdo. dacti-
lo 2 tribz trocheis. Un pōt dici metrū trocheatū a pede pdomi-
nante. In hoc metro pbia oñdit qualiter hō debeat se hēre vt psecutiones

improboz nō pualē-
ant cōtra ipm 2 hoc
primo declarat qbus
dōsilibz. secūdo excla-
mat cōtra timētes ty-
rannos. secūda ibi.
Quid tācum misert
Dic primo. Quicū-
q; hō seren' .i. clarus
virtute. cōposito euo
id ē ordiata vita egit
id est calcavit sub pe-
dibz supbū fatum. i.
euentū rep. tpaliū. et
qcuq; tuēs. i. respici-
ens. vtrāq; fortunaz
id est pspērā 2 aduer-
sam. rect' .i. nō flex'

potuit tenere vultū. i. anīmū inuictū ita q nō vincat pspirare se extollēdo
nec aduersitate deprimēdo. illū hoiez nō mouebit. i. turbabit. rabiens pō-
ti. i. inundatio maris. agitātis. i. mouētis. fūdīt'. i. a fundo. est uersum. i.
ebullitiōē versam. qz in ebullit. de maris aq pñt p fluxū 2 refluxū. qñ dī-
cat. Imper' maris faciēs ebullitiōē nō nocebit illi homini q nō extollit
in pspis. nec deprimitur in aduersis. nec tali homi nocebit ignis velseui
mōtis. qñens ille mons torquet. i. emittit ignes fumificos ruptis camis-
nis. i. cauernis suis. qñ dicat. nec tali homini nocebit vagis velseuis suis
ignibz nec illū hoīem mouebit via ardētis fulmis. soliti. i. consueti. ferire
cellas turres ¶ Hora pbia tria rāgit q nō nocent homini q cōstans est in
vtrāq; fortuna ¶ Prīmū est rabies maris p quā designantur luxuriosi. sic
em mare sole 2 motu suo icalescit 2 fetet. sic luxuriosi cōcupiscētia sua in
ardescūt 2 pacta libidie ferēt. de qbz dicit scriptura Perierūt mēra i ster-
core suo. tales luxuriosi nō necbūt homi cōstātī in vtrāq; forma. ¶ Se-
cundū qd tangit ē ignis velseui mōis. p quē designantur auari 2 inuidi.
Sicut em ignis velseui mōis sp ardet. ita auari ardent in cōcupiscētiāz
bonoz extertoz. 2 sicut ignis cructuās qñq; cōsumit loca vicina. sic inui-
di qñq; nocent vābis si nō pñt facit. 2 tales inuidi nō nocebūt oī cōstāt
¶ Tertiū qd rāgit est ictus fulminis p quē intelliguntur supbi. Sicut

Metrum quartū

est fulmē generat in alto. sic supbi msti se extollūt. 7 mirabile videt de su
pbi q cū alga hoibz hīrare nolūt 7 tñ ad celū volare nō pñt. tales supbi
nō nocēbūt hoī pñtāt. Alij p rabie maris intelligūt iūdōs. p ignē ira/
tos. p fulmē supbos vt dictū ē. ¶ Alij p mare qd ē sonorosū intelligūt aua/
ritiā. p ignē penā corpis. p fulmē rez ablatōez. ¶ Nota velenū ē mōs ira/
lie intrinsec⁹ ardēs q

Quid tātū mīseros seuos tyrānos

Mīrant siue viribus furentes

Nec speres aliqd. nec extimescas

Exarmaueris impotentis iram

At quisq̄s trepid⁹ pauet vel optat

Quod nō sit stabilis suiq̄ iuris

Abiecit clypeuz. locoq̄ inotus

Nec tū qua valeat trahi catenam

Sapiēs bñ scit ferre fortūnas. q̄ se bz sic tetragonū sñ viciūpio ¶ **Quid**
tū mīseri rē. Dīcphīa exclamat 7 timētes tyrānos dicens. **Quid. i. q̄re**
mīseri hoīs mīrant timēdo seuos tyrānos fūretes sine viribz. q. d. tyrā/
ni se iponētes. q̄ si pualēt nisi iq̄tū hō se subicē dō. Et addit. **Nec spes**
aliqd d hōis tpalibz nō times eos d aduersitatibz. tūc tu exarmaueris. i. de/
bilitaueris irā ipotentis tyrāni. s. q̄cūq̄ hō trepid⁹ pauet tiorē maloz tpa/
liū. v. optat bōa tpalia talī ē stabīl 7 sūt iurē. i. p̄prie libtat. ipe abiecit cly/
peū securitatē 7 mor⁹ a loco stabilitatē. ipe necit. i. p̄pōit catenā affectio/
nū q̄ valeat trahi ad tristicā 7 dolorē mētis. Nota p̄as terrena ad nihil
se extēdit nisi ad largiēdū bōa tpalia v. ad auferēdū ea. 7 iō null⁹ subiacz
trena p̄at nisi q̄ sp̄at talia bōa. v. t̄iet eoz ablatōez. q̄ aut nec t̄iet nō sp̄at
ipse ē oīno s̄ v. extra trenā p̄atē. 7 p̄ p̄as trena p̄as sibi nec p̄ficere nec
obesse p̄t. p̄p̄ q̄ dphīa exclamat 7 illos tāq̄ mīfos q̄ spe bonoz tpalīū v.
tiorē ablatōis eoz subicūt se trenis p̄atibz dices **Quid tū mīsi** ¶ **No**
ta circa illd **At q̄s trepid⁹**. Sēñ. Sci li. s̄ p̄tunb cardinalibz. **Maḡnē**
mīras si iſt aīo tuo cū maḡ fiducia viues itrepid⁹ 7 alacer. maḡ ai est nō
facillare. s. p̄stare 7 finē vite trepide expectare. si maḡnū es nūq̄ iudica/
bis tibi p̄tūtiā iſtī ab iūmīco. s. dices nihil mīhi nocuit s. aīus nocēdi
hūit. **Nō tyrān⁹** q̄ndā dicebat qdā rex fore. et dicebat a tyro. i. fortitudie
seu illud nomen est causa appropriata principantibus pessimis. 7 dicunt
tur a tyro. id est ab angustia quam inferunt suis subditis.

Nota dypēus sumitur hic pro rōne hominis. quia sicut clype⁹ d̄fēdit nos
ne ledamur a telis 7 a siliibz. ita rō hoīs cūet cū 7 p̄uidet sibi ne offēdat

Libri primus

Hic incipit proſa quarta In q̄ p̄bia primo inq̄rit boetii ſup attentio
ne p̄dictor̄. ⁊ hortat̄ ip̄m ad ſuū morbi reuelatōē. ſedō boet̄ reuelat mor
bū ſuū. ibi. cum ego. p̄mo dicit. **O** boet̄ nūq̄d ſentis. i. intelligis ea q̄ re
licta ſunt atq̄ illabunt̄. i. imp̄muntur aīo tuo. Et ſubiūgit grecū qđ i la
tino valet. **E**s ne aſin⁹ ad lyrā. Quid ſies. qđ manas. i. ſinis lachrymis.

Et ſubiūgit grecū
qđ tācū valet. **C**ōfite
are mihi ne abſcon
das. Si expectas os
perā. i. diligētā me
dicātis oportet vt de
tegas. i. manifeſtas
vuln̄ tuū. Nota q̄ p
uerbiū erat apđ grec̄
cos. cum aliq̄s audi
uit ſba alieni⁹ ⁊ nō
aduertit nec curauit
intellectū ſb̄or̄. illi
dicebat **E**s ne aſin⁹
ad lyrā. facis ei ſicut
aſin⁹ poſſit ad lirā au
dit ſonū lyre ſz nō pe
cipit melodiā nec por
tionē ſonor̄ intelligit.
nec dlectat̄ i ea. Sic
aliq̄s audiēs ſba et
nō curās intellectū
cor̄ ſz eſſe aſin⁹ ad li
rā. Nota ſi q̄s volue
rit ſanari oportet morbi vel vuln̄ ſuū detegere ⁊ māſſtare.

Un Sen
tertia diſcepta. Nemo p̄ ſe ſatis valet vt emergat. ſed op̄z vt manū por
rigat ⁊ aliū ip̄m extrahat. tunc eū morbi ad ſanitatē inclināt cū ex ab
dūo erūpuit ⁊ vīm ſuā p̄ferit. **H**ic boet̄ reuelat morbi ⁊ dolorē ſuū
⁊ primo oſtendit ſe eſſe p̄turbatū ex his q̄ iniurioſe agebantur circa ip̄m
Sedō ex his q̄ generat̄ vidit̄ a lija. ibi. videre aut̄ vi deor̄. Primo oñdit
ſe p̄turbatū ex ſuicidij relegatōē. ſedō ex meritor̄ ſuor̄ fruſtratōē. tertio
ex iuſta ſuā p̄lātōē. q̄ro ex fame ſine leſiōē. ſedō ibi. quoties ego. tertia
ibi. q̄b̄ aut̄ q̄ra ibi. at vō hic. **A**d. ne diuiditur. p̄mo facit qđ dictum ē
ſedō ridet obiectiōi. ibi. At q̄ n̄. Dicit p̄mo ſic. **T**ū i. nūc ego boet̄ col
lecto aīo i vires. i. reſip̄. vultū animi ſupple dicit. an ne ſar̄ emiet. i. appa
ret. aſpitās fortune ſentis i nos. i. ſ nos. Namq̄. ſad. ne eget admonitōē
idē declaratōē. nūq̄d facies. i. diſpoſitiō h̄ loci. ſ. carceris mouet te. **H**ic

Proſa quarta primi libri.

Entis ne iqt h̄ atz aīo illa
bunt̄ tuo **E**ps es lire. als
Es ne aſin⁹ ad lyrā. Quid
ſies. qđ lachrymis manas. **C**ōfite
are mihi ⁊ ne occites mala tua. Si
op̄erā medicātis expectas oportet
vt vulnus deſegās tuum.

B. Tū ego collecto in vires aīo
An ne adhuc eget amonitōē. nec
p̄ te ſatis eminet fortune in nos ſe
uictis aſpitās. Nihil ne teipſa loci
facies mouet. **H**ecce est biblio
theca quā certifiſimā tibi ſedē nr̄is
laribus ip̄a delegeras. i. qua mecuſ
ſepe reſidēs ⁊ hūanā diuinarūq̄
rerū ſcia diſſerebas. **T**al̄ habitus

Isola quarta

cine. i. nūqd hic ē bibliotheca. i. loc' studij quē habuit i p'ia qm tu p'ia de
 legeras. i. eligisti tibi certissimā sedē i nris larib'. i. in q' bibliotheca tunc
 mecu' resides. i. moras vlt' sedēs d'serebas. i. disputabas de scia rez diul
 naz z hūanarū nūqd erat mibi tūc talis hic' supplevit' z tal' vult' trisq'.
 cū ego rimarer. i. iuestigare tecū sciret nature cū describeres mibi vias si
 talisq' vult' erat. cū tecū nate sece/
 ta rimarer. cū mibi sidez vias radio
 describeres cū mores nros totiusq'
 vite rōez ad celestis ordis exēplar
 formares. Hec cine p'mia referim'
 tibi obsequētes. At q' tu hāc sniam
 platōis ore sanxisti. brās fore res/
 publicas si eas vlt' studiosi sapie re/
 gerēt. vlt' eaz rectores studere sapie
 ptigisset Tu eiusdē viri ore. hāc sa/
 piētib' capessēde reipublice necessa
 riā cāz esse monuisti. ne iprobis fla
 gitiosisq' ciuib' vrbū relictā guber
 naclā pestes bōis ac p'nicie i ferrent
 Hāc igit' autoritatē secūt' qd a te it
 secreta o'cia didicerant trāsterre in
 gisse certissimā sedē i bibliotheca. h' dicit p' rāto. q' licz boeti' ēēt diuers'
 officijs occupat' tñ nulli eoz tā certis t'pib' tā certa itētiōe vacabat sicut
 studio i libris p'icis q's in certo loco repositos hūit ¶ Hora p'hiatractat
 de reb' diuis z hūanis. vñ Sen. rxi. Nō pōt p' p'fecta esse nec equalite
 nor vite sine p'hiā p' quā diuina z hūana cōg'scunt. q' si te occupas icipis eē
 deoz soci'. z alibi d' Lucille scio neminē bñ viuere posse z tollerabit
 sine studio p'hiē q' sine studio p'hiē aiūs eger est. ¶ Hora boeti' studuit i
 naturali p'hiā p' h' dicit Lū mores nros. Studuit etiā in astrologia. p'
 p'ter hoc dicit Lū mibi sidez vias radio describeres. Ubi nota radi' ē
 p'ga geometral' q' geometri describūt figuras in puluere supposito. Hora
 q' vita hūana z mores hoīz dñt formari ad silitudinē celestis ordis sicut
 em spere inferiores planetaz obediūt spere supiori z regūtū motu firmamē
 ti. sic it' nra sensibit' d'z obediūt p'nti rōnali z regi ab ipsa. turpe ei ē abij
 cere regimē supioz z iduere regimē inferiorz. qd nob' cōc est cum bestijs

Liber primus

sicut dicit Albert^{us} sup. iij. de aia ¶ Nota ex q^{uo} boet^{ius} rōne sue sapie in m^{un}di
seria fuit posit^a. iō dicit ad phias. sunt ne bec p^{ri}ma q^{ue} nos referim^{us} obseq^{ue}n
tes tibi. Atq^{ue} tu hāc sniaz ¶ Hic boet^{ius} rōdet obiectiōi. possz ei phia si
bi obijcere dicēdo q^{ue}le p^{ri}miū debuisse repozare cū tu nō studuisti p^{ro}p^{ter} cōe
bonū. s^{ed} p^{ro}p^{ter} vanā gliaz z p^{ro}p^{ter} p^{ri}uā vilitatē. cui obiectiōi rōdet Boe
t^{ius} dicēs. ¶ phia tu
sancti. i. cōfirmasti
hāc sniaz ore platōis
beas respublicas fo
re si eas sapiētes rege
rēt. s^{ed} si rectores eaz
tigitz studere sapieēt
z firmasti ore eiusdē
platōis necessarium
esse respublice q^{ue} a sa
piētibus regerēt ne gu
bernacla. i. regimīa

cōmissa iprobisq^{ue}. i. z flagiciosis ciuib^{us} vrbū inferrē pestē. ac. i. etiā p^{ro}u
ciē. i. dānū bonis hoib^{us}. igit^{ur} ego secut^{us} hāc autoritatē. i. sniaz q^{ue} ego didi
cerū a te phia inter secreta oia ego optaui. i. auiaui. trāssere. i. deducere i
actū. i. in op^{us} publice admīstratiōis. i. cōis vilitatē. tu phia z de^{us} q^{ue} i seru
te. i. i studiū te mētib^{us} sapiētū estis mibi p^{ro}scij. i. testes. nullū studium me de
tulisse ad mg^{is} ratū nisi cōe studiū bonoz. q^{ue} d. n^{on} il mouit me ad mg^{is} ratū
gerēdū nisi cōis vilitas. inde. i. p^{ro}p^{ter} h^{oc} erat mibi g^{ra}ues. i. diffiales q^{ue}. i.
et. inexorabiles. i. inexplicabiles. discordie cū iprobis. z sp^{irit} fuit mibi sp^{irit}er
ta offensio potētū p^{ro} tuēdo iure. i. p^{ro} iusticia defendēda q^{ue} h^{ab}z libras p^{ro}scie
. i. libera p^{ro}scia. i. nullū tiere p^{ro} tuēdo iure. ¶ Nota fm platōne brā ē respub
lica cui^{us} d^{omi}n^{us} p^{ro}bus ē. z ve gēti ē d^{omi}n^{us} puer est. z rōnabilr. q^{ue} phia z sapia
vitā disponit. actōes regit. agēda z omītrēda demonstrat. vñ Sen^{eca}. xvi.
epla. diē. Si vis oia em tibi subijcere subijce te rōni. Vltos reperi si rō
te reperiit. Et aristo. i. phemio methaphisice. Sapiēz ē regere z ordinare
ex q^{ui}b^{us} p^{ar}tz q^{ue} regimē respublice spectat ad sapiētes. p^{ro} tāto diē Tull^{ius} p^{ro}nt
cipio sue rethorice. ad rep^{ublicā} plurima p^{er}tinent p^{ro}moda. si moderatrix et
regulatrix oim rez d^{omi}no ē sapia ¶ Nota q^{ue} studiosi sapie dicunt illi q^{ue} iā p^{ro}
studii adepti sunt sapiāz. Illi autē dicunt studere sapie q^{ue} adhuc studēdo
acq^{ui}rūt sapiāz. ¶ Nota q^{ue} boet^{ius} studiū vocat secretū octuz. q^{ue} i studio hō
ocia ab exteriori occupatiōe de q^{ue} oio siue dēte loq^{ui}t^{ur} Sen^{eca}. liij. epla. dicēs
Nulla placida ē q^{ue}es nisi quātrō p^{ro}ponit. z illa vera ē tranquillitas in q^{ue} mēs
bōa explicat. ¶ Nota q^{ue} de^{us} imitit sapiāz mētib^{us} sapiētū. s^{ed} scribit in plo
go de regimie p^{ri}ncipū. de^{us} est q^{ue} diuitias sue sapie in fluit in aias sapientū
¶ Nota q^{ue} libertas p^{ro}scie h^{ab}z nullū metuere. q^{ue} dicit Macrobius. h^{ab}z libe
ra p^{ro}scia p^{ro}uū q^{ue} si q^{ui}s possideat nullū potētē metuat. Itē Sen^{eca}. liij. Sa

Prosa quarta

ptes ex libero arbitrio nihil tunc ibecillitate hominis. qz securitates dei bz. z
 Sen. d. qtuor virtutibz cardinalibz. v. iust. sis n sufficit v. innoces sis sz
 vt innoces ab iuria fues. z is iusticia e viculu diuie z huane societatis
 Quoties ego conigastu ibecill cu
 iusqz fortunaz ipetu faciere obui ex
 cepi. Quoties trigullā regie ppo/
 sitū dom' ab icepra ppetrataqz iam
 proslus iniurias dieci. Quoties mi
 seros quos infinitis calūnijs im/
 punita barbaroz semp auaricia ve
 rabat. obiecta periculis auctoritate
 proteri. Nunqz me a iure ad iniuri/
 am qsqz detraxit. Proouincialiu for
 tunas tū priuatis rapinis. tū publi
 cis vectigalibus pessundari nō a/
 liter qz patiebantur indolui
 gal aule. ego ipm deiect ab icepra ppetrata iurta ipf paupbz. Tūc sub
 iūgit tertiu bāficiū dices. Quoties ego prexi mīos. i. paupes qz auari
 cia barbaroz. i. crudeliū hoiz ipūta. i. castigata verabat ifinitz calūnijs
 id ē miserijs. illos ego prexi auctoritate mea obiecta. i. exposita pīcul. i. dā/
 nis. Nunqz qsqz. i. aliqz detraxit me. i. deflexit a iure ad iniuriā. ¶ Nota q
 conigast' fuit qdā nobil' familiar' regz theodorici q su' official' fuit z tōc
 tyrān' q ples hoies inuasit ipotētes. i. sua ipf auferēdo quē boeti' sibi p
 nis a suo ipetu iniurioso auertit. talis etiā erat trigulla pposit' aule regie
 ¶ Nota fm Hug. q barbar' idē ē qd crudel' icul' z stolid'. z ē nomē cru
 delitatz vñ oli oēs ac vniuerse gētes dicte sūt barbare p' grecos z latios.
 Et barbara bz qā tra iuxta grecia sita p' crudelitatz excellētiā ¶ Nota
 boeti' dē. nūqz a iure ad zē. z hōz glosarill' ego n' sū retract' a iure amo
 re n' odio n' timore nec p'prio p' modo q oia solēt ipedire vepz iudiciū. vñ de
 laborie? Quēnūm' p'p'ia p'ces s' tramite recto nō ducūt idē sidera laude
 ferit. Proouincialiu z ¶ Hic pōit qrtū bāficiū dī. Ego idolui sic illi q patē
 ebāt fortunaz. i. bōa fortūe pūcialiū. i. illoz hoim q tū. i. aliqñ pessundari. i.
 sūqz pūat' rapis. i. occit. tū. i. aliqñ. publicz vectigalibz. i. enbus. q. d. cū
 pūnciales nūc spoliāntur. nūc in tributis bōa ipoz auferēdo. ego dolui
 eāz. sicut q patiebantur. ¶ Nō q oēs ciuitatē v' regionē quā romāi expz

*de campis et montibus et de ceteris quae sunt in
his partibus et de ceteris quae sunt in his partibus*
Liber primus

[illegible]

Prosa quarta

beneficijs enuerat; apparet q' boeti' nō gessit magistratū p' utilitate p'pā
 sz p' cōi bono. si em' p'pā utilitate intēdisset utiq' odiū z offensā poterū
 euitasset. qd nō fecit. Et p'p' dixit nunq' me a iure ad iniuriā q'q' detra
 xit. ex q' s'it apparet ipm nō q'siuisse p'pū comoduz. tales em' frequēter de
 iure defectunt. Et subdit. nūqd videoz i me. i. q' me exacerbasse. i. irritas
 Sz eē apd ceteros tutior debui qui se satis magnas discor
 mibi amore iusticie nihil apd auli/ dias opponendo me
 cos quo magis eē tutior obizuaui potēdo. q' d. imo.
 Quib' aut' deferētib' pculsi sumus Sz eē. ¶ Hic tūgīe
 Quoz vnus basili' oliz a regis mi frustratōez suoz bñ
 nisterio depulsus. i. delatōez nōstri ficioz dicens. Sed
 nois aliēi eris necessitate p'pulsus ego debui esse tutior
 est. Opilionē xō atq' gaudentium apd ceteros. i. roma
 cū hoc inūeras atz mltiplices frau nos q'bz ipēdi illa be
 des ire in exiliū regia censura decre neficia. z tū nō s'it tu
 uisset. Tūq' illi parere nolentes sa tus ut p' videbif. sz
 crax sese ediū defensiōe tuerent. cō ego n' meruer' securi
 p'p'q' id regi foret. edixit vt nisi isra tate apd aulicos. i. fa
 p'scriptū diez a Rauenna vrbe dce miliare reg' aulā i
 derent. p' notat iligintū frotib' pelle habitates opponēdo
 rent. Quid huic seueritati posse a me cīs amore iustic
 strui videt. Atq' eo die deferētib' cie ¶ Hora q'yna cā
 eisdez nois nra delatio suscepta est p'fatiois boeti' fute
 frustatio suoz. meri/
 toz q' amicitia z g'ra
 istoz frustabat' cir'
 ca ipm q'bz mltā bñ
 ficia ipendit. z p'pter
 q's mltā odia z indi
 gnatōes icidit.

Quibus aut' ¶ Hic boeti' tūgīe suā p'urbatōez ex iniusta sui p'denatōe
 z p'mo facit b. secdo expurgat se de q'busdā sibi obiectis. scda ibi. quomōdū
 p'io ondit iustā suspdnatōez ex accusatiōe p'sonaz viliū. secdo ex fal
 sitate criminis sibi p'positi tertio ex seueritate iudicium z p'ueritare. scda ibi.
 At cui' criminis. Tertia ibi. Cui' vnq'. p'io die Nos sum' pculsi. i. p
 cussi aulicis deferētib'. i. accusantib' nos q'z vn' erat basili' q' p'pter ma
 licia suā depulsus fuerat a misterio reg'. ille p'pulsus pecunia suscep' ē i
 delatōez. i. accusatōez nri nois. Alij duo accusatores nri fuer' Opilio et
 Gaudēt'. q's cū rex theodoric' p'pter inūerabiles fraudes p'p' ordinasse
 ire i exiliū. z ipi nolētes pere. i. obedire. s' tuerent. i. defenderēt se intrādo
 eccl'as cū illud eēt p'p'ū. i. reuelatū regi edixit. i. p'cepit rex vt nisi in fra p
 scriptū. i. statū terminū decederēt ab vrbe Rauēna debēt repellī z p'mo

Prosa quarta

signi in frontibus cauterio sicut solent signari malefactores. Et dicit Boetius
qd videt posse astrui. i. pformari huic seueritati. qz eode die eisdē deferretur
i. accusantibus. nos supple susceptra fuit delatio. i. accusatio nri nois qd
igit o phia ē dicēdū meruerit ne h artes nostre. qz di. nō. nunqd isti iusti/
ficantur pntiaz accusatores. qz di. nō. nūqd nihil puduit fortuna de talē
accusatōne. q. d. imo

Quid igit. At ne artes ita merue-

rūt. An illos accusatores iustos se-

cut pmissa dānatio. Ita ne nibil for-

tunā puduit si min⁹ accusate inoce-

tie. z accusantiū vilitas pudori de-

buisset. At cui⁹ criminis cā arguimur

sumā qris Senatū dicimur saluuz

eē voluisse. Ad dū desideras dela-

torē ne documta dferret: qb⁹ senatū

lese maiestatis reuz faceret ipēdisse

criamur. Quid igit o ingra censes.

Inficiabimur crimē ne tibi pudore

sum⁹. At volui. nec vnqz velle desi-

tor. i. deportator. Scdo idē est qn honore In delator. i. honoz exhibitor
Tertio. i. accuso. In delator. i. accusator q detegit qd latebat. et sic vicio
mō capit h. Un⁹. Accusat deferret dat honore fertqz deorsū. Nota ad te
stes idoneos septē requirunt qd itōes q his p sibi pntent. Etas pntio: se/
pus discretio fama Et fortuna fides i testibz illa reqres. Prio requir etas
qz pueri nō pnt eē testes. Scdo requir pntio libera. iō sui n pnt phibere
testimōiū Tertio requir sex masculin⁹. iō mltis n pnt eē testes. Quar
to requir discretio. iō furiosi z stulti nō pnt testari Quito requir fama. iō
plone ifames n pnt testificari. Sexto requir fortuna p qd paupes non
pnt testificari. Septio requir fides p qd ifideles n pnt phibere testimo
niū. Int illas pntōes due sūt vltiores. i. paupras z ifamia. Boeti⁹ q vo
les ostendere suā pdenationē iustā ex vilitate testiū accusantiū p qdā n pel
lēdi erāt a testionio dīc i vno fuisse defecū fortune. i. i basilio. Sz i alijs
duobz. i. i opilioe z gaudēto dīcāt fuisse vitiū ifamie. Nota q nihil viderē
seueri⁹ z nequi⁹ qz psonas viles z dānādas admittēre i testimoniu⁹ i
nocētes. qz dē Sen. iō remedijs fortunitor. Nō p bñe villā auctoritatem
suā. vbi q dānād⁹ ē male de re loq. At criminis cā arguimur sumā q
ris. senatū zc. Hic boeti⁹ ostēdit iustā sui pdenatōez ex falsitate criminis sē
bi ipositi scdo ex dīcāz ifert qndā admittatōez. ibi. q i re Prima in duo sm
q duo iponebāt boetio de qbz se excusat. scdo ibi. Nā de ppositis. Prima

Liber primus

qd sibi ipsebat fuit qd ipediuissz qndā nūciū dferetū regl accusatōez sena
 t' ut senat' redderet re' lese maiestatz dī gī lra. Q pbia tu forte qrs sūm ā
 .i. sniaz crīs c' crīs cā arguimur. Nos dicimur voluisse saluare senatū for
 san desideras scire p quē modū dico qd nos crīamur. i. arguimur ipediuis
 stā fatebimur. sz ipediēdi delatoris se delatorē ne dferret
 opa cessabit. An optasse illi' ordis documēta. idēas regl
 salutē nefas vocabo. Ille qdē suis qd facerz senatū reū
 d me dcretis vti hoc nefas eēt esse lese maiestatz. qd igit'
 cerat. szibi sp mētēs imprudētia re d mgra censēs. i. ludi
 rū mērisa n pōt imutare. Nec mihi cas ificiabimur. i. ne
 socratico decreto fas eē arbitroz vl gabī' crimē illd nesi
 occuluisse vītātē vl pcessisse mēda m' ribi pudori atz. i.
 ciū. Elez id quō sit. tuo sapientūqz sz ego volui saluare
 iudicio estimāduz relinquo. L' rei senatū nec vnqz dess
 feriem atz vītātē ne latere posteros stā velle sz opa. i. vill
 qat. nullo etiāz memoriēqz pmdau gētia ipediēdi delato
 nat'. q. d. nē nefas. iste ho senat' qd pferit i meā dānatōez cfferat h suis ris ista cessabit. i. ces
 dec etz. i. iudicijs. acti eēt nefas saluare ipm. sz imprudētia sibi pōt mētēs. sz sare dī qz nē ē vepz qd i
 dānū suū mētēs n pōt imutare merita rez. ita qd illd qd p' fuit meritorūz peduēti' delatorē lraz
 riū p' ea fiet demeritorūz u' puto eē licitū fm pceptū socraticz occuluisse. i. nūqd ē nefas optare
 occulasse vītātē. l' pcessisse mēdaciū. sz quō illd sit ego reliq' tuo z sapientū salutē ill' ordis. i. se
 iudicio. vītātē at h' rei ne latz posteros. i. successores ego pmdau i nullo. i. ser
 septo z mēorieqz Accusato boerij fuit detestabil' qz facta p ifames pōas. nat'. q. d. nē nefas. iste ho senat' qd pferit i meā dānatōez cfferat h suis
 fuit itroal. qz d bono accusabat. i. d saluatiōe senat' qd erat bonū. etiā ac dec etz. i. iudicijs. acti eēt nefas saluare ipm. sz imprudētia sibi pōt mētēs. sz
 trisatio ei' fuit iusta qz falsa accusabat ei' ipediēdi dlatōzē qd falsū fuit. dānū suū mētēs n pōt imutare merita rez. ita qd illd qd p' fuit meritorūz
 fuit d' eē re' lese maiest. qd p regē l' aliū principē aliqd malū machiat' qz rīū p' ea fiet demeritorūz u' puto eē licitū fm pceptū socraticz occuluisse. i.
 ficiōz. r' p. pū. depo. i. nego. vñ Dag. Inficiōz atz pprie ē n fateri factuz occulasse vītātē. l' pcessisse mēdaciū. sz quō illd sit ego reliq' tuo z sapientū
 qd i vepz ē. sz p vītātē vti mēdacio. l' ē pprie ificiari fm cū rē dbrā dnegare iudicio. vītātē at h' rei ne latz posteros. i. successores ego pmdau i nullo. i. ser
 cū a creditore dposcit. l' pcedere l' dnegare. In textu d' optasse salutē z: septo z mēorieqz Accusato boerij fuit detestabil' qz facta p ifames pōas.
 duplex ē sal'. spūal' q' ē aīe. tpa' q' ē corpis. primā tenemur oibz velle etiā fuit itroal. qz d bono accusabat. i. d saluatiōe senat' qd erat bonū. etiā ac
 mal' rōe caritatz p qm etiā mal' diligēdi sz n i eo qd mal'. salutē tpa'ē tene- trisatio ei' fuit iusta qz falsa accusabat ei' ipediēdi dlatōzē qd falsū fuit.
 mur velle oibz bōis z pcpue aīes aīoz pccatū tenemur salutē velle qz fuit d' eē re' lese maiest. qd p regē l' aliū principē aliqd malū machiat' qz
 diū sanabiles sz vt recipēt vītutē amissa sz si p'p' magnitudiez malicie fir i ficiōz. r' p. pū. depo. i. nego. vñ Dag. Inficiōz atz pprie ē n fateri factuz
 sanabiles dissoluti amicitia n' ē optāda sal'. z qz malicia senat' ro. erat sa qd i vepz ē. sz p vītātē vti mēdacio. l' ē pprie ificiari fm cū rē dbrā dnegare
 nabil' qz forte scāt' ppul' metu regio fuit pferre i dānatō. boerij tō opta cū a creditore dposcit. l' pcedere l' dnegare. In textu d' optasse salutē z:
 re sibi salutē n erat nefas. sz boertio flato videt'. Elema n ē occulāda sz duplex ē sal'. spūal' q' ē aīe. tpa' q' ē corpis. primā tenemur oibz velle etiā
 socra. nā qd racy vītātē alijs nesciētibz mētēz tē mēdacz pferit sibi. fac. dē mal' rōe caritatz p qm etiā mal' diligēdi sz n i eo qd mal'. salutē tpa'ē tene-
 daciū ē pcedēdū. qz fm arī. i. el' l'. mēdaciū p se pū ē z fugi' d. z. i. elen. mur velle oibz bōis z pcpue aīes aīoz pccatū tenemur salutē velle qz
 duo sz opa sapientz. n mētēz d his d qd nouit. amicitie possit mēdaciūz

Liber primus

Hic Boetius excusasse de secundo crimine sibi ipso. Imponebat enim
 bi qd scripserat lras ad Imperatorem Constantinopolitanum p liberatione roma
 noz de manu regis Theodorici. vñ dicit in lra. Nā de ppositis lris falso
 qd false h nubi iponit qd lris arguor sperasse romanā libertatez. qd attiet
 dicere. cū nō detur mihi loc^o defensionis. quarū lraz fraus. i. fraudulētia
 patuisset apta. i. ma
 nifesta si nob licuisset
 vti p fessioe. i. allo
 cutione ipoz delatoz
 id ē accusatoz. qd. i.
 vti examinatioe accu
 satoz maris vires
 hz in oibz negociis. i.
 caus iudiciarijs. naz
 q reliq libertas spes
 rari pōt romā. qñ dī
 ceret nulla. Tm em
 rex theodorici inua
 luerat q null^o potuit
 vel andebat q ipsunt
 vti nā posset vlla lib
 tas sperari. vtiq ita
 prudēter regissem de
 negocio qd regi nō
 inotuisz rñdissim
 pbo Canij q cū ac
 cūsaret a Gato cesar
 re filio germanici q
 esset re pūratōis fa
 cie q se. rñdit Gai^o.
 Si ego scissiez tu ne
 scissiez. q. d. si eēm re
 us ita prudēter celas
 sem negociū illud q
 ad nā noticiā nūq
 puenisset. Nota q i caus iudiciarijs testiū siue accusatorū examiatio ma
 ximas hz vires. qz p eā deuenit ad rei pītate. sicut patet de danielē q exa
 mināto duos pībros false accusantes susannā ipsos de falsitate accusat
 tōis corā oī ppo pūcit. sūt Boet. si dat^o fuisset sibi loc^o examinādi suos
 accusatores vtiq ipsos mēdaces reddidisset. ¶ Nota Cani^o fuit qdā ro
 man^o pūlis r sapiēs. accidit vt qdā ex romanis pspīraret r faceret pū
 ratōez q Gaiū cesarē. et cū cesar pponeret Tanto q eēt re illi^o pūratōis

In manu
 hanc lras
 qm mag
 hanc lras
 pōt rano
 in hanc
 opus da
 lras pūp
 rē pū
 Gaius

In manu
 hanc lras
 qm mag
 hanc lras
 pōt rano
 in hanc
 opus da
 lras pūp
 rē pū
 Gaius

Prosa quarta

facterit dicit. si ego scissem tu necessitas. Sic boe. rñdisset regi Theod dert
co si sibi inproperasset de lris ppositis sup restituenda libertate ipis ro/
manis. ¶ Qua in re n ita. Dic boen? ex dictis ifert qñdā admiratōez
Seco inuehit p senatores q pferunt in suā dñatōem ibi. sz si fas fue
rit. Dicit pmo ex q a malis iniuste accusat? sumiq in re. i. pper qd non

Sz si fas fuerit nefarios hoies q bo
noz oim totiusq senat? sanguinem
petūt. nos etiā quos ppugnare bo
nis senatuqz viderāt pditū ire vo/
luisse. Sz num idē de patrib? quo
qz merebamur. Ademisti vt opinor
qm modictuz qd factuz ve presens
semp ipsa dirigebas. Ademisti inqz

ita. i. nō tñ meior
id ē tristitia hebe/
tauit. i. oppsit sen
sus nros vt ego q/
rar. i. pqueraripios
id est malos molē
tos. i. machinātes
scelara. i. neqñ
sa p virtutē. i. con
tra virtuosos ho/
mines sed ego ad
mior vehementer.
id ē fortiter effect

se. i. ad effectū pduxisse sup. illa q mali spauerūt. i. pperūt. nū velle de
teriora. i. mala fortasse fuerit nostri defect? i. ex nostro defectu. sz posse
sup. pficere malūsz innocētā. i. hoies innocēt q dñqz scelerat? pperit.
id ē cogitauerit. deo hoc inspectante sup. h ē sile mōstro. i. admirabile.
vñ. i. p tanto qdā tuoz familiarū. i. phioz qsiuit haud iuria. i. nō iu/
ste siquidē p certo. ds est vñ mala sup. pueniūt. p p se. vñ. i. a q bona si
deus nō est. q. d. ex q iniuste a mal? accusat? sum. p p h nō incū sum op
pñus dolore q pquerer malos machinari mala bonis. sz admior q il
li q mala pueniūt p bonos pñ pducere ad effectū. nā velle malū est for
te ex nostro defectu. sz q malus possit pficere malū p bonos deo hoc in
spiciēte ē sile mōstro. Qñ quidā phs nō iniuste qsiuit. Si de? est vñ p
ueniūt mala. Et si ds nō ē vñ pueniūt bona. ¶ Hora ex qro hui? dua
requirit ad aliqū effectū pducendū. i. volūtas z pñs. Requirit volū
tas qz null? aggredit qd n vult. Requirit pñs. qz sñ pñte voluntas
frustrat. q aut mali hñ volūtatē offendēdi bonos. nō ē mirandū. sed q
hñ pñtem pducendi ad effectū suā volūtatē deo respiciēte ē sile mōstro
¶ Hora sume mōstro est qd ptingit pñt intentōez nature. Sic q mon
stra fiūt pñt intentōez nature. sic videbat boetio q mala pñt ordine di
uine puidēte ptingerēt. qd nō videfrōnale cū ds sit sūme bon? q aliq.
mō sic causa mala fieri. q mala in nido deo inspiciente vident sile mon
stro. ¶ Hora q de? n ē cā effectūa mali cū sit sūme bon? i. sz sit cā mal?
pmissiua. qz pmitit fieri malū. Et sic exponit auctoritas pphie. ego
dñs facies oia. hec facies bonū z creās malū. sup pmissiue. Ali? dñ du
plex est malū. i. spē. z malū culpe. ds ē cā mali pene. qz punit. sz nēst cā
mali culpe. qz h ē q pñt nō fec. Sz si fas. Dic boe. inuehit p senat. m

Libri primus

qui dñs in suā pñatōem rangēdo suā bñuolentiā quā hñt ad eos
 z dicat. Si fas fuerit id est ponamus fas esse nefarios hoīes. i. malos
 hoīes pñlarus. q̄ oīum bonoz z totū senatus. i. romanē ciuitatē penit
 id ē dñs dñt. sanguinē. i. mortē nos etiā voluisse pñditi. i. ad pñditi
 dñs viderāt pugnare bonis hoībo. q̄ p z senatui. s̄ nū. i. nū qd nos idē
 scz pñere merebā
 mur de patrib. id ē de senatorib. q̄ si
 d. nō. s̄ o phia me
 misti v̄ opinoz qm
 me dictuz. i. volē
 rez dicere qd. i. ali
 qd vep vel factuz
 sp̄a sp̄pñs sup. exi
 stēs dirigebas. id
 ē regebas q̄ nec ver
 bis nefaciis offē
 di senatū. memisti
 inq̄ phia verone.
 id apud veronam
 ciuitatē cū rex the
 oderic⁹ auid⁹ exi
 stēs cōis exiit. id ē
 totū senatoz. cū ip̄e crimē lese maiestatis delatū in albīnā ip̄e rex mo
 liref. i. laboraret transferre illud crimē ad totū senatū. q̄nta securitate.
 id ē tutela mei piculi defendē. i. liberaueri inocentiā vñuersi senatus.
 id ē totius pñlar⁹. o phia tu scz me pñere. i. loq̄ p̄a z nūq̄ me iactasse
 in vlla mei laude. em̄. p q̄ minuit qdā mō secretū pñcie pñang. i. laudā
 dit se q̄us q̄s ostentādo. i. manifestādo factū recepit pñci fame. i. mer
 cedē laudis ab hoībo. S̄ tu phia vides q̄s cūctis excepit. i. liberaue
 rit n̄tam inocentiā nos subim⁹. i. sustinem⁹ penas falsi sceleris. i. false
 nob̄ ipositi p pñijs vere pñtis. Hora em̄ Sen. volor duplicat euz
 q̄ eo a q̄ bonū merueras malū veit. cū igit̄ boe oēm bñuolentiā exb̄
 huerit senator. b̄ q̄mus voluit de sua off. n̄siōe. Hora i ciuitate verona
 cū alb n̄ eēt accusat⁹ de gūherimi eita vt deceret⁹ lese maiestatis illū
 lud crimē rex theodericus voluit pñci. erre ad totū senatū z ip̄m dñat.
 S̄ boeti⁹ exponēs se picul⁹ senatū liberauit. J. ē nota q̄ secretū pñci
 tie ē pñtus q̄ minuit cū illiq̄s pñiose o pñt iactādo se vt pñci famā z lan
 de ppli. Un̄ Sen̄ Consciaz poti⁹ q̄ famā attēde. Et dñs Sacrob.
 Sapies glām suā i pñcia pñt. fule⁹ at i laude bñana. Un̄ dñs Jhido
 rus. Qui aliqd donū a dō largitū i laudē suā pñt. pñt dubio pñt
 tē i vicū trālire fac̄ Et cui⁹ vñq̄. Die boe. oñdē se pñturbatū ex iudi.
 cū suauitate z iust. bilitate vi. Cui⁹ vñq̄ facior. i. pñt. m̄ifesta pñt

Pro. i. c. vnq̃ boīs p̃ctm̃ hūit iudices ita p̃cordes i fenterē rē vt fl̃ alto
q̃s eoz vel ipe error i genij hūani submitteret. i. flecteret ad miam vlt̃
dino fortūe. i. cūctus fortuit⁹ etis ierra cūctis mort. alib⁹ sup. hoib⁹
iubmitteret aliq̃s eoz. Si dicemur voluisse i. i. m̃a. e. i. i. cendere sacras
edes. i. ecclias. si nos dicemur truxisse. i. p̃curasse rē. i. mortē boīs oib⁹

Et cuius vnq̃ facinoris manifesta
p̃fessio ita iudices hūit in seueritate
p̃cordes vt nō aliquos vlt̃ ipe i genij
error hūani vlt̃ fortūe p̃ditio cūctis
mortalib⁹ i certa submitteret. Si inflā
mare sacras edes voluisset. si sacer
dotes ipio iugulare gladio si bonis
oib⁹ necē struxisset diceremur p̃sentē
tū snia p̃fessum. p̃uictū me punisset.
Nūc x̃o q̃ngētis fere passū milib⁹
p̃cul moti atq̃ i defesi ob studiū p̃p̃e/
si i senatū morti p̃scriptōiq̃ dāna/
mur. O meritos d̃ sili crimie nemi/
nem posse p̃uici. Luus dignitatez
reatus ipi etiā q̃ detulere viderunt

Et si diceremur iu
gulare i. punire sa
cerdotes ipio gla/
dio tū p̃ s̃ snia id ē
iudiciū damnaſſe
me p̃ntem p̃uictū
et p̃fessum crimine
s̃nos p̃cul moti. i.
abſentes q̃ngētis
milib⁹ passū z in
defesi ob p̃p̃eſi
studiū. p̃pter stu/
diū m̃cū nos da
mnamur. i. aduſſe
camur i ſenatū mo
ti p̃p̃e z p̃scriptōi
et tūc exclamat di.
O meritos. i. di/
gnos vlt̃ brōs iu/
dicio nemine poſſe
p̃uici de ſili crimie
ſic nec ego iuſte p̃u
ictus ſū c⁹ reat⁹. i.

eris dignitate. i. inocētiā ipi etiā videret. cognere q̃ detulere i. accusa/
uerit me. Nota q̃ iudices q̃q̃q̃ mouet ad miam duplici de cā. p̃mo p̃/
pter errorē hūani genij. q̃ hūanū i genij ſepe fallit i iudicio. q̃ ignora
vix aliq̃ iuſte deſentiat vlt̃ a timēs deū ne iuſte iudicet mouet ad
miam p̃cedo reo. Secūdo iudices p̃pter eueni fortūe q̃ ierit⁹ ē hoib⁹. q̃d
ei iudex i alio dānat ſibi facile p̃fortūā enit. z illō d̃z recordari. ſz n̄la
illa p̃ cāz mouet iudices ad m̃iendū boe. ſz p̃cordit ipm̃ dānabā.
Ho. q̃ n̄llus d̃z dānari etiā p̃ erie q̃ntūcūq̃ enozm̃ n̄ll ſit p̃ns p̃uictus
i crimie i iudicio p̃fessus. boe. at cū dānare ſi erat p̃uict⁹ nec crimē cō/
ſessus z erat abſēs. q̃ i studio atheniū. ſic q̃ iuſte erat dānat⁹. Nota q̃
boe. cū dānareſ diſtebat a loco iudicij q̃ngēras milib⁹ passū. z cū mil
le passus faciūt vñū miliare. iō bñ diſtabat ad q̃ngēta miliaria. Nota
boe. dānat⁹ fuit p̃scriptō. hugui. diē p̃scriptō ē iudicial' snia lata d̃ ali
quē c⁹ nomē p̃ scelere de ſcriptura tabule enee debebat. ſi ſueritudo ei ro
mana fuit quōia ſenatoz q̃z p̃ſilio vñs romana regebat aureis lris
i tabula enea. ſcriberet vñ z p̃es p̃scripte dicebāt. z d̃z p̃script⁹ q̃ſi p̃/
cul a ſcriptura poſit⁹ ſic boe. erat p̃script⁹ q̃z nomē iud̃ delecti i tabula

Liber primus

Quā vti alienius sceleris. Hic boeti⁹ expurgat se de quibusdā obles-
scis, sed oñdit vñ sumpra sūro obiectionis. Scōa ibi. Szo nephas.
Nota boenio obijciebat, qđ ipse vsus est arrenigromātica sacrificaret de
monibz pro dignitatē acqrendis de sđ boeti⁹ excusās se dicit. Quaz
up. dignitatē vti pro refuscarēt. i. denigraret admixtōe alienius sceleris

mentiti sūt me
am posuisse scien-
tiā. sacrilegio. i. de
monis obsequio ob-
ambitū. i. ppter cu-
piditatē dignitatē
acqrende atqz pro
certe tu insita. i. in-
serta nobis pelle-
bas de sede. i. sđ lo-
eo oēm cupidinez
id est oēm cupidit-
tatē rez mortaliz
et sub tuis oculis
nō erat phas eē lo-
cū sacrilegij. i. cul-
tui demonū qđ per
cogitatōibz meis
illud pietagoricuz
deo nō dñs seruē-
dū. nec pueniebat
me captare. i. op-
re pñdia. i. auxilia
vilissimoz spūm
id est demonū quē
tu pponebas. i. lo-
cabas in hanc ex-
telligentiā vt pñtem.

Quā vti alic⁹ sceleris admixtōnes
fuscarēt. ob ambitū dignitatis sacri-
legio me psciaz meā polluisse men-
titi sūt. Atqz tu insita nobis oēs re-
rū mortaliz cupidinē de nri animi
sede pellebas et sub tuis ocul⁹ sacri-
legio phas locū esse nō erat. Instil-
labas ei auribz cogitatōibusqz quo-
tidie meis pitagoricū illud. Enyoy
henon. i. deo nō dñs fuiēdū. nec cō-
ueniebat vilissimoz me spirituū pñ-
dia captare. quem tu in hāc excellē-
tiā cōponebas. vt cōsimilez deo fa-
ceres. Preterea penetral innocens
domus. honestissimoz cetus ami-
coruz. socer simachus etiā sanctus
et eqz actu ipso reuerendus. ab oñi
nos criminis hui⁹ suspitōe defēdūt.

Deo faceres. pterea innocēs penetral. i. vroz domus mee cetus. i. multi-
tudo honestoz amicorū. Et socer simachus sanctus et eque reuerēdus
ipso actu defēdūt nos ab omni suspitōe hui⁹ criminis. Nota qđ cō-
suetudo inuidorū est cū nō pñt alicui suā probitatē auferre nunt ipam
salte aliqđ vicio de nigrare. Et sic fama boeti⁹ denigrata fuit vicio sa-
crilegij. Nota qđ sacrilegiū est sacre rei furtū. et ponit sacrileg⁹ pro ho-
mine scelerato etiam sacrilegiū est scultura demonū siue idolorum. in
sacrilegus id est idolator et sic capitur in proposito. Nota qđ am-
bitus media producta est cupiditas bonorū. Sed ambitus mede-

Prosa quarta

corrupta est circū? et pmo capis hic. Nota q pbia repellit oīm tuū
pudicitatē bonorū exteriorū qd scribit in l. de plātis q pbia tria indu
cit. s. mēris illustratōem. felicitatis appetitū. et mōlis affluētie pteptū.
Nota pbia facit hoīem sūm deo nō siliud. ne oīmo da s; pncipatū
ita q hō pncipat aliqd p dūōis dīne. s. intelligētie. **Uñ Sen Hoc mī**

Sed o nephas. Illi vero de te tanti
criminis capiūt fidē atq; hoc ipso vi
debimur affines fuisse maleficio qz
tuis instituti moribus ibuti discipli
nis sum? Ita nō est satis nihil mihi
pfuisse tuā reuerētiā nisi vltro tu po
ti? mea offensione lacereris. At Ro
hic etiaz nris mal' cumul' accedit q
estiatō plimoz nō rerū merita s; for
tune spectat euentū eaq; tm iudicat
eē pūsa q felicitas commendauerit
Quo fit vt estimatio bona pma oīm
deserat infelices. Qui nūc ppli ru
mores qd diffone multiplicēs s; snie
piget remisci hoc tm dixerī ego vlti

ramplō vbi reponūt dīnodia vel aliq; talia et ponit hic p vroz boetiū q
metaphorā ponēdo pūens p otero. qz ipa pfuevit morari i penetra
li. Nota q simachus fuit qdā nobil' roman' et socer boetiū eni? filiā
boeti? noie elphe q simach' n fuit tm scūs iteri? in affectu etiā reueren
dus i exteriori actu sic de boeti?. ¶ Sed o nephas hic boe. oñdit vñ su
erit rō sup̄a obiecti criminis qz ex ipa philo. cui dedit? erat. vñ de excla
mādo. Nephas illi sup. mali capiūt fidē tātū criminis de te o philo. ac
qz s. i. ppter h vidēbimur fuisse affines maleficio sacrilegij. qz nos su
mas ibuti i. instructi tuis disciplinis. i. doctrinis. et sum? istuiri. i. ifor
mati tuis morib; ita nō est satis tuā reuerētiā nihil mihi pfuisse nisi vltro
i. spore. tu poti? lacereris ab ill' mea offensiōe. h de boe p rāro qz iuria
ei sūt sibi ppter philo. iō magis iurari sūt philo. q sibi. ¶ Nota qñ boe
ei? vacabat studio fugiebat pforcia stultoꝝ et qrebat secreta loca ppter
studijū putabāt ipm lo q cū demōnib; et eis sacrificare. ¶ Itē qz boe;

hi pbia pmittit q
me parē deo red
dit. et alibi d. c. vir
speculariū? est qñ
de? in hūano cor
ge hospitā? nota
sacrilegiū nō hz lo
cū sub oculis phie
qz pbia p se oia a
gendat faciēda oꝝ
dinatissime dispō
nit et n pmittit ho
imē ad vana de
clinare. qz de tūm
in li. de fi bo. et ma
lo pbia a supstitōe
liberat metu moris
nō pcurbat. et ē su
pstitō vana religio
s; idoloz cultura

Nota penetral ē
secreta camera vel
loc' secretus inter
rior in domo vel i

certosa q̄ volebat facere sua sapia faciebat. iō putab̄ it̄ eū demonē h̄i e
familiarē sibi obsequere sic apuleg⁹ opinat⁹ ē de socrate q̄ hēret itami
larē deū de q̄ fec̄ libū quē ioculauit de deo socrat⁹. Et hoc. Hic hoc.
ostendit se ē p̄urbatū. ex fame sue lesione d̄. h̄ cumu⁹. i. augmētato. ac
cedit n̄ris mal⁹ q̄ estiat⁹. i. iudiciū plurimoz. i. vulgariū n̄ spectat. nō
respicit merita rez

sic hō meret⁹ s̄ spes
erat euctū fortune
i. iudicat hoiez s̄m
q̄ fortuna se h̄z cir
ea ipm̄ t̄ ea t̄m̄ iu
dicat vulg⁹ eē pui
sa a deo q̄ p̄mēda
uerit felicitas. id ē
ipa p̄p̄a fortuna q̄
fit. i. ex q̄ seq̄r vt ex
stimatō bona dese
rac iselices. vñ me
piger. i. teder remi
sci q̄ nūc s̄t p̄p̄ de
me t̄ q̄ m̄ultiplices
q̄ p̄z d̄ssione. i. dis
cordātes s̄m̄e s̄nt
de me. nā q̄dā d̄z
eū me reū eē q̄dā n̄
h̄ t̄m̄ dixerim. i. vo
lui dixisse vltimaz
eē sarcinā. i. gūstū
mū pōd⁹ aduerse
fortune. q̄ d̄z ali⁹

m̄ esse aduerse fortune sarcinā q̄dū
miseris aliq̄d crumē affigit q̄ p̄ferunt
meruisse credūt. Et ego si q̄dē bonis
oib⁹ pulsus dignitatib⁹ exut⁹ existia
tōe sedat⁹. ob b̄nficiū tuli supplicii
Uidere at̄ videoz nepharias sce
leratorū officinas. gaudio leticia q̄
fluitātes p̄ditissimū quēq̄ nouis de
lationib⁹ fraudib⁹ iminentē iacere bo
nos n̄ri discriminis terrore p̄stratos.
flagitiosum quēq̄ ad audiendū qui
dem facin⁹ impunitē. Ad efficiendū
vero p̄m̄is incitari. insontes autem
nō modo securitate verū ipsa etiam
defensione priuatos. Itaq̄ libet ex
clamare ad deum celi.
q̄d crumē affigit. i. imposit⁹ miseris. i. iis delib⁹ ipi credūt meruisse sup. Ma
q̄ ipi miseri p̄ferūt. i. patiūt. t̄ ego bonis oib⁹ pulsus. q̄ i exiliū relegat⁹
t̄ exut⁹ dignitatib⁹. q̄ d̄natoe p̄scrip̄t. t̄ sedat⁹. i. maculat⁹ existia
tōe ego q̄ p̄us p̄tate honest⁹ reputabar. nūc scelere deformis reputor t̄
tuli. i. recepti supplicii. i. penā ob b̄nficiū. i. p̄p̄t b̄nficiū. ¶ Nota q̄ vul
ḡres n̄ iudicāt s̄m̄ merita rez vñ hō mereat aliquid n̄. s̄ iudicāt s̄m̄ e
uēctū fortune vñ hoīem b̄i fortunatū iudicāt felice. male fortunatū iudicāt
miser. s̄ tale iudiciū falsū ē. Vñ dic̄ Sen. xl v. epla. Nō felice hūc est
m̄es quē vulg⁹ appellat felice ad quē pecunia p̄fluit. s̄ illi cui oē bo
nū i aīo ē erectū t̄ erectū. Nota bōa estiatō deserit iselices. q̄ p̄mū ma
lū q̄d iselices icurrūt ē q̄ vulg⁹ male de ipis opiat. cre. h̄c ē vulg⁹ ea q̄
miseri patiūt q̄ ex merito talia patiāt. ¶ Uidere at̄. h̄ hoc. ostendit se p̄ur
batū ex his q̄ vidit i m̄do gūstāt. i. bonos oēp̄m̄ t̄ malos societates sce
leratoz hoīm fluitātes gaudio q̄ p̄ t̄ lencia quēq̄ p̄ditissimū. i. p̄ssimū
mū immētē. i. iisistentē nouis fraudib⁹ delationū. i. accusationū t̄ video
bonos p̄stratos. i. dep̄ssos. terrore n̄ri discriminis. t̄ exū video quēq̄ fluit

gicioſſū. i. pñi hoiez icitari ad audicū. i. ad pñmēdū facin⁹. i. pñm i
pñtare. i. ſupcāho. p. ſz icitari pñmīs ad eff. cū. i. ad pñrādū facin⁹
id ē pñm āt p. ſz ego video iſōres. i. inocētes nñmō. i. nñm pñatos ſeq
ritare verū etiā deſcēdō. itaq. p. ſz libz. i. placz mibi exclamare ad vñz

Aetrum qñtum pñmi libri

Stelliferi conditor orbis

Qui perpetuo nerus folio

Rapido celum turbine verſas

Legemq. pati ſidera cogis

Et nunc pleno lucida cornu

Totis fratris obuia flammis

Londat ſtella luna minores

Nunc obſcura pallida cornu

Iſhebo propior lumina perdat

Et qui prime tempore noctis

Agit argentes heſperus ortus

Solitas iterum mutat habenas

Iſhebi pallens lucifer ortu

Tu frondiſtue frigore bruiue

Stringis lucem breuiore mora

Tu cum feruida venerit eſtas

Agiles noctis diuidis horas

pñm officine p. pgregatōe maloz z dicū ab officio officiis qd eſt noço
noceſ. **W**erz qñtū pñm libri. **S**telliferi pñm. **D**ic icipit qñtū mē
erū h⁹ pñm: qd ē pñdaricū ab iūctore. anapeſticū a pede pñdante. ē autē
anapeſt⁹ pes pñm dactilo. pñm ex pñm iſduabz hūth z ſcia longa ſilla
ba. z ē metz acathalecticū. ſ. ſi deſectu. **I**n h⁹ autem metro boe. excla
mar pñuidēnā vñā admirās q. oia regā a dō pñr acc⁹ hūanos lz h⁹
falſū licit boe. videbat ſm ſtarū turbatū. z diuidit pñm pñmēdat vñā
puidēnā ex gubnatōe celeſtiū z freſtriū. ſcō tāgit acc⁹ hūanos nñ regi a
deo. ſcō rogat oē vñ regat acc⁹ hoim. ſcō a tñ. oia certo. tertia tñ qñ
qñ rez. pñm diuidit pñm pñmēdat regimē vñz puidēnē circa celeſtia.
ſcō mag⁹ circa freſtria tñ. **T**ua viſ va. pñm dic. o pñdator. i. creator oz
bis ſtelligeri. i. ferēs ſtellas. qñ ner⁹. i. adiūc⁹ pñperuo folio. i. eñ ſcī. ver
ſas. i. frequēter pñtis celū rapido turbine. i. veloci motu. z cog⁹ ſidera ap
ti legē. i. debitū ordinē vñ ſpā lūa nñc. i. aliqñ lucida plēa cornu ſic pñle
nūtio. obuia. i. oppoſita tor⁹ flām. i. lūmibz frīs. i. ſol ſpā lūa pñar id ē
abſcō dat minores ſtellas que in plenilūno non vidēt propter maius

celi qñe talia pñm
tari mōdo vt mali
exaltēt z boni dep
manf. **N**ora q. bo
eris q. erat turbade
mēt⁹ z ſtatu miſe
rie videbat qñ mali
i h⁹ mōdo eñt porē
res z viuerēt ipun
ti. boni at ipetētes
z viuerēt irremune
rati. ſz pñia i qñro
h⁹ ipm pñlādo p
bat malos ſpēe i
potētes. z bonos tē
potētes z mal⁹ nū
pñ deſſe ſupplicia.
z bonis nūq. ſua
pñia. **N**ora q. of
ficine diuī domus
officialiū vñ repo
nūt ea qñ ad ipſos
ſpectāt z ad eoz
officia ſic ſūt ceta
ria z gñaria z alia
hñmō. hic aut acci

Liber primus

lumi⁹z tu cogis nūc. i. aliqui vt ipa luna exis pallida obscuro cornu ipa
exis ppior pbebo i. soli pdat. i. amittit lūia. i. lucē. q. d. tu facis vt lūia
q̄ntomagis recedit a sole t̄ntomagis illuminat z lūisuo obscurat mī
nōres stellas. z q̄ntomagis appropiq̄r soli t̄nto pl⁹ obscurat. z tu cogis
vt hēsp⁹. i. stella vesp̄ria q̄ agit algētes. i. frigidōs ort⁹ tpe noctis id
ē in crepusculo qd ē p̄ma ps noctis seq̄ndo solē. iste hēspus de mane lu
cifer dicitur pallens i ortu pbebi t̄re mutar solitas habenas. i. solitos
cursus. nā cū de vesp̄e seq̄r solē de mane p̄cedit ipm. z tu frigis. i. coar
tas lucē. i. dīc h̄uioze mora tpe h̄uine. i. h̄yemī frō dīfne. i. faciē frō
des finire. z cū feruida estas venerit tūc tu dūdis. i. distiguis agiles ho
ras. i. h̄ues horas noctis. q. d. tu facis q̄ tpe h̄yemali noctes sūt pl̄xio⁹
res dieb⁹. i. tpe estuali ecōuerso. Notā dū q̄ de⁹ d̄r conditor stelliferi
orbis. qz ab ipō depēdet celū z tota natura ex. xij. mēba. z d̄r residere i
p̄petuo solio. qz i celo qd ē p̄petuū. nā celū ē loc⁹ deoz z ip̄uiz oēs bar
bari z greci z q̄cūqz putāt d̄cos ēē. eū locū q̄ surfū ē deo attribuūt t̄m
q̄m mortale immortalitati coaptātes p̄mo ce. z mū. z d̄r d̄rere celū rapi
do turbie. mor⁹ ei firmamēti d̄r rapid⁹. qz suo motu rapit secū als spe
ras. Cū nota p̄so ē t̄m frequētiat. uū. z f̄cat frequē p̄tere. z i h̄ inuit q̄
celū sp̄ mouet z n̄ cessabit. qz d̄r p̄mēta. n̄ ē t̄mēdū q̄ celū stet. Et rō qz
mouēs celū mouet sū fatigatōe z sū pena. xij. mēba. Itē de⁹ ē nexal
p̄petuo solio. i. p̄uicē⁹ p̄petuo celo. vñ d̄s tripl⁹ ē i vniuerso. scēntial⁹
seu p̄uicē⁹. sacramētal⁹ seu mysterial⁹. z misericordial⁹. Essēntial⁹ seu
p̄uicē⁹ i sua p̄a claritate i q̄ ipm hō nūq̄ vidit sic d̄r p̄p̄ia. Deū nō
vidit vnq̄ sic ipē ē i p̄petuo solio. Sacramētal⁹ seu mysterial⁹ d̄s est in
sac̄ro eucharistie qd rata fide credim⁹. S̄m misericordial⁹ d̄s est vbiqz
f̄m q̄ d̄r scriptura. Vñ vñ pl̄ea ē tra. z n̄ p̄uicē dicitur cōe f̄m q̄ d̄r scri
ptura. De⁹ ē vbiqz. Hora f̄m huguū solū ē sedes regal⁹ ex solidis li
gnis facta dicta a soliditate. i. a firmitate. Hora q̄ deus cogit sidera
pati legē n̄ violētā nec coacta morōe. qz n̄llū violētū p̄petuū. s̄ cogit ea
volūtaria ord̄ natōe obsuare legē. i. determinatū motū vt tpe eis statu
to oriāt z occidāt. Hora sp̄ lūia ē de se corp⁹ opacū recipiēs lumē a so
le z i ea p̄re q̄ ē p̄sus solē illuīat. cū aut̄ directe opposito sit soli sic i pleni
lunio tūc lūisuo obscurat minores stellas eo q̄ mar⁹ lumē obscurat
min⁹. s̄ cū lūia ē i ista p̄re celū q̄ ē sol sic p̄tigit i p̄uicē tūc supior ps
q̄ ē p̄sus solē. ē illuīata. z inferior ps q̄ ē p̄sus nos ē obscurata. z tūc mī
hil videm⁹ de lūia. s̄ cū icipit elōgari a sole tūc ps elōgata icipit modū
cū apparere nobis. z tūc dicim⁹ ē nouilunū. z q̄nto pl⁹ elōgat tanto
pl⁹ apparet nob̄ illuīata. Hora boe. d̄r solē ēē f̄rem lūe. qz f̄m fabu
las nup̄ p̄enbans cū lacona genuit ex ea duos gemellos. i. p̄be bñ q̄ d̄r
sol. z dianā q̄ d̄r lūia. z sic f̄m fabulas sol ē f̄r lūe. Hora stella q̄ de ve
spe seq̄r solē z de mane p̄cedit h̄z diuersa noia. p̄ p̄uiz. Lucifer auroza
ven⁹ vesp̄er⁹ hēspus idē. Quō aut̄ sit possibile q̄ eadē stella de vesp̄e
seq̄r solē z de mane p̄cedat. dicitur aliq̄ q̄ h̄ n̄ p̄tigit vna z eadē p̄re an
nūz i diuersis. Dicitur ei q̄ i estate seq̄r solē z i h̄yeme p̄cedat. S̄z h̄ est

De trū quintū

omnes auctores dicentes h̄ ee i eodē tpe ani. Alij dicūt q̄ mercuri⁹ ⁊ ven⁹
sint stelle filis color⁹ ⁊ q̄ntitat⁹ q̄z vna q̄nq̄ sequit solē alia p̄ce. ltr. ⁊ sic
v̄r ē vna stella q̄ sequit p̄cedit. h̄ nō ē. Hugui. dic q̄ ven⁹ ē altior solē
le. ⁊ loq̄t fm̄ antiq̄s astrologos q̄ locauerūt venerē sup̄ solē. cū igit̄ dīc
git ven⁹ ⁊ sol sūt veniūt ad occasū. q̄z ven⁹ ē altior diuiti⁹ v̄r in sero q̄z

sol eadē rōe citius
videt̄ mane quā
uis eque cito dis
currat nā citius vi
dent̄ ascendētia ne
mota q̄ p̄pinq̄ ⁊ ob
uti⁹ videt̄ descen
dētia remora q̄ p̄
pinq̄. l. z eqli motu
incedāt Sed mo⁹
dēni astrologi lo
cāt venerē sub sole

Tua vis varium temperat annum
Ut quas boree spiritus aufert
Reuehat mutis zephirus frondes
Queq̄ arcturus semina vidit
Sirius altas vrat segetes
Nihil antiqua lege solutum
Inquit proprie stationis opus

Alij dicūt q̄ vna ē stella q̄ vno tpe sequit solē. alio tpe p̄cedit. Et dicunt
fm̄ prolomeū q̄ illa stella h̄z epiciclū in c⁹ circūferētia deferit corp⁹ ei⁹.
Est autē epiciclus circūl⁹ quous c⁹ ceterū ē in circūferētia orb̄ deferentis
nūc autē est ita q̄ epiciclus vener⁹ sp̄ ē cū sole. ita q̄ si perbasat linea a cē
tro terre p̄ centū epicicli veneris ad firmamētū eadē linea trāsibit p̄ cē
trū sol v̄l fm̄ mltū distabit ab eo. cū autē ven⁹ ferat in circuitu epicicli alī
q̄n erit i eadē linea cū sole. aliq̄n p̄cedit. aliq̄n sequit. Itē mora sol sup̄ ort
fontē facit diē. cū dies sit latior sol sup̄ terrā. mora autē sol sub ortū ore fa
cit noctē. ⁊ q̄z sol lōgiore facit morā tpe estiuā super ortū ontē. ⁊ breuiorē
sub ortū fontē. iō dies estiuales lōgiores sūt noctib⁹. in hyeme autē sit ecō
uerso. p̄pter qd̄ dies hyemales breuiiores sūt noctib⁹. **Tua vis va.**
Hic boeti⁹ p̄mēdat regimē dīne. puidētne mag⁹ circa terrestria. i. circa
p̄es ani di. O d̄s tua vis i. p̄tus rpar. i. ordiat variū annū. i. diuersas
p̄es ani v̄r mutis zephir⁹. i. vētus p̄nal reuehat. i. reducat frōdes quas
aufert. i. destruit spūs boree. i. flat⁹ boree. ⁊ tua vis rpar v̄r q̄z. i. q̄am
q̄z semina vidit arctur⁹. illa stella illas altas segetes. i. longas segetes
vrat sirius. i. stella canicula tpe estiuā. ⁊ subdit. Nihil solitū. i. segre
garū antiq̄ lege. i. eterna lege diuine puidētne linq̄. i. derelinq̄t opus p̄
p̄rie statōis. i. ad qd̄ opandū ē statū. Hora q̄ quor sūt p̄es ani. i.
ver hyems autūnus ⁊ estas. In vere flat v̄r q̄z zephirus q̄ collates
ral sauonij ⁊ q̄z flat⁹ ei⁹ est lenis. iō d̄z mut⁹ ⁊ pducit viridia. In hye
me ⁊ matie in p̄ncipio viget flat⁹ boree q̄ ē vētus collateral a q̄lonis c⁹
flat⁹ ē fort⁹ ⁊ frigid⁹. ⁊ destruit viridia denudādo arbores. Hora q̄ ar
cturus ē stella circa maiore visā q̄z videre semina q̄z tpe sui ort⁹ q̄z ont
cū sol est iūc semina flēt i autūno. Hora sirij ē stella q̄ alio noie d̄z canis
cula. ⁊ d̄z sirij a sirē qd̄ ē tractus p̄p̄ lōgū tractū caloris. ⁊ apparet ruz
sole i cetero. ⁊ d̄z v̄rre segetes. i. maturare. Hora de arcuro dic̄ Jsidor⁹.

rus i libro ethimio. arctur⁹ e sidus post calidat⁹ maior⁹ vise positi. z or
rit rpe aut⁹ nali. s. Elegit⁹ die arctur⁹ oziri p⁹ idus septemb⁹. x vii kl⁹
herobris. It⁹ die Ysid⁹. canicla e stella z dr liri⁹ q⁹stius mēib⁹ i me⁹
dio cētro celi ē. z iūtra cū sole duplicat calor ei⁹. z dissolunt corpa et
euaporat a q⁹ stella dicūt dies caniculares in q⁹ moleste sepurgatōes.

¶ Dia certo fi. In

ista gre boe. tangit

actus hoim n regi

a dina puidēia s. z

derelictos regimi

ni fortie di. o deus

tu gubnas oia cer

to fine. i. certo ordi

ne ad finē z respuz

is. i. spnis regerefo

los actus hoim. g

o rector ds tu me

tito cohibere. i. cor

creat⁹ cur lubrica

fortia. i. instabilis

fortia p⁹lat. i. p⁹ul

ratas vices. i. alt

natōes. qz ipa p⁹re

mit i fontes. i. ino

cētes noxia pēa de

bita scelerat. i. homi

scelerato. z pueri

mores. i. hoies p

uersi morib⁹ resi

dēt i celo solio. i. al

to loco ipi nocētes

id ē mau calcāt sū

era colla. i. colla scōp⁹ hoim iusta vice. i. iusta p⁹latōe q⁹ sci poti⁹ do

berēt calcare. colla nocētū p⁹ecōuerso z clara p⁹ras. i. hō clare p⁹ras; la

ret p⁹ditā. i. absco⁹ dita obscur⁹ tenebris. i. ab hoib⁹ vicio obscuratis z

stus hō tulit. i. sustulit crimē iniq⁹ hois. z p⁹uria nil nocēt ipis iniq⁹ na

fraus cōpta. i. ornaramēdaci⁹ colore. i. falsa apparētia nocet ipis. s. euz

p⁹uis libuit vti virib⁹. i. exercere vires q⁹ p⁹uos meruūt inumeri ppli. i. z

vl⁹gares tūc ipi gaudent⁹ abdere. i. sup⁹lātare sūmos reges. i. bonos z sa

p⁹ieris q⁹z ē regere z alios gubnare. It⁹ ds oia gubnat certo fine. qz d⁹z

cū p⁹metator. i. meta. De⁹ ē mēsurā oium z regla z i⁹fallabil⁹ vep mē

trū z p⁹metator d⁹z p⁹mo celi z in d⁹. Entia dina nos gubnat z regit in

uob⁹ sūt q⁹si finis. It⁹ ill⁹ q⁹ ē sapiētissimū regit certo fine cū sapiētis

ē regere. s. ds ē sapiētissim⁹ eo q⁹ sapia a deo p⁹cessit. Un⁹ scriptura d⁹ i⁹

sapia z d⁹. No. boe. vidit i m⁹do bonos dep⁹mi z malos exaltari cū tū

potius fuerit ecōuerso. It⁹ libi videbat q⁹ acc⁹ z opatōes hoiz n regerēt

a d⁹. s. magis a fortia q⁹ hūc humiliat z hūc exaltatō boe. d⁹ p⁹grit.

¶ Dia rufas. Hic boen⁹ rogar. vti ds regat actus hoim. z hoies siere

Omnia certo fine gubernas

Dominum solos respuis actus

Aderito rector cohibere modo

Nam cur tantas lubrica versat

Fortuna vices premit insontes

Bebita sceleri noxia pena

At peruersi resident celso

Mores solio. sanctaq⁹ calcant

In iusta vice colla nocentes

Latet obscuris condita virtus

Clara tenebris. iustusq⁹ tulit

Crimen iniqui

Nil periuria. nil nocet ipsis

Fraus mendacij compta colore

Sed cum libuit viribus vti

Quos innumerū metuūt populi

Summos gaudent subdere reges

git celū dī. **D** qd̄s d̄s es tu q̄ nectis. i. stūgis federa. i. p̄cordias rex re
spice misera! tras. i. hoies i fr̄is bitātes nos ei boies n̄ sum? vil̄ ps sz val
de nobil̄ tātū opis. i. mōi nos q̄timur. i. p̄cutimur salo. i. mari. z amari

Niam miseras respice terras
Quisquis rerum federa nectis
Operis tanti pars non vilis
Homines quatumur fortune salo
Rapidos rector cōprime fluctus
Et quo celum regis immensum
Firma stabiles federe terras

Profa q̄nta primi libri

Ec vbi cōtinuato dolore dela
traui. illa vultu placido. nihil
q̄ meis q̄stib⁹ mota. **P**. Cū te inq̄t
mestū lacrimātēq̄ vidisset illico mi
fex exulem q̄ cognoui **S**z q̄ lōgin/
quū esset exiliū. nisi tua p̄didisset oꝛo
nesciebā **S**z tu q̄ p̄cul a p̄ria n̄ q̄dē
pulsus es sz aberrasti **A**t si te pulsū
existiare maui. te poti⁹ ip̄e pepuli/
sti **N**ā id q̄dez de te nūq̄ cuiq̄ phas
fuisse. **S**i em̄ cui⁹ oꝛiūndus sis p̄rie
reminiscaris non vti atheniensium
quondā multitudinis īperio regit

nat̄ nūc i aduersitate de p̄mi. **P**rofa q̄nta p̄mi libri. **H**ec vbi. hic
iāp̄t q̄nta profa b⁹ p̄mi i q̄ boen⁹ oñdit quō phia se habuit ad q̄rimo
nia. z q̄d ex ea cognouerit. sed o phia q̄dā dicta boe. irrationabilia quip̄
dit. t̄rcō sub hūcitate recolligit ea q̄ ip̄m boe. p̄urbat. q̄t̄o phia dar
niodū medēdi p̄m boe. **S**ecōa ibi. Itaq̄ nō tā. **T**ercia ibi. Et tu q̄/
dē de **Q**uarta ibi. **S**z q̄m in pluribus. **D**is p̄mi. Postq̄ ego boe
zius delatraui. i. p̄rōem locutus sum sup. hec p̄dicta. cōtinuato do
lore. i. afflicta p̄urbatōe illa sup. phia placido vultu nihil mota. i. ira
ra. me q̄stibus. i. de meis q̄rimoniis. inq̄t. i. dixit. Cū id est quādo

rudie fortūe. iō tu
d̄s p̄p̄me. i. restrin
ge rapidos fluctus
id ē magnos ip̄e
tus fortūe. z eo r
gere i. regūne q̄ re
gis imensū celū r
firma. id ē roborā
stabiles tras. i. ho
mies stabiles i ter
ra. **N**ā **F**lora boe. **A**t
boies n̄ ēc vilē p̄ez
mōi. q̄ scribit i p̄
lo. li. de p̄mo ari.
Hōie dignissima cre
aturaz. silicudo oī
um ad imaginē d̄i
facit. z sc̄do d̄ aīa
q̄dāmō aīa puenit
cū oīb⁹ creatur. cū
angel̄ itelligendo
cū bzatis i sentien
do. cū plātis i ve
gitādo. cū lapid̄
bus i eēdo. **F**lora
boe. p̄par fortunā
salo. i. mari. sic em̄
nauis vndis mari
nis tacta in alius
nūc z nūc i p̄fūdū
sic hō p̄ fortunam
nūc i p̄peritate le

In domo. i. b. q̄

Libri primus

ego viderem te boetium in exilio. i. tristē. q. p. z. lachrymantē. i. fletū. illic id ē statim cognoui te miserū q. p. z. exulē. i. patientē exiliū. s. longinquū id est remotū ēē illud exiliū ego nesciebā. i. ignorabā nisi tua orō. i. sermo mihi p. didisset. i. reuelasset s. tu sup. boetius q. d. p. certe nō es pulsus q. procul. i. valde remote a patria. i. a iudicio rōnis s. aberrasti. i. deus

est. atq. p. et si te maus. i. mag. vis existimari pulsū a patria poti⁹ supple tu ipse pepulisti te boetium. nā p. q. d. p. certe. i. sup. te repellere a p. nā nū q. fuisse fas. i. licitū cuiq. sup. homi Si em remiscaris id ē. recorderi cui patrie. i. de q. p. sis oriūdu. i. nat⁹ nō vti p. sic sup. ciuitas atheniensū quondā regit im-

plō. i. et p. p. m. tucudinis. i. multoz rectoz sed q. grecū q. tū valer in latine. s. vnus est dās z vnus rex z vnus pnceps q. letat. i. gaudet de freqntia. i. de freqnti inhabitatōe ciuiū. i. incolaz. z nō de pulsione ciuiū. regi agi. i. duci frenis. i. p. p. atq. p. z. obire. i. obedire. iusticie sūma est libertas. An p. nūq. ignoras illā antiquissimā legē. i. statutū tue ciuitatis. i. resere rōnis. q. sanctū est ius nō esse. i. ad eam nō p. nēre exulare. i. exiliū pari quisquis. i. q. cū maluerit. i. optauerit fundare. i. locare in ea. c. uī rare sedem id est habitacōem suā nā pro q. d. p. m. i. p. p. h. d. v. llo ac munimie ei⁹ sup. ciuitatis nullus mer⁹. i. nūmōr est illi vt mereat esse exul. at. p. z. q. quis deserit. i. cessauerit velle inhabitare q. ciuitatē p. t. Rota q. delatrare p. p. u. c. anuz In p. p. s. ito aut delatrare est vrgentē dolore p. rōem loqui. z sic boetius q. dixit actus hoim nō regi a dō p. rōez loquebat. q. dicit se delatrasse.

No. nō ē hois sapiētis moueri ex his q. dicunt ab insipiente p. rōnez. sed magis debet insipientē instruere z solari. q. p. h. a nō fuit mora ex q. b. i. boetius sed magis ipm solabat. Nota p. h. a cognouit boetium esse miserū et exulē. Quid est d. l. c. u. anuz? lequit mutacōez reg. t. galium

Prosa quinta

ita q̄ extollit in prosperis ⁊ dep̄mit in aduersis. Et in p̄posito est ille
nō q̄ mutat regionē. s; qui agit p̄roem. ¶ Hora q̄ p̄ lachrymas p̄ co
gnosci q̄ ratio hominis sit turbata. s; quā turbata sit non p̄gnoscit nisi
sermone dolētis. q̄ dicit p̄bia lachrymis cognouit se esse exulē. s; quā
esset exiliū nesciebat. nisi tua orō mibi p̄didisset. ¶ Hora ille pulsus est a

Itaq; nō tā me loci hui⁹ q̄ tua fa
cies mouet. Nec bibliothecae potius
cōptos chore ac vitro pietes q̄ tue
mētis sedē req̄ro. In quā nō libros
sed id quod libris precii facit libro
rū quodā meorū sentētias collocaui

patria q̄ oīno rōez
amittit. s; ille ab
errat q̄ infra patri
am in aliq̄ rōem re
tinet. Boetius autē
n̄ erat pulsus a pa
tria. qz nō totā ra
tōem amiserat. cre
debat em̄ oīa regi
a deo. s; in hoc ab
errabat qz acc⁹ ho

minū a deo regnō putabat. ¶ Hora de patria hominis q̄ est recta ra
tio loquit̄ Sen. in de remedys fortuitis. dicens. Patria est ubiq; hō
bū est. illud qd bū est in hōi nō in loco est. in hōis in quā p̄tē est si sa
piens est nō peregrinat̄ si stultus exulat. ¶ Hora a patria rōnis nullus
boetii expulsi nisi ip̄e seipm qz boetius nō ex alieno impetu sed p̄prio
defectu iminos ⁊ limites rōnis exiuit. No. ciuitas atheniensū regebat
impio multitudinis. P̄io em̄ regebāt reges. postea succedēte tpe p̄ncip̄
pes. tandē p̄ regumie eius singlis ānis eligebant. xxx viij. sapiētes s; pa
tria rōnis tū vno p̄nciperegis. s. deo q̄ est regula recte rationis. Hora
q̄ hō d̄z oriū dus a patria rōnis in quā tū aīa ei⁹ intellectiua q̄ vtr̄ rōne
a deo oul. ¶ Hora in cū hō manet in patria rōnis in cū deo subiacz
legi dīne. ⁊ qz deus in subiectōe suoz delectat. iō letat in mltitudine ci
uium ⁊ nō in expulsiōe eoz. Reuult autē aliq; a p̄ria rōnis deo rebel
lando et a recta rōe recedendo. ¶ Hora q̄ obtpat se deo ille est sūme li
ber. qz in cū aliq; agit sūm rōem rectā in cū est liber. s; p̄ obtpare se dō
hō maxie agit sūm rōem. q̄ tal maxie liber ē. Gl̄i Sen. l. ij. epla dīc. que
ris q̄ sit libertas. Libertas p̄a est nll̄ rei p̄ter q̄ deo fūire. eq̄numit̄ p̄
spera ⁊ a uersa ferre ⁊ fortunā in equū ducere. Hora q̄ a ciuitate rō
nis null⁹ exulat nisi p̄ affectiōē sp̄aliū. tū autē affectiō est volūtaria ⁊
iō sola volūtate aliq; exulat a tali ciuitate. Et qz tal affectiō n̄ p̄t ho
minē occupare q̄ diu ē iſtra terminos recte rōnis. ⁊ iō dīc p̄bia. Nā q̄ val
lo ei⁹ ⁊ c. Itaq; n̄ tā. Dic p̄bia qdā dicta irrōnabilia boetij p̄uspens
dīc dīcēs. Ex q̄ aberrasti a p̄ria rōnis. itaq; p̄ q̄ n̄ tā. i. n̄ tū facies. i. dīs
spolito h⁹ loci. i. exilij q̄. i. q̄tū tua facies. i. iterior dispositiō mentis
tue mouet. i. p̄urbat me p̄biām q̄ delecta ē in a iuerſitate fortūe. Et qz
ſugius p̄quest⁹ fuit de carētia bibliothecae libroz iſtā carētiā p̄uipēdes

Prosa quinta

phia dicit. Ne ego phia redro. i. iustitio pietas bibliotheca copios. id est ornatos chore. i. ossibus elephantum. ac peritiam vitro. i. gemis preciositate quam id est inquam super. ego redro sedem. i. tranquillitate tue mentis. in qua mere collocavi. non posui libros. sed id est. illud quod facit precium. i. preciositate libros. i. finis meorum librorum. ¶ Nota quod boetius super querendo de statu suo solum

Et tu quidem de tuis in corde bonum meritum vera quidem. sed pro multitudine gestorum tibi pauca dixisti. De obiectorum quidem tibi vel honestate vel falsitate cunctis nota memorasti. de sceleribus fraudibusque delatorum recte tu quidem strictum quod attingendum putasti. quod ea melius veriusque recognoscere ore vulgari celebrent. In crepuisti etiam vehementer iniusti factum sciatum de nostra etiam criminatone doluisti. Res quoque opinionis danna fleuisti. Pro stremino vero adversus fortunam dolor incanduit. questusque non equa meritis premis complari. In extremo mure seui etis ut utique celum frangas quoque

deplanxit in incommoda corporalia non curas deiectiones aut sui. Unum phia pro solum deplangit aut sui deiectione et in comoda corporalia suspenderit quod super ut quarta prosa dixit boetius. Aliquid non mouet te facies huius loci. Pro phia sibi respondens dicit melius plus moueor propter alium deiectione quam propter locum et ille in qua existis hoc enim fortis in animo omni loco vult pro patria. Unum Quidius in libro dicit. De solum fortis patria est ut piscibus est. et quod etiam questus fuit de bibliotheca ruder phie

losophia quod ipsa potius deplangat finis librorum quam oblivione per dies earentia bibliotheca et librorum. ¶ Et tu quidem. Hic phia sub breuitate res colligit quod boetius perturbauerit dicens. Et tu boetius dixisti pro de tuis meritis. i. factis in corde bonum et propter omnium hominum utilitatem sed super. dixisti pauca super. breuicia tibi euenisse pro multitudine gestorum. i. factorum tuorum et tu memorasti. i. recitasti nota. i. manifesta. cunctis hominibus. de honestate. i. de saluatione senatus vel falsitate. i. propter falsas litteras. obiectorum. id est est imputatorum tibi. quid est pro certe. tu strictum putasti. i. existimasti attingendum super. esse recte. i. rationabiliter. de sceleribus. i. de vitiis. quod per fraudibus. id est est deceptionibus delatorum. i. accusantium quod ea. i. omnia ista celebrent. i. memorant melius quod per verius. i. copiosius. ore. i. sermone vulgari recognoscere sentis id est memoratis. omnia etiam tu boetius crepuisti vehementer. i. fortiter factum. id est

Liber primus

opus iniusti senatus sup. tori? z tu etiā doluisti de nra criminatione id ē
victu peratōe. z etiā tu fleuisti. i. defleuisti dāna. i. crimina lese opinitōis. i.
imaculare fame eue. Postremo. i. ultimo. dolor in cā dura. i. iustus for
tunā. i. p. fortunā q. p. et sup. tu boeri conq. s. es nō cōpensari. i. tribui
equa. i. digna p. m. i. meritis. i. p. meriti in extremo. i. in fine seuiet? mu
se. i. furientul? meri
tu posuisti. i. dedi
sti vota id ē p. cel? q.
ea par sup. d. i. n. p.
uidēte regeter ter
ras. i. hoies terre
nos vāq. p. sic re
git celū. q. Hora q.
ista oia fuerūt cau
sa p. turbatiōis mē
tis boeri? z pertra
ctant ea in q. rta p.
sa z in fine meri.
stelliferi condi
t. S. qm. h. p. b. i.
dat modū meden
dipsum boerum
dicens. Sed quo
nā plūm? tamul
r. i. valde magna
militudo affectuū
id ē passionū incu

par regeter vota posuisti. Sed qm
plurim? tibi affectuū tumult? incu
buit diuersumq. te dolor ira meror
distrabūt. vti nūc mētis es. nō dū te
validiora remedia p. t. gūt. Itaq. le
uiozib? paulisq. vtemur vt q. i. tumo
rem p. turbatiōib? influētib? indurue
rūt at acrioris vim medicamīs re
cipiendā tactu blādiorē moleſcant

Abetrum sextū primi libri

Ulm p. hebi radijs graue

Lancri sidus inestuat

Tum qui larga negantibus

Sulcis semina credidit

buit. i. instat tibi z dolor ira z meror. i. tristitia] distrabūt te diuersū. s.
ad diuersa sup. iō. vti p. sic nūc mētis es nō dū p. ungūt. i. respiciūt re va
lidiora medicamēta. itaq. nos vtemur paulisq. i. modicū leuiozib? sup
ple remedijs vt ea q. indurueſt. i. indurauerunt in tumorē id ē inflaturā
p. turbationibus id est tristitijs animi. influentibus. i. euenientibus z vt illa
moleſcant. i. molliā fiant blandiorē tactu id est leuiozī medicina ad re
cipiendā vi acrioris. i. fortioz medicamīs. Hora q. hoc fuit distrac
multitudine affectionū. s. ira dolore et merore. Nā ira trahit hominem
ad vin. i. etā. dolor ad desperationē. meror ad totius mentis aggraua
tōem. ideo dicit philosophia q. sua p. turbatio iam nō possit sustinere
fortiora remedia. sed velit sibi adhibere leuia vt per talia preparatus et
dispositus consequenter posset percipere remedia acriora

Ulm p. hebi radijs graue. Hic incipit sextum merruthi hui? p. t.
mi quo d. h. merrū gliconicū ab inuentore. corianbicū a pedē p.
dñante ē at corianbipes p. t. i. ex p. ma z vltia lōga z duab? medys hui?
f. q

Liber primus

Uñ primus pes h? metri est spondus. scds coriand? cercus pirtich?
q? e pes pñs ex duabz breuibz. 7 loco ei? aliqñ ponit iambz q? pñt ex p
ma breui 7 vltia lōga. In h? metro phia pbat dictū suū p exēpla. Di
cit ei q? boetio pñc nō puenirent remedia forcia. sz alio tpe. pbat q?
oia reqñt tps dēterminatū 7 si fiat extra suū nō pspērat. 7 h? pbat trib?

exēplis. scdo cāgit
tpe nō pmisceri q?

deus distinguit. ibi.

Signat tpe. Pri?

mū exemplū est de

semie. qd si semina

tur nō debito tpe nō

pferit fructū. Ut si

qñ seminaret in iu

lio vel in augusto.

vñ d. ē sic in littera

Lūp qñ qñe fidus

cāritū? signi. me

stuat. i. iardescit ra

dijs phebū. i. sol tū

i. in illo tpe q? credi

dit. i. pmisit larga

semia. i. copiosa se

mia. i. sulcis. i. cauernis terre negatibz sup. spē mēssis tal' elusus. i. frustra

tus. fide. i. bñficio cereis. i. de frugū pergar. i. accedat ad arbores quer

nas. i. quercū. 7 vescat fructibz eoz. Tūc pōit scdm exēplū de floribz

qñ hō frustra querit tpe hyemali. cū tps eoz sit in vere. Uñ dicit in lra.

Tu tectur? i. collectur? violas tales flores. nūq? peras. i. acerbas pur

pureū nem? i. floridā siluā. cū i qñ cāpus stridēs. i. sonās cāp? i. hor?

ruit. i. horribiliter apparuit seuis aqlonibz. i. crudelibz yēus hyemalibz

Tūc pōit terciū exēplū. 7 ē de vuis q? mature sūt i autūno. 7 iō frustra

querat tpe pñali vñ dicit lra. si libeat frui vuis si queras auida. i. cupida

manu strigere pños palmites. i. pñales vites. qz bach? de? vini. poti?

peulit sua munera. i. vvas autūno. i. tpe autūnali. ¶ Nota q? si d? cāri

d? graue. qz sole exiit in cācro hoies quānt nūmō calore q? tpe nō ē semi

nā. qz ab h? q? semē ualeat reqñt humor q? calore sol feruido tpe re

solut 7 euaporat. Nota fm fabulas cū pluto rapuerat pserpinā ma

ter ei? ceres qñs ipam i terris 7 nō iuēns denegauit hoibz bñficiū fru

gū rē hoies pgebāt ad arbores qñcū 7 comedebāt glādes. 7 sic loquit

phia in lra. Nota de h? q? dicit stridēs dicit huius. q? strideo des. vel

Audio dis. est fortiter sonare vel dentes pcutere vel frendere.

Elusus cereis fide

Quernas pergar ad arbores

Nūq? purpureum nemus

Tecturus violas petas

Lum seuis aquilonibus

Stridens campus inhorruit

Nec queras auida manu

Uernos stringere palmites

Uuis si libeat frui

Autumno potius sua

Bachus munera contulit

on est de pñs

11
12

Prosa sexta

Signat epa proprijs. Hic ostendit phia epa nō pmisseri q̄ de⁹ distingit de⁹
cens. De⁹ signat. i. ornat epa aptas ea proprijs officijs nec ipse de⁹ parit
misceri vices. i. altharōes tpm ita q̄ tps vni officio deputatū puenia t
alteri q̄s vices tpm ipse coeruit. i. distitit. t addit sic querēs aliq̄ tpe si
debito frustrat in q̄redo. sic illō q̄s deserit certū ordinē p̄cipiti. i. festia

^{ordinat. phia}
Signat tempora proprijs
Aptans officijs deus
Nec quas ipse coeruit
Abisceri patitur vices
Sic quod precipiti via
Certum deserit ordinem
Certus non habet exitus

Prosa sexta primi libri.

Rimū igit pateris ne me pau-
culis rogatōib⁹ statū tue mētis
attingere atq̄ temptare. vt quis mo-
dus sit tue curationis intelligā. B.
Tu vero arbitratiū inquam tuo que
voles vt responsurum rogato. P.

est obseruadus. Vñ poeta. Est ordo sūma limes sapientis in arte. Ergo
dic phia q̄s p̄cipiti via. Nota oē agēs in agendōs p̄stituere sibi bo-
nū finē q̄z ratio finis agēs meret t rōne mali finis demeret. Vñ poeta
nō dat extemplo bona post p̄mordia merces. Eōgrua s̄z rect⁹ p̄mia sit
nis habet. Cū igit inordinatio impedit bonitatem finis. iō vitia est.

Rimū igit pateris. Hec est sexta t Prosa sexta p̄mi libri.
Vltia prosa hui⁹ p̄mi i q̄ phia inq̄rit causā radicalē i firmitatis
boeti⁹ et q̄busdā interrogatōib⁹. Et p̄mo phia capiat bñuolētē
am boeti⁹. sedō ponit suas interrogatōes ibi. Tū illa. dic p̄mo Q boe-
ri aūq̄ adhibeā tibi remedia ne p̄ nūq̄d pateris. i. admittis me phia
p̄mū paucul⁹ rogatōib⁹ i. interrogatōib⁹ attingere p̄ cognitōez atq̄ tēpta-
re. i. rimari statū. i. dispositōem tue mētis. vt intelligā. i. cognoscam q̄ sit
mod⁹ tue curationis. i. sanatiōis p̄o p̄ s̄z ego boeti⁹ i q̄. i. dixi tu philoso.

via illud nō h̄z le-
ros exitus. i. p̄spe-
euentus sic a simili
phia relicta debi⁹
to tpe m̄strat⁹ h̄o-
etio fortem medici
nā. nō fuit⁹ p̄spe-
rata in medicado
ipm. Nota q̄p
debitū ordinē res
p̄seruant in suo esse
et in sui natura. et
q̄s deficit ab ordie
etā deficit abesse.
Vñ boetius q̄ro
hui⁹ secūda prosa.
Est em q̄s retinet
ordinē suatq̄ na-
turā. q̄s vero ab s̄
deficit esse q̄s i sua
natura sitū ē de⁹
linq̄ p̄pter q̄s debi-
tus ordo in omib⁹.

Liber primus

rogato i. interrogato. tuo arbitratu. i. fin' iua voluntate q' voles vt p'd
sic iussurum. i. volente r'ndere. ¶ Nota q' p'bia more boni medici n' solu
seruat c'as p'dolens p' signa c'et'ileca sic medici p' vna z pullu. q' hec si
gua q'nc' h'illit. h'iera seruat c'as dolens boetij p' r'fionē ad q'stiones
z p'm o'cap'at ei' b'nuolētiā reddēdo ip'm attēti p' b' q' d'r paucul' roga
tiomb'. ¶ Hora q'
infirmit' h'ic natu
ralē ipotentia ali
quid patienti. ¶ Et
facili p'turbant. nō
solū p' m'f'as inter
rogationes. sed ex
vna sola. Volens
p'bia mouer' pau
ras q'stiones boe
t'io i'firmo p'mo ca
pitat ei' b'nuolētiā
Tū illa. Hic p'bi
lo'p'bia fac' i'terro
gatōes. sc'do c'as to
tius i'firmat'is ex
r'fionib' boetij rez
colligit. tertio ofte
dit ip'm curabilem
esse d'ando modū
p'cedēdi circa cura
ratiōem ei'. Secū
da ibi Quare ples
nissime. tertia ibi.
S'z sospitat' acto
P'io p'bia querit
de mūdi gubernatōe. sc'do de circūstātijs gubernationis ibi. Sed d'ic
mihi. Abuc diuidit. q' p'bia q're. sc'do boe. r'ndet. tertio p'bia eius r'f
tionē approbat. d'icēs g'. ¶ Boetij putas hūc mūdu agi. i. regi temerari
ijs. q' p' z fortuitis casib'. r'euētib'. an. i. nūq'd tu credis nullū regimen
ratiōis. i. p'uidētiē d'inci esse ei' m'do. Ego boe. inq's. i. dixi atq'. i. certe
nō c'stimaueri. i. putaueri v'lo mō vt rā certa sup. ētia. moueant. i. regā
tur fortu. ta temeritate. i. improuisa stulticia. s'z scio d'eu conditorē. id est
creatorē. p'ndere suo operi. i. sue creationi. nec d'ies fuerit v'q's. i. aliq' tē
porē q' d'ies depellat. i. remoueat me boetij ab hac veritate snie iam di
cē. Tunc p'bia approbās ei' r'fionē d'icēs. P'bia inq't. i. dixit ita est.
nā tu cecimisti. i. dixisti etiā illud paulo ante. i. in q'nto metro hui' p'mi.
q' p' ei tu deplorasti. i. deplorasti. tū. i. solū mō; pos boies esse exortes

Prosa sexta

Id est carceres vel non principes. dicitur curia est dicitur prudentia. namque per quod tu nihil mouebare id est dubitasti de ceteris super. creaturis quam re. eret ratione super. prudentie dei. aut per sed pape est interiectio admirantis ego a. miror vehementer quod tu locutus id est posuit in ea salubri sententia. i. egrotet langues verum per sed nos percremur aliter. i. perfundi? ego nescio quid id est aliquid super. sit illud quod ego pectro. i. opinor abesse tibi boetio. ¶ Nota quod

Sed dic mihi quoniam a deo regimur mundum non ambigis quod etiam gubernaculum regat aduertis. B. Vir inquit rogatois tue sententiam nosco nedum ad inquisita respondere queam. P. Num me inquit fefelli abesse aliquid per quod velut biantie valli robore in animum tuum perturbationum morbus irrepperit

infirmas boe. p. tum fuit ex inordinata affectione. in quantum enim boetio? voluit de equalium rerum amissione. et prout fuit et falsa estimatione quantum ad duo. Estimabat enim malos homines esse felices et potentes. secundo estimabat homines non regi a di

uina providentia. ergo philosophia inquit causam radicalem propter quam boetius incidit in istas incommoditates. et quod radix totius morbi fuit ignorantia diuine gubernationis quantum ad homines. ideo primo querit de mundi gubernatione. ¶ Nota quod boetius innuit duas rationes quod mundus regatur a deo. prima ibi. Tam certa. que talis est. Ea que sunt certa et determinata non reguntur a casu et a fortuna. cum regimine talium sit incertum. Sed entia huius mundi sunt certa. quod a certis causis producta. Secunda ratione innuit ibi. Verum operis sui. que talis est. Causarum regit a sua causa. sed deus est causa mundi cum ab ipso dependeat celum et tota natura ergo etc. ¶ Nota philosophia rationabiliter miratur quod boetius credens mundum regeri a deo putabat homines non regi a deo: quod posset philosophia sic arguere deus regit mundum secundum te boetium. sed homines sunt principalis pars mundi sicut prius dixisti in metro operis tanti pars non vilis. ergo homines reguntur a deo. ¶ Sed dic mihi. Hic philosophia querit de circumstantiis gubernationis mundi. secundo quod res gubernare dirigunt in suum finem. ideo secundo querit de fine rerum. et quod gubernatio dei secundum dei veritatem etiam est circa homines ideo tercio querit de cognitione hominis secunda ibi. Sed dic mihi. tertia ibi. Sed huius quoque. Primo dicit. O boetii dic mihi philosophia quomodo non ambigis id non dubitas mundum regeri id est gubernari a deo. Etiam nunquid aduertis. id est cognoscis quibus gubernaculum mundi regatur. Ergo boetii inquit. i. dicitur vix nosco sententiam. i. intellexi tue rogatois. i. interrogatois nedum. i. adhuc non quam. i. non possum respondere

Liber primus

ad inq̄sita. i. ad interrogata sup phia inq̄t i. dixit n̄ se fellit. i. decipit me
sup. phia abesse. i. deficere tibi aliqd qd̄ velut hiare. i. parce robore. i.
firmitate valli. i. munitiois munitio p̄urbationū irrepsit. i. subintrave
rit in tuū aim. q. d. nūqd̄ ei verū fuerit qd̄ p̄dixi tibi aliqd̄ abesse p̄ qd̄
abesse siue p̄ quē defectū dolor intravit te sic ap̄tū ostiū. *Nota qd̄*
nō regit mū dū ali

bus gubernaculū
trifecis. qz sic n̄ eēt
p se sufficiētissimū
sz regit ip̄m sua po
tētia q̄ attribuit pa
tri sua sapia que ac
tribuit filio. sua pi
etate z q̄ attribuit
sp̄sctā z de h̄ par
tebit in sc̄do huius
¶ *Nota* q̄ illd̄ qd̄
aliq̄s hō vir itelli
git aliq̄ mō itelli
git lz cū difficulta
te. ex h̄ q̄ boetius
de se vir itelligere i
rogatōes philo. i.

Sz dic mihi. memisti ne q̄s sit rerū
finis quo v̄e totū nature tendat iten
tio. *B.* Noui inq̄. sed memoriā me
roz hebetavit. *P.* Atq̄ scis vñ cūcta
processerint. *B.* Noui inq̄. deūm q̄
esserespondi. *P.* Et qd̄ fieri potest
vt p̄ncipio cognito. q̄s sit finis re
rū ignores. *Uerū* hi p̄urbationū
mores z ea valētia est vt mouere q̄
dem loco hoiez possint euellere aut
sibi q̄ totum extirpare non possint.

nuit se aliq̄ mō itelli
gere tñ cū difficultate p̄pter dolorē opprimētē rōez
z p̄o m̄dere n̄ potuit. ¶ *Nota* qñ robur valli alie munitiois biat aliq̄
rupturā i eo factā tūc hostes igrediūt munitōem. Sic a sili qñ muni
mē rōis q̄ animū munit tanq̄ vallo h̄at p̄pt̄ defectū alie munitiois
tūc necessario p̄urbationes affectū subintrāt aim. ¶ *Sz* dic. hic philo
so. qrit de munitioe finis rez di. Dic mihi ne. an memisti. i. recordar̄ q̄s
sit finis rerū sup. oim. v̄e p̄t̄ q̄. i. ad quē finē itētio totū nature. tendat
i. laborēt. ego boe. inq̄. i. dixi. audierā sup. oli. sz meoz. i. p̄urbationē he
betavit. i. obscuravit memoriā. i. intellectū. Atq̄ p̄certo scis. vñ cūcta. i.
oia entia p̄cesserint. i. p̄ncipiū suū habuerit ego boe. inq̄. i. dixi noui q̄s
p̄ trādi deū eē sup. p̄ncipiū oim rez. Et de philo. z qd̄. i. quō p̄fieri h̄
cognito. i. noto p̄ncipio. i. oim rez ignores. i. neclias q̄s sit finis rez sup.
ple oim verū p̄ sz hi mores p̄urbationū sūt z ea valētia. i. vigor vel po
testas p̄urbationū ē vt qd̄ dē. i. certe possit mouere hominē loco. i. a sta
bilitate p̄fecte cognitiois aut. p̄ sz n̄ possit euellere sup. radice. q̄ p̄ z ex
tirpare. i. eradicare sibi totū. ¶ *Nota* philo. rōnabit qrit boe. an cogno
scat finē oim rez. qz finē ē cācū z optimū ē ḡa alia fuit. p̄t̄ qd̄ i ḡa
to fine nihil p̄fēe cognoscit eoz q̄ sit ad finē. nā i m̄ erigētā finis ceta mo
derat. *Nota* qñ p̄ncipiū z finē coicidūt i vñ sic i curlo id ē p̄ncipium et

Prosa sexta

finis tunc videtur mirabile quod tunc principium cognoscitur et finis cognoscitur. cum ergo deus sit principium et finis omnium rerum cognoscitur ipso sub ratione principii unde etiam cognoscitur sub ratione finis. quod autem deus sit principium omnium patet. quia ab ipso derivatur et singulis esse et vivere. primo celi et mundi. quod autem sit finis omnium patet. quia gratia eius omnia fiunt et ad ipsum ordinantur. nam in rebus patet quod ex arte et natura spiritus vilis est propter melius

Sed hoc quoque respondeas veli homines ne te esse meministi. **B.** Quid mihi inquam meminerim. **P.** Quid igitur homo sit poteris ne proferre. **B.** hocine interrogas an esse me sciam rationale animal atque mortale. Scio et id me esse profiteor. **P.** et illa. Nihil ne te aliud esse novisti. **B.** Nihil. **P.** Jam scio inquit morbi tui aliam vel maximam causam quod ipse sis nosse desisti. Quare plenissime vel

deus autem est optimus eorum rationum in natura sunt. Ex phisico merba. Natura est perturbata aliquando cognitiones habentur rerum. tunc impedimentum tur ne perfecte cognoscatur. Et hoc boetius aliquando cognoscitur. et deus est principium rerum. tunc quod turbatur fuit perfecte naturam habet principium cognoscit. id igitur ipse esse finem rerum. Natura quod passio est morbi perturbatione appetitus sub

conferentia
propter rationem

fantasia boni vel mali secundum Eustachium. h. e. d. Et hi sunt mores passionum que sunt hominibus mouere a stabilitate rationis. sed totum ipsum non prout euclides ab omni cognitione. Sed hoc quod. Hic phisica facit aliam interrogatorem de cognitione humane nature dei. Sed ego etiam veli quod tu respondeas. in risu des. ita d. h. ne per nunc quod tu memisti. i. scis te esse hominem. ego boetius inquit. i. dixi quod. i. propter quod nunc. i. nisi memineris. i. sciveris. et queris videri phisica. igitur ne. i. nunc quod poteris proferre. i. quod sit bonum. i. diffinitio hominis. respondet boetius. nunc quod phisica tu interrogas hoc dicit. i. h. an. i. vix scio me esse rationale. atque per mortale animal ego boetius. scio et profiteor. i. fateor me esse. i. super animal rationale et mortale. et illa super phisica dixit ne per nunc quod nihil novisti te esse aliud quam animal rationale mortale. dicit boetius us nihil super phisica inquit. i. dixit ita ego scio aliam causam super. quia ignorantia dei uine puidetur. vel maximam causam tui morbi. tu desisti. i. cessasti. nosse id est noscere quod sis. Natura igitur homo sit mortalis secundum corpus. si tamen secundum animam intellectuale et rationale quod est dignior pars hominis. Et quod boetius dixit se esse nihil aliud quam animal rationale et mortale. id non querit nisi bona mortalia de quibus bonorum amissionem doluit non curas preter immortale. scilicet animam rationem cui debuit appetere bona immortalia. id phisica dicit quod boetius se non nouerit. Natura quod causa maxima morbi hominis est sapientiam ignorare. quod dicit boetius feci huius phisica causa. Quod codicem humane nature est cum se cognoscatur quod ceteras res excelsas. Cum autem nosse se desierit eadem natura infra bestias redigatur. nam ceteris animalibus sese igitur re naturaliter est. hominibus pro vicio venit. Et dicit Temistius super de anima.

Liber primus

Quid turpi⁹ ē anime cū sit alioz pgnoscitua q suū p⁹ est ignara. aīa se pām ignorās quō dealijs fida putabit cognoscitua. q d. nullo mō. Quare plenissime. Hic phia ex dictis boetii recolligit oēs cās totū in firmitatis et⁹ dicēs. qre p igit ego phia iueni plenissime. i. pfectissime rō nē i. cām tue egritudine. i. i firmitatis. vel inueni aditū. i. accessū recō

ciliande sospitatis
i. recuperāde sani
tatis tue qd decla
rat. Nā p qz qū tu
pfinderis. i. pful⁹
es obliuione. id est
igrantia tuū p⁹ tu
doluisti eē exulē qz
p z expoliatū. i. pri
uatū p p⁹is bonis
id ē diuitijs. qm p
qz tu ignoras. id ē
nescis qd sit fin⁹ re
rū oīum. tu arbi
traris. i. putas ne
quā. id ē malos ac
qz p nepharios. i.
inijs hoies eē po
tētes qz p z felices
qm p qz tu oblitus
es quibz guberna
cul⁹ i. regumibz p se
mōs regat tu estis

mas id est opimaris has vices id est istas alternatōes fortunaz id ē re
rū fortunaz fluitare id est diuagare sine rectore. iste sūt magne cause nō
mō. i. nō solū ad morbū verū p sed sunt ad interitū id est ad mortē vel
ad pditionē aīe. ¶ Nota hō seipm ignorās extra limites recretōnis po
tens est et talis dī esse exul vt prius visum est. ¶ Nota hō seipm igrās
tū se estimando mortalē dolet de amissōe bonoz mortalū qd ē pbi
losophia. qz tui obliuione pfinderis. exulem te z expoliatū p p⁹is bōis
doluisti. ¶ Nota ex afflictione vel pāitōne. vltimi finis homo dī po
tens vel impotens ex quarto huius. qz ergo boetius ignorauit vltimū
finē reg. ideo putabat malos esse potentes ¶ Nota boet⁹ ignorauit
quibus gubernaculis mundus regeretur. ideo ignorauit q de⁹ sua ho
mitate omnia disponderet ergo putabat vices for. unaz esse sine rectore
Sed sospitatis auctori. Hic philosophia ostendit boetū esse curabī
lem dādo modū pcedendi circa curationē eius dicens. Tu des g⁹

gratias agere
deus

Prosa sexta

res auctori sospitatis id est sanitatis q non dū id est non adhuc natura
id ē vigor naturalis destituit id est deseruit. te porū id est totaliter nos
phīa habemus maximū fomētē id est radicem tue salutis id est sanita
tis scilicet veram sententiā id est intellectū de mundi gubernatiōe q tu
credis eam sup. gubernatōes nō esse subditā. i. subiectam temeritati ca
sū sup. fortuito. sed diuinationi. igit̃ nihil p̃mescas iā tibi boetio

ex hac minima sci
mūdi gubernatiōe snīaz q eā nō ca
sū temeritati s; diuine rōni subdi
tā credis. nihil igit̃ p̃mescas. iam
tibi ex hac minima scintillula vital
calor illuxerit. S; qm̃ firmiorib; re
medijs nō dū tps est vti. tēā mentiū
pstat esse naturā vt quotiens obie
cerint mētes veras. falsis opinio
nib; induat̃ qb; orta p̃turbationū
calligo verū illū p̃fudit intuitū hac
paulisp̃ leib; mediocribusq; fomētū
attenuare tēp tabo. vt dimotis sal
latū affectionū tenebris splendore
vere lucis possis agnoscere.

illula id est parua
veritate illuxerit vi
talis calor id ē ar
dor i mere veritatis
animā viuificans
Tūc dat modū p
cedendi circa cura
tōem eius dicens.
Sed quoniam p
quia. quia nō dū
id est non adhuc ē
tempus firmiorib;
remedijs vti et cō
stat id est manifes
tum est eam cē na
turam mentiū vt q
tiens adiecerit ver
ras opiniones in
duantur id est in
uoluant̃ falsis opi
nionib; q quib; sal

ris opinionib; caligo. id est obscuritas p̃turbationū id est passionū
orta id est creata confundit illuz verum intuitum id est cognitōes mē
tis ego sup. phīa temp̃rabo attenuare id est remouere paulisp̃er. i. mo
dicū hāc caliginē leib; . i. facilib; p̃o et mediocribus fomētis id ē
medicinis vt dimotis id est remotis tenebris fallaciū effectiōnū id est
falsarum opinionum vel passionum possis agnoscere id est intelligere
splendore. i. claritā vere lucis. i. lucide veritatis ¶ Hora sicut in mor
bo corporali vigente principali mēbro puta cor de potest per medicinā
introduci sanitas alijs mēbris. s; naturali calore destituere ipsum cor
frustrat̃ spes sanitatis Sic in morbo spūali manente in boetio cogni
tione illū p̃ncipij q d; gubernat mōm p̃p̃o curari sal; qm̃ ad errorem

Libri primus

in alijs. Goleit phia qñ pgratulādo boetio debes reddere grates au-
ctori sospitatis. Nota qñ intellectus abijcit verā opinionē statim affici-
tur falsā opinionē. qz intellectus nō abijcit verā opinionē nisi ppter aliq-
pulsionē p dñm. nihil autē dñat vero nisi falsū. iō intellectus nō p-
ter abijcere verū nisi accipiendo falsū. q Nota tenebre affectionū impediūt rectā in-
dicat. qz tristitia

stupescit et corru-
pit naturā ex erbi-
tis. s. amor et odi-
um pueritū iudici-
um sūm ptolemeū
in centulogio. z ire
z paupiscētie vene-
reoz maxime trās-
mutat corpus a q-
busdā insanias fa-
ciūt. vij. erbi. z i.
pedic ita anmū ne
possit discernere ve-
rū sūm cato. De-
erā. vij. pmi libri.

Ulibi atris
Condita nū.

Adetrū septimū primū libri

Ulibi atris

Fudere pñt

Si mare voluēs

Misceat estum

Pargi serenīs

Mox resolutō

Uisibus obstat

Montibus altis

Sepe resistit

Obice sari

Condita nullū

Sidera lumen

Turbid' auster

Uitrea dudum

Unda diebus

Sordida scēno

Quig vagatur

Desluēs amnis

Rupe soluti

Hic incipit septimū z vltimū metrum h' pñt qd vocat metrum a donicū
abhiuctore. dñmetrum a numero pedū. dactylicū a pede pñante. In quo
metro phia pbat qd dixit. Dixit ei phia qaligo purbationū
ipedit inuicū pñtis. s. pmo. pbat phia trib' exēplis. scdo hortat nos
ad fugā purbationū ibi. Tu qz si. pma i tres sūm tria exempla q pate-
būt. Dixit pñs sidera pñta. i. abscondita. atris nubib'. i. obscuris nu-
bib' nllū lumē pñs fudere ad illūmādū terrā. Tūc pñt scdm exēplum
Si turbid' auster. i. obscurus vētus voluēs. i. mouens mare misceat
cū scēno qd ē i fundo. estū maris. i. feruorē tūc vnda maris dudū. i. pri-
us vntea. i. trās parēs ad modū vntipar. i. silis serenīs. i. claris dieb'
mox. i. statim sup. illa q facra sordida p statū vēti resolutō scēno. i. eleua-
to luto obstat. i. resistit visib'. i. oculis nō potētib' penetrare vndā maris
tūc ponit terciū exēplū. Amnis. i. flumē q de altib' mōtib' vagat. i. dis-
currit ille sepe resistit. i. resistit obice. i. obiectiōe soluti sari. i. rapti lapi-
dis. rupe. i. dē mōte. Nota silitudo quā phia pñdit est ista. Sicut s-
dera pñta nobis lucere z terrā illuminare cessant hoc facere propter
interpositionem nubium obscuraz sic intellectus et ratio que lucet z il-
luminat boiem in cognitōe pñtis impediūt caligie purbationū. No-
ta q silitudo scdo exēpli in hoc pñtit. Sicut aqua maris manente

De trum septimum

clara ad modū vitri visus p̄t eā penetrare z videre que sunt sub aqua. Sed si turbafilla p̄ ventū tunc obstat visui. Sic animus hois quiet⁹ nō impedit iudiciū rōnis. sed si moueat⁹ z turbet affectione spaliū statū obstat rōni impediēs eius iudiciū. ¶ Nota q̄ similitudo tercij exempli talis est. Sic aq̄ currens de alnis mōtib⁹ libere recto tramite p̄cedit et p̄

**Tu quoq̄ si vis
Cernere verum
Carpere callem
Pelle timorem
Nec dolor affit
Vinctaq̄ frenis**

**Lumine claro
Tramite recto
Gaudia pelle
Spēs fugato
Nubula meā ē
Nec vbi regnāt**

obstaculū lapidis q̄ resoluit de mōte impedit nec recte p̄cedat. sic rō libera nō impedita recte iudicat. Si autē rō afficit motib⁹ affectū impedit in iudicio z veritatis cognitione. ¶ Nota q̄ rupes est moles

lapidea siue mons lapideus. s̄ latū est q̄s resoluta a rupe. i. a monte. Tu quoq̄ si. Hic phia hortat ad fuga p̄urbationū siue affectionum animi dices. Si tu vis cernere. i. videre vel iudicare verū i. p̄itare clarō lumie. i. p̄a p̄gnitōe. Et si vis etiā carpere. i. attingere callē. i. viā p̄ita recto tramite. i. p̄cessu rōnis tūc tu pelle. i. repelle gaudia su. q̄ sūt de bonis p̄tib⁹ z pelle. i. remoue a te timorē de futuro sup malo q̄ p̄ tu fugato spē sup. q̄ ē de bona fortuna. nec etiā affit dolor sup. q̄ ē de p̄nti amissioe bonorū sup q̄ ē mēs nubila. i. obscura vel op̄ra q̄ p̄ z victa. i. ligata frenis. i. ligamib⁹ vbi. i. q̄ mēte hec sup. p̄dicta regnāt. i. dñant scz gaudiū de p̄ntib⁹ bonis. timor de futuro malo. spes de futuro bono. dolor de p̄nti malo. ¶ Nota sic p̄us tactū est affectio ē mor⁹ p̄ticiu⁹ eule sensitiue sub fantasia boni vel mali animū efficiēs z rectū iudiciū rōnis impediēs. Et sūt q̄tuor affectōes tales p̄ncipales ad q̄s oēs aliē reducunt. s̄. gaudiū spes timor z dolor q̄z sufficiētia sic accipiūt. Omnis passio ē est respectu boni vel mali. Si respectu boni. s̄ dupl̄r. vel respectu boni p̄ntis sic est gaudiū q̄s ē de p̄nti bono. Si est respectu boni absentis sic ē spes q̄ est de futuro bono. Si autē passio ē respectu mali s̄ dupl̄r vel respectu mali p̄ntis sic ē dolor q̄ ē de p̄nti malo. si ē respectu mali absentis sic ē timor q̄ ē de futuro malo. ¶ Nota q̄ iste passioēs nō sunt pellende vt nō sint in aio hois. qz vix iuenit hō s̄ ip̄is s̄ sic sūt pellēde vt n̄ dñent i hoie. vñ sedare h̄mōi passioēs vt n̄ dñent i hois virtuosū. qz p̄tus p̄stitit in moderatōe passionū. Si autē regnāt z dñant i homine tūc impediūt iudiciū rōnis p̄pter q̄s dixit Eustrachi⁹ sup li. ethirozum oportet recludari p̄ passionē sensitiuas q̄ si p̄ualuerit impediūt vires aie. ¶ Nota iste passioēs z affectōes si ordīnāt ad terrena tūc sūt nocīue. actiū p̄nt cē meritorie z p̄tiose si fuerint ad debitos fines ordīnate.

Liber secundus

Uñ Ricbar. in li. x. patriarchar. dñ. Ordinatu er veru i gaudiu tunc habem? qñ de veris et eternis bonis gaudem? Etia timor est pñuof? si fuerit ad deu ordinat? qz scriptu e. Initiu sapie timor dñi. Et idem Ricbar. dñ. Prima pñu ples su q ceteras hñe n potes e timor dñi. ite spes vt e idē Ricbar. efficit ordinata si de indulgentia venie generatur.

Uñ dñe xz in du bio qñto quis fre quent? qñtoq ve hementius de suo reatu iterno dolo reāfficit. tanto cer tior tñtoq securi or p spē de itellige tie venie efficit. Si militer dolo e pñu olus qñ fit ad de plangedu culpam.

Uñ Ricbar. quā to qz veheementius

Incipit prosa prima secūdi libri

Est hec paulisp obtinuit atq

vbi attentionez meā modesta

taciturnitate collegit sic exorsa est.

¶ Si penit' egritudis tue causas

habitūq cognoui fortune poris affe

ctu desiderioqz tabescis ea tñ ai tui

statū sicuti tibi fingis mutata pñit

metuit penā quā meruit tanto acerbius plāgit culpā quā fecit.

Est hec paulisp. Hic e scōs liber boe. de pñolarōe phie q pñit atur ad libru pcedēte i hñc modū. postq phia in pñmo li. iuesti gavit cās radicales ifirmitatis boe. in pñmo pcedit ad ei' cu

rationez. pñmo adhibēdo sibi remedia leuia. scōo remedia validiora in libris sequētibz. hñc ei modū medēdi phia pñmisit boetio. Et diuiditur iste liber i. xvi. pres qz sūt octo prose z octo smetra hñc scōi. que pres pate bñt. qd aut i qñlibet pre agat sñt videbit. Pñia prosa diuidit. pñmo ostēd dit boe. quid phia egerit post pñdicta. z resumit vñā cām doloris boe tñ. scōo phia pñit qñdā effectū fortune. tercio excusat se qdā qñto tāgit opoz. unitatē medēdi pñm boetii. qñto pñcedit ad leuia medicāta ei'?

scōa ibi. itelligo. tercia ibi. Sz vt ar. qñia ibi. Sz pñs e. qñta ibi. qd e pñmo dñ. Post hec q dñctat sñt phia obtinuit. i. tacuit paulisp. i. modē cū atqz p z vbi. i. postq collegit. i. itellerit meā attēōez. i. diligētā mo desta taciturnitate. i. tpatō silētio exorsa ē. i. itepit loq sñt. i. taliter si pñq ego cognoui cās. i. ratōes radicales qz p z bitū. i. dispositōem tue egrē tudis. i. ifirmitatis tñ boeti tabescis. i. trīstis affectu qz pro z delide rio pñit fortūē sñt tibi prospera. ea fortūa mutata. i. variata apud te pñerit. i. mutauit statū. i. dispositōem tñ ai. i. tue mētis sicuti tñ fingi

¶ Nota q phia post pñdicta obtinuit vt boe. aīo deliberato pñba phie colligere posset z sibi mēdere. qz fm Scñ. in pñerbijs. Deliberare vñlia mora tñtissima ē. Deliberandū ē diu qñquid faciēdū est semel discute qd audias proba qd credas. Et iō phia obtinuit tñtā lassata ex qñtoz vñb pñqz moris. Uñ Scñ. in libro de pñtūbz cardina lñb. Bñ sp in la

Prosa prima

tuus. si iterum aio mo requies datur requies illa plena sit sapia. Nota
de hoc qd dicit modesta taciturnitate. duplex est taciturnitas. quedam
moderata. alia supflua. Moderata taciturnitas est qñ tacet qñ tacet
dum est. de qua loquitur Seneca. i. puerbiorum dicens. Tene sententia vocis et si
lectij temperamentum. tñ in hoc libentius incumbe. vt libentius audias
q loqueris. Qui em nescit tacere nescit loqui. Supflua taciturnitas est
qñ tacetur dñ lo-

Intelligo multiformes illius pdi-
gu fucos. et eousqz cū his quos elu-
dere nitit blandissimā familiaritatē
exercent. Dum intollerabili dolore
pfundat eos quos insperata reliquit
Luius si naturā mores ac meritis
emulscare. nec habuisse te i ea pul-
crū aliquid. nec amississe cognosces

quendū est. de qua
dicit poeta. Nam
numū tacuisse no-
cer. Hora qd hoc
tius in statu mis-
ne nō erat magna
nimus. qz habuit
animū puerus for-
tuna. Dagnani-
mus em est q con-
tra diffformes ilul-
tus fortune vnan-

mi mentis constantia militat fm Albertū sup. i. libro ethicor. et Se-
neca in epistola ad lucillā dicit. Prīmū argumentū pposite mentis existi-
mo posse pssistere et secū morari. Hora phia dicit fortunā esse mutas
tā circa boetij sicut ipse fingit. hoc dicit p tanto. qz fm tñ veritatē foren-
na nō erat circa ipm mutata sic phia infra probabit.

Intelligo multiformes. Hic phia ponit quendā effectū fortunē dicēs.
ego intelligo. i. cognosco multiformes fucos. i. deceptōes illi p digiti. i.
fortūe et eousqz. i. tam dñ. i. ipa fortuna exerceat blandissimā familiari-
tatē cū his qñ nitit. i. laborat eludere. i. decipere dñ. i. donec pfundat. i.
perabat. itollentibili dolore eos qz fortūa insperata. i. sine spe reliquerit. i.
dimiserit. cui? s. fortūe si tu boetij remulscare. i. recorderis. naturā mo-
res ac pētiā meritū. i. dignitatē. nec etiā pgnosceres te boetij in ea for-
tuna habuisse aliqd pulcrū nec amississe. et psequēs de amissione eius
nihil est volendū. Hora qd p digiti est miraculū pter solitū cursū na-
ture pueniēs. et dñ p digiti qñ porro pducēs hoies in admiratōnem. vt
fm Hugui. est monstrū ad vastandū paratū dictū a p dīgo gis. qd est
vastō stas. Fortūa aut dicit p digiti. pmo qz ducit hoies in admira-
tōem eo qd bonis mala et malis bona tribuit. vel dñ p digiti scō mō. qz
vastat animū hois. Prospera ei fortūa vastat animū hois p nimiam
solicitudinē. aduersa p nimiam desolatōem. Hora sic? in vna scātōne
dñ color supposit? naturali color. et ponit p deceptōe qz tal' color deci-
pit vñ cū fac mulierē deformē apparere pulcrā. Hora qd fortuna sua
familiaritate decipit hoiem et pfundit. qz de sen. in li. de solatione filij

fm apud senecas
vñ cū dñ color
et vñ color dñ color

Liber secundus

elle. Neminē a diuersa fortuna p̄minuit nisi quē secūda decepit. Et diē in puerbijs. Fortuna quē nimīū fouet hūc tūltū facit. Fortuna nulli se mel o besse p̄tenta est. Fortuna vitiaē dū splendet frangit. Et Seneca iij. ep̄ta dicit. Neminē eo fortuna puerit vt nō tū illi minaret quantū p̄miserat. Noli hui⁹ trā q̄litate p̄fidere. memēto q̄ mare euertit ⁊ eogē die vbi luserūt na⁹

ingia absorbentur

¶ Sz vt arbitroz

Hic phia excusat

se de q̄dam dicēs.

Sz vt ego phia ar

bitroz id est op̄mōz

haud mltū. i. nī mlt

tū laboraueri reuo

care id est reducere

tibi hec sup. predi

cta de moribz for

tune in memoriaz.

eni p qz tu solebas

id p̄suetus fuisti p̄

sente. i. astantē fortunā quoqz. i. etiā blandientē in cessere. i. arguere v̄ri

libi. i. asperis p̄b. s. qz p ⁊ insectabare p̄sequeris eā fortunā de no

stro aditu. i. informatōe p̄latis. i. p̄nūciatis sententijs vez p et omnis

subita. i. festina mutatio nō p̄angit. i. aduenit sū q̄dam p̄suctu. i. turba

tōe animoz sic. i. taliter factū est. s. de te vt tu discesseris paulisp. i. mo

dicū a tua trā q̄litate. i. a tua mēis quiete. ¶ Hora q̄ sapiētis ⁊ magna

nimi est ⁊ fortunā p̄stanter militare ⁊ nō pusillo aio succūbere. Unde

Sen. in li. de clemētia dic. Magnos viros qui maligne fortune suc

cūbere nesciūt. ⁊ a diuersas res sue p̄tutes exp̄mēta faciūt. Nā sūm ari

stole. i. et h. Sapiēs scit bñ ferre fortunā. qz habet se sū vitupio sicut

tetragonū. Corpus em̄ tetragonū q̄cūqz p̄hēat firmiter stat. sic anim⁹

sapiētis p̄stans p̄manet quacūqz fortuna imminente. ¶ Hora q̄ q̄es ani

mi sit p̄ sedationē passionū q̄ causat ex ordinatōe rōnis cū deliberatōe.

Sz subire mutatiōes p̄ueniūt deliberatōem rōnis. id mutat ⁊ p̄urbant

animū p̄pter qd̄ dicit phia. Dis subita mutatio rez nō p̄tingit sū p̄si

ctu animoz. ¶ Sz tps est. Hic phia cāgit oportunitatē medēdi p̄p̄m

boetiū dicēs. Sz tps est. i. instat te boetiū haurire. i. recipe ac p̄ etiā des

gustare aliqd̄ molle. i. facile atqz p ⁊ iocundū. i. delectabile qd̄ sup. leue

vel delectabile trāmissum ad interiora. s. cui animi fegerit viā validio

ribz hausti. i. fortioribz remedijs. igit p̄ sūadela. i. p̄suasio rhetorice

oultcedis. i. rhetorice format⁹ assit. i. p̄is sit q̄ rhetorice p̄cedit tū. i. so

lūmō tūc recto calle. i. recta via cū nō deserit. i. derclinat nra iustitia. id

ē docūta cūqz bac. s. rhetorica musica. i. ars metrica p̄nacula. i. sa

Sz vt arbitroz haud multū tibi hec

in memoriā reuocare laborauerim.

Solebas em̄ p̄ntez quoqz blādicn

tem viribus in cessere v̄bis. eāqz de

nō aditu prolatis insectabare sen

tentijs. Ulex oīs subita mutatio rez

rū non sine quodā quasi p̄suctu cō

tingit aioz. Sic factū ē vt tu quoqz

paulisp a tua trā q̄litate discesseris.

Prosa secunda

mula nostris laris. i. nre domus. s. affit & succinat. i. decantet nre. i. al/
qñ leuiiores modos. i. faciliores versus nre i. al. qñ grauiiores. i. diffici/
lores. ¶ Nota q phia inuitat duas scias ad curatōem boetij. rhetori/
cā & musicā. Rhetoricā inuitat ōne prose in q vtracōib⁹ persuasiuis
rhetoricis colorib⁹ ordinatis. Musicā inuitat ppter metū. nā sicut in

Sz tps est haurire te aliqd ac degu
stare molle atq iocundū. qd ad inte
riora trāsmisū validiorib⁹ haustib⁹
viā fecerit. Assit igit rethorice sua/
dela dulcedinis. q tūc tm calle rec/
to pcedit cū nra instituta non deserit
Lūq ac musica laris nri vernacula
nūc leuiiores nūc grauiiores modos
succinat. Quid est igit o hō qd te in
mesticiā luctūq deiecit. Nouū cre/
do aliquid inusitatūq vidisti. Tu si
fortunā putas erga te esse mutatā
erras. Hi semp eius mores sūt ista
natura Seruauit circa te propriam

musica vtr arsi et
thesi. i. pcorde ele/
uatione & depressi/
one vocis. sic simi/
liter in metro vri/
mur eleuatiōe quā
do pducte sillabe
eleuant. & vrimur
depressionē quan/
do breues sillabe
deprimunt quā dā
pcedia pportio/
nali. Nota dicis
Tullius in probes/
mio rhetorice sue
q eloquentia sine
sapientia plerūq
obesse potest nūq
aū prodesse. cū igit
tur rhetorica sit sci/
entia eloquendi or/
nate. ipa nō pdest

*Rhetorica ad
Ciceronem
lib. 1. cap. 1.*

sine sapientia. iō dicit phia q rhetorica tūc procedit recto calle qñ non
deserit nostra instituta cū sint instituta & documenta sapientie.
¶ Quid est igit o hō. Hic phia adhibet boetio leuia medicamēta. vbi
nota q leuia medicamēta siue remedia dicunt rōes sumpte sim p mune
vsum hoim psuadentes nō esse dolendū de aduersitate fortune Remo
dia aūt sunt rōes q sunt p mune opionē hoim ostendentes qd sit
sūmū bonū & in quo pstat qd ad ipm pueniat. & q mali sunt impo
tenres boni vero potentes & filia. Primo ergo oñdit phia nō esse do/
lendū de fortuna. qz seruat pprā naturā circa ipm. & hoc oñdit quib⁹
rationib⁹ diuasiu. s. Scdm ponit ibi. Si vis. Tercia ibi. An pō. qz
tam ibi. Quia si nec. Quia ibi. Postremo eqz. Prima rō talis est
Nullus in mesticiā & luctū deiecit nisi ppter aliquid nouū & inusitatū
pungens circa ipm. sed mutatio fortune nō est aliquid nouū vel inusi/
tatū. ergo eius mutatio nullum debet deicere in dolorē. dicit ergo i/
littera Igit o hō. i. tu boeti. quid est illud qd deiecit. i. pstrauit te i mes

Liber secundus

sciam qd p et luctu. ego phia credo q tu boeti vidisti aliqd nouu qd
 2 inu. ratu. i. in consuetu sup. ptingere circa te. tu boeti putas. i. estimas
 ipam fortunā esse mutatā. i. pueriam a sua natura. erga. i. circa te erras
 id est false estimas. qz hi semp sunt eius mores. ista est natura ei? q nūc
 sic aduersa nūc pspira. ipa fortuna seruauit circa te potius ppriā stan
 tiam in ipa sui mu

tabilitate. qz puta
 tio fortune est sua
 stantia. talis em
 erat scz mutabilis
 cū tibi blandiebat
 id est adula bat. cū
 tibi alluderet ille/
 cebus. i. delectatō
 nibz false felicitatis
 id est pspitatis. tu

dephendisti. i. cognosti. ambiguos vultus. i. dubias facies ceci numi/
 nis. i. de fortune que scz fortuna adhuc vel. i. i. occultat sese. i. seipam
 alijs supple hoibz tū applaudendo eis pspitatis ipa tibi tota. innotuit
 id est manifesta est proslus. i. oino scz prosperitatez aduersitate.

¶ Hora q illecebra bre. est delectatio carnalis illicita hoiem alliciens
 licet inueniat pro qcuqz alia delectōne. ¶ Hora sicut bestia vel auicula
 vel piscis delectatōis spe decipit. sic. hō delectatōe. prosperitatis fortu
 ne fallaciter irruet. Glā Sen. viij. epā. Clamo vitare quecuqz casus
 tribuit ab omne fortunū bonū suspiciosi pauidiqz subsistite. Nam fera
 z piscis spēs aliqz oblectante decipit. Hora delectatōes fortune sūt fal
 se. nā fm bēn Augustinus. Prospera huius mundi asperitatē habēt
 veram iocunditatē falsam. certū dolorē incertā voluptatē. ¶ Hora dū
 phia appellat fortunā. cecū numē. Augustinus dicit q numē est virt? dei
 vel ipse deus vel dei patris. vel maiestas. hic autē accipit pro dea. qz anti
 qui fortunā colebāt pro dea. ¶ Hora q fortunā dicit esse cecā. dicit Tus
 lius in libro de amicitia. Fortuna vt medicus ignarus multos excecave
 rit. nō q ipa ceca sit. sed eos cecos plerūqz efficit quos complecti est.
 ¶ Hora q fortuna antiquit? depingebat duplici fronte. calua z capil
 lata. psculū designādo aduersitatē. p capillatā pspitatz ergo dicit.
 phia dephendisti ambiguos vultus fortune. ¶ Si probas vtire mor
 ribz. Hic ponit scdā rōem q talis est. de illius amissione nō est. dolen?
 dū qd est pnciosum. z quo habito hō nūc est securus. fortuna ē huius
 modi vt tangit in littera. § zc. dicit primo. Si probas. i. approbas for
 tunā vtire moribz eius. ne queraris. i. queraris s. phorrecus. i. prime
 scus. pfidiā eius spne atqz abijce fortunā ludentē. i. ludentē inferentē tū.

Prosa prima

h' perniciosa .i. dānosa. Nam fortuna q̄ nūc est tibi causa tanti mero-
ris p̄ sui absentia, hoc debuit esse tibi cā tranquillitatis .i. securitatis p̄
sui p̄ntiam sed nō fuit. em̄ pro quia fortuna reliquitte quā nō relicturā
nemo vnq̄ poterit esse securus ¶ Nota circa hoc q̄ dicit p̄niciosa ludē
tem dicit Sen. Ludit fortuna cū suis moribz q̄ dedit auferre. 2 q̄ ab-
stulit reddere. nec vnq̄ tutius est illā experiri q̄ cū locū iniurie nō habz

Si probas vttere moribz nequeāris
Si pfidiam phozrescis. sperne atq̄
abiice p̄niciosa ludente. Mā q̄ nunc
meroris tibi causa tāti ē hec eadem
trāq̄lilitatis esse debuissz. Reliqt em̄
te. quā nō relicturā nemo vnq̄ po-
terit eē secur⁹. An vero tu p̄ciosam
estimas abiturā felicitatem z chara
tibi est fortuna p̄sens nec manēdi si-
da z cū discesserit allatura merorez

¶ Nota q̄ securi-
tas maxime homi-
nē delectat ppter
q̄d ē appetēda. vñ
Sen. vñ epla. Nec
meres vlla dele-
ctabat licet sit exi-
mia et salutaris q̄
mibi vnsecur⁹ sū
¶ Nota q̄ p̄speri-
tas fortune nō red-
dit hoīem securuz
q̄ dicit Sen. mū-
nera fortune ami-
ca putatis insidie
sunt quisq̄ vest iū

tutam vitā agere vōlet. quā plurimū p̄r fortune bñficia deuiter in quibz
bus miserrimū fallunt. Habere putamus honores in p̄cepta cursus
iste deducit. ¶ Nota Sen. in de remedijs fortuitoꝝ. Exonerant te for-
tuna si intelligis. z tutiore loco posuit damnu putas remediū est. cla-
mas q̄ opibz expoliat⁹ es. tuo vicio tibi ista iactura tā grauis est nō tā
molestē ferres si tanq̄ p̄diturus habuisses. ¶ An vero tu. Dic pōt ter-
ciam rōem que talis est. Illud nō est p̄ciosum putandū z charū q̄d nō
est mansurum. z suo recessu est afflicturū. sed fortuna est h̄mōi. ergo nō
est reputanda p̄ciosā z chara. z per p̄sequens nō dolendū de eius amis-
sione. nec gaudendū de eius possessione. Vñ dicit in littera. Vero pro
sed an tu estimas felicitatē abiturā. .i. recessurā supple esse p̄ciosam z for-
tuna p̄sens est chara tibi nec est fida manendi. z cum discesserit est al-
latura id est adductura merorem. quasi diceret nō deberet estimari p̄ci-
osa. ¶ Nota q̄ appellat fortunā felicitatē. q̄ s̄m Aristo. fortuna vel est
felicitas vel ē prima felicitati. vñ in libro de bona fortuna dicit Aristo.
q̄ nō contrigit esse felicem s̄i rebus exterioꝝ quāz fortuna ē dñā. z h̄ est i-
ntelligen dū de felicitate politica z nō speculatiua q̄ p̄sistit i actu sapiēcie

Liber secundus

¶ Hora fortuna discedēs inducit merorē. qz dicit Sen in li. de tranqui-
litate animi. Leniores reliquit quos fortuna nūq̄ respexit q̄ quos de-
seruit. Et hoc tūc postea dicit. q̄ infelicitissimū genus infortūoij est felī-
cem fuisse. Qd si nec. Hic ponit q̄rtam rāsonē que talis est. Illū qd
est iudiciū future miserie nec ē charū nec p̄ciosū nec p̄ns de ipso do-
lendū. fortuna est

hūmōi sicut tangit
in litera. vñ dicit q̄
fortuna nec potest
retineri. i. haberi ex
arbitr. o. i. p̄m vo-
luntatē. z ip̄a fugi-
ens i. recedēs facit
calamitosos. i. mi-
seros. quid aliud ē
sup. fortuna q̄ qd
dam iudiciū. i. si-
gnū future calami-
tatis. i. miserie om̄i
p qz nec sufficit in-
tueri. i. inspicere il-

Qd si nec arbitrio retineri pōt. z ca-
lamitosos fugiēs facit. Quid est
aliud fugar q̄ future quoddā cala-
mitatis iudiciū. Neq̄ eñ qd ante
oculos sitū est sufficeret itueri. Cle-
rū exit? prudentia metit. eademq̄ in
alterutro mutabilitas. nec formidā-
das fortune minas nec exoptādas
facit eē blāditias. Postremo equo
aīo tolere. opz q̄cqd infra fortune

ud qd sitū est. i. positū ē aīo oculos. i. qd p̄ns est verū. p sz prudentia. id
est hō prudēs. metit. i. mēsurat exitus. i. fines rez qz p z eadē mutabili-
tas. i. instabilitas in alterutro. in aduersitate z prosperitate nec facit mi-
nas. i. insidias fortune esse formidādas. i. timēdas nec facit blandicias
esse cooptādas. i. desiderādas. ¶ Hora calamitas est miseria cū aliq̄s
nihil habet nec in re nec in spe. z est vicia a calamo q̄ est vacuus z in-
anis. ¶ Hora qnō sufficit solli intueri p̄ntia. sz etiā futura. qz lz q̄ncq̄ p̄-
ma salua fiāt iudicia. vltima tñ aliterius laporis inq̄namēta p̄mane-
būt. hec in fine de disciplina scolarū. Et Tullius scđo rhetorice dicit
Errat qm̄ p̄sp̄eris oēs fortūas parās effugisse sapiēter cogitāt in rēp̄b̄
p̄sp̄eris cās aduersas reformidāt. Et Sen in de p̄tutibz cardinalibus
dicit. Si prudēs es anū? tuus tribz rēp̄b̄ dispenset. p̄ntia ordina. firu-
ra p̄uide. z p̄terita recordare. Nā q̄nihil de p̄terito cogitat p̄dit vitam
Qui nihil de futuro p̄meditat p̄ oia incaut? icedit. Pone aīo animam
tuā mala futura et bona vt ista possis sustinere z illa moderare. z gan-
fredus in poetria Exēpla syrenes habe docearis in illis. Sub melio-
ristatu sp̄ peiora caueto. Nulla fides rez sequit post mella venenū. Et
ekaudir nox atra diem nebuleq̄ serenā. ¶ Postremo equo. Hic ponit
quintā rōem que talis est. Quicūq̄ alterius iugo se submittit opoz q̄-
mores eius patienter sustineat. sed hō affectione t̄paliū submittit se. u.
ga fortune. ergo oportet q̄ mores fortune patienter colleret. yñ sicut in p̄-

Rosa secunda

laste agit q̄ vult imponere legē dñe sue. ita volēs imponere legē fortūe agit iniuste. hāc rōnem p̄ndit in litteris. Scdo declarat dictū suū p̄ quedā similia ibi. Si vētis. Prmo dī. Postremo. i. vltimo dicam q̄ oportet v̄tū tolere. i. patiaris eū animo. i. p̄stanti alio quicqd̄ gerit. i. sit intra aērā fortune. i. mōm cū semel submiseris. i. subiugaueris colla

aream gerit cū semel iugo eius col/ la submiseris. Ad si manēdi abeun/ diq; scribere legē velis ei quā tu ti/ bi dñaz spōte elegisti. nōne iniurio/ sua fueris. et ipatentiā tuā sortē ex/ acerbabis quā pmutare non possis

Si ventis vela cōmitteres non quo volūtas peteret s; quo flat' im/ pelleret. pmoueris Si aruis semi/ na crederes feraces iter se ānos ste/ rilesq; pensares fortune te regendū dedisti. dñe morib' oportet obtēpe/ res. Tu vovoluētis rote ipetū reti/ nere conaris. ac omniū mortalium stolidissimē si manere incipit fors esse desistit.

scz tua iugo fortūe ne appetendo tpa/ lia tanq̄ p̄mia tu/ oz meritoz. q̄ p̄ s; si velis scribere. id est scribendo ipo/ nere legē manēdi et abeundi ei quā tu tibi dñam spōte eligisti nōne fueris iniuriosus et impa/ tientiā. i. p̄ tuā impa/ tientiā et acerbabis. i. argues sortē id est fortunā quā nō possis pmuta/ re. Nota q̄ p̄ hāc mundū app̄llat a/ ream fortune. q̄ si cut in area in tritu/ lando torquentur manipuli. sic forta/ na in mōdo torquet hōies: nūc p̄speri/ tate: nūc aduersita

terorando. Nota dū circa hoc q̄ dīc nōne dicit iniuriosus fueris q̄ iusticia est libertas animi tribuēs; vnicuiq; qd̄ suū est s̄m suā dignitatē deo amoz et obediētā. maiorē reuerentiā. pari p̄cordiā. et m'iori disci/ plinā. Si ergo famulus velit imponere legē dñe sue cui tenet exhibere re/ uerentiā. oparet' p̄tra iusticiā. Nota quicūq; afficit bonis exteriorib; et mutat s̄m mutat dem eoz dī esse subiectus fortune et col' a sua iugo ei' submittere. q̄ fortuna est dñm bonoz exterioroz. talis aut fuit boe. ergo iniuriabatur fortune volēs sibi imponere legē manēdi et recedendi.

Si ventis. Hic probat dictū suū per quedā similia scz q̄ fortuna non sit in p̄tēte p̄p̄is dicit. Si pmitteres vela su. naui ventis tu pmoueres/ lis. i. ducceris nō quo voluntas tua peteret. i. desideraret sed quo fla/ tus venti te pelleret. Si crederes. i. pmitteres semina aruis. id ē agris

Libër secundus

en pensares. i. iudicares annos feraces. i. fertiles q̄ p̄ 2 steriles inter se
ita q̄ nō haberet illos annos in potestate sua. a simile tu dediti te regē
dū fortune p̄porteret q̄ obtemperes. i. obedias moribz dñi: p̄o pro s̄z tu
conaris id est laboras retinere impetū. i. cursum voluentis rote. i. mo/
bili s̄ fortune? frustra laboras. o stolidissime. i. stultissime omniū mor

taliū tu nescis q̄ si
fors. i. fortuna inci
pit manere. i. stabi
lis esse q̄ tunc desi
nit. i. desinit eē fors
Sicut em̄ nō siml
stant q̄ aliquis sit
bomo 2 nō sit rō/
nalis sic nō stant
simul q̄ sit fortuna
et nō sit mutabilis
¶ Nota q̄ sicut cō
mittēs velū vento
amplius nō est in
potestate sua duci
quo vult. s̄ s̄m im
petū venti ducitur
2 sicut p̄mittēs se

Adetrū primum secundi libri

Ec cū supba xterit vices dex/
tera. Et estuātis more feri eu/
ripi Budū tremendos seu a prote/
rit reges Humilemq̄ victi suble/
uat fallax vultum Non illa' mise/
ros audit haud curat fletus Ultro
q̄ gemit' dura quos fecit ridet Sic
illa ludit sic suas pbat vires Ada/
gnumq̄ suis mōstrat ostentum. Si
quis vlsat vna stratus ac felix hora

mina agro nō est in potestate eius q̄ p̄oueniat anni fertiles vel steriles
Sic a simili qui p̄mittit se fortune nō est in potestate sua vt habeat for
tunā p̄sp̄erā vel aduersam. ¶ Nota circa hoc q̄ dicit voluentis rote q̄
antiquitus fortuna depingebat cū rota hac ratione Nā in rota sunt q̄
tuor diuersitates. Una pars est summa. alia infima. tertia qua de sū/
mo descendit ad imū. quarta qua de imo ascendit ad summū. Similit
in hoibz inveniunt q̄tuor varietates. Quidā em̄ sunt in summa p̄sp̄erā
tate. tales sunt eleuati in rota fortuna. Alij sunt in summa aduersitate
tales iacent deiecti sub rota. Tercij declinant de p̄sp̄eritate in aduersi
tatem. tales descendūt de summitate rote. Quarti p̄cedunt de aduersi
tate in p̄sp̄eritatem. tales ascendūt rotā fortune. vñ eleuatus in rota for
tune dicit. Gloriosus elatus. descendēs dicit. Descēdo mortificat'. deiectus
dicit. Infimus ateroror. ascendēs dicit. Letus ad alta vehor. ¶ Nota
q̄ natura nō assuescit in p̄rariū. nā si lapis millesies p̄iciat sursum nō
assuescit ascendere sursum. cū natura eius sit descendere. Sicut ergo eēc
stolidissimus q̄ laboraret alicui auferre suā naturā. Sic stolid' est qui
laborat fortune auferre mutabilitatē q̄ est eius natura. Gōc phia at. olu
stolidissime.

Detrum primum secundi libri.

Ec cū supba Dic icipit p̄mū metrū hui' scōi q̄ d̄z hypnauti/
cū lab inuētoze q̄ labor nautaz cāru h̄mōi metri eleuat. 2 d̄z me

trū iambicū a pede p̄dāante. est aut iambi pes trius trocheos p̄tās ex
p̄ma breui et vltia lōga et d̄z met̄r trimet̄r. l̄z em̄ h̄ met̄rū habeat sex pe
des. tū p̄putādo duos pedes p̄met̄ro erit met̄rū trimet̄rū. In h̄ met̄ro
phia describit mores fortūe di. Lū hec. f. fortūa p̄terit vices. i. althar
nes p̄p̄icat. s. et aduerſitat̄s sup̄ba d̄extra. et cū fert̄ more erupit. i. mas

Prosa secunda libri secundi.

Ellem aut pauca tecū fortūe
ipsi⁹ verbis agitare Tu igitur
an ius postulet aīaduerte Quid tu
o homo ream me quotidianis agis

ris estuātis. i. iun/
dātis. tūc fortuna
id ērudel̄ p̄terit. l.
p̄culcat reges du/
dū tremēdos. id ē
metuēdos. et ip̄sa
fallat̄ subleuat de
aduerſitate humi/
lē vultū victi. i. de/

p̄ſi nec ip̄a audist̄er? nec curat̄ misos. i. paupes et ip̄a erūs dura. q̄z n̄
flectit ad volūtate hoīz rider. i. derider. vltro. i. sp̄ōtaneē genit̄? supple
misos q̄s fecit illa ludit sic p̄bat. i. exp̄it suas vires et ip̄a mōstrat suis
magnū ostētū. i. miraculū si q̄s vna hora strar̄. i. aduerſitate dep̄ſus.
ac felix. i. p̄spirare eleuat̄. q. d. fortūa v̄ exhibere suis. i. hoībz q̄ bonis
et ibi aut magnū miraculū q̄n aliq̄s subito v̄z mutari de aduerſitate i. p̄
spirat̄ et ē. Nota q̄ fortūa d̄z sup̄ba colq̄ n̄lū p̄et. nec aduerſit̄ p̄bitat̄
nec malitiā alic̄? et sic vocat̄ more sup̄boz obaudit. ¶ No. q̄ eurip̄? fm̄
aliq̄s ē v̄er? turbis. et d̄z eurip̄? q̄si eur̄? rapid̄? et eur̄? nomē v̄erī. fm̄
alios. at et fortūa mel̄? eurip̄? ē brachiū? fm̄? malis et decursus ē icere?
et p̄p̄t̄ certitudinē sui cursus frequē p̄clit̄ at ibi naues et d̄z ab eu qd̄ ē bo
nū et ripa q̄si bōa ripa p̄ triū. sic ḡ cursus eurip̄i estuātis ē icere?. sic mu
tabilitas fortūe Nota q̄ de opatōe fortūe q̄l̄t hos eleuat et hos d̄p̄mit
loq̄t̄ Alan? i. aīclau. di. Precipit̄ mouet illā rotā mot̄ atq̄ laboruz.
Alia q̄s claudir̄ nec sūst̄it̄ ocia motu. hos p̄mit hos eleuat hos d̄eij
rit erigit illos. Logit̄ et i varios hoīes d̄scēder̄ casus. et fama. als pau.
bēri. q̄c̄q̄ lagas q̄c̄q̄ dicas q̄c̄q̄d̄ paratis. n̄ facis v̄t retrahas q̄ mea
d̄erta trahit̄. sic ḡ p̄matū venerādaq̄ scepra tencho. et p̄ velleq̄ meo mel
tibi felq̄z dabo Prosa scda scdū libi. ¶ Telle at. h̄ icipit̄. p̄sa scda h̄
scdū i q̄ phia p̄bat boe. n̄ ē p̄qrēdū de fortūa. q̄z nihil sibi abstulit. et in
troduc̄ fortūā alloq̄nt̄ boe. et p̄uidit̄. q̄z p̄mo p̄ uader boe. introducti
onē fortūe. scdo introduc̄ eā ibi. qd̄ o tu. p̄mo d̄t. o boe. ego phia velle te
cū pauca agitare i. d̄iscutere v̄b̄ ip̄i? fortūe. tu p̄oīa aduerſe an ius id ē
iusticia postulet̄. No. q̄ similitudo oīōis q̄nq̄ generat fastidiū. iō q̄nq̄
ip̄a oz mutari. vñ Tuli. iij. li. rhe. d̄t. finonē i dicēdo p̄mutari oz v̄
facile satietat̄ varietate v̄it̄. iō phia h̄ variat̄ oīōes p̄ introductionē no
ne p̄oīe v̄rēdo p̄sopo. q̄ figura a tulio vocat̄ p̄formatō p̄uadz igit̄ boe.
introduc̄ fortūe d̄t. velle q̄q̄d̄ tu. h̄ introduc̄ fortūaz allo. boe. q̄ oīd̄it̄
q̄rioni i p̄i? ē. iustit̄a q̄z nihil abstulit. p̄mo ḡ fortūa oīd̄it̄ q̄z nihil boe.

Liber secundus

iniuste abstulit. scdo quandā rñsionem boerij excludit. ibi. An tu mo.
Primo facit qđ dictū est. scdo responder taciti questioni. ibi. An ego.
Primo dicit fortuna ad boerij. o tu hō quid agis id est veras vel fa/
cis me reā quotidianis. i. assiduīs querelis. q. d. facere nō deberes quaz
tibi fecimus iniuriā. q. d. nullā que tua bona tibi detraximus. q. d. nul/
la p̄tende mecum in
iudicio de possēs/
sione opū et dignita/
tū corā q̄cūq; iu/
dice et sic monstra/
ueris aliquid eē p̄/
prij hōz bonoz
cuiusq; mortaliuz
ego spōte pcedā ti/
bi ea que reperit fu/
isse tua. q̄ aut non
sunt tua nec alicui/
bois p̄pria. probo
tibi. q̄cūq; natura
p̄duxit te de vtero
matris ego suscepti/
te nudū et inopem
id ē carentē oīnib;
rebus et fovi te meis
opib;. et ego prona
id ē prompta edu/
caui. i. nutui te in/
dulgenti. i. clemē/
tius fauore i. gra/
tia mea qđ te nūc
facit impatientem
nri. i. p̄tra nos q̄ si
boe. a p̄ncipio nō
fuiſſet nutriti. p̄spe/
ritate fortūe nō fu/
isset impatiens de
amissioe ei. et sub/
dit. Ego circūde/
dit te affluentiaz splē

querelis. Quā tibi fecim⁹ iniuriā. q̄
tibi tua detraximus bona. Quo/
uis iudice d opū dignitatūq; mecum
possessione p̄tēde. Et si cuiusdā mor/
taliū p̄prij qđ hōz eē mōstraueris.
ego ea tua fuisse q̄ repetis spōte p̄ce/
dā. Lū te matris vtero natura pro/
duxit nudū reb⁹ oīb⁹ inopēq; susce/
pi te meis opib⁹ fovi et qđ te nūc im/
patientē nri facit fauore prona idul/
genti⁹ educaui. et oīm q̄ mei sunt iu/
ris affluentia et splendore circūde/
di nūc michi retrahere manū libet/
habes grās velut vsus alienis. Itō
habes ius querele tāq; p̄sus tua p̄/
dideris. Quid ergo ingemiscis nul/
la tibi a nobis illata est violentia.
Opes honores ceteraq; taliū mei
sūt iuris. Bñam famule cognoscūt
mecuz veniūt me abeūte discedunt.
Audacter affirmē si tua forent que
omissa p̄q̄reris nullo mō pdidisses

dore oīū bonoz q̄ sūt mei iuris. i. p̄tēis nūc q̄el bz. i. placz mibi retra/
h re manum tu habes gratiam. id est mibi referre grates tanq; vsus
alienis non habes ius querele tanq; tua perdidisses.

Prosa secunda

Quid igitur ingemiscis querulando nulla tibi a nobis illata est violentia o-
pes honores etc. talia sunt mei iuris. i. patris et famule mee. s. honores
et patres agnoscunt me dominum am. meum veniunt me abesse discunt. i. rece-
dunt audacter affirmo si tua foret quod quereris amissa nullo modo ea perdi-
disse. ¶ Nota quod tota ratio fortune in hoc consistit. nulli enim anet rationabilis

An ego sola meum ius exercere phi-
beor. Licet celo perferre lucidos dies
eosdemque tenebrosis noctibus perdere
Licet anno terre vultum nunc floribusque
redimere. Nunc nimbis frigoribusque
perfundere Ius est mari nunc strato equo
re blandiri. nunc percellis ac fluctibus in
herescere. Hos ad constantiam nostris mo-
ribus alienam in repleta hominum cupiditas
alligabit. Nec nostra vis est. Nunc poti-
us ludum ludimus. Rotam volubili
orbe versamus. infima summis summa in-
fimis mutare gaudemus. Ascendi si pla-
cet. sed ea lege ne uti cum ludicri mei
ratio poscet descendere iniuriam putes

nus esset miser. sed quod nudus nascitur nihil possidens et pluribus indigens ideo
magis miser est. Unus pauper henricus. Dumitrus in modo tecum tua quan-
ta tulisti. Nudus eras primo et postea nudus eris. ¶ Nota quod bona exteri-
ora non sunt propria hominis. quod dicit Seneca. Nihil proprium dicas quod mutare potest for-
tuna. reposcit quod dedit donum quod dare potuit auferri potuit et quod fortuna
non dedit eripit. ¶ An ego sola. Hic respondet tacite questioni. Diceret aliquis
fortune. licet bona exteriora sint tua. tamen postquam ea homini tulisti non debe-
res amplius auferre. Huic questioni respondet fortuna dicens. quod si esset con-
tra ius. et contra naturam suam quod nullus potest sibi auferre imo potest uti sic et ceteris
res utuntur suae naturae. unde dicit. Aliquid ego sola prohibeor exercere ius me-
um cum omnia alia exercent naturam suam quod declarat. quod ly. i. licet tuum est celo perferre
lucidos dies et eosdemque perdere. i. abscedere tenebrosis noctibus. et ly. anno
redimere. i. ornare vultum. i. sufficere terre nunc. i. aliqui floribus sic in se. nunc
frugibus sic in estate nunc perfundere eam nimbis. i. pluviis et frigoribus sicut in-

querimonia de eo
qui nihil alio gau-
det. sed propria pro-
prio libito disposui-
t. sed fortuna nihil
abstulit quod erat bo-
erij. sed propria dispo-
sui. p. suo libito. ¶
etc. ¶ Nota de hoc
quod dicitur que tibi tua.
Seneca dicit in de re-
mediis. Non est tuum
quod fortuna fecit es-
se tuum Alienum omne
quicquid operatio e-
venit. et nihil ipsum
proprium putari sed quod
eripi potest ¶ Nota quod
homo producat nudus
ex utero matris. per
inuit magna eius
miseria. Si enim ho-
mo nudus nascitur
et nullo indigeret me-

Liber secundus

autūno et hyeme. Ius. i. natura est marini. i. aliqui. s. tpe sereno blandi-
ri. i. blandisse equestrato. i. pacificato. s. tpe tēpestatis inhorrescere. s.
horridū apparere cellis ac fluctibus. i. inundatōibz nūq̄d inexplera. i. in-
satiabilē cupiditas hoīm alligabit nos ad pstantiā alienā nris mori-
bus. q. d. nō em̄ hec est nra vis. i. naturalis p̄tās. hūclūdū p̄tinuū. i. oī
tpe vel p̄tinuē ludi-

mus rotā p̄sumus
volubili oībe. id ē
veloci cīrculatōne
et nos gaudemus
mutare i fūmā id est
aduersa sūmis id ē
p̄sp̄eris. et summa i
fūmā. i. p̄sp̄a aduer-
sis. Tu boeti ascē-
derotā nraz si pla-
cet. s. ea lege. i. p̄di-
cōe vti ne putes ei
bi fieri iuriā si con-
tigit te. descendere
cū rō mei ludicri.
id ē ludī iocosi hoc
poscet.

¶ Flora q̄ q̄libz rei
in sua naturali o-
peratōe delectatur
suastra q̄ laborat q̄
naturā rei auferre
conant. cū natura
nō assuescat in p̄ri-
um. Uñ paup̄ ben-
ricus. Nōne s. sua
quiuīs vititur arte

Ad sibi fors dederit vniūm hō. Viles equis. p̄lcatōr aq̄s. et clari-
cus hymnis. Flaura frenis pugiles i arte. poete meritis. Rustic⁹ arua pa-
rat numerat mercator auar⁹. Virgo legit flores. Aulius amator amat
Seminat in spinis nature iura retracās. ¶ Flora q̄ de cupiditatē ho-
minū eē iexplētā. qz dī aristo. q̄ pol. In fin. ra ē p̄cupia hoīz ad e⁹ reple-
tōēz mlti viuunt. et scē. xvi. eplā Naturalia desideria finita sūt. et facta ac
opintone nascunt a vbi desināt nō habent. et lxx eplā. Qia aliq̄s conē-
nere pōt oīa a se habere nō p̄t. ¶ An tu mores ignorabas. Hic foru-
na excludit. quā dī rāsiōne boetij. Posset ei dicere boetij. o fortuna ego
p̄q̄sus sū de tua mutabilitate. qz i graui mores tuos. hāc rāsiōēz excludit
de fortuna p̄ p̄la. Ho. boe. q̄ q̄b potat p̄p̄dere mores et stabilitatē suā d.

An tu mores ignorabas meos Me-
sciebas Cresū regē lidōz cyro pau-
loante formidabilē. mor deinde mi-
serādi rogi flāmis traditū missio ce-
lit⁹ ibre defensū. Mū te p̄terit. Pau-
lū p̄li regis a se capti calamitatibus
pias ip̄edisse lacrimas. Quid tra-
gediaz clamor aliq̄ desiet. nisi indi-
cretō ictu fortunā felicia regna ver-
tētem. Nōne adolescētul⁹ ayn eyo
eyot. i. duo dolia vini altez qdē in a-
lū aliq̄ at bonuz i louis limie tacere
didicisti. Quid si vberi⁹ de bonozū
pte sūpsisti. qd si a te n̄ tota discessi.
Quid si hec ip̄a mei mutabilitas iu-
sta tibi cā est sperādi. melioza tñ ne-
aio p̄tabescas et iter cōe oībz regnuz
locat⁹ pp̄rio iure viuere desideras

¶ Rosa secunda

¶ **H**ic dicitur quod frater mores meos. q. d. nonne sciebas quod cretus rex lidor
 q. pus erat formidabilis pro regi piaz. s. postea captus fuit a cyro et tradi-
 tus igni ad cremandum. s. unbre misso celtus fuit defensus et enati
 ¶ **H**ic q. etiam pterit te quo paulus pro romanus fudit pias lacrymas su-
 p. calamitatis. i. miseris p. regis que ea prauera. q. d. ei alio deflexit la-
 mor tragediaz. i. poetarum p. bendictis vicia hominis meli fortunam sub-
 nertere felicia regna. i. discretio ictu. i. i. cerro euctu. nonne etiam adolescerunt
 lus didicisti iacere. i. limite. i. i. domo iouis duo dolia vini vnu bonum ali-
 ud malum. de q. oportuit vnuquodque intrare gustare. q. d. p. q. r. s. v. b. e. r.
 rius de bono p. p. p. s. p. s. i. q. d. p. r. s. i. t. a. n. e. t. o. r. a. d. i. c. e. s. s. i. t. q. d. p. q. u. e. n. t. i. s.
 hec ipa mei mutabilitas et tibi iusta ca spera di meliora. i. p. s. a. m. n. e. p. r. o.
 no p. r. a. b. e. f. e. a. s. i. d. e. f. i. c. i. a. s. a. i. o. t. u. l. o. c. a. t. i. t. r. a. c. o. e. r. e. g. n. u. o. i. o. b. i. s. i. m. u. n. d. u. m.
 desideras viuere p. p. i. o. i. u. r. e. q. u. i. h. e. e. n. p. o. t. e. s. v. e. x. i. m. a. r. i. s. a. c. o. l. l. e. g. e. h. o. i. s.
 ¶ **H**ora q. cu cretus rex lidor e. p. p. u. g. n. a. t. u. r. ¶ **R**egē piaz ipse p. s. u. l. u. i. t. a. p.
 p. o. l. l. i. n. e. d. e. s. u. c. c. e. s. s. u. p. u. g. n. e. q. d. r. i. d. i. t. s. i. b. i. h. i. m. o. i. p. s. i. c. i. t. ¶ **R**elus p. d. e. r. a. l. i. t. r. a. s.
 gressus p. l. i. m. a. r. e. g. ¶ **A**li e. s. t. u. n. i. ¶ **Q**uā quē p. s. i. c. i. l. i. m. cretus sic intellexit. q. cre-
 tus t. r. a. s. g. r. e. s. s. u. s. a. l. i. p. d. e. r. i. t. d. e. s. t. r. u. i. t. p. l. i. m. a. r. e. g. n. a. i. p. i. ¶ **C**yr. ¶ **S**ed apollo
 sic intellexit. ¶ **C**etus t. r. a. s. g. r. e. s. s. u. s. a. l. i. p. d. e. r. i. t. a. m. i. t. t. e. r. e. p. l. i. m. a. r. e. g. u. s. ¶ **A**li ¶ **p. r. o.**
 g. i. t. n. ā. i. p. e. cū t. r. a. s. g. r. e. s. s. u. s. e. e. t. a. l. i. v. i. c. i. ¶ **E**ja cyro t. i. g. n. e. p. o. s. i. t. ¶ **S**ic ē. t. a. i. u. m.
 datio pluuie facta fuit q. exierit fuit huius t. e. u. a. s. i. t. d. e. q. cū m. l. i. t. u. g. l. i. a. r. e. t.
 d. i. c. i. t. f. i. l. i. a. n. o. i. e. s. u. a. f. a. m. a. ¶ **P**er p. e. c. c. t. a. v. l. t. i. m. u. d. i. e. a. n. q. u. e. n. ē. g. l. i. a. n. d. u. m.
 ¶ **Q**uadā po nocte vidit cretus i sono q. e. e. t. sup. altā arborē vbi iupit. cū
 rigabat. t. p. h. e. b. u. cū sicabat. q. d. s. o. n. u. cū r. e. t. u. l. i. s. s. i. c. i. t. u. s. e. u. e. r. i. d. i. t. f. i. l. i. a. ¶ **T**u-
 eris capē a cyro t. i. c. r. u. c. e. s. i. r. p. e. s. u. s. v. b. i. u. p. i. t. i. s. ¶ **P**luuie t. r. i. g. a. b. i. t. t. p. h. e. b.
 u. s. i. s. o. l. t. e. s. i. c. a. b. i. t. q. d. a. d. v. l. t. i. m. u. ¶ **P**roig. e. x. q. p. r. o. p. e. d. i. m. u. t. a. b. i. l. i. t. a. s. f. o. r-
 tū. ¶ **H**ora q. paulus pro romanus missus fuit p. u. g. n. e. ¶ **R**egē piaz. q. erat
 sup. b. i. l. i. u. m. ¶ **H**oim. cū aul. i. p. m. d. e. u. t. i. c. i. s. ¶ **P**l. i. d. e. r. a. s. p. p. e. r. i. t. a. t. e. p. r. e. r. i. t. a. t. e. a. d.
 u. e. r. s. i. t. a. t. e. p. n. t. e. a. ¶ **M**or. ¶ **P**ietate f. l. e. u. i. t. s. u. p. i. p. m. t. d. u. m. i. s. i. t. e. u. e. q. s. i. l. t. p. p. e. n.
 d. i. t. m. u. t. a. b. i. l. i. t. a. s. f. o. r. t. u. n. e. ¶ **H**ora q. p. t. r. a. g. e. d. i. a. e. c. a. m. i. c. e. r. e. p. h. e. n. s. i. u. s. i. v. i. c. i. o. s.
 i. p. i. c. i. p. i. s. a. p. p. e. r. i. t. a. t. e. t. e. r. m. i. n. ā. s. i. a. d. u. e. r. s. i. t. a. t. e. ¶ **E**l. i. o. r. a. t. r. a. g. o. s. g. r. e. c. e. q. d. e. s. t.
 b. i. r. e. ¶ **L**an. t. e. o. d. o. c. ā. r. u. s. ¶ **Q**u. c. a. n. t. ¶ **H**oim. c. a. m. i. c. o. s. a. m. i. c. o. s. b. i. r. o. r. e. m. u. n. e. r. a. b. a. t. u. r.
 ¶ **I**n d. i. c. u. n. t. t. r. a. g. e. d. i. e. p. o. e. t. e. q. a. n. t. i. q. g. e. s. t. a. t. f. a. c. i. n. o. s. a. f. e. l. e. r. a. t. o. r. u. m. q. u. e. g. u. m. l. u.
 t. u. o. s. o. f. c. a. m. i. e. p. p. l. o. s. p. e. c. t. ā. t. e. i. r. e. s. p. i. c. i. t. e. p. c. i. n. a. b. ā. r. s. i. c. d. e. ¶ **I**l. i. d. o. l. i. ¶ **E**l. i. b. i.
 m. o. l. ¶ **H**ora q. h. o. m. e. r. ¶ **V**olēs o. n. d. e. r. e. m. u. t. a. b. i. l. i. t. a. t. e. f. o. r. t. u. d. e. d. e. s. c. r. i. b. i. t. i. d. o.
 m. o. ¶ **I**ouis iacere duo dolia vini. vnu bonum aliud malum. ¶ **E**t oēs i. t. r. ā. c. e. s.
 d. o. m. u. d. e. v. i. r. o. r. u. m. o. p. o. r. t. e. b. ā. t. g. u. s. t. a. r. e. s. ¶ **I**q. d. ā. p. l. ¶ **D**e b. o. n. o. ¶ **Q**u. d. ā. ¶ **P**o. p. l. u. s.
 d. e. m. a. l. o. ¶ **E**t h. e. c. d. e. s. c. r. i. p. t. i. o. p. u. b. l. i. c. e. d. e. p. i. n. g. e. b. a. t. a. t. h. e. n. i. s. i. t. e. p. l. o. i. o. n. i. s.
 v. b. i. b. o. e. n. ¶ **S**tuduit adolēscēs et. n. s. i. c. i. p. e. r. e. s. t. a. t. i. d. e. s. c. o. l. a. r. i. u. m. d. i. s. c. i. p. l. i. n. a. ¶
 ¶ **P**er d. o. m. u. m. a. i. r. i. o. n. i. s. h. o. m. e. r. ¶ **F**ebat mōm. p. d. u. o. d. o. l. i. a. p. s. p. e. r. i. t. a. t. e. r. e. t.
 a. d. u. e. r. s. i. t. a. t. e. ¶ **T** o. e. s. q. v. i. u. i. t. i. m. o. d. e. v. i. r. o. r. u. m. g. u. s. t. a. r. e. q. d. ā. p. l. ¶ **D**e p. s. p. i. t. a. t. o.
 q. d. ā. p. l. ¶ **D**e a. d. u. e. r. s. i. t. a. t. e. ¶ **H**ora d. e. f. o. r. t. u. n. ā. s. u. b. u. e. r. t. e. r. e. f. e. l. i. c. i. a. r. e. g. ¶ **D**icio
 ¶ **B**āf. r. e. d. ¶ **I**n p. o. e. t. r. i. a. h. v. n. i. p. s. e. r. e. p. o. t. e. s. q. n. i. l. a. p. u. b. i. s. ¶ **E** s. t. e. m. o. r. o. s. a. ¶ **P**o. q. u. e.
 r. e. s. f. o. r. t. u. n. ā. f. e. c. u. n. d. a. s. ¶ **I** m. p. a. r. e. s. t. e. b. u. n. c. s. i. v. i. s. e. x. e. p. t. a. p. o. t. e. s. ¶ **R** e. s. p. i. c. i. t. e. ¶
 ¶ **Q**u. o. e. n. a. r. r. a. t. u. l. l. a. p. o. y. ¶ **F**l. o. i. d. a. p. r. o. s. p. e. r. i. t. a. s. m. i. n. o. s. s. u. b. u. e. r. t. i. t. a. t. e. a. t. h. e. n. a. s.

Liber secundus

Ilion atreides magne cartagis arces. Scipio s; multi romani sūt alia
fari Tpa pfa breui breuis ē distātia leri. Dis z meti nox ē vicina diei
Hec aliena docēt z te tua facta docebūt.

Quantas rapidis. Istud ē scdm metrū huius scdi qđ d; asclepias
dū ab inuētoze. coriābicū a pede pđiānte. qđ sit pes coriāb; pus

habitu est. Et cō/
stat illu. i. metrū ex
pmo spō deo z du/
obus coriābis et
pirricheo vel iam/
bo. qđ metrū ē isti
us hymni. Sācto
rū meritis. Secū/
dū metrū d; ferre
gratiū ab inuēto
re constans ex pu/
mo spondeo. scdo
dactilo. tercio spō/
deo vel trocheo.
In hoc ergo metro
fortuna conquerit
de i. expleta cupidi
tate hoim dicens.
Si copia id est for
tuna quā gentiles
deā copie appella
bant pleno cornu
fundat hominib;
tantas opes quan
tas arenas versat.
id. voluit pone. i. i.
mare incit. i. cō/
motus rapidis fla
ribus. i. impetuo/
sis ventis. z sic fū/
dat tātas opes qđ

sidera fulgent in celo edita id est orta stelliferis noctib; z ipa copia non
retrahit manū auferendo opes haud. p. n. iō humanū gen; cessat flere. i.
flendo pponere miseras qrelas. et q̄uis deus prodigus id est diues in
ti auri. i. ad modū pđigi multū aurū diffundēs. ipc deus libens ecci
piat vota hoim z ornet auidos. i. cupidos clar; honorib; iam parca
id est acq̄sita et possessa nil videntur eis. sed seua rapacitas vorans q̄
sita id est acq̄sita pandit id est manifestat alios biatus id est recepta.

Petrum secundū libri secundī

Quātas rapidis flatib; icit?

Pontus versat arenas

Aut quot stelliferis edita noctib;

Celo sidera fulgent

Tātas fūdat opes nec rtrahit ma/

Pleno copia cornu (num

Hūanū miseras haud ideo genus

Cessat flere querelas

Quāuis vota libens excipiat de?

Multi prodigus auri

Et claris auidos ornet honorib;

Nil iam partta videntur

S; quesita vorās seua rapacitas

Alios pandit biatus

Que iam p̄cipitem frena cupidinē

Lerto fine retentent

Largis cū potius munerib; fluens

Sitis ardescit habendi

Nūq; diues agit q̄ trepid; gemens

Prosopoeia tertia

cula cupiditatis. et tunc quod fortuna quod tam frena retentet. i. detinebit. cer-
to sine cupiditate. i. auaricia hominum. precipitem. i. precipitatem homines cum suis. i. desi-
deriis huiusmodi fluxus largis meritis ardescit homines. et ideo ille qui trepidus terrore ad
uersitatis et gemens credit sese egere. ille nunquam diues agit. i. vitam ducit. ¶ Ho-
ra circa hoc quod dicitur pleno copia cornu. quod cum hercules quidam repleta cum

Sese credit egentem

Prosopoeia tertia secundi libri

Is igitur si pet. se tecum Xbis for-
tuna loquatur. quod profecto protra hi-
sceres si heres. Aut si quod equo que-
la tua iure tuearis. proferas optet.
dabimur tibi dicendi locum. B. Tu ego
speciosa quod de ista sunt in qua oblita
quod rhetorice ac musice melle dulce
dinis. tunc tamen cum audiunt oblectant

achileo. et achille immu-
taret se in thauz. her-
cules apphedeas ipsum
per cornu effregit illud
repleti pomis et flo-
ribus odoriferis. sacrifici-
cauit illud fortune. quod
cornu de fortuna quod
busdam piare plenus
quodbusdam vacui. quodbus-
dam semipleni in di-
uersis statibus aspiratis
et a iustis hominibus
¶ Hora quod fortuna iue-
nit quod auaricia hominum

quod Tul. in li. euscula. quod non de. Auaricia studium pecunie huius quod non sapi-
ens percipit ea enim quod in malis venenis ibura corporum aliumque vinum offendit. ipsa
enim in fatiabilis manes neque copia neque iopia minuit. et eodem hoc dicit
Quid est quod multi cupiditate pecunie ferunt quod ita perturbant animi ut non in malis
absint ab infamia Et dicit Seneca lxxvi. epistola. Auaricia nullum huius magis ma-
lum nisi quod ingrata est. et lxxij. epistola auaros propter canibus dices. Vidisti aliquem
canem missum a domino panis frustra aut carnis apto ore captum. quod quod arripit per-
tinus integrum deuorat et spera ad spem futuri inuiat. Ideo euenit nobis. quod
quod nobis fortuna expectantibus porrigit. illud sine omni voluntate dimittemus et
statim ad rapinam alteri erigimur ¶ Hora quod credit se egentem non est diues
sed pauper. quod de Seneca l. epistola. Non quod pauper huius. sed quod plenus cupit pauper est. Qui ei
refert quod illi in archa quantum in horreis sacis si alio huius imminet.

¶ Hora quod diuites non tollunt auaricia sed augmerat Un Seneca lxxvi. epistola de.
Legerat in te quod locupletes possident ultra priuatum pecunie modum.
Fortuna te vebat. auro regat purpura vestiat. terra marmoribus abscondat.
accedant statuae et picture et quod quod villa ars elaborauit maiora cupere ab his
desistes. vii. Iuuenal. Int. rea pleno dum turget sacculus ere. Crescit amor
nummi quantum pecunia crescit

Prosopoeia tertia secundi libri.

Is igitur se re. Detinebit. prosopoeia tertia huius secundi. In quod phia pbat
hoc. non debere conari de fortuna. quod in malis huius sibi pbat. Et prius
inquit phia quod sentiat de dictis fortune sed huius fortune sibi collata
enim. i. b. Urum. Prius ostendit phia quod hoc. nihil habet loquod fortuna

Liber secundus

sedo boet? rñdet. tertio phia et rñllone approbat. sicut patebit. dñs primò
 Si fortia loqrēt tecū bis p̄bis p̄ se. p̄fecto. p̄ certe tu nō h̄res qđ p̄ bisce
 res. i. nō h̄res vñ ap̄res os ad rñdendū fortūe. aut si qđ ē q̄ tuā q̄relā tu
 re tuarū. op̄z. i. necesse ē vt p̄feras. dabim⁹ tibi locū dñcedi. tū ego boet?
 inquā. i. dixi vñ rñdi. speciosa qđ ē sūt ista q̄ fortuna dixit. et sunt oblita. i.
 delinſta melle. i. dele
 ctatioe rhetorice dul
 cedinis. i. q̄tū ad p̄
 fā. ac. p. et musice dul
 cedis. i. q̄tum ad me
 trū et tñ tū. i. tū ob
 lectat. i. delectat aīm
 meū cū audim⁹. sed
 sensus. i. p̄ceptio ma
 loz ē altior. i. p̄fūdī
 or miseris q̄ isti pos
 sine attingere q̄ d. q̄
 uls p̄ba fortūe sup̄
 taliter me delectent
 tñ ad p̄funditatē mei dolor? n̄ attingūt. Itaqz. i. q̄ cū hec p̄ba fortūe desſe
 rint. i. cessauerint. isonare aurib⁹ meis meror iste. i. amissus p̄grauat aīm
 meū Tūc phia approbat rñllone Boe. dñcs. Itā ē. hec enī p̄ba fortune
 nōdū sunt remedia tui morbi. sed sunt qđā somēta. i. linimēta. aduasiū ex
 rationē. i. p̄ sanatoz p̄uacis doloris. nā remedia q̄ penetrat. i. imittēt sese
 in p̄fundā p̄urbationū expellēdo cōm radicalē tui morbi. ista adnouebo
 id ē apponā cū fuerit tēpestiuū. ¶ Hora q̄ boe. nihil habuit loq̄ p̄ p̄ba
 fortune. qz vep dixit et p̄bitatē nō ē loq̄ndū. nā vero oīa p̄sonant et p̄itas
 sibīp̄s arrestat i m Arist ¶ Hora hisco ē p̄bū ichoatiū. et p̄fert p̄ syncot
 pā. qz regulariter deberet dñci h̄asco. vñ hiscere est h̄iatū inchoare cū all
 qđ ap̄it os. ¶ Hora q̄ oblit⁹ altera. p̄ducta ē p̄cipiū p̄bi obliuiscor. Sed
 oblit⁹ altera correpra descēdit a p̄bo obliuio. Et oblit⁹ ē maculat⁹. Unde
 p̄sus. Immemor oblit⁹ notat. oblit⁹ ē maculat⁹ ¶ Hora circa h̄ q̄ dñt iste?
 meror animū aggrauat q̄ dñs nō doleret de ifortunio nulli p̄igit nisi aīo
 mltū eleuato sup̄ fortunā. qz dñt Sen. lxx. ep̄la p̄l. eq̄ te dolere nolo. s; ve
 uō dolcas vix erigere audeo. nulli aut ista firmitas ai p̄ngit nisi multuz
 supra fortunā eluato. et subdit illud vt iocūda nobis fiat amissioz recor
 datio. nemo libētē qđ id redit qđ nō sine tormēto cogitatur? ¶ Hora q̄
 p̄ rhetoricā et musicā dulcedinē fortūe boe. adhuc nō fuit restituit⁹ p̄tū
 et sapie. qđ testat et meror aggrauas aīm. Itā p̄t⁹ et sapia dolorē et merorez
 opp̄mit. vñ Sen. lxx. ep̄la. Quēadmodū minuta lumina claritas solis
 obſcurat. sic dolores mēstīdas iurias sapia et p̄t⁹ sua magnitudie elidit
 atqz opp̄imit. ¶ Veniunt ne te tē. Hic phia enūerat bona fortune boe

Prosa tertia

tio collata rōne quorū nō debuit se existimare miser. Et pmo enūerat bo
 na pterita q̄ ipm felice fecerūt. postea enūerat in q̄rta pia bona q̄ ipm in
 p̄m felice ostendunt. Prio igit p̄bia describit felicitate suā pteritaz. sc̄do
 exclu. ite quandā obiectiōez. ibi. q̄ si idarco. Prio enūerat q̄ dā bona cōia.
 sc̄do magis specialia. sc̄da ibi. Pretereo libet. Prio dicit. O boeti ne. i. nō
 litus es. taceo q̄ desolatiū pente sū/
 inor te viroz cura suscepit delect?
 q̄ in affinitatē principum ciuitatis
 qd̄ preciosissimū propinquitatis ge/
 nus est pri' charus q̄ proxim' esse
 cepisti. Quis si te felicissimū cū tā/
 to splēdore soceroz. cū p̄iugis pu/
 dore cū masculine quoq̄ prolis op/
 portunitateq̄ predicabit. Pretereo
 libet em̄ preterire cōia assumptas i
 adolescentia negatas senib' digni/
 tates. ad singularem felicitatis tue
 cumulum venire delectat. siq̄s rez
 mortalium fruct' vllum beatitudi/
 ris. et cū opportunitate. i. opportuna felicitate masculine. plis. q. d. null'
 est q̄ nō iudicauerit te felice in his. Nota q̄ triplex ē gen' p̄pinq̄tat'. Pri'
 mū qd̄ p̄bit ex genealogia. et in tali p̄pinq̄tate aliq̄s simil' efficit. prim' re
 char'. nā frater fratri est charus et p̄pinquus. Alia ē p̄pinquitas q̄ p̄bit
 ex m̄rimonio. vocatur affinitas. et in tali p̄pinq̄tate aliq̄s prius efficit. p
 pinquus q̄ charus. Tertia p̄pinq̄tas p̄trahit ex bonis morib' et p̄riti/
 bus. et hoc ē p̄ciosissimū gen' p̄pinq̄tatis et in tali aliq̄s prius efficit char'
 q̄ p̄pinqu'. et sic hoc prius factus fuit romanis p̄ncipib' charus rōne
 p̄ritis q̄ p̄pinquus m̄rimoniū p̄trahēdo cū eis. Nota q̄ p̄bia d̄t boe/
 tiū fuisse felicem splēdore soceroz in plurali cū tū nō habuerit nisi vnum
 socer. Nam socer d̄t cuius filiam aliquis ducit. et nō legit q̄ boet' habu/
 it duas vxores. Ad h̄ pōt dici q̄ hic capis socer large nō tū p̄ patre vxor
 tis. sed etiā p̄ fratre q̄ large etiā pōt dici socer. q̄ d̄t pluraliter soceroz. Nota
 et q̄ ex trib' p̄bia d̄t boe felice fuisse. ex honestate soceroz. ex pudore p̄iugis.
 ex opportunitate masculine. plis. i. suoz filiorū. Pretereo libet em̄ p̄te
 rire cōmuniā. Hic p̄bia enumerat quedam bona sp̄alia ex quib' boet'
 nō debet se estimare miserum. Et dicit pretereo. id est. pertransire volo.

velis recitari mi/
 sez nunqd̄ oblit' es
 numerū q̄ p̄ et mo/
 dū felicitatis tue. ra/
 ceo. i. p̄traseo. q̄ te de
 solatiū. i. p̄uatiū. parē
 te. i. patre et m̄re. au/
 ra sūmoz viroz. i. cō/
 siliū romanorū te su/
 scipit et tu delect'. i.
 de alijs elect' in affi/
 nitatē principū ciui/
 tatis cepisti pri' esse
 char' q̄ primus qd̄
 est p̄ciosissimū gen'
 p̄pinq̄tatis qd̄ nō p̄/
 dicabit felicissimum
 cū tāto splēdore tuo/
 rū soceroz. cū tanto
 pudore p̄iugis. i. vxor/
 is. q. d. null'
 est q̄ nō iudicauerit te felice in his. Nota q̄ triplex ē gen' p̄pinq̄tat'. Pri'
 mū qd̄ p̄bit ex genealogia. et in tali p̄pinq̄tate aliq̄s simil' efficit. prim' re
 char'. nā frater fratri est charus et p̄pinquus. Alia ē p̄pinquitas q̄ p̄bit
 ex m̄rimonio. vocatur affinitas. et in tali p̄pinq̄tate aliq̄s prius efficit. p
 pinquus q̄ charus. Tertia p̄pinq̄tas p̄trahit ex bonis morib' et p̄riti/
 bus. et hoc ē p̄ciosissimū gen' p̄pinq̄tatis et in tali aliq̄s prius efficit char'
 q̄ p̄pinqu'. et sic hoc prius factus fuit romanis p̄ncipib' charus rōne
 p̄ritis q̄ p̄pinquus m̄rimoniū p̄trahēdo cū eis. Nota q̄ p̄bia d̄t boe/
 tiū fuisse felicem splēdore soceroz in plurali cū tū nō habuerit nisi vnum
 socer. Nam socer d̄t cuius filiam aliquis ducit. et nō legit q̄ boet' habu/
 it duas vxores. Ad h̄ pōt dici q̄ hic capis socer large nō tū p̄ patre vxor
 tis. sed etiā p̄ fratre q̄ large etiā pōt dici socer. q̄ d̄t pluraliter soceroz. Nota
 et q̄ ex trib' p̄bia d̄t boe felice fuisse. ex honestate soceroz. ex pudore p̄iugis.
 ex opportunitate masculine. plis. i. suoz filiorū. Pretereo libet em̄ p̄te
 rire cōmuniā. Hic p̄bia enumerat quedam bona sp̄alia ex quib' boet'
 nō debet se estimare miserum. Et dicit pretereo. id est. pertransire volo.

Liber secundus

q̄ mibi libet p̄terire cōia supple bona. ⁊ delectat me v̄ire ad singularem
 id ē speciale tumulū tue felicitatis. i. ad sumpras dignitates in adolescen
 tia negatas senibus. Et subdit Si q̄s fruct⁹ rerū mortaliū h̄z vllum pō
 dus beatitudinis. i. si p̄pter aliq̄d t̄pale bonūz homo v̄z dici felix. poterit ne
 memoria illi lucis. i. tue felicitatis. quā iam dicā deleri quātalibet. mole
 nis pōdus h̄z. poterit ne illius me
 moria lucis quātalibet ingruentiū
 malorum mole deleri. Cum duos
 pariter p̄sules liberos tuos domo
 prouehi sub frequentia patruz; sub
 plebis alacritate vidisti cum eisde;
 in curia curules insidentibus tu re
 gie laudis orator ingenij gloriā
 facundie meruisti. cū in circo duoz;
 medius cōsulū circūfūse mltitudi/
 nis expectationē triumphali largi/
 tione satiasti. dedisti vt opinor ver
 ba fortune dum te illa demulcē; dū
 te vt suas delicias fouet. Adun⁹ q̄d
 nulli vnq̄ priuato p̄modauerat ab
 stulisti. Tūc ne ergo cū fortuna cal/
 culū ponere. Tūc te primū liuenti
 oculo p̄strinxit. Si nūc p̄modūq̄ le
 torum tristitūe consideres: ad/
 huc te felicem negare non possis
 dum te illa demulcet. dum te fouet vt suas delicias tu abstulisti munus
 q̄d nūc p̄ cōmodauerat vllt. i. alicui priuato id ē extraneo. v̄is ne ergo cū
 fortuna ponere calculū id est cōputationem nunc ipsa fortuna primum p̄
 strinxit te oculo liuenti. i. inuido si cōsideres nūc p̄ modūz letor. vt p̄ vcl
 ristium id ē p̄spicitatis ⁊ aduersitatis adhuc non possis te negare felicem
 ¶ Hora p̄bia p̄ hoc q̄ dicit p̄tereo ⁊ prius dixit taceo v̄ntur q̄dam colo/
 re rhetorico q̄ d̄r occupatio. ⁊ diffinit sic a tullio Occupatio est cū dicim⁹
 nos p̄terire aut nescire. aut nolle dicere illd quod tamē maxime volumus.

Prosa tertia

Nota q̄ mos erat romanorū añ. xxx. annū nullū p̄ferre aliquā dignitatē nisi p̄pter singlarē dignitatē v̄l p̄bitatē. vel p̄pter publice rei euidētē v̄tilitatē. Boe. at̄ in adoleſcētia añ. xxx. annū fuit elect⁹ in p̄sulē. ⁊ h̄ p̄bia vocat felicitatē cōm nō q̄ cōiter oīb⁹ h̄ p̄cederet. s̄ q̄ nō solū Boe. s̄ alijs paucis h̄ accidit. Refert em̄ tullius in li. de amicitia q̄ Scipio añ. xxx. an/

nū bis fact⁹ est cōsul

Quod si idcirco te fortunatū eē nō est mos. qm̄ q̄ tūc leta videbant abierit. Nō est q̄ te misere putes qm̄ q̄ nunc credunt in esta p̄tereūt. An tu i hāc vite scenā nūc primū subit⁹ hospes q̄ venisti. Illā ne hūanis rebua i/ esse p̄stantiā reris. cū ipm̄ sepe ho/ minem velox hora dissoluat. Nā et si rata ē fortuitis manēdi fides. vlti mus tñ vite dies mors qdā fortūe est etia; manētis. Quid igit referre putas. Tu ne illā moriēdo deseras

Sic germanic⁹ iu/ uenit cōsul fact⁹ est añ. xxx. annos. s̄ sin/ gularē felicitatē boe/ tij tāgtē diceſ. Cum duos pariter p̄sules

Nota q̄ fm̄ p̄sib. in li. ethimo. curules erāt sedes in q̄b⁹ ma/ gistrat⁹ sedētes iura reddebāt Et dicunt curules a curru. q̄ ta li sede utebant i cur/ ru iudices q̄ vehēbā tur vt expedit⁹ p̄plo iudicia redderent.

Nota q̄ p̄suetudo erat romāos i electō

ne cōsulū h̄re sermonē ad pplm̄ de laudib⁹ regū ⁊ electorū in magistratū ⁊ sic bñ p̄dicant. inde gl̄iam cōsequēbat. h̄mōi sermonē fecit Boe. i ele/ ctione suorū filiorū in cōsules. ⁊ exinde sua gl̄ia fuit gemiata. Et q̄ p̄silia p̄mo p̄suevit fieri in triūphib⁹ in laudē eorū q̄ obtinuerāt victoriā. iō h̄mōi p̄monē vocat triūphalē largitiōnē. **N**ota q̄ bonū aliqd̄ p̄mittit ⁊ nō ad implet. ille dat p̄bia ⁊ nō rē. et sic decipit. q̄ d̄r p̄bia. dedisti fortune verba. id est deceptōis p̄mittēdo et aliqd̄ boni q̄ ip̄a te ita fouet. **N**ota q̄ cal/ cul⁹ in vna significatōe est pius lapillus q̄ calcādo nō ledit. ⁊ q̄ talibus lapillis utebant antiq̄ in cōputādo. ideo calculare v̄l calculū ponere. po/ nit p̄ cōputare vel p̄ ratioē facere. q̄ d̄r p̄bia. vis ne cū fortūa calculū pone re. q̄ d̄ nō debes si cōputabis cū ea. ip̄sa iueniet te mltō feliciorē q̄ misere/ rū. **Q**uod si idcirco te fortunatū eē. Nō p̄bia excludit q̄ndā obiectionē. posset aliqd̄ dicere. hec p̄dicta bona nō faciūt me felicem q̄ sūt p̄rāsita. hanc obiectionē excludit p̄bia diceſ. q̄ p̄ sed. si nō estimas te fortunatum id est felicē. qm̄ illa abierūt q̄ tūc videbant leta. etia; nō est q̄b. i. p̄pter qd̄ tu putes. i. estimas te misere qm̄ q̄ nūc credunt. i. vident in esta p̄tereūne. An nunc p̄ nunqd̄ tu venisti primū in hanc scenam. i. vmbriā vite. subit⁹ id ē impius ius. q̄ p̄ et hospes. i. aduua tu ignoras que gerant in hac

Liber secundus

vira. ne p. nūqd reus. i. opinaris villā pstantiā inesse hūanis reb. cū ip[su]s
 hoies sepe dissoluat velox hora mortis. nā si fortuitis reb. ē fides pmanen-
 di licet rara. tñ vltimū dices vite est qdā mors fortune etiā manētis fortue
 qd igit putas referre. f. oia an. tu deferas illā fortunā moriendo
 an p vel illate deferat fugiēdo. q. d. nihil refert qm ad incōstātiā fortune

siue fortuna hoīcz de
 serat siue deserat. ma
 nifestū ē q̄ pmanere
 nō pōt. ¶ Horādūz
 ī rebz hūanitatē sit cō
 stantia cui⁹ rō ē In
 isto qd̄ est gentium
 nulla ē cōstantia. qz
 nihil ē gentiū qd̄ nō
 est corruptibile ⁊ nō
 pmanēs. s; res hūa
 ne sunt genitē ⁊ pdu
 ctē. § 2ē. ¶ Horādūz
 q̄ non est durabilis
 fortune pspertitas. qz
 ipam cito fugat ad
 neritas. Tū Ban
 fre. in poetria Dibi
 ne crede tūlxi tēpori
 paruo Illuxerit tibi
 moro sūt clausura fe
 renū. Aūbila fara d

em inducētes crepuscula noctē. ppter qd nō est adhibenda fides reb: for
tutis. ¶ Nota qd pbia tūgē vna rōnem qd fortuna nō ē pās qd talis est
hō nō est pās. g nec fortuna. Anccdes pz. oz. hoies spē dissolut vel
for hora mozt. pā pbat ex h. qd fortuna nō hz esse nisi dca hoīem cū sit
in agēto a pposito. ij. phisicōz. g dicit pbia. nihil offert qd ad incōstāz
fortune. siue fortuna t erelinqz hoīem fugiēdo. siue hō derelinqz ipāz mo
rēdo. qd cū nō fiat sp ipā est incōstans t nō pmanēs.

[illegible]

Metrum tertium secundum libri - drigis

Um polo pbebo roseis qua/

Lucē spargere ceperit

Pallet albentes hebetata vultus

Lū flāmis stella p̄inentibus

Quā nemus flatu zephyri tepētis

Uernis irrubuit rosis

Spiret insanū nebulosus auster

3am spinis abeat decus

Sepe tranquillo radiat sereno

Inmotis mare fluctibus

Sepe feruentes aqlo pcellas

Uterus concitat equore

Rara si costat lua forma mundo

De rru certum libri secundi

Um polo pbebo rosis qdrigis zc. Illud e meiru tertiu h'secu
di. cul' p'm' p'p'us sz saphinis ab inuetoze trocheati a pede p'cto
minate. Verru q'us scbi s'us sz glicenti' ab inuetoze corambicu a pe
de p'dominate. In hoc g'metro phia declarat tribu exēplis mutabilitatez
mūdanoz. Primu exēplu est de corpibz celestibz tale. Sole lucete in celo
rūc obscurat lumen altaz stellarū. Ecce mutatio stellarū ad lūm q'z n
p'ius apparebat tpe noctis. Sz sole nobis lucente non apparet. Un' dicit

De rerum tertium

in lra. Tū pbebo. i. sol cepit. i. incepte spargere. i. emittere lucē roseis qua
drigis. i. roseo curru. stella hebetata. i. obscurata flāmis. i. lumibz sol pīmē
nib ipsa paller. i. pallida fit fm albertes vult. Scdm exemplū est in terre/
nascētibz tale. Zephīro flāte terra ornat floribz. sed austro flāre flores de
ficiūt. Ecce mutatio in terrenascētibz. vñ de in lra. cum. i. qñ nem' irru/
buit. pñis. i. pñalibz.

**Si tantās variat vices
Crede fortunīs hominū caducis
Bonis crede fugacibus
Constat eterna positiūqz lege est
Ut constet genitum nihil**

rosis. flatu zephiri te.
pentz. i. calētis. si au
ster nebulosus spiret
. i. flare inceptit. insa/
nū. i. insane. iā decus
rosaz abeat spinis.
id ē recedat d spīns.

¶ Tertium exemplū ē

de mari tale. Quā mare nō agitat vētīs apparet trāqllū. sed vēt agitatū
efficiat tēpestuosū. Ecce mutabilitas maris. vñ de in lra. Sepe mare radū
at. i. splēdet. trāqllō sereno. i. serena tranquillitate. imor. i. nō morz fluctibz
sepe aqlo pētat. i. puocat. feruētēs. pcellas. i. tēpestates. pso eqre. i. moto
mari. Tūc hortat pbia ne credam' bonis fortunē dicēs. Si mūdo pstat.
id ē pmanet sua forma rara vt ex dīctz patz. z si mūdus variat tātas vices.
id ē alternatōes. tūc crede caducis. i. transitorijs fortunīs hoīm. i. noli cre
dere. z loquit' ironice. debet em̄ intelligi p pñū. crede. i. noli credere bōis
fugacibz. qñtā sūt bona fortunē. qd patet ex h. qz cōstat. i. manifestū ē. z est
positum. i. stabilitū eterna lege. i. diuina lege. vt nihil genitū pster. i. imu
tabilit' pmaneat. ¶ Nota qz poete attribuunt soli qdrigā qz dr anūcro qe
tuor equoz. Poete em̄ fingūt currū solis trahī qtuor eqs ppter quattuor.
diuersitates solis. Nā sol cū orit' est rubēs. hora tertia splēdēs. hora me/
ridiei ē feruens. sed hora vespēina ē repens. Lunc pō attribuūt bigā ppter
duas ppietates lune. nā luna vñualt ē frīgida z hūida. ¶ Nota circa hoc.
qd dicit crede fortunē bonis. Sen. de in li. de pñola. filij helie. Nūqz ego
fortune credidi. qz cū meū videret pacē agere. oīa qñqz in me indulgen
tissime cōferebat pecuniā. honores. grāz. eo loco posui. vñ possz sine mo
tu meo repetere. Intervallū magnū iter me z ipam habui. ita nec illa ab
stulit nec euulsit. Reminē aduersa fortuna cōminuit nisi quē fecūda dece/
pit. Fortuna fortes inuitit. ignauos expauit. opes auferre pōt. aim autē
surripe nō pōt. ¶ Nota qz pbia bona fortune appellat caduca. qz dīc Ses
neca. lxxvij. epla. Oīa ista in qz fortuna dominiū exerceat sua sunt. sēdecet
nīa honores imbecilla sunt fluida mortalia sunt z passiōes incerte. ¶ No
tā dīct nullū genitū ēē constās. dīct Seneca epla pallegata. Oīa mor
talia minuiunt. cadunt deferunt decrescūt exhauriunt. Itaqz in illis ī for
te causa incerta ineqllitas est. Dīuioz aut vna natura est

Sequitur pñā qrtā secundi libri

Liberssecundus

Ulm ego. Nec est q̄rta p̄sa h̄? scōi in q̄ p̄bia p̄bat boe. nō ēē q̄rēdū
de fortuna p̄pter p̄ntia bōa q̄ sibi derelict. Et p̄mo boe. p̄stet se fuis
se felice deplāgēs p̄ntem infelicitatē. scdo p̄bia oñ dīr ipm ēē felice in p̄nti
ibi. S; q̄ tu. dīr ḡ Bōz. S; p̄bia tu nutrit oim f̄tutū tu p̄memoras p̄a.
nec possū ificiari i. n. gare velocissimū cursū. i. recessū mee p̄spitatz. sed h̄

est qd̄ coq̄t. i. anxiat
vehemēter me reco
lentē p̄teritā. p̄spita
Nā in oī aduersitate
fortune infeliciissimū
gen^o infortunij ē fuis
se felice. i. t̄ nō esse.

¶ Nota p̄bia dīr nu
trix oim f̄tutū. quia
ois p̄r p̄stet in me
dio. mediū nō attrin
git nisi recta rōne q̄
recta ratio est sapie
p̄bie. ¶ Itē cū p̄bia
diuidat in practica
et speculatiua. ipa in
cludit prudentiā q̄ ē
recta rō agibiliūm ex

¶ Prosa quarta secūdi libri.

Ulm ego vera inquā p̄memo
ras S; f̄tutū oim nutrit nec
ificiari possū prosperitatis mee velo
cissimū cursū. S; hoc est qd̄ recolē
tem vehement^o coq̄t. Nā in oī ad
uersitate fortune infeliciissimū gen^o
est infortunij fuisse felice. ¶ S; tu
inquit false opinionis supplicium
luis. Id rebus iure imputare non
possis. Nam si te hoc inane for

vi. ethi. prudentia autē colligata ē oibz f̄tutibz ex eodez. vi. p̄terea p̄bia dīr
nutrix oim f̄tutū. ¶ Nota q̄ recordatio p̄terite felicitatz coq̄t hoiez. iō dīr
Sen. lxx. epla. Illō agā^o vt locūda nob̄ fiat amissoz recordatio. h̄ at p̄ri
git cū aiuz p̄par^o ē ad amissioez eoz. ¶ Nota q̄ duplex ē infortunij. qd̄dā
p̄tinuū aliud interpolatū siue discōtinuū. p̄mū infortunij est ifelix. scdm ē
infeliciissimū Infortunij em̄ cōtinuū ex cōsuetudie mī^o nocet qz dīr Se
ne in li. de tranq̄l. ai. Tollerabili^o ē bona nō acq̄rere q̄ acq̄sita amittere.
iōq̄ letiores videbis q̄s fortūa nunq̄ respexit q̄s q̄s deseruit. Idē dīr in
li. p̄sola. si li. helie. Unū h̄z bonū assidua ifelicitas q̄ illos idurat q̄s vixat
Infortunij autē discōtinuū ē cū aliq̄s mutat de aduersitate i. p̄spitatz. et
itē de p̄spitatz i aduersitate. et tale ē ifeliciissimū gen^o. qz sepe deq̄t ho
minē i desperatōez. vñ samaritan. at. paup̄ hein. S; bōa p̄spitas vbi nūc es
nūc mea p̄sa ē In lucū cithara fit lacrimosa lira. S; mala dulcedo sub
to supra venenas. Que h̄e recōp̄sas mellica felle ḡui. ¶ S; q̄ tu inq̄t rē.
Hic p̄bia oñ dīr boe. in p̄nti ēē felice p̄t m̄ta bōa q̄ adhuc possidz. scdo
p̄bat felicitatē fortuitā nulli posse totat̄ euēire. tertio p̄bat verā felicitatē
i bōis fortune n̄ cōsistere. scdo ibi. Quis ē em̄. tertio ibi. Atq̄ vt aḡscas
p̄rio pōt p̄bia q̄ n̄ dīr q̄rulari boe. de infortunio cū abūdet adhuc p̄libz
bonis. et illa bōa p̄bia enūerat. Secūdo p̄a consolaf cū ibi. Cum igitur

Prosa quarta

Dicit primo Boetius quod tu luteus et patiaris supplicium false opinionis id est illud si possis iure imputari mouet. nam si mouet te inane nomen est foruitre felicitatis. licet id est licet est ut tu reputes. id est putes mecum plurimis. quod per magis bonis abundes. si igitur illud bonum seruat diuinitus ille scilicet quod per et inuolatum quod tu possidebas preciosissimum omni ceteris. id est thesauro me foruitre tute nomen felicitatis mouet. Plurimis maioribus abundes mecum reputes licet. Igitur si quid in omni fortune tue censu preciosissimum possidebas id tibi diuinitus illesum adhuc inuolatum quod seruat. Poteris ne meliora quod retinens ne infortunio iure causari. At qui viget incolumis illud preciosissimum humani generis decus. Simachus foveret quod vite precio si segnis emeret. vir totus ex sapia virtutibusque factus suarum securus. tuis ingemiscit iniurijs. Vixit uxor ingenio modesta pudicie pudore precellens et ut omnes dotes eius breuiter includam. prefatis. Vixit inquam tibi quod tamen vite humanus exosa spiritum seruat. Quo vno felicitatem minui tuam vel ipsa processerit tui desiderio lacris ac dolore tabescit. Quid dicam liberos consulares quorum iam ut in id etatis pueris vel prefatis vel aucti specimen elucet ingenij tibi seruat spiritum. id est tamen ipsa vivit propter te. quo id est in quo vno ego concesserim tuam felicitatem minui. supple quod uxor tua tabescit. id est tristat lacrimis ac dolore desiderio tui. quid dicam liberos tuos consulares quorum specimen id est similitudo ingenij paterni id est tui vel aucti. qui ipso est. Symachi qui fuit avus ipsorum ex parte matris ducet. ut in id etatis.

Liber secundus

pueris. q. d. liberi tui sunt filius patri et quo ipsoz in prudentia in pñt etia
p mittit. ¶ Notandū sicut inferi' pbabit. q. in rebo fortuitio nō pōt pñster
re vera felicitas. Ideo illi q. a deptioe talū rerū felices se existimabāt et
omissioe eaz infelices falsa opinioe decipiebant et licz in opinione eoz sic
esset nō en erat in re. Ideo dicitur phia ad boetū q. tu false opinionis sup
plicidū luis. i. rebo im
putare non possis.

¶ Nota supplectū false
opinionis est in anio
non in re. vñ Sen.
xvij. epla. Dulcis
parasse diuitias non
fuit miseriaz. s. mu
ratio diuitiarū nec h
mior. nō em in rebo
est vitiū sed in aīo. se
plus em opinioe q.
re laboram. ¶ Infor
tunūz boetij nō erat
impuradū rebo. q. n
erat sed ipuradū fu
it sue false opinionis

¶ Nota q. phia offe
dit presentem felicitatem in tribz consistere. i. in amicis. in vxore pudica
et filioz suoz prudentia. Primo em ad felicitatē requirunt amici. Nā ami
cus ē preciosissimū genus diuitiaz ex. vij. pla huius secūdi. Et Aristoz
ix. ethicor. Nemo eligit viuere sine amicis habēs reliq. bona. Et fm tull
um in libro de amicitia. Qui amicitia tollit de mūdo solē tollere videt.
Et Sen. in de remedijs fortunor. nihil est peius q. amicos nō habere
si amicu pdisisti aliu quere. et ibi eum queras vbi inuenias. quere iter ar
tes liberales. inter recta et honesta officia. quere in laboribz ad mensam
ista res nō querit. ¶ Secūdo requir' ad felicitatē politicam vxor pudica que
rara est. vñ Sen. in de remedijs for. Dulce iter probas matronat or
dinis ceperit cē exēpla meretriculaz q. multas ex cōiugibz optimis pess
imas videmus ex diligentiūssimis dissolutissimas. ex liberalissimis rapa
cissimas. Etia si bonam vxorē habuisti nō potes affirmare eam cē pñā
surā in illo pposito. nihil tā mobile. nihil tā vagum q. femiaz voluntas.
¶ Tercio requir' ad felicitatē politicā ples. q. fm Arist. pmo ebit. Non
omnino felix est. qui spem turpis est aut solitarius. aut prole carens.
¶ Nota fm Hugutionē Specimē est pulcritudo vel silitudo vel signū
vel ymago. noticia vel experimentū vel bonum opis documētū. sed in p
posito accipit p silitudine. Item fm eundem autus. in tū id est ab aīo

Prosa quarta

habitus vel possessus vel ad ipsum pertinens et postquam per antiquo
¶ Cum igitur principalis cura mortalium. Hic philosophia ex dictis consolatur boetium dicens
Et quod dominum est principalis cura. i. maxima cura retinere vite. i. saluande
vite. o te felicem si cognoscas tua bona cui etiam nunc suppetunt. i. abundant
talia bona. quia nemo dubitat esse cariora ipsa vita. quare ita sicca lacrimas

res habeant humane enatabimur. Sed
quantum decem ornamentis nostris decel
serit. vides. ¶ Et illa promouimus in
quit aliquantulum si te non dñi totius tue
sortis pigres Sed delicias tuas ferre
non possum quod abesse aliquid tue bea
titudini tam luctuosus atque anxius com
queraris. Quis est enim tam com
posite felicitatis ut non aliqua ex
parte cum status sui qualitate rixe
tur. Anxia enim res est humanorum

et noli flere. non dum
enim ois fortuna est tri
bi exosa id est aduersa
ad unum. i. oino. nec ti
bi incubuit. i. istecit
tempestas aduersa
tis nimium valida quam
tenaces anchorae. i. i
amici insepabiles. be
ret. i. firmiter manent
quod anchorae non pati
antur tibi abesse so
lamen patris tuis nec
spem futuris tuis. Et
dicit boetius. peror re
hereat. i. maneat ille
anchore. quia ipsis
manentibus vtriusque id

est quicquid res se habeat. nos enatabimur evadendo aduersitatem fortune
sed o philosophia tu vides quantum decem nostris ornamentis bonorum exteriorum quibus orna
bimur decesserit. Subdit philosophia. Nos promouimus aliquantulum animi tui
ad consolationem non dñi piget te totius tue sortis. quia maior pars salua tibi manet
sed non possum ferre duas delicias quod tam luctuosus. i. plenius luctu atque an
xius queraris aliquid obesse tue beatitudini. i. tue felicitati. ¶ Hora quod si
mors est oim amarissima. quod oia abscondit. oia deuorat. et quod aliquid indit
se non timere mortem et tamen timere finem. Seneca in de re. fort. Sic vita oim dul
cissima oia enim appetit esse et viuere. ideo vniuersumque naturaliter nititur ad sal
uandam vitam quod nihil est charius. Si ergo boetius possidet bona quod cariora sunt
vita non debuit se estimare miserem. sed magis felicem. ¶ Hora quod philosophia amicos
appellat anchoras. Sicut enim repestare incubere per anchoram nauis retinetur
et a periclitatione saluat. sic imminere aduersitate fortune hominem fidelibus amicis ne
succubatur infortunio subleuat. fideles enim amici retinent hominem impetu for
tune a gemitu ne totaliter deiciatur a sua stabilitate. ¶ Hora finem Hug. sup
petere. i. subministrare vel supabundare. sed pigrescere est pigrescere esse vel penitere
re vel gravare vel offendere.

¶ Quid enim tam compositae felicitatis. Hic philosophia probat felicitates
nulli posse totaliter evenire. Secundo ostendit quod quanto aliquis est felicitior

Liber secundus

tanto leuiori aduersitate pſternit. tertiocludit ex his felicitate fortuitam
amarā eē ⁊ miſerā. q̄rto inuehit p̄tra hoies. ſcda tibi. Adde q̄ feliciffimū
tertia ibi. q̄m̄tis. q̄ria ibi. Quidigit o mortales. Priodicit Quis ē hō
tā p̄poſite felicitatis. i. tam copioſe felix vt nō rixet. i. diſcordet ex aliq̄ pre
cū q̄litate. i. cū diſpoſitiōe ſui ſtatus. i. ſue fortune. q̄. d. null' ē ita felix. q̄a
cōditio. i. ſtat' huma
nōrū bonorū eſt āria
res. i. miſera res que
nunq̄ hōi tota pue
niat. vñq̄ p̄petua
ſubſiſtat. Tūc decla
rat q̄ nō tota pueni
at homini. quia hu
ic. ſ. alius hōi exube
rat ſenſus. i. abūdat
pecunia ſed aliud ſi
bi deſicit. q̄z d̄gener
ſanguis. i. ignobili
tas eſt ſibi pudor.
hunc ſupple aliū ho
mīnē nobilitas facit
notū. ſed ipe iduſus
angūſtia rei familia
ris. i. paupertatis. mal
let. i. magis vellet eē
ignotus. Ille. ſ. alter homo circūſtus. i. circūdatuſ vtroq̄. i. tā d̄luſiſ
q̄ nobilitate ipſe deſet ex libere vitā. i. caſtā vitā. q̄z pōt forſan duce
re vxorem. Ille. i. alter felix nuptiſ. ſ. habendo vxorem orbū. i. carens
liberis. i. pueris ipſe nutrit. i. congregat cenſum alieno heredi. Ali' autē le
tatuſ. ple ipſe meſtuſ illachrymat. i. ingemſcit delectis. i. p̄ criminibz. ſz
lij vel filie ſue. ¶ Acirco nemo facile p̄cordat cum p̄ditiōe ſue fortune. ¶ Ineſt
em̄ ſingulis ſupple hoibz aliq̄. i. quod ipſe inexpertuſ ignoret vñ exp̄t' ipſuſ
exhorreat ⁊ ſc̄trixatur cū q̄litate ſui ſtatus ¶ Nota q̄ nō eſt hō tā felix q̄n
inueniat aliquā cōditiōez in ſe quā vellet nō h̄re p̄pter quod miſera ē con
ditio humanorū bonorū q̄z nunq̄ hominī tota puenit. quia aliq̄s cōrēne
re oīa poteſt. ſed oīa h̄re nemo pōt. Et elicitur vna rō ex ſra. Illi cōditio
hūanorū bonorū nō tota puenit cui ſu' ſtatus in aliq̄ diſplicet ſz null' in
uenit tā felix cui ſtat' ſu' nō diſpliccat in aliq̄ ſicut declarat in ſra. ergoz c.
¶ Item ſanguis ſeruiliſ conditionis diſcitur degener. quia hoies natura
liter liberi ſunt. ſed per ſeruitutem degenerant a natura. ¶ Nota vitā ca
ſa diſcitur vitā celebz q̄ſi celeſtiſ. quia in carne viuere p̄ter carnē eſt. vñ
ca celeſtiſ et angelica. ¶ Nota ſim̄ Hug. Illachrymari eſt int' lachrymari

Prosa quarta

vel cū dolore lachrymari. et ē deponētis gener. licet fm antiq̃s inueniat
inueniri? gener. et sic Boet. hic ponit i neutro genere cū dicit inest? illacrimat

¶ Adde q̃ felicissimū. Dic oñdit p̃b̃a q̃ hō magis felix leuiori aduer
sitate p̃sternit cū s̃ p̃pando boetū ad alios et dicit. Adde p̃dictis q̃ sensus
cuiuslibet hoīs felicissimū. i. fortunatissimū ē delicatissimū? i. patientissimū
nisi ad nutū suū

Adde q̃ felicissimū cuiusq̃ delicatissimū? sensus ē et nisi ad nutū cū
cta suppetāt. oīs aduersitatis inso
lens minimis q̃busq̃ p̃sternit. adeo
perigua sunt q̃ fortunatissimis bea
titudinis sūmā detrahūt. Quāmul
tos esse pietas q̃ sese celo proxiōs
arbitrent. si de fortūe tue reliquijs
ps eis minima p̃tingat. Hic ip̃e lo
cus quē tu exiliū vocas incolētib?
patria est. Adeo nihil est miser ni
si cū putes. Cōtraq̃ btā fors oīs ē
equanimitate tolerantis. Quis est
ille tā felix q̃ cū dederit ipatiētie ma
nus statum suū mutare non optet

um cūcta suppetāt. i.
abūdent. ip̃e erit in
solens. i. ipatiēs oīs
aduersitatis et p̃ster
nit a sua felicitate q̃
busq̃ minimis ad
uersitatib. adeo per
igua sunt. i. valdē exi
gua. que fortunatissi
mis detrahūt. i. aufe
rūt sūmā. i. p̃fectiōes
britudis. ¶ boeti q̃
multos ē pietas. i.
opinaris q̃ sese arbi
trant p̃xios esse celo:
id ē deo. si eis p̃tinge
ret minima ps de re
liquijs. i. de p̃culis
tue fortune. hic loc?
quē tu vocas exiliū
est patria incolētib?
id ē habitātib. et ita
eorū iudicio spectat

ad felicitatē. Uniuersaliter q̃ de rebus fortuitis p̃cludit. Adeo nihil ē mi
ser nisi tu cū putes. i. nisi ex reputatione animi tui estimes: q̃ p̃ et. p̃. i. p̃
p̃uū. oīs fors est btā equanimitate. i. patientia animi tolerantis. Quis ē ille
tā felix q̃ cū dederit manus impatiētie. i. cū fuerit factus ipatiens q̃n ip̃e
nō optet mutare statū suū. q̃. d. null? ē tā felix. ¶ Hora q̃ forsā aliq̃s dice
ret. nulli hōi placet stat? suus si deest sibi magnū fortunū. Sed defect?
modici boni nō ipedit cōplacētā stat? q̃n hō totat? sit felix. hoc excludit
p̃b̃a dicēs. Quanto aliq̃s est feliciōr tāto est delicatior. et q̃to ē delicatior
tior tanto magis grauāt ex defectu modici boni. et sic felicissimis detrahūt
tur cōplacētū britudis. ¶ Horandū q̃ rna et eadē res est quā vn? iudicat
spectare ad miseriam. alius iudicat spectare ad felicitatem. ergo dicit philo/
soph? hō locus quem tu exiliū vocas incolentibus est patria. ¶ Horandū
quantūcūq̃ sit homo abundans rebus fortuitis. si aliquid displicet sibi

Liber secundus

In statu suo. ipse optat statum suum mutari cōmendando statū alterius
 Un miles emericus laudat statū mercatoris. et mercator expe^r pica ma-
 rina laudat miliciā. Sicut legipiti laudat agricolas et agricole urbanos
 Sicut exemplū patz in boetio de scholariū disciplina de filio incōstātie. qui
 hñs displicētiā vni⁹ stat⁹ qd aliū et aliū assūpit ¶ Nota qd dicit nihil est

miser nisi cū putes.

Un dicit Sen. i. r.

ipla. Miser est qd se

brm nō iudicat. licet

mūdo imper nō ē be

at⁹ qd se brm non esse

putat. ¶ Quāmultis

amaritudinib⁹. Dic

phia oñdit fortuitas

felicitarē esse amarā

et miseram dicēs qd

multis amaritudinib⁹

bo dulcedo hūane fe-

licitatē est respō. i. p.

mīta qd etiā si vides

at iocūda hoi fruēti.

tn nō possit retineri

qmin⁹ put hō abeat

es cū velt. i. nō pōt re

tineri ad volūtātē ho

minis. et liq^r. i. ma-

nifestū est. qd misera

sit bñtudo rez mortaliū qd nec ppetua pdurat apud eqñimos. i. apud con-

stantes vl patiētes. nec ipa tota. i. siml delectat anxios. i. miseros ¶ Nota

q felicitas et dulcedo hūana non est sine amari die. qz die bñis Bññ.

Nunq in honore sine labore. nunq in pñtiōe sine tribulatōe. nunq in

sublimitate sine vanitate qd esse pōt. ¶ Itē Alan⁹ in antiaudiano dicit.

Sed nihil inuenio qd in oi pte beate viuat qñ multas nobis deferre qre

las possit. si nostrā velit accusare minervā. ¶ Quid igit o mortales.

Dic phia inuehitur qd hoies. et dicit sic. O mortales qre penitis. i. queri

ris extra in reb⁹ extiorib⁹ felicitatē positā intra vos error et in scitia. i. igno

rantia pfundit vos. ostendā tibi breuiter cardinē. i. radicē sūme felicitatis

est ne aliqd tibi pñtiō⁹ teipso. nihil inqes. si igit fueris cōpos tui pman⁹

qñtitatē animi. tu possidebis qd nunq amittere velis. i. delectatōēz i opa

tiōē pfecte virtutis. nec fortuna poterit tibi auferre. ¶ Nota qd duplex est

bñtudo. pfecta et impfecta. Perfecta bñtudo habet post hāc vitā. et ē vi-

ta eterna de q loquitur Jobes dicens. Hec ē vita eterna vt pñcant te soluz

q multis amaritudinib⁹ hūane feli

citatis dulcedo respō ē. q si etiā fru

enti esse iocūda videat. tn quomin⁹

cū velit abeat. retineri nō possit Li

quet igit qd sit mortaliū rerū misera

beatitudo qd nec apud equanimos

ppetua pdurat. nec anxios tota de-

lectat Quid igit o mortales extra

petitis intra vos positā felicitatez.

error vos in scitiaqz pfundit. ¶ Itē

dā breuiter tibi sūme cardinem feli

citatis. est ne aliqd tibi teipso pñtiō

suis nihil inquires. ¶ Itē si tui ppos

fueris possidebis qd nec tu vnquaz

Prosa quarta

verū deū et quē mīserīcōrdiā xpī. Alia est beatitudo (imperfecta q̄ potest ēē
in p̄cī vita quā p̄bī posuerunt cōsultare in opatōe optie p̄tutis. Unde
radix talis beatitudinis est tranquillitas animi ex moderatiōe et sedatiōe passi
onū p̄ habitū p̄tutis. p̄ talē autē tranquillitatē hō efficiē sui cōpos ut nō de/
ijciat passionibz. ista autē tranquillitas non est q̄rēda in rebz extērioribz. sed

amittere velis nec fortūa possit au
ferre. Atqz ut agnoscas in his for
tutis rebz beatitudinē cōstare nō pos
se sic collige. Si beatitudo est summū
nature bonū rōne degētis nō illud
est summū bonū qd̄ eripi. vllō mō
potest. qm̄ p̄cellit id quod nequeat
auferri. manifestum est qd̄ ad beati
tudinem percipiendam fortune in
stabilitas aspirare non possit

solū hz esse in aīo ho
minis. de q̄ beatitudie
et tranquillitate h̄ loq̄t
p̄bīa dicens. Quid
igitō mortales et.
Et seneca loq̄ns de
eadē felicitate. ix. epī
stola d̄r. Summū bo
nū extrinsec⁹ in ista nō
q̄rit. domit colit ex se
totū est. incipit fortu
ne ēē subiectū si quā
p̄tē sui foris querit.
Itē Sen. xxiij. ep̄la
d̄r. Felicitatis auidi
tas tuta ē q̄ si aut vñ

pueniat q̄ris ex bona p̄scia. ex honestis p̄silijs. ex rectis actōibz ex p̄ceptis
fortuitor. Et. xxvi. ep̄la d̄r. Illud bonū est q̄rendū qd̄ nō fiat de vīe iōiē
per. qd̄ est h̄ anim⁹. sed hic rect⁹. bon⁹. magnus. qd̄ aliud voces hūc ani
mū. p̄ deum in corpe hūano hospitātū. Et. xli. ep̄la d̄cit. Lauda bonū
in vōie qd̄ eripi nō potest qd̄ est p̄pūū hoīs q̄ris qd̄ sic illud. anim⁹ et rōp
fecta. rōnale nāqz aīal est hō. Atqz ut agnoscas. Hic p̄bīa p̄bat ve
rā felicitatē nō posse p̄sistere in rebz fortutis tribz rōnibz. scđam pōit ibi
A. d̄. dec. tertiam ibi. Et qm̄. Prima ratio talis ē. In illo nō p̄sistit felici
tas hoīs qd̄ pōt auferri ab hoīe. sed bona fortuita sunt h̄mōi gr̄e maior
nota. qz summū bonū ē p̄pūū hoīs. bonū autē qd̄ auferri pōt n̄ est summū bo
nū. qz illud qd̄ auferri nō pōt meli⁹ ē eo qd̄ auferri pōt. Dīnor pars. bo
na fortuita p̄nt auferri cū sint mutabilia. vñ d̄r in l̄ra. Ut agnoscas bea
titudinē nō posse p̄stare in rebz fortutis. sic collige p̄ tales rōnes. Si be
atitudo est summū bonū degētis rōne. i. nature rōnalis. nec illud ē sum
mū bonum nature degētis rōne. i. nature rationalis. nec illud est summū
bonum quod vllō modo potest eripi. id est auferri quia illud. i. bonū qd̄
neqat. i. nō pōt auferri. hoc p̄cellit. i. melius est eo qd̄ pōt auferri. i. ex q̄
manifestū est qd̄ instabilitas fortune non possit aspirare. i. credere ad be
atitudinē accipiendā. Nota qd̄ beatitudo est summū bonū. qz i. tertio h̄ scđa
p̄la d̄r. qd̄ beatitudo ē stat⁹ p̄fect⁹ aggregatiōe oīm bonorū et beatitudo est sum
mū bonū nature degētis. i. viuentis ratione id est nature rationalis

Liber secundus

lis sicut hoīs. qz hoīm gen⁹ viuūt arte z rōne ex phēis mēhapht Nullū
em alioz aialū ē felix. ex p. ethico. Bruta em aiantia nemo felicitabit. p.
mo ethi. z talis beatitudo nō p̄sistit in bonis exteriorib⁹ s̄ in actu sapie. qz
vt Aristo. in li. pol. Testis mihi ē de q^o in bonis exteriorib⁹ nō p̄sistit sū
mū bonū. z idē in eisde. nos sum⁹ felices z dī. dī aut nō sunt felices bōis
exteriorib⁹. s̄ nec hoī
mines. ¶ Hora s̄ in
bonis exteriorib⁹ for
tūis nō p̄sistit felix
citas formalr z cōn
stāt. tñ felicitas p̄si
stīt i eis organice. qz
deserviūt ad felicitā
tē verā. sine em reb⁹
exteriorib⁹ qñ fortu
na dñā ē nō p̄tingit
esse felice sup. organi
ce. ex li. d. bona fortu
na. z ex p. ethi. Op⁹
ē exteriori p̄spitate oī
enti. natura em p se

**Ad hec quem caduca ista felicitas
vehit. vel scit eā. vel nescit eā muta
bilē. Si nescit: quēnā beata fors eē
potest ignorātie cecitati. Si scit me
tuat necesse est ne amittat qd amit/
ti posse non dubitat. Quare conti
nuus timor non sinit esse felice. an
vel si amiserit. negligendum putat
Sic quoq; perile bonum est quod
equo animo feratur amissum**

nō est sufficiēs ad specularandū. s̄ oportet abū potū z reliquū famulatum
p̄existere. ¶ Ad hec quē caduca ista felicitas vehit. Hic p̄bia ponit secū
dā rōnez q̄ tal⁹ est. Ille q̄ felix ē fortuita felicitate aut scit eā mutabilē esse
aut nescit. si nescit ē ignorans. z p̄ p̄ns ē ifelix. si scit eā esse mutabilē. ne
cesse ē q̄ tīmeat ne eā amittat. cui aut inest cōtinu⁹ timor felix eē nō pōt.
vñ dicit in lra sic. Ad hec s̄ p̄dicta addā aliā rōnez. Nō quē vehit i. du
cit. ista caduca. i. fortuita felicitas. vel scit eā esse mutabilē vel nescit. si ne
scit qñā fors beata i. q̄ felicitas beā pōt esse cecitati ignorātie. q. d. nulla.
Si scit eā esse mutabilē necesse ē vt metuat ne amittat illud qd nō dubi
tat posse amitti. qñ cōtinu⁹ timor nō sinat ipm esse felice. Et forsan dice
res. hō nō timet amissionē fortūe. qz nō curat vtrūz eā amittat vel nō. hoc
excludēs p̄bia dīcē si amiserit bonū fortuitū z putat illd negligendū. i. nō
curandū. tunc illd bonū erit vald exile qd amissū feratur eā aio. i. cōli aio
sicut p̄seruatū. z p̄ p̄ns illud nō est summū bonū. ¶ Hora extēio hui⁹ p
sa. lx. Vera z p̄fecta felicitas facit homine potētē reuerēdū celebrē z le
tūm. s̄ vera felicitas excludit timorē. z p̄ p̄ns cōtinuus timor q̄ excludit
leticiā nō sinit esse felicem. vñ Sen. ix. cpla. Ille beatissim⁹ est z secur⁹ fut
posse for q̄ crastinū dīcē sine solitudine expectat. Itē nota ex q̄ felicitas
p̄sistit in specularōe dei z substantiaz separatz. ipa excludit cecitatem igno
rantie in q̄ ignorātia felicitas esse nō pōt. ¶ Et qm tu idē es. Hic p̄bia
ponit tertiā ratiōē q̄ talis est. Si beatitudo consistet in reb⁹ fortuitis

Prosa quarta

cum bona fortuita finiunt morte hoīs. sequit̃ q̃ oīs homo in morte fieret miser quod n̄ est verū. q̃ mlti p̃ mortē p̃secuti sunt felicitatē. sic martires et alij sancti q̃ p̃pessi sunt maria tormēta vt seq̃rent b̃ritudinē in aīa. dicit g̃ sic in s̃ra Qm̃ tu idē es homo cui ego scio esse p̃suasū p̃multis. i. valde multis demonstrationibz. mētes. i. aīas hoīm nullo modo ēē mortales. Et

Et qm̃ tu idem es cui p̃suasum est atq̃ insitū p̃multis demonstratiōibz scio. mentes hominū nullo esse mō mortales. Lūq̃ claz sit fortuitā felicitatē corpis morte finiri. dubitari neq̃t si hec auferre b̃ritudinē pōt q̃n oē mortaliū gen⁹ in miserā mortis sine labat. Qd si mltos scim⁹ n̄ morte solū. verū etiā doloribz sup̃plicijsq̃ b̃ritudis fructū q̃sisse quonā mō p̃ns vita facere b̃tōs potest q̃ miseros transacta nō efficit.

Adet̃ quartū libri secundi

cū sit claz. i. manifestuz fortuitā felicitatē finiri. i. terminari morte corporis. supple hoīs neq̃t i n̄ p̃t dubitari si hec fortuita felicitas p̃raueret. i. dare b̃ritudiez q̃n oē gen⁹ mortaliū. id ē hoīm labat i miseriam i fine mortis. Sz si scim⁹ mltos. i. sanctos q̃sisse fructum b̃ritudis n̄ soluz morte verū etiā doloribusq̃. i. et supplicijs q̃nā modo. i. p̃ quem modū p̃ns vita sup̃b̃nīs fortuitis ornata p̃t facere beatos. q̃ vi

transacta. i. terminata. non efficit miseros. q̃ d. nullo modo. ¶ Nota cū p̃ntia ē cā felicitatis et absentia ē cā miserie et infelicitatis. Sicut cū nauis p̃ sui p̃sentia ē cā felicitatis nauis. sic et absentia ē cā p̃clitationis et ex. ij. phi. Si g̃ bona fortuita p̃ sui p̃ntia ēent cā b̃ritudis p̃ sui absentia essent cā miserie. Cū aut̃ in morte hoīs bona fortuita relinquūt hoīez fugiēdo et hō relinq̃t ea moriēdo. oīs homo post mortē esset miser et infelix. q̃d falsum est. nam multi p̃ mortē cōsequunt̃ b̃ritudinē. et q̃z forsā aliq̃s diceret mortuo homine moritur et aīa eius. et sic post mortē hō nullā p̃sequetur b̃ritudinē. hoc excludens phiā dicens ad boetium. tū es idem ille cui p̃suasum est multis demonstrationibz aīas hominū esse immortales. ¶ Nota q̃ oīs leges in hoc conueniunt q̃ anima intellectiua hoīs sit immortalis. separatur enī ab alijs sicut p̃petuum a corruptibili ex. ij. de aīa. et hoc ē rōnabile. q̃ aīa intellectiua immaterialis non est educata de potētia materie. sed ab extra. i. a deo. Ip̃a enī s̃m Aug̃ creādo infunditur. et infundendo creatur. p̃pter quod cū abscissio materie sit cā p̃petuitatis p̃ mentis ip̃e p̃mo celi et mūdi. aīa intellectiua immaterialis ex̃ns. ip̃a ē immortalis.

Adet̃ quartū libri secundi

Liber secundus

Uisquis volat phœnem. Hic incipit q̄rū metr. hui⁹ scē q̄d s̄z
metrū anacremicū ab inuētoze. iābicū a pede p̄dñante. d̄imetrus
a nūero pedum. cathalecticū q̄z deest vna sillaba ad p̄plemētrus
metri. hūc metro adiūgit metrū feregratū sic dictū ab inuētoze. de q̄ su
peri⁹ dictū est. In hoc ḡ metro p̄bia cōmēdat vitā mediocrē p̄talē meta

p̄bozā. Edificiū cō
structū i loco nimis
alto vget tēpestatis
bus v̄etoz. - funda
tū i loco arenoso de
fluit. sed fūdarū i lo
co hūili ⁊ saxoso vetrū
q̄z vitat incōmoduz
sic vita p̄ns nūmūm
elevator p̄sp̄itate vel
nimis dep̄ssa aduer
sitate frequēter euctu
inopinato calamitatib⁹
destituit mediocrē
autē secūra permanet
Dic̄ ḡ in lra. Quis
q̄s hō caut⁹ volat po
nere sedē phēnē. fir
mā māñionem ⁊ ip̄e
stabilis ex̄is. nec ve
lit sterni. i. deijci. so
noris flatib⁹ euri illi
us venti. q̄s q̄s curat
sp̄nere pontū minās
tē fluctibus. i. mare
fluctuās ille vitet ca
cumē. i. sūmitatē al
ti mōtis. ⁊ vitet are
nas bibulas. i. siccās
Tūc assignat cāz q̄
re debeant vitari in

edificando cacumē alti montis: q̄z illud. i. cacumē alti mōtis vget. i. iſtat
auster p̄terit⁹. i. v̄et⁹ ip̄etuosus. Tūc assignat cām q̄re debeāt vitari are
ne. q̄z he. i. arene solute. i. dissūcte p̄siccitate. recusant ferre. i. nolūt porra
re. pedulū pond⁹. i. labile pōd⁹. Tu ḡ fugiēs piculosam sortē. i. euctum
amene sedis. i. amene māñiōis. ⁊ certus existens memēto figere. i. stabili
re domū tuā in hūili saxo. i. dep̄sso lapide. Quis v̄etus mīscēs cāz. i. vol

Uisquis volat phœnem
Lautus ponere sedem
Stabilis nec sonori

Sterni flatibus euri
Et fluctibus minantem
Lurat spernere pōtem
Montis cacumen alti
Bibulas vitet arenas
Illud proteruus auster
Totis viribus vget
Hependulum solute
Pondus ferre recusant
Fugies piculosam
Sortē sedis amene
Humili domum memento
Lertus figere saxo
Quāvis tonet ruinis
Discens equora ventus
Tu conditus quieti
Felix robori valli

Prosa quinta

uens maria tonet. i. scuitat ruinis. i. flarib⁹ ruinosis. tu felix datus robo
re. i. firmitate qen⁹ valli. i. munitiois et tu seren⁹. i. tranqll⁹. Duces. i. ages
eum. i. vita tua. ridēs. i. deridēs et p⁹ nihilo hñs. iras. i. psecutores etheris. i.
aure vt vñt senies. ¶ Nota q⁹ ois p⁹ supfluitate corrumpit cū p⁹ p⁹stiat
in medio. est em⁹ p⁹ bñ⁹ electu⁹ imediate cōsistens recta rōne det⁹ rmiat⁹

Duces serenus eum

Ridens etheris iras

Prosa quinta secūdi libri.

Ed qm⁹ rationū iā in te meaz

fomēta descēdūt paulo vali

dioribus vitendū puto. Age em⁹ si
iam caduca et momētanea fortune
dona nō essent. Quid in eis est qd
aut vestrū vnq⁹ fieri queat aut non
pspectum consideratumq⁹ vilescat

Ideo ois supfluitas
tāq⁹ vitiosa vitāda ē
Phia q⁹ docet vitare
supflua pspitātē qm
desig⁹ p cacumē alti
mōris q⁹ pspitātē ple
numq⁹ impugnat is
uidia et potētia maz
gnatum. q⁹ p vctum
impellētē desig⁹. do
cet etiā vitare mints
mā paupratē qm de
signat bibula arena.
q⁹ paupertas recusat
ferre indigētā neces
sarioz q⁹ p pōd⁹ pen

dulū designatur. Indigētia em⁹ grauat hoīem ad modū pēduli ponderis
¶ Nota securitas fm⁹ Tulluz i rhetorica sua Est p⁹ in cōmoditates im
minētes et inchoate rei affines nō formidans. q⁹ securitas maxie appeten
da ē. ppter qd phia docet appetere vitā mediocrē q⁹ reddit hoīem securuz
fm⁹ illud poematum. Dedlo tutissim⁹ ibis. et Cato. Tuta mage puppis
est modico q⁹ flumie ferrur. Quā vitā mediocrē designat p humilē sa
rum in q⁹ edificium impet⁹ ventū non deiecitur nec inundationib⁹ tāq⁹
bibula arene dissoluitur. ¶ Nota q⁹ duplex est paupertas Volūtaria et he
ta. alia inuoluntaria et tristis. Prima paupras est appetēda. scōa fugiēda
De prima loquitur Sen in epla. Honesta ē res leta paupras. paupras ei
expetita secura ē. Et. xviij. epla. O lucille incipe cum pauprate hre com
mercium. aude cōtemnere opes. nemo alius est deo dign⁹ q⁹ opes ptem
pserit. ¶ Scōa paupras. i. inuoluntaria et tristis fugiēda ē. qz mortalis ē
et rōne tristitie stupefacit et corrumpit naturam.

Prosa quinta secūdi libri

Ed qm⁹ rōnuz. Hic incipit qnta pla h⁹ scōi in q⁹ phia ponit remedia
mag⁹ mouētia boētū ad ostēdēdū q⁹ bona fortune sunt ptenēda et
m⁹ eē dolēdum de amissio: eoz. Ista autē remedia sunt rōnes sumpre ex
cōditōe p⁹iculariū bonoz fortune. i. diuitiaz bonoz p⁹atuz et glie et pmo
onit hoc de diuitijs q⁹ nō sunt mag⁹ ope appetēde ponēdo vñā rōez gene
ralē respiciētē oia bona fortune Secūdo pōit rōes de diuitijs. ibi Diuitie

Liber secundus

Primo intendit talē rationē. Nullus magnopere vult illud appetere quod nō
possesse suū. et quod in se consideratū ē vile. sed oīa bona fortuita sunt: mōi
qz sunt mutabilia sō nō pnt esse ppta hoīs et in se cōsiderata vilescūt. *g. et.*
vñ dic in lra. *Qm̄* fomēta. i. medicamēta meaz rōnū in te descendunt. qā
egovideo te paulatim fortunā ptenere puto eē vtrdū paulo validioribz. i.
rōnibz. i. magis mo
uētibz. Age ē aduer/
bium hortādī. si em̄
bona fortune nō esset
caduca. i. casualia et
momentanea. i. transi/
toria ad modum mo/
mēti. qd est in eis qd
vnqz qat fieri vestrū
aut pceptū et i se cō/
sideratū non vilescat
q. d. nihil. *¶* Nota q
bona fortune sunt ca/
duca et transitoria. qz
dicit Sen. lxxvi. epi/
stola. Oīa bona for/
tune nobis accidunt sed nō adherēt. et si abducant sine vlla nri lachrya
tione et se dūt. ex q patz si mutabilia sūt q non sunt ppta bōa hoīs qz fm̄
eūdē Sen. Nihil pprū dicas qd muta: i. p. Nota q bona fortuita in se
considerata vilescūt. qz dicit. *Vol. ānes criso.* Bona fortune in lapsu vete/
rascūt et cōsumunt aut ab extraneis dolo vel violētia vlt calumnia dū/
plunt. *¶* Diuitie ne vñ vel sui natura Hic phia ponit iōnes de diuitijs
in spālī q nō sint magnopere appetēde. Secōdo xbat hoc generalr de diuitijs
rīs ibi. Quid aut. Prima diuidit in qnqz pres fm̄ q qnqz sūt genera dū/
uitiariū q pbat non mltū eē appetēda. i. pecunia. gēme. possessio. s. vestes
et famuli. Prō oñdit ppositū de pecunia. secūdo de gēmis. ibi. An gem/
maz. tertio de poss. sionibz. ibi. An vos. qrtō de vestibz. ibi. Itā p. qnto
de famul. ibi. An p. Prō duabz rationibz pbat diuitias nō mltum eē ap/
petēdas. secūda ibi. Et eadē. Prima rō talis ē. Illa nō sunt mltū appetē/
da q nō ex sui natura nec ex natura vtrius sunt piosa diuitie sūt huiusmodi.
g. et. maior nota. qz nihil appetit nisi bonū et piosum. *¶* Hic declaratur
Diuitie non sunt bone ex sui natura qz non faciunt bonū eum cui adue/
niunt. nec sunt bone ex pre vtrius. qz non in qntum cōseruant. sic em̄ faciūt
hoīez auar. nec in qntū distribuunt. qz sic relinquūt hoīem. dicit em̄ in lra.
Diuitie vñ sunt piose sui natura. aut natura vñ vtrius eis. et qd eaz ē pot
us i piosi. an auz aut vis congeste pecunie. i. congestate. At q p certe
hec scilicet diuitie non sunt piosose cōseruando eas quia melius nitent

Diuitie ne vel vñ vel sui natura p
ciose sunt. Quid eaz potius. aurū
ne an vis pgeste pecunie. Atqz hec
effundēdo magisqz coaceruādo me
lius nitent. Siqdē auaricia sp odi/
osos claros largitas facit. Qd si
manere apud quēqz nō pōt qd trās/
fertur in alterum: tunc est preciosa
pecunia cum translata in altos lar/
giendi vsu desinit possideri

Prosa quinta

sumendo. i. distribuendo eas q̄ coaceruando. i. retinendo eas. si q̄dē auaricia q̄ pecuniā coaceruat sp̄ facit hoies odiosos. ⁊ largitas q̄ pecunias effudit facit claros. i. bonestos. Subdit. ⁊ si illd q̄d trāssert in altroz nō p̄manet re apd̄ quenq̄z. tūc est p̄ciosa pecunia loq̄ndo ironice cū ipsa vsu largiem/ di trāssata in alios desinit possideri. ¶ Notandū q̄ aliq̄d ē bonū duplicat.

At eadē si apud vnū quāta ē vbiq̄ gētū p̄gerat. ceteros sui iopes fece rit. Et vox q̄dez tota tota piter mul toz replet audituz. Vtē vō diuitie nisi p̄minute i plures trāsire n̄ p̄nt. Qd̄ cū factū est: paupes necesse est vt faciāt quos relinquūt. Q̄ igit an gustas inopesq̄ diuitias quas nec h̄re totas p̄lib' licz. ⁊ ad quēlibet si ne ceteroz pauprate nō veniunt

vel ex natura sui. vel ex natura v̄ctis. Il lud d̄z bonū ex natu ra sui qd̄ a se vel in se h̄z vno sit bonum et cuiusq̄ aduenit fac iūm bonuz. sicut ratio recta patet filia. Sed illud q̄ bonuz ex pte v̄ctis q̄ si ali qd̄ pueniēter vtatur aliq̄d boni inde pue nit. Vñ nota s̄m be atū Berni. Sol' er/ roz hoim facit q̄ au rum ⁊ argentū repu

tant p̄ciosa cum sint nisi terra rubea ⁊ alba. ¶ Nota q̄ Sc̄n. lxxviii ep̄s stola. p̄bans diuitias nō esse bonas sic arguit. Qd̄ bonuz est bonos facit. diuitie nō faciūt bonos. q̄ diuitie bone nō sunt. Itē illud quod p̄ contin gere cōtēptissimo ⁊ turpissimo bonum n̄ est diuitie aut ⁊ lenoni ⁊ lani/ ste contingunt. ergo bone nō sunt. Itē bonum ex malo nō fit diuitie aut sunt ex auaricia q̄ mala est. q̄ bone non sunt. ¶ At eadem si apd̄ vnum. Hic ponit sedam rōnes q̄ talē. Illa nō sunt multum appetēda q̄ a p̄lib' nō p̄nt possideri. ⁊ nō trāssūt ad alium sine pauprate alioz. diuitie sunt h̄mōi q̄ zc. vñ dicit in l̄ra. Si eadē pecunia q̄nea est vbiq̄ gētū. i. apd̄ oēs gētes. si illa cōgerat apud vnum hoim ip̄a fecerit ceteros hoies ino/ pes sui. i. carētes. z vna vox patit tota. i. si l̄ replet auditū mltroz. diuitie at nō p̄nt trāsire in p̄les nisi cōminute. i. diuise in ptes. qd̄ cum factū ē sc̄z q̄ cōminute trāsūt in alios. necesse ē vt illos faciat paupes q̄s relinquūt Et tunc exclamat q̄ diuitias dicēs. Q̄ igit supple dico diuitias eē angu stas. i. artas. q̄ p̄ et inopes. q̄s n̄ h̄z p̄lib' h̄re totas. ⁊ q̄ nō veniunt ad quē libet sine alioz pauprate ceteroz. i. alioz hoim ¶ Nota q̄ diuitie nō veni/ unt ad quēlibet sine aliorum paupertate. quia dicit Seneca in de re/ medijs Pecuniam perdidisti. quam vt haberes altus ante te perdidit. p didisti pecuniam. habes vno piculo minus q̄ te felicem si cum illa auarici am p̄didisti. Et i. de lxxviii. ep̄la dicit. Diuitie aios inflāt. supbia parit iū/ riam. diu. mētē alienāt. timorē inducit. insolentiam faciunt. mē d

Liber secundus

est aliud insolētia est q̄ spes falsę magnitudinis. q̄ dicitur bone nō sunt
¶ An gemarū rē. Hic phia oñdit q̄ gēme nō sunt appetēde tan q̄ ppriū
 bonū hoīs intēdēs talē rōnez. Quicqd bonitatis v̄l p̄ciositatis est in gē
 mis b̄ p̄sistit i luce r splēdore gēmarū. s̄ lux gēmarū n̄ ē ppriū bonū hoīs.
 sed ē bonū ip̄arū gēmarū q̄ rē. vnde dicit in l̄ra. An fulgor gēmarū trahit

oculos hoīm sup. ad
 p̄cipuū scēdū cas tā q̄
 ppriū bonū. sed si qd
 ē p̄cipuū. i. p̄ciositatē
 in hoc splēdore. illa
 lux ē gēmarū r n̄ ho/
 minū q̄s qdē gēmas
 vehemēter admiror
 hoīs mirari. i. mirā
 do desiderare tan q̄
 bonū suū. qd em̄ est
 carēs motu aīe atq̄
 cōpage. i. cōiūctione
 mēbroz. q. dī. qd re/
 perit in rebo inaiatā
 qd iure videat. i. v̄s/
 deri debeat ēē pulcē
 rei aiāte. q. p. r rōna
 bili nature. q. dī. n̄
 h̄il q̄ gēme tametī p̄
 p̄p̄is trahūt. i. reci/
 piāt aliqd postreme
 pulcritudis opa. i. dī
 ligētia cōditoris. q.
 p. r suū dīstīctōē id
 est specifica formati
 one. tñ ip̄se collocatē

An gemmarū fulgor oculos trahit
 S̄ si qd ē in hoc splēdore p̄cipui
 gēmarū est lux illa. nō hoīm. Quas
 qdē mirari hoīs vehemēter admi/
 roz. Quis est em̄ carēs aīe motu at
 q̄ mēbroz p̄page qd animate rōna
 biliq̄ nature pulcē esse iure videat
 Que tametī p̄ditoris opa sui q̄ dī
 stīctiōe postreme aliqd pulcritu/
 dinis trahunt infra vestraz tñ excel
 lentiā collocatē admirationem ve
 nullo mō merebant. **An vos agro
 rum pulcritudo dlectat. B. Quid
 ni. Est em̄ pulcerrimi operis pul
 cra portio. Sic quōdam sereni ma
 ris facie gaudemus. sic celum. sy/
 dera. solem. lunamq̄ miramur. ¶**

infra v̄ram excellentiā. i. dignitatē nullo modo merebant v̄raz admiratio
 nē. **¶ Nota q̄ non est gl̄andū de gēmis tan q̄ de pprio bono. qz dicit**
 Sen. xli. eplā. Nemo gl̄iari d̄z nisi de suo. qd em̄ est stultū q̄ in homine
 aliena laudare. qd est eo demēti q̄ ea mirat q̄ ad aliū trāsferre. p̄tinus
 p̄nt. non faciūt equū meliōrē aurei freni. Nota q̄ q̄druplex est pulcritudo
 Prima est aīaliū rationaliū. scdā ē brutoz sensibiliū. tertia ē plātaz v̄ger
 tabiliū. q̄ta est rez inaiatay in q̄ genere gēme collocant. p̄pter qd d̄r phia
 si gēme trahūt aliqd postreme pulcritudis. i. v̄tie pulcritudis. **¶ An
 vos agroz. Hic p̄bat phia idē de possessionib̄ sicut de agris. r intendit
 hanc s̄ntay. Bonitas agroz v̄l consistit i pulcritudie eoz q̄ dlectat aspe**

Prosa quinta

etū. et tal' pulcritudo nō mag' ē ipsi' hoīs qz pulcritudo floz vel stellaz q' etiā delectat aspectū hoīs. et tū nihil ad hoīem pulcritudo istoz vel bonit' agroz cōsistit in utilitate eoz q' est ad sustentationē hoīs. sed hec pos sessio agroz nō est mltū appetēda ut sit ā pla. qz natura paucis ē cōtēta vñ dīc in lra. An pulcritudo agroz delectat vos ut gaudeat' de ea tanqz Rūm te hoz aliqd attingit. Nū au des alicui' talium splendore gliari An vernis florib' ipse distinguēris aut tua inestiuos fruct' intumescit vbertas. Quid inanib' gaudijs ra peris Quid externa bona pro tuis amplexaris. Nunqz tua faciet esse fortuna. q' a te natura rex fecit aliēa Terraz q' dez fruct' aiantū procul dubio debent alimentis Sed si qd nature satis est replere indigētiā velis. nihil est qd fortūe affluentiaz petas. Paucis em̄ minimisqz natu ra cōtēta est. Cui' satietatem si su perfluis vigere velis aut iniocun dum qd infuderis fiet aut noxium.

ctus. i. p. estiuos fructus. q. d. non. qd mps id est circūdar' inanib' gau dijs supple reputādo ista esse tua bona. qd amplexaris externa bona pro tuis. q. d. frustra hoc facis. quia fortuna nunquā faciet esse tua q' natura rerū a te fecit esse aliena. Tūc dicit phia. non nego qnilla possint tibi ēē utilia. fructus enim terrarum. pauldubio debent alimentis animantium id est animalibus p alimentis. sed si velis replere indigētiā nature. q' sa tis est. i. ad sufficiētiā nihil est. i. non oportet q' petas. i. desideres. affluē tiā fortune supple ad dilatandū et ampliandū agros. natura em̄ pauc' cōtēta est. cuius satietatē si velis vigere i. cogere. superfluis supple cibis et portibus illud quod infuderis ventri superfluum aut fiet iniocundū. i. triste aut fiet noxium. i. pīculosum. ¶ Hora q' ex lra potest formari talis ratio. Si illud quod magis videtur inesse non inest nec illud quod min'. s. ma gis videt' q' homo d' gliari de pulcritudine celī et stellaz et nō d' qz nihil hoz est iū g' min' d' gliari de pulcritudine agroz et alioz possessionū

de bono vīo. et dicit Boetius. qd nō. i. qre non delectaret. ē enī pulcra portio operis pulcerrimi. i. mūdī. sic nos gaudem' fa cie. i. aspectu maris sereni. i. trāqlli. sic. i. eadē rōne miramur celū. sidera. solē. qz p et lunā Rndit phia Nū. i. nunqd aliqd hoz attingit te tāqz pū. q. d. nō. nūqd audes gliari splendo re alicui' talium tanqz tuo. q. d. nō. nūqd tu ipse distinguēris. i. oz naris vernis florib'. q. d. certe non. nūqd tua vbertas id ē fer/tilitas intumescit. i. superbit i estiuos fru

2

pun
 legu
 sunt
 mi c
 bita

Te
ca
lia
sa
q
i
r
z
f
f
et
st
ap
tis
qu

Prosa sexta

nunc nihil ad te. qz hec pbitas est famulorū z nō tua. vñ dē in lra. An hō
lōgus ordo famulorū facit te esse felicē. q. s. famuli si sint victiosi moribz. tūc
sunt pnciosa sarcina. i. pnciosū pōd' ipsius dom'. z sunt vehemētis in
mica sarcina ipsi dño. Si hō sunt pbi. qnā mō. i. p quē modū. aliena p
bitas nūerabit. i. pputabitur in tuis opibus. q. d. nullo modo. z tunc cō/
ducit de oibz pdictis

nihil horū q tu in tuis pputas bōis
tuū esse bonū liqdo monstrat. Qui
bus si nihil inest appetende pulcri
tudinis. Quid est q amissis doleas
vel leteris retentis. Qd si natura
pulcra sunt. qd id tua refert. Nā hec
p se a tuis quoqz opib' seqstrata pla
cuissent. Neqz eī idcirco sunt pncio
sa q in tuas venere diuitias. sz qm
pnciosa videbantur. tuis ea diuitijs
annumerare maluisti. Quid autē
tanto fortune strepitu desideratis.
Fugare credo indigentiam qritis

dicēs. Ex qbz oibz p
dictis monstrat liqdo
.i. apre nihil horū esse
bonū tuū q tu cōpu
tas in tuis bonis. q.
bus si nihil inest ap
petende pulcritudis
supple q tibi ascribi
poterit qd est. i. qre ē
q tū doleas de amiss
is. vel leteris retētis.
q. p sed si pnciosa sunt
pulcra natura. i. p
naturā pnciā. qd res
fert id tua. i. qd pnc
hoc ad te. q. d. nihil
nā hec seqstrata. id ē
diuisa a tuis opibz
p se placuissent. non
em idcirco sunt pncio

sa q in tuas venere diuitias. sed qm tibi videbant pnciosa. ideo maluisti
ea annuerari tuis diuitijs. ¶ Nota q serui pueri in moribus sunt fami
liares intmici dñi z totius dom'. de qbus postea dicit tertio hui' qnta p
sa. nō est pestis efficacior ad nocēdū qz familiar' intmic'. et si vident' alē
qm amici. hoc ē rōne vtilitatis nō rōne pntis. De qbus loquit' Sene
in de remedijs dicēs. Vel musce sequunt'. cadauera lupi frumenta for
mice. pdam sequit' ista turba. non hominem. Item Sen. dicit epla. xi.
In hōie illud laudandū est qd ipsius est. si familiā formosā hz z domum
pulerā si multū serit. si multū fenerat. nihil horū in ipso ē. sed circa ipsum
lauda in illo qd pncium est. quod nec auferri nec eripi potest.

¶ Quid autē tanto fortune strepitu. Hic pbia ostendit generat' diui
tias nō esse appetēdas magnopere. Et facit h' tribus rōnibz. secundā pōte
stū. Ita ne teritā ibi. Ego hō nego. Primā rō est ista Illa nō sūt multū
appetēda per que homo non psequit' ea ppter que appetunt'. Appetun
tur em diuitijs ppter fugam indigentie. quā fugā indigentie hō nō conse
quit' p diuitias sicut declarat in lra dicens. Quid autē tanto strepitu illa

Liber secundus

bono desideratis. i. cū desiderio insistitis fortune. credo vos q̄ritis fugare
 indigentiā copiam. i. diuitijs. q. d. ideo desideratis diuitias vt suppleat̄ ve/
 strā indigentiā sed h̄ cedit vobis in p̄trariū. q. plurib; adminiculis. i. ad/
 iutorijs. ē op̄ ad tuendā varietatē p̄ciose suppellectilis. i. possessionis. verū
 q̄ illud ē p̄ multis eos indigere q̄ p̄ multa possident. et etiā cōtra. i. p̄ con/
 trariū. illi nimio idē
 gēt q̄ metiant̄. i. mēt̄
 surāt suā abundantiā
 non supfluitate ab̄u/
 tus. i. cupiditatis. sed
 necessitate nature
 Hora fm̄ Sen. Per
 multis indigēt. q̄ p̄
 multa possidēt. p̄p̄
 q̄d m̄te diuitie n̄ fu/
 gant indigentiaz. sed
 magis excitāt. vnde
 poeta. Nulla vitari
 rōne potestis auari.
 Vos faciūt inopes
 q̄s cumulatis opes.
 ¶ Hora circa h̄ q̄d di/
 cit n̄m̄ indigent.
 dicit Sen. lxxij. epla
 Thaurus pauciss/
 moꝝ iugeꝝ pascuis
 implet. et vna silua
 plurib; elephātib; sufficit. homo terre pascit̄ et marī. quid igitur tā insat/
 iabile vētre natura dedit vobis. cum tam modica corpora nobis deder/
 rit. vt fastissimoz edacissimozq̄ animalium auiditate vincere. q̄nēplur/
 em̄ est q̄d nature dat. paruo illa educatur. nō fames nosm̄ vētre nobis
 magno p̄stat sed ambitio. ventri aut̄ obediētes loco animalū nūmeremur
 nō hominū ¶ Ita ne aut̄. Hic ponit secundā rōnem. secūdo p̄cludit ma/
 nifestū erroꝝ hominū ibi. Quā p̄o late. Et rō talis ē. Illa nō sūt oppeten/
 da q̄b; appetitis hō putās se talibus ornari. facit iniuriā suo creatori. s. z
 bona exteriora sicut diuitie sunt hominū. vt declarat in lra. ergo zē. Et dīē.
 O hoies nunq̄d nullū bonū ē. p̄p̄ū atq̄ insitū. i. naturale et intrinsecū
 vobis ita vt q̄ritis bona vestra in externis i. ebus. i. in extrinsecis rebus.
 et in rebus sepositis. i. a vobis scorsum positis. q. d. imo in vobis est bonū
 si cōsiderare vultis. sed sic ē versa. i. mutata conditio rerum. vt animal di/
 uinū. s. homo qui est similis deo. non aliter videatur sibi splendere nisi in
 possessione suppellectilis inanimatē. i. hominū exteriorum que sunt in a

Prosa sexta

hūmana. et alia q̄dem ubi hoīe contenta sunt suis bonis. vos autē homines deo p̄siles mente captatis. i. queritis ornamenta vestre excellentis naturae a rebus infimis. s. i. anīas. quod est erroneū nec intelligis quantū iniuriā faciatis vestro conditori supple puerendo ordinem ab eo institutū Ille em̄ conditor voluit humanū genus prestare. i. p̄cellere oībus terre-

suppellectilis possessione videat. Et alia q̄dem suis reb' p̄tenta sunt Vos autē deo mente consiles ab rebus infimis excellentis nature ornamenta captatis nec intelligitis quantū conditori v̄ro faciatis iniuriā. Ille gen' hūanū terrenis omnibus p̄stare voluit. Vos dignitatez vestrā infra queqz īfima detruditis. Nā si omne cuiusqz bonū eo cuius est p̄stat esse p̄ciosi' cū vilissima rez vestra bona esse iudicatis. eisdem vosmetipsos v̄ra existimatiōe submittitis: qd̄ q̄dem haud īmerito cadit. Hūane q̄ppe nature ista conditio est vt tū tū ceteris reb' cum se p̄gnoscat excellat. eadem tū īfra bestias redigat si se nosse desierit. Nā ceteris animantibus sese ignorare natura est. hominib' v̄o vitio venit

nis. sed vos detruditis vestram dignitatem infra queqz rez infima. quod probatur ex hoc. Nam oē bonum est p̄ciosius eo cui' est bonum. cū vos iudicatis vilissimā rez sicut esse dona fortune sunt v̄ra bona vos submittitis i. subjacitis vos metipsos eisdem vestra estimatiōe. i. op̄nitione. et hoc si īmerito cadit. i. accidit homini nam illa ē conditio humane naturae q̄ tū. i. tunc tū excellat ceteris rebus cum se cognoscat. eadem tū natura hūana redigat īfra bestias si desierit se nosse. nam ceteris animantibus natura ē īgnare sese. sed hominib' vitio. i. p̄uēit ex vitio. ¶ Nota q̄ homini est īfinitū. p̄p̄riū bonū qd̄ ē recta rō q̄

semper deprecatur ad maius in cuius actu et speculatione cōsistit felicitas. qz sapiens maxime est felix. x. ethi. et homo curans intellectum deo amātiſsimus videt ibidem. rō non est querendum bonum hominib' in rebus externis. Nota q̄ homo in mente et rōne ē similis deo. qz fm̄ Sen. ratio nihil aliud est q̄ pars diuini spiritus in corp' hūanū. Et dicit idē q̄ anim' rectus ē q̄si de' in humano corpore hospitat'. Et idē dicit Disce pot' aīaz extollere in immensum. nobilis enī et generosa res est. ¶ Nota q̄ ho-

Liber secundus

mo seipm ignorans deterior est bestia. Un Boe in tractatu de summo bono allegas pmetatorē dicit. Ue vobis hoibz q̄ de nūero bestiarz cōputa ti estis diuinū qd̄ in vobis ē nō cognoscētes ppter qd̄ ad supiora a scēdi/ eis z deo siles estis. Et subdit. Diuinū aut̄ in hoie vocat intellectū z rō nem. ¶ Nota q̄ nūq̄ phibet vnū z idem esse nobili⁹ z ignobili⁹ qd̄ diuer sificat fm cōditionē seu p̄sideratōez. Un Quis homo fm se z simplr sit nobilior be stijs. tñ in q̄tū defie ab aliq̄ qd̄ sibi debe tur fm naturā. s. cog noscere se qd̄ n̄ deo bestijs sic ē igno bilior bestia. ¶ Quā ūo late pr̄. Hic phi losophia peludit ma nifestū errorez hoim. dicens. O hoies q̄ late patet v̄ error q̄ existimatz aliqd̄ pos se ornari ornamentis alienis. sed illud fieri neq̄t. Nā si aliqd̄ lu ceat ex appositis sibi z nō expulcritudine ppria. tūc appositā il la laudant. sed illud qd̄ ē velatū z rectum appositis illis. illd̄ n̄ hilomin⁹ pdurat id est pseuerat in sua feditate. i. turpitudine. ¶ Notast aliqd̄ est feridū in se. et feriditas nō tollit p̄ ornatū extrinsecū. vñ dicit po eta. Aurea nobilitas lutea si vestiat ollā Non ideo sequit̄ hāc mī eē lutū Et qdā clerice⁹ ridens mulieri q̄renti vtrū esset pulchra dixit. O dñā pul chra sunt tibi appēsa. ¶ Ego ūo nego illud esse bonū. Hic ponit tertiāz rōnem q̄ talis est. Illud non est multū appetendum qd̄ nocet possidentē sed diuitie sepe nocuerunt possidentibz. quod declarat ex duobz. ¶ Primo qz diuitie faciunt possidentes de se falsa opinari vel existimare. Scō qz faciūt possidētes amissa securitate timere. vñ dicit in lra. Ego phia nego illd̄ eē bonū qd̄ nocet hñti. nū id mentior inq̄es mīne. atq̄ p̄ certe. diui tie p̄sepe nocuerūt possidentibz. qz q̄sq̄ hō eo q̄ ip̄e ē auid⁹ maḡ aliēi er̄z ip̄e putat illū boiem solū dignissimū q̄ hz. i. possidet qd̄q̄ v̄sq̄ est auri z

Metrum quintum

gemaz. Tu igitur hō q̄ in diuitijs p̄stitur? nūc primis de gladiū. **Ep.** Et
prum h̄ intraſſes callē. i. ſemitā hui⁹ vite rāq̄ viator vacuus coram la-
trone ſecur⁹ cantares. Tūc inuehitur p̄ra diuitijs. **S.** p̄lara beatitudi-
nē opū mortalitū. l. loquitur h̄tronicē. q. d. minima p̄lara quā tu hō cū ade-
ptus fueris ſecur⁹ es deſiſtiſ. ¶ Hora diuitie nocent h̄nti. **Un̄** **Arſto.**

ne securus cātares. **Q** p̄clara opū
mortaliū beatitudo, quā cum ade/
ptus fueris securus esse desi stis.

Petrum q̄ntum libri secūdi.

Elixir niniū prior etas

Contenta fidelibus aruis

Nec inerti perdita luxu

Facili que ſera ſolebat

Ieiuna soluere glande

Nec becbica munera norat

Liquido confunderemelle

Mec lucida vellera serum

Tyrio miscere veneno

Somnos dabit herba salubres

Notum quoq; lubricus amnis

primo et bi. dicit Ta
le qdē errorē habent
dona q̄ multis p̄iū
gunt detrimēta ex
ipsis. multi em̄ p̄pter
diuitias pierū

¶ Nota q̄ mali tñ
diuites reputant eē
dignos. vñd̄ d̄r Am
bros. Ita incubuerūt
mores hoīm i admi
ratione diuitiarū vt
nemo nisi diues pu
tetur dign⁹. ¶ Nota
diuite non reddunt
hoīm securū. Vñd̄
luuenat poeta. Pau
ca licet portes argen
ti vascula puri. No
cte iter ingressus cō
tū gladiūq̄ timebis
Et nō ad limē tre
pidabis arūdis ym
brā. Carabat vacu⁹.

coīa latrone viator. Et Sen. xliij. epist. di. Nondū latro trāsmittit etiam
in oblecta via paupī par ē. z Sen. lxxij. eplā. dicit. q̄quis se multū for
tune dedit ingentē sibi viam p̄urbationis fecit. Una hec via est ad cura
vadendi. externa d̄spicere. z honesto cōtentum esse

De trum qntum secundi libri.

Elix nimium por etas q^d incipit q^d n^um^u metru^m bul^u secundi q^d
 d^u penitaci^u ab inuetoze. Anapesticu^m a pede p^ostante. 7 est dime
 trū q^z q^utuor pedū. nam duo pedes vñū metru^m p^ostiuūt. 7 est ca
 talecticū quia in q^uto pede vna syllaba deficit ad p^olemicū metri. In q^u
 metro p^obia cōmendat priuā etatem q^u erat sine cupiditate diuitiarū de
 plangen. Io presentem etatem in qua dñat 7 regnat auaricia. Primo q^u cō
 mēdat etate antiquoz. s^cbo n^ostrā etatem deplagit ibi. Utinā mō. Pri
 mo dicit. Prior etas nimium felix fuit p^ontia fidelib^u aru^us. i. fidelis agricul

Liber secundus

tura nec fuit p̄dita. i. dep̄anata (nec luxu. i. graui sup̄fluitate q̄ etas so-
lebat soluere. i. remouere sc̄ra. i. tarda ieiunia facili glāde. i. vli fructu. nec
illa etas noiat. i. nouerat p̄fundere. i. miscere bachica misera. i. vina. liqui-
do melle ad faciendū melliteratū sicut mō sit. nec etiā nouerat miscere. i. i-
tingere. lucida vellera. i. albā lanā. sc̄rū. i. illoz populoz. tyro veneno. i.
sanguie cōchilioz. q̄

rū copia apud tyroz
inuenit ad faciendū
purpureū colorē. her-
ba dabat eis salu
bres sōnos. non em̄
dormiebāt in lectis
eburneis. sed in her-
bis. z lubris. amnis
id ē labilis aq̄. dabat
eis portū et p̄m̄ illa
arbor altissima da-
bat eis ymbras. id ē
ymbras habitatio-
nes. nō em̄ in domi-
bus z in curiosis edi-
ficijs habitabant.

Rōdū hospes aliq̄s

ex̄is secabat. i. diuidebat nauigādo. alta. i. p̄funda maris. q̄ adhuc si erat
v̄sus nauū. nec mercedo v̄ndiq̄ lectis. i. collectis. viderat noua l̄ra. i. alie-
nas terras q̄ manebant in patria. nūc in illa etate tacebāt sc̄ra classica. i.
tube vel cornua vocantia hoies ad bellū. dicta classica a calo q̄ est voco
neq̄ cruoz fusus acerbis odijs tinxerat. i. madidauerat horrida arma. q̄
tunc nō erat v̄sus armoz. q̄d em̄. i. p̄pter q̄d hosticus furor vellet prioz ar-
ma mouere cū videret sc̄ra vulnera. nec videret vlla p̄mia sanguis. q̄ nō
hil erat. p̄q̄ pugnaret. ¶ Nota circa hoc q̄ dicit prioz etas. q̄tuor etates
distingunt fm̄ poetas. In prima fuerūt hoies boni z simplices pauc̄
p̄tenti q̄ comodebāt glādes. bibebāt aquā. nō colebāt vineas. h̄ae etates
vocabāt poete aureā. z erat sub saturno. de q̄ boe. loquit in l̄ra. Secūda
etas dicebat argētea q̄ erat sub ioue cū hoies maḡ astuti inuenerunt agr̄
culeurā. z ceperūt inhabitare domos z plātare vineas. Tertiā etatē vo-
cabāt enēā in qua hoies p̄pter p̄riā curā rerū ceperūt alios depellere. ce-
se aliq̄liter malicie dare. Quartā etatē vocabāt ferrēā q̄ inrantū abun-
dabat malicia z auaricia hoim q̄ nec fides nec iusticia mās̄ in terra. in
q̄ etate nos sum̄ quā in fine boen̄ deplāgit. ¶ Nota circa h̄ q̄ dicit in-
er̄ luxu q̄ inertiā z oc̄i sunt cā luxurie. ¶ In poeta. Ois sit tollas perire
cupido. artes. ¶ Itē. Nota. Querit egist̄ q̄re sit fact̄ adulter. In p̄m̄pio

q̄ v̄s bat. prioz
et. v̄s bat.

Prosa sexta

est. qz desideriosus erat. Est autem triplex luxuria ex de scholarium disciplina
qda p'stitit in coitu qda in crapula. 2 qda i vestitu. 2 qlibet e fugienda:
Flora circa h q dr. lucida vellera ferri. Seres iur qda hoies apud quos
p'p'it lana de arborib. fila g q a p'mib q dicunt h'obices opant. illa vo
cat hic lucida vellera. q Flora q dicit e p'mis venenosus in cui sanguine

Utinam modo nostra redirent

In mores tempora pulcos

Sed senior ignibus ethne

Fervens amor ardet habendi

Hec quis primus fuit ille

Auri qui pondera tecti

Gemmasq latere volentes

Preciosa picula fodit

Prosa sexta libri secundi

Uid aut de dignitatib' poten

tiaq differa qsum' vos hedi/

gnitatis ac ptatis isciy celo erequa

tis q si i improbissimu qnq ceciderit

q incedia flamis ethne eructuatib'

ardet. Hec qd fuit ille q prim' fodit. i. effodit p'dera tecti auri. i. abscondi

ti 2 effodit gemas volentes latere q sur picula qz multi ppter eoz p'osita

re picula incidunt. q Flora Sen. in libro de consulatione scienciaru comendat

prioritate dr. O felix prioritas q tot prulit sapientes qbo velut stel ful

gentib mudi tenebras irradiaret sz heu nuc aliq terreis curz iserunt aliq

ipa dignitatez abito iardescat ois pe circa studiū sapie elaguelcunt. Flo

ra q ethna e mons sicile q frequer ignib iardescit. ad cui' sititudine bz

se auaricia 2 cupiditas hoim q insatiabilis nuq penie' extinguit. vii tul.

in li. de fi. bo. 2 ma. dr. Cupiditates hoim sunt insatiabiles q no mo sin

gulares. sz vniuersas familias euerunt. Et cupiditatib em odia seditoes

discordie bella nascut. ex qb' vira amantissima necesse e efficit. Prosa. vi

Uid aut 12. Hec est sexta p'sa huius secundi in qua p'bia ondit q

dignitates 2 p'tates n sunt magnope appercede. 2 primo pbat. intitu

de dignitate 2 p'tate si l' s'co de p'tate diuisim. ibi. q ho. tertio iterato sit

o dignitate 2 p'tate. ibi. ad hec. P'io. intendit rones. talis. Illa n sunt mal

tu apperceda q cu adueniunt malis faciunt deteriores. 2 bonos no efficiunt

meliores. sed dignitates 2 p'tates hmoi sunt sicut declarat in tra. sigit 12

ya dr sic qd differa. i. dicit de dignitatibus q p 2 potentia qsumus vos

intingitur purpura.

Alij dicunt q sit ge

nus coebillioz in d

ru sanguine intingit

purpura. qru coebil

liorum copia inueni

ent apud thiru in in

sula q Uti nam mo

nostra redirent. Hic

p'bia deplagit pntez

etate dicit. Utinaz

nra tpa. i. p'ditiones

nri tpi. rediret mo

. i. redigerent in pul

scos mores. i. i morel

antiqs. sz heu no est

tra sz amor. i. deside

riu hndi. feruens se

nior. i. piculior igni

bis ethne illi' mores

Liber secundus

inseci i. ignari vere dignitatis et potestatis exequatis id e. assumilatis. cda
id e. summo bono. que si seciderint in quenq. improbilissimū id e. vidossifi-
mum. que incēdia erōne illius mōis dederint tantas strages. i. pericula
flāmis cructuantib. i. exēnab. Et q. diluuiū dederit tātas strages sic
ill. mali quibus adueniūt dignitates. q. si diceret. plura mala. pueniūt ex

dignitatib. et p. r. t. b.
maloz q. ex incēdio
ignis vt. diluuiū flu-
uij. Et subdit p. b. a.
vt. p. sicut arbitror te
meminisse vestri ve-
teres. i. antiquos ro-
mani. cupierūt abole-
re. i. delere impiū cō-
sulare. i. dignitatem
psularem ppter sup-
biam cōsulū q. d. im-
perii cōsulare fuerat
p. n. c. i. p. u. i. b. t. a. t. i. s.
q. r. o. m. a. n. i. l. i. b. e. r. t. a. t. i. s.
q. u. e. b. a. n. t. s. u. b. cōsulib.
q. s. u. b. r. e. g. i. b. u. s. q. r. o-
m. a. n. i. e. t. i. a. p. r. i. a. b. s. t. u-
l. e. r. u. n. t. d. e. c. i. u. i. t. a. t. e. n. o

quod diluuiū tantas strages dede-
rit. Lerte vt. meminisse te arbitror.
psulare impiū quod libertatis p. r. i.
cipiū fuerat ob supbiā. psulū v. f. i. ve-
teres abolere cupierūt. Qui ob eā/
dem supbiam p. r. i. regum de ciuita-
te nomen abstulerant. At si quādo
quod perrarum est p. r. o. b. i. s. honores
deferantur. Quid in eis aliud q. p.
bitas vtentiū placet. Ita sit vt non
virtutibus ex dignitate sed ex virtu-
te dignitatib. honor accedat.

men regū ppter eandē supbiā. i. regum. Et quo patet q. dignitates fa-
ciunt malos deteriores. Si autē p. r. a. t. e. s. et dignitates deferantur p. r. o. b. i. s.
quod p. r. a. r. u. m. est quid in eis aliud placeat dignitatibus q. p. b. i. t. a. s. vtentiū.
q. d. n. i. l. i. t. a. f. i. t. p. p. t. e. r. h. o. c. f. i. t. v. t. v. i. r. t. u. t. i. b. u. s. n. o. n. a. c. c. e. d. a. t. h. o. n. o. r. e. x. d. i. g. n. i. t. a. t. e.
tate. sed honor accedit dignitatibus ex virtute vtentiū. c. i. s. i. t. a. d. i. g. n. i. t. a. t. e. s. n. i. s. i. l. b. o. n. i. a. d. i. j. c. i. u. n. t. i. p. s. i. s. b. o. n. i. s. ¶ N. o. t. a. d. u. p. l. e. x. e. s. t. d. i. g. n. i. t. a. s. et p. o. t. e. s. t. a. s.
stas. Quedam mundana siue temporalis que consistit in bonis tēp. o. r. a. l. i. b. u. s. e. x. t. e. r. i. o. r. i. b. u. s. et in t. a. l. i. n. o. n. c. o. n. s. i. s. t. i. t. v. e. r. a. f. e. l. i. c. i. t. a. s. cū sit res p. e. r. s. a. m. u. l. t. a.
tis amaritudinibus. Aliā est dignitas et potestas anime siue spiritualis
que consistit in sciētijs et virtutibus. et illa nō potest superari vicio. nec
aduersitatibus nec p. s. p. e. r. i. t. a. t. i. b. u. s. in qua consistit beatitudo et beata v. i. t. a.
Unde Ambro. in li. de officijs dī. Dico beatam vitam consistere in al-
t. i. t. u. d. i. n. e. s. a. p. i. e. n. t. i. e. i. d. e. s. t. s. u. a. u. i. t. a. t. e. c. o. n. s. i. e. n. t. i. e. et in v. i. r. t. u. t. i. s. s. u. b. l. i. m. i. t. a. t. e. ¶ N. o. t. a. q. i. n. s. e. c. i. i. d. i. g. n. i. t. a. t. e. s. et p. o. t. e. s. t. a. t. e. s. m. u. n. d. a. n. a. s. a. d. e. q. u. a. n. t. c. e. l. o. q. u. i. a.
non recte iudicant. Iudicant enim s. m. c. o. n. c. u. p. i. s. c. e. n. t. i. a. m. et non s. m. r. e. i. v. e. r. i. t. a. t. e. m. I. m. p. e. r. i. t. i. e. n. i. m. v. e. l. u. t. a. l. o. n. g. e. d. i. s. t. a. n. t. e. s. a. v. e. r. i. t. a. t. e. s. p. e. c. u. l. a. n. t. u. r.
p. r. i. m. o. e. l. e. n. c. o. r. u. m. ¶ N. o. t. a. q. m. a. l. i. d. i. g. n. i. t. a. t. i. b. u. s. e. t. p. o. t. e. s. t. a. t. i. b. u. s. p. r. e. d. i. c. i. t. u. r. p. l. u. s. n. o. c. e. n. t. q. i. g. n. i. s. v. e. l. d. i. l. u. u. i. u. a. q. u. a. r. u. q. u. i. m. a. l. i. d. i. g. n. i. t. a. t. e. s. u. a. et p. r. a. t. e.

Prosa sexta

extollunt in supbia. alios iugo seruitutis opprimendo. p q exequendo mouent
bella qd humanum gen^{us} plus offendit q igne vel diluuiio ¶ Nota ciuitas
romana a tpe romuli sui p^{ri}mitiui a regib^{us} erat gubernata. postea roma/
ni exigete malicia et

Que ho est ista v^{ra} expetibilis ac
preclara potentia? Nonne o terrena
aialia consideratis qbus q p^{ro}sidere
videami. Nū si iter mures videres
vnu aliquē ius sibi ac p^{ro}ptatem p ce/
teris vendicantē quāto mouereris
cachinno. Quid ho si spectes cor/
pus ibecilli^{us} hoie repire qas. quos
sepe muscularū quoq^{ue} vel morsus
vel in secreta q^{ui} reptantiū necat i/
troitus. Quo ho q^{ui}q^{ue} ius aliqd in/
quēpiam nisi in solū corpus et qd ē
isra corpus est fortunā loquor pos/
sit exercere. Nū q^{ui}q^{ue} libero impera/
bis aio. Num mētez firma sibi rōne
coherētē. de statu p^{ro}prie qetis amo/
ueb is. Lū libez qndā virū suppli/
cijs se tyrānus adactuz putaret. vt
aduersuz se facte piuratōis p^{ro}scios
proderetlinguā ille momordit at/
q^{ue} abscidit. et in eos tyranni seuien/
tis abiecit. Itaq^{ue} cruciat^{ur} quos pu/
tabat tyrannus materiā crudeli/
tatis vir sapiēs fecit esse virtutis.

supbia regū ipos de/
leuerūt et cōsules in/
stituerūt. q etiaz p^{ro}p^{ri}e
eoz supbia erāt abie/
cti. Et q patz q dⁱu/
gnitas et p^{ro}p^{ri}as malo/
rū eos efficit p^{ro}iores
¶ Nota honor nō de/
be^{re} alicui rōne digni/
tatis s^{ed} poti^{us} rōe p^{ro}u/
tis. vnde Aristot. iij.
ethi. Nō erit vtiq^{ue} dⁱu/
gn^{us} honore p^{ro}au^{us} c^{on}/
stans. p^{ro}utis em p^{ro}ie/
mū honor ē. Unde
sim p^{ro}itātē solus bo/
nus est honorādu^s
¶ Que ho est ista.
Hic p^{ro}bia p^{ro}bat spe/
ciali^{us} de p^{ro}ptate q non
sit multuz appētēda
duabus rōnib^{us}. scda
ibi. qd aut ē. Rō tal^{is}
est. Illa potestas nō
est mltū appētēda q
non est magne et for/
tis reputatōis s^{ed} tm̄
ē fragilis et imbecill^{is}.
Sed p^{ro}p^{ri}as t^{em}p^{or}alis est
h^umōi. qz p^{ro} eam hō
nō p^{ro} supra aiām sed
tm̄ supra corp^{us} et sup
ea bona q corp^{us} sūt
hūano aut corpe ni/
hil est imbecilli^{us}.

Dicit q i lra Que est ista v^{ra} expetibilis. i. desiderabilis ac p^{ro}clara. i. no/
bilis potētia. q. d. nulla est. nonne consideratis terrena aialia quib^{us} videā/
mini p^{ro}esse. Si em iter mures videres vnu p^{ro} ceteris sibi v^{ro}dicantem. i.

Liber secundus

Surpantē ius ac prātē sup alios mures. o quāto cachinno. i. rītu tu mo/
 ueris. q. d. derisibile esset et tal' ē prās frenā. i. derisibilis q. n. extēdit se nē
 si ad corp'. Quid hō si tu spectes. i. p̄sideres. corp' ē. imbecilli'. i. debile'
 hoīe. q. d. nihil. q. s. hoīes sepe negat. i. interficit. morsus musculaz. i. puo
 rū p̄mū. uel etiā introit' in secreta. i. interiora hoīs. q. q. reptatū. i. serpen
 tū. q. vero. i. quō q. s.
 q. s. possit exercere ius
 aliq. d. in quēpiā nist
 in solū corp' et in for
 tunā. i. i bona fortu/
 ne q. sunt infra corp'
 q. d. nullo mō nūqd
 tu vnq. ipabis libe/
 ro aio. q. d. nō. nūqd
 tua mouebis de sta/
 tu p̄p̄le q. s. mēte sū
 bi firma rōe coherē/
 tē. q. d. nō. et hoc pro
 bat exēplo cuiusdā
 p̄bi q. nullis tormen
 tis ab h. potuit p̄p̄bi
 si ut illud faceret q. s.
 rō naturalis iudica/
 bat nō faciēdū. vñ dicit. Cū qdā tyrān' putaret se adactur'. i. p̄pulsurum
 supplicij quendā liberū viz. i. p̄m. ut ipse p̄derat p̄scios facie p̄iuratio
 nis aduersum se. ille liber hō linguā momordit atq. absēdit et abiēcit eā
 in nos. i. in faciē sententis tyrāni. Ita illos cruciat' q. s. tyrān' putabat eē
 materiā. i. eām crudelitatis. vñ sapiēs fecit eē materiā p̄cutis. q. s. p. vñ
 tute nō p. crudelitate ei reputatū est. ¶ Nota q. muscula est diminutiū
 hui' noīs musca. et p. musculā dat intelligere q. cūq. animalia venenosa vel
 p̄mes venenosos et ab isto loco recepit autor floz cū dixit. debili' quid sic
 mare q. s. nece muscula p̄dit. ¶ Nota q. anim' hoīs liber ē et cogi nō p̄t.
 vñ Sen. Errat si q. s. seruutē credidit trāsire in tortū hoīem. nō cū trāsire
 in aiām. q. libertas ē aiā. ¶ Nota q. hō liber et p̄stās nullis supplicijs vñ
 ei p̄t. q. dicit Sen. in li. de clemētia. Magni animi p̄p̄iū est placidum
 et tranquillū. et iniurias et offēsiōes sup̄bie despiciere. et p̄vñ eplā. triginta
 tyrāni socratē circūsteterūt nec poterūt aiām ei' fringere. ¶ Quid autē est.
 Hic p̄biā p̄t sedāz rōnem q. tal' ē. Illa prās n. mētū appetēda ē p. quā
 nemo p̄t facere q. s. nō possit i. ipm q. s. ipse p̄t in aliū. s. prās ipalis est
 hui' sicut in ista declarat ponēs duo exēpla de Buriside et Regib. Pri
 mū exēplū ē de Buriside. Burisides fuit fili' Reptini et mēre libia quē
 hospites suos mactabat. Hercules autē ap̄d ipm hospitatus ipm eē ma

Prosa sexta

erabat. Scdm exēplū est de regulo. Regul⁹ fuit p⁹sul roman⁹ q⁹ cū mītra
bella ingessit cū carthaginēsi⁹ multos ex eis captiuauit. s⁹ tādē d⁹ eis
fuit cap⁹. Ex q⁹ patz q⁹ q⁹d pōt aliq⁹ in aliū facere. pōt etiā illd ab alio
pati. vñ Catho. Victor⁹ a victo rē z p⁹ p⁹is nulla ē potētia hūana q⁹ h
intercipere nō p⁹. vñ dā lra Quid est q⁹ q⁹ possit facere i aliū q⁹ ipse nō

sis dignitatib⁹ ac p⁹tatib⁹ iness⁹ ali/
qd natural⁹ ac p⁹prij boni nunq⁹ pes
simis puenirēt: neq⁹ em̄ ibi solēt ad
uersa sociari. Natura respuit vt cō
traria q⁹q⁹ iūgant. Ita cū pessimos
plerūq⁹ dignitatib⁹ fungi dubiū nō
sit illud etiā liq⁹t: natura sui bona si
esse q⁹ se pessimis herere patiantur.
Qd q⁹dē de cunctis fortune mūeri/
bus digni⁹ existimari pōt q⁹ ad im/
p⁹bissimū quenq⁹ vberiora pueniūt

possit sustinere ab a⁹
llo. q. d. nihil. q⁹ de/
clarat. Nos accepi⁹
id ē cognouim⁹. Bu
siridē solitū. i. p⁹uerū
necare hospites ipm
fuisse mactatum ab
hercule hospite sup.
suo. Aliud exēplum
ponit Regul⁹ cōsul
roman⁹ p⁹les penoz
id ē carthaginēsiū ca
prof bello p⁹ecerat. i.
posuerat in vīcula.
s⁹ mor ipē p⁹buit ma⁹
n⁹ cathēis victoz. i.
carthaginēsiū. nun⁹
qd igit vllā putas eē

hois potētia q⁹ nō possit efficere neale⁹ valeat in se q⁹ ipē pōt in alio. q. d.
nulla hec reputāda est ei potētia. ¶ Ad hec si rē. Hic p⁹bat p⁹bia sit de di
gnitatib⁹ z p⁹tatib⁹. q⁹ nō hnt in se aliq⁹ naturale bonū ppter q⁹ sint ap/
petēde. Scdo oñdit q⁹ idē pōt pcludi de oibus bonis fortuitis. ibi. Po⁹
stremo. P⁹mo facit q⁹ dictū est. scdo oñdit falsam noiatiōē exteriorum
bonoz. ibi. De q⁹ etiā illud. Ratio quā intēdit ē illa. Illud q⁹ in se na
ruraliter ē bonū nō pōt ad iūgi pessimis. sed dignitates z p⁹tates pessimis
adueniūt. s⁹ rē maior declarat in lra. vñ dicit Si ipis dignitatibus z po
tētiatib⁹ inesset aliqd naturalis z p⁹prij boni. nūq⁹ puenirēt pessimis. ne
q⁹ em̄ aduersa. i. opposita solent sibi sociari. q⁹ natura respuit vt q⁹q⁹ con/
traria iungant. i. s⁹nt sit. cū q⁹ nō sit dubiū pessimos plerūq⁹ fungi. i. vt
dignitatibus. illud etiā liquet. i. manifestū est ipsa nō esse bona sui natu/
ra q⁹ se pessimis patiant⁹ herere. i. cōmaner. Qd q⁹dē dictū de dignita
tib⁹ z p⁹tatib⁹ digni⁹ pōt existimari de cūct⁹ munerib⁹ fortune q⁹. i. munera
vberiora. i. copiosiora pueniūt ad quenq⁹ iprobissimū. ¶ Nota q⁹ duplex
est bonū. vñ quod cōuertitur cū ente. z sic dignitates z p⁹tates liq⁹ ma⁹
lis adueniant tñ sunt bone. Aliud est bonū q⁹ est q⁹dā q⁹litas derelicta
ex bonis opatōib⁹ z vocatur bonum mōis. z sic dignitates et p⁹tates
bone nō sunt. quia vt plurimū pessimis sociantur

Liber secundus

De quibus etiam. Sic phia. pbat q bona fortuita nō possunt in suū ef
fectū. 7 sic p pns hnt falsam denotationē arguēdo sic. De qd ē naturatē
bonū efficit qd ē ppiū 7 expellit p̄rariū. sicut fortitudo facit fortē. veloci
tas velocē. sed bona fortune nō efficiūt qd videt ēē ppiū. qz diuitie non
faciūt diuitē cū nō restringāt auaritiā. nec potētia facit potētē. nec digni
tas dignū. ppter qd

diuitie false nominā
tur. Unde dicit illa
De quibus bōis for
titudinis illud etiam pu
to considerandum q
nemo dubitat illum
esse fortem cui spe
rēt inesse fortitudi
nem. 7 illum esse ve
locem cuiusqz adest
velocitas. 7 sic musi
ca facit musicos. me
dicina facit medicos
rhetorica rhetores.

Natura em̄ cuiuscū
qz rei agit quod sibi
est ppiū. 7 nō mis
cet effectibus cō
traria rerū. 7 vltro
id est sponte repellit
que sunt aduersa id
est p̄raria. atqz p cer
te nec opes. i. diuitie
queunt. i. possunt. re
stringere iexplētā au
aritiā hominū. i.
insatiabilem. nec po
tētia facit illū ppo
tem sui. i. potentem.
quem vitiōse libidi
nes retinent astrictū
insolubilibus cathe

nis. i. passionibus 7 dignitas collata improbis non modo. i. non tñ. non
efficit dignos. sed prodit 7 ostentat indignos. cur ita puenit q bona fortu
ne non efficiūt quod videtur eis esse ppiū. hoc est ideo quia vos hoies
gaudetis res sese aliter habentes qz videantur cōpellare. i. denominare

De quibus etiam illud cōsiderandū
puto q nemo dubitat esse fortē cui
fortitudinē inesse cōspererit. Et cui
cunqz velocitas adest manifestum
est esse velocem. Sic musica quidē
musicos. medicina medicos. rheto
rica rhetores facit. Agit em̄ cuius
cūqz rei natura qd propriū est. nec
contrariarū rerū miscet effectibus 7
vltro que sunt aduersa depellit At
qui nec opes inexplētaz restringere
auaritiā queūt. Nec potētia sui cō
potē facit quem vitiōse libidines in
solubilibus astrictū retinēt catenis
Et collata improbis dignitas nō
mō nō efficit dignos. sz pdit poti⁹
7 ostentat indignos. Cur ita proue
nit. Gaudetis em̄ sese res aliter ha
bētes falsis p̄pellare nob⁹ q faci le
rez ipsaz redarguūt effectū. Itaqz
nec ille diuitie. nec illa potētia. nec

Metrum sextū

falsis noīb; q̄ noīationes falsē redarguunt effectū ipsaz rep. Ita nec illē diuitie iure p̄nt appellari cū nō faciunt diuitē. nec illa potētia nec hec di- gnitas iure appellari p̄r. ¶ Hora q̄ diuitie nō faciūt diuitē. q̄ nō restrin- gunt auariciā. nā diuitie s̄m Sen. xxvii. epla. sunt p̄posita paup̄tas in le- ge nature. talis aut̄ paup̄tas s̄m legem nature excludit auariciā q̄ insas-

Postremo idem de tota cōcludere fortuna licet in qua nihil expetēdū nihil nature bonitatis inesse mani- festum est que nec se bonis semp ad iungit ⁊ bonos quibus fuerit adiū- cta non efficit.

Met̄ sextū libri secundi

Quim⁹ quātas dederit ruinas

Urbe flāmata p̄ribusq; cesis

Fratre q̄ quondā fer⁹ interempto

Matris effuso maduit cruore

Corpus ⁊ visu gelidū perrans

Ora nō tinxit lachrymis. sed esse

ensor extincti potuit decoris

Hic tū sceptro populus regebat

esse sibi nature bonitatis. i. natural. manifestū est q̄ fortūa nō adiungit se s̄p bonis ⁊ q̄b; fuerit adiuncta bonos nō efficit. ¶ Hora q̄ bonū fortune nō facit illud bonū cui addit. sicut musica facit musicū. ⁊ p̄tus facit vir- tuosum. Sed q̄ fortuna malos q̄b; aduenit nō facit bonos. patz. q̄ nihil nature bonitatis sibi inest. qualiter aut̄ mali malos faciunt boni bonos patebit in q̄tro huius p̄sa sexta.

Quim⁹ quātas. Istud est sextū metrū h⁹ sc̄bi q̄b; dicit saphicū ab inuētoze trochaicū a pedo p̄dāntē. ⁊ est vndeasyllabū. q̄ q̄libet huius p̄tinet vndecim syllabas. Et est acatalecticū q̄ nulla sylla- ba deficit a p̄fectiōez mēri. In q̄ metro p̄bia declarat p̄lexēplum q̄ di- gnitates ⁊ p̄tates malis adueniētes nō faciūt eos bonos. Et h⁹ declarat p̄ A rone q̄ q̄ro fuit potētor tāto fuit peior. tāgit aut̄ p̄bia q̄ttuor malis das neronis in hoc metro. Prima q̄ q̄ vbi romanā incēdit q̄ arit septe

stabilis ē. Natura ei paucis contēta est

¶ Hora q̄ dignitas improborū ostētat i/ probos. q̄ ip̄robo tā/ to a plurib; p̄gnosci tur q̄nto magis ino/ tescit ei⁹. vñū. ⁊ q̄n/ to aliq̄s in maiori di- gnitate p̄stituit tan/ to pl⁹ cognoscit p̄ter q̄b; dicit Sen. i. puer/ b̄ijs. Loco ignomi- nie apud indignus ē dignitas

¶ Postremo idē rē. Hic p̄bia ostēdit idēz posse cōcludi de oib; bonis fortūis. dices Postremo. i. finalit̄ li- cet hoc idē p̄cludere de tota fortuna in q̄ nihil est expetēdū. i. desiderādū nihil in/

Liber secundus

diebus et septem noctibus ut spectaculo illi ignis agnosceret quant' olim fuerat ignis qui troja capta arserat. Secundum malum est quod nero magnam patrem senatum sine ulla causa interfecit. Tertium est quod proprium fratrem occidit ut solus securus regnaret. Quartum est quod matrem suam occidit fecit ut videret locum ventris in quo iacuit. Dicitur in ista. Nonim? quantas ruinas. i. quanta pericula dederit nero

vibe supple romana si amara. i. celsa. q. p. et celsis. i. iocis patribus. i. senatoribus qui Hero quidam ferunt id est crudeliter. interempto fratre. ipse etiam maduit cruore matris effuso et designans eius crudelitatem circa matrem. de et ipse nero petras id est transiens visum gelidum corpus. i. infrigidatum corpus matris. non tamen p. i. i. madidavit. ora

id est faciem suam lacrymis. sed ipse potuit sine omnibus lacrymis esse celsus. i. i. i. de extincti decoris. i. interfecte matris qui decora sunt. tamen hic nero huiusmodi malus esse regebat populos sceptro. i. ipsa dignitate. hos inquam populos regit quasi phebus. i. sol veniens ab ortu extremo. videtur patet. i. abscondens radios suos sub vndas. et loquitur more poetarum. q. d. ipse regit omnes populos qui erant ab ortu solis usque ad occasum sicut regebat populos septentridones. i. septem stelle qui sunt in maiori vrsa qui dicuntur triones quasi teriones. quia illam plagam tenent gelidi. i. frigidi qui primus. plaga enim septentrionalis frigida est. q. d. regebat omnes populos aequinoctiales. et illos regebat notus. i. ille vero collateralis austro violentus. torret. i. cremat. sicco est. q. s. i. calore notus. in quas recessus ardentes arenas id est calidas. venit enim ille ventus a torrida zona. et id est calidus. q. d. Hero etiam regebat omnes populos australes. et sic per quatuor plagas mundi ostendit patet magna malicia. quia multa mala ex eo proveniunt dicemus. Deu supple dico esse graue sortis. i. eventum. quoniam iniquus gladius. i. iniquus patet addit seuo veneno. id est venenose crudelitati. Nota finem Aristoteli. v. ethi. principat' virtus ostendit malicia enim hominis vel perbitas ostendit principatu. sicut pater in nerone malicia et crudelitas in impio sue dignitatis apparuit. propter quod dixit Aristoteles. Seuissima est iniusticia hominis arma. Et vij. ethi. de. Sile est igitur appareit stricta homini iniusta. est enim deterior bestia decies milies. plura enim vitis mala facit homo malus quam bestia. Nota propter hec mala Neronis qui tangunt in ista

Quos videt patet radios sub vndas
Iphebus extremo veniens ab ortu
Quos primus septem gelidi triones
Quos notus sicco violentus estu
Torret. ardentes recoquens arenas
Celsa non tandem valuit potestas
Vertere pravi rabiem neronis
Iheu graue sortis. quotiens iniquus
Additur seuo gladius veneno

Prosa septima

multo plura ipse perpetravit. nam dicit philosophia tertio huiusmodi. *Prosa.* *Acro senes* ea familiare suum preceptorum coegit ad eligendum mortis arbitrium. et quod nero fuisse cruci delictum hominum. id seneca scripsit quidam libellus ad ipsum qui intitulatur liber de clementia in quo hortatur eum ad fugam crudelitatis et ad usum clementie qui liber sic incipit. Tibi scribere de clementia Acro cesar instituit.

Prosa septima libri secundi

Um ego scis inquā ipsa minū nobis ambitionē mortaliū rex fuisse dominatā. Sed materiam gerēdis reb' optauim' quo ne stus tacita senesceret. *¶* Et illa Atq' hoc vnū est qd p'stātes qdē natura mētes. sed nō dū ad extremam manū virtutū p'fectione perductas allicere possit. glorie scilicet cupido Et optimorū in rempublicā fama

Um ego scis i quā. Hic incipit septima prosa huiusmodi secundum in qua ostendit philosophia quod gloria mundana non sit melius appetenda. Et primo inducit boetium ostendere se non desiderasse multum predicta. scilicet potestates et dignitates nisi in quibus sunt materia rerum gerendarum. scilicet ostendit philosophia quod gloria sit perile hominum. et sit non multum apperenda scilicet ibi. Et illa Dicit primo.

Tunc ego boetius inquā. scilicet ostendit philosophia tunc ipsa scis ambitionem. scilicet cupiditatem rerum temporalium. de quibus dixisti minime nobis fuisse dominatam. sed bene optauimus materiam rebus gerendis quod ne periret non consensueret in nobis per tacita. scilicet non excitatas. *¶* Nota quod in sapiente non dominatur cupiditas rerum temporalium. quod philosophia inducit mobilis affluentie preceptum ex libro de placitis. Et Socrates cum athenis ad studium pergeret magnū pondus aurum in mare proiecit dicens. Verga te ne mergar a te. *¶* Nota quod materia rerum gerendarum sunt ista. sine quibus res perueniunt gerere non possunt et sunt ista. sapientia. auctoritas et potestas. Sine enim sapientia nihil perueniunt gerere ut de se patet. Res etiam gerenda auctoritate ornatur quod homo autem libere audit et facili ei creditur. potestas vero mali depulsum et boni extollit. Hanc materiam boetius desiderans potestatem et dignitates quesivit. *¶* Nota quod boetius materiam dignitatis et potestatis idem quesivit. ne stus sua tacita senesceret. id est ne dum ipse ad senectutem perueniret. Viri sua tacita essent dum nullum aliquid loqueretur de laude sue virtutis vel scriberet. Tunc enim viri tacita senescit quod non agit aliquid ut aliquid loquatur. et dum nihil scribitur de suis beneficiis. quod per habere esse perficit et operum eius laudabile reddit.

Et illa atq' hoc vnū est. Hic philosophia ostendit gloriam mundanā non esse appetendam. id est primo permittit quod cupido glorie multos allicit. scilicet probat eam esse exile et vanam. ibi. Quam terre ambitum. primo de sic. Ex quo boetius quidam

Liber secundus

q̄sunt dignitates et p̄ates ne p̄tus sua tacita p̄senseret. videt q̄ ista p̄p
laude et gl̄iaz q̄sunt. id ē p̄bia. Hoc vñ ē. s. cupido gl̄ie et fama optioz
meritoz i rēpublicā q̄ fama possit allicere mētes hoim natura p̄stātes. i.
excellētes. sed nō dū. i. nō adhuc p̄ductus ad extremā manū p̄fectōe p̄ru/
tū i. ad summā p̄fectōez. q̄ fama et gl̄ia q̄ sit exilis et vacua toti p̄der/
id ē p̄ciositas. sic cō/
sidera ex sequētibz

¶ Nota q̄ cupido va
no gl̄ie mltos allicit
et delectat. vii Sen.
lxi. eplā dīc̄ illō p̄
cipue nos ipedit qd
cto nobis placemus
si iuim' q̄ nos boz
nos vltos dīcāt. qui
prudētes q̄ scōs. n̄
sum' modica laudat
one p̄cti. q̄cqd i nos
adulatio sine pudore
p̄gesserit tāq̄ debi/
tū putam'. optimos
nos cē sapiētissimos
q̄ affirmātibz assen/
tim' cū sciam' nos se
pe mltā mētiri adeo
q̄z idulgē' nob' vt
laudari velim' in id
cui dū maxime facim'.

¶ Nota q̄ duplex ē bonitas mētis. s. natural' et
acq̄sita. Naturalis bonitas est fm quā aliq̄ naturat' sūt p̄j māsueti soz
brii et casti. sed hec bonitas si nō emēdat' virtute et sapia cito extollit' ho/
minē ad inanē gl̄iam. Alia ē bonitas acq̄sita exercitio p̄turi et scioz q̄ nō
pmittit hoim extolli vana gloria. qz sapiēs fructū suū ponit in cōsciētia
Stultus autē in laude fm q̄ acrobii. Ido dīcāt p̄bia q̄ cupido gl̄ie allē
et mētes natura p̄stātes nōdū adhuc p̄tutib' p̄fectas. ¶ Nota q̄ fama ē
freqns laus optioz meritoz in rēpublicā. Sed gl̄ia ē clara noticia cum
laude. vel gl̄oria est late patēs p̄conū. i. annūciatio. ¶ Om̄ terre ābitū.
Hic p̄bia ondit gl̄iaz mūdānā eē exilē nec mltū appētēdā. Primo ondit
hoc ex p̄e spaciū in q̄ dilatat'. Secō ondit hoc ex diuersitate nationū ad
q̄s nō diuulgat'. Tercio ondit idē ex diuersitate mox p̄pter q̄s de eodem
p̄ue iudicat'. Quarto ondit idē ex breuitate duratōis. p̄pter quā n̄ p̄petu/
at'. sed aibi. Adde q̄ hoc. tertia ibi. Quid q̄ diuersaz q̄ra ibi Sz q̄m/
tos. Primo intēdit talē rōnem Latitudo fame p̄sistit in latitudine terre

meritoz. Que q̄ sit exilis et totius
p̄deris vacua sic cōsidera. Om̄
terre ambitū sicuti astrologicis de/
monstratōib' accepisti ad celi spa/
ciū p̄ūcti p̄stat obtinere rōez id ē vt
si ad celestis globi magnitudinē cō/
ferat' nihil spaciū p̄orsus h̄re iudi/
celi. Huius igit tā exigue in mūdo.
regionis quarta sere portio ē sicut
ptolomeo probāte didicisti q̄ a no/
bis cognitis aiantibus incolat' hu/
ic quarte si quātuz maria paludesqz
premunt quātumqz vasta regio di/
stendit cogitatione subtraxeris vir

Prosa septima

sup quā dilata. sed terra nō ē lata sup qm fit dilatatio fame. sicut declarat
 in lra. g fama late nō pōt diffundi. z p pñs ē exilis. z nō multū appetē
 da. vñ dicit in lra. Tu accepisti. i. didicisti. astrologis demonstratiō: bul
 oēm ambitū terre. i. spatiū terre. obtinere. i. hñc rōez puncti. ad spaciū celī
 id ē ad magnitudinē celestis globi. ipa iudicet propterea nihil spaciū habes
 re. huiusmodi tū cūque angustissima inhabitandi hoib' area
 regitōis. i. terre i mun
 do fere quarta portō
 id ē q̄rra ps ē. q̄ inco
 la. i. inhabitat ab ani
 mātib' nobis p̄gnī
 tis sicut tu didicisti a
 proleomeo h' pbāte si
 subtraxeris cogitatiōe
 huius quarte pti terre
 quātū maria z paludes p̄mūt. i. occupāt. z q̄ntū vasta. i. āpla regio distē
 dit sit. i. siccitate. tūc vñ relinq̄ hoib' angustissima area. i. artissim' loc'
 inhabitandi. in hoc g q̄dam minimo pūcto. i. mima portioē terre. vos ho
 mines circūsepti atq̄ p̄clusi cogitatis de p̄mulgāda fama. de p̄ferēdo. i.
 exollēdo noīe. i. fama. z hoc fit inutilit. s' qd habeat. i. pōt hñc glia amplū
 q̄ p z magnificū q̄ artata ē tā angust' teriguis limitib'. i. termis. q. d. nī
 hil h' magnificū. ¶ Nota terra respectu celī nō ē alie' q̄ntitatis sensibīl'
 s' habet se sicut pūct'. qz orillon q̄ terminat visū nīm diuidit celū i duo me
 dia. qd nō ēēt si terra in p̄p̄tatiōe ad celū hñet aliquā q̄ntitatē. Itē si terra
 esset alie' quantitat' sensibīlis respectu celī. tūc stelle nō sp̄ apparerēt no
 bis eiusdem q̄ntitatis. qd patz falsum. qz in ea pte vbi terra esset magis
 gibbosa z p̄p̄inquoī celo apparerēt stelle maiores. z opposita pte mino
 res. Itē mima stella fixa visu notabil' est maior tota terra. si g talis stella
 appareret nobis exītib' in terra sicut pūct' multo magis terra respectu ce
 li erit sicut pūct'. Itē pūct' ē q̄ddam indiuisibile. a q̄ linea eq̄līter distās
 facit circulū. z quia celū ex oi pte equalit' distat a terra. ideo terra respectu
 celī h' se sic p̄iectus. ¶ Nota q̄ tres ptes terre sunt inhabitabiles. vna p
 pter nimīū calozē. due ppter nimīū frig'. sed q̄rra ps q̄ ē r̄p̄ata in calidi
 tate z frigiditate a nobis inhabitatur. sed qz adhuc nō tota inhabitat' p
 pter maria z paludes. z ppter nimīā siccitatē. ideo dicit p̄bia q̄ quarta ps
 fere ē inhabitabil'. Vel dicit fere s̄m alios. qz est solis nō facit torridā zo
 nā totaliter inhabitabilē. cū qdā ciuitas dicta Arim supra quā proleme
 us dī fundasse astrolabiū directē sicut ab eq̄noctiali. dī inhabitabilis. qz
 est grauis inhabitatiōis. sed vltia equinoctiale oīno est inhabitabil'. ppter ni
 mīū calozē. Itē dicit quartā pte terre inhabitari ab animantib' nobis inco
 gnitis. hoc forsā dicit ppter antipodes si sunt q̄ nobis sunt ignoti
 ¶ Adde q̄ hocipm. Hic p̄bia oñdit gloriā nō esse appetēdā ex diuersitat'

Liber secundus

te nationū ad q̄s non diuulgatur intendens talē rōnem. Diuerse nationes
z diuersa idiomata non solum impediunt p̄mulgatiōem hoīm sed etiam
vrbium. sed in terra habitabili sunt diuerse nationes diuersorum idiomat
tum. ergo p̄mulgatio fame p̄ talia impedit. z per consequēs non ē multū
appetenda. vnde dicit in lra. Adde predictae rationi q̄ hoc ip̄m septum .i.

spacium breuis ha
bitaculi id ē p̄u spa
cij in quo nos habi
tamus. incolunt. i. i/
habitant. plures na
tiones. i. gētes distā
tes. id ē. idiomate z
moribz. z ratione to
tus vite. id est rati
one modi viuendi ad
quas non potest per
uenire. non modo .i.
non cū fama singu
lorū hominū s; etiā
nec fama vrbū. tūz
id ē tam difficultare
itinerū. i. viarum. cū
id est tam diuersita
te loquēdi. i. idioma
tum cum. i. tam iso
lentia. i. iconfuetudi
ne cōm erij. quia ali
qui homines nō cō
sueuerunt cum alijs
cōmunicare in com

Adde q̄ hoc ip̄m breuis habitaculi
septū plures incolūt nationes: lin
gua moribz totū vite rōne distātes
ad quas tū difficultate itinerū. tūz
loquēdi diuersitate. tū p̄mertiū inso
lentia: nō mō fama hoīm singulorū
sed ne vrbū q̄dez puenire q̄at. Et a
te deniq; Marcus Tullij sicut ipse
quodā loco significat nō dū cauca
sum montē rōane reipublice fama
trāscēderat. z erat tūc adulta p̄ his
etiā ceterisq; id locorū gētibz formi
dolosa. Vides ne igit q̄ sit angusta
q̄ p̄pressa gloria: quaz dilatare lac
propagare laboratis. An vbi ro
mani noīs trāsire fama nequit. Ro
mani hominis gloria progrediet.

meritis. quia etate. i. tpe Marcus tullij sicut ipse Marcus tullius signifi
cat quodam loco. i. in quibusdam suis scriptis. fama romane reipublice
nondum trāscēderat caucasum montem. z tamen fama romanorū erat
adulta. i. ab antiquo nota. etiam formidolosa p̄ his talibus hominibus
z ceteris gentibz. i. locorum circa caucasum montem. vides ne igitur q̄
angusta sit gloria q̄ comp̄ssa. i. in modicum redacta. quam laboratis di
latare z p̄pagare. an pronunquid gloria vnius hominis romani illic p
gredietur. i. proueniet. vbi fama romani nominis id ē romane vrbis. ne
quit trāsire. q. d. non. q̄ Nota partem terre habitabilē vocat septum. q̄
est septa i. circumdata mari. Vnde lincon iensis in tractatu suo de spera
z etiam Macrobius dicunt q̄ quarta portio nostra habitabilis vndiq;

Prosa septima

ingitur mari ¶ *Flora* q̄ insolentia fin Seneam est species false magnitudinis. sed fin *Huguitonem* insolentia est superbia vel fatuitas. in p̄posito autem potest exponi pro inconstitutine. et tunc dicitur ab in q̄d est non. et soleo quod est consueco ¶ *Flora* q̄ caucalus ē mons quidaz situs in parte septentrionis ad quem non pueniat fama romane urbis

Quid q̄ si diuersarum gentiū mores inter se atq̄ instituta discordāt vt quod apud alios laude apud alios supplicio dignum iudicetur.

Quo fit vt si quem fame predicatione delectat huic in plurimos populos nomen proferre nullo modo pducatur. Erit igit puagata inter suos gloria quisq̄ p̄tē. et intra vniū gentis terminos p̄clara illa fame immortalitatis coartabitur.

licet parthis et alijs gentibus assidentibus fama romanorū erat formidolosa. id est formidabilis

¶ *Quid q̄ diuersarū* hic ostendit gloriā mundanam esse extem ex parte diuersitatis morum propter quos de eodem ap̄ diuersos cōtrarie iudicatur. et intendit talem rationem. Contrarietas institutio nū et legum impediunt fame dilatationē sed homines contra

riarum institutionum et legum terram inhabitant. ergo diuersitas institutionum et legum impediunt dilatationē fame. et per consequens nō est multum appetēda. Unde dicit in littera. Quid supple ē iudicandum q̄ mores et instituta et leges diuersarum gentium inter se discordant vt illud quod apud alios iudicetur dignum laude. apud alios iudicetur dignum supplicio. quo fit. p̄pter quod. vt si predicatione. i. dilatatio fame delectat quem. i. aliquem. nullo modo conducatur. i. laboret p̄ferre nomen. id ē famam suam in plurimos populos. quia licet ab aliquibus laudaretur ab alijs tamen vituperaretur. Erit igitur quisq̄ cōtētus gloria puagata id est dilatata inter suos. Et ista p̄clara immortalitas fame. et loquitur hyronice. quia non est p̄clara nec immortalis illa. coartabitur. i. cōstringetur intra terminos vniū gentis. id est vniū idiomatis ¶ *Flora* q̄ tāta est diuersitas morum in gentibus. q̄ illud quod reputatur apud alios laudabile apud alios reputatur vituperabile. Reputatur enim apud syrios laudabile comedere parentes mortuos ne comedantur a vermibus in terra quod apud alios extraneos est execrabile. Similiter apud iudeos reputatur laudabile ducere uxores con sanguinitate proximas. quod apud christianos prohibetur. Item in triualis laudabile est occidere patrem septagenarium et cremare ipsum. quod apud alios est vituperabile.

Liber secundus

Unde dicit poeta Sūt loca sunt gētes quibus ⁊ mactare parētes Est
fas ⁊ pietas dum longa supuenit etas.

¶ Sed q̄ multos clarissimos. Hic phīa ostēdit exilitatez glie ex breuitate
duratōis ppter quā nō ppetuat. Et diuidit in tres ptes. ¶ P̄mo ostēdit s̄
ex hoīm obliuioē. scđo ex t̄pis breuitate tbi. vos ho. tertio ostēdit gliaz a v̄
ris p̄uolūis n̄ cēa ppe
tēdā. ibi. Vos autē

¶ P̄mo dicit q̄ fama
⁊ glia nō sit imortal
q̄. q̄ q̄ multos viros
clarissimos. i. glorio
sos suis t̄pis obliuio
iops. i. defectuosa ob
liuio scriptorū. ¶ q̄
etiā ip̄a scripta p̄fici
ant qd. i. parū. q̄ scri
pta lōgior. i. obscura
vetustas t̄pis p̄mit.
id ē p̄sumit euz suis
autoribz q̄ sūt scripta
¶ Hora q̄ p̄ scriptu
rā fama gestoz trās
mittit ad posteros.
talis autē scriptura q̄
q̄ deficit vel ppter i
opiā scriptoz vel q̄
ip̄a scripta in se vetu
state consumunt. Et
sō fama ⁊ gloria i ob
liuioē pueniūt. vñ
Salusti⁹ in cathali
nario p̄queritur res

gestas romanoz minus esse famosas propter inopiam scriptoz. ardentem
suum vero maioris fame q̄ romanoz ppter scriptozum copiam. ¶ Vos
ergo immortalitatem vobis rē. Hic philosophia ostendit famam ⁊ glo
riam non esse durabilem ⁊ immortalem ex temporis breuitate dicens.
Vos ergo homines videmini vobis propagare id est facere immortalis
tatem cum cogitatis famam futuri temporis. et in hoc frustra cogitatis.
quia exilis est duratio fame per tempus quod scilicet tempus si pertra
ctes id est compares ad infinita spacia eternitatis quid habes q̄ leteris
de tui nominis diuturnitate. id est tue fame. q. d. nihil. ē. etenim mora vni⁹
momenti si conferatur. id ē comparetur decē milibz annis habet aliquaz

Sed q̄ multos clarissimos suis tē
poribz viros scriptoz iops deleuit
obliuio. Quāq̄ qd ip̄a scripta p̄fi
ciūt q̄ cū suis autoribz p̄mit lōgior
atq̄ obscura vetustas. Vos ergo i
mortalitatē vobis p̄pagare videmini
cū futuri famā t̄pis cogitatis. qd si
ad eternitatis infinita spacia p̄tra
ctes qd hēs q̄ d tui nois diuturni
tate leteris. Vni⁹ eīn hora momen
ti si decē milibz conferat annis. qm̄
vtrūq̄ spaciū diffinitū est minimaz
licet. habet tñ aliquā proportionē.
At hic ipse numerus annoz eiusq̄
quātūlibet multiplex ad intermedia
bilē diuturnitatem nec p̄pari qdem
pōt. Etenim finitis ad seinuicem sue

Prosa sexta

pportionē licet minima. i. valde puā qm vtrūq; spacium tps ē diffinitū
sed hic nūc annor. i. decē milia. vbi nūeri qntūb; ber multiplex sic du/
plū vel triplū non pōt cōpari ad interminabilem diuturnitatē q̄ ē eter/
nitas. etenim p q̄ finitis ad seinuicē fuit qdam collatio. i. ppatio. Infinit
ti pōt finiti nulla vnq; potest esse collatio. i. ppatio. Ita fit vt fama tps

rit qdam: infiniti xō atq; finiti nul
la vnq; poterit esse collatio. Ita fit
vt quāticūq; prolixi tps fama si cū
inexhausta eternitate cogitet n̄ pua
sed plane nulla ē videat. Vos aut
nisi ad populares aures ianescq; ru
mores recte facere nescitis r̄ relictā
p̄scie virtutisq; p̄stātia: de alienis p̄/
mia sermunculis postulatis. Acci
pe in h̄mōi arrogātie leuitate q̄ se/
stue aliq; illuserit. Nā cū qdā adoz
sus eēt hoies p̄tūclis q̄ nō ad vere
virtutis vsū. sed ad supbā gloriā fal
sum sibi philosophi nomē indue/
rat adiecissetq; iam se sciturum an
ille philosophus esset: si qdem illa/
tas iniurias leuiter patiēterq; tolle

qntūcūq; plixi si co
gitet ppando euz ex/
hausta. i. infinita eter/
nitate. ipa videat nō
pua sed plāe nulla ē
¶ Hora q̄ oē qd̄ inel
pit in tpe necessario
h̄z finē in tpe. cū tps
sit cā corruptōis tpa
lium. i. iij. erbicor. cū
igit fama sit tpat̄ in
cipies in tpe ipa de/
siner in tpe. r̄ p̄ p̄ns
nō ē ppetua. ¶ Hora
q̄ ipa qntūcūq; ma
gnū ppātū ad eterni
tatē minimū reputa
tur r̄ q̄si nullius mo
mēt. licet em̄ finitō
rū ad seinuicē possit
ēē ppatio zint ipa p̄
esse ppatio. tñ finitū
ad infinitū nulla pōt
ēē ppatio. Cū igitur
eternitas sit duratō
infinita tota sit ex̄ns

r̄ tps qntūcūq; magnū sit finitū tps nullā h̄bit pportionē ad eternita
tem. r̄ p̄ p̄ns fama qntūcūq; plixi tps cōparata ad eternitatē nulla vū
des ēē. ¶ Vos aut nisi ad populares aures. Hic phia ostendit glia
a virts p̄uosts non esse curandā r̄ hoc duabus rōnibus. scōa ibi. Quid
aut est. Prima rō est illa. Illud quod spectat ad leuitatē arrogātie a sapiē
tibus nō est curandū. sed glia ppter quā h̄ō recte facit ppter laudes hoim
illa spectat ad leuitatem arrogātie r̄ est digna derisione q̄ r̄ q̄ aut talis
arrogātia sit qdā derisso declarat in lfa. r̄ dicit. Vos hoies nescitis recte
facere nisi ad popula es aures. i. ad p̄ploz cōplacētias r̄ ad inanes rumo
res r̄ laudes. r̄ vos postulatis. i. desideratis p̄mia de sm̄culis alienis. re

Liber secundus

lecta. i. postposita p̄staria. i. dignitate v̄re conscie z virtutis ppter quā de
beretis recte opari. accipe i p̄sūda q̄ festine. i. glie aliq̄s illa ferit. i. t̄ ense
rit quēdā dicere se esse p̄bm̄ in leuitate h̄mōi arrogātie. Nā cū qdā tyrān
n̄ esset adorsus p̄tūmēlis. i. incepisset alloq̄ p̄tūmēliose quēdā h̄oies q̄ i
duerat. i. vsurpauerat sibi falsū nomē p̄bi nō adrsū de p̄tūz. s̄ ad sup̄bā
gloriā z tyrān̄ adie
cisset. i. dixisset se itaz
scituz. an iste cōt̄ p̄bi
losoph̄. si qdē illate
sibi iniurias patien
ter leuiterq̄ tollerass̄
set. ille q̄ dixit se p̄bi
losophū paulisp̄ pa
tientia assumpsit. si
principio. q̄ p̄ et ac
cepta p̄tūmēlia a ty
ranno velut sibi isul
tans inq̄t ad tyrānū
intelligis ne me esse
p̄bm̄. tūc ille tyrān̄
mordacitet inq̄t. itel
lexerā te p̄bm̄ esse si
tacuisses. Nota s̄m
cōmētorē in p̄logo
viij. p̄l̄si. ver̄ p̄bus
dz esse p̄fect̄ oibz ge
neribz p̄tūz. z p̄ cō
sequē dz esse magni
m̄. Sed s̄m Sen.
in li. de demētia. ma
guanīmi ē iniurias z
offensiones sup̄bi de
spicere. z p̄ p̄ns verbis cōtūmēliosis. p̄uocari nō dz. Itē ver̄ p̄bi ē nō v̄n
ci a passionibus sed poti⁹ dz moderare z refrenare passiōes cū v̄r̄ cōs̄
stat in moderatōe passiōū. v̄n Arist. iij. ethi. dicit Masuer⁹ vult imp
turbat⁹ esse z nō duci ad passiōes. v̄n qdam p̄bs cōtūmēliose sibi insul
tā dicit. Tu didicisti maledicere. sed ego didici maledicta cōtemnere.
¶ Quid autē qd ad p̄cipuos viros. Dic p̄bia ponit sēdā rōnem q̄ tal
est. hoies virtuosī vel totaliter moriunt⁹ corpe z laia. vel aīa viuūt p̄ mortē
Si totaliter moriunt⁹ nihil spectat ad eos de gloriā post mortē si aīa eo
rum viuūt post mortem. illa petit celum sp̄mens oē terrene negociū. z sic
nihil ad eam de terrena gloriā. ergo apud virtuosos hoies nulla debet ēē

rasset. Ille patientiā paulisp̄ assum
psit acceptaq̄ p̄tūmēlia velut isul
tans tā tandē inq̄t intelligis me ēē
philosophū. Tū ille nimīū morda
citer intellexerā inquit si tacuisses.
Quid autē est qd ad p̄cipuos viros
de his eīn sermo est q̄ virtute glori
am petūt. qd inquā est qd ad hos p̄
fama post resolutū morte suprema
corpus attineat. Itā si qd n̄re rōnes
credi vetant toti moriunt⁹ homies
nulla est omnino gloriā. cum is cu
ius ea esse dicitur non extet omnio
Sin o x̄bū sibi mens cōscia terre
no carcere resoluta celū libera petit
nōne oē terrenū negociū sp̄net. q̄ se
celo fruens terrenis gaudet exēptā

Metrum septimū

cura de gloria. Dicit ergo in lra. Quid est qđ ad p̄cipuos. i. ad virtuos
fos viros attineat de fama post resolutum corpus extrema morte. q. d. n̄
hil. de his enī viris ē sermo n̄r. q. petūt. i. querūt gloriā virtute. i. opibus
p̄tuoſis. Nā si hoies toti moriunt corpore et aia. vt qđā putāt. qđ tñ n̄rē ra
tiones. i. p̄bice rōnes. verāt. i. p̄hibēt credi qđ f̄m p̄biam aia intellectiua

Metru septimū secundū libri

Uicūq; solā mente p̄cipiti petit

Summūq; credit gloriā.

Late petētes etheris cernat plagas

Artumq; terrarū situm

Breuem replere si valentis ābitū

Ip̄debit aucti nominis

Quid o supbi colla mortali iugo

Frustra leuare gestiūt

Licet remotos fama p̄p̄los meās

Bifusa. linguas explicet

Et magna titulū fulgeat claris dom⁹

Mors spernit altā gloriā

ē immortalis. nulla
ē oīno gl̄ia post mor
tem. cū iste oīno non
exeret. i. non sit cui ea
gloria eē dī. Sin ho
mēs bñ sibi cōsua. i.
illeſa. resoluta. i. libe
rata terrēo carcere. i.
a corpore p̄ mortem. li
bera petūt celū nōne
ip̄a aia q̄ celo fruens
gaudet se exēptā ter
renis. ip̄a sp̄net omē
terrenū negociū. et p̄
cōsequens terrenā glō
riam. q. d. sic.

¶ Hora q̄ ad virtuo
ſos nihil spectat de
fama nec i p̄nti vīta
nec in futuro. non in
p̄nti. qz dicit Sen.

in puerbīs. Quā plurimī curāt famā. pauci autē cōſciam. et tales pau
ci curātes cōſciētiā sunt p̄tuoſi et p̄bī. de q̄b̄ boetius loquitur in fine t̄na
ctat⁹ de ſūmo bono dicēs. Pauci sunt viri honorādi ſicut p̄bī q̄ cōtēnūt
deſideriū ſenſus et ſequuntur deſideriū intellect⁹. Plurimi autē ſūt q̄ curāt
famā ſicut ſūt vulgares q̄ relicta p̄tute cōſcie. p̄pter laudes hoim recte fa
ciūt. De q̄b̄ dicit ſcriptura. Amē dico vobis. receperūt mercedem ſuam
Nec etiā fama ſpectat ad viros p̄tuoſos in futura vita. q̄ virtuoſi ſi tota
liter moriuntur nihil ad eos de fama Si autē ania vīuit p̄ mortē iſta euo
lat a celū. et curat de fama. ſp̄net oē terrenū negociū. et poti⁹ gaudet qz eſt
exēpta a cur⁹ terrenis et gaudio celeſti fruīt i et̄nū. Metz. viij. ſcđi li.

Uicūq; solā. Hic incipit metz septimū h̄ ſcđi qđ dī archilogicz
ab iūctore. ſābicū a pedē p̄dñante. et p̄ſtat ex p̄mo p̄ſu trimetro. ſcđo dime
tro i q̄ p̄bīa docet quō gl̄ia ſit p̄nēda ex p̄ſideratōe āplitudis celi et ſtricti
tudis t̄re dicēs. Uicūq; petit. i. cōſiderat p̄cipiti mēte solā gl̄iā et credit
ip̄az eē ſūmū. i. p̄cipiū iſt appetēda. iſta cernat. i. cōſiderat plagas etheris. i.
p̄ſes celi late patētes. et cernat artū ſitū. t̄raz. i. ſtrictū ſpaciū t̄re i p̄p̄atōe.

Liber secundus

ad celū. ille pudebit. i. fecundabit aucti nois. i. aucte fame sue nō valētis
replere breuē ambitū. i. pūū spaciū terre. 7 tunc exclamat dicens. **Propter**
hoc miror qd i. ppter qd supbi gestiūc. i. cupiunt frustra leuare. i. extollere
colla sua mortali iugo. i. mortali fama. licz em fama diffusa meās. i. trāsi
ens p remotos ppos explicet se linguas. i. p linguas ppoz licz magis do

mus tua. i. nobis pa
rēcla vlt familia tua
fulgeat claris titulis
id ē laudibz. m̄ mors
spnit alraz gloriā. et
mors pariter. i. siliu/
tūoluit hūile caput. i.
miser hōiem 7 celsū
id ē nobilē vel diuitē
7 mors eqt infima sū
mis nulli pcedo. qd
declarat dicens **Ubi**
nūc manet ossa fidel
fabricij. **Quid** hūit
rigidū aut catho sup.
est. q. d. qd manet v
glia eoz post mortē
vriqz modicuz s. illō
manet qd tenuis fas
ma. i. exilis supstes.
id ē manēs signat i/
ane nomē eoz pauca

Inuoluit hūile piter 7 celsuz caput
Equatqz summis infima
Ubi nūc fidel ossa fabricij manent
Quid brutus aut rigidus catho
Signat supstes fama tenuis paucū
Inane nomen litteris
Sed qddecora nouim' vocabula
Num scire cōsumptos datur
Jacetis ergo prorsus ignorabiles
Hec fama notos efficit
Qd si putatis longi' vitā trahi
Mortalis aura nominis
Cū sera vobis rapiet hoc etiā dies
Iā vos secunda mors manet

lis lris scriptis in epytaphijs eoz. sed qd. i. ad quid nouim' decora voca
bula scripta nūqd intelligit p ea ipsos esse cōsumptos. i. mortuos. q. di.
tmo. **Jacetis ergo mortui. p̄sus ignorabiles nec fama efficit vos notos**
Et qd aliqs diceret. licet ipi sint mortui corpe tū viuūt fm famā dē phia
Si putatis vitā vestrā logi' trahi. i. plōgari aura mortalis nois. i. splēdo
re mortalis fame cūsera. i. vltima dics vobis hoc rapiet. i. famā auferet.
iam vos manet. i. expectat scda mors. q. d. si estis pū mortui corpe 7 fa
ma manēs est vitā v̄ra. illa cessante secundario mortem. ¶ **Notādū Fa**
brici' fuit consul roman' q cū mitteret pugnare p pyribū regē epyrotaz
rex pmisit sibi p̄rez regni sui vt transiret ad ipm. qd Fabrici' contempsit
Seqnti anno pyrib' obreuit sibi magnā pecuniā auri vt traderet roma
num impium. cui ait Fabrici' Roma nō vult aux sed vult iperare ha
bentibus aux ppter hoc ipse dictus fuit fidelis fabricius. Dicit etia v
Fabricio q cum quidam ad eum venisset pmittens se Pyribū regē ocs
asurum si Fabricius sibi pecuniam aliquā dare veller. ipc pō Fabricius

Prosa octaua

bunc tra ditorē ligatū misit ad Pirrū p tali scelere puniendū. cui tūc
Pirrū dixit. Possibilis est solē a suo tramite deuare q̄ fabricius a
via rectoris discedere. ¶ Nota q̄ Burrus fuit primus p̄sul romanus
q̄ amore libertatis et iusticie ppter stuprū Lucretie plurima egit et mul
ta bella p romanis iniit ppter qd etiā famosus fuit. ¶ Nota q̄ Latho
dictus est rigidus p
pter rigorem qui ad
nihil turpe flexi pos
tuit et tate iusticie fu
it vi Lucan⁹ ipum
dūs pparet in iudi
canda cā q̄ fuit inter
iulū cesarē et pōper
um dicens. Vixit
cā dūs placuit. sed
victa cathoni. et de
hoc magis parebit
q̄to hui⁹ prosa vi.
Prosa octaua li
bri secundi.

Prosa octaua libri secundi

Ed ne me inexorabile ptra for
tunaz gerere bellū putes. Est
aliqui cū de hoib⁹ illa fallax nō nihil
bene mereat. tū scz cū se aperit. cum
frontē detegit moresq̄ p̄fitec. Non
dū forte qd loquar intelligis. Ad
rum est qd dicere gestio eoq̄ senten
tiā verbis explicare vir queo. etem
plus hominibus reor aduersam q̄
properam prodesse fortunam.

Prosa octaua li
bri secundi.
Ed ne me in
exorabile contra for
tunam gerere bellū

¶ Ista est octaua etylia prosa hui⁹ scd. Et qz phia oñdir bona
fortune nō mltū esse appetenda. aliq̄s putaret q̄ in fortūa nihil esset bon⁹
ni. iō iā oñdir phia cuiusmōi boni sit in fortuna. et pbat fortunā aduer
sam plus esse bonā q̄ p̄sp̄rā. et p̄rio p̄mittit suā intentiōem. scdō pbat
intentiū ibi. Illa em. P̄rio dic. Boeti ex dictis p̄z q̄ fortuna est ore
mnēda sed ne putes me gerere. i. facere bellū inexorabile. i. implacabile
p̄ fortunā supplectas qd aliqui ē. i. p̄grit q̄ ipa fortuna fallax. nōnihil
id est aliqd bñ mereat de hoib⁹ eo q̄ aliqd bonū euenit hoib⁹ p̄eā. tum
scz cū fortuna se agit manifestando suā falsitatē cū detegit frontē p̄sul
aduerficate cū p̄fitec mores suos p̄ instabilitatē. et subdit phia. Nōdū
forte intelligis qd loquar. qz mirū est q̄ ego gestio. i. cupio dicere. eoq̄.
i. iō vir qd explicare siniam p̄bis. Et em ego reor. i. opinor. aduersam
fortunā plus pdesse hominib⁹ q̄ p̄sp̄rā. ¶ Nota q̄ncumq̄ in aliq̄ dicto
videt eē repugnātia illud videt mirabile dictū. s. dicere fortunā aduer
sam hoib⁹ pdesse videt esse qdam repugnātia in dicto. Nā esse aduer
sum alicui et sibi pdesse adiuicē repugnātia iō dicit phia. Durū est
qd gestio dicere. scz fortunam aduersam magis pro iesse q̄ pro peram
¶ Illa em specie felicitatis. Hic phia probat intentū q̄ fortuna ad
ueria melior sit q̄ prospera trib⁹ rōnib⁹. scdā ibi. Postremo. reercia ibi

Liber secundus

In hoc. Primo dicit. Illa fortuna prospera semper mentis cum videtur. id est apparet blanda specie felicitatis. i. prosperitatis sed hec. id est fortuna adversa semper vera est cum demonstrat se esse instabilem sui mutatione. ostendit enim se esse tale qualis est. et ita per ea non decipiunt homines. sed illa. i. prospera fortuna confidentes in se fallit. hec autem fortuna adversa homines instruit ostendendo

quod non sit confidendum per sperare fortune propter eius mutabilitatem illa super prospera fortuna ligat. i. fallendo mentes fruuentium hominum specie bonorum mendacium. hec. scilicet adversa fortuna absoluit. i. liberat. scilicet mentes hominum cognitione fragilis. i. transitorie felicitatis. Et tunc recolligit effectum utriusque fortune dicens Itaque illa scilicet prospera fortuna videas reforescere. i. super bonam fluentem. i. prodigam et super per ignaram nam homines in prosperitate continua se ipsos non cognoscunt. hanc scilicet diversam fortunam tu videas sobriam. i. succinctam. i. humilem non superbam et prudentem exercitacione adversitatis. ¶ Nota quod ex ista littera possunt formari tres rationes quod fortuna adversa melior sit prospera.

¶ Prima ratio est ista. Bona fortuna specie vere felicitatis decipit habentem ipsam. scilicet fortuna adversa non decipit. scilicet vera est ostendens se tale qualis est. Itaque adversa melior est quam prospera. ¶ Secunda ratio est. Prospera fortuna ligat merces hominum mendacibus bonis. sed adversa liberat mentes a falsa felicitate. ergo est melior. ¶ Tercia ratio est Prospera fortuna reddit homines sui ignaros. sed adversa facit homines sapientes. Itaque melior est quam prospera. ¶ Postremo felix a vero bono. Hieronymus ponit secundam rationem quod talis est. Quicunque fortuna trahit ad inquisitionem veri boni illa melior est quam quod retrahit a vero bono. scilicet fortuna adversa est humilis. Itaque. unde dicitur in littera. Postremo felix. i. prospera fortuna cum suis blanditiis trahit de viis. i. errantes a vero bono. sed adversa fortuna plerumque retrahit in conspectum id est tenaculo reducens ad vera bona. ¶ Nota quod quod prospera fortuna videtur per quinque felicitati eo quod sine bonis fortune non contingit esse felix ex de bono

Illam enim specie felicitatis cum videtur blanda mentis. Hec specie vera cum se instabilem mutatione demonstrat Illa fallit. hec instruit Illa mendacium specie bonorum mentes fruuentium ligat Hec cognitio fragilis felicitatis absolvit Itaque illam videas ventosam fluentem suamque semper ignoram Hanc sobriam succinctamque et ipsam adversitatis exercitacione prudentem Postremo felix a vero bono de cuius blanditiis trahit adversa plerumque ad vera bona educit

Prosa octaua

na fortuna. sō suis blanditijs trahit hominē sensualē a vero bono. qđ
consistit in speculatiōe dei. aduersa autē fortuna qđ ostēdit p̄speram for
tunā esse mutabilē. ip̄a reducit hominē ad verum bonū qđ est imutabi
le. ¶ An hoc inter minima zē. Hierphā ponit vltimū rōem q̄ talē est
Illa fortuna est melior per quā cognoscunt verī amici. sed aduersa for

tuna est talis. ergo
zē. vñ dicit in li
tera. An p̄ nūqđ
putas hoc estimā
dū inter minia bo
na q̄ hec aspera. i.
aduersa fortūa. de
terre. i. monstraue
tibi mētes. id ē cor
da fidelīū amicorū
q. d. illud est bo
nū de maximis bo
nis. z hec sup. pro
spera fortuna. secre
uit. i. distinxit tibi
ceteros amicos et

cens velut vñco retrahit. An hoc in
ter mīma estimādū putas q̄ amico
rū tibi fidelīū mentes hec aspa. hec
horribilis fortuna deterit. Hec tibi
certos sodalīū vult? ābiguosq̄ secre
uit. discedēs suos abstulit tuos reli
q̄t. Quāti hoc iteger z vt videbaris
tibi fortunat? emisisses. Desine nunc
amissas opes q̄rere qđ p̄ciosissimūz
diuitiaz genus est amicos inuenisti

ambiguos vultus sodalīū. i. amicorū. q. d. aspera fortuna docuit te dī
scernere inter veros amicos et falsos. qz p̄spera fortuna a te discedens
abstulit suos. i. q̄ erant amici rōe p̄speritatis. Et reliquit tuos amicos
q̄ te dilexerūt nō p̄pter tua. ¶ Q̄nt. i. quanto precio. tu emisisses h̄ iteger
id est in integritate fortune p̄stitutus. cū videbaris tibi fortunat? vt po
tuisses cognoscere veros amicos. nūc desine. i. cessa. querere opes id est
diuitias amissas. qz inuenisti veros amicos qđ est p̄ciosissimū gen? di
uitiaz. ¶ Nota in aduersitate falsi amici fugiūt. Sed in tpe prosperi
tatis manēt. Vñ Seneca in li de remedijs. Quē tu felicē credis illum
multi comitant vt mel musce sequunt. cadauera lupi. frumēta formice
p̄dam ista turba sequit nō hominē. ¶ Nota q̄ aduersa fortuna ostēdit
fideles amicos Vñ Seneca. xx. epla. Turba familiaris cu; a te pasci
desierit ip̄a tenō pascet. z qđ in beneficio tuo scire nō poteras paup̄ra
te scies. illa veros amicos retinebit. discedit q̄cuq; nō te sed aliū dīse
quebat. Est autē p̄pter hoc vñū amanda paup̄tas q̄ a quibz amicis oñ
dit. Vñ pauper henricus. Preualer hoc solo mala fors q̄ mōstrat a
micos. Qui boni q̄ mali monstrat verāq; viā. Itē poeta. Tpe felici n̄
cognoscūt amici. Sorte parz misera q̄ sic dilectio p̄a. Itē alibi. Cū fu
eris felix multos numerabis amicos. Tpa si fuerit nubila sol? eris. Itē
Thobias. Fluctuat ad censū venalis amic? egenū Sed p̄us romouet
vt fabricat? amor. ¶ Nota q̄ fidelis amic? est p̄ciosissimū gen? diuitiaz
qz amic? .i. tibi. ē alī ego. i. amicorū ē idē velle z nolle. nō ei eligit vñer

Liber secundus

sine amicis hñs reliqua bona z Seneca. ix. epla dicit. Sapiens essi cō
tencus sit seipō. tñ amicu habere vult. ppter nihil aliud nisi vt exerceat
at amicitia. ne tā magna virtus lazeat. z Tullius in li. de offi. dicit. Ho
mores et diuitie z dignitates nunc sunt amicitie antepōnēde.

Quod mūd' stabili fide. Petrū octauū secundi libri.

Hic incipit o/
ctauū et vltimū me
trū huius scđi qđ
gliconitū ab inueni
tore. amphimacru
a pedē p dñante. z ē
amphimacrus pes
aniquoz pñans ex
prima et vltima lō
ga et duabz breuibz
medijs dicit ab am
phi qđ est circum et
macros longū qua
silhñs circūquaqz lō
gā sillabā. In q me
tro phia. cōmen. lat
amores et q dicit q
qm. ci sunt pñosissi
mū genus diuitiaz
Et primo pñēdat
amōre diuinū. secū
do oñdit quō hñs
na natura amicitia
pñetur. ibi. Hic

sanctos. Primo facit hoc qđ dictū est. scđo ostendit q ablatō diuinō
amōre oia corrūpū. ibi. Hic si frena. Primo dicit. Amōr diuin' re
gens terras ac pelagus. z impitans. i. frequenter ipans celo. ille amōr
ligat hanc seriē. id est concordia rerū. q mundus stabile fide variat cō
cordes vices. i. alternationes tpm anni noctis et diei. z q semina pu
gnantia i. elementa tria tenēt ppetuū fedus. i. p cordia ne vnū totalit
aliud corrumpat. q phebe. i. sol curru aureo puebit. i. producit roseum
diē. i. clarū diem. idē amōr facit vt phebe. i. luna impet. i. pñit noctibz
quas noctes hesperus. i. stella vespertina. duxerit. i. adducat z v audū
mare a Jereundū coerceat fluctus suos certo fine. i. determinato fine.
ne liceat sibi tendere. i. extendere latos terminos vagis terris. i. ampliss
terris sup. totaliter cooperiēdo terrā. q Flora q Tullius loqñs de am
icitia dicit. Amicitia est virtus mouens superiora ad pñectionē inferioz

Petrū octauū secundi libri

Quod mūdus stabili fide.

Concordes variat vices

Quod pugnātia semina

Fedus perpetuum tenent

Quod phebus roseum diem.

Curru prouehit aureo

Ut quās duxerit hesperus.

Phebe noctibus imperet

Ut fluctus audum mare

Certo fine coherceat.

Ne terris liceat vagis

Latos tendere terminos

Hanc rerum seriem ligat

Terras ac pelagus regens

Petrū octauū

et inferiora ad subiectōem superiorū. Amicitia em̄ sublata omnis in vi
ra tollit concunditas. ¶ Hora q̄ elementa appellat semina. q̄ ex ip̄is tā
q̄ seminibz elementata produciunt. sicut em̄ semē est principiū fructus
sic elementa sunt principia corporū mixtorū. et dic̄ elementa pugnātia p̄
pter ip̄oz p̄rietatē. nā aliq̄ sunt calida. aliq̄ frigida qdā hūda qdā sic

Et celo imperitans amor
Hic si frena remiserit
Quicquid nunc amat inuicem
Bellum continuo gerit
Et quam nunc socia fide
Pulchris motibus incitant
Lertant soluere machinam
Hic sanctos populos quoq̄
Iunctos federe continet
Hic et coniugij sacrum
Castis nequit amoribus
Hic fidis etiam sua
Dictat iura sodalibus
O felix hominum genus
Si vos animos amor
Quo celum regitur regat

ca. Hec elementa di
uino amore ordi
nate tenēt p̄p̄riū fe
dus. q̄ grauitas i
feriorū nō aufert. le
uitatē sup̄iorū nec
econuerso. et si t̄o
ralt se nō corrūpūt
¶ Hic si frenam re
miserit. Hic osten
dit q̄ amore diuino
subtrahit oīa cor
rumpit dīcēs Si
hic amor diuinus re
frena. i. legē guber
nādi res quicquid
nūc amat inuicem
id est p̄cordat illō
p̄tinuo gerit bellū
et ip̄a elementa cer
rant. i. litigant solū
uere. i. destruet ma
chinā. s. mūdānū
quā nūc socia fide
id est p̄cordi fede

re incitant. pulchris motibz. i. faciūt ordinate mouere. ¶ Hora q̄ sub
lato amore et concordia omnia dissoluuntur. Cū alanus in, aniclaudi
ano de planctu nature et scientia loquēs in p̄sona amoris et concordie
dicat. Si mea iura meas leges mea federa mūdus. Olim seruasset vel
adhuc seruaret amoris Vincula nō tātis cemeret sub claudibz orbis
Hic sanctos p̄p̄los quoq̄. Hic ostendit p̄bia quō p̄ amore conseruat et
p̄clat amicitia humana dicens. hic amor p̄mit. i. p̄seruat sanctos. i.
virtuosos et populos iunctos federe. s. amicitie. et hic amor nequit sacz
id est sacramentū coniugij castis amoribz viri et vxoris. et q̄ hic amor di
ctat iura sua. i. imponit legē amicitie fidis sodalibz. et q̄ ista prouenit
unt ab amore diuino tanq̄ a suo principio. Ideo subiungit. O felix ge
nus hominū sup̄. dico si amor. s. diuinus quo celū regit regat animos

Liber tertius

vestros supple causando in eis concordia amicitie ¶ Hora q amor dicitur
iura fidis sodali. b. iura aut amicoz et sodaliu innuit Sen. iij. epistola
dicēs. Diu cogita an aliq in amicu sit tibi recipiendus. sz cū placuerit
fieri toto illū pectore admittē tā audacter cū illo loquere q̄ rectū. Tu q̄
dē ita viue vt nihil tibi pmittas nisi q̄ etiā tuo amico pmittere possis.

Cū amico tuo oēs
curas. oēs cogita
tōes misce si fidelē
putaueris. Sūc ei
q̄dam qui q̄ amicit
sunt tū pmittēda
oibus narrāt. quid
dā charissimoz
consciam refozmī
dant nulli creditu
ri neutru faciendū
est virūq̄ em vici
um est et oībus
credere et nulli.

¶ Hora circa p̄dic
ta q̄ amicitia pro
prie dicta canrū in
uenit in rebz ratio
nalibz. z vt sic ami
cicia est par volun
tas bonoz inter a
liquos. sz largietur

capiendo amicitia. sic ē i irrationalibz. z vt sic amicitia ē concordia diuersa
rum rerum ad inuicem. **Explicit liber secundus Incipit liber tertius**
Iam cantū illa finierat. Ite est tertius liber Prosa prima.
boetij de consolatione philosophic. Et p̄tinuat ad libros p̄cedē
tes in hunc modū. Postq̄ phia in primo libro scrutata est cau
sas doloris boetij. z in scdo libro adhibuit sibi remedia facilia. In p̄
senti libro. z in sequentibz phia adhibet Boetio remedia grauiora. sūt
aut remedia grauiora rationes p̄tra p̄mūne opinionē hoim probātes
q̄ in bonis exterioribz nō p̄sistit vera felicitas ostendendo in quo sit feli
citas vera. z quō ad ipam pueniat. Et diuidit iste liber in vigintiqua
tuor p̄tes. qz huius libri sunt duodecim prose. z xij. metra. q̄ p̄tes patē
būt in processu libri. Quid autē z de quo determinet in qualibet istaz p̄
tū sūt patebit. Prima prosa huius tercij diuidit in tres p̄tes. p̄tio ostē
dit boetius quō post p̄dicta allocut⁹ fuerit phiam. secundo p̄tio respō
sione phie. tercio boetius dirigit quandā petitiōem ad ipam. secunda

Incipit liber tertius. Prosa p̄ma:

Am cantū illa finierat cū
me audiēdi auidū stupentē
q̄ arrectis ad hec auribus
carminis mulcedo defixerat. Itaq̄
paulopost. Quinq̄ sūmūz lassozūq̄
solamē aioz. quātū me vel sentētia
rū pondere. vel canendi etiā iocū
ditate refouisti. Adeo vt iā me post
hac imparem fortune ictibus nō ar
bitrer Itaq̄ remedia que pauloan
te acriora esse dicebas. Non modo
non perhorresco. sed audiendi aui
dus vehementer efflagito.

Prosa prima

fol. Tum illa. tertia ibi. Tu ego. Dicit primo. Jam illa phia finierat cantū. i. metrū. qd erat de p̄mendatōe amoris diuini z amicitie. z cū ego Boetius essem allectus dulcedine metri ad audien. sū cū audire er ad miratōe verba phie auribz arreptis ego dixi. O phia q̄es summi solamē animoz lassoz quantū me reconciliasti tuis prois et meritis in

*tantū q̄ tā bñ possum resistere in sul-
tibus fortune. z iō dicit remedia que prius dixisti eē gra-
uia nō timeo s̄ ea audire diligēter ex-
pecto. ¶ Hora q̄ boetius metrū vo-*

P. *Tū illa. Senti inq̄t cū x̄ba taci-
tus nra attētusqz rapiebas cūqz tue
mētis habituz vel expectaui vel qd
est veri? ipsa p̄feci. Talia sunt q̄ppe
q̄ restant vt degustata quidez inoz/*

*cat cantū. sicut em̄ in cantu est eleuatio et depressio vocis. sic similiter i
metro rōne q̄nitatis correpte et p̄ducte sillabaz attendit quedā eleua-
tio et depressio. qz rōne q̄nitatis p̄ducte fit eleuatio. rōne q̄nitatis cor-
repte fit depressio. ¶ Item qz metrū est subtilius et delectabili? prosa.
tō animū demulcet. Cū autor poerie metrū p̄parat domicelle dicēs.
Vultqz venire metrū tāqz domicella compro crine. Attente gena. sub
titi corpe. egregia forma. Iō dicit boetius mulcedo carminis. i. metri.
¶ Item hō debet esse audius z stupens circa phiam. Audius inq̄. qz
dicit Sen. x. vij. epla. Proiece oia ista si sapias imo vt sapias. z ad phia
losophiā magno cursu totisqz viribz tende. Etia hō debet esse stupens
i. admirāns de phia. qz ipa est res mirabilis z vna scōm Aristo. in p̄n-
cipio libri sui de mūdo. z phia p̄fert mirabiles delectatōes. x. et hīcorū
Itē ai lassi sunt q̄ui cura vel aduersitare aliq̄ opp̄si. hoz phia est sum-
mū solamē. qz ipa p̄suadet magnanimitatē q̄ p̄ra aduersitates fortūe
hō p̄stanter debet militare. Itē p̄ phiam hō p̄t resistere icribz fortūe.
qz p̄mo et hī. dīc Aristo. Sapiēs bñ scit ferre fortunas z habet se in vi-
tupio sic reeraganū. vñ dīc in lra. Itā illa sup. phia finierat cantū. i. me-
trū de amore vino. z cū mulcedo. i. suauitas carminis defixerat. i. sta-
bilitat me audiu. i. cupidū audiēdi qz p̄ stupentē. i. admirantē sup.
x̄ba phie auribz meis erectis. i. elcatis ad hec. s. x̄ba. itaqz paulo post
ego inq̄. i. dixi O summi solamē lassoz aiōz sup. p̄ aduersitatē q̄tū me
refouisti p̄dēre sniaz sup. p̄se. vltiā iocūditatē canēdi. i. metri. a deo
id ē mēm vt iā p̄ hac nō arbitrer me eē iparē. i. dissilez in resistēdo icri-
bus. i. insultibz fortūe. Itaqz remedia illa q̄ paulo an̄ dicebas eē acriora
i. ḡua. i. n̄ mō. i. n̄ tū nō phorresco. i. n̄ tico. s̄ ego audiu audiēdi sup.
ea vebem̄ efflagito. i. expostulo. Vbi scēdū q̄m̄ hūui. efflagitare ē
vald̄ flagitare expostulari perere. cū clamore poscere. Tū illa h̄ p̄it re-
spōsiōez phie. dī. ego bñ feli illd cū tu taci. i. attē? recepisti x̄ba nra z
cū ego p̄eci mētē tuā. talia ei s̄ remedia q̄ adhuc restāt vt ipa degustata*

Liber tertius

primo sint amara sed postea dulcescant. Sed qz tu dicis te esse cupidus
audiendi verba nostra. o quāto desiderio ardere si cognosceres quo la-
boramus te ducere. et dicit boetius. Quo vis me ducere. Rndit phia
ad cognitōem vere felicitatis quā animus tuus quasi somniando ad
huc vir cognoscit. qz est occupatus imaginibz false felicitatis. ¶ Nota qz

boetius tacit⁹ ver-
ba phie rapiebat
consilio senece di-
centis. Esto ver-
borum tacitus audi-
tor. auditorum pro-
ptus repetitor.

¶ Nota qz pcepta
phicalia pzo sunt
amara. postea dul-
cescant. fm illd poe-
te. Discere fit cha-
rū quis primo sit
amarū. z Cuius

chius primo ethicorū dicit. Scūt docti qm laboriosa est possessio vir-

tutū sed ppter eius amaritudinē phia nō est abijcienda. qz nō est dign⁹
dulcoris acuminē. quā amaritudinis nequit inuiscari gramme fm bo-
etiū in de disc. pīna scolariū. ¶ Nota sicut somniāspurat fantasima-
ta sibi occurrentia esse veras res de quibus somniat. z tñ nō sunt iperes
sic boetius in istis tpalibz putauit esse verā felicitatē q tñ nō est. sed tñ
sunt quedā silitudines vere felicitatis. sic fantasimata somniorū sunt sñ
in beatitudine rez.

¶ Nota qz bona exteriora vocāt imagines vere fe-
licitas. sicut em̄ imago est rei imitatio et nō est ipa res. sic bona exteriora
vident exprimere formā vere felicitatis. sed vera felicitas nō est i ipis
vñ dicit in ista. Tñ p tūc illa sup. phia inquit ego sensi. i. nom sup. inten-
tōem tuā: cū tu tacitus qz p et attēus rapiebas pba nra qz pro z. cum
ego expectam. alia ista bz expenit. i. reuocauit. habitū tue mentis. Vel
qd ē pms dicere cū ego ipa habitū tue mēt⁹ pfecti qppe miz talia sūt. s. z
remedia que restāt sup. sumēda. vñ ipa quidē degustata pzo mordeat
id est displiceant interius. aut recepta dulcescant. sed qz tu dicis te esse cu-
pidū audiēdi sup. illa remedia. ¶ Qnto ardore. i. desiderio flagrares. i.
arderes si cognosceres. q nā. i. ad quē locū aggrediamur. i. incipim⁹ te
ducere. Ego boetius inqz. i. dixi q nā sup. vis me ducere. inqz sup. phia
losofia ad verā felicitatē quā tu⁹ anim⁹ somniat. i. impfecte cogno-
scit. s. z visu. i. pgnitōe occupato ad imagies. i. ad bona tpalia que sunt
imagies z silitudo vere felicitatis. tu nō potes intueri. i. inspicere ipam. s.
pam felicitatē. ¶ Tū ego fac. Hic boe. dirigit petitōes phie. z ponit cō-
sensū sue petitōis dices. ¶ Phia rogo vt sñ dilatātōe demōstres mibi

Metrum primum

q̄ sit p̄a felicitas. z p̄ha p̄senties dīc. libēter faciā tui cā s̄ p̄i? ego offi
dā tibi falsā felicitatē tibi notiorē vt illa cognita p̄driuz possis postea
agnoscere verā felicitatē. Nota circa h̄ q̄ dīc faciā tui cā libenter. q̄
p̄ha petēdēs boim admittit. vñ Sen. Nulli p̄clusa est virt? sapiētez
oibz patet oēs inuitat oēs admittit. nō eligit donū neqz censū. sed nudo

ego fac obsecro:z q̄ illa vera sit sine
cūctatōne demōstra. p̄. Faciā inq̄t
illa tui causa libēter. S̄z q̄ tibi causa
notior est eā p̄i? designare verbis
atqz informare conabor vt ea p̄spe/
cta. cū in contrariā p̄tez flexeris ocu
los. vere specimen beatitudinis po
scis agnoscere.

Metru primum libu tertij

Uli serere ingeniu volet agrum

Liberat arua p̄i? fructibus

Falce rubos filicemqz resecat

Ut noua fruge grauis ceres eat

q̄ Sen. in de vitiis cardinalibz dīc. Scire debes q̄ q̄dam nō vident
esse bona z sunt. q̄dā vident bona z nō sunt. q̄cunqz aut ex rebz transi
torijs possides nō hec magna estimes nō mireris q̄ caducū est Ex quo
patet q̄ p̄a felicitas nō p̄stet in bonis exterioribz q̄ vident esse vera bo
na z tū nō sunt. Tū dicit infra. Tū p̄ tūc ego supple boe. dixi o p̄ha
obsecro. i. peto. fac. i. duc me ad illā felicitatē. z demōstra mibi sū cū
ctatōe. i. sine mora q̄ sit illa p̄a supple felicitas. Illa p̄ha. inq̄t faciā li
benter tui causa. sed ego p̄i? conabor. i. laboro tibi designare verb ac
tior. i. manifestior vt ea sup. falsa felicitate. p̄specta. i. cognita possis a
gnoscere specimē. i. similitudinē vere beatitudinis. cum flexeris oculos
sup. cognitionis in dīa p̄e false felicitatis Metru p̄mū tertij libri.

Uli serere ingeniu. Istud est primum metru huius tertij qd dicit me
tru choristū ab inuctore. dactylicū a pede p̄dñante. z primum ver
sus huius metri est hypercatillecticus. qz post primum pedē abū
dat vna sillaba. i. re. In hac dictione seret. et qz philisophia p̄dixit q̄

hote p̄cta est. No
ta innata est nobis
via p̄cedēdi ex no
bis magis notad
nun? nota. primo
philicoy et secūdo
de aia. Tū igit bo
na exteriora sit no
bis magis nota in
quibz aliq̄ posuēte
p̄stere felicitatez
q̄ bona interiora iō
p̄ha p̄io vult de
terminare de falsa
felicitate nob mag
gis nota q̄ ponit i
bonis exterioribz
ipam extirpando.
vt p̄ea agnoscam?
verā felicitatē tui
q̄ p̄driū. Nota

Liber tercius.

prius est ostendendum quod sit falsa felicitas. et postea que sit vera. id est philosophia in
 huius merito promittat hunc ordinem quatuor exempla. Primum est quicquid vult se
 minare bonum agrum. oportet prius extirpare nocivas herbas ut agit bene
 fructificet. Si autem quis vult cognoscere quam felicitatem oportet prius ex
 tirpare falsam. unde dicitur in littera. Qui vult serere agrum ingenuum. id est. nobile prius
 liberat arua id est

agros fructibus id est
 radicibus quod impedi
 unt ne semen cre
 scat et ille resecat. id est.
 praecidit rubos. id est. p
 uas arbores quod p
 silicem. id est. herbam iuri
 lem. falce. id est. falca
 stro. ut noua ceref
 eat. id est. proficiat. Quis
 id est. onusta fruge. se
 cundum exemplum est si
 cur per gustando ali
 quod amarum mel ap
 parer dulci. sic p
 pter cognitionem fal

Bulcior est apium magis labor
Si malus ora prius sapor edat
Bratius astra nitentur ubi nothus
Besinit imbriferos dare sonos
Lucifer ut tenebras pepulerit
Pulcra dies roseos agit equos
Tu quoque falsa tuens bona prius
Ancipe colla iugo retrahere
Clera dehinc animam subierint

Prosa secunda tertij libri.

se felicitatis magis cognoscit vera felicitas. unde dicitur in littera. Labor apium
 est magis dulcior. id est. mel est magis dulce. si malus sapor prius edat. id est.
 inficiat ora. Tercium exemplum est. Sic post tempus nebulosum gratior est seren
 tas. sic post cognitionem false felicitatis gratior est cognitio vere felicitatis.
 Tunc dicitur in littera. Ubi post nothum. id est. ventus australis. desinit. id est.
 cessat dare imbriferos sonos. id est. status producentes imbres. tunc astra ni
 tent gratius. id est. delectabilius. Quartum exemplum est. Sic pulcra dies sequit re
 nebras noctis. sic cognitio vere felicitatis sequit cognitionem false felici
 tatis. unde dicitur in littera. Ut. id est. post lucifer. id est. stella matutina. pepulerit. id est.
 fugauerit tenebras noctis. tunc pulchra dies agit. id est. ducit roseos equos
 solis. Tunc applicat exempla ad propositum dicens. Tu prius debes considera
 re falsa bona et extirparis ipsis debes cognoscere quam bona in quibus con
 sistit felicitas. unde dicitur in littera. Tu quoque prius tuens. id est. respiciens falsa bon
 na incipe retrahere colla iugo. id est. iugo false felicitatis. dehinc. id est. postea ve
 ra bona subierint. id est. subintrabunt animam tuam. Nota quod sicut prius extir
 panda sunt vitia. et postea inserende fructus. sic ager prius est purgandus
 et postea seminandus. unde chobias. Spiritus et tribulis purgari noualia
 debet agri et semine fructificari queat. Nota quod fructus finis. Augui. est dens
 stras virgulas vel arborum vel spinarum. Vel finis alios fructus est arborum puz
 quod terram fronde regit. Nota quod filix est iuri herba huius folia ad modum
 filiorum. de quod dicitur plus. Non tamen ista filix illo manifestat in agro. Nota quod

Prosa secunda

post amaritudinem dulcedo est grior et sensibilior, vñ poe. Dulcia nō
meminit q̄ nūq̄ gustauit amara. Aliq̄ p̄ oppositū nascit̄ oē bonū. hec
paup̄ hericus. ¶ Hora q̄ boetius h̄ dic̄ apū. p̄ apū in ḡro plurali qd̄
est 5. Alexan. q̄ dic̄. Un̄ dat̄ ap̄is zē. Et qd̄ hic d̄ cas̄ apū et nō apuz
p̄ p̄ metū qd̄ sp̄ p̄stat ex tr. b̄ dactil' p̄tinys. si aut̄ poneret̄ apū nō est

Un̄ desiro paululū visu: et ve
lut i angustā ve mētis sedē re
ceptat̄ ic cepit. ¶ Dis mortaliū
cura quaz multipliciū studioz labor
exercet: diuerso q̄dez calle p̄cedit. s̄z
ad vnū tñ b̄titudinis finē mitit̄ pue
nire. Id̄ aut̄ ē bonū: quo q̄s adepto
nihil vlt̄er' desiderare q̄at. Qd̄ qd̄
ē oīm summū bonoz cūctaq̄ itra se
p̄tinēs bona. Qui si qd̄ abforet sum
mū bonū esse nō posset: qm̄ relinq̄
ret extrinsecus qd̄ posset optari. Li
quet igit̄ esse beatitudinem statū bo
noz omniū congregatōne p̄fectum

sent tres dactili cō
tinui. posset tñ di
ci q̄ cā metri pon
tur apū p̄ apum.
Prosa secūda ter
tij libri.

Un̄ desiro
paululū vi.

Hec est p̄sa

scda t̄erq̄ i q̄ phia
pōit deuersas opi
niones circa falsā
felicitatē. et primo
boet' oī sit quō se
phia hūit p̄ p̄di
era. scdo phia ostē
dit q̄ oēs homines
nunt' querere ad
b̄titudinē quā ip̄a
diffinit. tercio ostē
dit q̄ boet' sepe ab
ducit̄ a p̄a felicitate

te diuersis erroribz. q̄rto pōit errores siue opiones circa felicitatē secun
da ibi. Dis mortaliū. t̄ercia ibi. hūc vñ. q̄rta ibi. Quoz qd̄. dic̄ p̄mo
Postq̄ phia p̄misit ordinē p̄cedēdi de falsa felicitate ad p̄am. tñ pro
tūc. ip̄a paululū desiro visu. i. inclinatis oculis. et recepta velut in an
gustā. i. nobilē sedē mētis sue. sic cepit. i. cepit loq̄. Hora q̄ capitis i
clinatio est signū subtil' imaginatō. s̄ p̄p̄ qd̄ subtil' et p̄finde imaginā
res caput inclināt. et qm̄ n̄ vidēt' delata corā oculis. id̄ phia volēs sub
til' speculari de felicitate c' specularē difficilē ip̄a inclinatio visu. Sic se
i nobilē specularē suemēt'. Dis inozia. Hic phia ostēdit q̄ oēs ho
mines nunt' querere ad vnū finē b̄titudinis. quā b̄titudinē ip̄a etiā diffi
nit et d̄t sic. Dis cura. i. sollicitudo mortaliū. i. hoim quā curaz exercet
labor multipliciū studioz. q̄z aliq̄ studēt i s̄ratia. aliq̄ i mercātia. et sic
de alijs. illa cura p̄cedit diuerso calle. i. diuerso mō viuēdi. s̄z tñ nunt' p̄
uenire ad vnū finem beatitudinis. Illud aut̄ ad qd̄ homines nunt' p̄
uenire ē tale bonū. q̄ q̄s adepto nihil vlt̄erius q̄at desiderare. qd̄. s̄. bonū
nū ē summū oīm bonoz p̄tinēs itra se cūcta bona. cui. s̄. bono si qd̄. i.
aliq̄d abforet. i. deest: nō possz esse summū bonū. q̄z relinqueret aliquid

Liber tertius

extrinsecus. i. extra aliud bonū qđ posset optari. Ex quibus dictis pñtia
 cludit diffinitōem bñitudinis dicens. *Liquet. i. manifestū est beatitu-*
dine esse statū pfectū pgregatōe omnīū bonorū. ¶ *Nota pñitio vlti-*
mi finis magnū incrementū confert ad vitā. primo ethicoz. qz fm exi-
gentiā finis cetera moderant fm limconientem prio posteriorū. id pñtia
tradit nobis pñti-
tōem vltimi finis:
scz beatitudinis.
 ¶ *Nota finis ē ma-*
gis eligendus his
que sunt ppter finē
v: patet p Aristoz
relem tercio topico-
rum. ¶ *Item ibi/*

Hunc vti diximus diuerso tramite
 mortales omīs conant adipisci. Est
 em̄ mentib⁹ hominum veri boni na
 turaliter inserta cupiditas: sed ad
 falsa deuus error abducit.

dem. Cuius finis est bonus ipsum quoq; bonum. Item omnia
 denotanda sunt sine. Si finis bonus est totū laudabile pñas est.
 ¶ *Nota finis in agibilib⁹ habet se sic principiū in speculabilib⁹. Sicut*
intellectus noster naturaliter adheret primis principijs. sic appetitus
noster naturaliter adheret vltimo fini qđ est summū bonū. ¶ *Nota qđ du-*
plex est finis. s. finis quo. et finis gratia cui⁹ oīa fiūt. Ille em̄ est vnus
sicut deus vel beatitudo. et iste finis appetit ab omnib⁹ sub vna ratōne
inquantū est bonū satians appetitū hominis. Finis autē qđ est operatō qđ
hoies nunt adipisci finē gratia cuius. et talis finis nō est vnus sicut nō
est vna operatō omnīū. Itō dicit philosophia qđ cura hoīm procedit
diuerso calle ad psequendū vltimū finē. Nota illud ad qđ. oēs hoies
nunt puenire est bonū. qz bonū est qđ oīa appetunt primo ethicoz.
 ¶ *Nota qđ beatitudo habet ratōem vltimi finis. ipa est tale bonū quo*
ad pto nihil vltius desiderat. nā de ratōne finis est esse vltimū. et vl-
tra illud qđ est vltimū nihil est. qđ etiā oportet illud esse summū bonū
qz illud quo ad pto nihil vltius desiderat est summū bonū tale autē
est beatitudo. ¶ *Nota qđ beatitudo est bonū optimū pulcherrimū et*
delectabilissimū. id beatitudo est statū pfectus cōgregatōe omnium
bonorū continēs in se omnia bona. si em̄ aliqđ bonū sibi deficeret. nō
esset summū bonū. Hunc vti diximus. In ista pte osidit pñtia qđ
 homines a vera felicitate diuersis errorib⁹ abducunt dices. Hunc. s. sta-
 tū beatitudinis oēs mortales sicut diximus conant adipisci diuerso tra-
 mite. i. diuersa via. qz cupiditas id est appetitus veri boni naturaliter
 est inserta mentib⁹ hoīm. sed beatitudo est verū bonū qđ summū. s. de
 v⁹ error abduc hoies ad falsa bona. Nota qđ bñtudo aggregat i se
 oīa bona id ē cupiditas natulr ē hoīb⁹ inserta. vbi tñ sciēdu qđ bñtudi-
 nē pñtere oīa bona pñt intelligi dupl. Vno mō formalr sic nō cōtinet
 omnia bona. qz felicitas formaliter et essentialr potest esse sine bonis ex-
 terioribus vt sine diuitijs et ceteris bonis. Alio modo sic intelligit

Prosa secunda

conferre ea virtualiter ita q̄ beatitudo excellat oīa bona. 2 sic est p̄a.
¶ Hora q̄ p̄bia hic v̄it quadā figura q̄ d̄ep̄it̄ero in dīcēdo dēuī² er
roz. nullus eī error ē q̄ nō sit dēuīus. Tū poera. Fiet ep̄itheto nīsi dī
cas tristia bella. ¶ Hora q̄ cū mens humana naturaliter dēsideret ve
rū bonū nūq̄ tendit in falsū bonū nisi ī p̄ntum ipm estimat esse verū

Quorū q̄dē aly sūmū bonū eē nīhī
lo indigere credētes vt diuitijs afflu
āt elaborāt Alij vero bonū qd sit di
gnissimū veneratōe iudicantes adep
tis honorib⁹ reuerēdi ciuib⁹ suis eē
nitūtur Sūt q̄ sūmū bonū ī sūma po
tētia eē cōstituāt. hī v̄l regnare ip̄i vo
lunt. v̄l regnātib⁹ adherere cognan
tur At q̄bus optimū qdēclaritas vi
det. hī v̄l belli v̄l pacis artib⁹ glosuz
nomē p̄pagare festināt. Plurimi vero
bōi fructū gaudio leticiaq̄ metiunt
hī felicissimū putāt voluptate d̄fluē

bonū. talis autē estio
matio est dānis ero
roz. q̄ dēuīus error
ad falsa adducit.

¶ Quoz quidem h
phia ponit diuersas
opinionēs circa fel
citātē ostendēs quō
homines p̄ errorem
ad falsa bona ruce
bant. scdo oīi it q̄ i
talib⁹ bonis posue
rūt beatitudinē. ter
cio ostēdit q̄ natura
liter eoz intentio tē
debat a. i. verā beati
tudinē. scda ibi. qui
bus oib⁹. tertia ibi.

Sed ad hominum
studia. Primo ostē
dit quō hoīes erra

bant circa falsa bona statuendo in eis finē. scdo ostēdit quō qdam fi
nes ad inuicē p̄mutabant. tercio alia bona fortuita reducit ad p̄dicta
scda ibi. Sunt etiā. tertia ibi. In his igit. Primo dicit. Quoz sup. ho
minū q̄ ducunt ad falsa bona. alij credentes sūmū bonū esse nīhilo ī
digere. ip̄i elaborant. vt affluant. i. abundēt diuitijs ponendo oēm su
ficiētiā esse in diuitijs et in hoc errabāt. Alij vero sūmū bonū iudī
cantes qd dignissimū sit veneratōe. i. honore tales adepris honoribus
nitunt esse reuerēdi suis ciuib⁹ putātes in honorib⁹ ipalib⁹ verā digni
tatē cōsistere. in h̄ errabāt Sūt alij q̄ sūmū bonū cōstituunt in sūma
potētia. hī vel ip̄i volūt regnare vel conant adherere regnantib⁹ tanq̄
p̄siliarij vel familiares eoz. p̄ h̄ putātes se esse vere potētes in h̄ decipiū
tur. s̄ q̄bus claritas. i. fama videt esse optimū bonū. illi festināt p̄pa
gare. i. dilatare gloriosum nomē. i. pulchrā famā artib⁹. i. studijs belli
sic v̄it militares. vel artib⁹ pacis. sic sapiētes in dī credētes se p̄ h̄ acq̄
rere glām imortale 2 decipiūt p̄ h̄. Plurimi p̄o. i. mlti metiūt. i. mēsu
rāt fructū boni. gaudio. i. leticia exteriori. hī putāt. i. estimāt felicissimū

Liber tertius

diffuere. i. abundare. voluptate. i. delectatōe corporali estimātes in h̄ ve
rū cōsistere gaudiū qđ ē erroneū. ¶ Hora q̄ quicq̄ sunt in qđ errātes a
p̄o bono posuerūt cōsistere verā felicitatē. s. diuine. honores. potestates
gl̄iam voluptates quoz sufficiencia sic accipit. Cū finis habeat rōnem
boni s̄m diuersitatē boni diuersificat finis. Est autē triplex bonū. vtile
delectabile. et ho
nū honestū et illi
intendebant bo
no vtili posuerūt
felicitatē i diuinijs
sed qui intendebāt
bono delectabili
ponebāt volupta
tes et in illis posu
erunt finem et feli
citatē. Qui autē in
tendebāt bono ho
nesto illi diuersifi
cabant. qz bonum
honestū est bonum
s̄m rōnem. Ratio

autē est duplex. s. speculatiua et practica. de bono honesto qđ cōsistit in
speculatione nō loquebant istī. qz tale bonū est latēs ipi aut posuerunt
felicitatē in bono honesto qđ est bonū rōnis practice. tale ergo bonum
vel cōsistit in opūione hoim. et sic est gl̄ia. vel cōsistit in exercitio actus re
alis et hoc est dupl. vel em̄ existit in exercitio p̄prij actus circa alios et
sic est p̄as. vel cōsistit in exercitio actus alioz circa se. et sic est honor.
¶ Sūt etiā qui hoz fines. In ista pte ostēdit quō quidā istoz fines iā
dictos pmutabāt. et dicit. Sūt etiā aliq̄ qui fines. qz p̄ cas finales p
mutant alterutro. i. ad inuicē desiderātes vnū ppter alterz. nā quidaz
desiderant diuitias et voluptates. ob. i. ppter potentā et sunt aliq̄ qui
potentiā petūt. i. desiderāt. cā pecunie. i. ppter diuitias vel causa p̄ferē
di nois. i. cā dilatatōis fame. ¶ Hora s̄m Aristote. iij. Ethicoz. Qua
lis vnus quisq̄ est talis finis videt ei. s̄m s̄. diuersā dispositōem hoim
diuersi fines eligunt. Illud autē eligit ppter aliquē finē p qđ aliq̄s vide
tur posse p̄seq̄ illū finē. cū igit ponētes finē esse diuitias magis putabāt
se diuitias p̄seq̄ p potentiā. ipi appetebāt potētiā ppter diuitias et ecō
uerso quibz videbant se posse p̄seq̄ potentiā p diuitias. ipi appetebant
diuitias ppter potentiā. et sic posuerūt pmutatōem finū istoz ad inuicē
cem. ¶ In his igit zc. Hic p̄bia reducit oīa bona fortune in qbus pos
nūt hoies felicitatē ad p̄dicta quinqz et dīc. In his igit qnqz bonis qz p
et. et ceteris talibz. s. reducibilibz ad p̄dicta. reuertit intētiō actū. huma

Prosa secunda

hoy et votoz. i. desiderioz. et manifestat exēplū q̄ alia reducatur ad ip̄a
dicēs. veluti nobilitas q̄ p̄ ex fauor popularis que vident̄ p̄pare quā
dā claritudinē. i. gl̄iam id̄ reducunt ad gl̄iam. vroz autē et liberi. i. filij
q̄ petunt gr̄a iocunditatis. i. causa voluptatis. id̄ ad voluptatē reducūt
sed sanctissimū gen⁹ amīcoz nō numerat̄ inter bona fortune s̄z nume

Amīcoz vero qđ scīssimū qđez ge
n⁹ est. nō in fortuna s̄z ī virtute nu
merat̄. Reliquū vero v̄l potentie cā
v̄l delectatōis assumit̄. Itā vero cor
poris bona prōptū est. vt ad supio
ra referant̄. Robur ei magnitudoqz
videntur prestare valentiam. pulcri
tudo atqz velocitas celebritates. sa
lubritas voluptatum. Quibus om
nibus solam beatitudinēz desidera
re liquet. nam qđ quisqz preceteris
petit id summū iudicat esse bonū. s̄z
summū bonū beatitudinēz esse diffini
mus. quare beatitudinē iudicat esse statum.

dentur p̄stare celebritatē. i. gl̄iam ad quā reducunt salubritas autē. i. sa
nitas videt̄ p̄ferre voluptatē ad quā reducūt. et sic oīa bona fortune re
ducunt̄ ad p̄dicta q̄ncz. ¶ Hora indigentia alicuius boni auget des
ideriū illius boni. id̄ fm̄ variā indigentia hominū variat̄ eoz desideria.
¶ Quā Aristot. primo etibi. dicit q̄ egrotās sanitatē medic⁹ diuitias. con
scij autē libij p̄s ignorātie eos qui magnū aliqd̄ hñt supra se admirant̄.
¶ fm̄ q̄ diuersā dispositōem hominū felicitas ponebatur in diuersis bonis
fortune q̄ tū sub p̄dictis bonis q̄ncz p̄bendunt̄. ¶ Hora licet amīci
afferat̄ iocunditatē tū nō sunt p̄putandi iter bona fortune. cū em̄ amīci
cia sit vīr⁹ optet̄ q̄ amīci virtute acquirant̄. qđ autē virtute acquir̄ p̄ vir
tutē p̄seruat̄. et tale nō p̄esse bonū fortuitū. Itē amīci cia fundata sup
bono bonēssō ē scīssima et in p̄tute numerat̄. s̄z amīci cia fundata sup
bono vtili et delectabili fortuita ē. ¶ Quibz oibz. ¶ In ista p̄pbat p̄bia q̄
oēs p̄dicti q̄rebāt beatitudinē ī his bonis et dī. q̄bz desideratibz p̄dca bo
na liq̄t. i. manifestū ē ip̄os desiderare beatitudinē. nā illō bonū qđ quisqz

randi in virtute. re
liquū vero qđ ca
dit sub exīori for
tuna illud assumi
tur vel cā potētie.
sic est administratio
officioz. vel assu
mit̄ cā delectatōis
sic exercitiū ludoz
sed bona corporis
promptū est vt re
ferant̄. i. reducātur
etiā ad superiora
bona. qz robur. qz
pro et magnitudo
q̄ est signū fortius
dinis corporalis. vi
dent̄ p̄stare valen
tiā. i. potētia. et sic
ad potētiā reduc
unt̄. sic pulchritu
do et velocitas vi

Liber tertius

petit. i. desiderat p̄ ceteris illud iudicat summū bonū. s; nos diffinim⁹ summū bonū esse beatitudinē quare statū illū quē quisq; desiderat p̄ ceteris iudicat esse statū bñm. i. beatitudinē. Et tunc recolligit bona falsē felicitatis dicēs. Habes ante oculos tuos propositā formā humanē felicitatis. sc; opes. honores. potentiā. gl̄iam. voluptates. q̄ p̄siderās epicurus p̄stituit

et voluptatē ēē summū bonū eo q̄ oīa cetera videant afferre. i. dare aīo iocunditatem. ¶ Nota q̄ oīs appetentes p̄dicta bona appetebāt beatitudinē. nā q̄c quid aliq; eligit p̄ alijs s; videt esse sibi summū bonū. s; alius quis p̄ ceteris eligit diuitias. ergo diuitie videbant sibi summū bonū. aīq; honores. et sic de alijs q̄ oīs p̄dicti appetebant beatitudinem. ¶ Nota q̄ predicta

bona vident p̄ferre aīquā iocunditatē cū oīa vident esse ordinata ad iocunditatē tanq̄ ad finē. et q̄ in voluptatib; est maxima iocunditas iō epicuri posuerunt felicitatem consistere in voluptatibus.

¶ Sed ad hoīm studia. Hic p̄bia oñdit q̄ licet homines in p̄dicto modo errent tñ eoz intentio semp fertur ad veram beatitudinem. Secundo ostendit unde hoc proueniat. ibi. In quo quanta sit. Primo p̄mittit intentū suū. scdo declarabit. Nū em. Primo dicit. Ego reuertor ad studia. i. ad intentiones hoīm quoz animus. etsi p̄ quīs memoria caligante. id est obscurata supple desiderio presentium bonoz tamen semper repetit per naturalem inclinationem summum bonum sed ignorat qm̄ illud reperat. vel vt ebrius qui ignorat quo tramite. i. qua via reuertatur domum. ¶ Nota sicut ebrius scit se habere domū sed propter defectum rationis nescit quo modo ad eā redeat. Sic homines aliquo modo in generali sciunt et cognoscunt summum bonū et naturaliter inclinantur ad illud tanq̄ ad principium a quo processerunt. sed inebriati amore temporalium bonozum. nesciunt quomodo ad id perueniant.

quem p̄ ceteris q̄sq; desiderat. Habes igit ante oculos propositā fere formā felicitatis humane. opes. honores. potentiā. gl̄iaz. voluptates.

Que q̄daz sola p̄siderās epicurus p̄sequenter sibi summū bonū voluptatē esse p̄stituit. q̄ cetera oīa iocunditatem aīo videant afferre. Sed ad hoīm studia reuertor quoz animus etsi caligante memoria. tñ bonum summū repetit. s; velut ebrius domū quo tramite reuertat ignorat.

Prosa secunda

¶ Num em videntur errare. Hic declarat intentum suū. s. q. oēs querē/
tes p̄dicta bona querebant aliquid quod proprie conuenit summo bono.

¶ Nū em videntur errare hī q. nībilo in/
digere nitunt. Atq. nō est aliud qd
eque p̄ficere beatitudinem possit q̄
copiosus bonorū oīm stat⁹ nec alie/
ni egens, sed sibi ipse sufficiens. ¶ Nū
Nō labūt hī q. qd sit optimū id etiaz
reuerētie cultu dignissimū putant.
minime. Neq. em vile qd dā p̄tēne
dūq. est, qd adipisci oīm fere mor/
talium laborat intentio. An in bo/
nis n̄ est numerāda potētia. Quid
igit. ¶ Nū imbecilluz ac sine viribus
estimandū est qd oībus rebus con/
stat esse p̄stantius. An claritudo ni/
bilipendenda est. Sed sequestrari
nequit qn̄ oē qd excellentissimū est
id etiā videat esse clarissimuz. Nam
nō eē anxīā tristēq. beatitudinē nec
dolorib⁹ molestisq. subiectā quid
attinet dicere qn̄ in minimis quoq.
reb⁹ id appetitur qd habere fruiq.
delectat. Atq. hec sunt que adipisci
hoīes volūt eaq. de causa diuitias
dignitates, regna, gloriā, volupta/
tesq. desiderāt q. p. h. sibi sufficiētā
reuerentiā, potentiā, celebratē.

Et p̄mo ostēdit hoc
diuitijs dīcēt. Nū
pro nunquid isti vi/
dentur errare per in/
tentionem a summo
bono qui nituntur
nībilo indigere rati/
one cuius querebant
diuitias. quasi. dī.
non errant a summo
bono. quia nībilo in/
digere maxime spe/
ctat ad summuz bo/
num. vñ dicit. Atq.
pro certe. non ē aliud
quod eque possit p̄fi/
cere beatitudinē q̄ sta/
tus copiosus oīmū
bonorum nec alieni
egēs sed ipse sibi suf/
ficiens. Tunc osten/
dit idē de honorib⁹
bus dicens. Nū nō
labūtur supplē ab in/
tentione summi bo/
ni qui illud qd ē op/
timū putat id etiam
esse dignissimū cultu
reuerētie id ē ho/
noris. ⁊ rīdet. mīn/
ime supplē labuntur.
Neq. em ē vile ⁊ cō/
tēnēdū q. itētio oīm
mortalīū laborat ad
dipisci. ⁊ sic quere/
tes honorē q̄rebant
aliquid qd ē i summo
bono. eo q. summuz
bonū ē honorabilis/
mū. Tūc ostēdit idē

Liber tertius

de potētia dīcēs. An p nūqd in bonis. i. inter bona nō est nūerū da po-
tentia q d. sic. Quid igit est dicēdū nisi q q̄rētes potētia etiā cādūt ad
sūmū bonū. cū sumū bonū sit potētissimū. nō em̄ istud ē est mandū im-
becillū z sine viribz. i. sine potētia qd pstat eē p̄stātū. i. potētī oibz rebz;
Tūc oñdit idē d glia dīcēs. An claritudo. i. gloria ē nihil impedēda ita vt
q̄rētes gloriā nō ten-
dunt ad sūmū bonū
q. d. nō ē nihil impedē-
do. sed neq. i. nō p̄t
se q̄strari. i. negari qn
oē qd sit excellētissi-
mū. illud etiā videat
eē clarissimū. i. glori-
osissimū. Tūc oñdit
idē de voluptate dī-
cens. Quid attinet

dicere q. d. de se manifestū ē beatitudinē nō esse anxīā z tristē nec subiectāz
doloribz z molestiis. sed supple magis ē plena voluptate z locūditate. et
p̄sequens q̄rētes voluptatē z leticiam tendunt ad sumū bonum
¶ Qd aut locūditas z voluptas includat in sūmo bono. pbat p locūz a
minori dīcēs. Qn in minimis rebz. i. appetēdis pz q aliqd appetit qd de-
lectat h̄re z ipso frui. Hec igit sunt q̄ hoies volūt adipisci. z ea de cā des-
derant. i. cupiunt vel q̄runt diuitias. dignitates. regna. gloriā z volupta-
tes. qz p hec credūt sibi eē venturā sufficientiā. reuerentiā. potētīā. celebra-
tātē z leticiā. bonū igit qd hoies perūt diuersis studiis. i. intencibus;
¶ Nota q ex tota ista lra pōt formari vna rō. s. q q̄rētes p̄dicta bona que-
rūt beatitudinē. Rō ē ista. Illi tendūt ad beatitudinē q̄ tendūt ad sufficientiāz.
reuerentiā. potētīā celebratē z leticiā. sed appetētes p̄dicta bona. i. diui-
tias. dignitates. regna. gloriā z voluptates tendūt ad sufficientiā. reuerenti-
am. z sic de alijs. q̄ tendūt ad beatitudinē. Valor ē nota. qz sufficientia reue-
rentia sunt p̄ditōes beatitudis q̄ p̄fectissime capiunt in beatitudine. Querē-
tes q̄p̄rietates beatitudis rēdunt ad beatitudinē. Vnoz pz ex lra. ¶ Nota
q q̄rētes diuitias ppter sufficientiā ferebant in sumū bonū naturali ap-
petitū. qz in sūmo bono ē vera sufficientia z in h̄ n̄ errabāt. s. qz sufficientiā
q̄ ē nullū in dīgētie putabāt sibi puenire p diuitias. in h̄ errabāt. Sili q̄
rentes dignitates ppter reuerentiā naturali intencione ferebant in beatitudinē
eo q beatitudo est tēuerēdissima. s. qz summā reuerentiā putabant sibi sub-
uenire p dignitates r̄pales. ideo in h̄ errabāt. z sic intelligit de alijs
¶ In quo q̄nta sit nature vis. Dicoñdit p̄bia vnde hoc. pueniat q̄ q̄ntū
cūqz intencio hominis sit diuersa tñ intēdit in beatitudinē. et oñdit q h̄ p̄dit
ex vi natural' inclinacōis q̄ nulli auferri p̄t. z dē. In q̄. s. appetitū boni vt
beatitudis facile mōstrat q̄nta sit vis nature cū lēz sint rari z dissidētes.

Metrum secundum

Id ē discordātes finē hoīm de sūmo bono. tñ hoies p̄sentit. i. p̄cordāt in
diligēdo. i. diligenter appetendo. finē boni. i. beatitudinē. ¶ Nota q̄ fine ext
stente vno p̄nt diuersificari actiōes tēdētes in illū finē. sicut p̄pter diuers
sitatiōē actionū esset diuersitas finū nō euenire ad vñū finē. sed p̄cederet i
infinitū in finibz. q̄d patet falsū ex. ij. metaphisice. 2 hoc ē verū de fine
cui⁹ gr̄a oīa fiūt q̄ il
le ē vnus 2 nō de fis
ne q̄ v̄p̄rius v̄sum
ē licet q̄ sint diuerse
sententie 2 studia ho
minū. tñ p̄ueniunt i
appetēdo vñū finē.
i. beatitudinē.

Metrum secundū tertij libri

Quantas rex flectat habenas
Matura poscēs q̄bus inēsum
Regibus orbem prouida seruet
Stringatq̄ ligans irrefoluto
Singula nexu placet arguto
Fidibus lentis promere cantu

Metrum secundū
tertij libri.

Quantas reruz
flectas habēas

Hic incipit secundū metrum huius tertij q̄d dicitur pindaricū ab inuictore
anapesticum a pede p̄dominante. 2 est dimetrum. quia constat ex quattuor
pedibus quorum duo constituunt vñum metrum. in quo metro quā
p̄bia supra dixerat q̄ vīs nature recipitur q̄ intentio hominū semp̄ tendit
in bonum. ideo hic commendat vñā nature ostendens q̄ tanta est vīs na
ture q̄ quārcūq̄ res abducatur assuefactione vel violentia ad aliquid
q̄d est sibi p̄ter naturam. tamen sibi p̄sa derelicta semper redit ad illū q̄d
inest sibi in naturā 2 p̄mitit suam intentionē. secūdo manifestat p̄posi
tum. sibi. Quāuis. primo dicit. Sibi p̄bie placet p̄mere id est manifesta
re cantu arguto. i. sonoro. lentis fidibus id est cordis bene sonantibus. q̄n
tas habenas. i. naturales inclinationes potens natura flectat. i. regat. q̄
bus legibus prouida natura seruat id est conseruat immensum orbem. ex
quibus legibus natura stringat ligans singula irrefoluto nexu. i. coniun
ctione indissolubili

¶ Nota triplex ē natura. Natura naturans sicut est deus a quo depend
et celum 2 tota terra. Alia est natura naturans 2 naturata simil̄ sicut ce
lum quod dicitur natura naturata in q̄rum dependet a deo. 2 dicitur na
tura naturas in q̄rum influit naturis istorum inferiorū. Alia est natura
naturata tñ. quam beatus Augustinus sic diffinit. Natura est quedam
vis 2 potentia diuinitus insita rebus creatis que vnicūq̄ res suum esse
tribuit. quia cum q̄sq̄ male vitur malus esse iudicat. In p̄posito dicitur
p̄bie potest intelligi de natura tertio modo dicta. licet quidam exponant
p̄ natura primo modo sumpta.

¶ Item leges nature hic vocat determinationes 2 p̄prietates naturales
cuiuslibet rei a deo sibi constitutas

Liber tertius

¶ Quāuis peni pulcra leones. Hic phia manifestat, postū p q̄ttuor exēpla. Secō generalr pcludit sūtr esse in oibus alijs; ibi. Repetūt. Prima in q̄ttuor partes fm q̄ttuor exēpla q̄ patebūt. Primū exēplū ē de q̄drus pedib; sicut de lonib; qui licet ex quadā assuefactōne doment; ita vt imi rescat metuēdo suū m̄grm. tñ si m̄kū offendant redit eorū crudelitas naturalis. ita vt primo

lacerat dētib; m̄grm suū. Un dicit in lra Quis leones peni. i. libiti. gestēt. i. portēt pulcra vincula. i. ca/ rhenas in collo. 7 ea prēt. i. recipiāt. escas datas. i. porrectas eis manib; sui m̄grī. et Quis metuāt trucez id ē crudelem m̄grm leones inq̄ soliti ferire. i. pati p̄bera magistri. sed si cruoz tixerit. i. madidauerit horrida ora. i. colla leonū p nimia verbera tunc anīm leonū resides. i. quieti redeūt ad naturalē crudelitatem 7 leones memi/ nere sui. i. nature. graui fremitū. i. magno

rugitū. ipsi laxant. i. solunt colla solutis nodis. i. niptis viculis. 7 prim⁹ suus domitor. i. magister. ille imbuīt id est recipit. lacer. i. lacerat⁹ rabidas iras cruento dente. i. leonis. ¶ Hora fm 3^{is} li. ethimo. peni sunt hoies carthaginēses. Est aut carthago ciuitas libie ppter quod leones libie vocat leones peni. 7 h̄mōi leones libie facilius domantur ¶ Hora quantū cunq; leones domentur 7 assuefactōne ducantur a sua crudelitate si tñ afficiant cruore vel sanguine redeūt ad naturalē crudelitatem.

¶ Que canit altis garrula ramis. Hic ponit secūdū exemplum quod ē de volatilibus. 7 est tale. Auicula capta que prēter naturam domesticat quantūq; foueat delicijs hominū. tñ habita oportunitate redit ad solititudinem. unde dicit in lra Alles garrula que canit altis ramis. si illa capta claudit in antro cauee. i. domuncule supple ibi maneat ad solariū hominum. licet ludens cura hominū ministret huic aut pocula illita id ē

Quāuis peni pulcra leones
Vincula gestēt: manibusq; datas
Lapient escas. metuātq; trucez
Soliti verbera ferre magistrum
Si cruoz horrida tinxerit ora
Resides olim redeunt animi
Fremitusq; graui meminere sui
Laxat nodis colla solutis
Primusq; lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuīt iras
Que canit altis garrula ramis
Alles cauee clauditur antro
Huic licz illita pocula melle.
Largasq; dapes dulci studio
Ludens hominū, cura ministret

Un
mo
gent
e dū
rū. h

Si
Re
S
S
S
U
P
M
Re
La
Se
Lu

nū
recto
tudine
hibi
cōple
S
vnd
lestib
sed n
P
te. i.
tos
q̄ die
a for
est v
¶
alijs
nā a

Metrum secundum

linita melle. q. p. r. largas dapes mistret dulci studio. si tñ illa auris salt
ens ex arto tecto. i. ex arto domūcula. viderit gratas vmbrias nemoz. ipa
perit pedibz suis escas sparsas. r. ipsa mēta. qz fuit detēta requit siluas
r. dulci voce susurrat. i. cantat in siluis. ¶ Nota natura nō assuecit in-
rū. si em lapis cētes millesies pijciat fursū. nō assuecit a scēdere fursū. l3

Si tamen arto saliens tecto
Memor gratas viderit vmbrias
Sparsis pedibz proterit escas
Siluazqz tantū mēta requirit
Siluas dulci voce susurrat
Validis quondā viribz acta
Prænuū flectit virga cacumen
Hanc si curuans dextra emisit
Recto spectat vertice celum
Ladit hesperias phebz in vndas
Sed secreto tramite rursus
Lurum solitos vixit ad ortus

q. aliq. cōsuetudie vel
violētia natura pos
sit ad tps ipediri. tñ
sp inclinatur ad ppi
um opus

¶ Validis qndā vi
ribz acta. Hic ponit
tertū exemplū de vege
tabilibz sicut d. pga
crescere qd tale ē. Li
cet virgula erecta p
violētia incuruet. tñ
relicta pprie nature
ipā sursum erigitur.
vñ dē in lra. Virga
quondam acta. i. coa
cta validis viribz
supple hois incuruā
tis eā ipa flectit pro

nū cacumē. sed si dextera curuās remisit hanc. ipa spectat. i. respicit celuz
recto vertice. q. d. deposita violētia incuruāt. pga redit ad naturalē recti
tudine. ¶ Nota licz natura rez inaiatarū nō facile assuescat in ppiū tñ in
hoibz rōnalibz multū facit assuescēdo vñ p sūescedo qz licz aliqz sit male
cōplexionat. tñ p vsum r. p sūetudinē abilitat r. pplexio mutatur. Unde
Seneca. Consuetudo est altera natura. ¶ Ladit hesperias phebz in
vndas. Diephā pbat incētū suū ponendo qrtū exemplū in corporibz ce
lestibz. r. est tale. Sol mor. ab oriētē in occidentē cadit in mare hespericū
se i. naturali inclinatione redit ad oriētē sub nro hemispherio. vñ dē in lra
Phebz. i. sol. cadit in vndas hesperias. i. occidentales. sed secreto tramitē
te. i. secreta via. i. sub terris. rursus. i. itez vertit currū. i. cursū suū ad solis
ortū. i. ad ptes oriētales. ¶ Nota q. boet. hic loquit moze poetarum
q diceb. it solē tpe vesperino descendere in mare occidentale vt ibi lavaretur
a sordibz r. a puluere q maculat. fuit exis in nro hemispherio. sed hoc non
est ver. quia sic apparet ruditat hominum.

¶ Reperunt ppios qz recursus. Hic phā cōcludit idē esse in oibz
alijs entibz. videlicet q oia entia qcūqz mō p violētiā seu assuefactio
nē a sua abdicant naturā. tñ sibi derelicta semp redeunt ad illud qd inest

Liber tertius

eis p naturā. Un̄ dicit in lra. Quocq̄ id est q̄libet entia reperunt p̄prios
 cursus. i. naturales motus. et singula. i. oia entia gaudent suo reditu in p̄ple
 redeūdo ad illud supple qd̄ p̄nit eis finem naturā. Nec vlli manet i. adeſt.
 tradit' ordo nisi qd̄ suo fini iāxerit ortū. i. principiū. et fecerit stabile orbem
 id ē circulationē sui p̄iūgēdo finem principio. ¶ Nota q̄ orbis in p̄posito ē
 circuli vel linea circū
 ducta rediēs ad idē
 punctum vñ incept
 eq̄litter distans a me
 dio. facit aut̄ hō stat
 bile sul orbē p̄cedēs
 a deo tanq̄ a suo pn
 cipio. trāſit p̄ realia
 in q̄b̄ nō ſiſtit. ſed re
 dit ad deū tanq̄ ad
 ſuū finē p̄ contēplati
 onē mētis.

Proſa tertia tertij li.

Os q̄q̄ o ter

rena animalia.

Iſta ē tertia p

ſa hui' tertij. in qua

et in alijs ſequētibz

oſtēdit q̄ vera felicit

tas nō ſiſtit in illis

q̄ qd̄ putauerūt eē

ſūma bona. ſed tñ ē

faſſa felicitas in ipſ.

Et p̄mō p̄bia ea q̄

dicta ſunt in metro adaptat ſpēti ad hoies et cū ſp̄ponit intentū ſuū. ſe

cundo p̄bat intentū. ibi. P̄mū igitur. Dicit p̄mō dictū ē q̄ oia reperūt

ſuū finē. vos q̄q̄ o terrena animalia. i. vos hoies q̄ eſtis dediti tarentis. ſom

niatis. i. imp̄ſecte cognoſcitis veſtrū principiū. i. tenui imaginē. i. exili ſi

milicudine. et p̄ſpicitis illum verum finē beatitudinis. licet cogitōe m̄

nime p̄ſpicaci. tñ q̄licūq̄ cogitōe eoq̄. i. ideo. naturalis intentio ducit

vos ad verum bonū et multiplex error ab eodem vos abducit. Et tñ cō

ponit intentū ſuū dicens. Cōſidera nāq̄ o Boetii an hoies valeāt p̄ue

nire ad deſtinatū finē. i. ad beatitudinē p̄ ea q̄b̄ putāt ſe adepturos beatitudi

nē. Si enī pecunia vlt̄ honores ceteraq̄ offerūt. qd̄ i. aliqd̄ tale. cui nihil

bonoz videat abeſſe nos fateamur aliq̄s fieri felices adeptōe l. op̄ bono

rū. ſed ſi n̄ valēt efficere. i. facere qd̄ p̄mittūt. et carēt pluribz bonis. nōnē

quidē. i. manifeſta faſſa ſpecies beatitudinis in eis deprehendit. q. d. ſic.

Repetit proprios q̄q̄ recursus

Redituq̄ ſuo ſingula gaudent.

Nec manet vlli traditus ordo

Niſi qd̄ fini iunxerit ortum

Stabilemq̄ ſui fecerit orbem

Proſa tertia tertij libri

Os quoq̄ o terrena ania

lia tenui licet imagine ve

ſtrū tñ principiū ſomniatis

verūq̄ illū beatitudinis finē licet mi

nime p̄ſpicaci qualicūq̄ tñ cogita

tiōe. p̄ſpicitis eoq̄ vos et ad verum

bonū naturalis ducit intentio et ab eo

dē multiplex error abducit. Cōſide

ra nāq̄ an p̄ ea q̄b̄ ſe hoies adeptu

Rosa tertia

¶ Rosa principium omni rei quod est deus est vera beatitudo ut postea patebitur tale principium quod somnians agnoscit. et difficulter ad ipsum devenit. non enim perfecte in presenti statu ipsum agnoscimus. quia intellectus noster habet se ad ipsum sicut oculus nocturne ad lumen solis. ex ij. methaph. h. Ena ad tale beatitudinem cum difficultate pervenitur. vñ *Aligⁿ* in ambriciandiano

ros beatitudinem putant ad destinatum finem valeant pervenire. Si enim vel pecunia vel honores ceteraque tale quod afferant cui nihil bonorum abesse videatur. Nos quoque fateamur fieri aliquos horum adeptos felices. Ad si neque id valent efficere quod promittunt bonisque pluribus carent nonne quando falsa in eis beatitudinis species deprehenditur. Primum igitur te ipsum quod paulo ante divitiis affluas interrogo inter illas abundantissimas opes nunquam ne animum tuum precepta ex qualibet iniuria confudit anxietas. B. Atqui inquam tam libero me fuisse animo quin aliquid semper angerer reminisci nequeo. P. Nonne quia vel aberat quod abesse non velles. vel aderat quod adesse noluiisses. B. Ita est inquam

Dr. Difficilis accessus ad hanc faciliorem recessus. Accessus paucis casus patet obibus. In qua via aliquis transire potest. Ut let ois ab illa declinare via. Que paucis parva multis claudicat ante. Nimis intrati larga ruina.

¶ Primum igitur te ipsum hic probat. probat intentum suum quod ista bona si efficiant quod promittunt. et per primum inest eis falsa beatitudo. et primo ostendit hoc de divitiis post idem de aliis bonis. Primum probat quod divitie non prestant sufficientiam quam vident promittere et propter quam appetunt. Secundo probat quod divitie prestant idem gentium. Tertio probat quod indigentiam non auferunt. scilicet ibi. Atqui: terna ibi. Quis autem modus.

Primo intendit talem rationem. In illis non consistit vera felicitas que non reddunt hominem sibi sufficientem. sed divitie sunt homini ergo et maior est nota. quia felicitas est bonum sufficientissimum nulli egens. Di-norem declarat in littera. et procedit philosophia more didascalico. scilicet in interrogando et respondendo. et sic sic Primum igitur te ipsum boetium interrogo quod paulo ante divitiis affluas. scilicet abundas nunquam ne anxietas id est tristitia concepta

Liber tertius

ex qualibet iniuria pfudit animū tuū inter opes abundantissimas. et res spondet boetius. Atq; p certo ego neq; remisci me fuisse taz libero aio qn semp angerer. i. offenderer aliq. Et ut phia. Nonne tibi aliqd aberat qd abesse nō velles. vel tibi aliqd aderat qd adesse noluiſſes. Rūdet boetius. Ita ē in quā. Tūc phia pcludit dicēs. Ideo illius qd aberat pntiam de

siderabas. h' aut qd aderat desiderabas absentiam. Dicit boetius. Confiteor inq; et phia inquit Eget p. i. caret qd qd de siderat. Dicit Boe. Eget et phia. Qui ho eget aliq nō ē vsq; quaq; sibi sufficiens. ut boe. Dime supple ē sufficiens. et phia Tu itaq; hāc insufficientiā sustinebas plen' opib. Eo cludit q phia ex concessis di. igitur opes nequeūt facere nibi io indigentem et sibi sufficēter. et hoc erat quod promittere v

P. Illius igit pntiam hui' absentiam desiderabas. **B.** Confiteor inq; **P.** Eget ho inquit eo qd qd desiderat. **B.** Eget inquā. **P.** Qui ho eget aliquo nō est vsq; quaq; sibi p se sufficiens. **B.** Dime inquā. **P.** Tu itaq; hāc insufficientiā plen' inquit opib' sustinebas. **P.** Quid m inq; **P.** Opes igitur nihil indigētē sufficientēq; sibi facere nequnt. et hoc erat qd promittere videbantur.

Atq; hoc quoq; maxie pſiderādū puto q nihil hēat suapte natura pe

debantur. **N**ota q omnis appetitus est ratione carente. vnde illud qd quis habet proprie non desiderat sed magis amat. vnde August. lx. li. de tri. dicit. Idem appetitus quo quis inbiat rei cognoscende fit amor rei cognire. Ideo dicit phia. eget ho q quisq; desiderat. **N**ota phia dicit qui eget non est sibi sufficiens. cōtra hoc diceret aliq; Sapiens eget quia indiget bonis exterioribus sine quibus vivere non potest et tamen sapiens est sibi sufficiens per Sene. lx. epistola qui dicit. Sapiens seipso contentus est. Ad hoc dicendum q sapiens indiget q busdam ad viuendum. sed ad beate viuendum seipso contentus est. vnde dicit Seneca nona epistola. Sapiens seipso contentus est ad beate viuendum. sed non ad viuendū. Ad viuendum enim multis rebus illi op' est sed ad beate viuendum tm contentus est animo sano et erecto. et despicientem fortunam.

At q hoc q. Hic pbat phia q dicitie pferunt indigentiam. et p pñs non consistit in eis felicitas. cū felicitas sit bonum sine omni indigentia

Prosa tertia

Probat aut in littera q pecunia cōfert indigētā p hoc, qz pecunia facit
vt hō indigeat alieno p̄sidio q pecuniā suā tucat ne p violentiā auferatur
vñ subdit in lra. Atq p certo ego puto hoc maxie p̄siderādū q pecunia
nihil habeat suapte natura. i. i sua nasa. vt neqat auferre his inuitis. i. no/
lētibz a qbz possidet. Dicit boetius. Fateor inquā. Et p̄bia. Quid nī fa-

cunia; vt his a qbus possidet inui/
tis neqat auferri. B. Fateor inquā
P. Quid nī fateare cū eā quotidie
valentior aliqs eripiat inuito. Un
n. forenses q̄rimonie nisi q vel vi
vel fraude a nolētibus pecunie re/
petunt erepte. B. Ita est inquā. P
Egebit igitur inq̄t extrinsec⁹ petito
p̄sidio quo suā pecuniā qsq̄ tueat
B. Quis id inq̄t neget. P. Atqui
nō egeret eo nisi possideret pecuni/
am quā possit amittere. B. Bubi/
tari inquā neq̄t. P. In cōtrarium
igit relapsa res ē. Mā q̄ sufficientes
sibi facere putabant opes; aliēo po
tius p̄sidio faciūt indigētes. Quis
aut mod⁹ est quo pellat diuitijs idi
gentia. Mū enī diuites esurire neq/
unt. Mū sitire nō p̄nt. Mū frigus
teare q. d. oportet vt
fateant. cū q̄tidie ali
qs valētior. i. fortior
eripiat eā inuito. i. no
lenti. Un cū sūt q̄/
rimonie forenses. i. iur/
diciales nisi q pecu
nie erepte vi vel frau
de repetunt in iudici
cio r̄ndit boeti⁹. Ita
ē inquā p̄bia. Ege
bit igit q̄sq̄ p̄sidio
idē auxilio extrinsec⁹
petito q̄ tueat suam
pecuniā quāz posset
amittere. R̄ndit bo/
etius. Dubitari neq̄t
Tunc p̄bia pcludit
ex dictis dices. Igit
res ē relapsa. i. muta
ta in p̄iū. Mā opes
q̄ putabant sibi face
re sufficientes. faciūt
poti⁹ indigētes aliēo
p̄sidio. ¶ Nota illud
qd p violentiā acq̄rit
p violentiā pōt aufer/
ri. sed pecunia p vio/
lentiā acq̄rit. qz dicie

Arist. i. ethi. q oīs pecuniosus est violent⁹. I violenteraufer pecunia p/
pter quā violentiā sūt q̄rimonie forenses. Ubi sciendū q for̄ elocus rez
venaliū. sed forus est loc⁹ exercedarū litū coram iudicio. Inde forensis qd
idē ē qd iudicialis. ¶ Quis aut modus ē. Hic p̄bia pbat q diuitienō
auferūt indigētā. 7 sic p̄iis non consistit in eis felicitas. 7 dicit. q̄s est
modus quo indigētia pellatur diuitijs. nunquid diuites nequeūt esuri/
re. q. d. sic. Nunqd nō possunt sitire. q. d. imo. nūquid mēbra pecunioso.

Liber tertius

non sentit frig^o hibernū. i. hyemale. q. d. sic. Sed tu inq^{ues}. i. dices opul^{ent} lent^{is}. i. diuitibus. adest aliqd q^{ui} famē satiet. sitim q^{ue} p^{er} z frig^o depellāt. Respondit p^{ro}bia. hoc mō indigētia pōt cōsolari diuitijs. sed penit^{er} auferri nō pōt. Nā si hec. i. indigētia sp^{irit} hās. i. desiderās z poscens aliqd expletur opib^{us}. Necesse ē tū vt maneat indigētia q^{ui} possit expleri. q^{ui} q^{ui}ntūcūq^{ue} sit

diuitis v^{el} famēs mī^{ser} tige^{at}ur adhuc diues post sitiet et esuriet. z q^{ui} nāc nimīū est auaritiē nihil satis ē q^{ui}re si opes nō p^{oss}ūt ibi dē sūmouere. i. repel^{ere} lare indigētiā sed faciūt indigētiā. q^{ui} est id ē quō eē potest q^{ui} credat^{ur} eas p^{oss}tare. i. dare sufficiētiā. q. d. nullo mō debz credi q^{ui} Nota q^{ui} ois idigētia vel ē indigētia nature vel auaritiē In digētia nature paucissimis suppleri potest. eo q^{ui} natura paucis minimisq^{ue} p^{ro}cta est. Vnd^e p^{ro}pter naturā nō oportet multū q^{ui}rere diuitias. nec p^{ro} diuitias indigētia nāc amoueri pōt. si nec ipsa nāc mutari p^{oss}ūt. Indigētia p^{ro} auaritiē est q^{ui} nullo mō expleri p^{oss}ūt z ita diuitie eā amouere nō p^{oss}ūt. ideo pl^{ur} agent. q^{ui} d^{icit}ur

Auar^{us} nō implebit^{ur} pecuniā. ¶ Nota q^{ui} diuitie nō solū nō inducūt sufficiētiā s^{ed} nec inducūt sapiāz q^{ui} d^{icit}ur Sen. Quid p^{oss}unt stulto multe diuitie dū p^{ro} eas nō possit fieri sapiens

¶ Tercū tertij libri. Clauis fluētē diues auri gurgi/ Mō expleturas cogat auar^{us} opes ¶ Oneretq^{ue} baccis colla rubri litoris ¶ Rurāq^{ue} centeno scindat opia boue ¶ Nec cura mordax deserit supstitem ¶ Defunctūq^{ue} leues si comitat^{ur} opes

¶ Petrū tertij libri tertij te
Clauis fluētē diues auri gurgi/
Mō expleturas cogat auar^{us} opes
¶ Oneretq^{ue} baccis colla rubri litoris
¶ Rurāq^{ue} centeno scindat opia boue
¶ Nec cura mordax deserit supstitem
¶ Defunctūq^{ue} leues si comitat^{ur} opes

¶ Tercū tertij libri. Clauis fluētē diues auri gurgi/ Mō expleturas cogat auar^{us} opes ¶ Oneretq^{ue} baccis colla rubri litoris ¶ Rurāq^{ue} centeno scindat opia boue ¶ Nec cura mordax deserit supstitem ¶ Defunctūq^{ue} leues si comitat^{ur} opes

Prosa quarta

relinqt et dicit. Quāvis diues suppleat' fluere. i. abundāte auri gurgit'
te. i. inlicitudie cogat. i. pgreget opes. n̄ expleturas suā cupiditate. et quia
diues oneret. i. pmat colla sua bacis. i. gēmis p̄ciosi rubri littoz. i. rubri
maris qz gēme colligūt in littoze rubri maris. et scindat. i. diuidat arando
rura opima. i. agros fecundos. cetero boue. i. cū cū bobo. adhu cura mor

Prosa quarta tertij libri.

Eo satis dixit q p diuitias
sufficiētia adipisci non pōt.
Nūc vult oñdere q dignitas p ma
gno nō est hñda q malū magis oci
osum q̄ clarum efficit

Ed dignitates honorabilem
reuerendūqz cui puenit red
dūt. Nū vis ea est m̄gratib' vt vten
tū mentib' vtutes inserāt vitia de
pellāt. Atq nō fugare sz illustrare
poti' neqciā solent. Quo fit vt indi
gnemur eas sepe neqsumis homi
nib' cōtigisse. Unde catul' licet in

darī. sollicitudo nō
deserit ipm supstire
id ē viuente. et leues
opes q̄ leuiter trans
unt. non comitantur
ipm defectū. i. mor
tū. Hora q̄ circa
lram gurgēs fm bu
guitone et flido. li.
ethimol. ē loc' altus
id ē pfund' in flumi
ne. et in pposito fige
abundante affluētiā
auri. Itē fm Aug.
Bacca p duplex c. i
uenitur positi p fru
ctu oliue vl' lauri. vl'
p qlibet fructu. Ali
qñ aut iuentur p gē
ma p̄ciosa. et sic sumi
tur hic. Item diues
auarus duplici malo

pmitur. in pñct vitia sp sollicitatur. et p mortē nihil ipm de diuitijs comi
tat. de q diuine loquit Alan' in li. de plāctu nature dices. Et locut' va
ria nūmōz fercula donet. Imponit p̄rio diues teiunia vētri. Itē locula
tyroceitis. diues in argento sed venter p̄hari cogitur

Ed dignitates. Ista ē q̄ta. p̄sa h' tertij i q̄ pbat p̄bia q̄ dignitates
tpales n̄ pferūt honore et reuerētiā quā pmittere videtur. et p̄p̄s ē i
eis vera b̄tudo. et p̄mo p̄p̄t q̄ dignitates faciūt honorabile. scdo imp
bat illd. ibi. Nū vis. p̄mo d̄r. Sz dignitates reddūt hoīez honorabile et
reuerēdiū cui puenit. Hora honor ē exhibitio reuerētie alicui in testi
monij. Itur sic accipitur ex. iij. celi. vl' alt' honor ē opiniois bñfactive si
gnū. vt d̄r arist. li. rhetoricoz qñ ei opiamur nob posse bñ fieri ab aliq sp
sū honorū. Sz reuerētia ē decēs ac matura gēntas fm tullū. Nū vis
ea. Hic p̄bia ipbat. ppositū q̄duplicē viā. s. q̄ dignitates n̄ pferūt hono
rē et reuerētiā. P̄rio qz malis sepe eueniūt. Scdo quia p̄ dignitates vitia
improboz innotescūt. Tertio quia opinione hominū vilescūt. Quarto

Liber tertius

quia tēporū mutarōne splēdere definūt. scda ibi. In q. tertia ibi. Atq. vt agnoscas. qra ibi. Sz hoc apud. Pūmo dicit. Nū. p nūqd. ea vis. i. talis vire⁹ est magistratib. i. dignitatib. vt inserāt p rures mētib. vtentū eis vt depellāt vicia. q. d. nō. vñ subdit. Atq. p certe. dignitates non solēt fu gare neq. tiam. sed pot. illustrare. i. māifestare. q. fit. ppter qd fit. vt nos indignemur eas sepe p ruisse hoib. neq. si mis. vñ Carulus q erat vir sapiēs z fru osus Honiuz q erat hō virtuosus appellat strumā. lz viderit ip sum sedentē in curu li. i. in sede dignitat. iudiciaria. vides igit turquātū dedec⁹ dig nitates adijciāt ho minib. mal. z manī festāt eos cē p rēpn/ biles a bonis. Atq. p certe. indignitas id ē malicia eoz min⁹ pa tebit si nullis hono ribus inclarescant. i. splendeant. Sz boeti num. i. nūqd tu po tuisti tot piculis ad/ duci. i. affligi vt euz. decorato. i. talī viro mēgratū gereres. euz in eo respiceres men tē neq. ssimū scurre z delatoris. q. d. nō. Nūqd possum⁹ iu dicare dignos reuerē tia. ob honores. i. p/ pter dignitates. q. s. iudicamus indignos ipsīs honozibus. i. dignitatib. q. d. nō. At si quē videres predictū sapia. licet nō habēret dignitatē nū/ quid posses eū nō putare dignum reuerentia. vel sapientia qua predictus est. q. d. nō posses eum iudicare indignum sapientia z virtute sua. q. p/ pria dignitas inest. virtuti quā vire⁹ trāssundit in eos quibus fuerit adiu/ tra. z quia populares honores hoc facere nequeunt. liquet. i. manifestum

curuli Honiū sedentē strumā tū ap pellat. Vides ne quantū malis de dec⁹ adijciāt dignitates. Atq. min⁹ eoz patebit indignitas si nullis ho/ norib. inclarescāt. Tu quoq. nū tā dē tot piculis adduci potuisti vt cū decorato gerere mēgratū putares cū in eo mentē neq. ssimū scurre delato/ risq. respiceres. Nō em̄ possum⁹ ob honores reuerentia dignos iudica re quos ipsīs honozib. iudicam⁹ in dignos. At si quē sapia p dūtū vi/ deres. nū posses euz vel reuerentia vel ea qua est p dīt⁹ sapia nō dignū putare. B. minime. P. Inest enim dignitas propria virtuti quāz p tū⁹ in eos qbus fuerit adiūcta trāssun/ dit. Qd qz populares facere neq. unt honores liquet eos propriam dignitatis pulcritudinem non hēre.

Prosa quarta

est eos p[ro]pria pulchritudine dignitatis n[on] h[ab]ere. Nota ex l[et]ra p[er] formati talis
r[ati]o. Illud q[uo]d adueni[en]s alicui n[on] p[er]fert r[ati]o n[on] adueni[en]s n[on] auferit honorem
illud n[on] facit vere honorabile. sed dignitates n[on] p[er]ferunt honore[m] cui adue-
niunt nec tollunt si n[on] adueniunt. g[er]it[ur] r[ati]o minor p[ro]bat. q[uia] honor sequit[ur] p[ro]utem ex
i[st]is ethicor[um]. v[er]o vici[os]u[m] nullo honore dignu[m] reputat[ur] in q[uo]cu[m]q[ue] dignitate

In quo illud e[st] an[im]aduertend[um] ma-
gis. Nam si eo abiectior e[st] quo magis
a plurib[us] quisq[ue] p[re]sternit c[um] reuer[en]-
dos facere neq[ue]at quos p[ro]lib[us] ost[en]-
despectiores poti[us] i[n]probos digni-
tas facit. Vlex n[on] impune. Reddunt
namq[ue] improbi par[em] dignitatib[us] vi-
cem quas sua p[ro]tagione p[er]maculat

fuerit. sed solu[m] p[ro]uol-
sum eti[am] si non sit in
dignitate. cu[m] igit[ur] di-
gnitates t[em]p[or]ales non
p[er]ferat[ur] ut virtutem nec
tollat vicia. manifestu[m]
est q[uo]d honorabile
n[on] facit.

¶ Nota. Catull[us] erat
vir sapiens r[ati]o[n]osus
q[uo]d Montu[m] sedentes in
curuli ex al[ia] indigna-
tione vocabat strum[en]a

eo q[uo]d viro t[ame]n malicio[s]o collata fuit dignitas. Est aut[em] struma p[er]geries hu-
moz i[n] collo. sub hac aut[em] silitudine ip[su]m appellabat strum[en]a. q[uia] in pectore ha-
buit co[n]gerie[m] vicio[rum]. ¶ Nota q[uo]d rex Theodor[ic] voluit q[ua]nda[m] no[m]i[n]e Decora
cu[m] violenter intrudere in m[un]iciu[m] v[er]y na cu[m] boetio republica[m] regeret. cui[us] neq[ue]
tia boet[us] de restat[us] recusauit sibi associari p[ro]pter q[uo]d Boe. mult[us] i[n] i[st]is
afflic[us] fuit a rege theodorico. ¶ Nota q[uo]d scurra s[ecundu]m Hui[us] id[em] est q[uo]d i[n]lec-
tor vel vaniloqu[us]. p[ro]p[ri]e aut[em] d[icitu]r q[uo]d sequit[ur] curia[m] g[ra]t[ia] cibi. ¶ Nota q[uo]d p[ro]f[un]-
dit facit ho[mo]m[n]em reuer[en]du[m] r[ati]o[n]abile. n[on] dignitas q[uia] d[icitu]r Sen[eca] xliij. epl[ist]a. Vir-
tus n[on] accepit platonem nobile[m] r[ati]o[n]abile[m] r[ati]o[n]abile[m] s[ed] fecit. q[uo]s em[en]t[er] e[st] generosus vir-
tuosus r[ati]o[n]abile[m] dign[us] nisi q[uo]d ad p[ro]ut[em] est b[e]n[e] disposit[us]. N[on] facit ho[mo]m[n]em nobile[m]
atru[m] plenu[m] famosis imaginib[us] r[ati]o[n]abilis. sed anim[us] r[ati]o[n]abilis r[ati]o[n]abilis supra fortunam
surgens. ¶ In q[uo] illud e[st]. Hic p[ro]p[ri]a p[ro]bat s[e]c[un]da via q[uo]d dignitates n[on] faci-
unt ho[mo]m[n]em nobile[m] r[ati]o[n]abile[m]. q[uia] vicia i[n]probos manifestat. d[icitu]r. In
q[uo] s. dignitas aduenit mal[is]. illud e[st] magis an[im]aduertend[um] q[uo]d si aliq[ui]s eo e[st] ab-
iectior. i. vicio[rum]. q[uo]d i. q[uo]d magis p[re]sternit a p[ro]lib[us]. cu[m] dignitas neq[ue]at facere i[n]-
probos reuer[en]dos. ip[s]os facit despectiores quos p[ro]lib[us] ost[en]-
dit dignitatib[us]. q[uo]s ip[s]i co[m]maculat sua p[ro]tagione. q[uo]d sicut dignitas macu-
lat i[n]probos q[uo]d eor[um] malicia[m] manifestat. sic i[n]probi co[m]maculat dignitates
¶ Nota q[uo]d p[er] dignitates vicia i[n]probos innotescunt. q[uia] p[ri]ncipal[iter] viru[m] ost[en]-
dit. Cu[m] igit[ur] viciu[m] faciat ho[mo]m[n]em p[re]sternibile[m] t[em]p[or]alis dignitas adueni[en]s i[n]pro-
bis facit eos despectiores. V[er]o Iuuenalis poeta. De animi viciu[m] r[ati]o[n]abile[m] de-
spectu[m] in se crime[n] h[ab]et q[uo]d peccat maior[em] habet. Et Sen[eca]. Loco igno-
minie apud indignu[m] est dignitas

Liber tertius

¶ Atq; ut agnoscas. Hic phia pbat tertia via q; dignitates nō faciunt reuerēdū. q; opinioe hoīm vilescūt q; em dignitatib; fungunt q; uis a suis honorent. tñ apud extraneos hoies nō curant vt ab illis q; sūt alteri? diocesis. Vñ dicit Atq; p certo. vtu agnoscas verā reuerētiā q; est britudo nō posse ptingere alicui hoī p has dignitates ymbratiles. i. trāsitorias ad modū ymbre sic collige. si q; hō funet? i. vsus multiplicet cōsulatu. id ē dignitate deuenit forte i barbaras natiōes. i. ex traneas gētes. faciet ne honor pfulat? ipz venerandū barbaris q; d. nō. Atq; p certe si h. i. facere reuerendū barbarz. foret naturale mun? dignitatib; nullo mō cessaret ab officio suo. q; q; i. q; cūq; loco gētiū Sicut ignis vbiq; terraz nūq; desistit calere. i. cremare. s; q; nū id. i. reuerēdū facere. eis annectit fallax opinio hoīm z nō ppta vto ilico. i. statim vane scūt cū ad eos venerint q; nō estimāt eas esse dignitates sicut sūt natiōes barbarice. id ē. extraneae. ¶ Hora q; res nō desistunt a sua ppta opatōe. cū em opatō sit finis hōis opatōez. q; ce. z mun. res destituta a sua opatōe destitueret a suo fine z sic ēt frustra. Si q; facere reuerēdū ēt naturalis opatō dignitatu vbiq; gentium facerent hoīem reuerendū. sed videm? q; dignitates q; faciunt aliquē reuerendū apud suos. apud extraneos nō faciūt ipm reuerendum. ¶ Sed hoc apud extraneos. Hic phia pbat q; tta via q; sumit ex hoc q; dignitates epm mutatiōe sordescūt. q; em magna olim fuit dī

De trum quartū

gnitas moderno tpe p nullo reputatur. vñ dr. Sz hoc qđ dicit vey ē apđ
exteris natōes. i. extraneas. sed inter eos apud qđ dignitates orī sūt n p
petuo dātāt. Atq p certe. nam pfectura oli erat mag pās apđ romāos.
sed nūc ē inane nom. z cōsus. i. pfectas senatorij nūc ē grauis sarcina
qđ olim erat magna dignitas. z si qđ qndam curasset annonā ppli q dice

bebat. Nūc ea pfectura qđ abiecti
Ut em paulo ante dixim⁹ qđ nihil
h3 propriij decoris opione vtentiū
nūc splendorē accipit. nūc amittit
Si igit reuerendos facere neqūt di
gnitates. si vltro improboz ptagiōe
sordescūt. si mutatiōe tpm splende
re d'sinūt. si gentiū estiatōe vilescūt
qđ est qđ in se expetende pulcritu/
dinis habeant nedū alijs p'stent

De trum quartū libri tertij.

Clāuis setyrio sup⁹ ostro

Lomeret. z niueis lapillis

Inuisus tñ oibus vigeat

Luxurie Hero seuientis

Sz quodā dabat improb⁹ verendis

bent in se pulcritudis. z sō nec eq alijs p'stare pnt.

qndā erat magna dignitas apud romanos. z dr ille pfect⁹ q ceteris magi
stratib⁹ p'fuit. z oēs dignitates in ciuitate romana anicellebat. sed post qđ
Iul' cesar impiū inuaserat talis dignitas ad impatorē trāsserebat z dis
minuebat et' p'as ita q nomen illi' dignitatis mansit sine re ¶ Item se
natoria dignitas magna fuit apđ romanos. qz officiū senator p'fuit ho
nestum s. vtiliter cōsulere reipublice. sed postea p'puli fuerūt senatores ad
seruandā volūtati p'ncipis in damnu reipublice

De trum quartum tertij libri

Clāuis si tyro zc. Hic incipit qrtū metz h' tertij qđ dr metz valeri
ci ab iudice daciliciū a pale p'dnate. tetramet a nūero peduz. i q
metro p'bia p'stat p' exēplū q dignitates n' faciūt p'e reuerēdū. z p'ns

bat pfect⁹ annone. il
le magn⁹ habebatur
nūc ea pfectura qđ ē
abiectus. q. d. nihil
Ut em paulo an di
tin⁹. nihil h3 p'prij
decoris qđ opione vtē
tiū nūc accipit splen
dorē nūc amittit Et
epilogat dices Igit
si dignitates neque/
unt facere reuerēdos
vt patz ex p'ma via.
si sordescūt ptagione
sō vicio improborum
vt patz ex scda via si
d'sinūt splēdere mu
tatiōe tēpoz. vt docet
q'ra via si vilescunt
estiatōe gentium vt
patz ex tertia via. qđ ē
qđ habeāt i se expetē
de. i. desiderāde pul
critudinis. nedū alijs
p'stent. q. d. nihil ha

¶ Hora q pfectura
¶ Item se
¶ Item se
¶ Item se

Liber tertius

nō est beatitudo querēda in eis qz dignitates adueniebāt necnō q pessim⁹ erat z ab eo alijs p̄ferebant. vñ dē in lra. Quāuis sup̄b: nero sententiā lu-
xurie comeret. i. ornaret se ostro tyrio. i. purpura tincto in sanguine tyri. z q̄
uis comeret se niueis lapillis. i. albis margaritis. tñ ip̄e vigeat oib: inui-
sus. i. odiosus. Nā ip̄iob: nero dabat verēdis p̄fibi. i. reuerēdis senatorib:
curules. i. tales digni-
tates. ppter q̄s sede-
bant in curilib: idē
cores. qz ab indigno
dabāt. Quis igitur
putet. i. reputet illos
honores brōs q̄s mi-
seri. i. ip̄iob: z vitio-
si tribuūt. q. d. null⁹.

¶ Hora dē Nerone
seuēt⁹ luxurie. qz epi-
scop⁹ linconie. noie
Pecullus narrat q
Nero oia theatra ita-
lie z grecie plustrās
assūptō vario decore
vestitus cytharistas
tragēdas et aurigas
sepe sup̄assevisus est

patricius indecores curules.

Quis illos igitur putat beatos

Quos miseri tribuunt honores

Prosa quinta tertij libri.

Nā dō regna regūq: familiari-
tas efficere potentem valent.

Quid nūq̄ eorū felicitas ppetuo p-
durat. Atq̄ plena est exēploz vetu-
stas. plena etiā p̄his etas qui reges
felicitatē calamitate mutauerit. D-
p̄clara potentia q̄ nec ad p̄seruatio-
nem quidē sui satis efficax inuenit

tātis libidīnib: exagitat⁹. vt nec a mīse nec a sorore abstīnūsse videbat⁹ re-
uerētia p̄sūgnitatis. Glip in vxorē duxerat z ip̄e a vtro in vxorē recepit⁹ z
z fuit luxurie tā ieffrenate vt retib: aureis p̄scaret q̄ purpureis funib: ex-
trahēbant z lauabāt ea frigidis z calidis vngēt⁹ q̄ nūq̄ minus q̄ mille
talēs p̄fecit. z nūq̄ ilomin⁹ ip̄e nero tā viciolus dignitatē iptalē adept⁹ est.
imo etiā alijs dignitates largit⁹ est. Prosa q̄nta tertij libri.

Nā dō reg. Nec ē q̄nta. p̄sa b⁹ tertij in q̄ ondit p̄bia q̄ regnūz z regnū
familiares n̄ p̄ferāt verā potētia quā p̄mittunt z p̄t quā appetunt
Et p̄io ondit verā potētia nō ē in regnātib: sedo q̄ nō i regū familiari-
bus. ibi. Nā q̄d ego. Qd̄ autē i regnātib: nō sit vera potētia. z p̄his nec
beatitudo p̄bat q̄ntuor vijs. Prima sumit ex p̄uitate duratiōis regnantūz.
Seda sumit ex p̄uitate extēsiōis. Tertia ex onētiōe tiorū. Quarta ex des-
fectu securitat⁹. Seda ibi. Qd̄ si hec. Tertia ibi. Expe⁹ forz. Quarta ibi.
Atq̄ vellēt. P̄io p̄onit int⁹ tā p̄ modū q̄onis dicēs. An regna z regū fa-
miliares valēt efficere potētē. z nūdet yronice. qd̄ nū. q̄re nō efficerēt po-
tentē q̄n eorū felicitas. i. p̄his ppetuo p̄durat qd̄ sup̄. nūq̄ p̄rigit. vñ sub-
dit. Atq̄ p̄ certe. vetustas p̄lea exēploz. z etiā z p̄his etas q̄ reges muraue-
rūt suā felicitatē calamitate. Et subdit. D- p̄clara est potentia loquendo

Prosa quinta

hronice q̄ nec inuenit satis efficax ad p̄seruationē sui. ¶ Nota nulla felici-
tas p̄petuo p̄durat salte r̄p̄alis. hoc patuit p̄r̄ exēplo vetustatis posito de
creto rege lidor. hoc etiā patz exēplis eoz q̄ erāt r̄pe boetij. sicut de ipato/
rib/ romāis q̄ crebro circa r̄pa sua mutabant. nūc bellis. nūc infidēs op/
p̄ss. vel alio mō obiecti. Et idē testat Sanfred^{us} in poetria dicens. Hoc

Quod si hec regnoz ptās beatitudiā
autor est. Nonne si qua pte defuerit
felicitatē minuatur: miserā importet
Sed quis late hūana tēdant impe-
ria: p̄les necesse est gētes relinq̄ q̄b?
regū q̄sq; nō impet. Quia x̄o pte be-
atos faciens desinit ptās, hac ipo-
tentia subintrat q̄ miseros facit, hoc
igit mō maiorē regib^{us} inesse necesse
est miserie portionem. Expt^{us} sortis
sue periculorū. tyrānus. regni me-
tus. p̄dētis supra hūicē gladij ter-
rore simlavit. Que est igit hec ptās
q̄ sollicitudinuz morsus expellere.
q̄ fo rmidinū aculeos vitare nequit

vnū p̄scire potes q̄
nulla ptās esse mo/
rosa p̄t si vis exēpla
p̄iores Respice for/
tunas. emicuit illa p̄
orū. Florida. p̄speri/
tas minos subuertit
athenas.

¶ Quod si hec regnoz
ptās. Dic ondit q̄
ptās regia nō ē vera
ptās nec beatifica p̄
pter puitatē extēho/
nis ei^{us} dicens. Quod si
hec ptās regnoz est
autor. i. cā b̄itudis
nōne si q̄ pte defue-
rit regia ptās ipa mi-
nuat felicitatē r̄ im-
portet. i. inducat mi-
seriam. q. d. sic. sed q̄
uis hūana impia la-
te tendant. r̄n neces-
se ē plures gētes res

linquū q̄b q̄sq; regum non imperet. nō effi p̄t eē q̄ vn^o oib^{us} impet. q̄ x̄o
pte desinit ptās faciens beatos. hac pte subintrat impotētia q̄ facit mi-
seros. Hoc q̄ mō necesse est in regib^{us} eē maiorē portionē miserie q̄ feli-
citatē cū in maiori pte sint impotentes. ¶ Nota si ptās regia. efficit bea-
tum. q̄ vbi ē defect^{us} ptātis regie. ibi erit defectus b̄itudinis. cum igitur
plures sint gētes sup q̄s nō est ptās vni^{us} regis q̄ subiaceāt sue ptāt
sequit^{ur} q̄ rex in maiori parte erit miser r̄ nō b̄tus. igitur in p̄tate regia nō
consistit vera b̄tudo. ¶ Expt^{us} sortis. Dic ondit q̄ in regnātib^{us} nō sit ve-
ra ptās p̄pter annexionē timoris p̄ exemplū dicens. q̄dā tyrān^{us} scz dyonisi-
us exptus sue sortis. i. fortune quantū eēt anxia piculū me^{um}. i. timoris sui
tpe simlavit. i. similitudinē demonstrauit terrore gladij supra p̄tatem p̄-
dentis. Que est igitur hec ptās que neq̄t expellere morsus. i. corrosiones
sollicitudinū. nec p̄t vitare aculeos. i. stimulos. formudinū. i. timorū. q. d.

Libertertius

amicor. h. excludit phia dicens q hoc nō pōt cēpēz d amictis q fortūa cō
alliant. de amictis aut q pūti pailant nō ē hic loqndū cū non cōpūent
inter bona fortūe de qb hic loqmur. vñ dicit in lra. An pñdio. i. auxilio
sunt amicti qd nō vire sed fortuna pailat. q d. nō. h. pbat p locū ab oppo
sitis sic. Quē felicitas. i. fortuna fecit amicū. illū infortuniū faciet inimi
cū. q hō pestis ē effica

cior ad nocēdū q fa
miltarū inimicū. q d.
nulla. qz inimiciāz
illi cauere nō possū
mus cū ei pñt secre
ta nra. ppter familia
ritatē. ¶ Hora de
amicis sophistis lo
quit Sene. ix. epla.
Qui valitatis cau
sa assūpt fuerit tam
diu placebit qm diu
vtilis fuerit. Amico
rū turba florētes cir
cūfedit. sz circa euer
sos solitudo ē. vñ po
eta. Nā pñcio qñtus
amor cum mūere ce
dit. In qñtum durat
largitio durat amicū

Alter poeta. Dum fortuna tonat fugiētes terret amicos. Nā qñs amet qñ
nō vera pcella docet. Et alter poeta. Dū zephīr stabat multis comitabar
amicis. Ast oīs aqlo turbine flāte fugat. z Oraci. Dorrea formice nūz
qñ ad inania tendūt. Nullū ad amissas ibit amicū opes. Qd aut familiaz
ris inimicū mltū noceat dicit poeta. Plū nocet vt nōst ad cūcta domestica
cū hostis. Et res ipa docz qñt ipse nocet

Uti se volet. Hic incipit metz qñtū hō tertij qd dñ pamāciū ab in
uētoze anapesticiū a pede pñante. cathalecticiū. qz vna sillaba defi
cit ad metri pñctioez in q metro phia oñdit quō pā potētia sit acqrenda
dices. q pā potētia pñstī in repmēdo viciōs mor vel pñpiscētiāz ior
dīnatas. qz sine hoc nullū ē vire potēs qñtūcūqz dñet. dicit g. Ille q vo
let se eē potētem domet aīos ferozes. i. crudeles. q crudelitate hō a simila
tur ferz. nec submitrat colla victa libidie. i. pñpie. fedis habentis. i. viciōs
sis moribz. licz eñ tellū indica. i. terra indie. tremiscat tua iura. lōge. i. licet
ptās tua excedat se ad indiā. z lz tibi fūiat vltia chyle. q ē insula vltia bz
tantā vbi sol facit solstitiū estiuū z vltia nō. pñgreditur tñ non posse pelle

Que xō pestis efficacior ad nocen
dū qñ familiaris inimicū

Adetrum qñtum tertij libri

Uti se volet esse potentem

Anios domet ille feroces

Nec victa libidie colla

Fedis submittat habentis

Etenim licet indica longe

Tellus tua iura tremiscat

Et seruiat vltima tile

Tamen atras pellere curas

Miserasqz fugare querelas

Non posse potentia nō est

Prosa sexta

re ardas curas i. obscuras solitudines et fugare miseras querelas puenien-
tes ex aduersitate fortune nulla e poteria. ¶ Hora q vere potes e q sensuali-
tate subijci roni. vñ Sen. Si vis oia tibi subijcere. subijce te roni. mul-
tos em rexerit si ro te rexerit. Et Arist iij. et bi. Quodamodum puer opor-
tuit viuere fm pcepta pedagogi ita oportet cupisabile plenare roni. ¶ Itē Se-

Prosa sexta tertij libri.

Loria xō q fallax sepe q tur-
pis ē. Un nō iniuria tragicus
exclamat. O gloria gloria i milib⁹
mortaliū nihil aliud facta nisi auri-
um iflatio magna. Plures em ma-
gnū sepe nomen falsis vulgi opini-
onib⁹ abstulerūt quo qd turpi⁹ exco-
gitari pōt. Nā q falso pdicant: suis
ipsi necesse est laudibus erubescāt
Que si etiaz meritis pqsitae sunt. qd
tñ sapientis abiecerint conscientie

neca. Magnū i piuz
regit q libipfi e fāf
Fortior ē q cupidita-
tem vicit q q hostes
subijcit. Est em dis-
sicillimū vincere seip-
sum. Et Salomon
Fortior est expugna-
tor ani expugnato re-
vbiū.

Prosa sexta. li. tertij.

Loria vero q
fallax. Ista ē se-
ra pfa h⁹ tertij in q
phia ostendit q gla-
mūdāna nō spectat
ad verā bñtudinē
nec facit se bñm. Et
primo ostendit hō glo-

ria. pprie pñtis. scdo de gloria q puenit ex nobilitate sanguis. ibi. Jam
hō. Prō ostendit intentū de gloria q puenit ex laude false pñtis. Scdo
de illa gla q ex veris meritis pcedit. ibi. Que si etia. Prō ostendit tale
rōnem. Illud qd ē fallax nō spectat ad bñtudinē. nec facit bñm. sed gla fal-
se acq̄sita ē fallax. igit⁹ rē. Un dicit in lra. Gla hā q fallaxet. q turpis
sup. satis patet. q aut sit fallax. pbat auctoritate cuiusdā poete q tragedias
pposuit dicēs. vñ tragic⁹ qdā exclamat et ponit auctoritatē ei⁹ in greco qd
tantū sonat in latino. O gla gla i milib⁹ mortaliū nihil aliud facta es q
magna aurū iflatio. qd manifestat dicēs. Plures em magnū nomē. i. glo-
riā abstulerūt. i. false receperunt. falsis opinionibus vulgi. Et ostendit q
hōi gla sit turpis dicēs. Quo. siā dicto. s. hñe glām falsis opinōib⁹
qd turpi⁹ excogitari pōt. q. d. nihil Nam qui falso predicatur. id est laudā-
tur. necesse est vt ipsi erubescant suis laudibus. ¶ Hora qm Tullium
gloria est frequens fama cum laude. Et est duplex vana et vera. vana glo-
ria est que nullo confidente procedit in esse. Vera est que nullo confiden-
te non procedit in esse. Fama autem est cognitio alicuius non solum in p-
pñ qd sed etia in remoto. ¶ Hora q fama inducit gloriā falsā. gloria falsa
erubescētia. Nā erubescētia ē crimen ingloriatōis causatum ex aliquo

Libertertius

turpi ppetrato. Cū aut aliq̃s se p̃gnoscat false acq̃sisse gl̃iaz: tūc h̃ timet manifestari. ex cui⁹ manifestatiōe incidit gloriatiōē ⁊ verecundiā. Que si etiā ē. Hic p̃bia p̃bat q̃ gl̃ia meritis acq̃sita nō spectat ad britudinē. in eēdens talē rōnem. Illud nō spectat ad britudinē de q̃ nulla ē cura sapiēti. s; de gl̃ia etiā meritis acq̃sita nulla ē cura sapiēti q̃ rē. Valor est nota.

Nā sapiēs maxie curat britudinē cum sit maxie felix. ⁊ ethico. minorē ponit i lra dī cēs. Que sc; laudes spectātes ad gloriāz licet sint p̃q̃sire meritis qd tū adiecerint p̃scis sapiēs. q̃ bonū suū meritis non rūore p̃fari. sed p̃itate cōscie. q. dī. nihil. Sed cūdo. p̃bati dē p̃ locū ab oppositis dicens. Qd si pulch; ē p̃pagasse nomē. q̃ misch; ē nomē nō p̃pagasse. sed cur. p̃ magna p̃te curmaz necesse sit no/

q̃ bonū suū nō populari rūore s; cōscie dicite meritis. Qd si hoc ip̃m p̃pagasse nomē. Nomē pulch; vī p̃his est vt fedū nō extēdisse iudice. Sed cū vti paulo añ differui p̃les gētes necesse sit eē ad quas vni⁹ fama hoīs neq̃at puenire sit vt quē tu estīas eē gl̃iosū eē p̃ maxia p̃te fraz videat in glori⁹. Inter hec xō popularē gr̃az nō p̃mēoratōe qdē dignā puto q̃ nō iudicio xō p̃ueit. nec vnq̃s firma p̃durat. Jā xō q̃ sit iane q̃ futile no

mē nō esse p̃pagatū necesse ē p̃ maiori p̃te miserū esse: dicit q̃. Qd si hoc ip̃m pulcrū videt sc; p̃pagasse i. diuulgasse nomē. i. gl̃iam. p̃sequens est vt iudicet fedū nō extēdisse nomē sed sicut paulo añ differui necesse sit eē plures gētes ad q̃s fama vni⁹ hoīs nequeat puenire. sit i. p̃igrit vī p̃ maxia p̃te terraz ille videat in glori⁹ quē tu estīas gl̃iosū. Et q̃ aliq̃s dicerz sufficit ad britudinē q̃ hō sit gl̃iosus in p̃plo suo h̃ndo fauorē p̃pli. Dī ē p̃bia inter hec bona q̃ sunt in op̃atione p̃ruosa nō puto gr̃a: popularē dīgnā p̃memoratiōe q̃ nec iudicio recte rōnis puenit nec vnq̃s firma p̃durat. Nota q̃ sapiēti nō ē cura de gl̃ia. q̃ dī Macrobi⁹. Sapiēs fructū in p̃scia ponit. stult⁹ aut in gl̃ia. ⁊ Sen. Cōscia p̃peti q̃ famā attende sed pleriq̃s famā pauci p̃sciam verent. Nota q̃ fama p̃plaris nō puenit ex recto iudicio rōis. pl⁹ em p̃pls sequit̃ inclinatioēz sensus q̃ iudiciū rationis. Nec etiā fama eoz p̃petue durat q̃ sim diuersas passiōes vulgi variatur fama p̃pli. vñ vulgares iudicāt sim p̃cupiaz nō sim rei p̃tate. p̃t̃ro siles sūt auib; q̃z itutū nox illūinat ⁊ dies cecat. ex q̃rto ei⁹ p̃sa q̃ra q̃ iā hō q̃ sit iane q̃ futile. Hic p̃bat q̃ gl̃ia puenit ex nobilitate fan/guinis. etiā nō spectat ad verā britudinē Et primo oñdit vanitatē h̃mōi gl̃ie Secōdo oñdit qd boni sit in nobilitate. ibi. q̃ si qd. dī p̃mo Jā p̃o q̃s

Prosa sexta

nō videat q̄ inane q̄ futile. i. labile sit nomē nobilitatis. q. d. manifestū est. q. si nobilitas. si refert ad claritudinē. i. ad gl̄iam aliena ē ab illis q̄ se nobiles esse gloriānt. q. d. pbat p̄ diffinitionē nobilitatis dīcēs. Namq. nobilitas videt̄ esse q̄dā laus veniēs de meritis p̄sentis. q. si p̄dicatio id ē laus facit claritudinē. necesse est ut illi sint clari q̄ p̄dicant. i. laudant̄ h̄mōi au

bitatis nomen: q̄s nō videat: q̄ si ad claritudinē refert: aliena est. **U**ides nāq. esse nobilitas q̄dā de meritis veniēs laus parētū. **Q**uod si claritudinem p̄dicatio facit illi sint clari necesse est q̄ p̄dicant. **Q**uare splendidū te si tuā nō habes aliena claritudo nō efficit. **Q**uod si q̄d est i nobilitate bonū. id eē arbitror solū. ut i posita nobilitas necessitudo videatur. ne a maiorū virtute degenerent

Metrum sextū libri tertij.

Ane hūanū gen' in terris
Simili surgit ab ortu

nus non preclarū nomen auoz. Sed probitas vera nobilitate viget **E**t **S**en. Nemo ē melior altero nisi q̄ rectius ingentiū habet altero. ⁊ ad bonas artes aptius. **Q**uod si q̄d est rē. Hic ostendit cuiusmodi bonū sit in nobilitate dīcens. Si quid bonum est in nobilitate illud solum esse arbitror ut nobilit' videatur imposita necessitudo ne a virtute maiorū id ē p̄genitorū degenerent supple p̄ mores virtuosos. **N**ec est enim a p̄re ignobilis descendere ⁊ morigeratū eē q̄ a nobili ⁊ p̄ virtute degenerare.

¶ Notandū q̄ glorandū non est de nobilitate. q. dicit **S**ene. Si pulcher est lauda naturā. si nobilis lauda parētes. si virtuosus ⁊ sapiens lauda te ipsum. si otues lauda fortunam. si potens expecta paulisper ⁊ nihil eris

¶ Notandū f̄m **T**ullū optimā hereditas a p̄ribus tradit̄ liberis om̄i partimonto p̄stantior. scz gloria virtutū ⁊ decor rez gestaz

Metrum sextū tertij libri.

Ane hūanū gen' in terris. **I**stud est sextum metz huius tertij q̄d dicit̄ alemanicū ab iunētoze. dactylicū a pede p̄domināte. trimetrū a

tē sunt parentes non nō. q̄re si nō habes tuā claritatē q̄ ex laude tua pueniat. aliā claritudo non efficit te splendidū. i. gl̄iosū **¶** Notandū q̄ nobilitas sanguis est inane et futile nomē. q. nihil vere nobilitat hominem nisi virtus. vñ **A**lan' i li. de plāctu nāse. Quid tibi nobilitas. quid clarum nomen auozum **S**i seruus virtijs fact' ē ipse tuus. **I**te nobilit' est em̄ si quis virtute refulget **D**egener est sol' cui mala vicia placz. **E**t paup̄ beturic'. **N**on p̄signe ge?

Liber tertius

numero pedū. hypercatalecticū. qz vna syllaba supabundat. In q metro phia. pbat oēs hoies cē nobiles pter vitiosos dices. Qē gen' hoim i terr' cuiusl'qz sic p dōis surgit ab ortu sili qz fm aiam oēs sunt ab vno creatore. Un' em ē parer rez. i. vn' creator. i. nobile q cūcta mīstrat supple guli nando. ille vn' p' dedit phebo radios suos. dedit lune cornua. dedit hoies

terris. i. habitare i terr'
dedit celo sydera ppe
ornatū eius. Hic pa
ter clausit aios mem
bris supple corpīs.
aios inq m petitos. i.
acceptos celsa sede. i.
in celo. Igit nobile
germē. i. nobile prin
cipiū. edit. i. pducit
cūctos mortales id ē
hoies. O hoies. qd. i.
ad qd strepitis. i. cuz
strepitu factat gen'
vestz. z paucos vros
si em tu spectes. i. de
sideres auctore deuz
z p mordia v'ra nuli
lus extat. i. ē degener
id ē ignobilis. nisi lo
nēs. i. opans peiora
vitijs suis deserat. p/
priū ortū i. deuz a q
pcessit.

¶ Nota q omnes ho
mies ex ea parte qua

sunt homines sunt eque nobiles. cum enim nobilitas sit quedam excellē
tia contracta ab origine. nobilitas hominis precipue debet attendi ex ea
parte qua est homo scilicet ex parte anime. Cum igitur in omnibus ho/
minibus sit eadem origo anime quia omnes anime sunt a deo. omnes ho/
mines sunt eque nobiles. solum autem illi sunt ignobiles qui degenerant
a sua origine. anima autem a sua origine producta est a deo z similis est
deo. ideo illi soli a nobilitate degenerant q vitiosis moribz silitudinez dei
deturpant quā ex origine ptraxerunt

¶ Nota dr. a os celsa sede petitos. hoc loquit more platonico q voluit oēs
aias siml' ēē creatas in celo z postea mitterent in corpora quod nō ē verū

Unus em rerum pater est

Unus q cuncta ministrat

Ille dedit phebo radios

Bedit z cornua lune

Ille homines etiam terris

Bedit. z sidera celo

Hic clausit membris animos

Celsa sede petitos

Mortales igitur cunctos

Edit nobile germen

Quid genus z proauus strepitis

Si primordia vestra

Auctoremqz deum spectes

Nullus degener extat

Hi vicijs peiora fouens

Propriū deserat ortum

Prosa septima

sed aie creant in corpibz. q loquitur more platonico q de anias recebras in celo clausit mēbz corpēis. z de hoc magis videbit. ix. metro h^o tertij. **¶** Nota q oim hoim ē vna origo. qz a deo sūt quē patres oēs vocam^r. et oēs aie sūt a deo. q null^o ē nobilior alio fm creatōez. lz fm igenium bñ. qz soli illi sunt ignobiles q degenerāt suā genealogiā cū discedūt a p^rutibz z adherēt vitijs.

Prosa septima libri tertij.

Quid aut de corpis voluptatibus loquar quaz apperētia q dē plena ē anxietatis. satietas vero pnie. Quātos ille morbos q itolerabiles dolores quasi qndā fructū neq̄tie fruentiū solēt referre corpibz quaz mor^o qd habeat iocunditatis ignoro. Tristes xō esse voluptatū erit^o q̄squis reminisci libidinū suaz

Prosa septima tertij li.

Quid aut d cor/ porz voluptatibus Ista ē psa septima h^o tertij i q phia oñdit bñmdinez eē i voluptate. Et pmo oñdit hoc d voluprate generat^r. scdo de qdā voluptate spātr scda ibi. Honestiss/ ma qdē. Prīmū probat duplr fm q pōt duas rōnes. scda ibi Que si brōs. Prīo i cedit talē rationē In

illis nō p̄sistit bñeudo ad q sequūtur mltre icōmoditates. sed ad voluptates sequūtur multe icōmoditates. sicut declarat i lra. z dr. Quid loqr de voluptatibz corpis. i. delectatōibz corpālibz qz apperētia. i. cupiditas plena ē anxietatis. qz ho anxiet^r cū caret eo qd cupit. satietas pō. i. plenitudo voluptatū plena ē pnie. i. pene. cū t̄q̄t voluptatibz sit cōiuncta anxietas et pnia in eis nō p̄sistit bñeudo. z addit quātos morbos ille voluptates z qz intolerabiles dolores solēt referre corpibz fruentiū eis quasi qndam fructū neq̄tie supple satis paret quaz voluptatū mor^o. i. affect^o. qd habeat iocunditatis. i. voluptatis ignoro q̄squis aut volet reminisci suaz libidinū i. voluptatū ipse intelliget. i. p̄siet erit^o. i. fines voluptatus eē tristes. **¶** Nota q duplex ē voluptas i. intellectualis z corpālis. prima ē psequenda. i. intellectualis. qz consistit in speculatiōe aiam beatificans. Scda ē fugienda. qz consistit in delectatiōe sensuali corp^o mortificās. Un Scñ. iij. eplā dicit Voluptates p̄cipue extirpa q latronū more nos amplectunt vt strangu lent. z Cull^o Voluptas ipeditōē cōsiliū atqz vt sic dicā oculos pstrigit mētū z inimica frōi. nullū vult cū p̄tute h̄re cōmertiū. **¶** Nota q voluptas plena ē pnia. Narrat em valen^o q cū Demosthenes phs q̄reret amorē Talsdis meretricis vt p̄sensum ferret ei cētū talēta petēs. Demosthenes respiciēs i celū rñdit. p tātō p̄cio nō emā tātū pnie. sciebat em q voluptatē inseparābī sequit pnia. **¶** Nota q voluptates multos morbos

Ziber tertius

afferūt. qz dē Sen. qdā epla Dultos morbos mītra fercula fecerunt. Et vult Arist. in eibz q laborantes in passionibz veneris 7 cte pule maxime trāsmutant fin corpus. crapula em̄ plures occidit qz gladius.

¶ Que si brōs. Hic pbia pbat dūllonē pū posita alio mō deducen/ do ad icōueniēs. 7 ē rō ista. Si in voluptatibz cōsisteret britudo seqret qz

pecudes cēntbrē. qd ē falsū. pecudes enī laborāt ad explēdaz corpis voluptatē. vñ dē. Que voluptates si pnt explicare brōs nihil cause ē. i. nihil ipedit qn pecudes in dicent ē beate. qn ois intētio festiat ad explēdā corpale lasei nā. ¶ Notandū qz cūz felicitas sit bonū natura rōnalis null' beatias felicitabit. quia tū gen' hūanū uiuit arte 7 rōne. ¶ Notandū qz ad fugā bestialū voluptatū hortat

Arist. Alexandrū qdā epla dīcēs. O alexander declina a conatibus bestialū voluptatū q corruptibiles sunt. carnal' em̄ ap penit' inclināt ad corpales voluptates q cōnīstāt intellectu. Et subdit. Conat' voluptatū generat carnalē amorē. hic generat auariciā. hec generat desiderū diuitiarū q generat inuerecundiā. inuerecundiā pūptiōez. p/ sumotio infidelitatē. infidelitas latrocinū ppter q mala vitāda ē voluptas. ¶ Honestissima qdē coniugis foret. Hic pbia oīdit qz britudo non pōt sit in qdā speciali voluptate. i. i mīmonio q licita ē ppter generatōz plis intēdens talē rōnez. In illa voluptate nō cōsistit felicitas q hz angustatē sibi annexā. sed voluptas mīmonū ē hūmōi sicut tēgit i lra. vñ dē. Jocunditas coniugis 7 liberoz foret honestissima sed nimis ē extra naturam dīctū. qz natura abhorret qd volo dicere. qz nescio. i. taceo. quē. i. aliquē inu/ nisse i. habuisse filios tortores qn filioz qz sit mordax. i. anxia qūqz cō/ ditio siue bona siue mala. neqz necesse ē te admonere alias exptū ē neqz ne cesse ē admonere te nūc anxū. i. q ego pbo sniam Euripidis mei pbi q dixit. carentē liberis infortunio felice cē. ¶ Notandū qz anxietas ict' pūbo ppter maliciā filioz. Narrat em̄ euripides trop' i historia romanoz qz de metridēs in suos sentēs filios. duos ex eis interfecit 7 cū psequetur tertū ille cōgregato exercitu obsedit patrē. Pater aut vidēs se non posse euadere

Prosa septima

seipsum interfecit. Etia pater anxiat de bonis filijs ppter incēsam dilecti
onē corz z p motionē qd si aliqd aduersi cōtingerit. p̄r reputat se infelicitē

Ex quo patet q voluptas cōiugalīs habet anxietatem sibi annexam

Abet hoc voluptas ois. Istū ē me/

Verz septimū tertij li.

rentem liberis infortunio dixit esse
felicem.

Ahetū septimū libri tertij.

Abet hoc voluptas omnis

Stimulis agit fruentes

Apiumq; par volantum

Ubi grata mella fudit

Fugit. z nimis tenaci

Ferit ictu corda morſu.

Prosa octaua libri tertij

Ibil igit dubiū ē qn he ad be/

atitudinez vie deuia quedam

anapestici a pede p̄s
dominate qz hz p̄s/
mū pedē anapestus.
z reliqs iābos z est
dimerz. i. q̄tuor pe/
dū catalecticū qz de
deficit syllaba. nam
post tres pedes rema
net vna syllaba q̄r
to pede. i. quo metro
phia ostēdit qd ma
li cōsequat oēs volu
ptatem. ois em volu
ptas p̄r anxietatez
sibi annexa est transi
toria qd cōfirmat per
quoddā exēplū dicē
Dis voluptas has
bet hoc qd dicā. q̄a

voluptas agit i verat fruentes stimulis. i. p̄nitionibus. z est par. i. simil
stimulis apiū volantuz. vbi p postq; ap̄is fudit grata mella. fugit z ferit
corda icta. i. p̄cussa anxietate. nimis tenaci morſu. q. d. iocūditas volupta
tis nimis ē r̄sticta. sed anxietas quā affert nimis ē p̄māſura. ¶ Notan
dū lz ois voluptas corpal p̄rio delectet z postea pūgat ad modū ap̄i. cū
hoc maxie iuenit in voluptate venerea. ad cui⁹ fugā Aristoteles hortat
Alexandru dicēs. ¶ clemens ip̄ator noli te multū inclinare ad coitū. qz
coitus ē qdā p̄p̄ietas porcor. q̄ igit tibi gl̄ia si exerceas vitū bestiarū et
actus brutor. Crede mihi indubitanter q coit⁹ est destructio corp̄is. ab
breuiatio vite. corruptio p̄tutū. legis trāſgressio. z generat femineos mo
res. ¶ ualiter aut sit fugiēda delectatio venerea docet alan⁹ in de planctu
nature di Si venrē fugare velis loca. tpa. vita. Nā loc⁹ z t̄pus pabula
donāt ei. Et paup Hein loqns d amore dī. Proſcribas igit gladij ip̄m
Et fugiēdo fuga quē sola fuga fugat.

Prosa octaua hui⁹ libri.

Ibil igit dubiū est. Ista ē octaua p̄sa hui⁹ tertij in q̄ phia ostēdit
quantis malis sint implicata predicta bona in q̄b aliq̄ posuerūt
felicitatē. Sed oñ dī q̄ exilia sunt corp̄is bona. ibi. Nam vero
p 2

Liber tertius

¶ Dico dicte Nulli dubiū ē p̄dicta p̄siderāti quin he vīe q̄bō n̄tūtur hoīes
ad b̄ritudinē puenire sint q̄dā dēuīa. nec valeant quen. p̄ pducere. eo. i. il
luc ad q̄d p̄mittūse eē pducturas. quātis p̄o malis sint implicare b̄res
uissime mōstrabo. Quid em̄ sup. istoz ē sine malo. q. d. n̄t. il. vñ subdit.
Pecuniā p̄gregare ne conaberis. i. laborabis. sed eripies. i. recipies habē
ti. et ita implicaberis
malo violentie velis
fulgere dignitatib⁹
danti supplicab. z qui
cupis ceteros p̄ire ho
noze. tu vilescēs hūi
licare p̄scēdi poten
tiā ne desideras sub
iacebis piculis subie
ctorū gl̄iam petis. sed
p̄aspea detract⁹ secu
rus eē desistis. Glo
luptariā vitā degas
sed q̄s nō spernat atq̄
abijciat tāq̄ p̄es
p̄ibillē seruū vilissis
me q̄. p. z fragilissi
me rei. i. corpis. No
tādū q̄ hō q̄rens pe
cuniā incidit in ma
lū violētie. q̄ ois pe
cuniosus ē violētus
i. et h̄i. S; q̄rens di
gnitates z honores
hūiliādo se alijs sup
plicabit. S; d̄t Se
ne in li. de b̄nificijs.

¶ Volestū est p̄bū z onerosū dimisso vultu dicere rogo. q̄rēs aut̄ potētā
z gloriā optet q̄ p̄pter potētiā z gloriā defendendā p̄secutionibus
improbos se obijciat. z sic securus eē desistit. Querēs aut̄ vitā voluptu
osam optet q̄ corpi fustat. S; dicit Sen. Maior sū z ad maiora genit⁹
sum q̄ q̄ sim m̄cipiū. i. p̄uus mei corpis q̄d non aliter aspiciam q̄ al
quod vinculū mee libertati circumdarum

¶ Itā p̄o. Sic p̄h̄a. p̄bat in sp̄ali q̄ vīta sunt bona corpis q̄ aliq̄ repu
tant exilia bona sc̄do breuiter recolligit supradicta. ibi Ex q̄bō oībō. Pri
mo ostendit int̄ctum de magnitudine. fortitudine. z corpis agilitate. sc̄do de
pulcritudine. ibi. Forme p̄o. Primo ostendit q̄ homo n̄ d; m̄tā d; ma.

Prosa octaua

gnitudine fortitudine et agilitate corporis. quia illa excellēt inueniunt in
his quae in hominibus dicuntur. Ita pro quod fecerunt. i. cupiunt bona corporis pro se. i. gratia sunt
tantum sunt optima quae exigua. i. valde vilia. Fragili possessione nituntur. i.
laborant. Non enim elephi: antes mole. i. magnitudine. superare. i. excedere potest
his nec thauros robore id est fortitudine. Non tigres pibitis velocitate. Re

tur. Non enim elephantes mole. thau-
ros robore superare poteritis. Num
tigres velocitate pibitis. Respice
celi spacium. firmitudinem. celeritatem
Et aliquando desinite vilia mirari. quod quod
de celum non his potius est quam sua qua
regitur ratione mirandum. Forme ho-
minum ut rapidus est ut velox et ver-
naliu florū mutabilitate fugacior.
Quod si ut aristoteles ait. liceis oculis
homines viderent ut eorum visus obstan-
tia penetraret. Nonne introspicere vi-

spice spacium. i. ma-
gnitudinem celi. firmi-
tudinem. i. fortitudinem
celi. celeritatem. i. ve-
locitatem eius. et ali-
quando desinite. i. ces-
sare. mirari vilia. i. in-
feriora bona. quod qui-
dem celum non his
profectis potius imo
multo magis mirandum
est quam sua ratione. i. intel-
ligentia quae regitur. sic
sunt in homine multo ma-
gis laudanda sunt bo-
na rationis quam bona cor-
poris. Nota quod bo-
na corporis sicut ma-
gnitudo. fortitudo. a-

gilitas non multum sunt miranda. quia dicit Seneca. Non magnitudine et
corporis velocitate magne res geruntur sed virtute Unde Latho. Consilio
pollent cui vim natura negauit. Item Seneca. Excellētia ingenij potest latere
sub quocunque pelle. Nota finem Iudorum in ista ethimologia. Elephante greci
a magnitudine corporis putant dici eo quod formam montis praefigunt. Apud in-
dos pro dicitur barro eorum vox eius barritus dicitur. dentes eius ebur. rostrum autem
mosale dicitur. Nota finem Iudorum. Tigris est bestia variis coloribus distincta
mirabilis velocitatis. ex cuius nomine quoddam flumen tigris appellatur quod rapacissi-
mus est omnium fluminum. Et sciendum quod pro bestia dicitur hec tigris in greco tigris ut
dicitur. sed pro flumine dicitur tamen hic tigris et in greco huiusmodi tigris

¶ Forme hominum Notandum quod plura ostendit intentum de pulcritudine forme supple-
re sit ex illo bonum. quia est transitio. et quia est tamen superficialis et dicitur. Vero pro sed. ni-
torum et pulcritudo forme. ut. i. quod rapidus est. ut. i. quod velox. i. velociter est transi-
ens et est fugacior. i. mutabilior mutabilitate florum vernaliu. quasi di-
cat. satis est euidens. Unde si homines viderentur linceis oculis ut ait Ari-
stoteles ita ut eorum visus penetraret obstaculum. i. corpora. nonne illud corpus
alabastrum superius dicitur pulcherrimum introspicere visceribus turpissimum videretur.
quasi dicat. sic. Ex quo concludit plura Igitur te pulchrum videntur

Libertertius

non red. lit. i. facit tua natura. sed infirmitas oculorum spectantū. et subdit
Sed estimate q̄ nūmo vultus bona corpis. dū sciatia hoc quodcūq; fu-
erit de bonis corpis posse dissolui igniculo. i. calore febris triduanę. Fe-
bris em̄ acuta fīm medicos q̄nq; tertia die perimit. et tunc breuiter recollit/
git supradicta dicens. Ex quibus oib; licet redigere in summas. q̄ hec. si
pdicta bona. nō p̄nt
p̄stare ea q̄ pollicent̄
id est p̄mittūt. nec p̄
fecta sunt cōgregatō
ne omnīū bonorum
nec ad beatitudinē fe-
runt q̄i qdam calles
id est vię. nec ipsa p̄fi-
ciunt b̄os.

¶ Notandū q̄ puleri-
tudo corporis nō est
durabilis. quia dicit
Virgil⁹. O formo-
se puer nūmū ne cre-
de color. Alba ligu-
stra cadunt yaccinia
nigra legunt̄.

¶ Notandū q̄ cōiter
dicitur q̄ visus linee
us obstantia corpo-
ra penetrat. sed illud
nec ab Aristotele nē
ab aliquo autentico
inuenitur. Unde Isidorus in libro etimologiarum loquēs de linee dī-
cit q̄ line dīctus est quia in luporum genere numeratur. bestia maculis
distincta. tergo vt pardus. sed similis lupo cuius vrinam conuertri in du-
riciem preciosi lapidis dicunt qui ligurius appellatur. Nilil autem dīcit
Isidorus de penetratione visus.

¶ Ita q̄ alcibiades mulier fuit pulcerrima quam videntes quidam
discipuli Aristotelis duxerunt eam ad Aristotelem vt ipsam videret. q̄
visa dicit. Si hoies linecos oculos h̄rent vt q̄q; obstantia penetrarent. i.
prospectis visceribus corpus quod apparet pulcerrimū. turpissimum vi-
deretur.

¶ Detrum octauum tertij libri.

scribis illud Alcibiadis sup̄ficie
pulcerrimū corpus turpissimū vi-
deretur. Igit̄ te pulcrū videri non
tua natura. sed oculorū spectantiū
reddit infirmitas. Sed estimate q̄
vultus nummo corpis bona. dū scia-
tis hoc quodcūq; miramini. tridu-
anę febris igniculo posse dissolui.
Ex quibus omnibus illud etiā re-
digere in summa licet q̄ hec q̄ nec p̄-
stare q̄ pollicent̄ bona p̄nt. nec oīm
bonorum congregatione p̄fecta sūt
ea nec ad beatitudinem quasi qdam
calles ferunt. nec beatos ipsa p̄fer-
ciunt.

¶ Detrum octauum libri tertij

Metrum Octauum

Eu heu q̄ miseros tramite deuio. Istud est octauū metz huius.
tertij cuius prim' p̄sus d̄z metzū asclepiodiacū ab inuētoze. coā
bicū a pedē p̄dānte. Scd̄s p̄sus d̄z metz archilogicū ab inuen
toze. iā bicū a pede p̄dānte. In q̄ metro phia deplāgit erroze hoim qn q̄
redo mima bona sunt prudentes. sed in q̄redo sūmū bonū abducit i grā

Eu heu q̄ miseros tramite deuio
Abducit ignorātia

Non aux in viridi queritis arbore
Nec vite gemmas carpitis
Nō altis laq̄os mōitibus abditis
Ut pisce ditetis dapes
Ne vobis capreas si libeat sequi
Tyrrhena captatis vada
Ipsos q̄netiam fluctibus abditos
Morunt recessus equoris
Que gemmis niueis vnda feracior
Vel que rubentis purpure
Necnō q̄ tenero pisce vel asperis
Prestent echinis littora
Sed quonā lateat qd̄ cupiūt bonū
Nescire ceci sustinent
Et qd̄ stelliferū trans abiit polum
Tellure demersi petunt

tia p̄mo facit h. scdo
p̄cat vt hoies tediari
falsis bonis redeant
ad verū bonum. secū
da ibi. Quid dignū
Dicit g. Deu est in
tericctio dolēz. et est
dissyllabū p̄pter me/
trū. q̄ ignorantia ab
ducit miseros deuio
tramite. i. transuersa
via supplea vero bo
no. vos hoies n̄ q̄nēz
aurū in viridi arbore
nec carpit̄ gēmas in
vite vos nō abditis
id est nō absconditis
laqueos. p̄ captura pi
scum in altis mōitibz
vt ditetis dapes pi
sce. et si vobis liq̄at
seq̄ capreas n̄ capta/
tis. i. nō acceditis va
da tyrrhena. i. mare
chyrenū qd̄ est i ita
lia. q̄netiā p̄ certe ho
mines noūt. inoue/
rūt. ipsos recessus ab

ditos. i. absconditos fluctibz equoris. etiā hoies noūt q̄ vnda sit feraci/
or i abundantior niueis gēmis. i. margaritis. vt que vnda sit feracior ru
bentis purpure. i. conchiliorum q̄rum sanguis fit purpura. 2 homies no
runt que littora prestent i. abundant. tenero pisce vel asperis echinis. id ē
talibz piscibz. sed q̄nā. i. vbi lateat bonū s. beificū. qd̄ cupiunt nescire susti
nent ceci exites. 2 sup. illud bonū qd̄ abiit trās polū stelliferū. illud hoies
demersi cecitate i grante petūt tellure. i. q̄runt in terra. ¶ Notandū fm
Istido. li. c. bimo. caprea ē agrestis capra. q̄ q̄r acutissime vider greci cam
mideryscepon. i. dorcas appellauerant

Liber tertius

¶ Notandū fm. Fidoꝝ q̄ echin⁹ est piscis parvus semipedalis q̄ adherē
do videt retinere naue. ⁊ ē piscis asprini⁹ ad modū cricij ad edēdū sarsua
uis. ¶ Quid dignū stolidis. Hic p̄cat p̄bia post redū falloꝝ bonoꝝ
hoies redeant ad verū bonū. ⁊ st. Quid dignū ego imp̄cer stolidis mē
tibo hoim q. d. nihil aliud nisi s̄ q̄ hoies ambiāt ipsoꝝ honores ⁊ opes. ⁊

¶ pauerint. i. acq̄sue
runt sibi falsa bona.
¶ q̄ul mole. id ē tedio/
sa sollicitudie. tādē
tedio ducti cogitant
vera bona. ¶ Notan
dū q̄ ista deprecatio
p̄bie non est ex mali
uolētia. s̄ ex benigni
tate. ⁊ ideo nō op̄at
q̄ hoies p̄mancant i
desiderio bonoꝝ rpa
lum. sed vt illud de/
sideriū magis sit eis
mediū pducendi ad
verū bonū. nec ip̄a i
p̄cat cupi. itatē vel
abitionē bonoꝝ ad
se sed vt q̄bus adest
p̄ s̄ ad verum bonū
deducantur

Prosa nona tertij
libri

Acten⁹ menda
cis. Ista est no
na p̄sa h⁹ tertij in q̄
p̄bia vult ostēdere q̄
sit vera b̄tudo. ⁊ p̄
mo p̄tinuat dicta ol
cendis. secundo assignat causam false felicitatis. tertio ostendit que sit va
felicitas secunda ibi. Quod em̄. tertia ibi. Habes igitur inquit ⁊ formā
Primo dicit Haecenus id est hucusq̄ suffecerit ostendisse formam men
dacis felicitatis. id est false. quam si perspicaciter intueris. id est confides
res. ordo est id est restat monstrare. deinceps id est postea que sit vera fel
citas. Et dicit Boetius. Ego video nec optibus sufficientiā posse p̄tin
gere. nec regnis potētā. nec dignitatib⁹ reuerentiā. nec celebratē glā. n. le

Quid dignū stolidis mētib⁹ imp̄cer
Opes. honores. ambiant
Et cū falsa graui mole pauerint
Tum vero cognoscant bona

Prosa nona libri tertij

Actenus mendacis formam
felicitatis ostēdisse suffecerit.
quā si p̄spicaciter intueris. ordo est
deinceps q̄ sit vera monstrare. B.
Atqui video inquā nec opib⁹ suffi
cientiam. nec regnis potētā. nec
reuerentiam dignitatibus. nec cele
britatem gloria. nec leticiam volu
ptatibus posse contingere. P. An
etiā causas cur id ita sit deprehen
disti. B. Tenui quidez veluti rimu
la mihi videor intueri. sed ex te co
gnoscere apertius malim. P. At
qui pro imptissima ratio est

Prosa nona

etiam voluptatibus quae in videntur promittere. Et sic falsa felicitas est in eis. Et de phia. Nunquid tu deprehendisti causas cur illud ita sit. et dicit Boetius. Ego videoz intueri. id est cognoscere tenui rumula. quod non plene scire profecte video illas causas sed aptius cognoscere malim. id est magis velim ex te. et de phia. Atque per certe ratio. id est causa false felicitatis premissa est. Nota quod falsa felicitas dicitur

medari. eo quod non adim/plet quod promittit. diuinitas enim promittit sufficientiam dignitates reuerentiam. quam non offerunt se patet ex predictis. Nota cognitio false felicitatis utilis est. quia cognitio mali expedit est ad tractandum finem. Alanus in de platu nature. quia malum non vitat nisi cognitionem. et quia notitia mali ducit in cognitionem boni per appositionem. igitur vult phia primo assignare causas false felicitatis et tunc ostendere quod sit vera felicitas.

Quod enim simplex est hic phia assignat causas false felicitatis et declarat causas ostendit quod sufficientia potentia et reuerentia. gloria et leticia sunt unum in re. secundum ostendit quod

Quod enim simplex est indiuisumque natura id error humanus separat. et a vero atque perfecto ad falsum imperfectumque traducit. An tu arbitraris hoc quod nihilo indigeat egere potentia. B. Minime inquam. P. Recte tu quid dices. Nam si quod est quod in vlla re umbecillioris valentie sit in hac presidio necesse est egeat alieno. B. Ita est inquam. P. Igitur sufficientie potentieque vna eademque est natura. B. Sic videtur. P. Quod homo homini sit spernendum ne esse censes. An contra reus omnium veneratone dignissimum. B. At hoc inquit nec dubitari quidem potest. P. Addamus igitur sufficientie potentieque reuerentiam. ut hec tria vnum esse iudicemus. B. Addamus siquidem vera volumus profiteri. P. Quid homo inquit

homines ista sepant ab invicem. secunda ibi. Hoc igitur quod est vnum. Primo dicit quod causa false felicitatis est. quod error humanus id quod est simplex et indiuisum natura separat. id est diuidit. et error humanus traducta vero bono et perfecto ad falsum et ad imperfectum bonum. Et tunc declarat istam causam ostendens quod reuerentia. potentia. et omnia talia sunt vnum eadem in re. et primo ostendit potentiam id est esse cum sufficientia. et dicit An tu arbitraris illud quod nihilo indigeat illud egere potentia. Et rident bonius. Dime inquit. Phia approbat dicens. Recte tu quidem respondes

Liber tertius

Nā si qd est qd sit valētie ibeallioris. i. potētie debil. in vlla. i. in aliq re
necesse ē q hoc egeat alieno p̄sidio Et dicit Boetius. ita ē inq̄. p̄cludit g
phia dices. Igit vna ⁊ eadē ē natura sufficiētie ⁊ potētie. ⁊ dicit boetius
Sic videt. Tūc phia oñdit dignitatē eē eadē cū p̄dictis dices. Quia ho
bmōi sit. i. sufficiēs. ⁊ potēs. ne. i. nūq̄ dilld cēses. iudices spernēdū tanq̄

idignū. an? n̄ sper
nēdū sz dignissimū
veneratiōe oīm rerū.
Rā dicit Boetius. Nō
pōt dubitari quā h
sit dignissimū oī ve
neratione. ⁊ phia. ad
dam? ḡ sufficiētie ⁊
potētie reuerentiā q
hec iura vnū iudice/
mus. ⁊ dicit Boeti
us. addam? ḡ si volu
mus vera confiteri.

¶ Notādū q potētia
idē est sufficiētie q
em aliqd oīno sit suf
ficiēs. ita q nullius
egeat ⁊ cū careat po
tētia. p̄ dictionē iclu
dit si careret potētia
respectu alicui? pos
sibilis nō eēt oīno si
bi sufficiēs.

¶ Notandū cutcūq̄
inest sūma sufficiē

tia ⁊ summa potētia eidē inest ⁊ sūma reuerētia. inq̄ntū em aliqd hz rōes
p̄ncipij inrantū est dignū reuerētia. vñ filij reuerent p̄res. qz sūt p̄ncipiū
esse eoz. ⁊ serui dños. qz sunt p̄ncipia seruoz. in mandādo mouentia eoz
per imp̄iū. ⁊ reueremur viros virtuosos. qz sunt p̄ncipia gubernātia vitā
politica. Potētia aut dicit rōem p̄ncipij. vñ illud est maxime p̄ncipiū qd
est potētissimū. ⁊ ideo tale reuerendissimū

¶ Quid ho inq̄. Hic oñdit p̄dictis eē annexā gloriā ⁊ leticiā dices Quid
ho cēses. i. iudices. Illud quod ē sufficiētissimū. potētissimū. reuerēdis
mū est ne hoc obscurū ⁊ ignobile. vel ē clarissimū oī celebritate. i. glia. Re
sponder boetius. Ego p̄fiteor illud eē celeberrimū i. gloriosissimū sicut est
Tūc phia p̄cludit dices. Cōsequēs igit ē vt fateamur claritudinē. glo
riā. nihil differre tribz sup̄ioribz. ⁊ dicit boetius. Cōsequit inq̄. Tūc phia

obscurū ne hoc atq̄ ignobile cēses
esse an oī celebritate clarissimū Lō
sidera ho ne qd nihilo indigere: qd
potētissimū: qd honore dignissimū
esse p̄cessū est egere claritudine quā
sibi p̄stare n̄ possit atq̄ ob id aliqua
ex pte videat abiecti? B. Nō possū
inquā qn hoc vti est: ita etiā celeberr
rimū esse p̄fitear. P. Cōsequēs igit
est vt claritudines sup̄ioribz tribus
nihil differre fateamur. B. Conse
quitur inq̄. P. Qd igit nullius
egeat alieni. qd suis cuncta viribus
possit. qd sit clarum atq̄ reuerēdū
nonne hoc etiam cōstat esse letissi
mū. B. Sz vñ huic inq̄ tali meror

Prosa nona

ostendit idē de leticia dicēs. Illud qd nulli? alient egeat z qd cūctas uis vt nō possit qd sit reuerēdi z claz. nōne s̄ ē letissimū. Rūdet hoc. nō possum cogitare vñ tali vll? meror obrepāt. i. intret. Tūc pcludit pbia dicēs Si supiora manebūt s̄a necesse ē illud plenū esse leticie. z p eadez pcessa necesse ē esse noia diuersa sufficiētie. potētie claritudis. reuerētie z iocunditaz sed subaz eoz

vllus obrepāt nec cogitare qdem possū. Quare plenū ēē leticie siquidem supiora manebūt necesse est cōfiteri. **P.** Atq̄ illud quoq̄ p eadem necessariū est sufficiētie potētie. claritudis. reuerētie. iocūditatis. noia qdē esse diuersa. nullo xō mō discrepare substantiā. **B.** Necesse est inq̄. **P.** Hoc igit qd est vnum simplex. nata prauitas hūana dispartit z dū rei q̄ ptib? caret ptē conat adipisci. nec portioez q̄ nulla est nec ipsam quā mīme affectat assequit. **B.** Quonā mō inq̄. **P.** Qui diuitias iqt petit penurie fuga s̄ potentia nihil laborat vñ obscur? q̄ ēē mauult

nullo mō discrepare qd pcedes boe. dicite necesse ē inq̄m. **¶** Horādum q̄ oēs creature ppanitur ad deum sicut effect? ad suā cām. z qz noticia cuiuslibet cause relucet in suo effectū. necesse ē ipsi? dei habere noticiā p effectū z noticiā cū laude. qā effect? dei repñant ipm sub rōne bonitatis z pfectōis q̄ i materia laudis. cū aurez glia sit clara cū laude noticia necesse est pncipiū oim rez. qd ē sufficiētiissimū. potentissimū z reuerentissimū. etiā esse gloriosissimū. Horādus q̄ sufficiētiissimo nul

lū bonū deest. z tale hz appetitū q̄etari i bono adepto. q̄es autē appetit? i bono adepto ē leticia. s̄ bonū sufficiētiissimū etiā est letissimū. Horādū q̄ oia ista sufficiētia potētia. reuerētia. glia z leticia sūt vñ i suba. nō aurez sunt vñ i suba sicā ggregatū ex diuersis rebz. tūc em̄ ēē ibi ppositio qd repugnat potentissimo z dignissimo. eo q̄ simpliciora digniora sūt compositis. sed de hoc postea melius patebit.

¶ Hoc igitur quod ē vnum. Hic pbia ostendit qualiter homines illud quod est vñ re diuidunt. Secundo mouet dubitationē ibi. Quid igitur inquā. Primo ostendit quomodo homines diuidunt illud quod ē vñ z dicite Illud quod est vñ z simplex natura illud dispartit. i. diuidit prauitas hūana id est prauus error hominū querendo vnum sine alio et dū homines conāturi d est laborant adipisci partem rei. q̄ ptib? caret hō

Liber tertius

non assequitur vllā portionē. i. pē. nec ipsam integrā rē affectat. z q̄rit bo-
en⁹. Quo nā mō diuidūt hoies ista. dicit phia. q̄ petit diuitias ppter fu-
gā penurie. i. cause sufficientie n̄hīl laborat de potētia. sed mauult. i. mas-
gis vult eē vilis. i. indign⁹. z obscur⁹. i. ingloriosus. z ita n̄hīl curat d̄ di-
gnitate z glia. talis etiam subtrahit sibi multas voluptates naturales ne

amittat pecuniā qm̄
pauit. i. lucrat⁹. S; hoc mo-
do ne suffici-
entia ptingat et quē
valētia. i. potētia de-
serit. quē molestia pū-
git quē vilitas. i. re-
uerentia abijcit. quē
obscuritas. i. infamia
recondit q. dī. non.

Tunc ostendit idēz
de potentia dicens.
Qui vō solum desi-
derat posse. i. potentia
am ille pfigat id est
dispersit opes. despi-
cit voluptates. z ho-
nozem carentē potē-
tia z n̄hīl pēdit glo-
riam. sed vidēs hunc
supple potētiē q̄ mul-
ta deficiāt. fit em̄ al-
quando vt talis ege-
at necessarijs vt mor-
deatur anxietatibus
Et cur nequeat i. a
depellere etiā illd̄ qd̄
maxime petebat de-
sistat eē potēs. Sit
l; rōcinari d̄ alijs tri-
bus. s. de honoribus
de gloria. d̄ volupta-
tibus. sicut de predi-
cijs duobus. nā cum vnūquodq; horū pfecte acceptum sit. idēz quod ce-
tera vt declaratum est. quisquis petit aliquid horum sine ceteris non ap-
prehendit illud quod desiderat. ¶ Notandum q̄ querit partem rei indiu-

Multas etiam sibi naturales quo-
q; subtrahit voluptates ne pecuni-
am quaz parauit amittat. Sed hoc
modo nec sufficientia q̄dem cōtin-
git ei; quem valentia deserit. quem
molestia pungit. quem vilitas ab-
ijcit. quē recondit obscuritas. Qui
vero solum posse desiderat. profligat
opes. despicit voluptates ho-
nozemq; potentia carentem. gloria-
am quoq; nihil pendit. Sed hunc
quoq; q̄ multa deficiāt vides. Sit
enim vt aliquando necessarijs ege-
at vt anxietatib⁹ mordeatur. Eūq;
hec depellere nequeat etiam id qd̄
maxime petebat potens esse desi-
stat. Similiter ratiocinari de hono-
ribus. gloria. voluptatibus licet.
Nam cum vnūquodq; horū idēz
quod cetera sit. quisq; horū aliquid
sine ceteris petit nec illud quidem
quod desiderat apprehendit

Prosa nona

sibilis pte nō inueniet nec ipam rē cui pte qrit. qz in re natura indiuisibile pte nō hz. cū igit pdicta qnqz. s. sufficiētia. reuerētia zc. ex pte rei sūt vnū z indiuisibilia. lz differāt nō b. q qrit vnū sine alio nō inueniet.

¶ Notandū q ista qnqz put inueniunt in rebus sensibilibz in qbz hnt eē mō impfecto z diminuto. sic vnū inuenit sine alio. In qstū aut accipiunt fm

B. Quid igitur inquā. Si qd cūcta siml cupiat adipisci: summā quidē beatitudinis velit. Sed nū in his eaz reperiet que demonstrauimus id qd pollicentur non posse conferre. **B.** Minime inquam. **P.** His igitur q singula quedam expetendorz psta re credūtur beatitudo nullo modo inuestiganda est. **B.** Fateor inquam et hoc nihil dici verius potest

eē pfectū z fm eē sūmū. put inueniunt i beatitudine sic sūt idēz indiuisibiles z vnū nō inuenit sine alio. qz sūma sufficiētia ē beatitudo. sūma reuerētia est beatitudo. sūma potētia ē beatitudo. z sic zc alijs.

¶ Notandū q qz hō naturā considerat beatitudinē tūc vnum qd qd pdictorū qnqz desiderat fm q spēs erat ad beatitudinē. hō aut est fm eē pfectū

in qstū eadē sunt beatitudinē. z qz beatitudo cū sit deus est indiuisibilis. oia qnqz pdicta sunt vnū indiuisibiliter. Ex q patet q qz hoies qrit ista fm q impfecta inquantū sunt in sensibilibz. z tñ desiderant ea fm pfectionēz ideo hoies non assequuntur p ea quod desiderant.

¶ Quid igitur inquā. Hic phia mouet dubitationēz. qz dictū est tā q hō q rēdo singulū hoz diuisim ipse frustra beatitudinē. pōt q dubitari vtz q rēdo oia sit qrat beatitudo. Dicit q hoc. i. lra. Quid igitur inq. q. d. lz nō qrat beatitudo querendo vnū quodqz diuisim. qd igitur erit si quis cuncta siml cupiat adipisci. nunqd ille sic velit summā beatitudinis. nunqd beatitudinē reperiet in his bonis q demonstrauimus nō posse cōferre qd pollicentur. s. pmittit. Et rēdit Boetius. Minime inquā. Concludit q phia dicens. In his q nullo mō est inuestigāda beatitudo q credunt prestare singla expetendorz. i. desiderandorū. qd Boetius credit dicens. Quod fateor. i. affirmo inquā ita eē z hoc nichil verū dīcī pōt ¶ Notandū alijs querit oia qnqz ille qrit beatitudinē in vniuersali. sed errat in particulari qrendo eam in istis rebus poralibus bonis in quibus non inuenit. nō em sūma sufficiētia nec potentia inuenitur in eis. Et sic patet q querēs vnum illoz vel omnia siml fm q inueniuntur in rebus sensibilibz cū habeant esse in eis mō impfecto nō psequit beatitudinē. qrens aut vnū istoz fm esse pfectū cū oia sint vnum indiuisibilē omnia qrit. z qrit beatitudinē.

Liber tertius

Habes igitur inquit. Post q̄ p̄bia assignauit cām false felicitatis: hic ostendit que sit vera felicitas. Secō ostendit in quo sit constituta.

ibi qm̄ igit agnouit. Pūmo p̄bia dīc
Habes igitur tam
cās 2 formā false felicitatis. nūc deflece
inuitū mētis tue in
aduersum. s. in p̄tuz
false felicitatis. hoc ē
ad veram felicitatem.
ibi statim videbis ve
rā felicitatē quā pro
misimus. Et dīc bo
eti⁹. Atq. p̄ certe ve
ra beatitudo p̄spicua ē
id ē manifesta ex dī
ctis etiam boi ceco.
q. d. tā manifesta est
beatitudo ex dīctis
ceco si aliqd possz vi
dere pateret. tū pau
loā mōstrasti eam.
supple veram felici
tatē. dum conabar
aspire. i. dēclarare cās
false felicitatis. 2 dī
cti Boeti⁹. Nisi ego
fallor ea est vera 2 p̄
fecta felicitas q̄ p̄fī
ciat sup̄ficiēntē porē
tem 2 reuerendū. ce
lebrē 2 letū. vt etiaz
cuz p̄bia cognoscas
me boetiū. iteri⁹ id ē
pleni⁹ aduertisse q̄
sit v̄a felicitas. ego si
ne ābiguitate p̄gnos
co hāc ē plenā beat
itudinē q̄ vniū horz. s.
p̄dictoz p̄actoz pōt

Habes igitur inq̄t 2 formas
false felicitatis et causas. Reflecte
nunc in aduersum mentis intuituz
Ibi em̄ veram quā p̄misimus statim
videbis. **B** Atqui hec inquā v̄l ce
co p̄spicua est eāq. tu pauloante
mōstrasti dum false causas aperire
conabaris. **M**ā nisi fallor ea vera ē
2 p̄fecta felicitas que sufficientē. pō
tentem. reuerendum. celebrem. letū
q̄ p̄ficiat. Atq. vt me interi⁹ ani ad
uertisse cognoscas que vnum horz
quoniam idem cuncta sunt veraci
ter prestare potest hanc esse plenam
beatitudinem sine ambiguitate co
gnosco. **P** Te alumne hac opini
one felicem cenſeo siquidē hoc inq̄t
adiecisti. **B** Quid nā inquaz. **P**
Esse ne aliqd in his mortalib⁹ ca
ducisq. reb⁹ putas qd̄ h̄mōi statuz
possit afferre. **B** Adime inq̄ puto
Atq. a te nihil vt ampli⁹ desideret
oñsuz ē. **P** Nec igit v̄l imagies xi
boni v̄l ip̄fecta qdā dare bona mor
talib⁹ vident. **V**icē aut atq. p̄fectū
bonū p̄ferre nō p̄nt. **B** Affertor in

Prosa nona

psitare qm̄ idē cūta sunt. 2 dē phia qm̄ p̄culādo hoc. Salūne hac op̄sul
one te fel. cē supple dico. si qdē hoc adieceris qd mō dicā. 2 dē hoc. Quid
nā inq̄ i. t. dicā. dē phia. Putas ne aliqd ēē in his rebz moralibz 2 cadu
ciis. trāscitorijs. qd possit asserre. i. dare h̄mōi statū r̄nder hoc. Minime
puto 2 illud oñsuz ē a te vt nihil ampli⁹ deideret a beatitudine. Cōcludit ḡ

quā. **P.** Quā igit agnouisti q̄ vera
illa sit. q̄ autē beatitudinē mentiantur
nūc supest vt vñ verā hāc petere po
scis agnoscas. **B.** Id qdem inquā
iā dudū vehemēter expecto. **P.** S̄
cum vti i thimeo platoni inq̄t n̄o
placet. In minimis quoz rebz diuī
num p̄sidū debeat ip̄lorari. Quid
nūc faciendū cēses vt illi⁹ sūmibo/
ni sedē repire mereamur. **B.** Inuo
candū inquā rez oīm p̄rem. quo p̄
termisso nullū rite fūdat exordium
P. Recte inq̄t ac sil̄ ita modulata ē

phia dī. hec igit. scz.
sufficiētia. reuerētia.
2ē. q̄ in rebz caducis i
ueniunt vt sunt ima
gines. i. similitudines ve
ri boni 2 vident dat
re moralibz ip̄fecta
bona. vey. autē 2 p̄fer
rētū bonū p̄ferre non
p̄r. 2 dē hoc. asserior
inq̄t. **¶** Nota suffici
entia ip̄fecta q̄ p̄sides
rat i rebz t̄pālībz n̄ ē
ita sufficiētia s̄ t̄m
similitudinaria Suffici
entia autē p̄fecta idu
dit oia alia q̄tuor et
singulū aliorū q̄tuor
p̄fecte alia idcludit. et
sō illis qd dat vñū p̄
fectū dat oia. s̄ illud

qd dat oia facit p̄e p̄fectuz. ḡ dē hoc. illud qd p̄t p̄acit vñū p̄ferre illis co/
gnosco eē beatitudinē. Itē assentior ē p̄bū depo. 2 idē fecit cū p̄bo neutrali
qd ē assentio. **¶** Qm̄ igit 2ē. Hic oñdit phia in q̄ p̄a felicitas sit p̄stitū
ta. 2 p̄mo tangit ordinem huius p̄ris ad p̄cedētia 2 docet diuīnum au
xilium esse imp̄lorandū vt cognoscatur in quo sit vera beatitudo. secundo
inuocat diuīnum auxilium. tertio ostendit intentum in q̄ sit vera beatitudo.
do. scdā ibi **P.** q̄ p̄petua. tertia ibi. **Qm̄** igit. P̄rio dē phia **¶** Boeti qm̄
agnouisti que sit vera beatitudo. 2 agnouisti que mentiantur beatitudi
nem. Hanc supest vt agnoscas vñde illam veram beatitudinem petere
possis. Et dicit Boetius Illud iā dudū a te vehemēter expecto. 2 dē
cit phia. Cum diuīnū p̄sidium. i. auxilium in minimis rebus debeat im
p̄lorari. sicut placet platoni nostro in thimeo. qd nunc cēses faciendū sup
ple in tam arduo negotio. R̄nder hoc. Inuocandū supple censeo patrem
oīm rez. i. deum sine quo nullum exordūz rite fundat. qd approbat phia
dicēs. recte tu inq̄t censes. 2 siml̄ sine intervallo phia ita modulata ē. i. p̄/
posuit inuocationē dei metrica modulatoē **¶** Nota q̄ in omnibus diuīnū

Liber tertius

auxiliū est implorandū quia deus est qui diuitias sue sapientie infudit in
aīas sapientū et tribuit studentibz grām cognoscēdi cui nihil ē difficile. et
sine quo nihil possibile est possideri. ita scribitur in plogo de regimie pū/
cipū. et omne datū optimū et oē donū pfectum desursum ē descendēs a pa/
tre luminū. vt dicit alia scriptura. Et dicit brūs. Aug. Nemo tā erudi/
tus. nemo tā doctus
q̄ supna illustratōne
nō indigeat. Et bea/
tus Greg. Nisi int/
sit q̄ doceat inuauuz
līngua doctoris la/
borat. 3do p̄bia vo/
lens ostēdere in q̄ sit
vera. beatitudo iūocat
diuinū auxiliū. q̄ p̄e/
missio. nullū rite fū/
datur exordii.

Petrū nonum libri tertij.

Uī ppetua mōz rōe gubernas

Terrarū celiqz satorū q̄ tps ab

euo.

Ire iubes: stabilisqz manēs das cū
cta moueri

Dez nonum tertij libri.

Uī ppetua mōm rōne gubernas. Illud ē metz nonū h^o tertij quod
3o omerciū ab inuētoze. qz omer ipm adinuenit. et 3o eroicum a ma/
teria. qz gesta heroū. i. viroz illustrū h^o metro describebantur. et 3o dacti/
licum a pede p̄dominante. Exametiz a nūero pedū. qz p̄stat ex sex pedibz
Inq̄ metro p̄bia inuocat diuinū auxiliū ad oñdendum in q̄ sit v̄a bri/
tudo. et quō ad ipam pueniat P̄rio q̄ p̄bia captādo bentuolētā dei ipsum
multip̄l p̄mēdat. scdo petitiōez suā exp̄mit. ibi. Da p̄. Circa primum
sciendū q̄ tria requirunt a d̄ petitionē exaudiendā. P̄rio requir̄ potētā exau/
diendi. secundo voluntas. tertio scia. De primis duobz dicitur in q̄rto h^o
p̄la. ij. duo sunt in q̄b oīs hūanoz actū effectus cōstat volūtas et p̄as.
qz si alterz desit nihil ē qd explicari q̄at. De scia patet. qz sine ea nihil rō/
nabilr geritur. Volēs q̄ p̄bia oñdere q̄ de p̄ possit. velit. sciat exaudire su/
am petitiōem. oñdit ipm eē potētē ex mundi gubernarōe. ex celi et terre cre/
atiōe. ex t̄pis pductōe. Scdo oñdit ipm volentē siue bentuolūz ex sui bo/
nitate et clemētia q̄ pduxit cuncta. tertio oñdit ipm esse sapientē ex q̄run/
dā affectuum sp̄aliū pductōe. scda ibi. Quē nō externe. tertia ibi. Tu nu/
meris. P̄rio dē. P̄ p̄ q̄ gubernas mōm ppetua rōne. i. ppetua puidētia/
tua. q̄ es sator. i. creator terraz et celi. q̄ iubes tps ire. i. pcedere ab euo. i. a
ppetua tua duratōe tu manēs stabilis. i. imutabil̄ das. i. facis cuncta mo/
ueri. ¶ Horādūz q̄ tora ista l̄ra Qui ppetua. vsqz ad illam p̄e. da pater
v̄: legi suspētiue. et p̄o hic teneri vocatiue. admiratiue vel dēp̄atiue
¶ Horādūm q̄ gubnare ēres i debītuz sui finē ordiare qd spectat ad di/
uinā bonitatē. regit autē p̄ma cā oēs res p̄ter h^o qd p̄misceatur cum eis i.
fluendo sup eas virtutē vitē et bonitatē. fm autōz l̄. de caus. ¶ Horādū.
q̄ mōs fm Arist. i. l̄. de mun. ē p̄stitutiō ex celo et terra et naturz que i cā.

Metrum nonum

sunt que mundū de^o gubernat ppetua rōe. i. sua puidētia ppetua q̄ nō est
transitoria si ē puidētia hūana s; pmanet duratōe ifinita. ¶ Notādū sicut
aliq̄s d; sator q̄ semina plātaz et arborū p̄cipit. sic de^o d; sator in q̄tū celū et
terrū creauit et pduxit. p celū at et terrā etiā intelligunt elemēta q̄ sūt i me
dio. dicit autē terraz ponēdo nūcz plurale p singla. p antecēsim.

Quē n̄ externe pepulerūt fingere cāe
Materie fluētis op^o vez īfita sūmi
forma bōi liuore carēs tu cūcta sūno
Bucis ab exēplo pulcz p̄cerri^o ip̄e
mōz mēte gerēs siliq̄z īmagie formās
p̄fectasq; iubēs p̄fectū absoluer p̄tes

¶ Notādū q̄ tps
duratio ē successiua.
cū sit nūer^o mot^o fm
pu^o et postea^o ex. iij
philicorū. q̄ duratio
p̄ce dicit ab eio. Ubi
notandū q̄ eū ē du
ratio pmanēs tota sūt
mul. nullā hīs suc
cessionē vel mutabi
litate annexā. et idē

q̄d eternitas q̄ est p̄p̄ta duratio des fm quā de^o ē cā t̄pis. sicut em de^o p
suū esse ē cā cuiuslibet esse. et p suā bonitatē ē cā cuiuslibet boni. ita p suā
duratōē ē cā cuiuslibet duratōis. ¶ Notādū q̄ de^o ē stabilis. i. imutabil
q̄ nulla specie mot^o mouet. nō generatōe et corruptōe cū sit īgenerabilis
incorruptibil^{is} nec augmētatōe et dīminutōe cū nō sit q̄nt^o. nō alteratōe
nec loci mutatōe. cū sit impetibil^{is}. Et pbat Arist. vij. phis. ex ordine mouē
tū et mobiliū necesse ē deuenire ad aliq̄d p̄mū oīno imobile et p se et p ac
cidens. ¶ Notandū q̄ oīa a p̄mo sunt mutabilia. vel fm esse. vel fm opati
onē. Si fm esse h̄ est dupl^r. Vel fm esse subale sicut entia generabilia et
corruptibilia. vel fm esse accidērale. sicut corpa celestia. q̄ h̄ nō mutētur
generatōe et corruptōe. tū mutā fm eē locale. Si autē ē mutatio fm opa
tionē. sic intelligēte sūt mutabiles. q̄ in ip̄s ē successio intellectiōnū. licet
q̄ nō mutent q̄ ad esse tū q̄ a. i. opatōes. Aliter exponitur Stabilit^r ma
nens das cūcta moueri. vel oībz sp̄bz motū. vel aliq̄bz sp̄bz mot^o accipie
do motū stricte vel large. Aliter exponit^r. Stabilit^r manēs das cuncta
moueri. nō q̄ oīa moueant. s; q̄qd mouet te dāte mouet. et sūt gen^o locu
tionis h̄r Job. i. Illūinat oēm hoīem veniētē in hūc m̄dm. nō q̄ oēs sūt
illūinent. sed oēs q̄ illuminant a deo illuminant. ¶ Quē nō externe
Dic phia ostendit deum esse beniuolū ex bonitate elemēte q̄ oīa pduxit
et dicit. quē. i. deū externe. i. extrinsece cause nō pepulerūt. i. nō coegerunt
fingere i. pponere. op^o. i. creaturā fluitātis materie q̄ fluit de esse ad n̄ esse
et eōuerso de nō esse ad esse forme. Vex p sed īfita. i. intrinseca forma sū
mi boni. i. sūme t̄pe bonitat^r. s. sup pepulit te fingere op^o fluitāt^r materie
¶ p̄ tu ducis. i. pducis cūcta ab exēplo supno i. ab exēplari ppetuo. tu
ip̄e pulcerim^o ab oī deformit. are elōgar^o gerēs mēte. i. mēoria. plenū mū/
dū seu pulcrū m̄dm. i. archetipū formās. i. pducēs ip̄m mūdūz sc̄n sūbībz

Liber tertius

simili imagine sicut p̄fuit in mēte tua. ⁊ tu habes mōm p̄fectū. i. p̄fecte p̄ductū. absoluere. i. absolutū tenere sine defectu alieno. p̄fectas p̄res. i. elementa ⁊ elementata q̄ speciat ad i. integritatē mōi. ¶ Notandū q̄ oē q̄b̄ necēssitat̄ a cā extrinseca necēssitat̄ ab efficiēte v̄l a fine. q̄ nō sūt p̄les caus̄ se extrinsece. efficiēs autē necēssitat̄ dupl̄. Vel violentiā inferēdo. v̄l p̄q̄ct ens lapidē sursum. vel aliqd̄ p̄ferendo q̄ naturaliter moueat. sic generās formā dās leuitat̄ mouet ignē sursum de necēssitate nature de⁹ aut nō necēssitat̄ ab efficiēte primo mō se necēssitate v̄los lēis cū n̄h̄l sit potēt⁹ eo. nec necēssitate scdo mō cū n̄h̄l ab alio recipiat nec etiā necēssitat̄ necēssitate finis q̄ q̄b̄ necēssitatur ab alio tanq̄ a fine p̄patur ad ip̄m sicut imp̄fectū ad p̄fectū. eo q̄ finis est bonū et p̄fectō illi q̄d est ad finē. deus autē a nullo extrinseco p̄ficiat̄. ¶ Notandū q̄ sola bonitas diuina coegit ip̄m ad p̄ducēdū opus finitatis materie. nō autē coegit ip̄m necēssitatē sed libere mouēdo. ¶ Notandū q̄ inuidiā facit q̄ alius q̄s bonū alteri nō cōcat. q̄ inuidiā ē tristitia de bono alteri. ⁊ q̄ talis inuidiā in deo nō est iō summā bonitātē p̄ creatōez alijs cōcauit. Vñ dicit Plato in chymeo. Ab optimo inuidiā lōge relegata ē. ⁊ p̄ p̄ns sibi dissimilis. put naturalr̄ cuiusq̄ capax b̄itūdis eē poterat efficiq̄ voluerit. ¶ Notandū sicut in agētibz p̄ naturā forma rei fiēde p̄existit fm eē reale sic in agētibz fm intellectū forma rei p̄ducēde p̄existit fm esse intellectuale. sicut artifex volēs p̄ducere domū. oportē formā dom⁹ p̄io in mēte p̄existere tanq̄ exēplar ad cui⁹ imitatōez faciat domū in materia. cū igit̄ deus sit agēs p̄ intellectū p̄ducēs mōm. ip̄e p̄habuit in mēte sua exēplar mūdi ⁊ o in p̄tū ei⁹. ad cui⁹ imitatōez p̄duxit mūdum. extra sup̄. q̄ mundus in mēte diuina p̄existens ē architect⁹ ab archos q̄d ē p̄nceps ⁊ typos silitudo. q̄si principalis silitudo. cui⁹ imago ē iste mūdus sensibil⁹.

¶ Tu nūris elemēta ligas. Hic p̄bia p̄mēdat deū ex p̄te sapie q̄ ad sp̄alem eff̄ctū p̄ductionē. Et p̄io ex p̄ductione elemētoz. Scdo ex p̄ductione aīe mūdi. Tercio ex p̄ductione n̄raz aīaz scda ibi Tu triplicē. tertia ibi. Tu casus. ¶ Primo dicit. Op̄tu ligas elemēta nūris. i. p̄portionibz nūerabilibz vt elemēta frigida cōueniant. i. cōcordēt flāmis. i. calidis elemētis. ⁊ vt arida. i. sicca elemēta p̄ueniāt liq̄dis. i. humidis elementis. nec ignis purior inter elemēta euolet. i. p̄eat sp̄erā suā maḡ ascēdendū. ⁊ ne pōdera. i. grauitates. deducant. i. magis deorsum ducāt. terrarū merfas. i. dēp̄ssas. ¶ Notandū q̄ elemēta h̄nt p̄portionē nūerale inter se. sic enī duo nūeri q̄drati p̄ueniūt in vno nūero medio p̄portionali. Sic duo elemēta p̄ria in duabz q̄litatibz p̄ueniūt in vno elemento medio p̄portionali vtriq̄. Vtrūq̄ ḡra. Vñ q̄drat⁹ ē q̄ cōstat ex ductu sup̄pl̄ in

Metrum nonum

scilicet. dicens. his duo ter tria. his duo in quaternariu. et ter tria in nouena-
riū. et accipe vnu numerū mediū proportionabile. scilicet. senariū. q̄ si eandē p-
portionē excedit quatuor in q̄ excedit a nouē. sicut enī nouē p̄tinet sex. ita sex
p̄tinet quatuor et mediū p̄tē quatuor. Sic filr ē i elementis. Nam ignis et aq̄ i
duobz q̄stantibz p̄stant. ignis enī ē calid⁹ et sicc⁹. aq̄ frigida et q̄ colligan-

Tu triplicis mediam nature cuncta
mouentē Lōnectēs aiām p̄ conso-
na mēbra resoluis Que cum secta
duos motū glomerauit in orbes.
In semet reditura meat mentēq̄ p̄
fundā Circuit. et simili p̄uertit una
gine mentem.

tur vno medio sup.
aere q̄ cōuenit cum
igne in caliditate. et
cū aq̄ i hūiditate. si-
milr est de aere et ter-
ra respectu aque. si-
hāc sniam lra sic ex-
ponit Tu ligas ele-
mēta nūeris. i. porti-
onibz numeralibz. ve-
frigora. i. aq̄ que fri-
gide sunt cōueniant

flāmis. i. ignibz q̄ calidi sunt p̄ vnu elementū mediū qd ē aer. et arida. i. ter-
re q̄ aride sunt cōueniāt liq̄dis. i. p̄tibz aeris q̄ hūide sūt p̄ elementū mediū
qd ē aq̄. ¶ Tu triplicis mediā nature cūcta mouentē. Dic phia ostē-
dit sapiam ex aie mōi. p̄ductōe. vbi sciēdū q̄ ista lra cōiter exponit ad in-
tētiōez platōis i thimco. s. qz ista expositio ē difficillima et modice vtili-
tatis ego eā p̄trāscō. et ponā facile dispositiōē q̄ ē de mente Aristotelis.
Ad cui⁹ euidētiā est notādū q̄ p̄ aiām mōi hic intelligit intelligētia mo-
uēs orbē. q̄ p̄ motū hūit suā isluit inferioribus. et hec intelligētia dī me-
dia inter deū et aiām hūanā. Sic enī i dignitate et p̄fectōe excedit a deo.
sic ipsa excedit aiām nram. ¶ Notādū q̄ intelligētia hūmōi dī ēē triplicis
nate p̄ tres opatōes q̄s hz. i. mouere orbē intelligere deū. et intelligere se
ipam. ¶ Notādū q̄ orbēs celestes dicūt p̄sona mēbra intelligētie. qz p̄ ip-
sos tāq̄ p̄ organa et instrumēta intelligētia isluit inferioribz. Licet enī intelli-
gētia vniū intētiōe moueat p̄ se. tñ scda intētiōe mouet p̄ inferiora. His
p̄missis lra plana erit. vñ dī sic. Tu de aiām sup. mūdi q̄ ē intelligētia.
mediā sup. iter deū et aiāz hūanā triplicis nature. i. triplicis opatōis. mo-
uētē cūcta. i. inferiora p̄ isluz illū. tu p̄nectēs resoluis. i. distiguīs eā p̄ cō-
sona mēbra. i. p̄ p̄ueniētes orbēs q̄ aiā p̄fecta. i. diuisa q̄tū ad opatōes
glomerauit. i. impossit motū in duos orbēs. s. i orbē primū mobilē et i orbē
planctay. ipa reditura. i. reflexa. meat i. p̄cedit i semetipaz sup. intelligēdo
qd ē vna opatō et ipa circuit mētē p̄fūdā. i. mētē diuinā deū intelligēdo q̄
ē alia opatō. et ipa p̄uertit. i. mouet celū siliū magic. i. intellectōe qd ē tertia
opatō ci⁹. Nota qz corpa celestia sint diuersa tñ rōe vnitaris ordinis p̄nt dī
et vnu corp⁹. Silt intelligētie hz sint diuersē tñ p̄nt dīci vna intelligētia
p̄pter vnitarē ordinis i opatōe mouēdi. q̄ dicit in singlari aiāz et nō aiāz

Liber tertius

¶ Tu causis aias. Hic phia pmedat sapias di ex a' a' n' a' creatioe. di. **¶** p' r' a' puehtis. i. p' duc' aias hoim z miores vias. i. aias butoz z plā rarū parib' caus' q' b' aiaz mōi p' ducit. i. tu aprās sublimis. i. aias rōna les hoim. leuib' currib' i. celestib' stell' tu seris eas in celū z terrā. i. in cor pora frena. q's aias puerfas reduci igne. i. caritate reducete. fac' reuerſi ad te benigna lege. i. ordinatōe tua. **¶** No ta q' anie bestiaz et plāraz dicunt miorz vite respectu aie hoif eo q' n' hnt tot nec ita pfectas opatiōes vt te sicut aie hoim.

¶ Nota q' p' leues cur' fm itētiōe pla tonicor' itelligit stel las p' p' currib'. dicit rūt ei platōici q' de us oēs aias sūt crea uerit z semiauerit ex as i celo blegēdo eas stellis p' p' b'. a q' bus postea dilabāt i cor pora sed hec opinio nō valet. s. q' oēs aie sūt sint create. oī die de nouo creant' z create corp' b' infunduntur. Dicunt aut aie serit in celū ppter virtutē celestē ex q' vniō anie ad corp' p' trahit suā p' dū. i. aia a deo p' ducit in corpe. tñ vniō ex pte dispositionū corpaliūz depēdet a v' tute celestī. iō dī eas serit in celū z terrā. qz aie n' coaptant' cor porib' nisi mediāte v' tute celestī. **¶** Uñ. ij. phisī. Hō em hoim generat et sol.

¶ Nota q' deus aias creatas aptat leuib' currib'. i. stellis p' parib' qd sic pōt itelligi. qz aia creatā p' paritatē z silitudinē hz cū stella. Sic em stella est nobilior ps sui orbis z ē p' p' etua sic ania rōnalis p' p' etua exi stens ē nobilior ps hois. Vel sic pōt itelligi q' deus aias creatas aptat leuib' currib'. i. rōni z intellectui. q' dicuntur cur' aie q' ducunt hoim in cognitiōes rez. q's aias serit in celū z terrā. qz anima rōne z itellectu hz cognitiones celestīū z terrestriū **¶** Nota q' p' ignem reducere itelligit ardore caritatis q' hominē auertit a deo v' t' h' facit ipm redire p' t' b' nisi em hō deū amat ipm n' q' r' it. nisi q' rat nō iueniet nisi iueniat ad ipm n' reuertet. **¶** Da p' r'. Postq' phia captauit bēuolētā dī ipz n' multipl' p' mēdā do. h' expmīt suā petitiōz dī. **¶** p' r' q' fac' oia p' dūta da. i. p' dē mēti sup' hūane p' scendere angustā sedē. i. nobilē sedē summi boni. da lustrare. i. in

Prosa decima

investigando iuenire. fontē boni. i. decum q̄ ē fons oīs boni. de luce reperta. i. cognitōe p̄habita in te defigere. s. p̄ amorē p̄spicuos vīsus. i. claros intus e' ani. i. rōis et intellect'. Q̄ p̄ tu dislice. i. disp̄ genebular. i. obscuritates et pōdera i. gūitates terrene molis. i. dilectōis terrene atq̄ mica. i. resplen de tuo splēdore. tu nāq̄ es serenum q̄ supple oīa illustrant. Tu es trāq̄

la reches. p̄is sup. mē
tibi te cernere. i. vidē
re ē finis sup. oīum.
tu idē exis es p̄nci/
pius. qz origo oīm re
rum. tu es vector. qz
vehis nos p̄ grāz q̄
puenire n̄ possum' p̄
naturā. tu es dux du
cēs ab errore i. ḡratie
ad p̄tate sapie. tu es
semita cum sis via et
veritas et p̄ te ad te/
ipm̄ puenitur. tu es

Prosa decima libri tertij.

Uonā igitur q̄ sit imperfecti q̄
etiā p̄fecti boni forma vidisti
Nunc demonstranduz reor quonā
hec felicitatis perfectio constituta
sit. In quo illud primum arbitror
inquirendum. an aliquod hmoi bo
num quale pauloan̄ diffinisti i rez

termin' vltra quem nihil queritur cum sis summū et p̄fectū bonum.

¶ Nota qz sedes summi boni dīr̄ āgusta. i. subit. qz vix magno labore ad
ipam puenitur. vel dicitur angusta. i. nobil. qz nihil sibi p̄pari p̄t. ¶ Item
deū vocat fontē summi bōi. sic em̄ r̄uult h̄nc existere et fluere a fote et ip̄e
a nullo sic a deo oē bonum h̄z eē. ip̄e autē a nullo. ¶ Nota ad hoc qz sedes
summi boni p̄cedat optet qz inuestigetur. et qz n̄ sufficit inuestigare si n̄
inueniatur. nec inuenire si nō diligat. iō p̄bia petit p̄ amorē defigi vīsum
animi. s. rōnem et intellectum i summum bonum. ¶ Nota qz qz intellectus
et rōi p̄diuntur et obscurātur p̄ affectionē et desiderium terrenoz. qz corp'
q̄d corrumpitur agguat aīaz qn̄ corpi ē subiecta. iō p̄bia petit fugari ne/
bular terreni molis. et qz n̄ sufficit fuga tenebrāz nisi assit lux illuminās.
iō petit illuminatōez dīcēs. Atq̄ tuo splēdore mica. Itē dislico. c. s. i. disp̄
go vlt̄ remoueo et dīa dīa p̄positōe i. sepabili. et a p̄bo. i. co i. c.

¶ Uonā igitur q̄ sit ip̄fecti. Ista ē decia. p̄sa h' Prosa. x. li. tertij.
tertij in q̄ p̄bia oñ dīr̄ vbi p̄a b̄tudo sit p̄stituta et primo p̄tenuādo
se p̄bat b̄titudine p̄fectā eē in rez natura. secūdo oñ dīr̄ in q̄ sit p̄a b̄tudo
ibi. Quo p̄o. P̄rio dīcīt. ¶ Boeti qm̄ vidisti in p̄cedētibz q̄ sit forma im
p̄fecti boni. et q̄ sit forma p̄fecti bōi nūc reor. i. opinor eē demonstrādum.
q̄nā. i. vbi hec p̄fectio felicitatis. i. p̄fecta felicitas sit p̄stituta. in q̄. s. inue/
stigādo. illud ego arbitror primum eē inq̄rēdum. an aliqd hmoi bonum
p̄fectum q̄le pauloan̄. s. octaua. p̄sa diffinisti. possit existere i rez natura ve
cassa. i. vana imago. i. spēs cogitatōis nos decipiat p̄ter p̄tate subiecte
rei. i. exis. rei. sed neq̄ negari qn̄ existet in rez natura p̄fectum bonum et

Liber tertius

perfecta felicitas. et si bonum sit veluti fons omnium bonorum. et tunc probat ipsum esse tali ratione. In quocumque genere est repitio imperfectum in eodem est repitio perfectum. sed in genere rerum est repitio imperfectum bonum et imperfecta felicitate. ut patet ex procedentibus. In rerum natura erit dare perfectum bonum et perfectam felicitatem. hac ratione pertractat in ista et dicit. Quod quod dicitur esse imperfectum illud prohibet imperfectum diminutione. scilicet ex defectu perfecti quod sit ut si in quolibet genere videtur esse quid. scilicet aliquid imperfectum in eo genere necesse sit aliquid esse perfectum. etiam sublata id est circumscriptione perfectione nec fingi potest ut extiterit. scilicet esse habere quod prohibet imperfectum. neque enim natura cepit exordium a diminutione et incommutabilis. ab imperfectis sed natura procedens ab integris et absolutis. id est perfectis dilabitur in hec extrema. id est in infinita. atque effecta. scilicet in fructuosa. ex hoc facit patet maior rationis. id est quod rursum repitur aliquid imperfectum in eodem repitur imperfectum. Tunc subiungit maiorem dicentem. Sicut paulo ante monstravimus quod fragile bonum et imperfecta felicitas. Exponit conclusionem dicentem. Ergo dubitari non potest esse aliquam solidam et perfectam felicitatem quod procedens. B. dicit verissime et firmissime conclusum est. Quod notandum est in talibus et sensibilibus non potest esse summum et perfectum bonum. et quia multi sunt qui non putant esse alia bona preter sensibilia. ideo ne aliquis putet nullum esse perfectum bonum in rerum natura. proba pro antequam ostendat ubi sit situm perfectum bonum probat ipsum esse. Quod notandum est res subiecte

natura possit existere. ne nos preter rei subiecte veritatem cassa cogitationis imago decipiat. Sed quando existat sitque hoc veluti quidem omnium fons bonorum negari nequit. Omne enim quod imperfectum dicitur esse. id diminutione perfecti imperfectumque esse prohibetur. Quo sit ut si in quolibet genere imperfectum quid esse videatur. in eo perfectum quoque aliquid esse necesse sit. Etenim perfectione sublata unde illud quod imperfectum prohibetur extiterit ne fingi quidem potest. Neque enim ab diminutis incommutabilis summatibusque natura rerum cepit exordium sed ab integris absolutisque procedens in hec extrema atque effecta dilabitur. Quod si uti paulo ante monstravimus. est quidam boni fragilis imperfecta felicitas esse aliquam

Prosa decima

ista est de qua habetur sermo et cognitio. sed dum cogitamus de re que non est tunc est cogitatio crassa per veritatem subiecte decipiens nos. ne autem talis cognitio videatur esse summi boni. ideo primo probat ipsum esse in rerum natura. ¶ Notandum quod imperfectum non potest esse principium rerum. quia perfectum prius est imperfecto. principium autem non est aliquid prius. ex quo sequitur quod ubi est imperfectum ibi est et perire perfectum

solidam perfectamque non potest dubitari. **B.** Firmissime iquam verissimeque conclusum est. ¶ **Q.** Quo modo inquit habet ita consideranda. deum reus omni principem bonum esse. contra humanorum conceptio probat antiquorum. Nam cum nihil deo melius excogitari queat id quo melius nihil est bonum esse quod dubitat. Ita modo bonum esse deum ratione demonstrat. ut perfectum quoque bonum in eo esse contra

¶ Notandum quod est deus uenire ad aliquod perfectum a quo natura incipiens progreditur ad posteriora imperfecta. cuiusmodi sunt hec inferiora que dicuntur extrema et effera. quia sunt ultima causatorum non causa aliorum inferiorum. ¶ Quo modo. Hic philosophia ostendit in quo perfectum bonum siue felicitas sit sita se

cundo peludit quoddam correlatum. tertio mouet dubitationem. secunda ibi. Super hec tertia ibi. Atque hoc quod. Primo dicit vel ostendit perfectam felicitatem esse in deo constitutam. Secundo ostendit per quem modum sit in deo. ibi. Sed quod. Primo ponit veram propositionem notam. secundo ex ea probat intentum. ibi. Ita vero. Primo dicit. Jam probatum est quod est deus re perfectum bonum. quo modo id est in quo habiter illud perfectum bonum. ita considera. Et tunc subiungit propositionem. Omnis conceptio contra humanorum animorum probat. id est concedit deum esse bonum principium omnium rerum. et quod deus sit quoddam bonum probat per hoc. quia deo nihil melius excogitari potest et quis dubitat illud esse bonum quo melius nihil est. quod. o. nullus. ¶ Notandum quod deum esse principem omni rerum omnes concedunt. sed quia pythagorici posuerunt duo esse principia rerum. unum bonum. aliud malum. ne ergo aliquis occasione huius negaret deum esse bonum. ideo hoc probat ex eo quod nihil potest melius excogitari deo. Unde beatus Augustinus in libro de doctrina christiana. Omnes latine lingue scientes cum aures eorum sonus tetigerit quo profertur deus monentur ad cogitandum excellentissimam quandam imortalem naturam. ita autem cogitatur deus ut aliquid quo nihil sit melius.

¶ Ita modo bonum esse deum ratio demonstrat. Hic probat intentum quod beatitudo siue perfectum bonum sit situm in deo tali ratione. Perfectum bonum est per beatitudinem. sed in deo est perfectum bonum igitur in deo est per beatitudinem. unde deus in se Ratio

Liber tertius

ista demonstrat deū esse bonū vt quincat. i. ifallibilr pcludat i eo eē pfectū bonū nā nī i. nī de' sit tale. i. pfectū bonū. nī poterit eē piceps oīm rerū si em nō sit pfectū bonū erit aliqd pſtāt' eo possidēs sūmū bonū qz oia pfecta claruerūt. i. manifesta eē sūt priora. min' integr'. i. pfect'. qre ne rō pdeat in infinitū pſitendū est sūmū deū esse plenissimū sūmū z pfectū boni. et sic patz mīor rōns.

scz q in deo ē pfectū bonum. Tūc phat maiorē dicēs. Sed pstitūimus. i. pbaui mus nona pſa pfectū bonū eē verā beatitudinez. igit restat cōcludere q necesse ē verā beatitudinē sitam eē in sūmo deo. Cui Boet' pſentēs dr. Accipio. i. pcedo in quā. nec est qd vllō mō qat pſict.

¶ Hora q si de' non esset pfectū bonū. sed impfectū. pcederet i infinitū sic arguēdo. De' vel est pfectus bonū vel impfectus Si pfectū habet. ppositū Si impfectum erit aliqd pri' eo. cui pfectū sit prius impfecto. Illud g prius vel ē pfectū bonū vl impfectū Si pfectus illud erit deus. z h' ppositū. si impfectum erit aliqd pri' eo. cum pfectum sit prius impfecto. ¶ Iterū querit de illo priori. vel est pfectū bonū vl impfectū. z sic pcederet in infinitū. vel dabitur deum esse pfectum bonum. z hoc innuit in lra cum dicit. Quare ne in infinitum pdeat

¶ Sed qso inq te. Hic phia oñdīp quē modū vera beatitudo sit i deo qz nō est in deo tanq aliqd distinctū ab ipso sicut accidēs a subiecto. sed ē idē cū ipso. qd pbat qtuor rōnibz. scda ibi Postremo. tertia ibi Vno em quarta ibi. Respice inquit. Primo premitit intentū suum cum quadam diuisione cui' mēbra improbat dicens. ¶ Boet' queso te vide qd id sancte

cat Nā nī tale sit rex oīm princeps esse nō poterit. Erit em eo pſtātius aliqd pfectū possidens bonū q hoc pri' atq antiqui' esse videat. Dia nanq pfecta nimis integris priora esse claruerūt. Quare ne in infinitū prodeat rō pſitendū est summū deum sūmū pfectiqz bōi eē plenissimū Sz pfectū bonū verā esse beatitudinē pstituum'. Verā igit beatitudinē in sūmo deo sitā esse necesse est. B. Ac/cipio inquā Nec ē qd pſtradicū vllō mō queat. P. Sed qso inq te vide qd id sancte atz inuolabilr probet q boni summi summū deuz dixim' eē plenissimū. B. Quonā inq mō Me hūc rex oīm pſem illd sūmū bonum quo plen' eē phibet vel extrin

Prosa octaua

id ē firmiter ⁊ inuolabiliter pbes q dicitur sūmū deū esse plenissimū sū
mū bonū. ⁊ dicitur Boetius. Quonā mō sup. h pbat. Tūc pōt phia diuissio
nem dicēs. psumas. i. putas ne hūc patres oīm rez accepisse extrinsecus
illud sūmū bonū. quo phibet esse plenū. vel psumas ita naturaliter ore
a se illud bonū q si cogites diuersam ēē subam dei hūc ⁊ bītudis habē
re. Et tūc improbat

secus accepisse. vel ita naturaliter
habere psumas quasi habentis dei
habiteq bītudinis diuersam cogi
tes esse substantiā. Nā si extrinsecus
acceptū putes pstanti id q dēde/
rit eo. qd accepit existimare possis.
S; hūc esserēt oīm pcellētissimū;
dignissime ptemur. Qd si natura
quidē inest S; rōne diuersū cū d re
rū pncipe loquamur deo fingat q
pōt. qd hec diuersa cōiunxerit. Po
stremo qd a qualibet re diuersū ē id
n est illd a quo itelligit esse diuersū
Quare qd a sūmo bono diuersū est
sui nata id sūmū bonū non est. Qd

re. Et tūc improbat
mēbra. primo q de
nō accepit sūmū bo
nū ab extrinsecō di
cēs. nam si putes bo
nū qd in deo ē extri
sec⁹ acceptū. tunc tu
possis. i. potes existi
mare est pstanti. i.
meli⁹ illd bonū quo
dederit eo qd accepit
s. deo qd est falsū. qd
ptemur hūc pcellē
tissimū oīm rerum.
Tūc pbat q pfectū
bonū in deo nō ē in
ipso naturaliter tan
q differēs a substantiā
sua dicēs. q si na
tura i. p naturā iest
deo sūmū bonū sed ē
diuersum ab ipso rō
ne qddatiua fingat
q pōt qd hec diuersa

Siunxerit. supple deum sūmū bonū. q. d. non est dare aliquē priorē ista
diuersa coniungentē. ¶ Notandum q ratio quam phia pretendit ē ista.
Sūmū bonū quod est in deo vel est acceptū ab extrinsecō. vel inest si
bi naturalr. si ab extrinsecō aliqderit pstantius et nobilius deo. qz dās
sūmum bonum pstantius est recipiente ipsum. Si autem inest deo
naturaliter. vel tanq idem sibi. vel tanq diuersus ab ipso. Si tanq idē
sibi habetur ppositum. si tanq diuersum ab ipso erit aliquid prius quod
inter diu. rta coniunxerit. talia autem fingere est difficile.

¶ Postremo quod a qualibet. Hic phia ponit secundā rationē q sū
mum bonum in deo nō differt ab ipso ⁊ est ratio talis. Illud qd ē diuers
sum ab alio non est illud a quo est diuersum. Si sūmū bonū est diuers
sum a deo deus non esset sūmū bonum qd nefas est dicere. vnde dicitur in
lra. Postremo illud qd ē diuersū a qlibet re illud nō est illud a q intelligit

Liber tertius

¶ **N**on videtur esse diuersū quare quod sui nata diuersū est a summo bono illud non est summū bonū si igitur summū bonū ita sit in deo quod secundum naturā est diuersū ab eo. sequitur quod deus non sit summū bonū. quod nefas est cogitare de deo. quod nihil constat esse prout statuitur. ¶ **N**ota si aliquid esset in deo diuersū ab ipso. deus esset positus. et non essentia simplicis quod est falsum. ¶ **I**tem quod est in deo diuersū ab ipso. vel est accedens

vel pars eius. ¶ **N**on accedens. quia deus non est subiectū alius accedentis. si est pars eius cum pars precedat totum aliquid erit prius deo. quod falsum est

¶ **S**ino enim nullius rei natura sic philosophia ponit tertiam rationem quod talis est. Illud quod est principium omnium formarum liter est summus bonū. quia summū bonū non potest esse principiatū sed deus est principium omnium. quod format est summū bonū. summū autem bonū est beatitudo. quod deus format est summa beatitudo. unde dicitur in littera. Sino id generaliter nullius rei natura poterit existere. id est melior suo principio. quare quod omnium sit principium sicut deus illud etiam concluderim verissima ratione summū esse bonū sub a. id est per sui substantias. cui assentit hoc. dicitur. Rectissime inquit concluditur est si summū bonū est beatitudinem cōcessū est. dicitur hoc. ita est inquit. Concludit philosophia. Igitur necesse est deum preferi ipsam beatitudinem. dicitur hoc. nec quod refragari. id est resistere prioribus propositis. et promissis. et ego perspicio illud esse prius illis. id est ad illa. ¶ **N**ota quod principium omnium rerum oportet esse summū bonū substantialem. quia si aliquid aliud a principio esset summū bonū substantiale sicut aliquid principiatū sequitur quod principiatū sit non habile suo principio. nam bonū substantiale nobilius est bono accedente.

¶ **I**tem si principium non est bonū substantiale sed accidentale. cum omne quod est tale per accidens reducatur ad aliquid tale per se. tunc principium reduceretur ad aliquid. et per prius non esset principium.

¶ **R**espice inquit hinc. Sic ponit quartam rationem quod beatitudo in deo non differt ab ipso. Si beatitudo differret a deo cum prius ita deus quod beatitudo sit summū bonū. essent duo summa bona. quod prius non esset aliter. et cum prius velit alteri neutrum erit

nefas est de eo cogitare quo nihil constaret prout statuitur. ¶ **S**ino enim nullius rei natura suo principio melior poterit existere quare quod omnium principium sit. id etiam sui substantia summū esse bonū verissima ratione concluderim. ¶ **B.** Rectissime inquit. ¶ **P.** Sed summū bonū beatitudinem esse processum est. ¶ **B.** Itaque inquit. ¶ **P.** Igitur inquit deus esse ipsam beatitudinem necesse est profiteri. ¶ **B.** Nec propositis inquit prioribus refragari quod et ab illis hoc illatum prius esse perspicio.

¶ **P.** Respice inquit an hic quoque idem firmitus approbetur quod duo summa

Prosa decima

perfectū et summū bonū quia perfectū est cui nihil deest. Necesse est beatitudinem esse idē cū deo. vñ dicit in lra. **O** boerī respice an hinc quod mō dicat il lud qd pbatū est firmū approbet. duo sūma bona eē nō pnt. q̄ sint a le ot uerfa. eteīm līq̄t. i. manifestū ē q̄ bona q̄ discrepāt nō eē altez sup. coz bo noz qd sit altez. q̄re cum altez deest alterutri. i. alteri neutz poterit eē pfe

ctuz. cū pfe sit cui nihil deest. S3 ma nifestum ē illud nō eē summū bonū qd nō ē pfectū. igit nullo mō pnt eē diuerfa ea q̄ sunt summa bona. Atq̄ p certe deum et beatitudinē collegim⁹ eē summuz bonum. q̄re necesse ē ipaz naturā q̄ sit diuitas. i. naturā dei eē summas beatitudiez. qd boe ap probās dicit. Nihil veri⁹ ē ipa re. n. rōci natōe firmi⁹. n. deo digni⁹. pcludi p̄t. **¶** Notādum ex q̄to topicoz. qd p supabundantiā dī vñ soli pūit. cum igit summum bonuz dicat p supabundantiā non erunt duo sūma bōa. Itē si eēnt duo summa bōa. vel eēnt eius dē sp̄ci. vñ differrent sp̄ci. si eiusdez speciei. erunt eqlr pfecta. et vnum erit supfluz. si differunt sp̄ci. vñū

bona q̄ a se diuerfa sint esse nō pnt. Eteīm q̄ discrepāt bona nō esse altez qd sit altez līq̄t. Quare neutz poterit esse pfectū cū alterutri alterutrū deest. Sed qd pfectū nō sit id sūmū nō esse manifestū est. Nullo mō igitur q̄ sūma sunt bona ea pnt esse diuerfa. Atq̄ et beatitudinez et deū summū bonū esse collegim⁹. Quare ipsam necesse est sūmā esse beatitudinez q̄ sit sūma diuitas. Nihil inq̄ n. re ipa veri⁹ nec rōcinatōe firmi⁹. n. deo digni⁹. pcludi p̄t. **¶** Sup hec inq̄t igit veluti geometre solent demon stratis propositis aliqd inferre que porismata ipi vocāt. ita ego quoq̄ tibi veluti corolariū dabo. Nā q̄si beatitudinis adoptiōe fiunt homi nes beati. beatitudo x̄o est ipsa diuinitas. diuinitatis adeptiōe bea tos fieri manifestum est.

riē pfecti⁹ alto. q̄ impossibile ē duas sp̄ci eē eqlr pfectas s3 qd ē pfecti⁹ nō ē summū bonū. ḡ n̄ sūt. pla sūma bōa. **¶** S3 p b. Hic p̄bā pcludit ex d. ter q̄ndā pcludiōez corolariā dicens. Sup hec si p̄dā. ego tibi dabo corolariū. i. pcludiōez corolariā. ita s. sic geometre aliqd solēt demon stratz suis p̄positis inferre q̄ illata ipi vocāt porismata. i. apitiōes. et tunc p̄t corolariuz

Liber tertius

q̄ omnis br̄s est deus q̄d sic infert q̄ adeptōe br̄itudis fiunt hoīes br̄i
br̄itudo p̄o est ip̄a diuitas vt pbat̄ ē. manifestū ē homies br̄s fieri ade
ptōne diuinitat̄. sed sic̄ura adeptōe iusticie fiunt hoīes iusti. z adeptōne sa
p̄icie sapiētes. ita necesse ē adeptōe diuitat̄ ēē br̄s siue deos. igit̄ om̄is
br̄s ē de⁹. sed natura q̄dē vn⁹ de⁹ ē z nō plures. p̄ticipatōe p̄o n̄b̄l. p̄t̄i
bet z p̄les deos esse

hāc p̄clusionē p̄men
dans B. dicit. Et
pulcrum in q̄ hoc. f.
q̄d mō cōclulisti. atz
p̄ciosuz siue por̄isma
siue corolariū maui⁹
id ē magis velis ip̄m
vocari. ¶ Notanduz
q̄ oīs br̄s est deus
hoc pbat̄ur ex l̄ra sic
Hoīes fiūt br̄i adep
tione br̄itudis. s̄z be

Sed vti iusticie adeptōe iusti. sapie
sapiētes fiūt. ita diuinitatem ade/
ptos deos fieri simili rōne necesse
est. Dis igit̄ br̄s deus. sed natura
q̄dē vn⁹. p̄ticipatōe p̄o n̄b̄l pro
hibet esse q̄ plurimos. B. Et pulcz
inquam hoc atq̄ p̄ciosū siue por̄is/
ma siue corolarium vocari maui⁹.

artitudo est diuinitas. q̄ hoīes fiūt beati adeptione diuinitatis. sed adepti
one diuinitatis aliq̄s efficit̄ deus. ergo oīs br̄s est de⁹. vel p̄t̄ic argui.
Adeptōe diuinitatis aliq̄s efficit̄ de⁹. adeptōe diuinitatis aliq̄s efficit̄ br̄s
cū diuinitas sit idē cū br̄itudine. q̄oīs br̄s est de⁹. ¶ Nota s̄m Hugū.
q̄ por̄us por̄i ē subtile for̄amēi corpe p̄ q̄d sudor emanat. idē por̄isma. atz
id ē aptio v̄l illūmatio sensus. Dicunt etiā por̄ismata regule q̄s geome
tre. pponūt ad aliq̄d ostēdēdū. eo q̄ apient z illūmēt mētē lectoris z ip
se allegat boetiū in hoc libro de hoc noīe por̄isma. Notandū s̄m eundem
Hugū. a corona venit coronariū q̄d ē p̄mū victorie vel p̄mū belli vel
certamis. s̄. corona vel aliq̄d aliud vel coronarium ē v̄n aliq̄s meret̄ hono
rem v̄l adipsū coronā. Et etiā allegat Boetiū in h̄ loco de h̄ noīe coro
nariū sed cōter ip̄m noīam corolariū. z ē corolariū p̄clusio sequens ex p̄
missis. ¶ Nota aliq̄s diceret Si oīs br̄s est de⁹ cū p̄les sint br̄i. plures
erunt d̄i. R̄ndit hoc. q̄ vn⁹ ē de⁹ naturalr z essentialr. sed p̄ticipatue s̄z
p̄ticipatōe p̄tutis z immortalitatis p̄t̄ic ē plures d̄i. v̄n psal. Ego d̄i d̄i
estis z filij ex celsi oēs. Itē innuit p̄bs. xij. methaph̄. vbi sic p̄cludit. Nō
valet pluralitas p̄ticipū. sit q̄ vn⁹ p̄nceps. s̄. s̄m naturā z essentialr. q̄ dicit̄
Sene. Vir speculatiū ē q̄si de⁹ in hūano corpe bospitat̄. Pro q̄ vlti⁹
notandū q̄ deus ē q̄druplex. aliq̄s ē de⁹ nūcupatue. vt idolum. ali⁹ vsur
patue vt demōes cultuz dei sibi vsurpātes. vt dicit̄ scriptura. Dēs d̄i gē
tium demonia. Terti⁹ p̄ticipatue. vt hoīes br̄itudine p̄ticipātes
¶ Quart⁹ ē de⁹ nata h̄ns ess̄ntie eternitatē. imutabilitatē. z cōcabilitatē/
te p̄mis tribus modis p̄t̄ic b̄n ess̄. p̄les d̄i. s̄z n̄ q̄rto mō ¶ Vltio nota dei
tatē siue diuinitatē p̄ticipare. non est nisi immortalitatē ip̄o possibilitatē sub̄t̄i

Prosa decima

litate et agilitate adipisci Nam mortale aditum nobis separat nos a deo
ut dicit Porphyrius. Ga deptione immortalitatis erimus dii.

P. Atqui hoc quoque pulchrum nihil est quod his annectendum esse ratio persuadet. **B.** Quid inquam. **P.** Cum multa inquit beatitudo continere videatur utrum ne hec omnia unum veluti corpus beatitudinis quadam partium varietate coniungant an sit eorum aliquid quod beatitudinis substantiam compleat. ad hoc vero cetera referantur. **B.** Vellem inquit id ipsarum rerum commemoratio ne patefaceres. **P.** Nonne inquit beatitudinem bonum esse censemus. **B.** Ac summum quidem inquam. **P.** Addas inquit hoc omnibus licet. Nam eadem sufficiencia summa est. eadem summa potentia. reverentia quoque claritas et voluptas beatitudo esse iudicatur. **B.** Quid igitur. **P.** Deccine omnia bona sufficiencia. potentia ceteraque veluti quedam beatitudinis membra sint an ad bonum veluti ad verticem cuncta referuntur. **B.** Intellego inquam quid investigandum proponas. sed quid constituas. audire desidero. **P.** Cum

P. Atque hoc quoque pulchrum nihil est. Hic philosophia movet circa philosophia quidam dubitatione. secundo solute eam. ibi. Cuius discretione. Primum dicitur. Ex quo dicitur corollarium esse pulchrum Atque certe hoc quod tam dictum nihil est pulchrum quod ratio persuaadet esse annectendum his. scilicet supradictis. Et de boetio. quod est pulchrum illud. Dicit philosophia. Cum beatitudo videatur multa continere. videatur utrum hec omnia coniungant. scilicet constituent veluti unum corpus beatitudinis. quidam varietate partium. an sit aliquid eorum quod compleat substantiam beatitudinis. ad hoc cetera referantur. Tunc boetius petit hanc questionem magis elucidari dicere. Vellem inquit ut patefaceres illud quod queris commemoratione ipsarum rerum supple exemplificando et philosophia procedens boetius querit. Nonne censem beatitudinem esse bonum dicitur. B. certe summum bonum. cui philosophia. licet. id est licitum est addas si sup. summum bonum omnibus

Liber tertius

phatis ut melius intelligant et sunt due. **¶** Prima est p bonū et bñtudo sunt idē. Secūda q de? et bonū idē sunt. deducēs q pmo p clusione dīc. Et lud magis videtur optari. cui? cā qd. i. aliqd expedit. i. desiderat. vel si cā salus. i. sanitatis. qspia. i. aliqd velit eq̄tare. nō cā i. nō tñ desiderat motū eq̄tadi. q̄. i. in q̄tū desiderat effectū salutis. i. sanitatis. cū igit oia petantur. appetantur ḡa boni illa nō poti? de/ siderant ab oibz q̄ ipm bonū. s; nos cō cessim? bñtudinē eē ppter qd cetera op̄a tur. q̄e sola bñtudo tanq̄ finis oim alio rū q̄rit. i. desideratur ex q̄ liq̄do. i. manifeste apparet eē eandē substantiā ipsi? boni et bñtūdis. Boe. em̄ assensuēs huic deductioni dicit. nihil vīdeo cur q̄spiaz possit dissentire. **¶** Notādū q̄ritūq̄ p̄p̄ietas p se ē eadē necesse est illa esse eadē. cuz igit bonum et bñtudo habeant vnā et eandē p se p̄p̄ietatē erūt eadē. Nā p se p̄p̄ium est bñtudinē q̄ oia p̄t eā desiderant similr illa p̄p̄ietas ē boni q̄ oia appetuntur. qz bona. ḡ bonū et bñtudo sunt idē. **¶** Notādū q̄ illud magis appetit cui? cā aliqd appetitur. qz illud ppter qd aliqd appetit p̄t est in causando motum desiderij q̄ illud qd appetit ppter aliud. qz cā p̄ma? rīa prius influit q̄ secūda. et iō illud ppter quod aliqd appetit plus influit desiderio q̄ illud qd appetitur ppter aliud sicut finis plus influit q̄ ordinata in finē. et hoc declarat p exemplū in lra de sanitate. q̄ plus appetitur q̄ act? eq̄tadi facit ppter sanitatem. **¶** Sed deū. Hic p̄bia ex cō clusione prius p̄bata deducit secūda scz deū et bonum eē idēz fm̄ lra bñtū etiam et dicit. Sed demonstratū deū et verā bñtudinē eē idē et vnum dicit Boe. ita ē inq̄a. Et q̄ cōcludit p̄bia dicens. igit secure et concludere substantiā dei sitā esse in ipso bono nec vsq̄z alio. i. alibi. **¶** Nota q̄ ex p̄ma cōclūsiōe infertur sc̄da accipiendo p̄mā cōclūsiōē p maiore

id maxime videtur optari. Veluti si salutis cā q̄spia velit eq̄tare: n̄ tā eq̄tadi motū desiderat q̄ salutis effectuz. Lū igit oia boni ḡa petant nō illa poti? q̄ bonū ipm desiderāt ab oibz. S; propter qd cetera optantur beatitudinē eē pcessim? quare sic quoq̄ sola q̄ritur beatitudo. Ex quo liquido apparet ipsi? boni et beatitudinis vnā atq̄ eandē eē substantiā. **B.** Nihil video cur dissentire q̄spia possit. **¶** S; deū verāq̄ bñtudinē vnū atq̄ idēz esse mōstrauimus. **B.** Ita inq̄ **¶** Secure igitur pcludere licet: dei quoq̄ in ip/

Metrum decimum

arguēdo sic Bonū et beatitudo sunt idē sūm substantiam. sed de^o ē vera beatitudo
g^o de^o et bonū sunt idē sūm substantiā. Metrum. x. tertij libri.

Uc oēs piter venite capti. Istud ē metrum. x. h^o tertij qd d^r valēt^o
cū ab inuētoze. et est yndecasyllabum cōstās ex spōdeo et dactilo.
et duobz v^l tribz trocheis. qz vltio loco p^r pōi spōdeus v^l troche^o

so bono nec vsqz alio sitam esse sub
stantiam.

Metrum decimū libri tertij

Uc oēs piter venite capti

Quos fallax ligat iprobis ca

tenis.

Terrenas habitās libido mentes

Hic erit vobis requies laborum

Hic port^o placida manēs quiete

Hoc patens vnū miseris asilum

Non quicqd tag^o aureis arenis

Bonat aut herm^o rutilāte ripa

Aut indus calido propinqu^o orbi

Lādidis miscēs virides lapillos

Illustrāt aciem magisqz cecos

In suas cōdunt animos tenebras

Hoc quicqd placz excitatqz mētes

Infinis tellus aluit cauernis

Splendor quo regit vigetqz celum

Curat obscuras aie ruinas

Hanc qsqz poterit notare lucem

Lādidos phebi radios negabit

tenebrant aiam d^r. Quicqd donat tagus fluuius iste aureis suis arenis.
Quicqd donat herim^o rutilāte. i. splendente sua ripa. aut indus flu
uiū^o a q^o dicitur mētia p^rpinquus calido orbi qz vian^o torride sove. indus

In quo metro p^rbra
postqz ostēdit in q^o sit
summa beatitudo hor
ratur ad istā beatitudi
nem puenire dicens
Oēs capti quos fal
lax libido. i. fallax de
lectatio habitans. i.
possidēs frenas mē
tes ligat iprobis ca
tenis. i. vitiosis cupi
ditantibz. venite piter
huc. i. ad summū bonu
num qd ē situz i deo
Tunc ostēdit vtilita
tē veniendi ad illud
bonuz dicens. Dic. i.
in isto bono qd ē de^o
erit vobis requē labo
rū. cum ipse sit p^rmi
um in hac vita labo
rantium. hic ē port^o
. i. securitas manens
placida qere. h^o est asi
lum. i. domum refu
giū. vnum. i. solū.
qz tū ad deum ē tu
rum refugium patē
id ē aptum miseris.
Tunc compar istud
bonum ad bona tpa
lia ostēdens bona tē
poralia ēē vana. qz
sui cupiditate ob/

Liber tertius

in quā p̄mises lapillos virides. i. smaragdos. cādidos. i. margaritis sup̄
ple oia illa nō illustrāt acie sup̄. mēto. sed magis cōdunt. i. inoluūt. cecos
alios in suas tenebras. i. ignorācias. vti boni. hoc. i. bonum reale q̄cqd. i.
quoddāq̄ placet. i. exaltat mētes ad cupiditatē. illud tēl. aluit in finis ca
uernis. i. p̄fūdis. q̄ in p̄fundo terre gignunt metalla z gēme. Tūc ostē
dit vtilitatē boni q̄d

est de? in q̄ ē va bri
rudo dicēs. Splēn
dor. i. brūtudo splēn
dens. q̄ splēdore regit
tur celū ille vitat ob
scuras rufinas aie. q̄
splēdor z obsecutitas
se nō p̄partunt in co
des q̄squis q̄ poterit
notare. i. notā habet
re hāc lucem. ipse ne
gabūt. i. non. curabit
cādidos radios p̄he
bi. i. solis

¶ Notandū p̄ter li

terā q̄ asilū fm Hug. dī dom? refugū quā romulus fecit. ab a qd ē sine.
z filon qd ē tact? q̄ si sine tactu. q̄ nō erat fas aliq̄ ibi tāgere vel offen
dere ¶ Notandū fm Zsid. i. herimot. Tag? ē flum? quē cartago būs pa
nie sic nūcupauit ex q̄ p̄cedit copiositas arenis auriferis. z ab hoc ceteris
flumībus hispanie est platus. ¶ Notandū fm Hug. q̄ herim? ē flumīus asie
q̄ capos sinū meos fecit flucibus. z ē plenus aureis arenis. Indus autē fm
Zsidō ē flum? oriētis q̄ rubeo mari excipit. a q̄ india nūcupat abūdans
margaritis z smaragdis.

Prosa xi. tertij libri

Sēntior inq̄ ista est yndecima. p̄la bur? tertij in q̄ p̄bia inducit
Boetij in cognitionē q̄rūdā q̄ pri? scilicet fuit ignorare. i. q̄s sic
finitis oim rez. z q̄bus gubemaculis mūd? regat. Prio dūc ipm
in cognitōe p̄mi. scdō scdō in sequenti p̄la. Prio p̄bia inuestigat diffi
nitionē boni. scdō ex hōnāt q̄s sūt finis oim rez. ibi. Et illa nimīū p̄mo
p̄mittunt quedā. Scdō p̄bia aggredit p̄positū. ibi. Nonne inq̄. Prio bo
etius assentes p̄dictis dicit Assentior inq̄. i. tā dictis. cūta em p̄stāt
nexa firmissimis rōnibz. q̄ demonstratū. Et p̄bia inq̄. Quāti. i. p̄cū
estimabis si agnoueris q̄ sit ipm bonū. Rūdit boe. Infinitū scz p̄cū in
quam estimabo. si q̄dem mibi pariter p̄tingat agnoscere deū q̄ bonus est
dicit p̄bia. Atq̄. p̄ certe. hoc patefaciam. verissima rātōe maneat. i. conce
dantur. modo. i. cātūmodo q̄ conclusa sunt paulo ante. Et dicit Boe. ma
nebunt sine omni contractione in sui veritate.

Prosa yndecima b? tertij libri.

Sēntior inq̄ cūcta em fir/
missimis nexa rōnib? p̄stāt.

¶ Tū illa quāti inq̄t est/

mabis si bonū ipz q̄d sit agnoueris
B. Infinitū inq̄. si q̄dem mibi pari
ter deū quoq̄ q̄ bonū est p̄tinget ag
noscere. ¶ Atq̄ hoc verissima inq̄t
rōe patefaciāt. Maneat mō q̄ pau/
lo ante p̄clusa sūt. B. Manebūt inq̄

Proposa vñdecima

¶ Notandū q̄ ad pbādā aliquā cōclusionē oportet principiā manere in sui veritate & ea concedi. si enim negarentur non posset ex eis conclusio deduci. volens ergo pbā ex his que cōclusa sunt tanq̄ ex principiis cōcludere quid sit bonum. dicit hoc velle facere manētibus his que probata sunt & dicit boetius q̄ manebunt in sui veritate.

¶ Nonne inquit mōstrauim⁹ ea q̄ appetunt a pluribus Idcirco vera pfectaq̄ bona nō esset qm̄ a seinuicē discrepant. cūq̄ alteri abesset. aliter plenū absolutūq̄ bonū auferre non posse. Tum aut verum bonum fieri cū in vnam veluti formā atq̄ efficientiā colliguntur vt q̄ sufficientia est eadez sit potentia: reuerentia claritas atq̄ iocunditas. Nisi vero vnū atq̄ idem omnia sint nihil habere quo inter expectādā numerentur. B. Demonstratū est inq̄ nec dubitari vllō modo potest. ¶ Que igit cum discrepant: minime bona sunt cū vero vnū esse ceperint bona fiūt. Nōne hec vt bona sint: vnitatis fieri adeptione contingit. B. Ita inq̄ videtur. ¶ Sed omne quod bonū est: boni participatione bonum esse pcedis. an minime. B. Ita est. ¶ Oportet igit idē esse vnū atq̄ bonū nisi rōe pcedas Eadē nāq̄ substantia

¶ Nonne inq̄ monstrā. ¶ Hic pbā aggreddi intentū ostendit quid sit bonum. & intendit probare istā pclusionē: m. bonum est illud quod omnia appetunt. quāz pbat tali ratione. Vnum & bonum sunt idem sed omnia appetunt esse vnum. ergo oia appetunt bonū. Circa istāz rationē sic pcedit. Primo probat maiorem. secūdo minorem. tertio resumptā maiore inferit pclusionem. scda ibi. Nōne igitur. tertia ibi. Est ne igitur. pbat ergo maiorem q̄ vnū & bonum sunt idem p modūz questiōis. & pmo q̄rit dicēs. Nōne supra monstrauim⁹ i. x. p̄sa ea q̄ appetuntur a plibz. s. sufficientia reuerentia. potētia. idcirco si eē vera bōa & pfecta. qm̄ discrepāt a se iuicē. scō mō q̄ appetūt a plibz et cū alter abesset alteri nō posse auferre plenū et absolutum bonū quod nullo indigeat. Tunc autem supple

Liber tertius

mōstratūm? vnū vey bonū fieri cū colligunt in vnā formā bñtūdis atq; efficiētā. i. in vnā cām efficiētā. s. deū vt q̄ sit sufficiētia. eadē sit potentia z reuerētia. claritas z iocūditas. nisi vō oīa sint vnū z idē mōstratū ē. ea nīhil h̄re q̄ nūcerent. i. p̄tens iter expetēda. i. desiderāda. Et d̄t Boet? demōstratū ē in quā nec vllō mō dubitāri p̄t. **U**ter? q̄rit p̄bia. Illa q̄ cū

discrepāt mīme sūt

bona. z cū cegunt esse

vnū sunt bona. Non

ne hec cōtingūt fieri

bona adeptōe vnita-

tis. d̄t hoc. Ita videt

in q̄s Et subdit p̄bia

s. oē q̄d ē bonū p̄ci-

patō: boni p̄cedis eē

bonū an mīme. Et

d̄t Boet. ita ē. Tunc

p̄bia ex p̄cessis p̄clu-

dit maiorē dicēs. Igi-

tur sibi rōne optet vt

cōcedat vnū z bonū

eē idē. Et p̄firmat il-

lā p̄clusionē p̄ locum

ab effectū dicēs nāq;

eadē ē suba eoz. q̄rū

n̄ ē natālī diuersus

effect? q̄z idē in q̄tū

idē natū ē facere idē.

Boet? p̄cedēs d̄t. negare in q̄s neq̄o.

Nota ex l̄ra

sic p̄bat q̄ vnū z bonū sint idē.

Quēcūq; nō sūt bona nisi q̄z sūt vnū illa

nō sūt bona nisi adeptōe vnitatis. sed oīa sunt bona adeptōe vnitatis. q̄

vnū z bonū sūt idē vel aliter arguit sic.

Oīa sunt bona adeptōe bonitatis

oīa sunt bona adeptōe vnitatis. q̄ bonū z vnū sūt idē.

Alīa rōez inuit in

l̄ra di. Illa sunt vnum q̄z n̄ est diuersus effect? q̄z idē in q̄tū idē nō facit

nisi idē. ex. ij. de generatōe. sed vnus z boni non est diuersus effect? q̄a

effectus vtriusq; est bonum. q̄ sunt idē. z hec p̄lo patet ex. iij. metha

p̄bi. vbi Arist. vult q̄ bonum z vnū p̄uertant.

Nosti ne igit̄ zc. Hic

p̄bia p̄bat minorē. s. q̄ oīa appetunt esse vnū p̄ talem rationem. Vnum

q̄dēz tādū manet atq; subsistit q̄dū est vnū sed omnia natālīter appē-

tunt manere z subsistere. Gōmnia appetunt esse vnum. Illius rationis p̄

mō declarat maiorē secundo minorēz ibi. Est ne igitur. tertio resūpta ma-

iorē cōcludit intentum ibi. Si q̄d aut̄ inq̄. Primo ergo declarās maiorē

q̄ vnum quodq; tam diu manet quā diu est vnum. dicit. Nosti o Boet

oē quod est tādū manere atq; subsistere q̄dū sit vnus z cū destiterit. i.

ē eoz quoz natālī nō ē diuersus ef-

fect? **N**egare in q̄s neq̄o. **N**o

sti ne igit̄ inq̄t oē q̄d ē. tādū maner

atq; subsistere q̄dū sit vnū. sed ite

rīre atq; dissolui pariter atq; vnus.

esse destiterit. **Q**uonaz mō. **N**o

Ut in aīalib? inq̄t cū in vnū coeunt

ac p̄manēt aīa corpūq; id aīal vo

cat. Cū xō hec vnitas vtriusq; se-

patiōe dissoluit. iterire nec iā eē ani

mal liquet. **P**rim quoq; corp? cū in

vna forma mēbroz cōiūctiōe p̄ma-

net humana vīsitur species. **A**t si

distribute segregateq; partes cor /

Prosa vndecima

desinit esse vñū pariter p̄tingit dissolui atq; interire. q̄rit hoc. Quoniam mō p̄bia declarat i crep̄lo dicēs. In aialib; s̄ p̄z cum aia z corpⁱ vñuz coeunt atq; p̄manēt vñum. illud vñū vocat aial. cū x̄o hec vñitas dissolū uītur sepatōe vñiusq; sup̄ aie z corpⁱs. liq̄t. i. manifestū ē. aial interire ce nō iā ē aial. Ponit aliud exēplūz ip̄m etiā corpus humanū cum p̄māec

poris distraxerint vñitatē. desini ēē qd fuerat. Eoq; mō p̄currēt cetera p̄culdubio patebit subsistere vñum qd qd vñū est. Eū deo vñum esse desinit esse interire. **B.** Cōsiderāti inq; mihi plura mīme aliud videt. **P.** Est ne igit inq̄t qd inquātū naturaliter agat relicta subsistendi appetētia venire ad interitū corrupti onemq; desiderēt. **B.** Si aialia in quā p̄siderē. q̄ hñt aliquā volēdi nō lēdiq; naturā. Nihil iuenio qd nullis extra cogētib⁹ abijciāt manendi intētionē z ad iteritū spōte festinēt. Qē nāq; aial tueri salutem laborat mortem. vero perniciemq; deuītat. Sed qd de herbis arboribusq; qd

in vna forma p̄iuctō ne mēbroz tūc vñit id ē videtur humana spēs. s̄ si p̄tes corpⁱs distribute z segregate. i. septe ab inuicem distraxerint vñitatē corpus desinit ēē qd fuerat eodē mō p̄currenti cetera p̄culdubio patebit vñū qd qd subsistere. i. p̄manēdum ē vñuz. cū x̄o desinit esse vñuz interire videt. Et dicit Boetius mīme in quā videt mihi aliud cōsiderāti plura.

P. Hora q̄ aliq̄s dīceret nō videt q̄ esse z esse vñum sint eadēz q̄ mali sunt z tñ nō sunt vñum. p̄batō. vñum z bonū sunt idem vt tam probatum ē. sed malū non

sunt boni. ergo non sunt vñum. Ista rō soluitur ex quarto hui⁹ negādo maiore. quia p̄bia quarto hui⁹ probat malos non solum non esse potētes sed simplr non esse. Unde mali bene sunt mali. sed q̄ simplr dicant esse non est verum. sicut homo mortuus simpliciter non est homo. z de hoc videbitur in quarto.

P. Est ne igitur inq̄t. Hic p̄bia p̄bat seu declarat minore. s̄ q̄ oīa appetant esse z p̄manere z primo oīdīt hoc. secundo p̄bat q̄ talis appetitus ē natura. i. s̄ secunda ibi. neq; nunc nos. Primo ostendit intentum in aialibus. Secundo in vegetabilibus. Tercio in rebus inaiaris. secunda ibi. Atq; non est tertia ibi. Ea etiam. Primo dicit p̄bia. Est ne aliq̄d q̄ inq̄tum naturalr agat desideret venire ad interitum. i. ad mortē z ad cor

Liber tertius

ruptione relicta appetenda subsistendi Rader Boe. Si consideret aialia que hnt naturā. i. appetitū volēdi. i. psequēdi et nolēdi. i. fugiēdi aliqd. nihil inuenio qd abijciat intētionē manēdi sup. i. rex natura. et festinet spōre. i. volūtarie ad interitū nullis caus extra cogētib. q. oē aial laborat tueri salutē et deuitat mortē et pncipiē. sed ego prius dubito qd d herbis et arborib.

bus. et qd de reb in aial oīno. pntiam sup. an talia appetāt esse et pmanere.

¶ Nota Boe. n dūbitat qn aialia appetant et pmanere. cui rōez innuit. Illō qd laborat tueri salutē et vitare mortē h ap- petit esse et pmanere sed oē aial est h mōt. q. rē. S. vtz ita sicut vegetabilib. et in reb inaiatis. de hoc dubitat. et pōt esse rō dubitatiois. q. in talib. nō sūt oparōnes ita manifeste subseruiētes appetitui naturali pmanēdi sicut in aialib. q. mouent ad pceptendū nutrimentū et ad alia q. pnt ad pseruati-

onē vite. ¶ Atq nō est q. de h. Dic phia. pbat q. vegetabilia sicut herbe et arbores appetāt eē et pmanere. et h. pbat q. r. tuor modis. sicut pbat. pmo ex loco q. licate. q. in talib. locis nascunt vbi diutū pnt pseruari in esse. An dē. Atq p. certe. ¶ Boet nō est q. possis ambigere. i. dubitare de hoc vtrū inaiata et vegetabilia appetāt eē p. mū. i. pmo signo. Cū tu in- tueris herbas atq arbores inaiati locis sibi puenientib. vbi p. eay na- tura i. vigor nature qat nō pnt cito exarescere et interire. Nā alie campis oriunt sicut oliue. alie mōtib. sicut cīpīlī alias ferūt paludes sicut alnos et salices. Alie herēt saxi sicut herbe q. dicunt capillī veneris et baia io- nis. Aliax herbay sunt fecūde. i. abūdāres steriles alie vt illius herbe q. d. merica. q. s. si q. spīā. i. aliqd. conetur trāsserre in alia loca arescāt. s. natu- ra dat vnicuiq. qd sibi cōuenit et elaborat ne intereat q. diu manere pnt. ¶ Nota loc. est pncipiū generatōis. q. saluat et pseruat locatū et ipso modū ante vitē celestis insuit ipsi locaro. Cū igit vegetabilia sicut herbe et plā- ce requant determinata loca in q. saluant et in alijs arescāt p. q. ipa appes-

de animatis oīno pntiā reb. p. sus dubito. ¶ Atq nō est q. de hoc possit ambigere. cū herbas atq arbores intuearis. p. mū sibi pueniētib. innasci locis. Vbi quantū earū natura qat cito exarescere atq inte- rire non pnt. Nā alie qdē cāpis alie mōtib. oriunt alias ferūt paludes alie saxi herent aliarū fecūde sunt steriles arene. quas si in alia q. spīaz loca trāsserre conetur arescāt. S. dat cuiq. natura qd conuenit et nedum manere possunt intereat. elaborat

Proposita vñdecima

tant esse et permanere ¶ Quid dicā q̄ oēs velut in terras. Hic phia. p/ bat idē alio siḡ q̄d sumit ex mō situatōis partiū fin pueniētia ad attractio nē alimēti q̄ pseruat esse eoz. Et dicit qd dicā ex hoc q̄ oēs. s. herbe et ar/ bores trahūt alimēta radicib⁹ velut ore demerso in terras. et diffundūt si bi alimētū p medullas. robur et p corticē q̄d nō est nisi ppter appetitum

Quid dicam: q̄ oēs velut in terras ore demerso trahūt alimēta radici/ bus ac p medullas robur corticem q̄d diffundūt. Quid q̄ nobilissimuz q̄d sicuti medulla est in interiore sp sede recondit. extra hō quadā li/ gni firmitate. Ultim⁹ aut cortex ad uersū celi intēperiez quasi mali pa/ tiens defensor opponit. Itā hō quā ta est nature diligentia. vt cūcta se/ mie multiplicato ppagent q̄ oīa non mō ad ips̄s manēdi vez generatim quoq̄ quasi ippetūū pmanendi ve luti quasdā machias esse q̄d nesciat

pmanēdi. Tūc pōt aliud signū q̄d sumi tur de dispōne priuz ad phibēdū nocuū tū extmsecum dīcēs: qd dicā ex hoc q̄ mo lissimū q̄d sicut ē medulla sp recondit id ē locat in interiori sede. i. in medio plā te extra hō tuer quā dam ligni firmitate vlti⁹ aut. i. extior cor tex arboris q̄ paties mali. i. potens sustie re mala opponit des fensor p̄sus intēperie celi. i. aeris. Tūc po nit aliū signū q̄d sur mit ex ppagatione se minis q̄ ordinat ad pseruationez nature

in alio sili in specie cum nō possit manere idē numero. Et dē. iam hō quā ta ē diligentia nature vt cūcta ppagent semie multiplicato sup. Psidera q̄ omnia semia q̄d nesciat eē tanq̄ q̄dā machias. i. instrumēta manēdi nō mō. i. nō tū ad tēpus. verū etiam manendi in ppetuum generatim. id ē. successiua generatione. q. d. nullus est cui hec non patcant.

¶ Notandū q̄ radices plātarum ori siles sunt cum habeant eandem opationem scz trahere alimentum. Habent aut plante radices istas ter re. quia ex terra humorem trahunt et alimentum q̄ primo diffunditur in medullam. deinde in robur. deinde in corticē. Est aut medulla mollissi mū quod est in medio plāte vt arboris non potēs pati intemperiem ca/ loris et frigidis. ideo natura ipaz locauit in medio quā circūdat robur q̄d est lignū arboris. robur aut circūdatur cortice exteriori tanq̄ defēsoie ab intēperie aeris. ¶ Notandū q̄ q̄ vegetabilia nō pnt idem nūero manere sō natura pducit in eis semia. p quoz ppagationem idē pmanant in sp̄e de salicet in suo simili

Liber tertius

¶ Ea etiā q̄ inaiata. Hic phia pbat q̄ etiā inaiata appetant esse duo bus signis. Duo ex inclinatioe naturali eoz ad locum. 7 dt. Ea etiā q̄ cre dunt ee inaiata. vt lapis. aer. ignis. nonne desiderāt. i. appetūt queq̄. id ē oia inaiata qd suū est. i. sue nature cōsonū ē. sili rōne ppter pseruatōez sul esse. q. d. sic. Cur em leuitas vehit. i. mouet flāmas sursum. 7 pōd⁹. i. gra

uitas depmit terras deorsum nō ppter altā cām nisi q̄ hec loca 7 moriōes cōueniūt singulis sup. p salu tatione eoz esse. Et subdit Porro illd qd est cōsentaneū. i. con ueniēs cuiq̄ illd sup ple pseruat in ee vnū quodq̄ sicut ea que sūt iūmtea. i. tria cor rumpunt. secundo. p bat idē per aliud si gnum sumptū ex cō seruatione naturalis ppterat. hñōi ē cō tinnital quā quilibz res naturalis nititur pseruare. Unde dicit Jam supple ista vō que dura sunt vt la pides ad herent tena cissime. i. firmissime suis partibus. 7 resi

stunt p suā duriciē ne facile dissoluant. Que vero sunt liq̄ntia id ē molis sicut aer 7 aqua ne facile cedunt d̄iudentibus. sed cito relabunt id ē re deunt in ea a quibus sunt abscisa. sed ignis refugit omnem sectionē

¶ Nota q̄ hoc vltimum quod dicit ignē fugere oēm sectionē dupliciter exponitur. ¶ Primo sic. Aliquid secatur cum partes eius ab inuicem se parantur. ita vt in nullo conueniant. sed partes ignis sic non possunt seca cari. ¶ Alio modo exponitur sic q̄ ignis refugit omnē sectionē. q̄ ppter vehementiam sue actionis corrumpit ipsum quod debet secare. 7 ignien do ipsum in sui naturam conuertit.

¶ Nōq̄ nunc nos Hic phia ponit q̄ desiderium essendi non est appe titu voluntarius sed naturalis Et dicit. Neq̄ nos tractamus nūc de moribus voluntariis anime cognoscentis. sed de naturali intentione. sicut

Ea etiā q̄ inaiata esse credunt non ne qd suū est queq̄ simili rōne desi derant. Cur em flāmas qdē sur sum leuitas vehit. terras vō deor sum pond⁹ deprimit nisi q̄ hec sin gulis loco motionesq̄ conueniunt Porro aut qd cūq̄ consentaneū est id vnūq̄q̄ pseruat. sicut ea q̄ sunt inimica corrumpūt. Jam vero que dura sunt vt lapides adherēt tena cissime partibus suis. 7 ne facile dis soluant resistūt. Que vero liquen tia vt aer atq̄ aqua facile quidez di uidentibus cedunt. sed cito in sua rursus a quib⁹ sunt abscisa relabūt. Ignis vō omnem refugit sectionē

Prosa vndecima

ti naturale ē qđ trāfigimus. i. digerimus. acceptas escas sine cogitatione
z. quod in summo nescientes ducimus spm̄. i. respiramus. Nam amor. i.
appetitus manendi. i. subsistendi in animalibus. i. non puenit ex volūta/

Necq̄ nunc nos de voluntarijs
anime cognoscentis motibus. sed
de naturali intentione tractamus.
sicuti est quod acceptas escas sine
cogitatione transfigimus. q̄ in som
no spiritum ducimus nescientes.
Nam ne in animalibus quidez ma
nendi amor ex anime voluntatibus
verum ex nature principijs venit.
Nam sepe mortem cogentibus cau
sis quā natura reformidat volūtas
amplectitur. contraq̄ illud quo so
lo mortalium rerum durat diutur/
nitas gignendi opus quod natura
semper appetit interdū coercet vo/
luntas. Adeo hec sui charitas non
ex animali motione. sed ex naturali
intentione procedit. Bedit em̄ pro
videntia creatis a se rebus hāc ma/
ximam manendi causam vt quoad
possunt naturaliter manere deside/
rent. Quare nihil est q̄ vllō modo
queas dubitare cuncta que sunt ap
petere naturaliter constantiam per

tibi supple sic tu esti
mas. qz sup^o posui/
sti solum in animalib
bus esse appetitum
manendi. sed venit ex
principijs nature. q̄a
natura reperitur taz
in animatis q̄ in in
animatis. Q̄. autē
appetit^o manendi n̄
sit ex voluntate. pbat
dupl^r. ¶ Primo pro
bat hoc. quia volun
tas sepe amplectitur
mortem que tollit eē
indivduū. vnde dī/
cit. Voluntas sepe
amplectitur mortem
quam natura refor/
midat. id ē abhorret
cogentibus causis. si
extrinsecis. sicut pat
et de martirib.

¶ Secdo. pbat idē
ex hoc q̄ volūtas qñ
q̄ cohibet opatōez
conseruatiuā esse spe
cifici dicēs. Contra
q̄. i. p̄. Triuz illd op^o
gignēdi quo solo du
rat diuturnitas. i. p/
manētia rerum mor
taliū. quod natu/
ra appetit interdū
coercet voluntas. sic
p̄t̄ i cōt̄nētib. adeo
hec caritas. i. appeti

e^o sui sup. manēdi nō pcedit ex aīali motōe sed ex nat̄ali irētōe quā de^o in^o

Liber tertius

didit nature. Dedit enim puidetia diuina rebus creatis a se hanc maximam causam
 manendi ut desideret permanere naturaliter quod diu potest quare nihil est quod illo modo
 quas. I. possit dubitare. cuncta quae sunt naturaliter appetere potestatem permanendi. et
 deuitare puniti. quod Boetius praedixit dicit. Confiteor inquit nunc me cernere idu-
 bitato. I. sine dubitatione. quod dudum incerta videbantur supple quod vegetabilia et
 inanimata naturaliter ap-
 petunt permanere esse
 di. ¶ Hoc autem quod du-
 plex est appetitus. natu-
 ralis et animalis. Natu-
 ralis est quod consequitur
 formam naturalem. et quod
 prima perfectio illi quod
 habet formam naturalem
 est esse. id est appetitus cuius
 iustitiam rei naturalis
 est ad suum esse habere
 dum si careat vel ad con-
 seruandum sit habere.
 Appetitus animalis est
 quod consequitur formam ap-
 prehensam. et si est for-
 ma apprehensa per sen-
 sus sic est appetitus
 sensitivus quod se habet in
 pueritia nate. Si
 autem est forma apprehen-
 sa per intellectum tunc se-
 inclinatio pueritatis
 est appetitus rationalis quod est voluntas. et quod illud quod finis est discoueniens na-
 ture sibi est mors illud habet apprehendit quod quod tamen pueritatis propter aliquid anne-
 xum. I. propter primum eterne vite. id est voluntas sepe amplectitur mortem quam na-
 tura reformidat. ex quo patet quod appetitus cendi non est primum et principalis ex
 appetitu intellectivo. sed appetitus naturalis. nam appetitus intellectivus non iure
 videtur in omnibus in quibus inuenitur appetitus naturalis. ¶ Quod autem inquit subsistere.
 hic philosophia resumpta maiore claudit intentionem dicens. Quod autem appetitus subsistet
 re et permanere illud desiderat esse unum. hoc enim supple uno sublato non perma-
 nentibus cuius rei suum esse. de hoc. verum est. claudit philosophia. Quia igitur unum esse de-
 siderat. Et hoc sentientes de sensu. et tunc maiorem principalem syllogismi resumit
 vel claudit diffinitiones dicit. Sed nos monstrauimus unum esse idipsum quod bonum est
 de boetio. ita quod. Tunc philosophia claudit intentionem formam diffinitiones boni dicit
 cess. Igitur cuncta bonum petit. quod bonum licet. I. licet est. ut ita describas. bonum

manendi deuitare puniti. B. Confiteor
 or inquit nunc me idubitato cernere quod
 dudum incerta videbantur. P. Quod autem
 inquit subsistere ac permanere petit. id
 unum esse desiderat. hoc ei sublato nec
 esse quod cuius permanebit. B. Uterum est
 inquit. P. Omnia igitur inquit unum deside-
 rant. B. Confiteor. P. Sed unum idipsum
 monstrauimus esse quod bonum est. B. Ita quod
 de. P. cuncta igitur bonum petit. Quod quod
 de ita describas licet ipse bonum esse quod de-
 sideret ab omnibus. B. Nihil inquit veri
 excogitari potest. nam vel ad nihilum cuncta
 referuntur et uno veluti vertice destituta
 sine rectore fluitabunt. aut si quod est ad

Metrum vñdecimū

est qđ desideret ab oibz. Et de hoc. Nihil veri⁹ excogitari p̄r. qz vel ad ut
hiliū cūctā referunt z destituta vno p̄rice. i. p̄ncipio cūctā fluitabūt sine
rectore. Aut si qđ ē ad qđ vñuersa festinet. illud erit finis oim bonorū.
¶ Notandū qđ oē qđ ē. vel appetit p̄fici. vel in sua p̄fectōe saluari. cū igit
p̄fici z i p̄fectōe saluari sit bonū. oia appetūt bonū. ¶ Notandū cū dicitur oia

qđ vñuersa sustinent. id erit omnīū
summū bonorū. ¶ Et illa minū
inquit Salumne lector. ipaz eim me/
die vitatis notā mente fixisti. Sz in
hoc patuit tibi qđ ignorare te pau/
lo ante dicebas. B. Quid inqz. ¶
Quis esset inquit rerū oim finis. Is
eim p̄fecto qđ desiderat ab oibz. qđ
qz bonū esse collegim⁹. oportet rez
oim finem bonū esse fateamur.

Metrum vñdecimū h⁹ tertij libri.
uisqz pfūda mēte vestigat vez
Lupitqz null' ille deujs falli
In se reuoluat intūni lucem visus
Logosqz i orbe cogat iſlectēs mot⁹

sed hoc patuit tibi qđ dicebas te ignorare pauloā sup. in p̄mo libro. p̄sa.
vi. Et qnt hoc. qđ in quā supple ē illud. de p̄bia. qđ esset finis oim rerum
Et subdit. Is eim est finis oim rez qđ desiderat ab oibz. qđ qz bonū esse
collegim⁹. vt patet ex diff. nitione boni. oportet vt fateamur bonū esse fi/
nē oim rez ¶ Nota qđ p̄ notā medie veritatis intelligit noticiā diuinaz sic
punctū ē mediū circuli a qđ oēs linee ducunt. sic de e mediū veritatis a qđ
ois p̄tas pcedit ¶ Notandū qđ oia appetūt sui finē. cū finis sit p̄fectio rei
z res destituta suo fine frustrat. Cū igit de rōne finis sit eē bonū qz au/
ferētēs finē auferūt naturā ex. ij metaphi. iō finis oim rez est bonum

Metrum vñdecimū tertij libri.
Uisqz pfūda. Istud ē. xi. metrū h⁹ tertij qđ dī gliconicū ab
inuctore. i. ab eū a pede p̄dñante. In quo metro philosophia ostē/
dit quomodo possumus cognoscere bonum et vez z puenire i co/
gnitionem rez. ex qđ hoc prius falsus est se mō scire quod prius ignorabat.

appetūt bonū. tibi nō
accipit bonū p̄cise. p
bono morali. nec p̄cise
se. p bono naturali. sz
p bono cōf accepto
qđ bonū cōter accē/
ptū est esse essentialē
vel accēptale p̄ueniē/
rei vt p̄ficiat. vt i sua
p̄fectōe saluat ¶ Et
illa nīmū inquit. Nō
p̄bia reducit ex dictis
hoc. in p̄gnitionē au/
iusdā qđ supra se ig/
norare p̄fessus est. i.
qđ sit finis oim rerū
z p̄mo p̄mendat di/
ctū boerij di. ¶ Ali/
ne nīmū lector qz tu
fixisti. i. attigisti. no/
tam. i. p̄gnitōes. mē/
te medie vitatis. i. p̄fē/
cte p̄itatis qđ i medio

Liber tertius

Primo gōndit modū q̄ possum⁹ deuenire in cognitioēz veritatīs. Se/
cundo assignat cāz et⁹. ibi. Nō dē. Dicit primo. Quisq̄s vestigat. i. inue⁹
stigare vult vey. p̄funda mēte. i. subtili. q̄. p. et cupit valli nullis deuijs.
id ē falsis opinioni b̄ q̄ faciūt a vero deuiare. ille reuoluat i. se. i. exercitat in
tra se lucē. i. speculatoēz intimi visus. i. rōnis et intellect⁹ interioris. et ip̄e co
gat. i. reducat longos

mor⁹. i. opatiōes aīe
pcedētes ab ania in
flectēs eos mor⁹ i. or
bē. i. in circulū redeū
do ad aniam. et q̄cqd
aīe doceat molitur
id ē laborat. speculā/
do extra. i. circa res ex
teriores. ille doceat
animū retrusū id est
ad se p̄uersum possi/
dere suis thesauris.
id ē potētis que sūt
memoria et intellect⁹
et tūc illō q̄d atra nu
bes. i. obscuritas ig/
norantie dudū texit
.i. occultauit. illō lu

Animūq̄ doceat q̄cqd extra molit
Suis retrusūz possidere thesauris.
Budū q̄d atra texit terroris nubes
Lucebit ip̄so perspicatius phebo
Nō omne nāq̄ mente opulit lumen
Obluiosā corp⁹ inuehens molem
Heret p̄fecto semen intrusum veri.
Quod excitat ventilante doctrina
Nā cur rogati spōte recta censetis
Hi mer⁹ alto viueret fomes corde
Nō si 'platonis musa psonat verū
Nō quisq̄s dicit inemor recordat.

cebit. i. apparebit p̄spiciat⁹. i. euidentius ip̄o phebo. q̄. d. q̄d longo tpe fu/
it obscur⁹ lucidū apparebit intellectui. ¶ Notādū q̄ q̄ vult cognoscere ve
rū dirigit rōnez et intellectū ad ip̄am rē extra et ad rez p̄prietates. et si ali/
qd cognoscit ex his nō statim iudicat. sed in se reuertat⁹ deliberādo an ita
sit vel nō sit. q̄ sepe videt bonū eē q̄d nō ē. et nō esse q̄d ē. sine cū delibera
tione nō est iudicandū. q̄d nō est lōga deliberatōne. pbatū. id dicit phia.
reuoluat i. se lucē intimi visus. ¶ Notādū q̄ orbis ē linea circūducta rediēs
ad idē. i. flectere glōgos mor⁹ i. orbē ē cū vr̄aīe ab aīa vsq̄ ad ip̄az rē dē
uertit. et ad aīaz reuertit deliberādo an ita sit vel nō sit sūm q̄ cognouit
¶ Nō omne nāq̄ mēte. Hic phia assignat cām ei⁹ q̄d dictū ē. i. q̄re pos
sum⁹ cognoscere vey dicēs. Nā corp⁹ inuehēs. i. inducēs obliuiosaz mo
lē. i. gūitātē q̄ homo fit obliuiosus. nō depulit oē lumē. i. p̄gnitionē verita
tis. mēte i. de mēte. q̄ hīc p̄ncipioz manet in mēte. et subdit p̄fecto. i.
p̄ certo. semē. i. p̄ncipiū. verū. i. veritatis. heret. i. manet introsum. i. in in
secus in aīa q̄d excitat. ventilātē. i. exercētē doctrina. q̄ aut semē verū sit i. aīa
pbat⁹ p̄ h̄ q̄ puer ignar⁹ q̄n recte rādīt ad interrogata vt verū dualitas sit
nūer⁹ par vlt ip̄ar. vii dic. Nā cur rogati. i. interrogati. cētes. i. iudicet⁹ vt
rādēt⁹ recta spōte. i. volūtariē. nisi fomes. i. radix veritatis. mer⁹. i. latēs

Prosa duodecima

viueret alto corde. i. profunda mēte. Et subdit si mēsa. i. sapia platonis pso
nat verū illud qđ qđq; dicit recordatū memor. i. oblit. ¶ Notā dū q; pla
toni iponit q; voluerit aīas oīa sciuisse anteq; ptingerent corpib; sed ad
sūcte corpib; oīa tradidisse obliuioni. sed p studiū z exercitiū sapiam recu
passe. q; voluit q; scire nō est aliud nisi qđdā antiq; reminisci. ad quā in

Prosa duodecima libri tertij.

¶ Um ego platoni in quā vehē
mēter assentior. nā me horū iā
scdo cōmemoras. Prīmū q; memo
riā corporea stagioe. dehinc cū me
roris mole pressus amisi. ¶ Tum
illa. Si priora inq; pcessa rēpicias
ne illud qđ lōgius aberit qn recor
deris. qđ te dudū nescire pfessus est
B. Quid inq;. ¶ Quibus ait illa
gubernaculis mūd^o regat B. Me
mini inq; me incitiam meam fuisse
confessum. Sed quid asseras. licet
iā pspiciā. plani^o tñ ex te audire de

tentionē videtur hic
loq; phia. sed nō ē di
cenduz q; scire fiat p
reminiscētiā. s; sci
entia de nouo acqui
rit p inuentionē vel
doctrinā. vep ē q; in
tellectus nō naturāl
bz se in cognitōe p
cipioz p q; pte itel
lectus agētis z p do
ctrinā deuenit in co
gnitionē principiato
rū. ¶ Linconien/
sis pmo posterior dī
cit. Nō solū vox dor
ctoris exteri^o sonans
nec littera visa docet
sed hec duo movent
z excitant. Uer^o autē
doctor est q; mentem
vlti^o illuminat z ve

ritatem ondit ¶ Notandū q; sicut sanitas qnq; causat a principio intri
seco. i. a corde. qnq; a principio interiori z exteriori puta a medico z corp
sed nūq; causat a principio exteriori siue interiori puta a medico z corp
sed nūq; causat a principio exteriori siue interiori. sic scia qnq; acquirit
a principio interiori puta ab intellectu agēte sicut patet in habentib; sciē
tiā p inuētiōz. qnq; acquirit a principio interiori z exteriori sicut a dor
ctore z intellectu agente. nūq; autē acquirit a principio exteriori siue interi
ori.

Prosa xij. tertij libri.

¶ Um ego platoni in quā. Ista ē xij. psa z vltima^o tertij i q; phia
reducit in cognitōez boetiū alteri^o cui ignorantia prius pfessus
ē. i. a quib; gubernaculis mūdus regat. Prio facit h; sedē boeti^o
mouet quādam questionē phie. scda ibi Lūdis neme. Prīmō ondit q; de
us oīa gubernat sua bonitate. scdo ostēdit modū q; omnia gubernat. ibi.
Sed qđ dicam tertio ex his pcludit malū nihil ēē. ibi. Sed vis ne. Prio
mo boe. assentat dictis Platonis in metro. Et ostendit phia ipsum posse

Liber tertius

reduci in cognitionē cuiusdā cui⁹ ignorantiā p̄fessus ē. scdo p̄bia reducit
 ipm in p̄gnitōez illi⁹. scda ibi. **Q**uidū hūc. **P**rio dī. Tū p̄tūc. ego bo/
 eti⁹ in q̄ vehementer assentior. i. p̄sentio. **P**latoni nā me o p̄bia hoz. s. q̄
 de⁹ sit finis oīm rez. 7 sūmū bonū. scdo cōmemoras. i. recordari facis. p̄tū
 mū q̄ amisi memoriā. i. q̄ erat i memoria. corpea p̄agione. i. corpis gra
 ue. 7 me. dehinc. i. se
 cūdo p̄memoror bo/
 nū cū amisi memoriā
 am. p̄fessus mole. i. pō
 dere meroris. **T**unc
 p̄bia oñdit q̄ nō tū
 hoz recordabit p̄pter
 dicta. sed cuiusdā al/
 teri⁹ q̄ ignorare se di/
 cebat di. si illa p̄iora
 p̄cessa respicias non
 aberit lōgi⁹. s. a me/
 moria tua. q̄n facile
 recordaris q̄s duduz
 p̄fessus es te nescire.
 id ē ignorare. i. i. li. et
 q̄rit boe. qd in q̄s dīc
 p̄bia q̄b gubernat/
 cul mūd⁹ regat. 7 dī
 boe. **D**emini in q̄s
 me hūc p̄fessus in
 scitiā. i. ignorantia me
 am. 7 l̄z iā p̄spiciā. i.
 agnosca. tū desid̄ro
 planius audire ex te
 qd afferas. i. qd dī/
 cas. **¶** **A**ccidū q̄
 boe. dī se scdo cōme/
 morari p̄dictor de⁹ sit finis q̄ rez. 7 qd sit sūmū bonū. **¶** **P**rio post q̄ mo/
 le corpis opp̄fessus ē amisi memoriā eoz. 7 postea p̄ studiū recordatus est
 secūdo q̄ merore 7 tristitia affect⁹ in ignorantia eoz lapsus ē. sed postea p̄
 instructiōez p̄bie ad memoriā reduxit. **¶** **Q**uidū hūc in q̄. **H**ic p̄bia vult
 ostendere itē. 7 p̄mo admonet boe. de qdā p̄tū p̄cesso. 7 boe. illō fate ē
 7 rōne p̄firmat. scdo p̄bia oñdit q̄b gubernat cul regat mūd⁹. ibi. **T**ūc il
 la in q̄. p̄mo dīc. **O** boeti tu pauloā si p̄rio li. putabas mīme dubitā
 dū hūc mōm regi a deo. dī **B**oeti⁹ **M**inime arbitror dubitādū. nec vn
 q̄ putabo. 7 ego breuiter exponā q̄b rōib⁹ accedā ad h̄ p̄bādū. **E**t inu

sidero. **¶** **Q**uidū in q̄ hūc a deo re
 gi pauloante mīme dubitādū puta
 bas. **B**. **N**e nunc qdē arbitror in q̄
 nec vnq̄ dubitādū putabo **Q**uibus
 q̄ ad hoc rōib⁹ accedā breuiter expo/
 nā. **Q**uidū hūc ex tā diuersis p̄trariis
 q̄ p̄tib⁹ i vnā formā mīme pueniū
 nisi vn⁹ eēt q̄ tā diuersa p̄iūgeret. cō
 iūcta **N**o naturaz ipa diuersitas in/
 uicē discors dissociaret atq̄ diuelle
 ret. nisi vn⁹ esset q̄ nexuit p̄tineret.
Nō tā **N**o cert⁹ nāte ordo p̄cederet.
 nec tā dispositos mot⁹. locis. t̄pib⁹
 efficiētia. spacijs. qualitatib⁹ expli/
 caret. nisi vn⁹ eēt q̄ has mutationū
 varietates manens ip̄e disponderet
 hoc q̄cqd ē quo p̄dita manēt atq̄ agi
 tāf. v̄sitato cūctis vocabulo deum

Prosa duodecima

It Boe. rōnes suas di. Hicm ūd' mīme puenisset i vnā formā ex tam di
uerſis 2 hīs ptiō. nisi eēt vn' qd tā diuerſa pūgeret ſupple qd ē de'. 2 ipſa
diuerſitas naturaz hui' mōi diſcois iuicē diſſociaret atq; diuelleret pū
cta. niſi eēt qd pūneret. i. cōſeruaret. qd nequit. i. pūgeret. qd ſup. ē de'. ordo
ho nature tā cert' ſi pcederet nec explicaret tā diſpoſitos mor'. i. ordina
tos mor' loc'. rpiō.

noīmo. ¶ Tū illa. Tū bec inqt ita
ſentias puā mibi reſtare opaz puto
vt felicitatis cōpos patriaz ſolpes
reuſas. ſz qd propoſuim' ſitueamur.
Mōne i btitudinē ſufficiētiā nūeraui
m' deūq; btitudinē ipaz ꝑceſſimus
B. Ita qdē. ¶ 2 ad mūdū igit inqt
regedū nllis extrinſecis admīculis
īdigebit. alioqn ſi quo egeat plenā
ſufficiētiāz hēbit. B. id inq; ita eſt
necēariū. ¶ Per ſe igit ſolū cuncta

efficiētia. ſpacijs. q/
litatib'. niſi eēt vnus
qd ipe manēs. ſ. imos
bilis diſponeret has
uarietates mutatio/
nū' qd qd aut h' eſt qd
condita. i. creata ma
nent 2 agitant'. i. mo
uent illis viſitato cū
etis vocablō nomio
deū. ¶ Notandū qd
boe. innuit tres rōes
q' mūd' regat a deo.
¶ Prima ſumit' ex di
uerſaz rerū pūctiōe
q' tal' ē. Diuerſa 2 p
ria ſi vniunt' inuicēz

p ſe. cū igit mūd' vnit' ſit ex ptiō. hīs vt ex elemēt' opz vt aliqd ſit vni
ens eas. 2 h' ē de'. ¶ mūd' regit a deo. Hāc rōnez tāgit ibi. Sund' hic
¶ Scda rō ſumit' ex pūoz ſit pūctioꝝ pſeruatiōe q' tal' ē. Diuerſa 2 p
ria ex pūctate ſue nate diſſociant' ab inuicē. niſi ab aliq' cōſuect'. ſz pres mōi
ſūt diuerſe 2 pte. g. rē. Hāc rōnez tāgit ibi. Cōiuncta ho. ¶ Tertia rō
ſumit' ex ordiata motuū diſpōne q' tal' ē. Abſil certitudinalr 2 regulariter
mouet ſim diſpōez loci. rpiō efficiētie. ſpaciū 2 q'litat' niſi ſit vnum rectifi
ficās 2 regulās. ſed mor' eoz qd ſiūt i mōdo ſiūt regulariter ſim pdicta qnq;
¶ nec. ſſe ē ponere rectificātē 2 regulārē qd ē de'. ¶ mūd' regit a deo. Hāc
rōnez tāgit ibi. Hōrā ho cert'. ¶ Notandū qd regulares mor' ſiūt i mūdō lo
cis q' tū ad priatōez 2 elōgatiōez ſol' in oliq' circulo. ſiūt aut' rpiō q' tūm
ad variatōez diei 2 noctis. ſiūt efficiētia qz luna efficit augmētationē 2 di
minutiōez h' mōdoꝝ ſim ſui creſcētā 2 decreſcētā. 2 efficit fluxū 2 vt reſlu
xum maris. ſiūt etiā ordinati mor' ſpacijs. qz luna 2 alij planete maior' 2
minor' ſpaciō qnq; diſtēta ſole 2 ab inuicē etiā hanc q'litatē qz in eſtate
cauſat calor. i. h'eme frig'. ¶ Tū illa cū. Hic pbia ſuppoſito q' mōre
gatur a deo pbat qd ab ipō regat' p ſua bōitatē. 2 vt. o bocti cū hec ita ſen
ſias qd mūd' regit a deo puta mibi reſtare puā opaz. i. puū laborē vt tu
cōpos. i. potēs felicitatē. ſolpes. i. ſan'. reuſas patrā. i. cogitās btitudinē

Liber tertius

Tūc pbat q̄ deus regat mōm sua bonitate dicēs. Intueamur q̄ p̄posul-
mus nōne nūerauim̄ supra i. it. p̄sa i b̄titudine eē sufficiētia z p̄cessim̄ de-
um eē ip̄am b̄titudine. Et boe. Gra ē inq̄. ex h̄ p̄cludit p̄bia deū nullo idē
gere ad regēdū mōm. Et q̄ ad mūdū regendū de? nullis extrinsecis ad-
minicul̄ indigebat. alioqn̄ si ita eēt q̄ aliq̄ egeat. nō habebit plenā suffici-
entiā. Et d̄r Boe. il-
lud inq̄uā ē necessa-
riū. itō p̄cludit p̄bia
deus cūtra disponit
id ē regit p̄ se solum
dic̄ boet̄. negari ne-
q̄t. sed de? mōstrat? ē
eē ip̄m bonū. memi-
ni inq̄ dicit Boe.
q̄ p̄ bonū de? cuncta
disponit. si q̄dē p̄ se
regit oīa. q̄ p̄sensim?
esse bonū. z hic de? ē
veluti q̄dā clauus atq̄
gubernaculum. q̄
machia mūdana ser-
uat̄ stabilis z icorru-
pra. dicit boe. veler-
mēt̄. i. valde assen-
tior. z illud te dictus
rā pauloan̄ p̄spert. li-
cet tenui suspitōe. d̄r
p̄bia. Credo inq̄ q̄
hec puidist̄. tā enīz
vt arbitror vigilāt?
q̄ prius deduc̄ ocu-
los ad vera cernēda

disponit. **B.** Negari inq̄ neq̄t. **P.**
Atqui de? ip̄m bonū esse mōstrat? ē
B. Admīni inq̄. **P.** Per bonum
igit̄ cuncta disponit. si q̄dē p̄ se regit
oīa quē bonū esse p̄sensim? Et hic ē
veluti q̄dā clau⁹ atq̄ gubernaculuz
quo mūdana machina stabilis atq̄
incorrupta suat̄. **B.** Vlehemēt̄ as-
sētior inq̄ z id te pauloante dicturā
tenui l̄z suspitōe p̄spert. **P.** Credo
inq̄t. Jā cū vt arbitror vigilāt? ad
cernenda vera oculos deducis. Sz
q̄d dicā nō min? ad p̄tendū patet.
B. Quid inq̄. **P.** Cū de? inq̄t oīa
bonitatis claud gubernare iure crē-
dat eademq̄ oīa sicuti docui ad bo-
nū naturali intentiōe festinent. **Mū**

¶ Notandū q̄ ex l̄ra accipiunt̄ due rōnes ad p̄bandū intentū. ¶ Prīa rō
pbat q̄ de? p̄ se regit oīa z taliter in b̄titudine ē sūma sufficiētia. sed deus
ē b̄tudo. q̄ in deo ē sūma sufficiētia. tale aut̄ nō indiget extrinsecis guber-
naculis. q̄ p̄ se deus regit oīa ¶ Scda rō pbat q̄ de? p̄ suā bonitatem q̄ nō
distinguit̄ a deo regit oīa sicut de? p̄ se regit oīa vt visū ē. sed de? ē ip̄m
bonū q̄ p̄ bonū regit oīa. vt pat̄ de se. q̄ sua bonitate z elementia. ¶ Sz
q̄d dicā. Hic ponit̄ p̄ quē modū de? oīa gubernat. z priō oñdit q̄ oīa gu-
bernat suauiter. q̄ oīa sibi obediūt. se d̄o q̄ gubernat oīa fortiter q̄ n̄ sibi s̄
b̄ resistere p̄t. secūda ibi. si conet̄. p̄mo dicit̄. Illud q̄d dicā nō mi? pat̄

Prosa duodecima

ad cōmendū i. desiderādū. et dicit Boe. qd in quā. Et dicit phia. cū de^o
iure credat oia gubernare clauo bonitatis sue et oia festinet naturali intē
tione ad bonū. sicuti docui pri^o in psa decima. nō p nāqd p^r dubitari. qn
volūtariē regant spōte et puerant se ad nutū disponētis veluti puenien
tia. i. obediētia et pēpata i. coaptata suo rectori. dicit Boe. Ita inq³ neces

dubitari p^r qn volūtariē regāt. seq³
ad disponētis nutū veluti puenien
tia pēpataq³ rectori spōte puerāt.
B. Ita inq³ necē ē n^o bñm rēgimē eē
videret. si qd dē detrectātū iugū foret
nō obtpantiū sal^o. P. Nihil est igit^r
q³ natas suās dō ptraire conet. B.
Nihil inq³. P. Quid si conet. ait.
nū tādē pficiet qd qd aduersus eum
quē iure potētissimū bñtudis eē cō
cessim³. B. Proxius inq³ nihil va
leret. P. Nō est igit^r aliqd q³ sūmo
huic bonovl^o velit vel possit obliste
re. B. Nō inq³ arbitror. P. Est igit^r
sūmuz inq³ q³ regit cuncta fortiter
suauiterq³ disponit. B. Tum ego
inq³ me nō modo ea q³ pclusa sūma

se ē q³ nō videt^r be
atū eē regimē dei si
foret iugū detrectan
tū i. recusātū. sicut
bos lasciuus recusat
iugū. et si nō eēt sal^o
obtemperantiū i. obe
diētiū. q³ d^r phia. nī/
hil ē q³ naturā ser
uās conet. i. laborat
dire deo. Dic Boe.
Nihil in quā. ¶ No
ta q³ cū gubernare nī
hil aliud sit nisi i^u s^u
nē ordinare. nec ali^o
est deū p bonitatem
gubernare q³ p bo
nitatē in finē dirige
re. et cū oia naturalit^r
tendāt ad bonū tāq³
in finē. manifestum
ē q³ oia spōte in fines
dirigunt^r. et ita natu
raliter oia sponte obe
diunt gubernanti. et
p p^ris deus regit oia
suauiter. ¶ Nota q³

voluntariū fm pfectā sui rōnem tñ inuenit^r in bñtib³ volūtariē. sed exten
dendo volūtariū ad oēm appetitū nō coactū. sicut pōt regiri in oib³. et sic
accipit^r hic. ¶ Nota q³ nihil seruās naturā repugnat deo. licz eīm pctor
videatur deo repugnare ipse nō seruat naturā. q³ pctor dūminuit et dep^ra
uat naturā. Etia Boe. loquit^r hic de appetitu nature vt patet ex supiori
bus. ¶ Quid si conet. Hic oñdit phia q³ de^o regit oia fortiter. q³ nū
est q³ possit sibi resistere. Scō pfirmat h³ p quādā fabulā. ibi. accepisti.
Primo dicit. Si qd conet resistere deo. nunqd aliquid pficiet aduersus
eū quē pcessimus eē potētissimū iure bñtudis. i. ex eo q³ ē bñtudo. Dicit
Boet³. Proxius nihil valeret sup. resistere. Igit^r p^r phia. nō ē aliqd q³

Liber tertius

huic summo bono vel velit vel possit obfistere. Dicit Boe. Nō arbitror
Ideo dicit phia. summū bonum est quod regit cuncta fortiter suauiterq;
disponit. dicit Boet. q. i. quantum. me ea summa rationū que mō cō
clusa est. nō modo. i. nō tūmō. d. me delectat. vey p sed. hec ipa verba q/
bus vteris multo magis delectat me. ita vt stulticiā. i. me stultū laceran

tem. i. mala reprehē
deum. magna. f. q
tangunt diuinas gu
barnationem pude
deat sui. Tūc confir
mat per fabulā q. ni
hil pōt resistere deo.
que talis est. Gigan
tes volentes expelles
re deos de celo. posu
erunt montem super
montem vt ascende
rent. quod videns su
piter ipsos fulmie de
fecit et montibus de
pressit. et hec in secō
metamorphasos.

Unde dicit. O boe
ti accepisti. i. didici
sti in fabulis gigan
tes laeffētes. i. lace
rare volentes celum
sed fortitudo bēigna
. i. dei illos disposuit
et disposuit vt cōdi
gnū fuit.

¶ Nota phia hic alludit verbis sacre scripture que dicit. Attingit q
a fine vsq; ad finem fortiter et disposuit oia suauiter. id. dicit Boet. se
non tantū delectari in istis rationib; quantum in suis verbis

¶ Sed vsine rationes ipsas inuicem. Hic phia concludit ex dictis q
malum nihil sit. Et primo petit assensum Boetij dicēs. Vsine istas ra
tiones id est propositōes ratione probatas inuicem collidamus id est cō
ponam? forsitā ex conflictione huius dissiliat. i. procedet quedam pul
era scintilla veritatis. Et dicit boet. fiat inquam tuo arbitratu. i. tua vo
luntate. Tūc ponit ppositiōē manifestā dicēs. Nemo dubitauerit de
um esse omnipotentem. Dicit Boe. Nullus prius ambigat qui mente
constat. i. q. sane mentis est. tūc assumit aliam ppositiōē dicēs. Qui

rationū; verū multo magis hec ipa
q. b. vteris verba delectat: vt tādes
aliquādo stulticiā magna laceran/
tez sui pudeat. ¶ Accepisti inqt in
fabulis laeffantes celū gigantes;
Sed illos quoq; vt i. dīgnū fuit
benigna fortitudo disposuit. Sed
vsine rōnes ipas inuicem collidā?
forsitan ex huiusmodi conflictatiōe
pulchra qdā veritatis scintilla dis/
siliat. B. Tuo inq; arbitratu. ¶
Deum inqt esse omnipotentem nemo
dubitauerit. B. Qui qdem inq; mē
te pstat: nullus prius ambigat
¶ Qui dō est inqt oipotens: nihil
est qd ille non possit. B. Nihil inq;

Prosa vñdecima

Deo est omnipotens nihil est quod ille non possit. Dicit Boet. nihil inquam. Tunc ponit aliam propositionem. Deus non potest facere malum. Dicit Boet. Vnimime. Igitur conclusio philosophia malum nihil est cum illud facere non possit. ille qui nihil non potest facere. id est omnia facere. Nota sicut deus est causa efficiens omnium. ita est finis omnium. Unde quicquid fit ab eo ordinatur ad ipsum tanquam ad finem. si ergo deus faceret malum ordinaretur ad ipsum tanquam ad finem. et cum ipse sit bonum. malum ordinaretur ad bonum. sed deus non potest facere malum tanquam aliud quod per se intentum. Est conclusio quas philosophia infert quod malum nihil est. Ratio conclusio est. Deus potest facere omne quod est cum sit omnipotens sed deus non potest facere malum. ergo malum nihil est. Et si diceretur Si malum nihil est cum homo daretur per malo daretur per nihilum. Dicendum quod malum dicit defectum boni non negativum sed privativum. ratio malum est defectus boni quod deus

potest. **P.** Nunc igitur deus facere malum potest. **R.** Adime inquit. **P.** Malum igitur nihil est inquit cum id facere ille non possit quod nihil non potest. **R.** Ludis ne inquit me inextricabile laborintum rationibus teres. Que nunc quidem qua egrediaris intro eas nunc vero quo introieris egrediare. an mirabilem quandam diuine simplicitatis orbem applicas. Etenim paulo ante a beatitudine incipiens. eam summam bonorum esse dicebas. quam in summo deo sita loquere. Ipsi quoque deum summum esse bonum plenamque beatitudinem disseuebas. Ex quo neminem beatum fore nisi qui pariter deus esset. quasi

bet haberi. et quoniam peccare homo est illud habere et si non habet illud bonum cum deberet habere. ideo damnatur. et ponitur exemplum. Aliquis tenetur solacium centum libras et si non soluat incarcerabitur. certum est quod non saluare non est aliquid sed nihil non tamen simpliciter dicitur incarcerari per nihilum. sed ideo quia nihil erat quod debuit aliquid esse.

¶ Ludis ne inquit me. Hic Boetius mouet questionem philosophie. secundum philosophiam soluitur ibi. Cum illa. primo boetius admittas de connexionem et conuolutionem rationum quibus philosophia usa est querit utrum ista connectio rationum sit ex conclusionem philosophie. vel proueniat ex natura rei. et bene illas rationes recolligit. et dicit. Philosophia ludis. id est eludis ne me terens. id est formas laborintum. id est laborem difficilem rationibus faciendo rationes circulares. quo scilicet laborintum egrediaris ea per te quod intro eas. et egrediaris eo loco quod introieris. quo complicas quandam orbem admirabile diuine.

Liber tertius

simplicitas. i. satis mirabile circulationē rōnis i. diuina simplicitate. Tūc
breuiter recolligit rōnes dicēs. tu pauloan incipies a beatitudine dicebas eā
esse sumū bonū. quā beatitudine tu loquebare esse sitā in summo deo et dis
serebas deū esse sumū bonū et plenā beatitudinem. ex quo dabas. i. infere
bas qđ munusculū. i. corolariū neminē eē bpm nisi eēt deus. Rursū tu loq
baris formā boni eē
substātiā dei et beatu
dinis. et dicebas ipz
vnum eē idipsum qđ
bonū et illud bonū
dicebas esse qđ appe
teret a natura oīum
reū. et tu disputabas
id est disputādo pro
babas deum regere
vniuersitatem guber
naculis bonitatis et
cūcta volētia parere.
id ē obedire deo. nec
vllā esse naturā ma
li. et hec oīa explica
bas nullis rōnibz sū
pris extrinsecus. id ē
nō accipiēdo pūct
piā extrinseca sed in
fictis. i. intrinsecis et
domesticis. i. ppijs
et cōuenientibz. pbatō
nibz rei de q agebat
altero assumpto tras
hente fidē. i. certitudinē ex altero. ¶ Nota laborintus dicebat dom^o de
dali quam cū aliquis intendebat intrare exiit et creūdo intrauit. et p huc
uit depingi circularibz. per actionibz. et trāssamit hic ad designādū circū
larōis et reuolutōes rōnum. ¶ Nota q circūolutio et connexio rationū
qđ p hāc vā est. nō est sic circularis q vna et eadē ppositio sit pūctū et
pclusio respectu eiusdem. quā sic non contingit demonstrare circulo. vt
patet primo posteriorū. sed ē connexio circularis. qz rōnes ex inuicem de
pendent ita q ppositio conclusa in vna sit pūctū et pclusio
est aliqua diuersitas in deo. sed oīa sunt idem simplr.
¶ Tū illa. Hic p hāc mōdet hoc. ad qstionē et ē. Et tūc ludim^o. sed nos
exegim^o. i. pfectim^o mūere dei quē dudū deprecabamur rē maximā oīm re
rum. ea em. i. talis est forma. i. dispositio diuinā et substantie. vt neqz in exter

Metrum duodecimum

na. i. in exteriora dilabat. i. cadat. ne suscipiat aliqd extrinsecū in se. Qd
pbat auctoritate parmenidis quā primo ponit in greco. deinde sensū ei⁹
subiungit in latino dicens. Sed sicuti parmenides ait de ea. i. substantia
diuina q̄ diuina substantia nō orbē mobilē rotat. i. mutat res circularōne
generationis et corruptionis. et mutando res ipsa nō mutatur. sed se imo

in se externum aliqd ipsa suscipiat.
Sicuti d̄ ea parmenides ait. Om
nem tu circulo adducis spōte mul
titudinē id est rerū orbem mobilē
rotat dū se immobilēz ipa cōseruat
Qd si rōnes quoq; non extra peti
tas s; intra rei quā tractabam⁹ am
bitū collocatas agitauim⁹ nihil est
qd̄ admirare cūz platone sciēte
didiceris. cognatos de quibus lo
quunt reb⁹ oportere esse sermones.

Metrū duodecimū tertij libri.

Elīx qui potuit boni

Fontem visere lucidum

Felix qui potuit grauis

Terre soluere vincula

et est tū inquirere certitudinē fm̄ vnumq; genus q̄ntuz natura rei pa
titur. Cum igitur deus sic regat omnia p̄ter hoc q̄ cōmisceatur cum eis
ex li. de causis. sermones de diuina substantia accipiendū sunt fm̄ intra
neā diuine substantie. et non fm̄ extranea cū non cōmisceatur cū eis

Metrū duodecimū tertij libri.

Elīx q̄ potuit rē istudē. xij metrū et vltimum huius tertij qd̄
d̄z gliconē ab inuēitore. corābicū a pede p̄dānte. Primo cū
ponit spōdeus dicendo felix. corābicū dicendo q̄ potuit. tertio
p̄triche⁹ vel trocheus in quo metro. plia postq̄ ostendit que sit vera be
atitudo. et sic sita. nunc ad p̄seuerandū in p̄emplatione illius beatitu
dinis. et primo ponit illū esse felice q̄ relictis terrenis vacat diuine p̄plat
tioni. scd̄ ostendit qd̄ huius p̄platōez impediat. tertio illud impedimentū vlt

bile cōseruat. Qd bo
eti si nos agitauim⁹
id est cognouim⁹ ra
tiones. non extra. i. nō
ab extrinsecō. petitas
id ē sumptas. sed col
locatas intra rei am
bitū quā rem tra
ctabamus. Nihil est
q̄ de hoc admistrere. i.
admireris. cū. i. ex q̄
tu didiceris platone
sciēte. i. confirmā
te sermones. oportet
re esse cognatos id ē
p̄rios pueniētes rei
bus de quib⁹ supple
rebus loquunt.

Nota q̄ sermones
accipiendū sunt fm̄ ma
terā subiectā. q̄a cer
tudo nō est simpli
citer querēda rōnib⁹.
ex primo ethicorum
vbi d̄z q̄ disciplina

Liber tertius

tare docet. scda ibi. Quondā. tertia ibi. Vos hec fabula primo de Felice
supple ē q̄ potuit visere. i. desiderabilē videre. lucidū fontē boni. i. deū qui
est fons ois boni. et felix ē q̄ potuit soluere vincula. i. affectōes. Quis terre.
.i. terrenorū q̄ sua grauitate trahūt hoīem deorsum. ¶ Horandū q̄ felix est
q̄ speculatur fontē boni et qui p̄mittit delectationes terrenas. Unde i li.

de pomo et mor. Art

sto. scribit. Beata ē

uia q̄ nō ē ifecta pra-

uis opibz huius mū-

di. et intellexit suū cre-

atorē. ipsa est q̄ reuer-

setur in locum suum

in delicijs magnis

ve autē aīe q̄ n̄ habet

posse redi ad pa-

triā suā. turpia enim

opa et delectationes

corpales impediunt

ascensum eius sursum

¶ Quondāz funera

con. Hic ostēdit qd

impediat p̄ceptatōi-

nē dūtorū q̄ est affe-

ctus terrenorū qd de

clarat p̄ qndā fabulā

que talis est. Or-

phe⁹ fil⁹ caliope fu-

it cytarista qui tanta

dulcedine cythare re-

sonabat q̄ nō tm̄ ho-

mines sed etiā bruta

allexit. et intātuz ea

demulset q̄ impetū

suos natales dimittē-

tebant siluas curre-

re. flumina itare fecit. hic habuit vxorē dictā euridicē quā cū pastor ariste-

us adamare veller ipsa fugiēs p̄ piata calcato qdā serpente inerat et ad i-

feros descēdit: quā orpheus volens ab inferis reducere deos. huiusmodi sua

cythara placare cepit. sed cū nō p̄ficeret ad infernū descēdit. et risantem

deos infernales delinuit. q̄ cōcessa est ei vxor tali conditōe anteq̄ exiret

infernū non flecteret retro aspectum vxorem respiciēdo. Cū autē iam p̄pe-

exuisset orpheus amore allectus retrosperit et sic vxorē p̄didit. ¶ Eurca

Quondam funera coniugis

Uates thraicius gemens

Postq̄ flebilibus modis

Siluas currere, mobiles

Amnes stare coegerat

Iunxitq̄ intrepidum latus

Seuis cerua leonibus

Nec visum timuit lepus

Jam cantu placidum canem

Lum flagrantior intima

Seruor pectoris vreret

Nec qui cuncta subegerant

Dulcerent dominum modi

Immites superos querens

Infernas adiit domos

Illic blanda sonantibus

Lordis carmia temperans

Quicquid precipuis dee

Matriis fontibus hauserat

Metrum duodecimum

Ita fabulā sic pcedit. Prō quō orphe' ad inferos descēdēs p vxore roga
uit. Scdo quō mōstra infernalīa placauit. Tercio ostēdit quō vxor ei con
cessa fuit et eā pdidit. scda lbi. Super. tertia lbi. Tandē. Dicit pmo.
Vates thracicus. i. orpheus de thracia. pulchra omīd'. dicit' vates. i. sa
piens a mltis ille qndā genēs. i. deplorās funera. i. mortē plūgis. postq̃

**Quod luctus dabat impotens
Quod luctum geminans amor
Deficiet. trenara commouens
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus nouo
Laptus carmine ianitor**

cogeret amnes. i. flu
uos stare. silvas cur
rere mobiles p' ipm
flebilib' modis. id ē
modularōib' cithare
q̃s flendo formauit.
et postq̃ cerua luxit
intrepiduz lat' scuis
leōib'. qz cerua cū le
onib' icebat scq̃ns
do modularōnez or
phe'. nec lep' timuē

canē vīfū tā placatū. i. placatū cantu. i. sono cithare. qz lep' et canis sūt seq̃
bant ipm. Cū aut feruor. i. amor flagrantior. i. ardētior. vxoret itima. i. ite
riora pectoris orphe'. et cū modis. i. modularōes. q̃ cūcta subegerāt. i. subie
cerāt. n̄ mulcerēt. i. n̄ placarēt dñm. i. orpheū. ipe qrens supos. i. deos im
tes. qz placatū nō poterat. adq̃r domos ifernas. i. ifernales. illic tempans
blāda carmina sonatib' cordis. ipe deflet. i. flebil' decārat in cythara q̃s
qd̃ hauferat p̄cipuis fontib' mris. i. deo caliope. et ipe deflet q̃ luct' impo
tens q̃ facit hoīez ipotētē. sibi dabat. i. pcessit et deflet illd̃ qd̃ dabat sibi
amor geminās luctū. cōmouēs trenara. i. inferna. et rogat dños vmbraū
id ē infernales. dulci p̄ce veniā. i. relaxatiōe sue vxoris. ¶ Nota fm Aris
sto. ij. metaph. et cōmētatorē. iij. celi et mōi. nō oēs accipiūt p̄itatē p̄ eū
dē modū. cū ppter diuersā p̄litudinē. nū ppter diuersā naturā. tū ppter
paucitatē instructōis i logica. vñ qdā recipiūt p̄itatē p̄ modū demonstra
tiōis. qdā p̄ modū autoritatū. qdā p̄ modū fabulaz. Et q̃ p̄bia talib' sa
tisfaciat aliq̃n demōstratiōib'. aliq̃n autoritatib' vñ. aliq̃n fabulas inter
ferit sicut in pposito. ¶ Notā dū q̃ Orphe' dicit vates. qz carmina p̄posuit.
dicit aut vates a vi mēt'. vel a video. ¶ Notā dū q̃ trenara dicunt q̃si lamē
tabilia a tren'. n̄. qd̃ ē lamētatio. Et trenar' in singlar' ē nomē cuiusdā
mōris in q̃ dicitur eē via ad infernū. In plurali trenara significat loca inferna
lia. sic dicit Huius. cōter aut inuenit h̄ nomē scriptū sine r. in prima sylla
ba apud stolidos. et dicit tenara vel tenar' sicut qdam viciose scribunt in do
ctrinali. Tenar' infern'. Nā Hug. scribit p̄ vt trenar' et trenara. Vñ
forfan ex vicio scriptoz et idiotaz quādoq̃ subtrahitur nec retinet e sed a i
secunda syllaba. ¶ Stupet tergeminus nouo. Hic ostendit quō Or
pheus mōstra inferni placauit dicens. Ianitor inferni qui videt cerber'

Liber tertius

quasi vorator camii. ille tergeminus. i. habes tria capita canina. captus
fuit nouo carmine. i. melodia prius inaudita. et stupet id est admirat. tunc
ostendit quod alia monstra placuerit dicēs. q. tres furie infernales Thest
phone. Aleto. Megera q. sunt vltices scelex inferetres metu peccatoris
bus iste lachrymabant ppter dulcedinem cibare. Un dicit dee. i. furie
tres. vltices scelex

id ē pctor q. dee agit
tant. i. verant fontes
.i. pctorēs. metu. i. ti
more. Iste iam meste
madent. i. fluunt lachrymis
Tunc tangit
remissionem pene q.
rūdam in inferno. et
primo Tritonis.

¶ Ubi sciendū q. sel
on voluit concubere
cum Junone. cū au
tē Juno iterponeret
habē igitur piecit se
men in nubē. ex quo
nati sunt cētauri. ipe
autē adiudicat infer
no continue voluit i
rota q. rota stetit or
pheo modulāte. vñ
dicit. Vclor rota nō
pcepit. i. non deij
cit caput igitur. i.

igitur. sup. orpheo canēte. Tunc tangit remissionē pene tātalī. Ubi scien
dum q. tantalus dr. lacerasse ppiū filium. dans cum dīs ad comedē
dū. p. q. damnar⁹ fuit. Dicitur autē in inferno habere aquam vsq. ad men
tum. et poma pendentia ante os et tamē deficere siti et fame. cum em vult
sumere aquā vel pomū fugiūt ab eo. iste tantalus sprenit flumina orpheo
canente. vñ dicit tantalus. i. consuetus lōga. i. longa siti sprenit
flumina. Tunc ostendit remissionē pene Ticij. ¶ Ubi sciendū q. Tici
voluit pendere cū lacona matre appollinis. quē appollo interfecit et in in
fernū relegauit. cui⁹ iecur vultur deuorat. Orpheo autē canente vultur cel
saurē laniare iecur eius. vñ dicit. dū vultur ē satur. modis tel ē modulatio
n. b. orphei. non traxit i. nō laniat iecur ticij. ¶ Tandem vincimur.
Hic ostendit quod orpheo vxor sua pcessa fuit et quod eā pdidit dicēs. Tandē
arbitr. i. iudex vmbraz. iste miseris. i. mihi hōs ait. nos vincimur dona

Quic fontes agitant metu

Vltices celerum dee.

Iam meste lachrymis madent

Non igitur caput

Vclor precipitat rota

Et longa siti perditus

Spernit flumina tantalus

Vultur dum satis est modis

Non traxit Ticij iecur

Tandem vincimur arbiter

Umbrazum miserans ait

Bonamus comitem viro

Emptam carmine coniugem

Sed lex dona coerceat

Medum tartara liquerit

Metrum duodecimum

thus. i. restitua^m viro. s. orphee. comitem coniugem emptam. i. comparatam carnis suo. sed lex. i. conditio. coerceat ista dona nefas sit sibi deducere uxorem flectere lumina. i. oculos respiciendo uxorem dum liquerit. i. reliquit tartara. Et tunc exclamat dicens. Quis det. i. imponit leges amantibus. q. d. amor non debet coerceri lege. quia amor maior lex est sibi. i. amor maior est lege. Et subdit.

Phas est lumina flectere
Quis legem det amantibus
Dator lex amor est sibi
Heu noctis prope terminos
Orpheus Euridicem suam
Vidit: perdidit: occidit.
Vos hec fabula respicit
Quicunque in superum diem
Antem ducere queritis
Nam qui tartareum in specus
Victus lumina flexerit
Quicquid precipuum trahit
Perdit: dum vidit inferos
Finis libri tertij

Heu prope terminos noctis. i. inferni. **O**rpheus erudices uxorem suam vidit respiciendo a tergo eam perdidit ab inferis non deducendo. occidit in inferno eam relinquendo.

Notandum quod apud inferos arbiter. i. iudex umbrarum dicitur adamante qui cogit animas ad facendum peccata commissa reuincitque secundum merita sua penam distribuit. **I**ste adamante dicitur donem viro coniugem

Notandum quod amor non potest lege coerceri. nam ex incenso amore

homo septem transgreditur legem et amor fortior est ad aliquid implendum quam lex ad coercendum. ideo dicit. quis legem det amantibus. maior lex est sibi. q. d. propter quid lex datur amantibus cum per se dura lex sit amare.

Vos hec fabula respicit. **H**ic philosophia applicando fabulam ad propositum hortatur nos vitare impedimentum contemplationis summi boni. et dicit **O** homines quicunque queritis. i. vultis. ducere mentem. i. mentis contemplationem in superum diem. i. in supernam claritatem. hec fabula iam dicta respicit vos. quia ad vestram informationem inducitur. **N**am qui victus affectu terrenorum flexerit lumina id est oculos rationis et intellectus in tartareum specus. i. in terrenam que ducunt ad terrenam profunditatem. **Q**uicquid precipuum. i. bonum. trahit. laborando. illud perdit dum vidit inferos. i. dum intendit terrenis. i. terrenalibus que sunt infima. **N**ota quod concupiscentia et effectus terrenorum impediunt contemplationem summi boni. unde beatus iacob tractatu de summo bono dicit **I**nordinata concupiscentia multos impedit summo bono. quidam enim pigritas sequi videtur. Quosdam enim delectationes sensuales. Quosdam enim desideria auri

Liber quartus

et argenti exceptis paucis viris honorandis philosophis qui continent sensus desideria et sequuntur desideria intellectus. et ipse sine eiusdem tractatus de philosophia maxime delectatur in primo principio in contemplatione sue bonitatis et hec sola est recta delectatio. hec enim est vita philosophorum sine qua non vivit vita recta. Et subdit philosophus autem voco omnem hominem venientem ordine nature tendens in alia et fines

vite acquiri ultimam finem et optimam vitam humanam et deus gloriosus benigne in seculo seculorum.

Explicit liber tertius

Incipit liber quartus

Ecce cum philosophia

digni. Hic incipit quartus liber

de consolatione philosophie.

cuius hec est prima

in quo libro philosophia assidue

gnat causas quare mala concedantur in regno dei

cum omnium rex rector bonus existat. scilicet deus et probat bonos semper esse potestates et malos impos-

tores. et sic vitam humanam sunt sine pena. ita

virtutes nunquam sine premio. Probat etiam quod omnis fortuna tam prospera quam adversa bonis est ad perfectum. malis autem ad interitum. Etiam probat quod omnia que fiunt a deo recte fiunt et alia plura sic prebit. Et dividitur ille liber in tres partes. quia septem sunt partes et septem metra huius quare de quibus patebit in processu. Primo Gostedit Boetius quod interitum philosophie adhuc patens plura dicere interruptit proponendo causas sui doloris. Secundo philosophia permittit sibi perfectam curam. Tertio dat modum curandi ipsum. secunda ibi. Tu illa et esset. tertia ibi. Et quoniam. Et quarto parte quare interruptit interitum philosophie volens plura loqui. Secundo probat causas sui doloris. secunda ibi. Sed causa ipsa est. Primum dicit. Cum philosophia cecinisset. id est decem assidue hec. scilicet dicta fuata leuiter. id est delectabiliter. et suaviter. id est dulciter. servata dignitate. id est reuerentia vultus. scilicet sui et gravitate oris. sermonis supple sui. Tu id est. hoc ego. scilicet Boetius. non dum id est adhuc. oblitus. id est immemor. penitus. id est omnino. insensum meroris. id est intrinseci doloris. Ego boetius abruptus. id est interrupti mentionem scilicet positi philosophie paratis. id est intendens dicere adhuc aliquid. Et in fine. id est dixi. O preuia. id est pambula. veri luminis. id est perfecte cognitionis. scilicet illa que tua oratio tui

Incipit liber quartus. Prosa prima

Ecce cum philosophia dig-

nitate vulgi et oris graui-

tate fuata leuiter suavi-

terque cecinisset. Tu ego

non dum penitus insensum meroris oblitus in

tentionem dicere adhuc aliquid paran-

tis abruptus. Et o inquam veri prima lumi-

nis quousque adhuc tua fudit oratio. cum

sui speculatione diuina. tu tuis rationibus

inuicta patuerunt. Et quod mihi. et si ob-

inurie dolorem nuper oblita. non

tamen ante ac procul ignozata di-

no ferm
manif
sancta
monita
dormi

risti.
causa
exist
vlu
ta d
sude
gutu
qcia
ena
cat.

mon
Ho
et fec
quo a
velur
in me
Ho
mam
nra
naini
verit
mo
am
lenb
et co
Ho
cau
exist
si nu
tue q
rand

Prosa prima

us sermo. fudit. i. locutus est. hucusq. i. ad istū librum quartū patuerunt. i. manifesta fuerunt. inuicta. i. insolubilia. Tū. i. aliquā diuina speculatione. i. sancta contemplatiōe. tū. i. aliquā sui. i. ipsius. tum. i. aliquā tuis rōnibz. i. de monstrationibz. Et ea. i. illa p̄dicta. est. p̄ q̄uis. oblita mibi nup. i. aliquā detamizatiōez ob dolore iniurie supple quā p̄cessus sū a theodorico rege

risti. Sed eāipsa est vel maris nostri causa meroris. q̄ cū rex bon⁹ rector existat: vel esse omnino mala possint v̄l impunita p̄tereāt. Qd̄ solū quāta dignū sit admiratiōe p̄fecto cōsiderat: at ad huic aliud mai⁹ adiungitur. Nam imperāte florenteqz neq̄cia: virt⁹ nō solū p̄mijis caret verū etiā sceleratoz pedib⁹ subiecta calcat. z in locū facinoz supplicia luit

gottor. nō enī dixisti p̄sus. i. oīno. hec scz p̄dicta. ignorata id ē ignota. an̄ hactē est hucusqz. ¶ Nota q̄ dignitas est honesta z impiosa auctoritas. D̄ autē p̄bia h̄re dīgnitatē vult. p̄f sui honestatē. qz i m̄tū lū sola sapia ē q̄ meret honores. et p̄pter sui auctoritatē que dīgna est imitatione. Et iā p̄bia d̄r eē grauis ore. i. stabili ser

mone. quia sermones p̄bia firmitate rationū insunt stabilitati.

¶ Nota cū p̄bia ostendisset quid sit summum bonum z in quo situm sit z fecisset exhortationem ad illud querendum intendebat ostendere modū quo ad illud peruenitur. sed anteqz expleret illam intentionem Boetius velut audis ad sciendum quedam quozum ignorantia detinebat ipsum in merore. interruptit intentionem p̄bie volentis plura dicere

¶ Nota q̄ philosophia dicitur p̄uia veri luminis. quia ipsa clarificat animam z trahit eam ab obscuritate ignorantie ad lucem sapientie z ad claritatem intellectus ex li. de pomo Aristo. Vel ideo dicitur p̄uia veri luminis. quia per ipsam tanqz per viam homo peruenit ad cognitionem veri luminis quod est deus. quia dicitur in li. de pomo q̄ per p̄biam l: omo cognosce suum creatorem qui de n̄bilo fecit omnia qui est inceptor omnium inceptorum z omnium principiorum principium. Et ibidem scribitur. oportuit vt philosophia mitteretur ad instruendum ignorantes et eos qui non cognouerunt suum creatorem.

¶ Sed ea ip̄a hic Boc. ponit cās sui meroris dicē. Sz ea ip̄sa est causa nostri meroris z maxima causa. q̄ cum rector rerum scz deus bon⁹ existat vel esse mala omnino possint vel p̄tereant impunita quod saltez ex nullum aliud inuēntēs sc̄q̄retur. considera quanta sit dignū admiratiōe at pro sed. huic adiungitur id est additur aliud maius supple admittendum. Nam pro quia imperante id est precipiente. z florente i. v̄gēte

Liber quartus

nequitiis. i. nequitiosis hoibus virtus. i. hō fructus. nō solum. i. non tñ ca
ret pñijs. veruētā ipsa virt⁹ subiecta. i. subdita calcas pedibz. i. potētis
sceleratoz. i. maloz. z ipsa fr⁹ luit. i. patit supplicia. i. penas i locū factioz
id ē vitioloz loco q. i. pñicta fieri. i. pñicti i regno. i. i mūdo sciētis oīa s. del
z potētis oīa sed volētis. i. intēdētis. tñmō bona nemo satis vl' admira
rī nec conq̄ri pōt. i. q̄

rimoniā facere

¶ Nota q̄ mala sūt
in mūdo. p̄t qz ratō
sp̄ dep̄cat ad bonum
Lū ḡ mali nō regā
tur iudicio recte ratō
nis sed vincant p̄s
sionibz ire z p̄cupiscē
cie. iō deficiunt a bo
no. Itē supabūdan
tia z defect⁹ sunt de
genere maloz cū vir
tus s̄stāt in medio
cū igit in pluribz sit
supabundātia z de
fect⁹ patet q̄ mala fi
unt in mūdo. Cum
aut oīa dependāt a
deo celū z tota natu
ra z deus essentialit̄
sit bonus. mirabile ē
quō malacē pñt. vl'
saltē pmaneat impu
nita. ¶ Notandū q̄ qz boni attingunt finē oīm rerum. s. summū bonum.
iō sunt potētes. mali aut qz h̄ ipm attingere nō pñt sūt ipotētes. Et quia
Boe. in .i. li. vi. p̄sa dixit se ignorare q̄s sit finis omnium rez. iō putabat
bonos esse impotētes. malos autē potētes. z de hoc boeti⁹ admira⁹. vt
patet in lra. z ista est vna causa sūt doloris.

¶ Tum illa z esset inquit. Hic philosophia promittit Boetio per se
etiam curam que consistit in pertractione huius materie dicens. ¶ Bo
eti⁹ et esset infiniti stuporis id est admirationis et esse horribilius omni
bus monstris id est deformitātibus si in dispositissima id est ordinatissi
ma domo scilicet in mundo tanti patrifamilias scilicet dei si ibi colerent⁹
tur id est honorarentur vilia vasa id est mali homines z si preciosa vasa.
id est boni homines sordescerent. i. vilescerent sicut tu estimas. s. nō ē ita. nā
ū ea que pauloante conclusa sunt seruantur in conuulsa id est integra in sūt

Metrum primum

veritate. tu auctore i. doctore ipso deo. de cuius regno nunc loquimur cognosces semper bonos esse potentes. malos vero impotentes. nec unquam vitia esse sine pena. nec sine premio esse virtutes. et cognosces bonis semper contingere felicia. et malis infortunata. et cognosces multa id genus. i. huius generis. quod corroboret te firma soliditate. scilicet propter aduersitatem fortune. querelis tu

tutes. bonis felicia: malis semper infortunata contingere. Multaque id genus quod sopitis querelis firma te soliditate corroborent. Et quoniam vere formam beatitudinis me dudum monstrante vidisti quo etiam sita sit agnouisti. decursis omnibus quod pretermittere necessarium putato. viam tibi quod te domum reuehat ostendam. Pennas etiam tue menti quibus se in altum tollere possit affigam. ut per turbationem depulsa sospes in patriam meo ductu. mea semita: meis etiam vehiculis reuertaris.

Metrum primum quarti libri

Ut etiam pene volucres mihi

Que celsa conscendant poli

Quas sibi cum velox mens induit

Terras perosa despicit

per beatitudinis. et ego affigam. i. apponam tue menti pennas. i. rationes quibus mens possit se tollere in altum ut depulsa perturbatione contingente tibi ex affectu bonorum spiritualium. reuertaris sospes in patriam meo ductu. mea semita. meis vehiculis. Nota quod per pennas quas philosophia permittit affigere me nunc etiam intelligit speculatio rationis et intellectus. virtus et sapientia. Sicut enim quis volando in altum deducit auxilio pennarum. sic mens humana speculatio rationis et intellectus virtute et sapientia erigit in contemplationem summi boni.

Ut etiam penne istud est

primum metrum huius quarti cuius primum versus dicitur metrum alexandrinum

Notandum sicut postea patebit omnia quod fiunt recte a deo sunt. Cum igitur ordo iusticie requirit virtutem puniri. virtutes remunerari. si mali manerent impuniti. et boni irremunerati. et sic peruersus esset ordo in domo dei. si minus quod quodammodo horribile omnibus monstris

Et quoniam per formam hic philosophia dat modum curandi ipsum boetium dicens. Quoniam dudum. scilicet in tertio libro vidisti formam vere beatitudinis me monstrante. i. docente. omnibus decursis. i. pertransitis. quod puto necessarium pretermittere ostendam tibi viam. quod te reuehat id est reducat domum. id est ad cognitionem

Deus primum quarti libri

Liber tertius

ntiū ab inuētoze. dactylicū a pede pñante. secundus versus 8: metz ar
chilologicū ab inuētoze. iambicū a pede pñante. In quo metro phia ostē
dit viam p quā puenitur ad pgnitiōez sūm boni. z ē p pñationē crea
turaz. q̄ ḡ iatim lunt transcendēde. q̄usq̄ inueniat aliqd qd peminat oī
creature. z istā vīā tradit sub silitudie autē volātis. Primo ḡ tradit vīā q̄

mens pueniat ad co
gnitiōez sūm boni
secundo ostēdit quid
mēs iudicabit cū il
lic puenit. scda ibi.
Huc te. Primo dīē
dici q̄ affigā pennas
mēu tue. Sūc etem
mibi penne volucrel
id ē veloces. i. virtus
z sapia q̄ cōscēdāt. i.
penetrāt. celsa i. alta
post q̄s pēnas cum
mens velox sibi idu
it. i. assumit ipsa pos
sa. i. odio hñā terras
dīspicit eas q̄rēdo
vltē creatorē. z mēs
supat globū. i. speris
cum corp⁹ imēst aēs
ris pgnoscēdo qvlt
tra a rem est creator
Nubes videt p⁹ ter
gum. qvltēra nubes
q̄rit cognitiōez sūm
mi boni z transcendit
p̄tice. i. summitatem
ignis qui ignis calet
agili id ē veloci motu

etideris. i. celi. z vltēri⁹ pcedit mens inuestigando donec surgat. i. eleuetur
in domos astriferas. i. in orbem planetaz. z cōiungat vias suas phebo. i.
soli inuestigando q̄ sol nō est de⁹ donec comitet iter gelidi senis. i. satur⁹
ni q̄ supra solē mēs in q̄s exās miles choruscī sideris. i. dei q̄ est splendidū
sydus. z vltēri⁹ a scēdit supra orbē planetaz. donec recurrat. i. p̄rāscat et
culū atri. i. celū stellarū q̄. i. astro pingitur. i. ornatu nox micās. q̄ nox
stellis firmamenti illuminatur. vbi. id est. postquam satis fuerit exbau
stū. i. sp̄culatōe euacuātū q̄ nulla stellaz ē de⁹ mēs vltēri⁹ transcendit do/

Aeris inmensi superat globum
Nubesq; post tergum videt
Quisq; motu agili caret etheris
Transcendit ignis verticem
Donec in astriferas surgat domos
Pheboq; coniungat vias
Aut comitetur iter gelidi senis
Miles choruscī sideris
Vel quocūq; micans nox pingitur
Recurrat atri circum
Atq; vbi iam exhaustū fuerit satis
Polum relinquat extimum
Dorsaq; velocis premit etheris
Compos verendi luminis
Hic regum sceptrum dñs tenet
Orbisq; habenas temperat
Evolucrum currum stabilis regit
Rerum choruscus arbiter

Prosa secunda

nec relinquit extremū polū. i. vltimū celū. 7 pmar doria velocis etheris. id ē
firmamētū. s. ppos. i. potēs verēdi lumis. i. dei supra vltimū polū. dñs re
gū 7 sceptrū. i. ipium. 7 tēpat. i. moderaf habenas. i. regimā orbis. 7 ma
nēs stabit i se regit volucere. i. velocē currū. i. circularē motū corporū cele
stiu. de exis choruse arbuter. i. splēdid⁹ iudep rex. ¶ Horādū q dī ignez

Huc si te reducem referat via
Quam nunc requiris immemor
Hec dices memini patria est mihi
Hinc ortus hic sistam gradum
Quod si terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere
Quos miseri toruos populi timent
Lernes tyrannos exules

Prosa secunda quarti libri

Uin ergo pape inq̄ vt mag
na pmittis: nec dubito quin

calere motu celi. ex
q videt q calor n sic
ppia 7 p se qualitas
ignis cū sibi debeat
p motū celi. sed dicen
dū q loc⁹ nō solū est
cā p̄uatiua locati s
oim accidentiū natu
raliter psequentiū.
Uū qz a lum ē loc⁹
ignis nō solū ē cā ip
s⁹ ignis. s. etiā ipsi⁹
caloris ignē psequen
tis. 7 qz ppia dispo
sicio celi fm quā h
caliditate sup oia est
mor⁹ ei⁹. iō dīc ignē
calere motu celi non

excludēs p h qn calor sit p se q̄litas ignis. ¶ Horādū q sacrum vocat ge
lidū senē. nō q sit gelidus format⁹ sed effectiue. est em effectiū gelu 7 fri
goris. 7 b̄ senex. qz mor⁹ ei⁹ tardus ē ad modū senis. Hā cursū suū p̄ple
pluri tpe q̄ sol vel luna. ¶ Huc te si reducem. Hic oñdit p̄bia qd mēs
iudicabit cū trāscendit creaturas 7 puenit in cognitionē dei dicens. Q
mens si via ducat te reducere. i. reuertēte a t̄pal: b̄. huc i. vsq ad cogniti
nem dei quā viā nūc inemor requis. Tūc dices. E go memi q obnubi
lata sūt affectu t̄palū. hic. s. in p̄tēplacōe dei ē mihi p̄ria. hinc scz a deo ē
me⁹ or⁹. qz ad ei⁹ imaginē creata. hic. s. in p̄tēplacōe dei sistā. i. figā. gra
dū. i. ponā finalē dētē. Qd si placeat tibi exīti in cognitiōē dei visere. i.
cū desiderio vidēre noctē terraz relictā. tu cernes. i. videbis. toruos tyran
nos. i. crudeles p̄ncipes. qz miseri p̄p̄lū timent. illos toruos exules a ve
ra p̄ria sua. ¶ Horādū fm aplm hō hēm⁹ h manētē p̄riaz. s. futurā inq̄
rim⁹. hec em ē p̄a p̄ria a q̄aia rōnalis p creatōē a deo exiuita. i. quaz nist
reuerat esse qd a deo accepit affectōē terrenoz deturpata. p̄stus amittit.
pp̄t qd dīc i scdo metro tertij libri. Reperit p̄stos qz recurus Redi
tuz suo singla gaudent Nec manet vili tradit⁹ ordo. Nūq qd sint iuxperie
orū Stabileqz sui fecerit orbem. Prosa scda quarti libri

Uin g pape inquā vt magna pmittis Hic incipit scda p̄sa b̄ q̄rti

Libor quartus

Circa quam est sciendū q̄ philosophia in primo libro sexta prosa inuenit
gando cām ⁊ radicem infirmitatis Boetij. cognouit q̄ Boetij ex igno-
rantia finis rerum malos homines potentes bonos ⁊o impotentes puta-
bat. Itē q̄ ignorabat q̄b gubernaculis mundus regat. fortuitaq̄ vices
estimabat fluitare sine rectore. q̄ vero phia iā ostēdit q̄ sit finis rerū ⁊ q̄
bus gubernaculū mū-
dus regat. Nūc phi-
losophia debet adhi-
bere boetio pfectam
curā remouendo do-
lores in quos boetij
incidit ex ignorantia
pmissarū. Et primo
hoc phia petit. ⁊ phi-
losophia secūdo illū p-
sequit̄ ibi. Primum
igit̄ dicit pmo Tū
igit̄. s. finito sermone
phie. ego Boetij in
quā. pape est interie-
ctio admirantis. O
phia tu magna pro-
mitte. nec dubito q̄n
efficere possis id est
ad effectus pducere.

Tu mō ne moreris

id est non perahas me quē ex te aueris. s. ad audiendum. ¶ Notandū q̄ sa-
piens nihil pmittit quod adimplere non possit q̄ opus sapientis est nō
mētiri. Ergo dicit boetij phie. Sicut magna pmittis nō dubito q̄n effice-
re possis. ¶ Primum igitur inq̄t. Hic phia psequitur intentū. ⁊ primo p-
bat bonos esse potentes. ⁊ malos impotentes. cuius oppositum putabat
boetius. ⁊ tangit primo modum per quem vult hoc ostendere. secūdo ostē-
dit ⁊ pbat intentum suum rationib. ibi. Duo sunt. Primum dicit O boetij
primum licebit v̄ agnoscas bonis sp̄ adesse potentia. ⁊ malos esse desertos
id est priuatos cunctis virtutibus. quorū alterum. s. bonis sp̄ adesse poten-
tiam demonstrat ex altero. s. ex hoc q̄ mali sunt virtutibus deserti. ⁊ huius cām
subdit dicens. Nam cū bonum ⁊ malū sint contraria. si bonū esse potēs
constiterit. liquet. ⁊ manifestū fuerit imbecillitas. ⁊ impotentia mali et si
fragilitas clarescat mali. firmitas boni nota est. Sed vt p̄ fiat. abundan-
tior sit fides nostre sententie. alterutro calle. i. vtrāq̄ procedam cōfirmās
posita nunc. s. ex firmitate boni. nunc inde ex fragilitate mali.

¶ Notandū q̄ phia dictum suum q̄ si boni sunt potentes. mali sūt im-

possis efficere. Tu mō quem excita-
ueris ne moreris. ¶ Primum
igit inq̄t bonis semp adesse potentia.
malos cūctis virtutibus esse desertos
agnoscas licebit. quorū quidem al-
ter demonstrat ex altero. Nam cum
bonum malūq̄ contraria sint. si bo-
num potens esse constiterit. liquet
imbecillitas mali. At si fragilitas
clarescat mali. boni firmitas nota
est. Sed vti nre sententie fides abun-
dantior sit alterutro calle pcedā. nūc
hinc. nūc inde pposita pfirmans.

Prosa secunda

potētes. fundat sup' p'sideratōez topicā. si p'positū in p'posito. et oppositū i in opposito. vt si sanitas ē bona egritudo ē mala. Et q' vult pcedere vtrāq' via ex potētia bonoz pbādo ipotētia maloz. et ex ipotētia maloz potētia bonoz. q' si tñ vñū istoz pbaret. et ex hoc reliquū pcluderet p locuz a Prijs esset argumētū p'simile et nō necessariū. et id vtrāq' pte vult pbare et ex vtroq' reliquū

concludere.

Duo sunt qb' omnis hūanor' actūū pstat effectus. volūtas scz ac ptās. Quoz si alterz desit nihil est qd ex plicari qat. Deficiente etejū volūtatē nec aggredit' qdem q'sq' qd non vult. At si ptās absit volūtas frustra sit. Quo fit vt si quē videas adipisci velle qd minime adipiscatur huic obtinendi qd voluerit defuisse valētia dubitare nō possis. **B.** Per spiciū ē in q' nec yllō mō negari p't. **P.** Quē vō effecisse qd voluerit videas nō etiā potuisse dubitabis. **B.** Adime. **P.** Qd vō q'sq' p't in eo valid' qd vō nō pōt i hoc imbecillis esse censend' est. **B.** Fateor in q'. **P.**

vñū necessariū. scōo aliud ibi. Deministi ne. primo d't. Duo sunt pncipia qb' constat. i. pmanet omnis effect' humanor' actūū s. volūtas et potestas. quozum si alterum desit nihil est quod queat effectus explicari. id est fieri. Qd declarat. Deficiente em volūtatē nullus effectus pducit. quia nullus aggredit' quod non vult. et si potestas absit. volūtas frustra sit. quo fit. i. ex quo sequit'. vt si videas aliquem velle adipisci qd minime adipiscatur. non potes dubitare huic defuisse valentiam. i. potētiā obtinendi qd voluerit. Et ideo dicit Boetius. Per spiciū est nec yllō modo negari potest. Et subdit phia. Quē vō videas effecisse qd voluerit non dubitabis eum licet potuisse nō habuisse potētiā. Et dicit Boetius. Tunc phia concludit tanq' manifestū ex dictis dicens. Illud qd q'sq' pōt in eo est validus. i. potens. qd vō non potest in eo est censendus. i.

Duo sunt quib' p'ba. Hic phia. pbat intentū rōnib'. scōo excludit qndā dubit' rationē ibi. Sz p'ne Tertio p'firmat pncipale intentū autoritate platōis ibi. Ex q' oib'. P'io pbat bonos semp esse potentes et malos ipotentes duab' rōnib'. scōo ad idē ostendendū coaceruat breues rōnes. ibi. Sed qm te. Prima i duo sūt duas rōnes. scōda ibi. Rursus inquit. Primo p'mittit duas necessarias ad primā rōnez. scōo ex hīs arguit ibi. Q's igitur hoies. P'io p'mittit

Liber quartus

iudicandus imbecillis. i. impotēs. 2. de Boe. Fateor in q̄. ¶ Notandum q̄ phia dicit null' aggredit' qd nō vult. Contra aliq's nolēs interficere hoies vel ledere hoiem. q̄ aliq's aggredit' qd nō vult. Itē aliq's cogit facere aliqd p̄ voluntatē suā. 2. sic aggreditur qd nō vult. Dicendū q̄ phia loquit' hīc de effectu spontaneo q̄ ex intentione pcedit nō de eo q̄ casu ptingit. Unde

dicēdū ad primū q̄ voluntas p̄t compari vel ad ipsam actiōez quā aliq's primo aggredit'. et sic nō deficit voluntas. vel pōt comparari ad p̄ns illaz actiōez. 2. sic pōt deficere voluntas. vel si aliq's nolēs homiez interfecit. ¶ Ad secūdū dicēdū. Illud qd q's coact' facit ē voluntariū. mixtum tñ simplr est inuolūtarīū. Aliq's em̄ coact' magis vult hoc facere q̄ sustinere penaz vel p̄dere vitā. 2. ita

respectu talis effect' nō deest voluntas. sed q̄tū ad actū interiore voluntas semp libera est 2. cogi nō potest.

¶ Deminut me inq̄. Hic phia p̄mittit scdm velle ad rōnem. 2. est res sumptio q̄rūdā p̄t' dictoz dicēs. Deministi ne eē collectū. i. p̄clusum supiorib' rōnib' oēm intentionē hūane voluntatis. festinare. i. tendere ad beatitudinē q̄ voluntas agit. i. ducitur diuersis studijs. Rñdet boet' De minimi inq̄ illud esse demonstratū. ¶ Itē q̄rit phia. nunqd recordar' beatitudinē esse ipm bonuz. 2. eo modo desiderari bonum ab oib' cum beatitudo petat. i. desiderat. rñdit Boe. mīme recordor qm p q̄ illud teneo fixum. id ē stabilitū memoriē. ¶ Notādū q̄ recordari ē aliqd reducere ad memoriā qd p obliuionē est lapsū a memoriā. Et q̄ beatitudinē esse ipm summū bonū nō exciderat a mēte boetij. sed sp̄ remanebat in habitu. iō dicit se nō recordari de hoc. sed in memoriā tanq̄ fixū tenere.

¶ Dēs igit' hoies. Hic phia arguit ex dictis phans bonos eē potētes 2. malos impotētes tali rōne. Quicūq̄ adipiscunt' qd volūt sunt potētes. et qui nō adipiscuntur qd volūt impotētes. ex primo pambulo s̄ boni adipiscunt' qd volūt. i. summū bonū. mali licet velint nō adipiscunt' ipm. q̄ si mali adipiscerentur summū bonum nō essent mali. q̄ boni sunt

Deminiſti nē igit inq̄ supiorib' rōnib' esse collectū intentionē oēz voluntariā humane q̄ diuersis studijs agit ad beatitudinē festinare B. Demini inq̄ id quoq̄ esse demonstratū. ¶ Mū recordaris beatitudinē ipm esse bonū eoq̄ modo cū beatitudo petitur ab oib' desiderari bonū. B. Adinime inq̄ recordor qm id memoriē fixū teneo. ¶ Dñes igit homies boni pariter ac mali in discreta intentōne ad bonū puenire

Prosa secunda

potentes mali impotētes unde dicit in littera. Omnes homines boni et mali
 nituntur puenire ad bonū in dicitur intentione. i. in diuisa intentione. dicit
 Boetius. Ita patet est ad dicta. Subdit philosophia certū est bonos fieri adeptos
 ne boni. certū est dicit boetius. Igiturcludit philosophia. boni adipiscuntur quod ap
 petunt. i. volunt. dicit boetius. sic videt. si mali adipiscerent bonū quod appē
 tunt non possent esse

nitunt. B. Ita inquit patet est. P. Si
 certū est adeptōe boni bonos fieri.
 B. Certū est. P. Adipiscunt igitur boni
 quod appetunt. B. Sic videt. P. Ma
 li vero si adipiscerent quod appetunt
 bonū. mali esse nō possent. B. Ita
 est. P. Lū igitur utriusque bonū petant.
 si hi quod adipiscant. illi vero minime
 nō dubiū est bonos quodē potentes
 esse. quod vero mali sunt imbecilles. B.
 Quisquē inquam dubitat. nec rerū na
 turā. nec consequentiaz potest considerare ratio
 nū. P. Rursus inquit. Si duo sunt quod
 b' idem finem naturāz propositū sit eorūque
 vni' naturāli officio idipsum agat atque pfi
 ciat. alter vero naturāle illud officiū mi
 nime administrare quāt alio modo nō potest

mali Ita ē dicit boe
 tius. Igitur cōclu
 dit philosophia. Cum veri
 quod petant bonū. sed
 hi scilicet boni illud adi
 piscantur. Illi vero
 mali minime. Non
 est dubiū bonos esse
 potentes. quod vero ma
 li sunt imbecilles id
 est impotētes. respō
 dit Boetius. Quis
 quē id ē quicunque du
 bitat de hoc non po
 test considerare natu
 ram rerum nec conse
 quentiam rationum

¶ Notandum quod quia
 veritas propositionum
 fundatur super natu
 ram rerum. qui ne
 gar veritates propo
 sitionum non potest
 considerare naturāz re
 rum. similiter negās
 veritatem propositi
 onum non potest cō

siderare consequentiam rationum. quia consequentia rationum supra ve
 ritate enim propositionum fundatur. ideo dicit Boetius. Qui dubitat de p
 missis non potest considerare naturam rerum nec consequentiam ratio
 num.

¶ Rursus inquit Si duo sint quibus idem finem propositū et hic philo
 sophia ponit secundam rationem dicens. Si sint duo quibus sit idem
 propositum i.eadem intentio faciendi aliquid finem naturam. et vni' eorum agat
 idipsum et perficiat ipsum naturāli officio id est naturāli organo. Alter

Liber quartus

vero minime queat administrare. i. adimplere illud officium. sed alio modo
 q̄ nature puenit. non impleat ppositum sed imitetur implentem. quē horū
 duorum decernis. i.
 iudicas eē valētiorē
 idē potētiorē. dīc bo
 eri? Et si p̄ q̄uis cō
 lecto. i. cōsiderem qd
 vellis. tñ ego deside
 ro planius audire.
 Tunc phia declarat
 sibi in exēplū dīcēs.
 Nō negabis motuz
 ambulādī hoīb' in
 esse sū naturā. dīcēt
 boe. mīme nego. Et
 phia. etiā num dubi
 tas ei' rei. i. acc' abū
 lādī eē officiū natu
 rale pedum. dīc boe.
 nec h' dubito. 2 phia
 Si q̄s igit ambulat
 valēs icedere pedib?
 Ali' at cui h' officiū
 desit. māib' nitēs. i.
 laborās ābulare cone
 tur. q̄s h' op̄t existia
 ri valētior. dīcēt boe.
 Corpe ceta. q. d. p̄
 cede i rōe tua. qz nul
 l' ābigit qn potens
 natural' officiū sit va
 lētior eo q̄ neqat. i. n̄
 p̄t in idem officium.
 Tūc phia. Ysti ppo
 sitioni p̄misse tanq̄
 maiori adiūgit vnā
 minore dicens Sed
 summu bonum qd
 eq̄ bōis 2 mal' ē ppo
 situm bōi qdē petūt
 id ē adipiscunt. offi
 cio natālī. scz p̄tūre

nature convenit: nō qdem impleat
 propositū suū sz imitetur implentem:
 quem nam horū valētiorē esse de
 cernis. B. Et si cōiecto inq̄ qd ve
 lis planius tamen audire desidero
 P. Ambulandi inquit motum sū
 naturam esse hominib' nū negabis
 B. Minime inq̄s P. Eiusq̄ rei pe
 dū officiū esse naturale nū dubitas
 B. Nec hoc qdē inq̄s. P. Si q̄s igit
 tur pedib' incedere valens ābulat:
 aliusq̄ cui hoc naturale pedū desit
 officiū manib' nitēs ābulare conet.
 q̄s iure horū valētior existia ri p̄t. B
 Lōtēre inq̄s cetera: nā qn naturalis
 officium potens eo q̄ idē nequeat
 valētior sit null' āmbigit. P. Sz
 summu bonū qdem eque malis bo
 nisq̄ pposituz boni qdem naturalī
 officio virtutū petunt. mali vō va
 riā per cupiditates qd adipiscendi
 boni naturalī officiū non est. idipm
 conant adipisci an tu aliter existias
 B. Minime inq̄s. nam etiam quod
 est p̄is patet. Ex his em̄ q̄ concessi
 rim bonos qdem potentes malos
 vō esse necesse ē imbecilles. P. Re

Prosa secunda

mali po conant ad ipiscendi boni. An tuo o Boeti estimas aliter. Cui boeti? cum naturale ad ipiscendi boni. In tuo o Boeti estimas aliter. Cui boeti? Dime in q. Et boe. q si pcurredo pcludit principale interu dicet. Nam etia illud qd e pns pz mibi. Et his em q pcesserim necesse e bonos ee poteres malos po libealles. z phia applaudes boetio dicēs. Recte inqt pcurris. z illud e signu

cte inqt pcurris. idqz vti medici sperare solent iudiciu est erecte iam resistentisqz nature Sz qm te ad intelligendu pmpitissimu esse spicio crebras coacerbabo rones. Elide em quata viciosoz hoim pateat infirmitas q nec ad hoc qdcz puenire queut ad qd eos naturalis ducit ac pene copellit intentio Et qd si hoc tam magno ac pene inuicto peutis nature desererentur auxilio. Considera vero quata sceleratos homines habeat unpotentia. Neqz enim

sicut medici solent sperare iudiciu. l. signuz erecte nature. z naturerehstētis supp. ipi morbo.

¶ Nota dū ex lra for/ma talis rō. qm duo intendunt aliqd pposituz naturaliter qd id ppositu psequitur officio naturali e potens. z qd n psequit illud ppositu natura li officio e impotens sz tā boni qz mali tēdunt natura ad beatitudinē. et boni ip/ tam psequunt naturalis officio. l. virtute. mali autē nō. g boni

sunt potētes. mali po ipotētes. ¶ Nota circa vltimū q medici solent accipere signa pnostica sanitatis ex egro. quādo partes erigit se. z p se nititur fortiori remedio. Sic in boe. signū erat pualescētie z sanitas q ipe rones phie remediātem q si pcurrens p se compleuit.

¶ Sed qm te. Hic phia coaceruat qsdā alias rones breues ad ppositu ostendēdu. z sūt qtuor rones. scda ibi. Considera po. tertia ibi. In q re. qta ibi. Cur em. Prius dē. Sz qm te spicio pmpitissimu ad itelligēduz ego coaceruabo. l. pponā. crebras rones. vide em qnta pateat infirmitas viciosoz hoim. q nec ad hoc queut puenire. ad qd dē z copellit eos naturalis intentio. z qd de istis malis cēsenduz si desererent h auxilio nature peunt tā mag ac pene iuicto. q. d. nihil aliud cēsendū est nisi q ipotentie eoz h ascribere. ¶ Nota dū q tā boni qz mali vlr tēdūt ad bonu. et mali def. cū ab eo qd ppetit eis fm naturā. Ex h arguit sic. matia ipotentia e deficere ab eo qd natura itēdit. sz h faciūt mali. g mali sūt ipotētes. ¶ Nota tū q si pene iuicto q appetit naturalis boni nō hz pū repugnās q vincat. sz tū p qm tū e error vltioz puentis z ita aliq mō videt hū directe

Liber quartus

¶ Considera deo quanta. Hic phia ponit scdm rationē. 2 dr. Considera ex his q̄ dicā quāra impotētia hēat sceleratos hoies. neq̄ em̄ perūt i. appetūt p̄mia leuia 2 ludicra. i. locosa. sed ipsi deficiūt circa ipsam summā supple p̄fectōez rez atq̄ p̄rice. Nec p̄angit ipsis misers effect⁹ boni. i. eo idē p̄parē q̄ ipsi molunt. i. laborāt acq̄re dies 2 noctes. i. trāstoria et spalia bona.

¶ Hora ex lra forma tur talis rō. Quāto mag⁹ ē illd a q̄ aliq⁹ deficit tāto maior ē su⁹ defect⁹ 2 i maiorē ipotentia cadit sed illud a q̄ mali deficit uine non est qd vile 2 modicū sz ē summū bonū q̄ maloz maxia est impotentia.

¶ In q̄ re bonoz. Hic phia ponit certā rationē p̄bando bonos maxie eē potētes peractando exēplū suprapositū. 2 ex h̄ p̄cludit malos maxie eē impotentes. Et dr. In q̄ re. s. alii fuerunt boni dīderati em̄nēt vires bonoz supple 2 vires maloz.

Sicut em̄ cēleres. i. iudiceres esse ambulādī potētissimū q̄ pedibus icēdēs potuisset puenire vsq̄ ad eū locū q̄ vltērī n̄hil p̄uī. i. manū festū iaceret in cēssu. ita necesse ē q̄ cū iudices potētissimū q̄ apphēdit finē expetēdoz q̄ n̄hil est vltra. tales autē sunt boni. Ex q̄ fit. i. sequit qd huic obiacet. i. p̄trariū est. vt idē scelesti. i. mali videant deserti omnib⁹ vīribus. ¶ Notādū q̄ sicut viator aliq⁹ dr potens cū ambulat ad eum locū vbi n̄hil ampli⁹ restat de via. Sic boni q̄ pueniūt ad finē 2 ad bonū qd trāscēdi non pōt. ideo dicunt potētes. mali autē qz ipm attingere nō pōt dicunt impotētes.

¶ Cur em̄ relicta. Hic phia ponit q̄r tū rōnem. scdō excludit quandam dubitationem. ibi. Quod quisq̄z. Rō quam intēdit in summa est ista. Vali q̄n relicta virtute declināt ad vicia. aut sciunt bonū esse adherere virtuti aut nesciunt. Si nesciūt peccāt p̄ ignorantia. n̄hil autē est ipotētius ignorantia q̄ mali peccātes ignorantia sūt i.

Prosa secunda

potētes. Si autē sciūt bonū esse adherere p̄niti. ⁊ declinant ad vicia. aut volentes derelinquūt bonū. aut nō. Si nō volētes sed attrahit libidine passionū cōuertunt ad vicia sequit̄ q̄ sunt ipotētes. q̄ maxima impotētia est non posse resistere passiōibz. Si autē sciētes ⁊ volētes relinquūt bonū seq̄ tur q̄ n̄ tñ fiūt ipotētes. s̄ etiā q̄ oīno n̄ sunt. Cū em̄ oīs natura inc̄p̄tu

em̄ relicta virtute vicia sectat̄. Isctia ne bonoz. s̄ qd̄ eneruati⁹ ignorātie cecitate. An sectāda nouēst. s̄ trās uersos eos libido p̄cipitat. sic quoq̄ intpantia fragiles q̄ oblectari vicio nequeūt. An sciētes volentesq̄ bonū deserūt ad vicia deflectūt. Sed hoc mō nō solū potētes esse. s̄ oīno eē desinūt. Nāq̄ cōez oīm q̄ sūt finē reliquūt: p̄pter quoq̄ esse desistunt. Qd̄ qd̄e cupiā mīz forte videatur vt malos q̄ plures hoīm sūt eosdē nō esse dicam⁹. S̄ ita sese res habz Nā q̄ mali sunt eos malos esse non

h̄mōi h̄eat ordinē ad finē. inq̄ntū aliqd̄ de sistit ab ordine ad finē intantū deficit a natura. ⁊ p̄ p̄ns ab esse ip̄st̄ nature. Istā rō nē p̄cedit ī l̄ra dicēs. Cur em̄ relicta virtute mali sectant̄ vicia ne p̄ nūqd̄ h̄ est ex īscitia. i. ex ignorantia bonoz. Sed qd̄ est eneruati⁹. i. debilius cecitate ignorātie. q. d. nihil. an ip̄si nouerūt sectāda bōa. Sz ipsos trāsuerfos libido. i. p̄cupiscētia p̄cipitat ī vicia. ⁊ sic ip̄i fragiles intpantia. i. p̄pter intpantiā libidinis. nequunt vt

cto oblectari. i. resistere. An scientes ⁊ volētes deserūt bonū. ⁊ deflectūt ad vicia volūtare ⁊ scia sed h̄ mō nō solū potētes esse desinūt. s̄ oīno desinūt eē. Cur⁹ affigē rōnez. nā q̄ relinquūt cōez finē oīm q̄ sunt. i. deū q̄ est ip̄m esse. pariter eē desistūt ¶ Notandū q̄ p̄mū ens verissime h̄z eē ip̄m ē cā esse oībz vt sint. vt patet p̄ cōmentatorē. h̄ methaph. ⁊ p̄mo ce. ⁊ mū. Ab hoc ente deriuatū est singul̄ eē ⁊ vtuerē. q̄nto ḡ magis p̄ vicia recedit a p̄io eē. rāto magis desinit eē. Vñ beāt̄s Grego. in li. mora. loquens de diabolo dicit q̄ diabol⁹ bñ d̄z non esse q̄ a sūma essentia recessit p̄ hoc q̄ridie exerecente defectu tendit ad nō esse. q̄nā ab eo q̄ verū est eē cecidit. ¶ Notandū q̄ p̄bia tres assignat cās ex q̄bz oē p̄ctm̄ p̄cedit. oīs ei peccātis vel peccat ex ignorantia. ⁊ hūc modū p̄io rāgit. vel peccat ex impotentia resistendi. ⁊ istum sēdo tangit. vel ex voluntate ⁊ malicia. ⁊ illum modū q̄z q̄rator est vltimo ponit

Qd̄ qd̄e cupiā. Hic p̄bia excludit dubitatōez. aliqd̄ em̄ dubitat q̄ mō aliqd̄ possit eē mal⁹ ⁊ tñ p̄ict nō esse. hoc excludit p̄bia dicēs. Vñ

Liber quartus

forte videtur culpā. i. alicui. ut malos q̄ ples sunt boim dīcam? eosdē non esse. S; ita res sese h; q̄uis mīz videat? Nā q̄ sunt mali eos ēē malos n̄ abnuo. i. nego. sed ipsos simplr z pure esse nego. Nā sicut cadaver boim mortuū dixeris. simplr aut boiez appellare nō possis. Ita vitiosos malos esse p̄cesserim. sed nequeā p̄fiteri ipsos absolute ēē sine determinatōe dīstra

hēte. z replicat cāz p̄
us dictā dicēs. solū
em illud ē qd ordinē
recte fuit i nāfa. qd
aut ab hac natura et
ab ordie deficit. etiaz
qd in sui natura sitū
est derelinq̄t. ¶ Nos
tandū q̄ malū est de
terminatio dīstrahēs
statur mortuū. Nā
sī p̄cedēdū est cada
uer hois ēē hominē
mortuū. tū n̄ simplr
p̄cedēdū est cadaver
ēē boiez. sic quēcūq̄
malū p̄cedēdū ē esse
malū nō tū simplr ē
cōcedēdū ipm ēē. vñ
sicut parebit tertia. p
sa hoies cōuersi i ma
licia hūanā amiserūt
naturā. q̄ p̄ maliciāz
hoies desinūt ēē qd

fuerant. ¶ Sed p̄nt inq̄es mali. Hic p̄hīa excludit dubitatōes contin
gentem circa principale. p̄positum. Ostensum em est q̄ mali sunt (impo
tentes. aliq̄s dubitaret quomodo hoc verum sit. cum tū consuetum sit dī
cere q̄ mali possunt. hoc soluit p̄hīa. sedō ostēdit q̄ potētia maloz nulla sit.
ibi. Nā si verū. Dicit primo. Obiectū tu indes obijciēdo q̄ predicta q̄ ma
li p̄nt p̄m cōsuerū modū loq̄ndi. Rndr p̄hīa. Ego non qdem negaueri
qn mali p̄nt. sed hec potētia ipoz n̄ descedit a vīrib; sed ab ibecillitate. i. a
fragilitate. qd declarat. qz mali possunt quidē mala q̄ mīme valerēt. i. pos
sent. si potuissent manere in efficiētia eozum bonozū id est in efficiētia
malozum esset talis qualis illa quam habent boni q̄ ue potissima ē vt p̄z
ex dictis. q̄ possibilitas maloz q̄ p̄nt mala demonstrat eos euidētī? nihil
posse. ¶ Notandū q̄ dicit malos mīme posse mala si p̄mancāt in efficiēz
tia bonoz. Ex quo videt q̄ boni nō p̄nt facere malum. nec per cōsequēs

Prosa secunda

peccare qd falsum ē. cū iust⁹ septies in die cadat ⁊ fortior resurgit fm scri-
pturā. ¶ Alii dicendū q boni nō pnt facere malū ex electōe recte rōnis
q sp de pcat ad optima. licz de potētia absoluta possint facere malū in qz
tū tñ potētia eorū iungitur voluntati ⁊ electōi qua eligunt bonū ⁊ nō
malū. sic dī nō posse facere malū. ¶ Nā sicut pauloā. Dic pbat q potē-
tia maloz nulla sit

¶ Nā sicut pauloāte collegi⁹ maluz
nihil ē: cū mala tantūmodo possint
nihil esse iprobos liq̃t. B. ¶ Perspi-
cuū est. ¶ Atqz vt intelligas qnā sit
h⁹ potētie vis sūmo bono nihil po-
tenti⁹ esse pauloāte diffiniui⁹. B.
Ita est inqz. ¶ S; idē inq̃t facere
malū neq̃t. B. ¶ Dime. ¶ Est igit
inq̃t aliq̃s q oīa posse hoies putet.
B. nisi q̃s insaniat nemo. ¶ Atq̃
idē pnt mala. B. ¶ Utinā q̃dez inqz
nō possent. ¶ Lū igit bonoz tātū
modo potens possit oīa. ¶ Non dō
qant oīa potētes. ēt maloz eodē

triplic. scda ibi Atqz
vt intelligas. tertia
ibi. huc accedit. pzo
dicti. Sicut collegi-
mus ante. maluz nō
hī ē. ⁊ malitū pos-
sint mala. ex h liq̃t
iprobos nihil posse.

Er dr Boe. pspicu-
um ē ¶ Notandū q
ratō sic formā. posse
malū est posse nihil.
cū malū nihil sit. sed
mali tñ pnt mala. q̃
pnt nihil. ⁊ per pñs
nulla est eoz potētia

¶ Notandū de hoc
q malū nihil sit visū
est pri⁹. Er dr brū
Aug. Lū vniuersa
nature p pñū dei fa-

cte sint inq̃tas p ipm facta nō est. qz inq̃tas nulla substantia ē. ⁊ pñm nō
est natura s; vitū nature appetētis illud qd nō est sui ordis. ¶ Atqz vt
intelligas. Dic pbat idē alio mō dicēs. ¶ Boeti q nā sit vis hui⁹ poten-
tie q mali dicunt possē sic p̃sidera ex dicēdis. Nos pauloā diffiniui⁹
nihil ē potēti⁹ sūmo bono s. dō. Ita ē dīc boeti⁹. ⁊ p̃bia. S; idē s. summū
bonū. neq̃t s. nō pōt facere malū. ¶ Dime dīc Boe. Er p̃bia. Est igit ali-
q̃s q putet hoies oīa posse ¶ Nemo dīc boe. nisi q̃s insaniat. ⁊ idē hoies pnt
mala facere. utinā nō possent dīc boe. ¶ igit p̃bia arguit. Lū igit tñ mō
potēs bonoz possit oīa. nō aut qant. i. pnt oīa potētes maloz manifestus
est eodē mō⁹ posse q mala pnt. ¶ Notandū q posse malū mag⁹ arguit i/
potentiā q̃ potentiā. qz si argueret potentiā. tūc deberet oīp etenti⁹ sūmo
sex deo qd falsum ē. ¶ Nā pōt argui ex lra s. Deū pōt oīa ⁊ nō pōt ma-
lū. mali nō pnt oīa. ⁊ pnt malū q̃ possit malū mag⁹ arguit ipotentiā q̃
potētiā. ¶ Huc accedit. Dic pbat idē tertio mō dicēs huc accedit
q oēm potētiā ēē nūcandā iter expectēda. q̃ p ⁊ oīa expectēda. i. desideran

Liber quartus

da referri ad bonū velut ad quoddam cacumen, i. ad perfectionem sue nature sed possibilitas, i. potentia patendi sceleris, i. facendi malum nō pōt referri ad bonū igitur expectēda nō est oīs aut potentia expectēda ē. liq̃t igitur possibilitate, i. valentia siue potentiam malorum non esse potentiam. ¶ Notandū rō sic pōt formari ex ista. Oīs potentia q̃ ē potentia natura ē appetēda. et referē ad bonū. q̃ potentia

malū ē potentia.

¶ Ex quibz oībus bonoz. Hic ex dictis pcludit conclusionēz principalē confirmādo eā auctoritate platonis dicēs. Ex q̃bz iam declaray apparēt minime dubitabilis potentia bonoz et infirmitas maloz et liq̃t verā esse illam sniaz platonis. Solos sapiētes posse facere qd desiderāt impios nō explere posse qd libeat. qd libi dīni placeat. qd nō desiderēt rōnali appetitū malos explere non posse. faciūt enī sup. mali. q. scz libi d. liber. i. expetit. dū putant se adepturos bonū qd desiderēt p ea qbz delectant sed minime adipiscunt qm pbra. i. vitia vel hoīes vitiosi non veniunt ad beatitudinēz.

¶ Notandū q̃ deest

deriū est appetitū rōnalis. libitū autē spectat ad appetitūz sensuālē. licet q̃ mali affectēt beatitudinē appetitū rōnali. tñ qz faciūt qd libet seqntes appetitūz sensuālē. iō ad beatitudinē nō pueniūt. Sapiētes autē q̃ ptenunt delectatiōes sensuales. tinnunt intellectuales ipi sūt q̃ pfaciūt aīam suā scia sui creatoris q̃ d nūbilo fecit ens. vt scribit in li. de pomō. Aīa non trīsta

q̃ mala pnt min⁹ posse manifestū est. Huc accedit q̃ oēs potentia iter expectēda nūerandā. oīaqz expectēda referri ad bonū velut ad quoddā nature cacumē ondi⁹. S; patendi sceleris possibilitas fferri ad bonū nō pōt. Ex petēda igitur nō est. Atq̃ oīs potentia expectēda est: liq̃t igitur maloz possibilitatē nō esse potentia. Ex q̃bz oīb⁹ bonoz qdem potentia: maloz minime dubitabil apparet infirmitas, verāqz illā platonis eē sniaz liq̃t. solos qd desiderarēt facere posse sapiētes. im probos nō exercere qdē qd iubeat: qd nō desiderēt explere nō posse: faciūt enī q̃libet: dū p ea qbz delectant id bonū qd desiderāt se adepturos putāt: s; minime adipiscuntur qm ad beatitudinem probra nō veniūt

Metru secundū libri quarti

Metrum secundum

bi neq. p. b. b. i. c. u. recedit a corpe. vt scribitur in eodē. **Dez.** ij. li. q. rti
 Uos vides. p. s. d. ē metz scdm h. q. rti. z ē metrū mixtū. Prīmū dz
 almanicū ab iuctore. trochaicū a pede p. d. n. ante. scdm dz feregraciū
 ab iuctore. sp. d. i. c. u. a pede p. d. n. ante. In q. metro p. h. i. a. o. n. d. i. t. quō potētia
 maloz sit p. s. i. d. e. r. a. d. i. q. b. maxie videt. ēē sic sūt reges z p. r. i. c. i. p. e. s. z d. e. i. n. c. i.

Uos vides sedere cello

Solij culmine reges

Purpura claros nitente

Septos tribus armis

De toruo cominantes

Rabie cordis anhelos

Betrabit siquis superbis

Vani tegmina cultus

Iam videbit intus artas

Dominos terre catenas

Hinc em libido versat

Auidis corda venenis

Hinc flagellat ira mentem

Fluctus turbida tollens

Aderoz aut captos fatigat

Aut sepes lubrica torquet

Ergo cum caput tot vnum

Lernas ferre tyrannos

Non facit quod optat ipse

Domini pressus iniquis

pre ira turbida flagellat. i. p. u. t. m. e. t. e. i. p. s. o. r. u. m. i. r. a. i. n. q. s. t. o. l. l. e. n. s. i. e. x. c. i. t. a. n. s.
 fluctus. i. d. i. s. t. u. r. b. i. a. a. u. t. c. a. p. t. o. s. i. f. o. r. t. u. n. t. o. a. l. i. q. u. o. m. e. r. o. r. e. i. p. s. o. s. f. a. t. i. g. a. t. a. u. t.
 spes lubrica. i. v. a. n. a. t. o. r. q. t. Cū g. c. e. r. n. a. s. v. n. u. c. a. p. u. t. i. v. n. u. p. r. i. n. c. i. p. e. s. f. e. r. r. e.
 id ē sustinere tot tyrānos. i. p. a. s. s. i. o. e. s. t. y. r. a. n. n. i. z. a. t. e. s. i. p. s. e. p. r. e. s. s. u. s. i. n. i. q. u. i. s. d. n. i. s.
 id est vitijs dñantibus nō facit qd optat. Hora q. intērio p. h. i. e. d. o. c. e. r. e.
 si qd vñu possz penetrat corda p. r. i. c. i. p. ū q. s. v. i. d. e. r. f. e. d. e. r. i. a. l. t. r. s. o. l. i. j. s. o. r. n. a. t. o. s.

p. i. e. d. o. a. s. t. r. u. c. t. i. o. n. e. i. n.
 septio p. s. u. Si q. d. e.
 trahat. i. r. e. m. o. u. c. a. t. p.
 p. s. i. d. e. r. a. t. i. o. n. e. z. i. t. e. l. l. e. z.
 c. t. ū. r. e. g. i. n. i. a. v. a. n. t. c. u. l.
 e. i. r. e. g. i. n. i. a. e. x. t. e. r. i. o. r. i.
 b. s. u. p. b. i. s. r. e. g. i. b. ū. q. s.
 r. e. g. e. s. v. i. d. e. s. f. e. d. e. r. e. c. e. l.
 s. o. s. c. u. l. m. i. e. i. a. l. t. i. t. u. d. i. n. e. s. o. l. i. j. i. c. a. t. h. e. d. r. e.
 q. s. v. i. d. e. s. c. l. a. r. o. s. p. u. r. p. u. r. a. n. i. t. e. r. e. s. e. p. t. o. s. i. c. i. r. c. ū. d. a. t. o. s. a. r. m. i. s. t. r. i. s. t. i. b. i. c. o. r. i. s. t. i. a. t. i. b. u. s.
 R. e. g. e. s. i. n. q. s. p. m. i. n. a. t. e. s. i. m. i. n. a. s. i. p. o. n. e. r. e. s. m. i. s. i. s. t. o. r. u. o. o. r. e. i. c. r. u. d. e. l. i. a. s. p. e. c. t. u. a. n. h. e. l. o. s. i. c. u. p. i. d. o. s. v. e. l. f. e. s. t. i. u. o. s. r. a. b. i. e. c. o. r. d. i. s. i. d. ē. c. r. u. d. e. l. i. t. a. r. e. m. o. r. t. i. s. i. a. v. i. d. e. b. i. t. d. n. o. s. t. a. l. e. s. f. e. r. r. e. i. t. i. a. n. i. o. a. r. t. a. s. c. a. t. e. n. a. s. i. v. i. n. c. u. l. a. v. i. t. i. o. r. u. m. Q. d. m. a. n. i. f. e. s. t. a. t. s. u. b. d. e. s. h. i. c. e. m. i. e. x. v. n. a. p. r. e. l. i. b. i. d. o. i. c. u. p. i. a. h. i. a. t. i. p. c. i. p. i. t. a. c. o. r. d. a. t. a. l. i. ū. t. i. r. a. n. o. r. u. m. q. u. i. d. i. s. v. e. n. e. n. i. s. H. i. n. c. i. e. x. a. l. i. q.

Liber quartus

indumentis. hñtes arma terrētia. i. toruo vultu. respiciētes miseros. statim
visu cognosceret ipsos ligatos multis cathenis insolubilibz. s. passionibz
tre. spci. rñtis. 7 sic ligati passionibz nō faciūt qđ oprāt. 7 pñs sunt im
potētes. ¶ Notādū qđ dicit hō pñsus inqđs dñis. i. virtijs dñantibz nō fac
qđ oprat. dicit brūs Aug⁹. in li. de ciuitate dei. Bon⁹ etiā si seruiat liber
est. mal⁹ at si regnat
seru⁹. nec vni⁹ hoīs
sed qđ gñi⁹ ē tot do
minoz seru⁹ ē quot
virtioz.

¶ Prosa tertia libri
quarti.

Ides ne igit
tur. Ista ē p
sa tertia h

quarti in qđ ostendit
phā malis nūqđ de
esse supplicia et bon
nis nunqđ deesse p
mia. Et primo phā
pñuando sead pce
dentia primo pñit
tē intentū suū. secun

do. psequitur intentū ibi Rex etenim. Dñō dicit sic Ides ne igit o boeti
i qñto sceno. i. i qñta vilitate ipotētie voluant. pbra. i. hoies. pñosi 7 vitio
si. vides etiā qua luce. i. qua claritate potētie respēdeat pbitas pñuoforū
hoim. In qđ sicut in suo ancedēte pspiciū est hoc pñs. s. nunqđ bonis pñe
mia. nunqđ sceleribz. i. hoibz scelerat⁹ deesse sua supplicia. ¶ Notandū qđ
magi dicunt volui in sceno. qđ mal⁹ 7 magie libidinōsi subz assimilātur si
cur postea patebit qđ voluūt in sceno. s. illud. Sus mag⁹ in sceno gau
det qđ in fonte sereno de qđ dicit scriptura Perierit iumenta i stercore suo
pbi autē luce respēdēt qđ virt⁹ ē pbitas vltra hūanā naturā hoicm. pue
bit 7 dñs assimilāt. ¶ Rex etenim qđ. Dic phā. psequitur intentū. 7 pñ
mo pbat qđ bonis nunqđ defunt pñia secūdo qđ mal⁹ nunqđ defunt sup
plicia ibi. Que cum ita. Dñō ostēdit qđ bonis nunqđ defunt pñia. secūdo
ostēdit qđ sic illud pñiū ibi At cur pñiū. Prīmū pbat duabz rōnibz. secū
dā pñit ibi. Postremo. Prīma rō talis ē. Dñs res ppter quā aliud gerit
est pñiū illi⁹ rei qđ gerit. sed ppter bonū oia fiūt 7 gerunt. s. boni. nō ē p
niū oim qđ gerunt. sed bonū a bonis separi nō pñ. qđ bonis nunqđ defunt
sua pñia. Tñ dicit i lra. Rex qđ gerunt id ē fiunt illud pñiū qđ vnaqđ
res geritur. i. sic illud videri nō pñ in iuria ē pñiū illi⁹. Hoc declaratur
exēplante vi curreti in stadio id ē in aliqđ spacio corona ē pñiū ppter

Prosa tertia libri quarti

Ides ne igit quāto in sceno p
bra voluant. qua pbitas luce

splendeat. In quo pspiciū est nūqđ

bonis pñia. nūqđ sua sceleribz deesse

supplicia. Rex etenim qđ gerunt. illud p

pter qđ vnaqđ res gerit. eius de rei

pñiū esse nō iuria videri pñ. vti cur

rēti in stadio pñt quā currit iacet p

niū corona. S; beatitudinē esse id

ipm bonū propter qđ oia gerunt

Prosa tertia

quā currit. Sed ostendim⁹ pri⁹ bñtudine esse idipm bonū ppter qd oīa gerunt. qd ipm bonum ē veluti qd dā cōe pmiū actib⁹ hūanis ppositū. sed hoc bonū nō pōt separari a bonis. Non em̄ bon⁹ iure vocabit⁹ qd caret bono qre pbos mores. i. hoies bñ mougeratos. nō relinquunt sua pmiā. qntū cūq; g seuiāt mali p bonos. tñ sapiēti nō decider corona. i. pmiū nec aret

ostendim⁹. est igit hūanis actib⁹ ipz bonū veluti pmiū cōmune ppositū. atq; hoc a bonis nō pōt separari. Neq; em̄ bon⁹ vltra iure vocabit⁹ qd careat bono. quare probos mores sua pmiā nō relinquūt. Quātūlibz igit seuiāt mali sapienti tñ corona nō decider. nō aret. Neq; cū probis animis propriū dec⁹ aliena decerpit improbitas. Qd si extrinsec⁹ ac cepto letare poterat hoc vl ali⁹ qd pīa vl ipe etiā qd stulit⁹ auferre. Sz qm̄ id sua cuiq; probitas cōfert. tñ suo pmiō carebit cū prob⁹ eē dñerit

scet. i. minust. qz alies na improbitas nō decerpit. i. nō aufert. p pmiū decus. pbis anī mls. qz si boni accep to pmiō extrinsecus letaretur poterat hoc aliq; auferre ab eis. vel saltem ille qd pmiū lisset. sed qz illud pmiū sua pbitas vni⁹ cuiq; confert. tūc qli bet carebit suo pmiō cū deserit esse. pbis

¶ Notandū qd cōsuetudo fuerat apud romanos currere in stadio. i. i aliq; spacio quod vocabāt stadiū. qd citi⁹ venit ad metā sustulit pmiū. scz coronaz vel aliq; altud. sicut dñt aplūs

Nescitis qd hi q in stadio currūt. oēs qdem currūt sed vn⁹ accipit brauius sic currere vt apprehendatis. qd propter quod curritur est pmiū currētum. ¶ Notandum qd Boet⁹ non pōt carere pmiō. quia illud a qd bono denominat bonus est vni⁹ vel opatio virtuosa. qz fm̄ Aristo. ij. eth. Omnis virtus erit vici⁹ habitus ex quo homo fit bon⁹ ppter qd dignitas virtutis est pmiū virtuosē opantū. sed opans virtuosē non p pūari virtute. ergo bonus non potest carere suo pmiō. ¶ Notandum quantumcūq; mali seuiant. tamen sapienti non decider corona. qz fm̄ Seneca. Nūq; in tantū vitiū contrahit nec malicia inualescet contra virtutes quā nomen philosophie sacru⁹ z venerabile pmaueat. Sic fit est de malis z stultis respectu bonorum z sapientum.

¶ Postremo cum omne pmiū. Hic ponit secundā rōnem que talis est. Pmiū non habet rōnem pmiij nisi in qntum bonū. quē igitur est com⁹ pos boni est compos pmiij. dicat ergo in littera. Postremo cum omne p

Liber quartus

inimū idcirco appetat qz credit esse bonum. qd iudicet cōpotem boni ex
ptum esse pmiū. q. d. nullus. ¶ Notādū q argumentū pbiē hīc est istī. ac
si arguat. hō nō hz rōnez hoīs. nisi qz rōnalis. qdūqz igit est rōnalis ē hō
sic sūt pmiū nō appetit nisi qz bonū. q ergo est cōpos boni ē cōpos pmiū.
sed bon⁹ ē ppos boni. q nō deest sibi pmiū. ¶ At cur⁹. Hic ostendit qd

sit illud pmiū qd bo
ni assequunt. s. maxi
mū z optimū qd ē fi
eri deos. vñ dic. At
cui⁹ pmiū. s. boni non
sunt expres. i. carētes
Rūdet pbia. omīno
pulcherrimū z mirāmi
pmū qd pbat ex q/
dam corollario supra
declarato dicens.

Bemento corollarij
illī⁹ qd pmiū ante
dedi. z sic collige. i. ex
illo corollario cōclūde

Cū ipm bonū sit be
atitudo liqz oēs boi
nos eo qz boni sunt
fieri brōs. sed qz bea/
ti sunt eos puenit eē
deos. igitur pmiū
honorum ē fieri deos
qd pmiū bonorum
null⁹ dies dēterat. i.
plumit. nullius pore

stas minuat. nullius pbitas fūscet i. obscurat. ¶ Notādū q in ista dedu
ctione pbia non accipit beatitudinem. p statu quem boni habituri sūt post
hanc vitā. sed p statu beatitudinis. quāto in hac vita haberi pōt quē hō con/
sequitur p pntes. Vñ qz cēntiālē ē bon⁹. cēntiālē ē brūs z de⁹. z qz non
est essentialiter bonus sed participatiue. hic etiam est picipatione beatus.
z deus.

¶ Que cum ita sint. Hic ostendit pbia qz malis nunqz defunt sua sup
plicia. secundo ostendit quale sit illud supplicium ibi. Vide autē. Prima i du
as fm duas rōnes. scōa ibi. Jam pō. ¶ Primo dicit. Que cū ita sint. s. qz
boni nunqz carent pmijs. sequitur qz null⁹ sapiēs pōt tētibere de infe/
pabili pena maloz. Rā cum bonū z malū pena z pmiū aduersa frōte dis/
tī. zant. i. opponant ab invicē. necesse est qz in boni pmiū videmus accē

Proposita tertia

de ea dem necesse est q̄ respondeant cōtraria parte in pena mali. sicut igitur probis. i. bonis ipsa probitas sit premium. ita nequitia ipsa est improbis supplicium. ¶ Nota q̄ si cūq̄ subiectis contrarijs insunt cōtrarie passiones. si vni subiecto ostenditur inesse sua passio. tunc p̄ locū a contrarijs reliquo subiecto assignatur inesse sibi sua passio. Cum igitur bonum et malum sint diuersa sub

mium aduersa fronte dissideat. q̄ in boni premio videmus accidere: ea dem necesse est in mali pena contraria parte respōdeant. Sicut igitur probis. probitas ipsa sit p̄miū. ita i. probis nequitia ipsa supplicium est. Jam vero quisquis afficitur pena. malo se affectū esse non dubitat. Si igitur sese ipsi existimare velint. possunt ne sibi supplicij expertes videri. quos omnium malorum extrema nequitia afficit modo. verū etiam vehementer inficit. Unde autem ex diuersa parte bonorum. que in probos pena comiteretur. Dūc nāq̄ quod sit vñū esse. ipsum vñū bonum esse

lecta p̄miū et supplicium sicut diuersae passionēs. si ostenditur bonis non deesse p̄miā ostensū ē malis nō deesse supplicia.

¶ Jam hō q̄ quisque hic ponit secundam rationē que talis est. Pena nō habet rationē pene. nisi ex hoc q̄ malum est quoddam. q̄ est affectus malo. ipse est affectus pena. sed mali sūt affecti imo infecti malo. ergo sūt affecti pena. et per consequens supplicio. Unde dicitur in littera. Jam hō quisquis afficitur pena malo nō dubitat se esse affectum. cui

supple pena non habeat rationem pene. nisi quia mala. Igitur si ipsi mali se ipsos existimare velint. possunt ne sibi videri expertes supplicij. quos malos omnium malorum extrema nequitia. i. maxima i. genere mali. nō modo id est tantūmodo afficit. verum pro sed. vehementer inficit. quasi dicere non. ¶ Notandum q̄ sicut argumētum tenet sub hac forma. homo non est homo nisi quia est rationalis. ergo qui est rationalis ē homo. sic arguitur in proposito. pena non habet rationem pene nisi q̄ malū est. q̄d dā ergo qui est affectus mali est affectus pena. sed mali sūt affecti malo. ergo malum non deest malis. et per consequens supplicium.

¶ Unde autem ex diuersa pte bonorum. Hic p̄p̄ia ostēdit q̄ sit p̄miū malorum. i. cōformatio i. b. et alitū. sc̄do ostēdit quō p̄ diuersa vitia homines

Libert quartus

transformant in diuersas bestias. ibi. Auaricia. Prio dicitur. Vide o Boetii
q̄ pena comitetur iprobos ex aduersa pre bonoz. i. p̄. Priu ad bonos. didici
sti enim pauloan. i. in tertio li. De q̄d eē vñū. 7 didicisti vñū eē bonū cui
p̄ns ē. vt oē q̄d sit videatur esse bonū. Igit̄ q̄d deficit a bono deficit eē
q̄ sit. vt mali d. sinant esse q̄d fuerant. sed ipsa reliq̄ species humani corpo
ris adhuc manēs in
eis ostētat malos fu
isse homines. Quare
p̄si in maliciā amise
re hūanam naturam
sed cum sola p̄bitas
possit quēquē hoiez
puehere vltra hoies
scz in naturā diuinā
necesse est vt q̄s ipro
bitas ab hūana con
d̄nōe deieat. ip̄a de
trudat hoiez infra me
ritū. i. dignitatē hois
in naturā bestialitatis
igit̄ euenit vt nō
possis cōstare hoiem
sed bestiā quē videat
vicijs trāformatum.

¶ Notandū q̄ q̄dus
entius distinguūtur
fm nobilitatē 7 igno
bilitatē. q̄ nō ē acci
pere duas spēs eā p̄
sectas. sed vna est di
gnior alia. ideo opor
ter q̄ oē ens q̄d non ē hō sit supra hoiem vel infra hoiem. mali aut̄ vt p̄
batū ē p̄ maliciā desinūt eē hoies. q̄ necesse est malos esse supra hoies
vel infra. cū aut̄ sola p̄bitas vehat hoiem supra humanā naturam. sed
naturā deoz sequitur q̄ maliciā deiciat malos infra naturā humanam.
scz ad naturā bestialitatis. ¶ Auaricia feruet. Hic p̄bia ostēdit q̄t̄ hos
mines p̄ diuersa vicia trāformatur in diuersas bestias dicēs. Aliq̄s hō
feruet auaricia. i. violēt̄ ereptor. i. ablator vlt̄ raptor alienaz opū. talē dixe
ris silez lupi. sed hō feror 7 iqtus q̄ exercet linguā litigijis tal̄ p̄pabilis ē
cani. Hō occult̄ insidiatur q̄ gaudet furrupisse aliena fraudibz talis ere
quetur. i. p̄paretur vulpeculis. sed hō incēpant. i. incēpat. i. ite frrmit. talis

pauloate didicisti. Cui p̄ns ē. vt oē
q̄d sit id etiaz bonū esse videat. hoc
igit̄ mō q̄cqd a bono deficit esse de/
fistit; quo fit vt mali desināt esse q̄d
fuerāt. Sz fuisse homines adhuc ip̄a
hūani corpis reliqua spēs ostentat
Quare vñ i maliciā hūanaz quoz
amiserē naturaz. Sz cū vltra hoies
quēque puehere sola p̄bitas possit
necesse est vt quos ab hūana p̄ditio
ne deiecit; infra hominis meritū de
trudat improbitas. Euenit igit̄ vt
quem transformatū vicijs videas;
hominez estimare nō possis Auarī
cia feruet alienarum opum violen/
tus ereptor. lupi similem dixeris.
Ferox atqz inqet̄ linguā litigijis ex

Asetrum tertium

fugax q̄ formidat habeatur filis ceruis. hō autē segnis et stupidus. ille tor-
pet. i. tard' ē. et talis viuit asinū. i. asinine. Homo autē leuis et incōstās q̄ p̄
mutat studia sua. i. opa. nihil differt ab auro. sed hō q̄ imergit fediis et i
mundis libidinib' ille detinet voluptate sordide suis. i. p̄atur suis. et sic
de ceteris virijs contingit loq̄. vñ cōcludit p̄bia dicēs. Ita sit vt q̄ deserta

erect canis cōparabil'. Insidiator oc-
cult' surripuisse fraudibus gaudet.
vulpecul' exequet'. Ire intemperās
fremut leōnis animū gestare credat
pauid' ac fugax nō metuēda formi-
dat. ceruis filis habeat. Segnis ac
stupidus torpet asinū viuit. leuis ac
incōstās studia pmutat nil ab auro
differt. Fediis imūdisq̄ libidinib' i-
mergit sordide suis voluptate deti-
netur. Ita sit vt qui p̄bitate deserta
hō esse desierit cū in diuinā p̄ditioz
trāsire nō possit vertat in beluā.

Asetrum tertiu' quarti libri

Ela naricij ducis

Etragas pelago rates

Eurus appulit insule

asinū autē i hoīe vocat intellectū.

Ela naricij ducis. Istud ē metru' tertiu' hui' q̄ et qd̄ dicit glico-
nicum ab inuentore. coriambicum a pede p̄dante. In quo p̄bia
ostendit transformatiōem hoīm in bestias per quandam fabulā
lam. secundo ostendit trāsformatiōem mentis per vitia esse peiorem trans-
formatiōe corporis. sibi. O leuem Fabula quam intendit est de trāsfor-
matione sociorū vlixis et est talis. Ulixes post bellum troianum. cum re-
deūdo ad p̄pria diu errasset in mari puenit ad quandā insulā quā habita-
bat qdā oca noīe Circe. filia sol'. q̄ p̄ ḡmīa et potōes cōsuevit hospites
suos mutare i diuersas bestias. q̄ etiā socios vlixis q̄ ad ip̄as puenērāt p

cū nō possit transire
in conditionē diuiaz
vertat in beluaz. i. in
bestiam
¶ Notādū q̄ i nobis
ē duplex p̄r' cognōz
scitua. scz. intellect'
et sensus. Intellect'
ē qd̄ diuinū in nobis
p̄ quem ad superiora
ascēdim'. et deo filies
sum'. Sensus autē in
q̄tū nō obedit ratio
ni ē qd̄ brutale in no-
bis p̄ quē infra natu-
rā humanam redigimur
et bestiis filies ef-
ficimur. Ideo dicit ho-
er' in tractatu d' sū-
mo bono. De vobis
hoīb' q̄ de nūero be-
stiarū estis cōputari
diuinū qd̄ in vobis ē
nō cognoscentes per
qd̄ ad supiora ascēdi-
tis et deo filies estis dicit

Deiru' sū quarti libri.

Liber quartus

suas portiones mutauit. sed mercurius dedit Ulizi album florem p qm
mutatur transformationē & portionem veneficaz. q̄uis autē socij sui essent
mutari in bestias q̄tum ad figuram corporis. tamē remāit in eis mens in
tegra exdusa omni bestiali fenicia. Unde dr in lra. Eurus ventus talis.
appulit vela ducis Haricij. i. Ulizis qui denominatur nartius a loco vt

a regione de qua ori
und⁹ erat. et appulit
vagas rates. i. naves
pelago. i. mari cuidā
insule. qua. i. in qua
insulare sedēs pulcra
dea Circe dicitur. id ē
genita ex semie solis
illa miscet nouis ho/
spitibus. i. socijs vlti/
xis. pocula tacta car/
mine. i. incantatione
q̄s. s. hospites. vt. i.
postq̄. man⁹ Circe
herbipotes. i. potens
herbar. vertit. i. mu/
tauit socios vltis i
varios modos. i. i va/
rias figuras bestiay.
Hunc. i. ynum illo/
ruz tegit facies apri.
ille. i. alius marmari/
cus leo. i. africanus
leo factus. crescit de
te & vnguibus. Hic. i.
alius nup lupis ad/
ditus. i. cōiunct⁹ duz
parat flere ppter suā
transformationē ipe
vlulat. Ille id est ali/
us obambulat id est

Pulchra qua residens dea
Solis edita semine
Discet hospitibus nouis
Tacta carmine pocula
Quos vt in varios modos
Vertit herbipotens manus
Hunc apri facies tegit
Ille marmaricus leo
Bente crescit & vnguibus
Hic lupis nuper additus
Flere dum parat vlulat
Ille tigris vt indica
Lecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen arcadis alitis
Obsitum miserans ducem
Peste soluerit hospitis
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant
Iam sues cerealia

circūit recta. domus mitis vt indica tigris id est tigris indle. Sed licet
numen id est deitas arcadis id est mercurij. qui colitur in archadia qui
dicitur ales. eo q̄ fingitur habere alas in pedibus ad designanduz veloci/
tatem sui motus. Ille mercurij miserans ducē. i. vlticē. obsitū. i. circūdatuz
varijs malis ipe soluerit. i. liberauerit eum a peste hospitis. s. circe tū rei/
migris. i. socij vltis tam traxerant. i. liberant. mala pocula ore. & iam sues

Metruū tertium

effecti verterant. i. mutauerant. pabula. i. cerialia. nutrimenta panis. qui panis est cibus hominū. glāde id est in glādes q̄ est cibus suis. et nihil manet integrū. i. de figura humana ipsi perditis id est mutatis voce ce corpore. sola autē mens stabilis manens gemit supra monstra id est supra transformationē corporis quam patitur. ¶ Notandum q̄ transformatio

Blande pabula verterant
Et nihil manet integrum
Voce corpore perditis
Sola mens stabilis. super
Monstra que patitur gemit
O leuem nimium manum
Nec potentia gramina
Membra que valeant licet
Lorda vertere non valent
Intus est hominum vigor
Arce conditus abdita

hoīs in bestiam re/
manente anima rati/
onali nō est possibil/
fin rem. q̄ si ēēt pos/
sibilis vel esset possi/
bilis fin trāsmutati/
onē substantiālē vlt ac/
cidentalē. non fuit
substantiālē. quia p/
talem introducit no/
ua forma substantia/
lis. et sic due forme
substantiales specuo/
ce differentes vt for/
ma lupi et hoīs siml/
informarēt idē corp⁹
qd̄ falsum est. nec est
possibilis fin accidē

tia. p̄pria q̄ disponunt materiā ad determinatam formā quia impossibile est materiā finiri et eandem dispositionē proportionari diuersis formis. vnde omnino est impossibile animam intellectuam finiri materie dispositē ad formam lupi. ergo transmutatio de qua hic loquitur si est possibilis erit solum fin accidentia indiuidui prouenientia ab exterioribus causis. quemadmodū videtur prigiſſe de rege Nabuchodonosor de quo legitur in Daniele. q̄ ex hominibus eiectus est et fenem comedit vt bos. et rore celi corpus eius infectum est donec capilli eius crescerent in similitudinē aquilarum. et ungues eius quasi ungues auium. et quia transmutatio fin talia accidentia ducit ab expressa representatione speciei humanę p̄pter deformitatem figure. Ideo vt sic potest dici transmutationem eē factam in bestiam anima remanente. Alij dicunt q̄ huiusmodi transmutatio nō sit possibilis fin rem sed fin quandam apparitionem/fantasticam. vnde non videt̄ rationabile q̄ Nabuchodonosor tranſtulerit se ad iumenta comedens fenem nisi q̄ quadam inania et apparitione fantastica agiturus seipsum reputabat iumentum aut bestiam p̄pter quadā consortio hominū eiectus est et cum feris habitabat. ¶ O leuem. Hic ostendit trāſformationem mentis per vitia esse deteriorē trāſformationē corporis eo. q̄ mens nobilior ē toto corpore. et dicit Ego dico manū arce. i. p̄tatem esse nē

Liber quartus

miū leuē. i. libellē. nec dico gramia ei⁹ esse potētia q̄ licet valeāt p̄tere mē
bra. i. corpis. nō tñ valēt p̄tere corda q̄ int⁹ ē vigor hoīm cōdit⁹. i. abscon
ditus. arce abdita. i. i mēte absco. dita. sed hec dīra venena. i. vitia potētius
detrahūt hoīez sibi. q̄ venena siue vitia penit⁹ meāt. i. prāseūt. z nō nocē
tra corpis seuiūt. i. seuitre faciūt hoīem vulnere mētis. ¶ Notādū q̄ q̄ ania

nobilior z excellētor
est corpe trāsmutatō
facta i ania de p̄tuti
b⁹ ad vitia stāte cor/
porē hūano. ipa ē de
terior q̄ facta trans/
mutatōe corpis hūa
ni in spēm bestie aia
remanēte intrāsmu/
tata. quia anima. in
transmutata dato q̄
corpus trāsmutetur
adhuc bō ēz homo.
rōne anie. sed rema/
nente corpe hūano z
aia trāsmutata. iam
bō nō ēz bō nisi equi
uoce q̄ transmutatio
aie peior est trāsmu/
tatione corpis aia re/
manēte intrāsmutata

Prosa. liij. q̄rti libri.

Um ego fa
teor inq̄a.

Ista ē q̄rta

psa huius quarti in q̄ p̄ncipaliter tria pbat. Primo pbat malos esse mi
seriores q̄ cupita pficiunt q̄ si ea non pficerent. Secōdo probat malos esse
miseriores si sint impuniti q̄ si sint puniti. Tercio ostendit illos esse mi
seriores qui faciunt iniuriā q̄ illi qui patiuntur. secunda ibi. Nam hoc
quoq̄. tertia ibi. Nam ne illud. Primo Boetius consentiens predictis facit
quoddam notum. z philosophia sibi responderet. Secundo philosophia
prosequitur p̄ncipale intentum. ibi. Etenim. ¶ Primo dicit. Tum ego
Boetius finito carmine inquam id est dixi. ego fateor. i. cōcedo verum ēē
quod dictum est. nec iniuria. i. non iniuste vide dici vitiosos mutari i bel
uas. i. in bestias qualitate. i. vitio anioz. tamen si pro q̄ suis seruent spec/
em humani corporis. Tunc Boetius facit notum dicens. Sz eis quoz

Hec venena⁹ potentius

Detrahunt hominem sibi

Viraq̄ penitus meant

Nec nocentia corpori

Mentis vulnere seuiunt

Prosa quarta libri quarti

Um ego fateor inq̄ nec iuria

dici video viciosos t̄ctsi hu/
mani corporis spēm fuent. in beluas

tñ aīoz qualitate mutari. Sz quoz

atrox scelerataq̄ mens bonoz pni/
cie seuit. idipm eis licere noluissem

¶ Nec licet inq̄t vti puenienti mō

strabit loco. Sed tñ si idipm qd eis

licere credit auferat. magna ex par/
te sceleratoz hoīm pena releuatur

Prosa quarta

mens atrox. i. crudelis seuit pnieie bonoz. idipm noluissem eis licere. s. vt
seuiat mali in bonos. Rñ det pbia. neqz inqz vti mōstrabit pueniet loco
tñ si idipm qd credit eis licere. si hauerat a malis. releuat pena scelerato
rū hoimer magna pte. ¶ Horādū licz credat malis licere qz sem at p boz
nos nō tñ in rei pitate lz. qz in sexta psa b⁹ qrti on dicit pbia qz nihil lz mal

Etem qd incredibile forte cuiqz vi/
deatur infeliciores esse necesse ē ma/
los: cū cupita pfeceant: qz si ea que
cupiūt implere nō possint. Nam si
miseruz est voluisse praua. potuisse
miseri⁹ est sine quo volūtatis mise/
re langueret effect⁹. Itaqz cū sua sin/
gulis miseria sit triplici infortunio
necesse est vt vigeant quos videas
scel⁹ velle z posse pficere. **B.** Acce/
do inqz Syti hoc isfortunio cito ca/
reāt patrandi sceleris possibilitate
desiti vebemēt exopto. **P.** Carebūt
inqz ocius: qz vel tu forsitan velis:
vel illi sese estimant esse carituros.

alicui incredibile. cuius pbatto est. Nā si miserū est voluisse praua mise/
rius est potuisse sine q. i. posse langueret. i. deficeret. effect⁹ misere volūta/
tis. Itaqz cū singulis tribz. i. volūtati. potētie z effectui sit sua miseria ne/
cesse ē vt illi vigeant triplici infortunio. i. malo qd videas scelus velle. sce/
lus posse. scel⁹ pficere. dicit boeti⁹. accedo inqz. i. p sentio. sed ego vebemē/
ter exopto. vt mali deserti possibilitate patrādi sceleris cito careāt h infor/
tunio. z de pbia. Carebūt inqz oia. i. citi⁹ qz si tu forsitan velis. i. velle do/
leas. vel qz illi estimēt sese. i. seipos carituros. ¶ Horādū q pbia dicit qz pos/
se malū sit pei⁹ qz velle malū. hoc videt falsum. qz posse peccare nō ē ma/
lū. sz velle peccare. Glī fm Sen. De pctm i actōe ē. z ois actio ē volūta/
ria. qd pctm est volūtariū. p tātō etiā dicit Aug. Tolle volūtate z iser/
n⁹ nō erit. qz pei⁹ ē velle malū qz posse malum. c⁹ pñū h dicit. Ad h dicitur
qz si posse z velle fm se z absolute psideat. ruc pei⁹ est velle malū qz posse

p bonos nisi qntum
pmittitur ex ordiatio
ne diuie. puidēte ad
vtilitate bonoz

¶ Etem qd. Dic
phia. plequit pñci
pale itatuz. pbadō q
improbi sūt misero/
res q cupita pficiūt
qz q pficere non pos/
sint. Sed oñ dicit q
in hac vita nihil est
diuturnū in pparati
one ad vitā eternam

Tertio ponit adim/
rationē boeti⁹ sup q/
dā. scda ibi. N. qz ei.
tertia ibi. Tuz ego.
Primo dicit. Necesse ē
malos esse infelicio/
res. i. miseros. cū
pfecerit cupita qz si
nō possint iplere qd
forte videat cū qz. i.

Liber quartus

malū Si autē accipit posse ut sequas malā voluntarē et subleuētē eldes
ut volūtas mala pficiat i exteriori opesit per? ē posse q̄ velle. qz sine tali
posse langueret volūtarē effect⁹. itō nō pficeret op⁹ et extra. si autē dicto
mō per? ē posse malū q̄ velle. sic per? ē pficere malū q̄ posse. ita qd vnū
qdqz istoz trīū velle posse pficere aliqd mali addit supra f. cedens

¶ Neg em Dic

phā qz Boe. opta
uit malos citius ca
rere potentia patrādi
sceleris. pbat qz i hac
vita nūcū ē diurnuz
vel duratius in cō
paratiōe ad ppetuaz
vita dices. Neg em
ē aliqd serū. i. tarduz
vel durable in tam
breuib⁹ meris. i. finit
nis pntē vite qd im
mortal⁹ anim⁹ putet
p longū tps expecta
re. i. manere. qz ma
loz mag⁹ spes quam
hnt de longanimita
te vite z excelsa ma
chīa. i. mag⁹ potētia
facinoz sepe destrui
tur. sine. i. morte. sine
in q̄ sperato z repē
tito. Quod. i. finiri
morte statuit ips⁹
malis modū. i. finit
nū sue misē. qd p
bat p hoc. Nā si ne
cia facit miseros ut
pater ex dict⁹. necesse

est ut diuturnior nequaz sit misertor qz malos iudicāre infelicitissimos. si
nō extrema mors eoz maliciā finiret. Si em pclusum⁹ pā de infortunio
prauitatis qd infortunū. i. malū tāo ē mai⁹ qnto ē diuturn⁹ liq̄ miseri
am eoz ē infinitā quā pstat ēē eternā. Est et autē miseria maloz eterna si
morte nō finiret. ¶ Notā dū qd de oppositis opposito mō iudicādū ē. cū op
positoz opposite sint cause. Sic q̄ in bonis illd qd ē diuturn⁹ ē meli⁹ sic
i malis qd ē diuturn⁹ ē pei⁹. Cū igit malicia facit misos malos. infinita

Neg em ē aliqd i tābreuib⁹ vite mē
tis ita serū qd expectare lōgū imor
talis pserim anim⁹ putet quoz ma
gna spes z excelsa facinoz machia
repentino atqz insepato sepe fine de
struit. qd qdē ill⁹ misie modum sta
tuit. Nā si neqcia misos facit. mise
rior sit necesse ē diuturnior nequaz.
Quos ifelicissimos esse iudicāre si
nō eoz maliciā saltē mors extrema
finiret Etem si de prauitatis infor
tunio Nā pclusum⁹ ifinitā liq̄ ē mi
seriā: quā ēē pstat eterna. B. Tum
ego mira qdem inquā z cōcessu dis
ficultis illatio: sed his eam q pri⁹ cō
cessa sunt numiū puenire cognosco.
¶ Recte inquit estimas: sed qui
conclusioni accedere durum putat
equū est: vel falsū aliqd pcessisse de

Proposita quarta

esset eorum miseria si perpetuo duraret in vita. scilicet quia mors terminat eorum malitiam. ideo eorum miseria et infelicitas diminuitur. ¶ Tu ergo. Hic philosophia potest admiratione boetii super deductione philosophie dicere. Philosophia mira est illatio tua. et perfectio. id est ad procedendum difficile quod probat miseria malorum diminuit per mortem. sed cognosco eam nimium peruenire his que processa sunt per philosophiam. Recte inquam est monstrum: vel collationem propositio-
num non esse efficacem necessarie conclusionis ostendat alioquin concessis precedentibus nihil persuasum est quod de illa ratione causetur. nam hoc quoque quod dicam non minus mirum videatur: sed ex his que sumpta sunt eadem est necessarium. **B.** Quid nam inquit. **P.** Feliciores inquit esse improbos supplicia lucentes quam si eos nulla iusticie pena coerceat. Neque id nunc molior quod cuius veniat in mentem corrigi ultione prauos mores et ad rectum supplicij terrore deduci. **L**etis quoque exemplum esse fugiendi culpanda. scilicet alio quodam modo infeliciores esse improbos arbitror impunitos tametsi nulla ratio correctionis: nullus respectus habeat exempli. **B.** Et quis erit inquam propter hos alius modus. incidere aliam fallaciam. Si autem nihil istorum accidit necessario sequitur conclusio ex premissis. ¶ Nam hoc quoque dicam. Hic philosophia probat malos esse miseros et si non puniantur quam si puniantur. Secundo soluit quedam dubium. Tercio ponit quandam epilogum predictorum. scilicet ibi. Sed quarto. Tercia ibi. Idem haec. Primo premitur conclusionem quam probare intendit excludendo quidam modos probationis quibus conclusio probari possit. ¶ Secundo ponit alium modum probationis ab istis. ibi. Et illa. ¶ Primo dicit hoc quoque dicam non minus videatur concludi ex his que sumpta sunt. et querit Boetius. Quidnam est hoc. Dicit Philosophia. Ego dico magis

mas. scilicet quod predicere illationi difficile creditur. sed quod dicitur. id est difficile putat accedere conclusioni ipsam procedendo equum est ut ipse demonstret aliquid falsum percellisse in premissis. vel ostendat collationes propositionum necessarie conclusionis. non esse efficacem. alioquin concessis precedentibus nihil est quod causetur. id est pergratur de illatione. Unde necessarium est eas concedere quatenusque videatur verum. ¶ Notandum quod si non presentat conclusioni. hoc est vel propter peccatum in materia. vel propter peccatum in forma. propter peccatum in materia. vel si aliam premissam sit falsa propter peccatum in forma. vel si sit debita conclusio. propositio non respectu conclusionis

Liber quartus

improbos esse feliciores luētes supplicia. q̄ si nulla pena iusticie eos coē-
ceat. i. puniat. sed ego nō molior i. nō intēdo nūc q̄ altui veniat i mentes
pauos mores. i. hoies prauē morigeratos corrigi vltiōe. i. pena et terrore
supplicij. ipsos deduci ad rectū. et nō intēdo ceteris hoibz penā malorum
esse exēplū fugiēdi culpāda. i. mala. Sed p̄ter istas duas cās est alia a p̄-

dicit q̄ arbitror im-
probos eē feliciores
punitos. t̄c̄t̄si p̄ q̄
uis. nulla rō correcti-
onis et null' respect'
exēpli habeatur. et
q̄rit Boetius. Quis
erit preter hos alius
modus. ¶ Nota q̄
due sunt causē p̄ter
q̄s videtur meli' ma-
los esse punitos q̄ i
punitos. Una est q̄
p̄ penas malū corri-
guntur et resistent a
malo. Secūda causa
est q̄ alijore pene
maloz delināt a ma-
lo. et sic pena maloz
est exēplū alijs fugiē-
di malū. licet iste due
causē sint vere. tamē
phīa de eis non intē-
dit. sed vult assigna-
re aliam causam pre-
ter istas.

¶ Et illa. Hic phīa
ponit aliū modū pre-
ter p̄dictos p̄bādos
malos impunitos esse misertiores q̄ punitos. Secūdo declarat q̄ddā as-
sumptū in p̄batiōe ibi. Sed puniti. Primoresumit q̄d supra p̄batū ē ter-
tia prola dicens. Nonne concessimus bonos esse felices. malos vō mis-
eros dicit Boetius. Ita est inquā. et philosophia. Si miserie alicuius addit
aliquid bonum nonne ipse est feliciores eo cuius miseria est pura et solitaria
sine admixtione alicuius boni. dicit boetius. Sic inquā videtur. ¶ Alteri-
us querit phīa. si eidē misero q̄ cunctis careat bonis. aliud malum fuerit

Et illa bonos inq̄t esse felices. ma-
los vō miseros nōne p̄cessim'. B.
Ita est inq̄s. ¶ Si igit inq̄t miserie
cuiuspiā bonū aliqd addat. nōne fe-
licior est eo c' pura ac solitaria sine
cuiusq̄ boni admixtione miseria est.
B. Sic inq̄s videt. ¶ Quid si eidē
misero q̄ cunctis careat bonis p̄ter ea
q̄b' miser est malū aliqd fuerit inextrū
nōne multū infeliciores eo cēsend' est
cui' ifortuniū boni p̄cipatōe rele-
uat. B. Quidni inq̄s. ¶ Sed hūc igit i
pbi cū punitū q̄dē boni aliqd inextrū
penā ipaz. s. q̄ rōne iusticie bona ē.
idēq̄ cū supplicio carēt inest eis ali-
qd alteri' mali ipa ipunitas quā mi-
q̄tatis merito malū eē p̄fess' es. B.
Negare nō possū. ¶ Adto igit i se-
liciores improbi sūt iniusta ipunitate

rosa quarta

an nexū nōne censendus est infelicioſo eo cui? infortunū. i. malū releuat tē
pā? pā? pā? tōe boni. ē? boni. Quādiu in quā. i. qre nō igit ē? pbia. impro
bi. i. mali cū pūnitū hā? aliqd boni annexū. i. penā. q? tōne iustitie bona
est. 2. cū idē improbi carent supplicio. i. penā. inest eis aliquind alteri? mali.
i. spā ipunitas. quā merito. i. iure iniquitatis pfectus ē? esse malā. ē? Mali
negare nō possū. igit

donati q̄ iusta ultōe puniti. S; pu
niri improbos iustū, impunitos ve
ro elabi iniquū esse manifestum est.
B. Quis id neget. P. S; ne illud
q̄dem ait q̄q; negabit, bonū ē om̄e
q̄ iustum est, cōtrariū q̄ iniustū est
malum liquet esse. B. Rēspōdi tū
ego, Ista q̄dem p̄sequentia sunt eis
que paulo ante conclusa sunt. Sed
queso inquā te, Nulla ne animarū
supplicia post defunctū morte cor
pus relinquis. P. Et magna qui
dem inquit, quorū alia penali acer
bitate, alia vero purgatoria clemē
tia exerceri puto. Sed nunc de his
differere consilium non est. Ad vero

negare nō possū. igitur
cōcludit phīa q̄
improbi mltō sūt iſe
liciores donati. i. ad
diti iniūſta ipunita
te. i. mala ipunitate.
q̄s punit iūſta vlt
ne. i. pena.

¶ Florandū q̄ ratio
quā p̄bia incedit est
ista. Cuiuscūq; ho-
minis in iusticia addit
aliqd boni. ipe felici-
or est eo cui⁹ malicie
nihil boni addit. sed
cū malus hō punit⁹
sue malicie addit ali-
qd boni. s. pena q̄ rō-
ne iusticie bona est.
cū aut nō punit⁹ eius
malicie addit aliqd
malū. s. i. punita que
mala ē. ḡ mal⁹ pūni-
tus felici⁹ ē malo i-
punito

¶ Sed puniri improbos iustū. Hic phia declarat qddā assūptū in p
batione. s. q pena maloz sit bona. ⁊ q ipunitas sit mala dīcēs. *Dauid*
stū ē q puniri improbos ē iustū ⁊ iniq̄s elabi. i. evadere ipunitas est ini
quū. i. iniustū. dē boe. Quis neget illud. subiūgit phia. Nunqd illis aliq̄s
negabit. Qē qd est iustū ē bonū ⁊ e. i. p. p. zū qd iniustū est lq̄t. i. mani
festū est ipm cē malū. Ego boe. dixi ista i. dicta p̄ntia sūt eis q pauloan
p̄ntia sunt. ¶ Notandū q phia innuit duplicē rōnē. Prima rat ē pena
maloz iusta. sed iustū ē bonū. ḡ pena maloz ē bona. Scd̄ arō ē Impu
nitas maloz ē iniustū. sed iniustū est malū. ḡ ipunitas maloz ē mala.
¶ Sed q̄so in q̄. Hic boe. soluit dubiū. qrit em boe. o phia q̄so te in q̄
nūqd nulla aīaz supplicia post mortē q̄z maloz alia ego puto q̄reant. id ē
puniri penali acerbitate sic ē mala vātoroz. Alia p̄o puniri purgatoria cle

Liber quartus

mētia l. igne purgatorio. sed differere i. disputare de his penis q̄ debentur
 aliabus p̄ morte nūc nō est cōsiliū. ¶ Notandū q̄ p̄ctm̄ qm̄ p̄ ē tale q̄ p̄p
 sum habeturat voluntas a. i. malū cuiusmodi ē mortale p̄ctm̄ peccātes q̄
 mortali. z in talī p̄ctō disce dīctō pūnītur eterna pena p̄ morte. Na sū
 brūm B. go. ad magnā iusticiā iudicātis dei p̄iet vt nunq̄ careant sup̄
 p̄ctō q̄ nunq̄z care
 re volunt p̄ctō Quis
 q̄ aut p̄ctm̄ ē tale q̄
 constat cū voluntate
 habituata ad bonū
 sicut ē p̄ctm̄ veniale.
 ta'e nō pūnītur eter
 naliter post mortem
 sed quia ad iusticiā
 dei p̄inet vt nullū
 p̄ctm̄ maneat ipuni
 tum. id oportet vt hō
 pūnīat ad t̄p̄s p̄ctō
 veniali. z q̄ p̄ talem
 penā aīa purgat ad
 receptiōē plenī pre
 mī ideo illa pena di
 citur pena purgato
 ria. ¶ Ad hō hacte
 nus egim⁹. Hic p̄bia
 ponit qndā epilogū
 supra dictorū. secūdo
 oñdit hōc opīnionē
 vulgētē p̄tam opīnī
 onī phīe ibi Tu ego. Primo dicit. Ad egim⁹. i. p̄tractauim⁹. hacten⁹ id ē
 hucusq̄ vt p̄tās malorū q̄ tibi videbatur indignissimā nullā eam esse co
 gnosceres. sicut ostendim⁹ in scda p̄sa. z illos malos q̄s tu q̄rebare ipuni
 tos. tu nunq̄ videres carere supplicijs sue iprobitatis sicut ostensum est
 tertia p̄sa. Et nos etiā egim⁹ vt licentiā seuiēdi p̄ bonos q̄ in tu cito p̄ca
 batis finiri. dīsceres eā nō esse: lōgā z infeliciore cē potentiā ad malū sī
 esset diuturnior. z infeliciissimā esse si esset eterna. sicut in ista p̄sa osten
 sum ē. Post hec p̄batū ē eadē p̄sa iprobos esse: miseros. dimissos. i. relē
 ctos. iniusta ipunitate q̄ pūnitos iusta vltiōe. Cui p̄tās ē cum creduntur
 esse ipuniti. vigeatū grauib⁹ supplicijs. ¶ Notādū circa p̄dicta cum dīc
 tur illū ēē miseriore q̄ peccat ipune q̄z q̄ pūnītur p̄ p̄ctō. h̄ ē intelligēdū de
 m̄tā p̄tās vīte vrobīq̄ vt sit p̄formis p̄p̄atio. Ac p̄tēda cū miseriāz p̄
 sentis vīte ex vna p̄te. z ex alia p̄te miseriā q̄ ē post mortē eēt difformis cō

hactenus egimus vt q̄ idignissima
 tibi videbat malorū p̄tās eā nullā
 esse cognosceres. quousq̄ ipunitos
 querebare videres nūq̄ improbita
 tis sue carere supplicijs. Licentiā
 q̄ cito finiri p̄cabaris. nec longam
 esse dīsceres infelicioreq̄ fore si di
 uturnior. infeliciissimā vero si esset
 eterna. ¶ Post hec miseros esse im
 probos. iniusta ipunitate dimis
 sos. q̄ iusta vltiōne pūnitos. Cui
 sententie p̄tās est vt tum demū gra
 uiorib⁹ supplicijs vigeant cū impu
 niti esse credunt. B. Tum ego cum
 tuas inq̄ rōēs p̄sidero nihil dici ve

Prosa quarta

paratio et extra positi. qz hñ loquitur de miseria q est post mortem.
¶ Tu ego. Dic hoc. on dit opintone vulgari ee pñia opintoni phie. secũdo
 on dit phia nō ee pñtiẽdũ opintoni vulgari sed a ibi. Quid igitur. Pñia
 dicitur phia cũ ego pñdero taas rōnes. i. inq̃sitiōes. puto nil verius dicit.
 supple illi. Sz si reuertar ad iudicia hoim vulgariũ supple aliter videtur.

rius puto. At si ad hoim iudicia re
 uertar. q̃s ille est cui hec nō creden
 da mō sed saltem audienda videāt
¶ Ita est inq̃t illa. Nequeunt em̃
 oculos tenebris assuetos ad lucez
 perspicue veritatis attollere. simi/
 lesq̃ auib⁹ sunt quaz intuitũ nor il
 luminat dies cecat. Bum em̃ nō re
 rum ordinem sz suos intuent affec/
 tus vel licentiã vel impunitatẽ sce
 lerum putāt esse felicem. Unde aut̃
 qd̃ eterna lex sanciat. Melioribus
 animã si pformaueris nihil op⁹ est
 iudice pñiũ deferente tu teipse ex/
 cellentiorib⁹ addidisti. Si studium
 ad peiora deflexeris extra ne quesie
 ris vltorez tu teipse in deteriora de
 trulisti veluti si vicibus sordidã hu
 muz celũq̃ respicias cunctis extra
 cellantibus ipsa cernendi ratione
 nũc sceno nunc sideribus interesse
 videaris. At vulg⁹ ista nō respicit
 op⁹ iudice extiori deferente premiũ. qz tu teipse addidisti excellentiorib⁹
 z pñis hñt⁹ ee de⁹. Si aut̃ studiũ deflexeris ad peiora. i. ad vitiã ne pñ
 qu⁹ fieris extra vltorem. i. vindicem. qz tu teipse detrulisti te in deteriora. z
 pñ pñq̃no factus es belua. hoc declarat in sibi veluti si respicias hũmũ z

Quis em̃ ille cui
 hec sup. dicta tua. ñ
 mō. i. nō tñ. videan
 tur credẽda. sz etiã ñ
 audiẽda. dicit phia.
 Ita e q̃ vulgares ne
 q̃unt oculos iōis z i/
 tellect⁹. a sñctos. i. af
 fectos tenebrũ pas
 sionũ attollere. i. erũ
 gere ad lucez pspicue
 veritatis sup. vt vep vi
 deāt recte rōnis. z se
 siles auib⁹. i. ne catus
 z bubonib⁹ qz intu
 itũ. i. vñũ nor illumi
 nat et dies cecat. dũ
 em̃ vulgares nō itu
 ent ordiez rez q̃ hñt
 se ad modũ lucis sz i/
 tuentur suos effect⁹
 i. desideria q̃ hñt se
 ad modũ tenebrarũ
 ip̃i putāt felice eẽ im
 punitatẽ scel. z. i. ma
 loz. vñ licentiã sup. se
 uĩedi z bonos. qd̃ tñ
 nō e. Unde at̃ qd̃ san
 ciat. i. statuat eterna
 lex. i. diuina. puidẽtia.
 sz pformaueris aĩm tu
 um meliorib⁹. i. vñ/
 turibus. nihil e tibi

Libri quartus

celū vltimū. i. vicissim. nūc celū nūc terrā cunctis supple iudicijs extra celū
sanctis ipsa sola rōe cernēdi videarē nē iteresse sceno. i. terre nunc sydenbo. i.
celo sup. eodē mō. cūctis extra cessantibus ipsa sola rōne opandi bñ vlt male
affectis pmiū vlt supplicii diuina iusticia h̄ ordīnate. sed vulg' ista non re
spicit ppter p̄dictā cām. ¶ Nota q' q' natura visus requirit mediū illū inatū
sō fm cōem naturaz

visus noctue ⁊ bubo
nes meli' deberēt vi
dere in die q' i nocte
cui' tñ p̄mz accidit
ets. vlt ppter debilita
tē naturālē visus. sic
in noctuis. de q' b̄ d̄r
Isidor' q' ortu splen
dore sol' visus noctue
eberat. vlt ppter con
suetudinē ad teneb
bras sic credit esse b̄
bubone. Cū em̄ bu
bo habeat altā aures
sibi inimicas. idō de
die i cauernis latitat
⁊ alijs auid' q̄scent

bus ppter necessitatē vici' de nocte volat. ¶ Notandū q' d̄r. Vide qd̄ aet
na lex sanciat. d̄r br̄s Aug'. in li. de libero arbitrio. Lex eterna ē qua iu
stū est vt oīa sint ordīata. ⁊ iō fm ordinē ei' nūc q̄ iust' destituit p̄m̄s
nec malus supplicijs. ¶ Quid igit' his ne accedam? Hic ostendit ph̄sā q̄
esse p̄sentiendū opinionī vulgari dicēs. D̄ boc. qd̄ igit' dicis. nūc qd̄ de
bem' accedere p̄ p̄sum h̄s vulgarib' q̄s mōstrauim' siles esse bestijs
q. d. nō. ⁊ h̄ manifestat p̄ exēplū dicēs. qd̄ dicis. si q̄s hō amisso penit' vi
su obliuisceret etiā seipm̄ habuisset visū ⁊ arbitraret' nihil deesse sibi ad p̄
fectionem hūanam. nūc qd̄ hoīes videntes. i. iudicantes eadē cū ceco puta
remus eē cecos. q. d. imo sup. sūt si vulgares dicerēt se recte iudicare ⁊ se n̄
esse beluas. adhuc nō esset eis p̄sentiendū. ¶ Notandū q' vulgares ⁊ ip̄i
ti iud. eāt tanq' longe distātes a v̄itate. q' iudicāt fm p̄cupiscētiā non fm
rei v̄itatē. ppter qd̄ nō est astandū eorū iudicio. Vñ Sen. in de remedijs
fortūtorū dīc. Male opinant' hoīes de te. sed malū mouerēt aut si sapient
res hoc loquerent'. nūc aut mal' displicere ē laudari. male de te loquuntur
mouerēt si h̄ iudicio facerēt. nūc aut morbo iḡrātie faciūt. male de loquūt'
q' bñ nesciūt loq'. ¶ Nā ne illud qd̄. Hic ph̄sā. pbat illos eē mīseros q'
a ciuit' iniuriā q̄ q' patiunt'. sed ex hoc p̄cludit q' iniuriā n̄ est ipsi' pati
entis h̄ inferētis. tertio iuehit p̄ oratores. scōa ibi. Tacigitur. tertio ibi.

Prosa quarta

Ad hunc. Primo dicitur. nūquid vulgares nō acdeser. i. peccet. illud quod nūquid
 eū valēdis firmamētis rōnū. i. feliciores eē eos quod faciūt iuriā q̄ q̄ patiā
 tur. Dicit Boe. Nūllē audire has sp̄as rōnes. tūc phia ostēdit duos syl
 logismos ad pbandū intētiū. q̄z prim⁹ est. Ois improb⁹ ē miser. sed ois dī
 gn⁹ supplicio ē improb⁹. ḡ ois dign⁹ supplicio ē miser. 2p̄ p̄ns q̄nto dīgn⁹

rationes. **P.** Omnes inquit improbū
 num supplicio dignum negas. **B.**
 Minime. **P.** Infelices vero esse quod
 sunt improbi multipliciter liquet.
B. Ita est inquit. **P.** Qui igitur sup
 plicio digni sunt miseros esse non
 dubitas. **B.** Conuenit inquam. **P.**
 Si igitur cognitor ait. resideres cui
 supplicium inferendū putares ei ne
 quod fecisset. an quod protulisset iniurias. **B.**
 Nec ambigo inquam quoniam p̄pesso satis
 facere dolore facietis. **P.** Misereor
 igitur tibi iniurie illator quod acceptor
 esse videret. **B.** Consequitur inquam.
 Hac igitur alijsque de causis ea radice
 nitentibus quod turpitudine suapte natura

or ē supplicio tāto est
 miserior. Secūdu⁹ syl
 logism⁹ est. quāto alt⁹
 q̄s ē dignior supple
 cio tāto ē miserior. s̄
 facies iniuriā dign⁹
 or ē supplicio q̄ pa
 tiens. ḡ facies iniuriā
 am miserior ē q̄ iuri
 riā patiens. Primo in
 nuīt primū syllogis
 mū dicēs. Nūquid ne
 gas oīm improbū esse
 dignū supplicio. boe
 ti⁹ dicit. minime nego. et
 mltiplex liquet eos esse
 infelices quod sunt impro
 bi. ita ē dicit boe. 2ḡit
 dicit phia. quod digni sūt
 supplicio nō dubitas
 eos esse miseros. dicit
 Boe. Conuenit in
 quod supple p̄dictis. tūc
 innuīt scdm syllogis
 mū p̄ modū interro

gationis dicens. **B.** boeti si tu resideres p̄nitor. i. iudex causarū cui puta
 res inferendū supplicium. vel ei quod fecisset iniuriā. vel ei quod protulisset iniuriā
 dicit Boe. Nō ambigo. i. nō dubito. quoniam ego satisfacere p̄pesso iuriarū dolore
 id eū supplicio facietis iniuriā. 2ḡit dicit phia illator iniurie videt tibi eē mi
 serior q̄ acceptor iniurie. dicit Boeti⁹. p̄sequitur inquam supple p̄dicta
P. Notādū quod ad eandē p̄clusionē sic possit argui. Quicūq̄ opatur malū
 ex p̄posito magis peccat et miserior ē q̄ ipm sustinēs sine p̄posito et volū
 tate. sed inferēs iniuriā peccat ex p̄posito et ex volūtate. sustinens autē susti
 net sine volūtate. ḡ inferēs iniuriā p̄ior est et miserior patiente iniuriā.
P. Hac igitur alijsque. Hic p̄cludit ex dictis quod quilibet iuriā nō ē miseria pa
 tientis sed inferētis. dicens. Hac igitur de eā quod inferēs iniuriā miserior est
 patiente et ex alijs causis ea radice. i. fundamēto nitentibus hoc. i. fundamē

Liber quartus

to q̄ turpēdo facit hoīes miseros suapte natura. i. sua p̄pria natura Ex hoc apparet iniuriā cuiuslibet illatā non esse miseriā accipientis. i. patientis eam sed inf. rentis. ¶ Notandū q̄ ex ista sic potest argui turpēdo p̄pria natura sua facit hominem miser. sed turpēdo est in inferēte iniuriā nō est miseria patientis. sed eā inferentis.

¶ Atq̄ nūc ait. **Hic** p̄bia inuehit p̄ oratores. secūdo concludit ex dictis q̄ odum non h̄ locū ap̄ sapientes. ibi. Quo fit. Primo inuehit p̄ oratores. q̄ inducunt iudices ad miserādū patienti iniuriā. cui tñ potius miserādū sit facienti iniuriā. et oratores. i. causidici q̄z officiū est p̄suadere iudici. Isti faciunt nunc contrariū quia ipsi conantur excitare miserationē iudici. p̄ eis qui p̄pessi sunt graue et acerbū qd cū magis iustior miseratio debeat ad mittentibus. i. facientibus malum q̄s iniuriāres oportebat duci ad iudiciū velut egros ad medicū nō ab irac. accusatoribus sed a p̄piciis et miserantibus vt reseraret morbos culpe supplicio. i. pena. Quo supple ordine pacto si homines mouerent misericordia erga facientes iniuriā. opa. i. diligentia defensor. i. defendere volentium ipsos illa tota frigeret id est cessaret vlt si mallet p̄desse hoīb in iun iūtib. tūc de

miseros faciat apparet illatā cuiuslibet iniuriā nō accipientis sed inferentis esse miseriā. ¶ Atq̄ nunc ait cōtra faciunt oratores. Pro his eī q̄ graue qd acerbūq̄ p̄pessi sunt miserationem iudicum excitare conāt cum magis admittentibus iustior miseratio debeatur. Quos nō ab iracundia sed a proprijs potius miserantibusq̄ accusatoribus ad iudiciū veluti egros ad medicū duci oportebat vt culpe morbos supplicio reserarent. Quo pacto defensorum opera vlt tota frigeret vel si prodesse hominibus mallet in accusatiōis habitum verteretur. Ipsi quoq̄ improbi si eis aliqua rimula virtutez relictam fas esset aspicere. viciozūq̄ sordes penarum cruciatibus se deposituros viderent compensatio ne adipiscende probitatis nec hoc cruciat⁹ esse dicerent. defensorumq̄

Prosa quarta

penſſo eoz pteret in habitū accuſationis. ita q̄ ille q̄ fuit deſenſor fieret ac-
cuſator. Ipſi q̄z ipſi ſi eſſet eis ſas aſpicere p̄tutē relicta aliq̄ rimula. i.
cogñtōe. ipſi viderēt ſe depoſituros ſordes vitioꝝ cruciatibus penaꝝ. cō-
penſatione. i. cauſa ad ipſe de p̄bitatē. nec ipſi dicerēt. i. reputarēt cruciat⁹
ſed ipſi repudiaret. i. ſpneret opam. i. diligētia deſenſoꝝ. z ſe totos p̄mitter-

operā repudiarent: ac ſe totos accu-
ſatorib⁹ iudicibusq̄z p̄mitterent.
Quo fit vt apud ſapientes nullus
p̄ſus odio loc⁹ relinquat. Nam bo-
nos q̄s niſi ſtuliſſimus oderit. ma-
los vero odiſſe ratione caret. Nam
ſicuti corporū languor: ita vicioſi-
tas eſt quaſi morboꝝ animoꝝ. Lun-
egros corpe minime dignos odio
ſz poti⁹ miſeratione iudicem⁹. mul-
tomagis nō inſequēdi ſed miſeran-
di ſunt quoz mētes omni. languo-
re atrocior v̄get improbitas.

z penali remedio morbo culpe eoz auferatur. ſicut em̄ egris nō ē inſultan-
dū ſed poti⁹ condolendū. ſic z iſt⁹ q̄ morbo vitioꝝ affecti ſunt. z poti⁹
ſunt accuſandi q̄z ofendēdi vt penali acerbitate eoz malicia minuat etiā
ſi mali p̄pēderēt ſordes vitioꝝ z dignitates p̄tutū nō reputarēt cruciatus
ſed ſe accuſatorib⁹ z iudicib⁹ volūtariē offerrent puniēdos.

¶ Quo fit. Hic p̄bia ex dictis p̄cludit q̄ odiū nō h̄z locū apud ſapien-
tes. z dicit. Quo fit. i. ex dictis ſequitur vt apud ſapientes null⁹ loc⁹ relin-
q̄tur odio. nam quis oderit bonos niſi ſtuliſſim⁹. malos ſo odiſſe caret
rōne. i. ē irrationabile. nā ſicut lāguor ē morboꝝ corporoꝝ. ita vicioſitas ē mor-
bus a⁹oꝝ. ¶ Cū ſz egros corpe minime iudicem⁹ dignos odio ſed poti⁹ miſer-
ratione. multomagis non inſeq̄ndi ſunt odio ſz poti⁹ miſerādi. q̄z mētes
v̄get improbitas. i. mala exiſtens atrocior. i. crudelior oī lāguore corporali
¶ Nota q̄ ſapientes nō debent odire malos. q̄z dicit Sen. ad Lucilium
Hunc affectū ſapientes habcant aduerſus malos. quē h̄z medic⁹ aduer-
ſus egros ſuos q̄ eos nō odio ſed remedio ſtudet cōrectare. q̄ necreliq̄as
egroz neceſſaria dēdignatur intueri.

rent accuſatorib⁹z tu-
dicib⁹. ¶ Nota q̄ mi-
ſericordia z miſeratio
eſt p̄t⁹ fm̄ qm̄ aliq̄s
p̄patitur aliene miſe-
rie. Cui ſi eſt maior
miſeria ei debet ma-
ior miſericordia. ſed ocl⁹
ratiū ē maiore eſſe mi-
ſeriā inferēt⁹ iniurias
q̄z patiētis. q̄ad mi-
ſerādi eis maxie des-
bent iudices e⁹
p̄trariū faciūt orato-
res. q̄z inducunt iud-
ces ad miſerandū pa-
tientib⁹ iniuriam
¶ Notādū q̄ facien-
tes iſurias accuſandi
ſunt non ex ira ſed ex
cōpaſſiōe et miſericordia

Liber quartus

Quid tatos iuuat. Hic incipit quartū mecz hui⁹ quarti qd dicitur
tur valenticū ab inuētoze. scdm dicit pent: amez siue elegyaz
in q pbia exclamat q ho es q bellis moribz ex odio semetipfos ad
mortē dducit dices. Quid iuuat. i. q valitas ē excitare tatos mor⁹. i. edis
z qd iuuat sollicitare i. sollicitare exq̄ere fatū. i. mortē p̄pria manu. q. d. nul
la ē vtilitas. Est autē
rō hec. qz si mortem
petitis. i. desideratis
siue vřaz siue aliorū
p̄pinqt spōre sua. nec
remorat id ē retardat
volucres id ē veloces
equos. Mirandū ē
etiā q hoies q̄s leo
serpens. tigris. visus
aper. dentepetunt. i.
inuadūt q idē hoies
petunt idē inuadunt
se ense vt se mutuo in
terficiāt. z qrit pbia.
Nūqd homies mo
uent iniustas acies z
fera bella. z volūt pe
rire aīnis telis. i. mu
nus sagittis. iō quia
mozes eorū distāt et
dissidēt. i. discordant

Abetrū quartū quarti libri.

Quid tatos iuuat excitare mor⁹

Et p̄p̄a fatū sollicitare manu

Si moztē petitis propinquat ipsa
Sponte sua volucres nec remorat
equos Quos serpēz leo tigris
visus aper. Bete petūt. idē se tū
ense petunt An dūstant qz dūidēt
q̄s inozes Iniusas acies z fera bel
la mouent Alteriusqz volūt perire
telis Nō est iusta satis scūtie ratio
His aptam meritis vicem referre
Dilige iure bonos z miseresce māt
Prosa quita quarti libri

Ecce ista rō scūtie nō est satis infra. vřs q̄ referre. i. reportare aptā vřez
id ē vicissitudinē meritis iam boni q̄ mali. dilige bonos. z miseresce ma
lis. q̄ Notandū q dicit morte nō retardare suos eq̄s moztis intelligūt
ptiales dispositiones periodi per quas hō ad mortē redūt. Quilibet em̄
hō hz certā z determinatā p̄odū sue vře. co q̄ forme oīm rerū sunt in ter
minis. i. in corpibz celestibz vřualr. vt pars. ij. de generatōe. q̄ Notandū q
pbia h nō excludit licentiā gerēdi iustū bellū s̄ iniustū. quia dē iniustas
acies. bellū em̄ iustū p̄cedit. z iō geritur vt aliq̄s nūcs p̄ iusticiā ad iusti
ciam reducat.

Sequitur prosa quinta.

Incego vřdeo. Ista ē q̄nta p̄sa hui⁹ q̄rit. qz boe. pri⁹ q̄rebat bo
nis mala z malis bona p̄tingere. p̄pter qd etiā reputabat istarū
fortunaz vřces n̄ ex ordine dīne. p̄ut dēre. sed ex casu. p̄uenire. idē
pbia sup h p̄solatur boetrū assignando cās quare bonis mala et malis bona
p̄ongant. Eptio boe. exprimit suū dolorē in h q̄ vřtes fortunaz vident
p̄fise z inordinate disponi. sed assignat pbia cām hui⁹ apparentie. ratio

Prosa quinta

ipm pfolatur assignado cas pdictoz. scda ibi. Hec miru. tertia ibi. Ita est
inqt. ¶ Pro Boe. pmitit qda. scdo exprimit eam sui doloris. ibi. Cu p
scrtim. Pro d. Ego video hic i. ex dicitis q felicitas sit pstituta i meritis
pboz. s. de fieri. z q sit miseria pstituta i meritis iproboz. s. transformari i
beluas. sed ego ppendo. i iudico. non nihil. i aliqd boni vel mali esse in hac

Hec ego video inqz q sit v/ se/
licitas vel miseria in ipis pbo
ru atqz iproboz meritis constituta.
Sed in hac ipa fortuna populari no
nihil boni malive inesse ppendo.
Neqz em sapientu qsqz i exul iops
ignominiosusqz esse malit potiusqz
polles opibz honore reuerend' po/
tentia validus in sua pmanens qz/
be florere. Sic em clarius testatuz
qz sapie tractat officiu sapientis cu
incotingetes populos regentium
quodammodo btitudo transfundit. Cu
psertim carcer lex cetraqz legaliz
tormenta penaru pniciosus potius
ciuibz propter quos etiam consti/
tuta sunt debeatur. Cur hec igitur
versavice mutantur sceleruqz sup/
plicia bonos pmanant pnia virtu/
tu mali rapiat vehemeter admiroz

du oppsis z ad deprimedu malos. ad pcedu bonos. ad expndu inimi
cos. z ita sapienti q tractat negociu reipublice necessaria e potentia z diuiti/
aru abundantia. Sed sapienti qui vacat contemplationi diuitie sunt one
rose. quia nimiam inde gerit sollicitudinem.

¶ Cu pferit carcer lex. Hic Boe. exprimit eam sui doloris z admira
tionis dices. Cu lex z carcer z cetera tormenta legalu penaz poti' debe

forma pplari. i. i pro/
speritate fortuna qd
pbat. Neqz em qd
sapientu. malit. i. ma
gis vult esse exul. in
op. ignominiosus. i.
infamis poti' qz pol/
lens opibz qz reuer/
dus honore validus
potent'. z in sua vbe
pmanet florere. sicut
em p hmoi boa for/
tune officiu sapie. id
est sapientis tractatur
claria. z testat'. i. cu
maiori testimonio. qz
talibus pl' credit. cu
btrudo regentu tras/
funditur. i. dilatat i
pplis ptingentes. i.
vicinos. Horadu q
i bonis fortutis e ali/
qd boni. qz p ipa sa/
pies expedit' tractat
officiu gubernandi
subditos. Qui emz
diuitijs. potentia z fa/
ma pcellit alios ap/
tiores sunt ad regeda
republicam. qz aptio
res sunt ad subuente

Libri quartus

antur pñdolis. i. malis ciuibz ppter q̄s pñdola sunt. Ego vehementer
admiror cū hec tormēta vltuerſa. i. pñdola mō mutent. ita vt ſupplicia ſce
lerū. i. maloz pñdola bonoz. i. mali rapiāt pñdola pñtū. i. pñdola. i. pñdola. i. ego de
ſidero o pñdola ſcire ex te q̄ videat eē rō. i. cā tā iniuſte pñdola. mī? em mī
rarer ſi crederē oīa miſceri fortuitis caſibz. Nūc autē de? rector oīm exagge
rat. i. augmētat ſtupo

re meū. q̄ de? cū ſepe
bonis iocūda. malis
aſpa tribuat. i. pñdola
pñdola bonis dura tri
buar. mal? optata cō
cedat niſi dephēdat
id ē cognoscat cauſa
h? qd ē h? qd videat
diſſerre a fortuitis caſ
ſibz. q̄ d. niſi. ¶ No
tandū q̄ tormēta les
galia ſicut carcer mē
broz. mutilatio. fla
gellatio z hmoi ſunt
inuenta ppter malos
z iſta ſep? vident in
ſtigi bonis mal? eua
dentibz. ſup h? admī
rat boe. cū tñ de? de
beat punire malos z
remūerare bonos. et

niſi h? rō pñdola q̄re h? pñdola niſi ē qd talia videant pñdola a caſu et
a fortūa z nō ſubiſcere regimūt. pñdola diuie qd abſurdū ē.
¶ Hec mīx. Hic pñdola aſſige cāz apparēte tal? pñdola. qz ſic videat eē. pñ
pter iſtā cāe. i. de? Hec mīx. ſi qd credat pñdola z temerariū. i. caſuale
in iſt? inferioribz. ignorata rōne ordis. i. diuie. pñdola. ſed q̄nis tu igno
res cām tante diſpoſitōis diuie tanq̄ bon? rector. i. de? pñdola mūdū ſua bo
nitate. iō nō dubites cūcta recte fieri. ¶ Notādū q̄ mirū ē cui? cā neſcitur.
pñdola em mīlā mirant de eclpſi ſol. qz cāz iſtā. Et qz Boe. ignorabat
cām hui? pñdola q̄re bonis mala z malis bona pñdola. iō h? admī
rat z cā admīratōis eius fuit iſtā diſpoſitōis diuie. pñdola.

De rōne quatuor quarti libri.

Iſtis arcuſi ſydera neſcit. ¶ Iſtud eſt q̄ntū metru? hui? quartū
quod dicitur alemanicū ab iūctore. dactylicū a pede pñdola. i. re
trametru. i. q̄ntuor pedū. pñdola. i. ab iūctis i una ſyllaba. et
q̄ metrophia dēclarat quō ea q̄z cauſe nō apparēt vident mīra. Scōo oſtē

Metrum quintum

dit quod cognita cā cessat admiratio. ibi. Nemo mirat flāmā. Prio ostēdit q̄ ppter latentā cāz boēs mirant. z inducit de hoc duo exempla. Priū est de eo qd accidit i stellis iuxta poliū septentrionalē. qz ille stelle ceteris stellis remotioribz tardi⁹ mouent. z tñ veloci⁹ oriunt. q̄ autē ignorat cāz b⁹ illi videt h̄ mix vñ dī. Si q̄s nescit sydera arcturi. i. maioris. vñ la/

Metrum quintū quarti libri.

3 q̄s acturi sydera nescit

Propinquā sūmo cardie labi

Eur legat tardus plaustra boetes

Aergatqz seras equore flāmas

Cum nimis sceleres explicet ort⁹

Regem stupebit etheris alti

Palleant plene cornua lune

Insecta metis noctis opace

Queqz fulgenti texerat ore

Confusa phebe detegat astra

Cōmouet gentes publicus error

Lassantqz crebris pulsibus era

bi. i. volui. p̄pinq sūmo cardie. i. cardini. ponēdo abltm p daz tūo cā metri. i. polo septentrionali ille stupebit. i. admirabitur legē alti etheris. id ē firmamēti. Eur boetes. i. stella tarda. les gat. i. p̄trāscat plaustra. i. stellis plaustris. i. maioribz. z mergat seras flāmas eq̄ re loquēs more poet̄ co q̄ sequētes iudiciū vulgi dicūt stellas tngi in mari qñ occidūt. et dī boetes mergere seras flāmas. i. lumia sua tarda. qz nuncq̄ ea mer/

git z est modus loquendi id quod nuncq̄ fit tarde fit. cū tamen boetes explicet ortus n̄mus celeres eo q̄ in principio noctis nobis statim apparet. Secundum exemplum est de eclipsi lune quam nescientes causam adeo aliqui admirantur q̄ putant eius edypsim contingere per incantationes z volentes auxiliari lune z impedire ne audiat incantationem concutiant omnia vasa erea et sonora tempore edypsis. Unde dicit in littera. Cornua plene lune palleant. quia incipiente edypsi luna incipit apparere corniculata cornua insecta metis id est terminis opace noctis id est ymbre terre. Et phebe id est luna confusa priuatione luminis detegat id est appere faciat astra minora que texerat id est latere fecerat fulgenti ore id est abundantia sui fulgoris. Tunc publicus error quo putatur luna incantari. i. cōmouet gentes et lassant. i. fatigant era id est vasa erea vel cāpanas crebris pulsibus.

¶ Nota q̄ arctur⁹ dī ab arctos qd ē vñ q̄ ē qddā signū iuxta poliū septentrionalē qd nos vulgariter plaustrū noiam⁹. z sic accipit bñs Gregorius sup Job dicens. Arctur⁹ septē stellis marie lucet. semp mouetur et nuncq̄

Liber quartus

mergit. ¶ Notandū q̄ stelle circapoliū arcticū mote sicut arctur⁹ alie stel/
le mouent tard⁹ alijs stellis remotiorib⁹ a polo arctico. qz minorē circulū
suo motu describūt ⁊ stelle remotiores maiorē. Un̄ cū stelle remotiores ī
eq̄li pte ptranscant maiorē circulū in q̄ stelle ppinquiores miorē. qz am
bo circūuolunt semel in die naturali. patz p diffinitionē velocitat⁹ ⁊ tar

ditatis q̄ stelle ppin/
quiores polo rardi⁹
mouent et remotio/
res veloci⁹. Ills cū
mouet tarde qd̄ i eq̄
litpe ptransit minus
spaciū. ⁊ illud moue/
tur veloci⁹ qd̄ i eq̄
li tpe ptransit ma/
ius spaciū. ¶ No/
randū q̄ luna recipit
lumē suū a sole. si q̄
corpus opacū inter/
ponitur impediēs ne
lumen solis pueniat
ad lunā v̄l in toto v̄l
in pte necesse ē lumē
lune deficere vel ī to/
to vel in parte. ⁊ hoc est lunā eclipsari.

¶ Hic ostēdit p̄bia q̄ cognita cā cessat admiratio dicēs. Nemo mirat⁹ fla/
mina chori talis v̄tū tundere. i. pcutere lit⁹ fremēti fluctu. i. maris. ⁊ hoc
d̄ p t̄ito qz v̄tū flāte aq̄ mar⁹ cedit. ⁊ ad lit⁹ resistēs repcutit. nec etiaz
aliqs mirat⁹ molē. i. magnitudinē niuis frigore. durā. i. p̄gelatā soluier. i.
soluit. Et hīc ē pagoge. i. additio sillabe ad finē dictōis ppter necessitatem
metri. q̄ ponit soluier. p solui. feruēte estu p̄bebi. i. solis. hīc em̄. i. in istis
exēplis p̄mptū est cernere cās q̄re v̄tū ipellit mare q̄re sol liq̄facit niuem
sed illic i. priorib⁹ exēplis latētes cause turbāt pectora sup. p admiratōez
⁊ mobile vulg⁹ stupet. i. mirat⁹. subdit⁹. i. d̄ subitaneis cuētib⁹. ⁊ stupet cū
etia q̄ p̄bebi. i. pducit rara etas. i. q̄ raro eueniunt. sed si v̄s cassare admis/
rationē nubilus error inscrite id ē ignorantie causaz. cedat. i. recedat ⁊ acce/
dat noticia causarum. p̄fecto. id est pro certo tunc cessant videri mira que
prius stantes ignorantia videbantur mira. ¶ Notandū q̄ sacerdotes in q̄p̄
pto ppter admirari inceptunt philosophari. videntes cū eclips s solis ⁊
lune ⁊ ignorantēs eas mirabantur. causas eaz inq̄rētes. q̄b⁹ inuētis habu/
erūt scētā eaz eclipsiū. eo q̄ scire est cām rei cognoscere. cognita q̄ cā co/
gnoscat⁹ res ⁊ p cōsequens cessat admiratio

Nemo miratur flamina chori

Littus frementi tundere fluctu

Nec niuis duram frigore molem

Feruēti p̄bebi soluier estu

Hic em̄ causas cernere p̄mptū est

Illic latentes pectora turbant

Lunctaqz rara prouehit etas

Stupetqz subitis mobile vulg⁹

Cedat inscicie nubilus error

Lessent profecto mira videri.

Prosa sexta libri quarti.

Prosa sexta

Ita est inq̃. Hic incipit sexta p̃sa hui⁹ quart. in q̃ p̃sa p̃bia p̃solā do boetiū assignat cās p̃dicoz q̃ videntur mira in diuina gub̃natione p̃pter ignorātiā cause. 2 p̃rio boe petit sibi explicari istas cās. 2 p̃bia tāg̃t difficultatē explicatōis eaz. scđo. p̃mittit se velle assignare cās. 2 tertio eas assignat. scđa ibi. S; qm̃. tertia ibi. Qm̃ generatio

Ita est inq̃. S; cū tui memineris sit latentū rex cās euoluere velatas caligie explicare rōnes q̃b̃ vti hinc decernās. 2 qm̃ hoc miraculū maxie pturbat edisseras. **I**ta ista paulisp̃ aridēs ad rem me inq̃t oim̃ q̃litu maximā vocās tui vix exhausti q̃c̃q̃ satis sit Talis nāq̃ materia est vt vna dubitatiōe succisa innumerabiles aliē velut hydre capita succrescant. nec vll⁹ fuerit modus. nisi quis eas viuacissimō mētis igne coerceat. In hac eim̃ de prouidentia simplicitate de fati serie. de repentinis casibus. de cognitione ac predestinatione diuina. de arbitrij libertate q̃ri solet. Que quanti oneris sit ipse perpendis.

tas me. cui vix q̃c̃q̃ exhausti satis sit et ad quā exhauriendā 2 soluendā vix aliqd̃ sufficit. talis nāq̃ est materia quā petis declarari vt vna dubitatione succisa. i. soluta innumerabiles aliē succrescant. velut capita hydre q̃rum vno ablato tria succrescebant. nec fuerit modus. i. termin⁹ dubitationum. nisi q̃s eas coerceat viuacissimo igne. i. ardente inuestigatiōe mentis. In hoc eim̃ materia q̃ri solet de p̃uidētie simplicitate. de serie fati. de repentinis casibz. de p̃destinatione diuina. de libertate arbitrij. que oia quāti oneris. i. difficultatis sint ad determinandū cui se p̃pendis.

Notandū q̃ sapiētis ē scire oia. vt p̃tingit ex p̃hemio metaphisice. 2 cū

p̃rio boe. cōcedit q̃b̃ dictū est de admiratione hoim̃ p̃pt̃ ignorātiā eaz dicens. Ita est inq̃. tūc petit explicari causas admiratōis eoz q̃ p̃tingūt in diuina p̃uidētia 2 dispositione. dicens. P̃bia cū euoluere id ē elucidare cās latētia rerū sit tui muneris. i. tue gr̃e 2 explicare rōnes velatas caligine. i. rōnes obscuras et difficiles q̃so vt h. i. d̃ ista difficultate discernas. i. iudices 2 edisseras. i. disputes. qm̃ hoc miraculū maxie me pturbat. i. quare malis bona 2 bonis mala eueniāt. et p̃bia paulisp̃ aridēs boetio inq̃t Ad rem maximā oim̃ q̃litu. i. ad maximā q̃stionē vocas. i. incl

Liber quartus

scire sit p. cōm pmo posterior. Sapiens ē euoluere cās rez latētū. iō dicit
hoc ad phā. Tūc m. uerts ē euoluere cās. ¶ Horādū q. d. p. hām pau
lisp sibi arrisist. p. hoc phā innuit morē z bitū sapiētū. q. audita simpli
citate impitoy arridēt eis pgratulādo q. ipsi cū auiditate sapias q. rūt
¶ Horādū fin fabulas hydra fuit serpis i lerna palude hūs plura capi/
ta q. p. yno succiso tria

exeresebant quē cū
hercules cū sagittis
interficere nō posset.
greco igne ipm con
sumpsit.

¶ S. qm̄ hec. Hic
phā p. mittit velle af
signare cās dī. Qm̄
hec nosse te ē q. dam
portio i. p. s. me medi
cie. ¶ S. qm̄ septi i.
cōclutū āgusto. i. bre
ui limite tps. tamē
aliqd d. liberare cona
bitur. sed si te dele
ctat oblectamenta. i.
suauitates musici car
minis. i. metri oportz
q. differat paulisp. i.

modicū hāc voluntatē. donec cōtēto. i. formabo rōnes sibi nexas. i. iū
cras ord. dicit Boet. ut liber in. p. i. vti tibi placet. tū cipla phā orla. i.
incipiens loqui velut ab aliquo principio. ita differunt. i. dī putant.

¶ Notandū q. hoc q. dicit. Nos septi angusto limite tps innuit phā p. nre
materiā adeo ēē difficile q. totū tps p. nre vire q. d. breue ē vix sufficit ad p.
dicta plenarie declarāda. ¶ Horādū q. dicit phā orlam fuisse ab alio p. n
cipio. nā illa q. phā p. n. pbauit deducunt ex h. principio q. de. ē p. fectum
bonū z vltim. finis oim. q. aut nūc vult de mōstrare deducunt ex h. prin
cipio q. de. ē principii effectū oim v. p. tēbit. ¶ Oim generatio. Hic
phā p. sequit. int. t. volēs assig. re cās q. rebōtis mala z malis bona p. n
gant. z p. n. declarat q. d. ad suā determinatōez necessaria. scdo ponit suā
determinatōez. scda ibi. Que p. n. inq. s. P. n. phā determinat de p. uidētia
diuina z de fato. scdo oñd. t. q. sint ea q. fato disponunt scda ibi. Ea series.
P. n. oñd. t. q. d. noiet diuina p. uidētia z q. d. fatū. scdo rāgīt differētā in
ea assignādo diffinitōes v. n. usq. Tercio ponit diuersas op. n. iōes circa
fatū. Quarto infert q. d. nā pelusōne circa fatū z p. uidētiā. scda ibi. Que li
cet diuersa. tertia ibi. Siue igit. q. rea ibi. Quo fit P. n. de Generatō oim

Proposita sexta

re. cūctosq; pgressus naturarū mutabiliū. 7 qd d alio mō mouet illū for
 tit cās generatōis 7 mutacōis 7 ordinē generatōis 7 mutacōis. 7 formas
 qbz generat. 7 mouet substantiales vel accitales. oīa ista sortit. ex diuine
 mēt. stabilitate. Nec em mēs diuina pposita. i. stabilita. i. arce. i. i. altitudi/
 ne sue simplicitat. statuit rebz gerēdis. i. fiedis multiplicē modū q mod?

tus stabilitate sortit. **Hoc** in sue sim
 plicitatis arce pposita. multiplicem
 rebz gerendis modū statuit. q mod?
 cū in ipā diuine intelligētie puritate
 pspicit. puidētia noiat. **Cū** No ad
 q mouet atq; disponit referē fatum
 a veteribz appellatum est. **Que** di/
 uersa eē facile liquebit siq; vtriusq;
 vim mēte ppererit. **Mā** puidētia est
 ipā illa diuina rō in sūmo oīm prin/
 cipe pstituta q cūcta disponit. **Fatū**

7 nō fm subaz. vt corpa celestia. qm ad illa dī. **Cūctosq;** mutabiliū na/
 turarū pgressus. Alia sūt mutabilia solū fm opatōez. i. fm intelligere nō fm
 subaz; nec fm vbi pue hē intelligētie. qm ad illas dī. **Et** qd aliq; moue/
 tur mō. **Alit** exponit q i rebz mutabilibz triplex ē dispositio. vna ē q trāp/
 seūt de nō esse ad eē p generatōez. qm ad hoc dīcīt. **Oīm** generatio rez
 Aut res pmanēt in existētia p aliqd tps postq; generare sunt qm ad il/
 las dīcīt. **Cūctosq;** mutabiliū naturarū pgressus. **Aut** res pcedūt de cē
 ad nō esse p corruptionē qm ad illas dīcīt. **Et** qd aliq; mouetur mō.
¶ Notandū q qdā dīcūt fatū est: qndā dispōez derelictā in rebz inferioribz
 ex actōe corpoz celestīū fm qm inferiora necessitantur 7 cōstringuntur ad
 immobiles effect. 7 sic brūs Grego. in omel. epiphānie iprobat fatū dīcēs
Absita fidelīū cordibz vt fatū esse aliqd dīcam. i. necessitans inferiora
 q sic oīa veniūt ex necessitate. **Alio** mō accipitur fatū p dispositione rez
 fm qm res depēdēt ex diuina volūtare 7 prāte. 7 sic fatuz cōceditur aliqd
 eē. **Est** q puidētia diuina ordiatio siue dispō exns in mēte diuina q cūcta i/
 feriora sūt. puia fm statū sue nature. **Fatū** aut est dispō diuina exns i rebz
 mobilibus q singula suis annectūtur ordibz vt magz ptebit. **¶** **Que** di/
 uersa eē. **Hic** pōit dīaz iter puidētiā 7 fatū assigndo diffinitōez vtriusq;
Sed oīdīt q vnū eoz depēdet ex altero. ibi. **Que**lz diuersa. **Prīo** dīc

Liber quartus

Que duo. scilicet fatū et prouidentia diuina liquet. et patet esse diuersa. si quis me-
 te perspexerit. et considerauerit. utriusque vim. scilicet naturā et essentia et diffinitio-
 nem prouidentia dicitur. Prouidentia est ipsa diuina ratio quae est in summo principe omnium rerum co-
 stituta. quae scilicet ratio cuncta disponit. Tunc diffinitio fatū dicitur. Fatū est dispositio in-
 herens rebus mobilibus. scilicet equalibus per quam dispositione prudentia necesse quod su-
 is ordinibus. et declarat
 istas diffinitiones et
 proprietates utriusque
 intendens quod prouiden-
 tia complectitur omnia similiter.
 sed manifestū est quod omnia
 nunc sunt similiter in
 mente diuina. quod oportet
 ut quod prouidentia sit ratio
 et in mente diuina.
 Ad fatū hoc spectat
 utraque quod fato subduntur
 distribuuntur per loca et
 tempora. ita quod ordo fatalis
 quando successione re-
 porale imponatur. talis
 aut successio non est nisi
 si in ipsis rebus mobilibus.
 quare oportet quod fa-
 tum sit in rebus mobili-
 bus. unde dicitur illa. Pro-
 uidentia namque cun-
 cta complectitur pariter.
 Quis diuersa et in-
 finita. Fatū hoc digerit. scilicet diuidit singula distributa in motu locis formis
 temporibus. ita. scilicet ut hec temporalis explicatio quod ad fatum pertinet adunata in prospectu
 diuine mentis sit prouidentia. Eadem hoc adunato digesta id est diuisa et explica-
 ta temporibus quod successione importantur vocatur fatū. ¶ Notandum quod quod primum dixit quod
 diffinitio rerum faciendarum ut est in intellectu diuino dicitur prouidentia. ut autem re-
 fertur ad res mobiles dicitur fatum. Posset aliter videri quod fatum et prouidentia si-
 gnificarent eandem rem sub diuersis rationibus. id est per hoc excludens ostendit ea rea-
 liter distingui ponens utriusque diffinitionem. ¶ Notandum quod cogni-
 tio dei habet ad res sicut cognitio artificis ad artificata. Sicut ergo omnia
 artificata subduntur ordini et rationi artis. sic necesse est omnes res subdi-
 rationi et ordini diuine prouidentie propter quod ostenditur quod prouidentia est diuina
 ratio quae cuncta disponit. ¶ Notandum quod dispositio quod ponitur in diffinitione fati
 accipitur per ordinem. et dicitur ille ordo inherens rebus mobilibus ad differentiationem ordi-
 vero inherens rebus mobilibus dis-
 positio per quam prouidentia suis
 quibus necesse ordinibus. Prouiden-
 tia namque cuncta pariter quibus diuersa
 quibus infinita complectitur. Fatum vero
 singula digerit in motu. locis for-
 mis ac temporibus distributa. ut hoc
 temporalis ordinis explicatio. in di-
 uine mentis adunata prospectu pro-
 uidentia sit. Eadem vero adunatio di-
 gesta atque explicata temporibus fatū vo-
 cetur. Que licet diuersa sint. alterū
 tamen pendet ex altero. Ordo nam-
 que fatalis. ex prouidentie simplicitate
 procedit. Sicut enim artifex faciente

Prosa sexta

nis q̄ est in ipsa rōne diuina. quē iā vocam⁹ puidētīā. s̄m quē ordinē ut
dētīa diuina annectit queq; suis ordinib⁹. s̄. ut illa eueniāt illo tpe. alia
alio tpe. hec prius. illa posterius. ¶ Que licet diuersa sint. Dicēdū q̄
licet fatū ⁊ puidētīa differāt tñ vnū depēdet ex altero dicēns. Que licet
sint diuersa. tñ alterū depēdet ex altero. s̄. fatū depēdet ex puidētīa. nā or

rei formā mēte p̄cipiēs. mouet ope/
ris effectū. ⁊ qd simpliciter p̄senta/
rieq; p̄spererat p̄tpales ordies du/
cit. ita deus puidētīa qdē singula/
riter stabiliterq; facienda disponit.
Fato hō hec ipa q̄ disponit multipli/
citer actpaliter admiſtrat. Siue
igī famulātib⁹ q̄būda puidētīe di/
uinae sp̄ritib⁹ fatū exerceat seu aīa
seu tota inferuiente nātura seu celesti/
bul s̄idex motib⁹. seu āgelica v̄tute
seu demonū varia solertia. seu aliq/
bus horū. seu omib⁹ fatalis series
textur. Illud certe manifestum est.
immobilem simplicemq; gerenda/
rum formā rerum esse p̄uidētīā.

Fatū vero eorū q̄ diuina simplicitas

rebus causatis. Item puidētīa diuina habet motū vnū. quia ē i vno
simplici. s̄m mente diuina. fatū autē h̄z motū pluralitatis. q̄ in plib⁹ cau/
satis habet esse. Item fatum dependet a puidētīa diuina sicut effect⁹
a sua causa. sed nō ecōuerso. sicut cū forma rei artificialis depēdet a forma
p̄existente in mēte artificis ⁊ nō ecōuerso. sic fatū dependet a puidētīa di/
uina. non autē ecōuerso. ¶ Siue igitur famulātib⁹. Hic ponit diuersas
opiniones circa fatum. ⁊ dicit. Siue fatum exerceatur q̄būdaq; diuinis
sp̄ritib⁹ famulātib⁹ diuine puidētīe. siue exerceatur anima siue tota na/
tura inferuiente. siue exerceat motib⁹ corporū s̄idex. i. celestīū. siue āgelica
p̄tute siue demonū solertia. siue aliq̄b⁹ horū. v̄t oib⁹ h̄ ē incertū. tñ i s̄ d̄ est

do fatalis p̄cedit ex
simplicitate. puiden/
tie. sicut declarat in
simili dicēs. Sicut
em̄ artifex puto edifi/
cator formā faciente
rei sicut dom⁹ mēte
p̄cipiēs. i. p̄spiciens
mouet i. p̄ducit effe/
ctū op̄is. ⁊ qd simpli/
citer ⁊ p̄sentarie p̄o/
spererat mentes. s̄. ser/
ma dom⁹ cū suis p̄/
tib⁹ simul ducit p̄ tē/
porales ordines sup̄/
ple ad effectū primo
fundamentū. postea
parietes. vltio tectū.
¶ Ita de puidētīa sua
singl̄anter. i. simplr
⁊ stabiliter disponit
oīa facienda. sed fato
id ē p̄ fatū ea dispo/
nit sp̄at̄r admiſtrat.
¶ Notandū q̄ puidē/
tia diuina h̄z esse in
prima cā. fatū v̄o in

Liber quartus

certū puidentiā diuinā esse immobilem et simplicem formā rerū gerēdaz i. fieri
 daz sed fatū esse mobile negū i. dispositū. et ordinē ipalē eoz q. diuina i. simpli
 citas dispositū gerēda i. pducēda. ¶ Notandū q. fatū est ipalē s. d. p. o. re
 rū in q. n. c. q. p. u. l. a. s. i. t. a. d. e. o. p. d. u. c. u. n. t. q. d. e. s. t. a. t. u. m. m. e. d. i. a. t. i. b. c. a. u. s. s. e. c. u. d. i. s.
 a. d. i. n. s. t. r. a. t. i. b. d. e. q. b. c. a. u. s. i. s. d. i. u. e. r. s. e. s. u. e. r. u. n. t. o. p. i. n. i. o. e. s. q. s. b. o. e. t. a. g. i. t. i. n. f. r. a.
 sed nullam eaz affir
 mat. Na q. d. a. m. a. n. t. i.
 quoz dicebāt fatū
 exerceri mediantib.
 diuinis spiritib. deo
 famulātib. Alij dis
 cebant ipsū exerceri
 ab aia mū. l. a. n. a. s. i. c. u. t.
 platonici. q. d. a. l. i. j. e. x.
 ponit de aia h. u. a. n. a.
 q. z. p. i. p. s. a. m. t. a. q. s. p. e. a. z.
 secūda exerceat acc.
 liberi arbitrij q. sub p.
 uidēta cadunt. Alij
 dixerūt fatū exerceri
 totā natura i. s. e. r. u. i. t. e.
 intelligētes p. totam
 naturā p. p. l. e. x. t. i. o. n. e. o. i.
 um elementoz. Alij
 dicūt fatū exerceri
 morib. corp. celestū sicut astrologi. Alij q. p. variā solertiā demonū. et
 dicunt demones in p. p. o. s. i. t. o. p. i. s. h. a. b. i. t. a. t. e. s. c. i. r. c. a. h. u. m. e. n. t. ā. p. r. e. a. c. r. i. s. s. u. t.
 doctrinā q. n. d. a. p. l. a. t. o. n. i. c. o. z. q. d. i. c. u. n. t. c. a. c. o. d. e. m. o. e. s. i. m. a. l. ū. s. c. i. e. n. t. e. s. A. l. i. j.
 dicūt fatū exerceri angelica p. t. u. r. e. ¶ Ubi notandū q. i. p. r. i. m. a. o. p. i. n. i. o. e. f. a.
 tū d. r. exerceri mediātib. spiritib. deo famulātib. q. d. e. i. n. t. e. l. l. i. g. e. d. ū. d. e. s. p. i.
 r. i. t. u. b. o. i. a. d. i. s. p. o. n. e. t. i. b. sed immobiliter p. m. a. n. e. t. i. b. ¶ Q. d. a. ū. t. d. r. i. n. q. u. i. n. t. a.
 op. i. n. i. o. e. f. a. t. ū. e. x. e. r. c. e. r. i. p. t. u. r. e. a. g. e. l. i. c. a. i. n. t. e. l. l. i. g. e. d. ū. e. s. t. d. e. a. n. g. e. l. i. s. s. i. u. e. s. p. i. r. i. t. u. b.
 applicanti b. se diuersis locis missis i. m. i. s. t. e. r. i. ū. A. n. g. e. l. ū. e. s. t. n. ū. c. i. ū. i. n. t. e. r. p.
 tatur. et est nomē officij nō nature p. m. b. G. r. e. g. o. ¶ Q. u. o. s. i. t. v. t. o. i. a. D. i. c.
 i. n. f. e. r. i. q. n. d. a. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. c. i. r. c. a. f. a. t. ū. z. p. u. i. d. e. n. t. i. ā. s. e. c. d. o. d. e. c. l. a. r. a. t. e. a. z. i. n. e. x. e. m. p. l. o.
 t. b. i. ¶ A. i. v. t. o. r. b. i. ū. P. r. i. m. o. d. r. E. x. q. d. i. c. t. ū. e. f. a. t. ū. d. e. p. e. d. e. r. e. a. p. u. i. d. e. n. t. i. ā. d. i. u. i. n. a.
 Q. u. o. s. i. t. i. e. x. q. s. e. q. u. i. t. v. t. o. i. a. q. s. u. b. s. u. n. t. f. a. t. o. e. t. i. a. m. p. u. i. d. e. n. t. i. ā. s. i. n. t. s. u. b. i. e. c. t. a.
 Cui etiā puidētia ip. s. u. f. a. t. ū. s. u. b. i. a. c. e. t. s. e. d. nō c. o. n. u. e. r. s. o. q. z. q. d. a. m. q. l. o. c. a. t. a.
 s. u. n. t. s. u. b. p. u. i. d. e. n. t. i. ā. s. u. p. e. n. t. s. e. r. i. e. f. a. t. i. s. e. a. q. m. e. d. i. a. t. e. p. d. e. ū. a. d. m. i. s. t. r. a. n. t. s. i. c. e. r. e.
 a. t. i. o. r. e. z. z. g. l. o. r. i. f. i. c. a. t. i. o. c. r. e. a. t. u. r. a. z. r. o. n. a. l. i. ū. ¶ E. a. v. o. q. s. i. ū. r. p. p. i. n. q. p. m. e. d. i. u. i. t. a. t. i.
 s. u. b. i. a. c. i. t. f. i. x. a. i. i. m. o. b. i. l. i. a. D. r. e. e. x. c. e. d. ū. t. o. r. d. i. nē f. a. t. a. l. i. m. o. b. i. l. i. t. a. t. i. s. i. m. u. t. a. b. i. l. i. t. a.
 t. i. s. ¶ N. o. t. a. d. ū. q. f. a. t. ū. d. e. p. e. d. e. t. a. p. u. i. d. e. n. t. i. ā. s. i. c. e. f. f. e. c. t. a. s. u. a. c. ā. n. e. c. e. s. s. e. e. i. l. l. a.

Proposita sexta

q̄ dependēt a fato etiā a, puidētia dependere. nō autē ecōuerso: qz effect⁹ nō
 a deq̄tur sue cāe, puidētia autē ad diuinū intellectū spectat. fatū hō ad ea q̄
 in creatur⁹ gerunt. ¶ Nā vt orbiū. Hic declarat illā p̄lusionē p̄ exēplū
 ostēdens quō q̄dā subiacēt fato mag⁹. q̄dā min⁹. et q̄dā totalit̄ excedunt fa-
 tū scđo ex dict⁹. p̄cludit h̄itudinē fati ad puidētia p̄ q̄dā filia ibi. Vḡit vti
 do q̄dā circa quē v̄sent existit. Exi-
 mus hō maiore ābita rotat⁹ quāto
 a pūcti media i diuinitate discedit
 tanto āpliorib⁹ spacijs explicat. Si
 q̄d hō illi se medio p̄nectat et societ
 i simplicitatē cogit. diffūdiqz ac dif-
 fluere cessat. Sili rōne q̄d lōgius a
 prima mente discedit. maiorib⁹ fati
 nexib⁹ implicat. Ac tāto aliqd fato
 libez est quāto illū rex cardinē vici-
 nius petit q̄d si supne mētis h̄eserit
 firmitati. motu carēs fato quoqz su-
 pergredit necessitatē. Vḡit vti est ad
 intellectū rōcinatio. ad id q̄d est. id
 q̄d gignit. Ad eternitatem tempus
 dā circa quē voluunt cantū et radij. Etim⁹ hō. i. vltim⁹ orbis extior. rota-
 tis. i. mot⁹ maiore ābitu tāto explicat āpliorib⁹ spacijs q̄nto discedit ita
 media indentitate: pūcti. i. cētri. si q̄d hō illi medio se p̄nectat illū cogit
 idē p̄pellit i simplicitatē i mobilitatē ap̄is et cessat diffundi et diffuere per
 magnū spaciū. ¶ Sili illū q̄d lōgi⁹ a prima mēte discedit. sicut creatur⁹
 re corruptibiles maiorib⁹ nexib⁹ fati implicat. et tāto mag⁹ aliqd libez a fa-
 to. ¶ Pro vici⁹ p̄ntē i accedit illū cardinē rex. s. deum. qz si firmitate supne
 mētis h̄eserit supergredit necessitatē fati. Hora q̄ro mag⁹ entra sūt p̄vinq̄ p̄rio
 causāro mī. s. mirabilia. et q̄ro t̄mōtiora tāto mag⁹ mutabilia. q̄d dēclay-
 rat p̄hā rēpō diuersorū circloz ab eodē cētro dueray. i. d̄b circuli i motior
 a cētro mior ē et veloci⁹ mouet. qz mai⁹ spaciū p̄rāseit cētri rpe. q̄ āt ē vici-
 ni⁹ cētro tard⁹ mouet mī spaciū p̄rāseido. circuli hō medi⁹ medio mō
 se h̄nt et cōtra p̄natio cētri circuli ad creatorē. Si cōtra cētrū ē diuisibile
 et ab ip̄o possit p̄les circuli p̄cedere ita creator vñ et id iuisibilē ex n̄s i finē
 ta creat et gubernat. Vḡit. h̄ p̄cludit h̄itudinē fati ad puidētia d̄ inā p̄ q̄dā

Libri quartus

similia. et dicit. Series facti ita est. ita se habet ad stabilitatem simplicitatis. dicitur
pudicitie sicut rationatio se habet ad intellectum. ¶ Ubi sciendum quod illud quod intel
lectus simplici dicitur intelligit rationatio per modum discursus et successive ap
prehendit. Etiam factum se habet ad prudentiam sicut illud quod gignit habet ad illud quod
est. ¶ Ubi sciendum quod illud quod gignit est in quodam fluxibilitate et motu. quod vo
catur actus est genitum est in quo

diu permanet. etiam ha
bet se factum ad. putat
tiam sicut tempus ad
eternitatem. Ubi sci
endum quod in tempore est suc
cessio presentis praeteriti
praeteriti futuri eter
nitatis autem est sine suc
cessionem. tota similis ex
istens. Item factum habet
se ad prudentiam sicut
circulus ad medium
punctum. Ubi sciendum
quod circulus distendit
et per pres diuidit mo
biles ex his punctum ac
est immobilis et induisti
bile. quod ex primo eu
cludis punctum est cu
ius pars non est

¶ Ea series celorum etc.
Dicit philosophia ostendit que
sunt illa quod factum dispos
nunt. secundo concludit
quod illa quod intellectui con
fusa videntur in diuina gubernatione sunt rationabiliter ordinata. ibi. Quo fit.
Primo dicitur. ea series facti de qua dictum est. mouet celum et sidera. et per elementa in
se mutic ne totaliter se corrumpant. et transformant ipsa alterna permutatione ita quod
ex aqua fiat aer. et e converso. et eadem series facti renouat omnia nascenda et occidenda
id est mouetia per siles progressus fetuum quod ad aialia. et seminum quod ad vegetabi
lia. et factum etiam perstringit in dissolubili permutatione caput actus. id est operatores et fortu
na hominum. quod omnes res cum perficiantur. et procedant ab exordiis diuine prudentie ne
cessitate eas esse immutabiles. ita enim res optime reguntur si simplicitas manens in
diuina mente. permat. id est explicet. in declinabile. id est immutabile ordinem caput. Dicit
autem ordo diuine prudentie coerceat propria incommutabilitate res mutabiles et
alioquin temere. id est casualiter flucturas. ¶ Notandum quod factum sidera sunt dupliciter.

ad punctum medium circuli: ita est facti
series mobilis. ad prouidentie stabi
le simplicitatem. Ea series celum ac sy
dera mouet elementa in se inuicem
tempore et alterna commutatione transfor
mat. Eadem nascentia occidentiaque
omnia per siles fetuum seminumque renouat
progressus. Hec actus etiam fortunaque
hominum indissolubili causarum permutatione
perstringit. quod cum ab immobili prudentie
proficiant exordiis: ipsas quoque im
mutabiles necesse est esse. Ita enim res
optime reguntur si manens in diuina mente
simplicitas indeclinabile causarum
ordinem permat. Hic vero ordo res mu
tabiles: et alioquin temere flucturas
propria incommutabilitate coerceat

Prosa sexta

vno mō vt est in caus' sedis q̄p ordo z dispō dī fatū. z sic fatū est mobila
z res fato subiacētes sunt mobiles. Alio mō p̄siderat fatū fm q̄ depēdēz
a puidētia diuina q̄ oīno imobilē. z sic fatū sortit' imutabilitatē. z sic etiaz
res fatales vt sic fm subaz sūt immobiles. ¶ Notādū q̄ si aliqd possit delis
nare ab ordine puidētie. tūc puidētia diuina deficeret a suo effectu. z h̄ redit

*Quo fit vt tāetsi vobis hūc ordinē
mīne p̄siderare valētib'?* P̄sula oīa
p̄turbataq̄ videat. nihilominus tñ
suus mod' ad bonū dirigēd' cūcta
disponit. Nihil est em̄ qd mālī cau/
sa neq̄ ab ip̄is q̄dem improbis fiat.
quos vt yherrime demonstratū est.
bonū q̄rentes prauus error auertit
nedū ordo de summi boni cardine
p̄fiscēns a suo quēquem deflectat
exordio. Que vero inquires pōt vl/
la iniquior esse cōfusio q̄ vt bonis
tum aduersa : tum prospera, malis
etiā tum optata tum odiosa contin/
gant. Num igitur ea mentis integri/
tate hoīes degūt, vt quos probos

daret i ipotētiā regē/
tis. Et si dicis. si oīa
subiacēt puidētie di/
uine. q̄ oīa eueniunt
ex necessitate. Dicen/
dū q̄ n̄. q̄ de' puidet
res sicut sunt future.
qdā p̄uidet necessa/
rio euenire. z qdā cō/
tingenter. z d̄ h̄ ma/
gis in q̄nto hui'.

*¶ Quo fit. hic phia
onit q̄ ea que appa/
rent i rebz p̄fusa i di/
uina gubernatōe sūt
ordinata dīcel.* Quo
fit. i. ex h̄ q̄ diuina pul/
dētia inuitabilē or/
dinē rebz p̄stituit seq̄/
tur vt z si vobis mī/
nime valētib' p̄sider/
rare hūc ordinēz rerū
videant vobis oīa cō/
fusa z p̄turbata n̄bi/
lomin' tñ mod' su'.

Idē ordo p̄p̄t' dīuine puidētie. disponit cūcta dirigēs ea ad bonū. n̄bi l' em̄
est qd cā mali fiat. nec etiā ab ip̄is improbis q̄s bonū quētes prau' error
auertit. vt p̄t' demonstratū ē. nedū. i. multo min'. ordo fatalis p̄fiscēns de
cardie summi boni. i. ab ip̄o deo. deflectat a suo exordio. i. a deo q̄ est finis z
p̄ncipiū oīm. ¶ Notādū q̄ de malos n̄bi l' facere cā mali. cui' oppositū p̄t'
multi em̄ mali seip̄os intermūt. Dicēdū q̄ null' opat' respiciēs ad malū
q̄ oīa bonū appetūt. Si aut' q̄s malū opat'. h̄ p̄tingit sub fantasia mali.
Nā aliqd in mag' anxietate existēs estimat esse bonū fugere anxietatez. z
n̄bi l' aliud ip̄s p̄siderans sequit' hāc estimatōez seip̄m interficēs. z talis
p̄uans se bono ducitur fantasia boni. q̄ tunc putat bonum esse. effugere
anxietatez priuatione vite. ¶ Que p̄o inquires. Dic phia soluit q̄stīōez q̄re
bona malis z mala bonis contingāt. z primo ostendit hoc in generali. scē

Liber quartus

cundo magis in speciali ibi. Sed si alijs. Primo ass. qd cōm pōicti acci-
dentis ex defectuoso iudicio hoim scdo ex priano iudicio dei et hoim. ibi
Hi vt pauca. Primo facit qd dicitū est. scdo declarat p se sile. ibi. Nō em
difficile. Priore. O boeti tu inqes q pōt esse vlla inqor p fuso q vt bōis
aliqn ppa. aliqn aduersa ptingat. i. eueniat. cū sp bonis deberet ppa eue-

nire. et malis p pūū
aliqn ptingant opo-
ra aliqn odiosa. cum
sp malis deberet o-
sa euenire dīc p hīa.
Nūqd homīs de-
gunt. i. viuūt ca inte-
gritate. i. integro iud-
icio mentis. vt neces-
se sit eos cōphos qd
ipsi censuerint. i. iudi-
cant esse tales. Atq
p certe in hoc depu-
gnat. i. pparant iud-
icio hoim. vt quos
aliq premio. aliq arbi-
trant dīgnos suppli-
cio. sed cōcedam? vt
aliqs possit discerne-
re bonos et malos.
Nūqd ipse poterit i-
tueri illam intimam
tēperie. i. interiorē
cōditionē et qūitatem
anior velut solet dici
in corpib. q. d. Ego

loquor de animis fin q hoies cōsueuerunt loq de corpib. ¶ Notandū q
ppter defectuosum iudiciū hoim ptingit q iudicāt eos esse bonos q mal-
line et ecōuerso. Si q iudicant malos esse bonos. et si illis eueniant mala.
putant bonis euenire mala. et si bonis quos iudicant malos eueniant bōa
putant malis euenire bona. Et ideo sepe putant bonos depūm cum ma-
li depūmuntur iudicātes malos cō bonos. et putant malos extollī cū boni
extolluntur. qz iudicant bonos esse malos. ¶ Nō em difficile est miraculū
Nīc p hīa declarat hoc p sile dī. Nō em miraculū nō ē difficile. imo valde si-
mile ad ppositum nesciēti alicui cur sanis corpib. his conueniant. et alicui
his amara. etiam nesciēti alicui cur quidā egri adiuuant leuib. qdā acer-
bis. i. hoc videt nīp nesciēti. tamen medic? de hoc non mirat q cognō-

improbos ve cōsuerit. eos quoqz vti
existimāt eē necesse sit. Atq i hoc ho-
minum iudicia depugnāt vt quos
aliq pmo: aliq supplicio dignos ar-
bitrant. ¶ Sed pcedam? vt aliqs possit
bonos malosqz discernere. Nū igit
poterit itueri illā intimā tēperie (ve-
lut i corpib? dici solet) aior. Nō em
difficile ē miraculū nesciēti cur sanis
corpib? his qdē dulcia. ill? xō ama-
ra pueniāt. Cur egri etiā leuib?. qdā
xō acrib? adiuuant. At hoc medic?
q sanitatis ipi? atqz egritudinis mo-
dū tēpamentūqz dīnscit mīme mirat
Quid xō aliud aior sal? videt esse
q probitas. Quid egritudo q vi-
cia. qd qūt ali? vel seruatoz bonorū

Prosa sexta

scit modū et tēpam: tū sanitatis et egritudinis. sicut sibi hō ignorat qd dñe
niat malis et bonis. tñ de' qd ē scrutator cordiū ista pgnoscit videns qd bo
nis aliqñ pueniūt aduersa. malis qñ qsp. pspa. ideo sic eis distubuit et hoc
est quod subdit applicādo silitudinē ad animū dicēs Quid em aliū vide
tur. i. apparet esse sal' aīoꝝ qsp. pbitas. qd aliud est egritudo aīoꝝ qsp. vitia.

vel malorum depulsor qsp. rector ac
uiedicator mentiū de' qd cū ex alta p
uidētie specula īspicit. qd vnicuiq
pueniat agnoscit. et qd puenire no
uit accōmodat. Hinc iā fit illud fa
talis ordīs insigne miraculū cui a
sciēte gerit qd stupeāt. ignorantes.
Nam vt pauca qd rō valet humana
de diuina pfunditate pstringat. Be
hoc quē tu iustissimū et eq̄ fuantissi
mū putas omnia sciēti p̄iudicētie di
uersū videt. Et victrice qdē causam
dijs. viciatq; vero carboni placuisse.

et qd ali' pseruator ē
bonorū et depulsor
malorū qsp. de' rector
et medicator mentiū.
Qui cum respicit ex
alta specula. puidē
tie ipse agnoscit quid
unicuiq; cōueniat et
qd nouit conuenire.
hoc accōmodat. hic
id ē ex hoc qd dicitur
ē. Fit insigne mira
culū ordīs fatalis. i. fit
illud qd admiratur
homines in ordie fa
tali cū sciēte. i. a dō
illud geritur. i. fit qd
ignorantes stupeant
id ē admirantur.

¶ Notandū qd est bo
na cōparatio sanita

tis et egritudinis corporalis ad medicū et pbitatis et vicij alioꝝ ad deū. Si
cutem medic' cognoscēs cās sanitatis et egritudinis. scit qd cōueniat sa
no et egro alijs ignorātib; et mirātib; sic de' cognoscēs q̄litate anioꝝ scit
qd bonis cōueniat et qd malis et vnicuiq; sibi pueniēs tribuit qñq; ma
lis pspa. bonis aduersa de qd stupēt ignorātes. ¶ Notandū qd specula dñi
locus altus aptus ad circūspiciendum. et quia de' p̄puidētiā oīa circū
spicit. iō silitudinarie ipa. puidētia dñi specula ¶ Notandū qd qz hoies igno
rant qd sunt boni et mali ignorāt etiā qd vnicuiq; pueniat iō aliq; credūt
et cōuenire bonis. qd tñ sū iudiciū dei eis nō cōueniūt. et iō hoies mirātur qd
re de' eis nō attribuat qd videntur eis attribuenda. Iō dñi p̄phā ex dicit
p̄tingit hoc miraculū qd ignorātes stupēt qd fuit a deo sciēte.

¶ Nam vt pauca. Hic p̄phā ostendit qd bonis mala et malis bona p̄in
gūt ex p̄iō iudicio dei et hoim dicēs. Et ego pauca p̄stringā qd hūana rō
valet. i. accipere de diuina pfunditate. illud suppledeclarabo. ¶ Boeti
de hoc supple homine. quem tu putas esse iustissimū et seruāssimū et eq̄
id ē eq̄at; diuersū videt. i. aliter videt puidētie sciēti oīa. i. deo. quod con

Liber quartus

firmat autoritate lucan. q. describēs bellū inter pōpēū z iulīū cesarē cum
quereret ab eo cui eā esset iussor. dixit. Victrix cā dys placuit. sed victa ca
thoni. Uñ de victrice cām. i. iulij cesaris placuisse dījs. victā pō cām. scz
pōpēij placuisse cathoni. admonuit lucan. noster familiaris. ex q. pcludit
ea q. spem hoim veniūt eē pfusionē i opiniōe hoim. nō mī i re dī. Quē
qd dīgit videas geri.

Id ē fieri tūl. euenire p
spem hois cāz igno
ratis id in rebus ē re
ctus ordo. sed opinio
ni tue ē pueria confu
sio. ¶ Hora q. catho
victoris ppter suā sa
pientiā z pcurē mas
time autoritatis fuz
erat in populo. Luz
aut iulius pugnaret
p pōpēū. catho iu
dicauit pōpēū eē iu
stū attribuit sibi cāz
victoris. Alij aut iu
dicabāt iulium eē iu
stū attribuentes sibi
cām victoris. Ex q.
pater q. de eodē con
terario mō iudicabāt

dī z hoies sapientes qui cathonē sequebantur.

¶ Sed sit aliq. Dic phia affīgē cās spāles qre bonis z malis indifferē
ter eueniūt nūc pspa nē aduersa. Scdo excusat se d. āpliori ptractōe hui.
modi cāz. scda ibi. Neq. ei fas. Prio declarat itēū suū de bōis. scdo d. ma
lis. ibi. Nā id q. Prio affīgē cām qre aliq. bonis nō eueniūt mala. scdo
qre aliq. eis ptingūt mala. ibi. Alijs mixta. Prio ondit qre bonis nō con
tingant mala. secūdo quare contingāt eis qnq. bona. ibi. Fit aut. Prio
affīgē duas cās qre bonis nō eueniūt mala. secūda ibi. Est alius. Prima
cā est ifirmitas animi alie. boni. cui si adueniret aduersitas ipse deteriorē
Uñ de i. lra. Sz sit i. ponam. q. aliq. sit ita bñ moratus i. morigerat. q.
diuinū z hūanū iudiciū pſentiat de eo. forsan ipse ē infirm. vint. ani nō po
tēs resistere aduersitatib. cui si eueniat qd. i. aliqd. auersi. forsa desinet cole
re inocētiā. i. ererere pcurē p qm nō potuit retinere fortūaz. qz iputabit sue i
nocētie q. pspitas sua recessit quēadmodū legif. d. iob. cui vxor sua ippa
bat dī. Adhuc pmanē i simplicitate tua bñdicor z morere pcur itaq. illi sa
piēs dispſarō. i. puidētia dei q. aduersitas possit facere deſtoze ne pariat cū

familiaris nr lucanus ad monuit.
Hec igit quicqd circa spem videas
geri. reb. qdē rect. ordo est. opūiōi
xō tue pueria pſusio. Sed sit aliq.
ita bene morat. vt de eo diuinū iu
diciū pariter hūanūq. pſentiat. Is
est animi virib. infirm. Cui si quid
eueniat aduersi. desinet colere forſi
tan innocentia per qua non potuit
retinere fortunam. Parcit itaq. sa
piens dispensatio ei quem deſerio
rem facere possit aduersitas. ne cui
non conuenit laborare patiatur.

Prosa sexta

laborare aduersitate cui nō puenit. ¶ Notandū q̄ qdā boni sunt ita imbe-
cillus a nimi q̄ ex modica tēcatōe aduersitatis mirarent. qd videt̄ de peit
ipsis ne eos aduersitate deiciat. Un̄ apl's Fidel' de' q̄ nō patit̄ vos ten-
tari vltra id qd potestis. ¶ Est ali' cunctis. Dic affig' aliā cām quare
q̄busdā bonis nō adueniāt mala dicēs. Est ali' hō absolut'. i. pfect' cun-

Est ali' cūctis virtutib' absolut' san-
ctusq; ac deo proxim' hūc p̄tigi q̄
buslibet aduersis nefas prouidētia
iudicat a dō vt ne corpore q̄dez mor-
bis agitari sinat. Nā vt qdā me quo-
q; excellētiōr aut. Viri sc̄ti corp' edi-
ficauerūt virtutes. Sit at̄ sepe vti bo-
nis sūma rerū regēda deferat̄ vt ex-
uberās retūdat inprobilas. Alijs
mista qdā pro aīoz qualitate distri-
buit. Quosdā remordet ne lōga fe-
licitate luxurient. Alios duris agi-
tari vt virtutes animi patiētie vsu
atq; exercitatiōe p̄firmant. Alij pl'
equo metuunt quod ferre possunt.
Alij pl' equo despiciūt qd ferre nō

ctis virtutib' et sanct'
et p̄i' deo hūc hōicē
p̄tingit. i. t̄gīt aliq̄b'
aduersis. prouidētia vi-
uina iudicat nephas
adeo. i. intantū vt nō
sinat ip̄s agitari mor-
bis corporeis. qd cō-
firmat autoritate cu-
iusdā p̄bi dicēs. Nā
vt aiq̄dā p̄bs excel-
lentiōr me. cui' auto-
ritatem ponit in gre-
co q̄ tantū sonat i la-
tino corp' viri sacri
edificauerūt virtutes. s.
p̄seruādo ip̄m ab ad-
uersis. ¶ Nota q̄ se-
cūda cā q̄re aliq̄b' nō
adueniūt aduersa est
excellēs scitras ipsōz
sicut em̄ de' excellen-
ter malos nō t̄m pu-
nit in futuro. s. etia
in p̄senti. sic aliq̄s ex-

cellenter bonos nō t̄m p̄mitat in futuro sed i p̄senti ab aduersitate custo-
dit. ¶ Notandū q̄re p̄bia dicat qdā excellētiōr me dixit. cū null' sit excellē-
tiōr p̄bia. ¶ Dicēdū q̄ l̄sa sic d̄z expōit. Nā qdā p̄bs excellētiōr alijs p̄bi
losophis me. i. p̄ me p̄biam dixit. ¶ Fit aut̄ sepe. Dic oñdit q̄re bonis
sepe p̄tingat bona dicēs. Fit aut̄. i. p̄tingit sepe vt sūma rez regēda. i. pun-
cipat' regēcti res deferatur. i. p̄cedatur bonis. i. p̄bis. nō t̄m p̄pter utilitatē
bonoz hōim s. vt inprobilas exuberās. i. abūdās maloz. retundat. i. p̄pe-
scat vt reprimat. Tūc assignat cām q̄re bonis q̄nc p̄tingat mala dicēs
Alijs. i. bonis de' distribuit qdā mixta. i. nūc bona nūc mala. p̄q̄litate
anīoz. q̄sdā em̄ bonos deus remordet a d̄uersitātib' ne luxuriēt. i. supbiāt
lōga felicitate. i. p̄spitate. Alios bonos patit̄ agitari. i. vexari duris. i. ad-
uersitatibus. vt virtutes ani īpōz p̄firmēt vsu et exercitatiōe pacie. vt p̄z in

Liber quartus

Joh. Alij pl^o eq^o metuunt qd^o bñ ferre pñt sicut Thomas formidauit in-
gressum indie dicens. Dñe merte me q^o vis pterq^o ad indos. Alij pl^o eq^o
despiciunt qd^o ferre nō pñt. q^o q^o pñmēdo despiciūt tētatōes. q^o tñ ferre nō
pñt. Et scētūs patr^o q^o dixit. Et si oportuerit me mori tecum nō te negabo
q^o ad tētatōne z accusationē acille pñm negauit. hos virosq^o de^o ducit.

tētatō tristib^o. i. aduer-
sitatib^o. in expimētū
sui. i. in recognitiōez
sui. vt sciat quid pos-
sint et qd^o nō possint
z nōnulli. i. aliq^o eme-
runt pñcio mortis vt
nerādū nomē seculi
sicut martires. Qui
dā in xpū gōlles sup-
plicijs pñtulerūt cere-
ris exēplū. pñtē esse
inuictam a malis q^o
oia q^o recte z disposi-
tē fiat ex eoz bono q^o
bus accēdere vident^o
nulla ē dubitatio

¶ Morādū qd^o im-
pl^o timēt q^o tiere de-
berent aliq^o aduersi-
tatē de qd^o bñ i psal.
Trepidauerūt timo-
re vbi nō erat timor.
Talib^o de^o immitte-
aduersitates qd^o resti-

stant vt pñtiant se gñā de^o posse resistere ei^o qd^o timebāt. Alij autē pñmen-
tes de pñijs vñtib^o despiciunt tētatōes q^o potētes resistere eis. illis de
us tētatōes imititē z pñtūt eos succūbere vt pñtoscāt q^o fragil sit hu-
mana natura sine diuina gñā.

¶ Nā illud q^o hic all^o gñt cas quare
malis qñq^o bona qñq^o mala cōtingant. Ex pñio ostēdē qñ mal^o pñngant
mala scēdo quare bōa ibi. Tercia vō qñ pñio dē Exēlde cau^o ducit i. pro-
bat q^o iprobis nūc proueniūt tristia. nūc optata. s. de tristib^o q^o mal^o euent^o
unt nō mirat^o. q^o oēs estimāt eos s. malos cē meritos. i. dignos malo. q^o
rū maloz suppli-
cia eos decet. i. tērrae retrabūt a sceleribus. z ipsos
malos emēdāt qd^o inuehunt supplicia. ¶ Morādū q^o pñbia inuūt tres cas
quare malis euent^o mala. Prima est q^o oēs hoīes estimant eos dignos
malis. S. dō. q^o p^o supplicia maloz aliq^o a malo retrabunt. Tercia cō quā

pñt: hos i expimētū sui tristib^o du-
cit. Nōnulli venerādū seculi nomen
glōse pñcio mortis emerūt. Quidā
supplicijs inexpugnabiles exēplū
ceteris pñtulerūt. inuictā malis esse
virtutez. Que qñ recte atz disposite
z ex eoz bono qd^o accēdere vident^o
fiāt nulla dubitatio est. Nā illd^o quo/
q^o qd^o improbis nūc tristia nūc op-
tata proueniūt. ex eisde^o ducit causā
ac de tristib^o qd^odem nemo mirat^o; q^o
eos malo merito omēs existimant;
quoz qñpez supplicia: tñ ceteros ab
sceleribus deterrent. tñ ipos qd^o in-
uehunt emendāt. Tercia vō magnū
bonis argumentū loquunt^o. Quid

Prosa sexta

malis supplicijs emendatur. Tercia vero magnū bonis argumentum lo-
quuntur. Hic assignat causas quare malis bona eueniant. Secundo sol-
uit tacitam questionem siue obiectionem. ibi. Nam ut probis. Primo dicit
Tercia vero. i. prospera que malis eueniunt loquuntur id ē indicant bonis ma-
gnū argumentū quid iudicare debeant de boni felicitate. quem sepe

de boni felicitate debeant iudicare
q̄ famulari sepe improbis cernant
In qua re illud etiā dispensari cre-
do q̄ forsitan alicui tam preceps atq̄
importuna natura est ut eū in scele-
ra potius exacerbare possit reifami-
liaris inopia. huius morbo prouidē-
tia collate pecunie remedio medet̄
Hic fedatā probis conscientia spec-
tans et secū fortunā suā p̄pans for-
sitan p̄mescit ne cuius ei iocūduſ
vſus est sit tristis amissio. Adhibet
igitur mores: ac dum fortunā me-
tuit amittere nequitiam derelinq̄t.
Alios in cladē meritā p̄cipitauit
indigne acta felicitas. Quibusdā
permissū puniendi ius: ut exercitiū
bonis et malis eſt causa supplicij.

cernant famulari im-
probis. Habent enī
probi ex hoc certissi-
mū argumētū. q̄ illi
la non est vera felici-
tas que malis adue-
nit. sed falsa deceptio
Tunc assignat pri-
mā cām quare deus
malis cōcedit bona
et propterea q̄ qdē ma-
li p̄ prospera p̄feruātur
a peioribus scelerib⁹
ne fiant fures vel ra-
ptores et c. In qua
re q̄ malis eueniant
prospera illis credo dis-
pensari. i. dispensatio-
ne ordinari q̄ forsitan
natura alicuius mali
est tā preceps ad ma-
lum et importuna ut
inopia reifamiliaris
id ē paupertas possit
eū exacerbare. i. pro-
uocare in scelera. scilicet
ad furtum vel ad
rapinam huius mor-
bo diuina prouiden-
tia medetur remedio

collate pecunie. Tunc assignat secundam causam talem q̄ ideo malis ene-
munt prospera ut prosperitate emendent vitam quasi timentes ne p̄pter
maliciam amittant prosperitatem. Unde dicit hic id est aliquis malis
spectans. i. considerans conscientiam suā fedatā probis. i. maculatā vitij. et
ipse p̄parans secū fortunā. i. prosperitatē suam forsitan p̄mescit ut cui⁹
et scilicet prosperitatis iocundus est ei vſus illius fiat tristis amissio. et dum

Liber quartus

meruit amittere fortunā derelinq̃t neq̃tiā. Tūc ponit tertiā cāz dī. Alijs malis aduenit p̃spitas vt incidāt maiorē miserā aduersitatis. qz sic dictū fuit. g. li. p̃sa iij. In oi aduersitate fortune infelicissimū gen⁹ infortunij est fuisse felicē. Vñ dī in lra. q. felicitas indigne aucta. Alia lra bz acta. i. idu cia. alios malos p̃cipitauit in meris clade. i. i miserā. Et addit q. qbus dā mal⁹ p̃missum est id ē p̃cessū. ius punit endi. i. p̃as. vt sit bonis cā exercitij i p̃u rib⁹ ⁊ paciētia ⁊ malis sit cā supplicij.

¶ Nota q. felicitas q̃dā p̃cipitat in clade aduersitatis. Vñ Samaritensis Pro mouet iniustos fortunayolubiles vt q̃s Scādere precipites feceraduma roter. Nā gūiore ruit turr⁹ cui mesacta ruina. Et g uis pulsac alta cīss hūmū. ¶ Et notādū q. boni p aduersitates in p̃u rib⁹ ⁊ paciētia exercētur. vñ idē paup Hein. Aspa ferre decet maturār aspa mentē. Et bñ matura plenius vna sapit. Per nimios estus gelidas trāsit adyndas. Sicqz p oppositū dulciā q̃rit homo.

¶ Nā vt p̃bis. Hic soluit q̃ndā obsecionē scdo infert q̃ndā cōclusionem ibi. Et q̃ sepe. Primo dī. Aliqs diceret dixisti q. malis ē p̃cessū ius p̃u niēdi vt sint cā supplicij alijs malis. hoc non videtur vqz. qz malus si punit malum cū sint siles. hoc soluit p̃bia dicens. Sicut probis et iprobis nullū est sedus. i. p̃cordia. qz sp̃ inuicē p̃stant. ita ipsi improbi neq̃unt iter se puenire q̃dñi. i. quare nō esset ita cum q̃s i. q̃libet mali dissentiāt a semetipsis vicijs discerpētib⁹. i. distrahētib⁹ cōsciam ip̃oz. ⁊ sepe mali faciunt. q. cū gesserint. i. fecerint. decernāt. i. iudicēt. nō fuisse gerēda. i. faciēda. Notandū q. instanti aliqs est bonus inq̃ntū seruat ordinē in vltimū finē q. finis ē summū bonū. ⁊ qz illū finē ⁊ ordinē oēs boni seruant. i. oēs boni in eo p̃ boni sunt inuicē p̃cordāt. mali autē qz hunc ordinem non obseruant et a semetipsis discordāt. mutuo sibi cōcordare non p̃nt.

Ex q̃ sepe summa illa. Hic infert q̃ndā cōclusionē dicens. Ex q. mali puniunt malos ex hoc diuina prouidentia protulit insigne miraculus. i. vt mali facerent malos bonos. quod declarat. Nā dū qdā mali vident p̃peti

Biosa sexta

in q̄ a pessimis. t̄p̄i flagrātes. t̄. ardētes. odio mortuū. t̄. dānoꝝ suor. t̄p̄i
rediere ad frugē p̄tutis. t̄. ad utilitatē. dū tales studēt se esse diffīles illis
malis q̄s oderāt. 2 addit q̄ sola diuina vīl tal̄ ē cui mala sint bona. t̄. cedūt
i bonū. sic cū mal̄ facit malū bonū. vñ subdit. Cū de⁹ vtēdo p̄petēter ma
gis elicit effectū alic⁹ boni. ordō em̄ fatalis cuncta p̄plectit vt qd̄ decesser

gem rediere dū se eis diffīles studēt
esse quos oderāt. Sola est em̄ diuina
vis cui mala quoq̄ bona sint cū eis
cōpetenter vtēdo alic⁹ boni elicit
effectū. Ordo em̄ qdā cūcta p̄plec
tit vt qd̄ ab assignata ordīs rōne dis
cesserit. hoc ē in aliū tñ ordinē rela
bat ne qd̄ in regno puidētie liceat
temeritati. (Fortissim⁹ i mūdo deus
cūcta regit cū oīa sc̄la puidet ac pro
spicit) Neq̄ em̄ fas est hōi cūctas di
uine ope machīnas vī ingenio cōp
hēdere vī explicare sm̄dē. Hoc tñ p
sperisse sufficiat q̄ naturaz oīm p̄di
tor de⁹ idē ad bonū dirigens cūcta
disponat. Būq̄ ea q̄ p̄tulit i sui fili

Ordo naturalis est vt deū 2 primū diligam⁹. Ordo p̄uissus ē t̄pal̄ rerū
dispositio q̄ varū vocat. 2 ē ordinē naturalē sepe dimittam⁹ aliqd̄ p̄l̄. Ordo
diligēdo 2 primū odiēdo. tñ ordinē p̄uissum a deo nunq̄ effugim⁹. quia
nunq̄ aliter puenit q̄ de⁹ p̄tuler. 2 si aliqd̄ recedit ab ordine naturali rela
bit in aliū. vt si aliqd̄ ē malū. q̄ ad mīaz ipm̄ ē bonū in p̄partōe ad iusticiā
ita q̄ in regno diuine puidētie nihil relinq̄tur temeritati. t̄. ordinatōi
¶ Neq̄ em̄ est fas homi. Nec p̄bia excusat se de ampliori indagatiōe cāp
dicēs. Neq̄ em̄ ē fas hominē vī ingenio p̄prehēdere vī sm̄one explicare
cūctas machīnas. t̄. cās vel dispōnes ope diuine. t̄. diuini op̄is. s̄ tñ suffici
at. p̄sperisse. qd̄ de⁹ p̄dītor. t̄. p̄ductor oīm naturaz disponat cūcta dirigēs
ad bonū. Et dū ea q̄ p̄tulit. t̄. p̄dixit festinat retinere i silitudine sui. t̄. i bo
no. ipe climiat. t̄. excludit. p̄. sērit. t̄. p̄ ordinē fatalē necessitatē. de malū d̄. res

rit ab insignata rōne
ordis. t̄. mali relabāt
in aliū ordinē. t̄. boni
ne in regno puidē
tie dei liceat qd̄. t̄. alē
qd̄ temeritati. t̄. iord
natōi. 2 pontē autorit
tatē in greco q̄ tñ so
nat. fortissim⁹ i mun
do de⁹ oīa regit.

¶ Notandū q̄ bonū
pueniens ex malicia
iprobōꝝ nō ē iputā
dū ipsi iprobis. sed
tñ diuine p̄tuti q̄ no
uit ex malis efficere
bona. 2 ē de⁹ maluz
dirigat ad bonū sua
intētiōe 2 p̄tate. non
tñ hō (s̄ de⁹ extra cul
pā q̄ illud malū agit
mala intētiōe

¶ Notandū q̄ alius
est ordo natural̄ ali⁹
ordo a deo p̄uissus

Libri quartus

minis sue publice rei. i. mū. h. q. fit ut mala q. credunt abū dare in terris. si
spectes puidētā disponere nihil pēdas vsq. te mali. Tūc inorat Boc.
ad solatōes metricā dicens. Video te te oneratū pōdere qōnis q. diffiet
lis ē. z fatigatū plicitate orōis expectare aliquā dulcedine carmis. Igī
accipe haustū dulcedis metricē. q. refect. i. recreat. firmior pēdas. i. per
gas i. vltiora. ¶ No
tādū q. dē malū nū
q. ē i. ppatōe ad dī
uinā puidētā. quia
malū nō ē aliq. nafa
neq. aliq. res. oīs cū
natura et res appetit
suā pfectionē. cū au
tē aptibile hēat rō
nē boni si malū esset
natura z res appetēs
pfectionē malū esset
bonū. ¶ Notandū q.
nullū ē malū simplr
z totalr i. mō q. n. in
ppatōe ad diuinā p
uidētā hēat rōes bo
nū. vñ expedit multos
dēfect. ptingere i. vni
uerso ne multa bona
tollunt. Si cū non
corrūpēt aerignis nō
pfluaret. nec vīta leo
nis pfluaret nisi occideret agn. v. l. asin. neq. laudaret iusticia nec parā
si nō esset iniquitas. Ex q. patz q. mltā in ppatōe ad nos sunt mala q. in cō
paratiōe ad diuinā puidētā oīa disponere fm q. meli. cōpetūt vniuerso
bona sūt.

Adetrum sextū quarti libri.

¶ Vis celsi iura tonantis

¶ Pura solers cernere mēte

¶ Aspice summi culmina celsi

¶ Illic iusto sedere rerum

¶ Vis celsi iura tonantis. Istū ē sextū metz. h. q. rti. qd fm q. sda
diadoniciū. fm q. sda archiloyē ab inuēntore retramet. dactili
cū a pede pñante. in q. metro pñia pñēdat diuinā puidētā i. dispōne re
rū. z pñio ex pñerē q. dīuā dispōne regūt. scdo ex pñerē dei regētis. ibi. Se
det iterea. Pñio pñēdat diuinā puidētā in regie corporū celestīū. scdo i. res
gimie elemētoz. tertio i. regie tēpoz. q. rto i. regie generabiliū z corruptibiliū
lū. scda ibi. Hec cōcordia. tertia ibi. his de caus. q. rta ibi. hec tēpēs. Pñio
dr. Si tu solers. i. sapiēs vis pura mēte cernere iura. i. regimīa q. b. mōs
regit. celsi tonantis. i. dī. aspice culmia. i. altitudines summi celsi. Illic sphaera
suat vterē pacē. i. antiq. cōcordiā quā eis diuinā puidētā ididit iusto se

¶ Detz. vi. q. rti libri.

¶ Vis celsi iura tonantis. Istū ē sextū metz. h. q. rti. qd fm q. sda
diadoniciū. fm q. sda archiloyē ab inuēntore retramet. dactili
cū a pede pñante. in q. metro pñia pñēdat diuinā puidētā i. dispōne re
rū. z pñio ex pñerē q. dīuā dispōne regūt. scdo ex pñerē dei regētis. ibi. Se
det iterea. Pñio pñēdat diuinā puidētā in regie corporū celestīū. scdo i. res
gimie elemētoz. tertio i. regie tēpoz. q. rto i. regie generabiliū z corruptibiliū
lū. scda ibi. Hec cōcordia. tertia ibi. his de caus. q. rta ibi. hec tēpēs. Pñio
dr. Si tu solers. i. sapiēs vis pura mēte cernere iura. i. regimīa q. b. mōs
regit. celsi tonantis. i. dī. aspice culmia. i. altitudines summi celsi. Illic sphaera
suat vterē pacē. i. antiq. cōcordiā quā eis diuinā puidētā ididit iusto se

Metrum sextum

Are. qz sol cōcit. i. cōmor. rutilo igne. i. calore nō ipedit gelidū axem phe
bes. i. lune. nec visa q̄ flectit rapidos meat. i. mor. circa poliū septentriona
lē. nūq̄ lora occiduo pfūdo. i. mari occidentali cupit tigrere. i. mergere flamm
mas oceano. i. mari. cernēs ceta sidera mergi i mare. z loq̄f more vulgari.
eredit ei vulg. stellas qñ occidūt descendere in mare. z vesp. i. ven. sp. eqs

Utereim scrugit sidera pacem

Non sol rutilo concitus igne

Gelidum phebes impedit axem

Nec que summo vertice mundi

Flectit rapidos visa meatus

Nūq̄ occiduo lora profundo

Utere cernens sidera mergi

Cupit oceano tigrere flammās

Semper vicibus temporis equis

Utere seras nunciat umbras

Reuehitq̄ diem lucifer alimū

Sic eterno reficit cursus

Alternus amor. sic astrigeris

Bellum discors exulat oris

Hec concordia temperat equis

vicibz tps nūciat se
ras ymbraſ noctis z
eadez ven' exiſ luc
fer reuehit diē alimū.
.i. claz. sic altern' a
mor. pueniēs exdiut
na. puidētia reſe eſ
nos curſus ſidez. ſic
id ē p talē mutuā cō
cordiā. bellū diſcors
exulat. i. expellit. ab
ois aſtrigeris. i. a re
giōibz celeſtibz q̄ ge
rūt aſtra. Notādū ſ
bac diē. ſone ſolers q̄
fm. Iſid. i. ierptat q̄
ſollicit' i arte v' vlt'
z ſic d'z ſcribi per du
plexl. S'z fm hugul.
d'z a ſolō qd ē corū v'
mltū z ars tiſ. q̄i to
t' v' mlt' i arte. z ſic

oz ſcribi p ſimplex l. ¶ Notādū q̄ de mag' dnoia f' tonāſ a tēpeſtate to
nādi q̄ ab alia tēpeſtate qz maior terror p eā icuti f' mētibz hoīm q̄ p aliā
vñ p tēpeſtatez tonādi hoies mag' iduciūt ad recogitādā dīnā potentiā
¶ Notādū q̄ v' ſa hñs. vij. ſtellas circa poliū ſeptentrionale mora nūq̄ occi
dit ſp nob apparet lz alie ſtelle nobis oriātur z occidāt. de vcnere aut q̄
de nocte ſequit ſolē. z de mane lucifer dicta pcedit ſolē. vñ ſuit i. i. li. me
tro. ij. ¶ Hec cōcordia zc. hic pbia cōmēdat regimē dīne. puidētie i ele
tiſ dī. hec cōcordia proueniens ex diuina prouidentiā tpat elemta eqs mo
diſ vt hūida elemta pūgnātia. i. ſua cedāt ſiceſ vicibz. i. viceuerſa ita q̄ qñ
qz pua leāt hūida z qñ qz ſicca. z qz frigora. i. elemta frigida iūgāt fidē. i.
cōcordiā flāmā. i. calidiſ elemtis ne vñu tota l' aliō corūpat. z hec con
cordia ſuē vt pēdul' ignis ſurgat i altū. i. moueat ſurſū. z ſre q̄ues pōdere
ſidē. i. dōſū ſidēat. zc. pūdat regimē dī circa tpa dī. biſdez cāſ. i. ſililibz
cāſ p dīnā puidētiā ordiat' an' floſifer. i. i q̄ abūdāt flozel ſpirat edores
ſpo ſe. i. tpe ſil. ſepte. i. incaleſcente etiaſ ſeruīda ſiccat cerere. i. frigues

Liber quartus

Autūn remeat. i. reuertit. Quis. i. onerosus pomis imber defluus irrigat
hiemē. Tūc pmedat regime dei circa generabilia et corruptibilia dicens
Hec temperies. i. tpata dispō. putdētie diuie. alit et pferat qēqd i orbe spirat
vitā. i. qēqd uiuit. et eade temperies rapiēs ea q fecit. pdit. i. abscondit et au-
fert. i. abesse mergēs. orta. i. pducta supmo obitu. vltia morte. ¶ Horādū

fm pmetatorem. viij
phi. Primū antiquū
nihil facit sine scdo
anni q. i. celo. gprima
causa generatōnez et
corruptionē elemēto-
rū et oim in mūdo et
tēporū distinctionez
opat medianribz cor-
ponibus celestibz. viij
in lt. de pomo aresto.
scribit q creator oim
sua sapia preparauit
speras. et i qlibet spe-
ra stellas lucidas. et
dedit ipsis pte dōs
minād in h mundo
faciēdi bonū et malū
mortē et vitā. et ince-
dunt stelle fm pte
ipsis a creatore datā
fm desideria et volū-
tatē eius in ascēdē-
do et descēdēdo. nūc
de oriēte ad occidentē. nūc de occidēte ad oriētē sine pditione et oēs stelle
sunt sicut fui dño obediētes et decursus et mot^{us} eaz nō ē a seipsis nec pte
eaz sed ē creator q facit eas moueri. ¶ Sedet interea. Nūc pmedat
pudentiā diuinā ex pre dei regētis dicēs. Interca dñes sic gerunt. alit^{us}
cōditor. i. sum^{us} creator rex de^{us}. sedet. i. in se immutabiliter manet regēs oia
fecit. i. moderat. habenas rex. i. frena et hñs rex p sapiāz gubernatōis. dñs
p potētā creatōis. Fōs ois bonitatis et origo oim et ipe a nullo. lex oia li-
gans et sapiēs arbiter. i. iudex eq. i. equitatis oibus tribuens fm iusticiāz
q sez lex oia regēs. pētrat. i. exaltat. entia ire. i. pcedere ad esse. motu. i. p mo-
tū. et sistit. i. pmanere facit ad tēpus in esse terrabēs oia ad nō eē. et ipe fir-
mat p gratiā vaga. i. instabilia p naturā. Nā nisi de^{us} reuocēs rectos it^{er}. i.
rectum pgressum qui est ab esse ad non esse. cogitat. i. reducat entia in fle-
xos orbes id est in quasdam circulationes ea que stabiles ordo diuine p-
ut

Prosa septima

dentie cōtinet. ista dissepta. i. separata a suo fonte. i. a suo principio qd ē de?
fatisca. i. deficient et ad nihilum deuenient. Hic fons est p̄munis amor
cunctis entibus. et cuncta repetunt id est appetunt. teneri. i. p̄seruari. sine
boni i. finem boni. quia res aliter non queant durare id est in esse perpe-
tuari. nisi conuerso amore resuuant id est redeant cause id est ad primā cau-
sam que dedit eis eē
p creationem.

Rerumq; regens flectit habenas
Rex et dominus fons et origo
Lex et sapiens arbiter equi
Et q̄ cum motu concitat ire
Sistit retrahens ac vaga firmat
Nam nisi rectos reuocans itus
Fleros itex cogat in orbes
Que nunc stabilis cōtinet ordo
Dissepta suo fonte fatiscant
Hic est cūctis cōmunis amor
Repetuntq; boni sine teneri
Quia non aliter durare queant.
Nisi conuerso rursus amore
Resuuant cause que dedit esse

Prosa septima libri quarti

Am ne igit vides qd hec oīa
q̄ dixim̄ cōsequat. B. Quid

et hoc innuit p̄bia in lra. ¶ Notandum q̄ finis ad quem oīa naturali ap-
petitu tendunt est ip̄m summū bonum qd ē de?. Hūc finē p̄sequunt rō-
nales creature p̄ opationem intellectus et voluntatis. Sed irōnales crea-
ture p̄sequunt ip̄m solū p̄ hoc q̄ ip̄m rep̄ntant p̄ q̄ndā p̄cipatōez essen-
di. et ideo eodem appetitu naturali q̄ aliquid appetit suū esse. eodem appe-
ritu tendit in suū vltimum finem. et hoc innuit in littera cum dicit. Hic ē
cunctis cōmunis amor.

Prosa septima quarti libri

Am ne igit vides. Ista est septima et vltima prosa huius quarti
in qua p̄bia deducit quandam cōclusionem ex p̄missis. ¶ Et primo

Liber quartus

facit hoc. secundo subiungit quandā exhortationē. secunda ibi. *Quare inquit.* Primo ponit conclusionem intentā. secundo cōparat eam ad opīnionem vulgi. Secunda ibi. *Sed eam.* Primo dicit. *Vides ne tam o boe?* et p̄bia. *Om̄nem fortunā* prorsus esse bonā dicit Boetius. et quī inquit

id est quo mō hoc p̄t fieri. Cui p̄bia Attē de inquit. Cum oīs fortuna siue iocunda siue aspera d̄ferat cā remunerādi vel exercēdi bonos v̄l causa puniendi vel corrigēdi improbos. patz q̄ omnis fortuna ē bona. quam vel cōstat esse iustā sicut illa que punit malos. et p̄miat bonos. vel cōstat esse v̄ilem. sicut que exercet bonos et corrigit malos dicit Boetius. nūm̄ id est valde vera est ratio. et si prouidentia quā pauloante docuisti et fatum considerē. tūc sententia ē iusta id est

nam inquit. *¶ Om̄ez inq̄t bonam* prorsus esse fortunā. *B. Et q̄ inq̄t* fieri pōt. *¶ Attende inq̄t q̄ om̄is* fortuna vel iocūda vel aspera. cum remunerādi exercēdiue bonos. tū puniendi corrigēdiq̄ improbos causa d̄ferat. *¶ Om̄is bona quā vel iustā p̄stat esse vel v̄ilez.* *B. Nūm̄is* q̄dez inq̄t. *¶ Na ratio.* Et si quā paulo ante docuisti prouidentiam fatiue *¶ Niderem.* firmis virib⁹ iuxta sententia *¶ Sz eā si placet inter eas quas i/* opinabiles pauloante posuisti nūmeremus. *¶ Et quid inquit. B.*

firmata firmis viribus. i. rationibus. *¶ Notandū q̄ ex quo fm̄ dīuinam* prouidentiam bonis et malis nunc prospera nunc aduersa cūeniunt. bonis propter remuneratōnem prospera et propter exercitatioē in virtutib⁹ aduersa. patet q̄ prospera fortuna remunerans et aduersa exercitās est bona. Item cum prospera fortuna malos cūendet vt v̄isum est prius et aduersa ipsos corrigit et iuste punit patet ipsam etiam esse bonam.

¶ Sed eam si placet. Hic comparat hanc conclusionē ad opīnionem vulgi ostendens eam vulgo esse inopinabile. et inquit quid vulgus sentiat de qualibet fortuna sc̄do ex opinione vulgi concludit quoddā cōtrariū ipsi vulgo ibi. *Vide igitur.* dicit ergo. *¶ P̄bia si placet eam opinione* q̄ omnis fortuna sit bona. numerem⁹ inter eas opīn̄desq̄s pauloantē posuisti inopinabiles. *¶ Sz p̄bia.* q̄ id est propter q̄d Boetius dicit q̄ cōmū

Prosa septima

nis sermo hominum usurpat istud id est in usum capit quorundam fortunam esse malā quorundā bonā. et dicit philosophia. Vis ne o Boetii accedamus paulisper sermonibus vulgi. ne nimium videamur recessisse a communi usu hominum de Boetio ut placet. et philosophia. nonne censes bonum

Quia id hominum sermo communis usurpat. et quidem crebro quorundam malam esse fortunam. **P.** Vis ne inquit igitur paulisper vulgi sermonibus accedamus. ne nimium velut ab humanitatis usu recessisse videamur. **P.** Ut placet inquam. **R.** one igitur bonum censes esse quod prodest. **B.** Ita est inquam. **P.** Que vero aut exercet aut corrigit prodest. **B.** fateor inquam. **P.** Bona igitur **B.** Quidni. **P.** Sed hec eorum est qui vel in virtute positi contra aspera bellum gerunt vel a vicis declinantes virtutis iter arripiunt. **B.** Regare inquam nequeo. **P.** Quid vero iocunda que in premium tribuitur bonis. num vulgus malam esse decernit. **P.** nequaquam. Verū uti est ita quoque esse optimā censeat. **P.** Quid reliqua que cum sit aspera et iusto supplicio malos coercent

quod prodest. et boetius. Ita est. et philosophia. fortuna que aut exercet aut corrigit prodest. Dicit boetius. fateor inquam. Ideo concludit philosophia. Omnis fortuna bona est que exercet et corrigit. dicit Boetius. Quid id est que non. et addit philosophia. Hec fortuna que exercet est eorum hominum qui positi in virtute gerunt bellum contra aspera. Sed fortuna que corrigit est eorum hominum qui declinantes a virtutis arripiunt iter virtutis. Dicit Boetius. Regare nequeo. Querit philosophia. a. Quid est de fortuna iocunda que retribuitur bonis in premium. nunquid vulgus decernit id est iudicat eam esse malā. Dicit Boetius. Nequaquam. sed censeat id est iudicat eam esse optimam sicut est.

Quere videntur philosophia. Quid est de reliqua fortuna que punit qui cum sit aspera et coercent malos

Liber quartus

Iusto supplicio nunquā vulg^o putat eū esse bonam. dicit Boet^{ius} Imo ius dicat eam esse miserimā oīm que excogitari possunt. ¶ Nota q^{ue} oīm fortuna vel est ad exercendū bonos et corrigendū malos. vel ad remunerā dū bonos et puniendū malos. Fortuna que est ad exercendū bonos et ad corrigendū malos hoīes vtrāq^{ue} est bona. etiam sī opinionē vulgi quod pbat p^{ro}bā illud q^{uod}

pdest ē bonū sed fortuna q^{ue} exercet bonos hoīes prodest bonis et que corrigit malos prodest malis. q^{ui} vtrāq^{ue} est bona. Fortūa autē que exercet ē bonorū q^{ue} gerunt bellū et vicia Fortuna que corrigit est malorū q^{ue} declinant ad vitia Fortūa autē q^{ue} remunerat bonos bona ē. etiam sī vulgares. sed que punit malos oīm pessima est sī vulgares. et hāc opinionē vulgi de vtrāq^{ue}

q^{ue} fortuna philosophia tangit in l^{ib}ra.

¶ Uide igitur. Hic philosophia ex concessis a vulgo concludit quoddam inopinabile et cōtrarium vulgo. scz malam esse fortunā tantum malorū. cum tamen opinetur vulgus vt plurimum malam fortunam euenire bonis. et dicit. Uide ne nos sequentes opinionem populī id est vulgi confecerimus id est concluderimus quoddam valde inopinabile apud vulgum. Quid inquam dicit Boetius et philosophia. Ex his enī que concessa sunt sī opinionem vulgarem euenit q^{ue} eorum que sunt in perfecta possessione virtutis vel in profectu vel in adfectione virtutis omnē fortunam esse bonam siue sit prospera siue aduersa. manentibus autē in improbitate omnem fortunam esse pessimam. Et dicit Boetius. hoc verū est sī vulgares. quamuis nemo audeat confiteri sī ventates. quia i reueritate omnis fortuna bona est tam bonorū q^{ue} malorū vt p^{ro}basti.

¶ Notandum autem q^{ue} omnis fortuna bona Vel est remunerans. vel exercens. vel corrigens. Fortuna remunerans est eorum qui sunt in possessione virtutis. Fortuna vero exercens est eorum qui sunt in profectu virtutis. Fortunā corrigēs est eorum q^{ui} incipiūt ēē virtuosī. Ex quo relia

Prosa septima

ditur q̄ eorū q̄ pmanēt in malicia sic forma pessima. sed h̄ v̄ez est fm opti/
monē vulgare ¶ Hora q̄ q̄libet forma p̄or dupl̄r p̄siderari. vno mō in cō/
paratiōe ad cām vniuersalē q̄ oīa regit 7 disponit ordinādo singula i sinez
eis pueniēte. sic oīs fortuna bona est vt pbatuz est. vel p̄or p̄pari fortu na
adituz cui euenit. 7 sic solum illa d̄r bona q̄ aliqd bonū cōfert illi cui ad

¶ Quare inq̄t ita vir sapiens mo/
leste ferre nō debet quotiens in cer/
tamen fortune adducitur. Ut virū
 fortem nō decet indignari quotiēs
 increpuit bellicus tumultus. Utri
 q̄ eīn huic q̄dem glorie propagāde
 illi verō confirmande sapientie dif/
 ficultas ipsa materia ē. Exquo ete/
 nim virtus vocatur q̄ suis viribus
 nitens nō superetur aduersis. Ne/
 q̄ eīn vos in prouectu positi virtu/
 tis. defluere delicijs et emarcescere
 voluptate venistis. Melium cum
 omni fortuna nimis acre censeritis
 ne vos aut tristis opprimat. aut io/
 cunda corumpat. firmis medium
 virib⁹ occupate. Quicquid aut in/
 fra subsistit. aut ultra progreditur
 habet 7 contemptum felicitatis nō
 habet premium laboris. In vestra
 enim situm manu. qualem vobis
 fortunam formare malitis Omnis

venistis in mundum diffluere delicijs 7 emarcescere voluptate p̄clū nī
 mis acre. censeritis id est iudicabitis fieri cum omni fortuna. Ne tristes
 fortuna vos opprimat cūciendo in desperatiōe aut iocunda corumpit ali

nenit. et illa mala q̄
 nihil boni cōfert.

¶ Quare inq̄t. Hic
 phia facit q̄ndam ex
 horatōez dices Ex
 q̄ oīs fortuna ē bona
 sapiēs vir non debet
 moleste ferre q̄tiēs
 adducitur i certamē
 fortune. scū fortuna
 vt nō decet forē virū
 indignari i. turba
 ri q̄tiēs increpuit. i.
 insonuit bellicus tu
 mult⁹. i. strepit⁹. naz
 ipsa difficultas bella
 di 7 resistēdi fortune
 est vnicuiq̄ viro for
 ti et p̄ruoso materia
 id ē cā glie ppagāde
 Excitū eīn bellicuz
 ē cā glorie viro forti.
 Illi p̄o. i. viro p̄ruos⁹
 so resistētia fortune ē
 materia i. cā p̄firmā
 de sapie. i. p̄tuz. Ex
 q̄. i. ex q̄ victoria talis
 difficultas p̄r voca
 tur. dicit eīn p̄tuz eo
 q̄ suis viribus nitēs
 non superetur aduer
 sis. 7 subdit. Neq̄ eī
 vos positi in p̄uectu
 id est in via virtutis

Liber quartus

ciendo ad voluptatē occupare. i. tenete ergo mediū virtutis firmis vīrībꝫ.
qꝫ qꝫqꝫ infra subsistit a medio hūmꝫ deficiendo aut vltra pꝫgreditꝫ mediū
unꝫ pꝫtꝫs excedēdo illud hꝫ pꝫpꝫū felicitatis. i. virtutis. et non hꝫ pꝫmū la
boris. 7 in vestra manu. i. pꝫtꝫe sitū ē. qualē pꝫtꝫe vobis malitis. i. magis
velitis formare. i. bonā vel malā. Dis em̃ fortuna q̃ videt aspa aut exer/
cet bonos 7 pūit ma
los. 7 sic bona ē.

Notādū qꝫ pꝫbia
hortat sapientem ad
magnanimitatē cuꝫ
dē. Sapiens nō de
bet moleste ferre for
tunā. Nā i m̃ Arest.
in rebꝫs. Sapiēs
bū sit ferre fortūas.
qꝫ hꝫ se sine vitupio
sūt tetragonū. Cor/
pus em̃ tetragonū qꝫ qꝫ pꝫciť firmiter stat 7 magnanīmꝫ ē qꝫ 5 diffor/
mes insultꝫ fortune vnanimi mētis pꝫstantia militat. **N**otādū qꝫ pꝫtus
pꝫsistit in mediō inter duo vitia extrema ad qꝫ vnū impellit pꝫpꝫa fortuna
ad aliud a iuxta. vbi gꝫa. Aduersitas ipellit ad despationē 7 timiditatē. pꝫ
speritas aut ad pꝫsumptionē 7 audaciā. Inter qꝫ pꝫsistit mediū virtutis. cuiꝫ
excessus vť defectꝫ ē vitiosus. 7 h̃ inuit pꝫbia in lra. **N**ota qꝫ i pꝫtꝫe ho/
minis est facere fortunā sibi qualē vult. scz bonā vť malā. qꝫ dēclarat pꝫbi
losophia in aduersa fortūa. qꝫ si eā accipimꝫ bono anꝫo pꝫ exercitio 7 corre/
ctione ipsa est bona. Si aut eā toleramꝫ malo aio etiā pꝫ pena iť a mala ē

enim que videtur aspera nisi aut ex
ercet aut corrigit punit.

Betrū septimū quarti libri.

Ella bis quinīs opatꝫ annis.

Eltoꝝ ātrides. frigue rūtis.

Fratris amissos thalamos pꝫiauit.

Ille dum graie dāre vela clāsi

Ella bis qꝫnis. **H**ic incipit qꝫntū 7 vltimū metꝫ huiꝫ qꝫnti. qꝫ dē
saphiciū ab inuētoꝝe. trochaei a pede dēficiente i qꝫ pꝫbia cōfirmat
suā exhortatōē exēplo viroz fortū qꝫ spꝫtꝫs voluptatibꝫ magnos
subierūt labores spe laudis 7 glꝫe. 7 pꝫio ponit plura exēpla. scdo hortat
nos ad imitatōē eoz. ibi. **I**te nunc fortēs. Prīma pꝫ possit diuidi in tor
pes qꝫ exēpla ponit qꝫ parciūt. Prīmū exēplū ē tale. Paris filiꝫ pꝫmi regꝫ
troyanoz in greciā pꝫfectꝫ rapuit vrozē helenā. Menelai 7 duxit eā in fri
giā regionē. Menelaus atꝫ pꝫstꝫ fratri suo agamēnoni hoc factū. **M**e
nelaon cōuocans pꝫin cipibꝫ grecoꝝ. trāsfretauit in frigiā 7 obsedit troiā
decē annis. qꝫ tādē destruxit. 7 maioribꝫ interfectis pplm captiuauit. **C**ū
aut agamēnō pꝫfessereť verlus troiā deuenit in qꝫndā insulā. vbi facitꝫ
ei vť cōtrari 7 reqꝫsiuit vates qꝫd esset faciēdū. qꝫ dixerūt qꝫ non haberet
ventū prosperū nisi placaret dianam sacrificando ei suam filiā. **C**ui licet
hoc videtꝫ durū pꝫpter pietatē paternā. tamē suadente vlixē spe laudis et
glꝫie supꝫ victoria obtinendā. consensit vt eam imolaret. quo facto. obtꝫ

Metrum septimum

nute ventum prosperum a. voluntatem. dicit q̄ in littera. Atreides. i. agamēnon atreide filius existens. vltor operatus bella bis quinis. id est decem annis. p̄auit. i. purgavit vlticēdo amissos thalamos. i. vxorem contentā in thalamo fratris. Venclai ruinis id est destruētōibz frigie id est troie q̄ sita fuit in frigia. dum ille agamēnon op̄rat d̄ere id est exponere vela

Opr̄at̄ vento redemit cruore
Exuit patrem miserumq̄ tristis
Federat nate iugulum sacerdos
Fleuit amissos ithacus sodales
Quos ferus vasto recubās i antro
Mersit imani poliphemus aluo
Sed tamen ceco furibundus ore
Baudiū mestis lachrymis repēdit
Herculem duri celebrant labores
Mle centhauros domuit supbos

grate dāsi id est nauigrali. vltū redemit vltos cruore filie sue ipse exiuit id est d̄po. fuit partē. i. pietatez paternaz. et sacerdos tristis existēs federat i federe sacrificat. m̄ ferū iugulū. i. collūz vlt̄ guttur. nate id est filie agamēnonis. fm̄ em̄. Huguitionē iugulū id est q̄d guttur vel gutturis incl̄sio.

Fleuit amissos. ithacē sodales. Hic philosophia pōit ser-

eundem exemplum in quo declarat fortia acta ipsius Ulixis. intendens talem fabulam. Ulixis rediens de bello troiano. decem annis errauit in mari sustinens multa aduersa. tandem casualiter venit ad antrum poliphemi qui erat maximus gigas habens vnicum oculum in fronte. qui socios Ulixis occidit et vorauit. super quo Ulixis contristatus sustinuit vsq̄ predictus gigas cibo repletus obdormiret. quo dormiente oculum quem in fronte habuit eruit. qui euigilans furibundus quesitum vlt̄gem excecatus eum inuenire non potuit. Dicit ergo in littera. Ithacus id est vlt̄ges ab ithaca regione. vel ab aus suo ithaco sic dictus. ille fleuit. id est defleuit amissos sodales quos ferus Poliphemus recubans id est morans in vasto antro id est magno. mersit immani aluo. id est magno ventre. sed tamen Ulixis furibundus repēdit id est restituit. gaudium mestis lachrymis id est suis. tristit̄is ore id est facie poliphemo ceco id est excecato.

Hercule duri celebrant labores. Hic ponit aliud exemplum in quo describit acta herculis et labores eius quibus fingitur meruisse celūz d̄icēns. Duri labores assumpti celebrant id est celebrem reddūt herculem. Cuius ponit primū laborem. scilicet donationem centhaurozū dicens Iste hercules domuit centhauros supbos qui eum contempserunt

frangunt

Liber quartus

¶ Ubi notandū q̄ cēthauri monstra q̄dā dicta sunt ex medietate hoies. ⁊ ex medietate thauri q̄s poete fingūt genitos ex semine Tritonis. q̄s p̄cedit in nubē q̄ Juno circūdederat se fugiēs a facie ei⁹ volētis cū ea p̄burere: hos centhauros hercules domuit. Cū em̄ puenissent ad ludū palestine i monte foloz Hercules p̄gressus cū eis ip̄os vsq̄ ad effusionē sanguis p̄strauit.

¶ Abstulit seuo spoliū. Hic ponit scdm̄ laborē hercul̄ dicēs.

Hercules abstulit spoliū. i. pellē seuo leonī. **¶** Ubi notandū q̄ in silua Nemea fuit q̄dā leo crudelissim⁹ mus q̄ hoies totius regiōis inuasit. quem aggressus Hercules p̄ liberationē patrie ipsum iterem̄. et exco-

rians ip̄m pellē p̄ spolio abstulit. **¶** Fuit ⁊ certis volucres sagittis. Hic ponit terciū laborē. dicēs. Hercules fuit volucres. i. arpias certis sagittis. **¶** Ubi notandū q̄ rex Fini filios suos excecavit q̄ nouerā suā de stupro accusauerāt p̄pter q̄d iudicia deoz ip̄e est excecatus. ⁊ apposite sunt ei arpte. i. volucres virḡ in ei⁹ vult⁹ rapiētes cibū de mēsa ei⁹ q̄s hercules sagittis suis fuit ⁊ fugauit. **¶** Poma cernētī rapuit draconī. Hic tangit quartū laborē dicēs. Hercules rapuit poma draconī cernētī. i. custodien- ti illa rapuit aureo metallo. i. cū claus aurea. hercules in q̄s factus fuit. i. fortior leua. i. manu. **¶** Ubi notandū q̄ septē fuerūt filie achlantis hñtes ortū aureū cū pomis aureis q̄ draco custodiebat. hercules aut̄ supuentēs draconī poma aurea abstulit. **¶** Cerberū traxit triplici catena. Hic ponit quintū laborē dicēs. hercules cerberū. i. canē infernalē traxit ab iferis triplici catena. **¶** Ubi notandū q̄ pyrritane⁹ volēs sibi despōsare reginā in ferni. herculē ⁊ theseū ⁊ alios viros fortes a sūp̄sit. q̄b⁹ ventenab⁹ ad ifer- nū cerberū ianitor iferni ip̄os latratu suo ip̄edinit. hercules aut̄ ip̄m tribo- catentis vinxit. vel fin alios ip̄m traxit de inferno triplici catena. q̄z b̄z ha- bere tria capita canina triplici catena vincta. **¶** Victor imitē. Hic pōte sextū laborē dicēs. Victor. i. hercules fert posuisse imitē dñm. i. diomedē i pabulū seuis q̄ drigis. i. eq̄s q̄ drigā trahētib⁹. Ubi notandū q̄ diomedes fuit rex Tracie q̄ eq̄s suos pauid hūana carne q̄ hercules intersectū de dit suis p̄p̄is eq̄s deuorandū. **¶** Hydra cōbusto p̄ijt veneno suo. **¶** Ubi notandū q̄ in ler- na palude fuit q̄dā spēs hñs plā capita q̄z vno p̄ciso succrescebant. tria:

Metrum septimum

quem hercules aggressus sagittando cum non videret se perficere collecta
congerie lignorum ipsum combussit.

¶ Fronte turbat⁹. Hic ponit octauum laborem herculis. Vbi sciendum q^d
cu hercules veller deducere filiam cuiusdam regis q^d dicebat deiamira fluminis
achelo⁹ que debebat transire mutauit se in diuersas formas pugando. Hec
cul⁹ cu aut vltio mu
tasset se in spem rhaui
ri Hercules ipso de
iecto abstulit sibi v⁹
nu cornu. q^d sacris
cauit copie. i. deo for
tune. ppter q^d achelo
us fecundia pfusus
fugit et in aqs latuit
Vn⁹ de i. lra. achelo⁹
amnis. i. ille fluminis
fronte turbat⁹ ppter
ablatioem cornu. ipse
demersit in ripis ora

Fronte turbatus achelous amnis
Ora demersit pudibunda ripis
Strauit anthem libicis harenis
Lacus euandri satiauit iras
Quosq⁹ pressur⁹ foret altus orbis
Setiger spumis humeros notauit
Ultimus celum labor irreflexo
Sustulit collo. p⁹ciumq⁹ rursus

pudibunda. q^d latuit p pudore in ripis. ¶ Strauit anthem libicis arenis.
Hic ponit nonum laborem dicēs. Hercules strauit. i. occidit anthem illu gl/
gantē arenis libicis. i. arenis libie regionis. ¶ Vbi notadu⁹ q^d anthem⁹ erat
gligas de terra pgenit⁹ cui⁹ erat talis p⁹c⁹. q^d si aliqui ex fatigatioe debilitare
tur tactu terre statim recupabat vires. Qui cu exerceret magnā tyrānidē
in libia aduenit hercules. et pgressus cu eo diu sit luctabant⁹. Cu aut an
them⁹ sentiret se debilitari spore cecidit in terrā et sic resupsit vires. q^d her
cules pgnosces ipm a terra eleuauit et supra pect⁹ suū tenēdo opp⁹lit q^d u/
q^d spūz exalaret. ¶ Lac⁹ euandri satiauit iras. Hic ponit decimū laborem
ei⁹. Vbi notadu⁹ q^d cac⁹ fuit mōst⁹ euomēs ignē p os. cui⁹ p⁹ fuit Fulca
nus. manebat aut Lac⁹ in mōre auētino spoliās et occidēs hoies et furto
plurimū isistēs. Cu aut hercules veniret de hispania ducēs secū multos
boues. Lac⁹ q^d dā boues herculis furabat⁹. et traxit eos in antrū suū retroz
sum p caudas ne furtū pateret. Cu aut hercules q^dreret boues p mugituz
vat⁹ bouis puenit ad antrū caci. q^d extracto ipm interfecit cui⁹ morte placa
ta est ira euandri que idē cac⁹ multū offenderat. vñ de. Lac⁹ supple morte
sua quā passus ē ab hercule. satiauit. i. ppeuit iras euandri que cac⁹ mul
tū offenderat. ¶ Quosq⁹ p⁹ssur⁹. Hic ponit vndecimū laborem herculis
Vbi notadu⁹ q^d archadia erat q^d dā aper deuastrās totā regionē. que cum
hercules ageretur aper sibi insultans hūeros herculis spuma maculauit.
que apriū tandē interfecit. Vñ de Setiger. i. ap gerēs setas. notauit. i. ma
culauit hūeros herculis. i. spuma v⁹ salina. q^d humeros alt⁹ orbis foret. i.
erat pressur⁹. q^d vt statim patebit. hercules hūeris suis celū sustulit

Libri quintus

¶ **Ultim? celū.** Hic ponit duodecimū z vltimū laborēci? Tūbi nota q arblas fingit fuisse qdā gigas supportans celū hūeris suis. hic fatigatus rogauit herculē vt celū supportaret quousqz ipse respiraret. qd z hercules fecit. z p hoc celū meruit. Vlti? labor herculis fuit q sustulit. i. sup portauit celū collo irreflexo. i. incliato. z rursus meruit celū tāqz p cū vl timi sui laboris

¶ **Ite nūc fortes vbi celsa magni.** Hic hortat p hia ad imit ationē p dictoz fort iū vitoz dices. Ite nūc fortes resistētes aduersitatibz. ut il luc vbi ducit via cel sa. id ē ardua magni herculis que est via virtutū z via magni exēpli ad aggrēden dū fortia. z tūc iuehi cur p tardos z vitio sos dicens. Cur vos inertes. i. hoies sine

arte sicut hoies desidiosi. cur nudatis terga. i. dorso vā fugiendo labores z a diuersa nā iell? i. terrena p cupia supata donat hoī sidera. i. celū. qz supā ta terrena p cupia efficiū hō dign? celo qd ē loc? deoz z spiritūū. nā fm Aristo. pūo celi z mūdī. Dēs cū locū q fursum est deo attribuit z bar bari z greci qdūqz putāt deos esse. de quo loco dē plato in p hedrone Uir i speculatuū viuētes fm vitā pēplatiūā. celestes sedes recipiūt. in qbz se licitate deoz potiunt. q felicitate nos faciat pnceps iesus xps. q ē de? sup oia bñdicit? in secula seculorum Amen.

Explicit liber quartus.

Incipit quintus.

¶ **Iterat orōnēsqz cursū.** hic incipit qntus liber Boetij de consola tiōe p hie. cur? hec ē prima psa in q p hia vult soluere qdā dubia suā determinationē cōsequētia de fato z puidētia. Videt em ex dē ctis q casus nō sit. quia si oia sunt pūsa ita q nihil eueniat pter ordinē puidētie diuine. videtur q nihil casualiter eueniat. qz casus ipoztat euen tum sopinatū. ¶ **Ite videt ex dictis q liberum arbitriū nō sit.** qz oia dispo nuntur fm ordinē fatali necessitatis. libez autē arbitriūz necessitatē exclu dit. videt q si ponit puidētia z fatum q oīno excludatur libez arbitrium. P hia q in pūi libro inqrit vtz casus sit. z qd sit z inqrit vtz liberūz arbi trū sit ponendo argumēta. qbz libenūz arbitrium fm puidētia diuina nō

Ultimi celum meruit laboris
Ite nunc fortes vbi celsa magni
Bucit exempla via. cur inertes
Terga nudatis. superata tellus
Sidera donat.

Finit liber quartus

Incipit liber quintus.

Prosa prima

Iterat orationisqz cursum
ad alia quedā tractanda et

Prosa prima

videtur posse stare post h^{oc} ponit falsam solutionē quādam qm̄ ip̄robat. et po-
nit p̄p̄riā qm̄ rōnib^{us} confirmat et de eternitate determinat. et alia plura sic
parebit. Et iudicatur iste liber in vñdecim pres. qz sex sunt p̄se et qñqz me-
tra et q̄ pres et q̄ in ip̄sis determinantur patebunt i p̄cessu libri. In p̄ma
p̄la determinat de casu. et p̄rio Boetius agit acta p̄hie cōmēdāns eius et

expedienda vertebat. **Tum ego** mouet q̄stionē de ca-
su. Secōdo p̄bia excu-
sat se ab ei^{us} determi-
natōe et Boetius illā
excusationē remouet
Tertio p̄bia defini-
nat de casu. secunda
ibi. Tum illa festino
Tertia ibi. Tum illa
la morē. Primo dicit
p̄bia dixerat hec p̄di-
cta. et p̄cebat cursum
oratiōis. i. sermonis.
ad tractāda q̄dā alia
atqz expedienda.

Recta q̄dez inquā exhortatio tuasqz
prosus auctoritate dignissima. **Sz**
q̄ tu dudum de prouidentia que
stionem pluribus alijs implicitas
esse dixisti. re expetior. **Quero enī**
an esse aliquid omnino. et quid nā
esse casum arbitrere. **Tum illa.**
Festino inquit debitum promissio-
nis absoluerē viamqz tibi qua p̄a

Tunc ego Boetius inquam. O philosophia recta est tua exhortatio fa-
cta et prosus est dignissima auctoritate. Sed q̄ tu dudum dixisti sexta p̄-
sa quarti libri questionem de prouidentia implicitam. id est implicatam
esse pluribus alijs. i. questionibus ego expetior te i. realiter **Quero enī** an
arbitreris casum oīno aliqd esse supple in rez natura. et q̄dnā arbitreris eē
casum supple in rez natura

¶ Notandum per hoc q̄ dicit Boetius dixerat inuit philosophiam
tam expediri esse que ad sui speculationem spectabant. et ita determinasse
principalem huius libri intentionem. et philosophia vertebat cursum ora-
tionis id est orationem currentem. quia oratio philosophic non impedit
batur ignorantia docentis nec tarditate dicentis. hanc orationem vertebat
ad quedam alia tractanda. Que autem fuerunt illa Boetius non ex-
primit. quia forsitan sua opinione minus erant desiderāda. vel forsitan qm̄
tum ad propositum extranea.

¶ Notandum q̄ de exhortationē p̄hie fuisse rectas. qz p̄bia hortabatur
ad virtutes et ad contemptum fortuitorum. Talis autem exhortatio que
fit ad bonum prosequendum et malum fugiendum recta est. Et dicit ex-
hortationem philosophic esse dignissimā auctoritate. qz qdā sapientibus
sz auctoritate sapientis dignū reputatur. **¶** Tum illa festino inq̄. hic
p̄bia excusat se de huius opiniois vel q̄stiois determinatōe. et hoc illā excu-

Libri quintus

factionē remouet dicēs *Phia* inq̄t ego festino absoluerē. i. p̄ficere debitū p̄
missiōis. et apire tibi viā q̄ reueharis ad p̄riaz. De caū q̄ tu q̄s de casu. et
si p̄ q̄uis sūt putilia cognitu. i. p̄gnitōe. tñ paulisp̄ auersa sūt a tramite. i.
via n̄ri p̄positi. r̄d̄ paulisp̄ q̄ nō sūt tota traur̄sa. s̄ aliq̄ntulū elucideant
p̄missa. et ē verendū. i. timendū ne tu fatigat̄ deujs. i. q̄si omibz extraneis
nō possis sufficere ad
emetiendū. i. trāseun
dū rectū iter. d̄t boe.

Phia ne illō vere
are. i. non timeas. q̄
h̄ fuit mibi loco q̄er̄s
aḡscere ea q̄b̄ maxie
delector. et cū oē lat̄
id ē circumstātia tue
disputatōis mibi cō
stiterit fide indubita
ta nihil est q̄d ambi
gat de seq̄ntibz

Horādum q̄ dicit
q̄ via reuehar̄ p̄riaz
hic patriā vocat bri
tudinē. quā p̄riā inue
nire docuit. Illa autē
p̄ q̄ hō puenit ad ip̄
sam sunt p̄tutes. de
quibz boet̄ intende
bat agere nō i hoc li
bro s̄ i p̄limis libris
musice sue agēdo de
musica hūana. intē
tionē autē suā non cō

pleuit q̄a rege theo

orico morte puenit fuit. *Quā illa* morem inquit.
Hic *phia* determinat de casu soluēdo p̄missas cās et q̄stiones. *Primo* solu
uit primā an casus sit. secūdo secūda q̄d sit casus. ibi. licet igitur. *Primo*
ostendit q̄d significet p̄ nomen casus. ponēdo op̄inonē q̄rūdā. Secū
do improbat illā op̄inonē ibi. Quis em̄. *Primo* dicit. *Boet̄* ego gerā
tibi morē. i. cōfirmabo me volūtatē tue. et sic sic ē exorsa. sic incept̄. si aliq̄s
definiat q̄ ad nomen dicēs casum esse euentum p̄ductū motu temerario.
id est improuiso. et nulla connextione causaz. Ego *phia* affirmo casus sic
omnino nihil est. et decerno. i. iudico vocem casus profus esse inanem. p̄
ter significacionem rei subiecte. sicut hec vox eb̄imera inanis est

triā reueharis aperire. *Hec* autē et si
putilia cognitu. tñ a p̄positi n̄ri tra
mite paulisp̄ auersa sūt. *Verendūq̄*
est ne deujs fatigat̄ ad emetiendū
rectū iter sufficere nō possis. *B. Me*
id inq̄. p̄sus vereare. *Pha* quictis
nihil loco fuerit ea q̄b̄ maxie delec
tor agnoscere. simul cū om̄e dispu
tatōis tue latus indubitata fide cō
stiterit. nihil de seq̄ntibz ambigatur
Ph. Tū illa. Adōrem inq̄t gerā tibi
simulq̄ sic exorsa est. Siquidē inq̄t
aliq̄s euentū temerario motu nulla
q̄ causaz p̄nxiōe productū casus
esse definit. nihil omnino casū eē cō
firmo. et p̄ter subiecte rei significatio
nē inanez p̄sus vocem esse decerno

orico morte puenit fuit. *Quā illa* morem inquit.
Hic *phia* determinat de casu soluēdo p̄missas cās et q̄stiones. *Primo* solu
uit primā an casus sit. secūdo secūda q̄d sit casus. ibi. licet igitur. *Primo*
ostendit q̄d significet p̄ nomen casus. ponēdo op̄inonē q̄rūdā. Secū
do improbat illā op̄inonē ibi. Quis em̄. *Primo* dicit. *Boet̄* ego gerā
tibi morē. i. cōfirmabo me volūtatē tue. et sic sic ē exorsa. sic incept̄. si aliq̄s
definiat q̄ ad nomen dicēs casum esse euentum p̄ductū motu temerario.
id est improuiso. et nulla connextione causaz. Ego *phia* affirmo casus sic
omnino nihil est. et decerno. i. iudico vocem casus profus esse inanem. p̄
ter significacionem rei subiecte. sicut hec vox eb̄imera inanis est

Prosa prima

¶ Notandū q̄ q̄uis q̄stio si est p̄cedit q̄stioez q̄dē. s̄m q̄ q̄stio q̄dē q̄rit de q̄dditate rei. q̄ q̄d est rei nulli debet nisi enti. in q̄stio q̄d est q̄rens de q̄ q̄d ē nois est prima cognitio. ⁊ s̄o ex quo q̄d ē nois. oportet scire de aliq̄ si ē p̄pter hoc p̄bia ad querendū de casu vtz sit vel nō accipit q̄d q̄d est q̄ si significat p̄ nomē. ⁊ d̄t. Si aliq̄ dicitur casus esse euentū

Quis em̄ (coercente i ordine cūcta deo) loc⁹ esse vllus temeritati reliqu⁹ potest. Nā nihil ex nihilo existere n̄a snia est. Lūi nemo vnq̄ vetez refragatus est. quāq̄ id illi non de opante principio. s̄ de materia. li subiecto (hoc est oīm de natura rationū) quasi quoddā iecerint fundamentū. At si nullis ex causis aliqd oriatur. id de nihilo ortū esse videt. q̄ si hoc fieri neq̄t nec casū q̄dez h̄mōi esse possibile est qualē pauloan diffiniuim⁹. **¶** Quid igit inq̄s. Nihil ne est q̄d v̄l casus: vel fortuitū iure appellari q̄at. An ē aliqd (tāetsi vulg⁹ lateat) cui vocabula ista pueniant.

pducum ego video vocē casus esse inanē tanq̄ sibi nihil cor⁹ respondeat in re

¶ Quis em̄ coercente. Hic p̄bia im⁹ probat opinionē istā ostēdens casum nihil esse s̄m eam. sc̄do soluit q̄stionē s̄m rei veritatē. ibi. Aristoteles meus. P̄rio pōt vna rōnez. sc̄do aliā. ibi. Nā nihil Antiq̄ dicebant q̄ casus est euent⁹ temerari⁹. i. im⁹ proutus. Contra h̄ arguit p̄bia sic. Vbi cumq̄ oia sunt. p̄uisa ibi nihil ē temerariū sed oia q̄ sunt. p̄uisa sūt a deo. s̄ inter ea q̄ sunt nihil est temerariū. Hāc rōez b̄ez utter innuit i l̄ra dī.

Quis em̄ loc⁹ vllus pōt esse reliqu⁹. i. relict⁹ temeritati. i. iprouisōi. deo coercente cūcta i ordine. s̄. p̄uisū. q̄i dicit null⁹. **¶** Notandū q̄ oia a deo sūt p̄uisa. cui⁹ rō est. Quorūcūq̄ de⁹ ē cā oia talia. p̄uisa sunt a deo. sed de⁹ ē cā ois entis. s̄ oia entia a deo sunt p̄uisa. q̄ aut de⁹ sit cā ois entis. patz. q̄ ab ipso dependet celum ⁊ tota natura. vt patz. xij. metaphisice

¶ Nā nihil ex nihilo existere. Hic ponit aliā rōnez p̄bantē q̄ casus nō pōt esse sine oī cā p̄duct⁹ sicut dicebant antiq̄ ⁊ arguit sic. Qd ē ex nihilo n̄onhil ē. sed quod est ex nulla causa ex nihilo est. ergo q̄d ex nulla causa est n̄onhil est. Sed s̄m antiquos casus est ex nulla causa q̄z p̄duct⁹ sine oīm connexionē causaz. s̄ casus nihil est. Un̄ dicit in l̄ra. Vera snia ē cū nemo vnq̄ veterē refragat⁹ ē. i. d̄dixit. s̄ ex nihilo nihil existere. q̄ illi an⁹ agui illam p̄positionem ex nihilo nihil existere iecerint. i. posuerint q̄i aff

Libër quintus

quiddam fundamentum non de operante principio. scilicet de deo creatore. quia ille ex nihilo aliquid fecit. sed intellexerunt hoc de materiali subiecto. id est de tota natura fundata in materia. et exponit seipsum dicens. Hoc est de natura omnium rationum id est de materia que est subiectum formarum naturalium. Sed si aliquid existatur ex nullis causis id videtur esse ortum ex nihilo. sed hoc fieri neque ut aliquid oriatur ex nihilo non

est possibile casus esse huiusmodi. id est tale qualem paulo ante diffinivimus. **¶** Item antiquis que sit euentus temerarij sine cognitione causarum. Quid dicendum est de casu que sit hoc. Est ne nihil in rebus natura quod tunc queat. id est possit appellari casus vel fortuitum vel est aliquid. cunctis si quis lateat vulgus cui ista vocabula perveniunt. **¶** Notandum quod huiusmodi propter ex nihilo nihil existere. vera est in comparatione ad causas particulares que in sua actione presupponit materiam. tamen in comparatione ad causam universalem que est causa totius entis non est

vera. unde dicimus deum omnia creasse ex nihilo. et fide tenemus. sed antiqui de isto modo productionis per creationem non loquebantur. sed primo modo. Unde Aristoteles primo physicorum. Impossibile est aliquid fieri ex his que non sunt de hac enim operatione perveniunt omnes que de natura sunt.

¶ Aristoteles meus id inquit in physicis. Hic phia soluit questionem de casu. Et primo ostendit eam esse solutam ab aristotele. et ostendit modum cuius. scilicet de clarat. quod licet casus non habeat causas per se. habet tamen causas per accidens. ibi. De suntigitur. **¶** Primo dicit. Aristoteles meus. id est doctrina mea nutrit et dedit diffinitionem casu in physicis. id est in physicis breviter rationem. id est per inquit verum. et veritatem. et que sit Boetius. **¶** Quoniam inquam modo de phia. Quoties aliquid gerit. id est fit. gratia cuiuspiam rei. id est alius rei. et aliud obtingit quebusdam de causis que quod intendebat illud vocat casus. ut si aliquid causa colendi agri fodiens humum inveniatur podium auri defossus. hec inuentio auri creditur fortuita. id est a casu accidisse. verum per sed. talis enim casus

Prosa prima

nō ē de nullo. i. de nulla cā sicut dicebat diffinitio antiq̃. nā euē? casu/
alis h̃z p̃prias cās. q̃z pcurtus lopinat? z ip̃outus supple ab eo q̃ aliqd
fecit cā alteri? rei. videt opat? eē casus. nisi em̃ cultor agri foderet humum
q̃ sup. fossio ē vna cā inuētiōis auri. z nisi eo loci. i. loco depositor obruisset
.i. absco. disset pecuniā suā q̃ ē alia cā inuētiōis auri. aux nō eēt inuētiō

igit̃ fortuiti cause p̃pēdij. qd̃ ex obui
is sibi z p̃fluentib? causis. nō ex ge/
rentis intentōe. puenit. Neq̃ em̃ ṽl
q̃ aux obruit. ṽl q̃ agz exercuit vt ea
pecunia rep̃iret intendit. s̃z (vt dixi)
quo ille obruit. nūc fodisse cōuenit
atz pcurrit. Licet igitur definire
casū esse inopinatū vt ex p̃fluentib?
causis in his que ob aliquid gerū/
tur euentum. Concurrere vero at/
q̃ confluere causas. facit ordo ille
ineuitabili cōnexionione procedens. q̃
de prouidentia fōte descendēs cun
cta suis locis tēporibusq̃ disponit.

¶ De sunt igit̃. De ondit p̃bia q̃ l̃ez casus h̃eat cās nō tñ habeat cās
p̃ se. sed p̃ acc̃tis. di. De igit̃ sūt cāe fortuiti cōpēdij. i. fortuiti euē? qd̃ for
tuitū p̃pēdij puenit ex causis obuiis z p̃fluentib?. n̄ ex intētiōe gerētis. n̄ em̃
ille q̃ aux obruit ṽl q̃ aux exercuit. i. fodit itēdit vt ea pecūia rep̃iret. s̃z vt
dixi p̃ter gerētis itētiōez euēit hūc fodere q̃ ille obruit pecuniā. z pcurrit sup.
inuētiōe pecūie. ¶ Notandū q̃ cā efficiēs n̄ agit nisi moueat a fine. finis at̃ n̄
mouet nisi fin q̃ ē in itētiōe z iō respectu illi? effect? q̃ ē in itētiōe agēs est
cā p̃ se. s̃z si aliqd̃ p̃tigat i actiōe p̃ter itētiōez agētis illi? agēs ē cā p̃ acc̃tis.
z sic casus q̃ p̃igit p̃ter itētiōez agētis n̄ h̃z cām agētē p̃ se s̃z p̃ acc̃tis. ¶ Et
igit̃ diffinitio. h̃ p̃bia soluit sc̃bam q̃ n̄ez. ondedo qd̃ sit casus. p̃cludit g̃
diffinitōez ei? ex iā dictis di. Et igit̃ diffinitio casū eē euētiū inopinatz ex
causis p̃fluentib? i his q̃ gerūt ob aliqd̃ aliō. Tūc ondit quō effect? casualis
cadit sub ordie p̃uidētiē. dictū ē em̃ q̃ casus puenit ex causis p̃fluentib? q̃
aut̃ cāe p̃fluat h̃ puenit ex ordie p̃uidētiē. vñ d̃t. Cās p̃o p̃currere z con
fluere facit iste ordo supple fatalis. p̃cedēs iuitabili p̃neriōe. i. cāp. q̃ descen
dens supple ordo de fonte. p̃uidētiē cūcta dispōit suis tēpib? z locis.

¶ Notandū q̃ diffinitio casus ē bona. q̃ p̃ cā casus distinguit ab alijs

Notandū q̃ casus fm̃
Aristo. est qñ aliqd̃
fit p̃ter aliquē finē
vt fossio agri p̃ter
seminationē si aliqd̃
aliō euēit ex q̃busdā
causis p̃ter h̃ qd̃ intē
debat hoc est casus.
vt inuētiō thesauri ca
sualis est q̃ nō itēde/
batur a fōtore agri.

Et q̃ p̃ter q̃ inuētiō
thesauri est casualis
nō ideo q̃ nō ē p̃uisa
a deo. s̃z q̃ nō ē p̃ui
sa ab homie. z ita ca
sus nihil ē q̃ ad deū
sed est aliqd̃ q̃ ad ho
minē p̃ter cui? itētiō
nē z p̃uisionē euenti.

Liber quintus

p hoc qd dicitur casus est euer? inopinatus? excludit effect? necessario euentens? vel vt frequenter sicut sole oriri vel hoicm nasci cu qnqz digitis in vna manu. Talia em nō eueniunt casuali? z inopinata. p hoc qd dicitur ex pfluenti? causis excludit casus prio modo dicitur quism antiquos ponebat produci ex nulla pnextioe capz

Per h autē qd dicitur in his q gerunt ob al? qd aliud p hoc excludit a casu casualitas p se. casus em et fortuna sunt cause p accidens. z sunt preter intentionē agentis

Metz primū. v. li.

Ulpis achemenie scopulis. Istud ē primū metru illi? qn u qd dicitur elegiacum. Et primū metz ē dactylicū exametruz scdm est trochaicum pētametrū vt dactylicū pentametrū in q phia ondit quō euer? casus casualis se h? ad puidētia diuinam est aut materia exēp

pli q tigris z eufrates sunt duo fluij ab eodez fonte pcedentes. q postea ab inuicē diuidunt z si itez pcurrāt necesse ē naues z alia q p ista flumina defuerint pcurrere. q qdē pcurus puenit in qdā regunt decursu illorū flumioz. z tñ ē pter intentionē istoz q regūt naues. eodē mō pcurus capz casual? quls sit pter itēdoz ipoz agētū. tñ pcurrūt s'm defluxū ordis fatal? ex regimie diuie puidētie. z quls nobis i grātibz ordinē diuie puidētie viderat al? qd casuale z fortuitū. tñ in ppartioe ad deū oia sūt ordiata z puissa vñ dicitur in ista Tigris z eufrates resoluūt se vno fonte scopulis. i. ex pcautritibz rupis achemenie i mōis pēdie. vbi. s. i. pētia fugax pugna spicula. i. sagittas figit p ectoribz sequentium. est enim consuetudo parti. orum q fugiendo pugnat sagittando a tergo s' insequentes. z mox. i. paruū post spaciū tigris z eufrates dissociant abiuētis aqs supple alij. z si dicitur fluij itez coeāt. i. puiāt. z reuocāt i vñū cursū. pfluat i. opz pfluere. illō qd vñda alni vadit. i. vñusqz fluij. trahit. i. secū dñē. z puiāt pupes z trūd. vñl

Petrum primum qnti libri.

Ulpis achemenie scopul. vbi versa sequentū Pectoribus figit spicula pugna fugax Tigris z eufrates vno sese fonte resoluāt Et mor abiuētis dissociāt aqs Si coeant cursūqz itez reuocent in vnum Confluat alterni qd trahit vñda vadi Conueniāt pupes z vulsi flumine trunci Mirtaqz fortuitos implicet vñda modos Quos tñ ipsa vagos terre declina casus Burgitis z lapsi defluus ordo regit Sicqz pmissis fluitare videtur habenis Fors. patitur frenos. ipsaqz lege meat

Prosa secunda

id ē radicari. flumē. i. p. flumē. z vnda mīta. i. p. fluens. implicet. i. impli-
cabit fortuitos modos. qz vnda faciet pcurrere fortuitu naves et truncos
qs tñ vagos casus. i. casuales enēt. regit ipsa declina terre. i. depssio terre
dñs vñ flumio. z deflu. ordo lapsi gurginis. i. currens aq regit illos vagos
cursus. z ita ē de enētū causali respectu puidētie. vñ dr. Fors. i. casus vel

Prosa secunda libri quinti.

Animaduerto inq. idqz vti tu
dicis ita esse pſentio. Sz i hac
berentiū sibi serie causaz est ne vlla
nri arbitrij libertas: an ipos quosq
humanorū mot⁹ animorū fatalis ca
thēna cōstringit. p. Est inqt. Neqz
em fuerit vlla rōnalis natura. quin
eidem libertas assit arbitrij. Itā qd
rōne vti naturaliter pōt. id habz iu
diciū quo discernat. p. Per se igitur
fugienda optandaue dinoscit. Qd
vero quis optādū esse iudicat petit

in istis fluminibz qd in alijs expimur. s. q. alqñ absorbentur a terra z ite
rū oriunt. z qz s. sepe pōt ptingere. iō d. ortu ipsoz flumioz diuersa pnt d.
ei qñ em moyses dr in genesi q. oriant in padiso pnt intelligi de puina ori
gine eoz. sed qd dicit ab alijs q. alias oriant pnt intelligi d. ortu eoz secū
dario. p. Notandū q. parthia est qdā regio q. alio noie dr achēmenia. vñ
dicunt hoies parthi q. vincunt hostes suos fugiēdo. sagittas a tergo mie
tendo. z sic amor vincēdus est fugiēdo. Vñ poeta dixit. Qua spine mar
tis cedit victoria prius. Lipus ea parte sili q. vincit arte. Lipus. i. ven⁹
q. colebat in cipro. Et paup. Heinric⁹ Proscribas igit gladijs et sustibz
ipm supple amorē. Et fugiēdo fuga quē fuga sola fugat.

Prosa secunda libri quinti.

Animaduerto inq. Hic incipit. p. s. s. s. hui⁹ qñt. in q. incipit d. ceter
minare de puidētia liberi arbitrij ad puidētiā diuinā. z pmo qñt
an libez arbitriū possit stare cū puidētia diuina z p. hia. p. bat diuinuz arbi
trium ē. s. s. oñ dicit quō diuersificat in diuers. z tertio oñ dicit act⁹ libet ar
bitrij cadere sub puidētia diuina. s. s. oñ dicit. Sed hāc. tertia. ibi. Que tñ.

fortuna q. videt flum
rare pmissis hab. nil
id est sineregimie. il
la patit frenos. i. re/
gimia. z meat. i. tran
sit ipsa lege. i. p. ipam
legē diuine puidētie
p. Nota q. scribitur
in Genesi. Tigris et
eufrates sunt flumina
q. oriūt in paradiso
Sed Hiero. auctori
tate Salustij dicit q.
ortus tigris z eufratē
res d. mōstrat i. arme
nia. i. in p. hia. cui vi
detur boetij⁹ p. senti
re. b. r. s. aut Augu.
sup. genestm ad itaz
ista p. teratē p. cordat
dices. Illud p. tingit

Liber quintus

Primo de Anaduero in q̄. i. cognosco. quō casus stat cū p̄dēda. 7 ita
 p̄sentio sicut dixisti. 7 q̄rit boetius. Est ne ylla libertas arbitrii in hac serie
 causaz sibi herētū an fatalis catena. i. fatalis necessitas p̄stringit motus
 .i. affectus hūanorū aiorū. Tūc phia. pbat libez arbitriū esse dicens. Liber
 tas arbitrii est nō obstāre p̄dicta p̄nexionē cōp̄ neq̄ em̄ fuerit. i. esse pote
 rit ylla rōnalis natu
 ra. q̄n libertas arbitrii edē affit. et acci/
 pit hīc rōnal natura
 large p̄ oī eo q̄ h̄z co
 gnitiōē intellectiua
 pbat aut q̄ oī natu
 re rōnali insit liberū
 arbitriū dicit. Illud
 q̄d pōt naturalr vti
 rōne. id h̄z iudiciū
 q̄ discernat vnūq̄d
 q̄. s̄git p̄ se dinoscit.
 id ē discernit fugiē
 da 7 oprāda. q̄d autē
 q̄d iudicat optandū
 id petit. i. psequit. et
 refugit illū q̄d estiat
 fugiendū. Quare q̄
 bus inest rō illis in
 est libertas volēdi et
 nolēdi pōt s̄t rō formari. De q̄d pōt vti rōne h̄z iudiciū cognoscendi
 fugiēda 7 oprāda. sed q̄d q̄s iudicat oprāda psequit. 7 q̄d iudicat fugi
 endū hoc refugit. Gōt q̄d p̄t vti rōne h̄z libtate volēdi 7 nolēdi. ¶ Notandū
 dū q̄ dicit illū q̄d vti rōne h̄z iudiciū q̄ discernat vnūq̄d q̄. h̄ dicit ad
 differētiā iudicij naturalis. q̄d ē in brutis q̄ nō iudicat vnūq̄d q̄ agendū
 sed aliq̄d p̄ticulare. sic ovis nō iudicat de q̄libet fugiēdo sed t̄m de lupo. 7
 apes n̄ h̄nt idustriā ad faciēdū aliq̄d op̄. nisi ad fauos mellis. sed iudicat
 um rōnis ē de q̄libet q̄ agunt. ¶ Notandū q̄ d̄t q̄ h̄ns rōnis iudiciū p̄ se
 iudicat p̄seqndū vel fugiēdū. licz em̄ b̄nta q̄dāmō cognoscāt fugiēda v̄l
 p̄seqnda nō t̄m p̄ se. q̄ nō sūt cā iudicij. Hō aut nō solū cognoscit finem 7
 ordinatā i finē. s̄ cognoscit ea v̄l p̄ modū collatiōis 7 p̄ modū s̄llegiticiū
 etiā hō suū iudiciū iudicat 7 discernit q̄ intellectus ē v̄tē p̄uersa supra se
 ¶ S̄ h̄c nō in oibz. Hicōndit phia quōlibet arbitriū diuificat i
 diuinitis. s̄ in angelis 7 hoibz dicit. H̄c. s̄ libtate arbitrii n̄ p̄stuo ēē
 equā i cōp̄m oibz. q̄ maior est in substātijs diuinis q̄ in hoibz. Nā super
 nis 7 diuinis substātijs inest p̄spicax iudiciū. i. infallibile iudiciū. 7 inest

Refugit dō qd estimat esse fugiendū
 Quare qd' inest rōnīpīs etiam inest
 volendi nolendiq; libertas S; hāc
 nō in oib' equā esse p̄stuo Nā sup/
 nis diuinisq; substātijs 7 p̄spicax iu
 diciū 7 incorrupta voluntas 7 effi
 car optatoz p̄sto est potestas. Hū/
 manas dō animas liberiores q̄dez
 esse necesse est. cū se in mentis diuie
 speculatiōne conseruant. min' vero
 cum dilabuntur ad corpora. minus
 q; etiam cum terrenis artubus col
 ligantur extrema vero est seruitus

Prosa sexta

eis incorrupta voluntas. i. inflexibilis ad malū. z in eis est p̄sto. i. para effici
car p̄tare optatoz. q̄ n̄ ē i eis impedimētū executōis. Alias p̄o hūanas ne
cesse ē esse libiores q̄ p̄uāt se i speculatiōe diuine mentis. min⁹ p̄o libere
sūt cū dilabunt ad corpa. i. ad curā rez corpālū. z adhuc min⁹ libere sūt cū
colligant terrenis artub⁹. i. affectib⁹ q̄b⁹ min⁹ resistit e p̄nt passiōib⁹ insur
gētib⁹. Extrema p̄o

cū vicijs dedite rōnis p̄prie posses
siōe ceciderit. Nā vbi oculos a sum
me luce vitatis ad inferiora z tene
brosa deiecerit mori iusticie nube ca
ligāt p̄nciosus turbāt affectib⁹ Qui
bus accedēdo p̄sentiēdoq̄ quā in
uerere sibi adiuuāt fuitutē z sūt quo
dammodo p̄prie libertate captiue

.i. maxia ē fuit⁹ aiaz
q̄n̄ dedite vitijs cecidit
a possessiōe p̄prie
rōis q̄ regi. i. dī
rigi deberēt agēdo.
Nā vbi. i. post q̄ aie
deiecerint oculos rōis
z intellect⁹ a luce sum
me vitatis ad infero
ra z tenebrosa id ē ad
frenaz carnalia mori
caligant. i. obscurant
nube iusticie. i. i ḡratie

z turbant p̄ncios⁹ affectib⁹. i. passiōib⁹ q̄b⁹ accedēdo z p̄sentiēdo adiuuāt
.i. augmētāt fuitutē. q̄m sibi inuerere. i. iduxerūt. z aie vitiosoz sunt q̄dā mō
captiue p̄prie libertate. ¶ Notādū q̄ libez arbitriū ē libtas iudicādi et exco
q̄ndi res. Et q̄m hoc. sup̄ p̄mo p̄hermenias. libez arbitriū ē de voluntate
iudiciū ai nullo exēfisco aut violēter cogēte aut violēter impedire nullo co
gente ad faciēdū q̄d displicet. nullo impedire ne fier q̄d placet. ¶ Notādū q̄
liberū arbitriū i duob⁹ p̄sistit i libertate iudicādi z in libertate exēq̄ndi iu
dicata Prīmū. i. libertatē iudicādi impedire i ḡratia. s̄ libratē exēq̄ndi ipedit
ipotētia executōis z corruptio voluntat⁹. Q̄n̄ q̄m possū bonū pficere tñ
volūtate corrupta vitio n̄ pficim⁹. In substantia q̄s autē separat⁹ n̄ ē i ḡratia iu
dicādi nec ipotētia pficiēdi. nec corruptio voluntat⁹. ḡ i eis ē maxia libtas
arbitrii. Intelligētie em̄ i nullo fallunt. ḡ h̄nt p̄spicax iudiciū. z nunq̄ vo
lūt nisi bonū. ḡ i eis ē incorrupta voluntas. z p̄nt pficere q̄cqd̄ desiderāt. ḡ in
eis ē efficax p̄tas optatoz. ¶ Notādū q̄ q̄dā dixerūt fuisse de iectiōe plato
nis aias hūanas sicut creatas i celo. z postea descendere i corpa z i eis deti
neret q̄ i vincit fm̄ illos q̄d libertatis aiaz hūanaz q̄s pōit i lra sic di
stinguūt. s̄ q̄ cū sint i celo create i p̄tēplatiōe diuine mēt⁹ sunt maxie libere
cū at d̄siderio corpozicipiūt d̄scendere ad corpa sūt min⁹ libere. cū at iā sūt
colligate corpb⁹ adhuc sūt min⁹ libere s̄ mima libtas ē i eis q̄n̄ subdunt
vitijs. Ista tñ expositio nō tenet fm̄ vitatē. idē alter ex p̄o q̄ illas anias
necesse ē esse libiores q̄ p̄tēplatiōe diuine iūuūt vt aie vitiosoz. z p̄tēpla
tiuoꝝ q̄p̄ cō. i. ieratio i celis ē. Ille autē sunt min⁹ libere q̄ dilabunt ad cor
pora. i. que descendūt ad curā rez temporalū sicut sunt practici q̄ negocian
tur circa bona p̄palia ad cōm̄ utilitatē dispensanda. adhuc min⁹ libere

Liber quintus

sunt aīe q̄ terrenis artibz colligant. i. q̄ descēdūt ad curā dū p̄rū corp̄ et
p̄rūa vtilitatē. mīne autē libere sunt q̄ sub dīe vītijz rōnē amittūt. Vltio
lus em̄ nō vnt̄ rōnē dñi ē seru⁹. sed tot dñoz q̄ vītioz fm̄ bēn̄ Augusti.

¶ Quēn̄ ille. Dicoñdit p̄bīa quō acc̄ liberi arbitrij cadūt sub puiden
tia diuina. qz p̄pter hoc q̄ diuina p̄gnitio se exēdit ad oīa di. Que oīa dīca

q̄ ad diuersos q̄d̄ li/
bertatis et q̄ ad oēs
acc̄ indepuenientes
cernit ille intuitu. p̄
uidentie diuine cum
tra p̄spiciēs. et q̄ p̄
destinata disponit su
is meritis reddendo
bonis bona et malis
mala. et hoc p̄firmat
auctoritate greca que
sonat in latino. Oīa
videt de⁹ et oīa audit
Vel fm̄ allos sonat.
De⁹ illustrat oīa cla
rius q̄ sol. ¶ Horan
dū q̄ h̄ diuina puidē
tia q̄b̄ eterno oīa p̄
spexerit. non tñ p̄pter
h̄ necessitatē libez ar
bitrij ad faciēdū bo
nū vlt̄ malum. qz fm̄
Aristo. iij. ethi. Nō
est dñs suaz opatio
nū a p̄cipio vsq̄ ad
finē. et q̄ fm̄ merita
opationū liberi arbit
rij recipit penam vel p̄miū.

Que tñ ille ab eterno cūcta prospiciēs
puidētie cernit intuitus. et suis
queq̄ meritis p̄destinata disponit.
(omnia videt et omnia audit)

¶ De trum scōm libri quinti

¶ Ero clarum lumine p̄hebū

¶ Melliflui canit oris homer⁹

¶ Qui tamen intima viscera terre

¶ Non valet aut pelagi radior⁹

¶ Infirma p̄orumpere luce

¶ Haud sumagni conditor orbis

¶ Huic ex alto cuncta ruenti

¶ Nulla terre mole resistunt

¶ Non hor atris nubibus obstat

¶ Que sint que fuerint veniantq̄

¶ Uno mentis cernit in ictu

¶ Quem quia respicit omnia solus

¶ De trum secundū libri quinti.

¶ Ero clarū lumine p̄hebū. Istū ē scōm metrum hui⁹ quinti. qd̄
bz archilogiū ab inuētoze. dactylicū a pede p̄dñante. In q̄ p̄bī/
losophia cōmēdat excellētā diuine cognitiois in p̄patione ad solē
materiale dī. Homer⁹ oris melliflui. i. dulcis eloquentie. canit. s. describit
p̄hebū. i. solem clarum puro lumine. Forlan em̄ homer⁹ fecit librum
de claritate solis. qui. s. sol non valet p̄umpere. i. penetrare intima viscera. s.
p̄funda terre et pelagi. i. maris. Infirma. d. est debili luceradior⁹. haud
sic id est non sic habet se conditor magni orbis scilicet deus. sed ipse sua
cognitione penetrat oīa cū n̄bīl possit ip̄m latere. huic. s. p̄ditori ruenti. i.

Prosa tertia

respicienti. cuncta ex alto. s. celo terre sibi resistunt. nulla mole. l. magnitudine
sicut obstitit radijs solis. nec etiam nox obscura obstat sibi atris nubibus.
imo in vno secuto. mētē. i. in vnico mētali intuitu. cernit q̄ sunt q̄rū ad p̄ntia
q̄ fuerūt q̄ntū ad p̄ntia q̄ veniūt q̄rū ad futura. quē. s. cōditōrē. q̄ respici
cit oīa sol tu poteris dicere vix solē. Notandū lz de oīa p̄fcedo p̄uideat

Uerū possis dicere solem.

Prosa tertia libri quinti.

Um ego En in quā difficiliori
rursus abiguitate studior. p̄.
Que nā inq̄t e ista. iam em q̄ p̄tur
bare p̄iecto. B. Nimiū inq̄ aduer
sari ac repugnare videtur. p̄noscere
vnīuersa dēi z ee vllū libertatis ar
bitriū. Nā si cūcta p̄piciūt de. neq̄
falli vllō mō pōt euenire necesse est
q̄ p̄uidētia futurum esse p̄uidētū
Quare si ab eterno nōn facta hoīm

etia illa q̄ fuit ex libe
ro arbitrio. voluit tū
q̄dā creaturas ee li
beri arbitrij. q̄ h̄ ma
gis decet diuinā bo
nitatē. sicut em meli
us z nobili⁹ ē regnā
in q̄ nō em seruū res
gi a seruīs sed etiā a
liberis q̄ vbi em ser
uū a seruīs. Sic me
li⁹ erit regnum dēi et
decet⁹ ex hoc q̄ sunt
aliquē creature libere
seruicētes. sicut hō et
angelus q̄ si essent
sole creature fūlīter
opantes. cuiusmodi
sūt oēs creature p̄ter
hoīes z angelū. q̄ ex

determinatione nature necessitant ad sua opa: **Prosa tertia q̄ntū li.**

Um ego. En in quā. Hic incipit tertia pla hui⁹ q̄ntū. in q̄ Boe
abigit p̄dicta oñdens nō posse sū stare p̄uidētiā z libez arbit
riū. Et p̄rio d̄mittit q̄ dicta p̄fē h̄re dubitationē. sc̄do ponit rō
nē dubitationis ibi. Nunq̄ in quā. P̄rio d̄. Cum p̄tunc finitis p̄dictis
Ego Boe. in quā. O p̄bia rursus ego confundor difficiliorū ambiguit
tate. Et querit p̄bia. quēnā est ista ambiguitas. iam em confectio i. iudis
co. quibz tu p̄turbare. i. p̄turbaris. q̄ Notandū q̄ cōiectare est ex aliquibz
signis aliqd putare z sic p̄bia p̄iectat p̄ locū a cōiter accidētibz dubitatio
nē h̄erij q̄z cōter q̄cūq̄ loq̄bant̄ p̄ p̄uidētiā z libero arbitrio dubitabāt
de cōpassibilitate eorum.

q̄ Nimiū in quā. Hic Boe exprimit suā dubitationē oñdens p̄uidētiā
z libez arbitriū esse incōpassibilia. Primo facit h̄. sc̄do excludit q̄dāz v
as quibus aliqui conabantur defendere p̄uidētiā ibi. Quid igitur.
A p̄bandum ergo incōpassibilitatem p̄dictorum ponit tres rāōes
Secunda ibi. A libez certia ibi. Postremo. Primo pōit primā rōnē. sc̄do
excludit quandam solutionem eius ibi. Acq̄ em. Primo modo dicit. Ad

Ziber quintus

mtū videt a luerari z repugnare deū p̄noscere vniuersa. z eē vllū libertatis arbitriū. Qd autē ista repugnāt. pbat. Nā si de' p̄spicit cuncta. neqz vllō mō falli p̄r. nec s̄ ē euenire illud qd puidētia puidērit esse futurū qd si nō eueniret falleret puidēt. Quare si ab eterno nō mō. i. nō tū facta hoim sed etiā p̄silia z volūtar. p̄noscit. nulla erit libertas arbitrii sed oīa eueni-
rēt d̄ necessitate.

Qd autē de' sua puidētia oīa cogitat declarat. Neqz em̄ pōt existē-
re aliqd factū v̄l ali-
qua volūtas. nisi qm̄ p̄senserit. p̄scluerit. p-
uidētia diuina nescia
id ē nō potēs falli n-
p̄nt aliter euenire q̄
p̄reuisa sunt. nā si va-
lent deo: q̄ri aliorū
sēz vt aliter eueniant
q̄ p̄uisa sunt nō erit
iā firma p̄sclētia dei
sed pot' erit incerta
opinio. qd iudico nes-
fas credere de deo.
¶ Notandū q̄ ex ista
sic forinā ratio. Gl-
la q̄ puidēt iā fallibī-
lit de necessitate eue-
niunt. sed oīa puidē-
tia dō infallibiliter
ergo oīa de necessita-
te eueniūt. z sic perit
libertas arbitrii.

¶ Notandū q̄ scia dēi non est opinio. qz opinio est eoz q̄ sic z aliter se p̄nt
h̄re ex primo posterior. scia autē est eoz que nō p̄nt se aliter h̄re. q̄ scia dēi
nō est dicēda opinio.

¶ Neqz em̄ illā p̄borōnem. Hic p̄bia excludit q̄ndā r̄ssionē q̄ posset
dari ad p̄dictam rōnem. Et primo ponit eam. sed oīa excludit. ibi Quas
si s̄o. Primo dicit. Neqz em̄ p̄bo. i. approbo illam rationem. i. respondēs
q̄ quidā credūt se posse dissoluere nodū id est difficultatē q̄stionis. Aliūt
em̄ non ideo qd esse venturū. qm̄ p̄uidētia prospexit illud esse futurū
id ēst venturū. sed potius econtra rō id est econuerso. qm̄ qd futurū est
illud nō posse latere diuina puidētiā. q. d. euenire rei est causa p̄sclē z h̄

modo s; etiā cōsimilia volūtatēqz
p̄noscit. nulla erit arbitrii libertas.

Neqz em̄ vel factū aliud vllū. v̄l q̄
libet existere poterit voluntas. nisi

quā nescia falli puidētia diuina p̄sen-
serit. nā si aliorū q̄ p̄uisa sūt deo:

queri valent. nō iā erit futuri firma
p̄sentia. s; opinio pot' incerta. qd

de deo credere nefas iudico. Ne
q̄ ei illā probo rōez qua se qdā cre-

dūt hūc q̄stionis nodū posse dissolue-
re. Aliūt ei nō ideo qd ē eueniūt qm̄

id futurū p̄uidētia futurū esse pro-
spererit. sed econtra rō pon'. qm̄ qd

futurū est id diuina p̄uidētia la-
tere nō posse. Eoz modo necessa-

riū est hoc i p̄staria relabi p̄tez. neqz

Prosa tertia

ecōuerso. 7 ideo ex euentū dicitur pcludi necessitas pscie nō ecōuerso sūm eos.
Et isto mō necessariū est. hoc. s. qd pcludit de euentū. relabi in pscia pte scz
vt qd pcludit de euentū hoc pcludat de pscia. Atqz em̄ necesse ē cōtingere
q̄ prouident sūm eos que futura sunt necesse est prouideri. ¶ Notandū q̄
prior rō pte debet q̄ oia futura de necessitate euentū. qz de i fallibilr pte

em̄ necesse esse ptingere q̄ puidetur.
7 necesse esse q̄ futura sunt puideri.

Quasi hō q̄ cui rei causa sit pre/
sciētia. ne futuroz necessitas. an fu/
turoz necessitas causa prouidentie
laboret. Ac nō illud demonstrare ni/
tatur. quoquo modo se habeat or/
do causarū. necessariū esse euentū p/
scitarū rez. etiā si pscia futuris reb⁹.
eueniendi necessitatez nō videat in/
ferre. Et em̄ si q̄spiā sedeat opinio/
nem q̄z eū sedere plectat veram esse
necesse est. Atqz ecōuerso rursus si
de quopiā vera sit opinio qm̄ sedet
eū sedere necesse est. In vtroqz igit
necessitas inest. In hoc q̄dez seden/
di. at vero in altero veritatis. sed nō
idcirco q̄sqz sedet qm̄ hāc est opinio
sz hec potit⁹ vera est qm̄ quēpiā sede
re precessit. Ita cuz causa veritatis
ex altera parte procedat. inest tamē
cōis in vtraqz necessitas. Similia

in sedere necesse est sedendi in altero scilicet in opinioe est necessitas ve
ritatis. Sed non idcirco quisqz sedet supple causaliter. quoniam vera

uidet. nō sūm aut qm̄/
dā de pscia. Dicit ei
nō ideo qz de puidz
futura necessario eue
niūt sz qz vutura sūt
ideo deus ea puidet.
¶ Quasi hō. Hic ex
cludit istā rōtionē dī
ctō. Istā respōsio p
cedit q̄ si laboraretur
querēdo cui rei cā sit
pscīa. vtrū sit cā nez
cessitatis futuroz vlt
vtrum necessitas fu
turoz sit cā. puidētie
sed nos nitamur id ē
laboram⁹ hoc dmon
strare. s. necessariū ē
euentū rez pscitarū
q̄qz mō. i. q̄cūqz mō
se habeat ordo causa
rum. 7 si pro quānis
pscīa non videat ifer
re necessitatē eueniē
di rebus futuris. qd
declarat i exēplo dī.
Si aliqz sedeat nez
cessē ē opinioē ēē ve
rā que plectat eū se/
dere. 7 ecōuerso si de
aliqz hāc sit opinio qz
sedet necesse est cum
sedere. igit in vtroqz
s. i. opinioe sedere ē
necessitas in hoc scz

Liber quintus

est opinio. q. v. itas opinionis nō ē cā sessionis. sed hec s. opinio pot' ē ita
qm pcessit quēpiā. i. aliqū sedere. 2 ita cū cā vitar' ex altera pte pcedat. tñ
in vtroq; ē cōis necessitas. 2 eodē mō ptingit arguere de puidencia. 2 de
his q puidetur. vñ dī. par. i. māifestū ē rōanari d. puidētia 2 breb' futu
ris. Nā etiā p quib' idcirco puidēt qm futura sūt. nō tñ tōcueniūt qm p
uident' nihilominus
tñ necesse ē a dō l' vñ
tura puideri. vñ pui
sa euenire ita q vñ
q pri iest necessitas
q uis alteri cālitās.
qd solū satis est. i. suf
ficti ad pīmēdam li
bertatē arbitrij. No
tādū q respōsio ista
quā innuit in lra vi
des fuisse ipsi' orige
nis. q supra eplaz ad
Ro. sic dī. n. pterea
aliqdēre qz illd de
scit futurū. sed qz fu
turū est tō scit a deo
anteq; fiat. Qd tñ
potest icelligi duplr.
Uno mō q euentus
rei sit cā pscie fm rō
nem psequētie. 2 sic re
sponso est vera. Alio mō pōt icelligi q euen' rei sit cā pscie fm exīctaz. 2
sic ē falsa. 2 h mō improbat' hic a boetio pūo q nō dīc boe. q ista rñsio nō
est ad ppositū. scōo nō dīc q nō includit vitarē. ibi Bā pō. ¶ Jam pō
hic phia ondit q ista rñsio icludit falsitatē. qz ponit q aliqd tpale sit cau
sa eterni. dīcūt em q res future sint cā pūisionis eternē. vñ dī. Bā pō pre
postez ē. i. puerū est. vt euen' rez tpalū dicat cē cā eternē pscie. qd dīcīt i
ista rñsio. vñ subdit. Quid ē aliud arbitrari deum. tō puidere futura qm
sunt euen'ura q putare q olīm acciderūt. i. ipa futura esse cām sūm puidē
tie. q. d. nōhī ē aliud dicere. ¶ Notādū q nullū tpale ē cā eterni s; potius
ecōuerso. Indignū em nō ē cā dignioris. eo q cā dignior est effectū. tpal
le aut' idigni' ē eterno. sicut corruptibile incorruptibili. g. 2ē. ¶ Ad hec
sicut. Hic ponit scdām rñsionē a d probandū secundā pclusionē dicens.
Ad hec supple pōctera addenda est hec rō. sicut cum scio ēē quid. i. aliqd
necesse est ipm esse. ita cum noui quid futurū necesse est idipsum esse fu
turum. sic igitur sic id est contingit vt euentus rei psciat nequeat euenire

Proposita tertia

¶ Notandū qd rō sic pōt formari. sicut se hz scia respectu scibllis pñt. Itā pñcia respectu effecti futuri. sed cū scio in pñti aliqd ēē. necesse ē ipm esse ergo cū pñctur aliqd futurū ēē necesse est ipm futurū ēē. sz de pñctur oia futura. g. necessario eueniūt. 7 sic iterū collitur libertas arbitrij.

¶ Postremo si qd aliqd. Hic ponit tertiā rōnem ad idē dicens. Si qd existimet aliqd ēē alit̃ orisū. t. aliter q̃ res se hz. illud nō mō. i. nō tñ nō est scia sed est fallax opinio lōge diuersa a veritate scie q̃ re si aliqd ita futurū est vt eius eueni? non sit cert? 7 necessari? q̃ mō illud poterit pñci ri eueniū. q. di. nullo mō. Cui rōnez assi/ gnatur dīcs. Sic. pa scia est igni mīta falsi/ tari. sic illud qd cōci/ pitur ab ea nō p̃t ali/ ter esse q̃ cōcipitur. qz si posset ab re h̃re tūc scia posset esse fal/ sa. vñ subdit. ista est cā q̃ re scia carat mē/ dacio. qz necesse est vnāquāqz rem ita se h̃re sicut scia cōp̃et/ hendit eam sese h̃re.

¶ Notandū qd ratio quā intendit est ista

Quicumqz existimat rem aliter esse q̃ est eius estimatio est falsa 7 nō ē scia sed fallax opinio. ergo si deus pñcit aliquod futurum esse. 7 si ipm nō necessario euenit sicut pñciuit pñcia dei. non erit scia sed fallax opinio. ergo futura a deo pñctis necessario eueniunt. 7 sic patet libez arbitrij.

¶ Quid igitur. Hic pñcia improbat modos quibus aliqui ñtuntur saluare prouidentiam. 7 p̃mo querit quomodo possit saluare prouiden/ tia diuina improbando duos modos quibus aliqui conabantur ip̃as saluare. Secundo ponit tertium modum similiter ipsum improbando. scilicet dābi. Quod si apud p̃mo dicit. Quid igitur dicemus quoniam modo dīci potest. qd deus pñciat hec futura incerta. p̃mus modus est. vt di

Libet quintus

cat deum ea q̄ puidet iudicare infallibiliter q̄uis possint nō euenire. sed id est incōueniens: q̄ tūc falleret sua puidētia. vñ dicitur. **N**ā si de' cēset. t̄ iudicet euenire infallibiliter quēctiam possibile est nō euenire fallitur supple deus q̄d nō mō. i. nō tūc nephas est sentire de deo. sed etiam nephas ē voce pferre. Secundus modus est vt dicatur deum puidere futura indeter minare sicut sūt futura. sed isto mō. puidētia dei nō ē certa. vñ dicitur. Si de' decernit ista futura esse q̄ prouident indeter minare sicut sūt. vt. s. cogno/ scat ea. eq̄. i. eq̄līe pos se fieri vel nō fieri. q̄ est ista p̄scia q̄ nihil rerū nihil stabile cō p̄hēdit. q̄t dicat: tal' prouidentia nulla est. z q̄d hec p̄scia refert id ē differt ab illo vaticinio ridiculo. **T**iresie. q̄ dicebat. quic q̄d dicā Herit vñ nō erit. Quid etiā. i. i q̄ diuina prouidentia p̄ stiterit. i. p̄ualebit hūana opinioe si tu dicat incerta: sūc ho/ mines ea q̄p euent' est incert'. q. d. i. null' lo differt. ¶ **A**trādū q̄ cū tiresia vidisset duos serpentes sūc colre profecto baculo ipsos sepauit ab inuicē z mutar' fuit in mulierem. post septēniuz sterū serpētes coeuntes hactos separauit. z mutatus fuit in virū. Cū aut' orta fuisset dissensio inter iouem z iunonē an maior esset delectatio in eo/ stu viri q̄ mulieris. Elect' fuit tiresias in iudicē. q̄ expert' erat sortē vtrū usq̄ ser'. Cū aut' diceret maior' esse delectationē mulieris Juno cōmo ta excecavit ipm. Iupiter aut' sui misert' in re cōpēsaz amissi visus dedit sibi ipm vaticinādū. Fuit aut' hec sua vaticinatio. q̄ q̄d dicā erit vel n̄ erit. si q̄ de nō aliter p̄sciret fūa indeter minata nisi q̄ erunt vel non erunt. nō diff' rret sua p̄scientia a p̄scientia tiresie quod est ridiculosum.

¶ Quid si apud illū rerum. Hic ponit tertium modum conantiū saluare prouidentiam. z est vt ponamus omnia euenire de necessitate z au/ prehendit. Quid igit quonam mo/ do deus hec incerta futura p̄noscit. **N**ā si ineuitalibiter euentura cēset q̄ etiā nō euenire possibile est. fallit quod sentire nō modo nephas est: s̄ etiā voce pferre. At si vti sunt ita ea futura esse decernit. vt eque vñ fie ri ea vel nō fieri posse cognoscat. q̄ est hec p̄scientia q̄ nihil certū: nichil stabile cōprehendit. aut q̄d hoc re/ fert vaticinio illo ridiculo tiresie: quicq̄d dicaz aut erit aut nō. Quid etiam diuina prouidentia humana opinione p̄stiterit si vti hoies incer ta iudicat quoz est incertus euen/ tus. **N**ō si apud illū rex oīm certis

Prosa tertia

feramus liberum arbitrium: Primo ergo ponit istum modum. Secundo ostendit que inconuenientia sequantur ad ipsum. ibi. Quo semel. Tercio ergo concludit istum modum dicens. Quod si apud illum certissimum fontem omnium rerum nihil potest esse incerti. certus est euentus eorum que ipse firmiter presciuerit futura. quare nulla erit libertas humanis co-

simū fontez nihil incerti esse potest: certus eoz est euentus q̄ futura firmiter ille p̄scierit. Quare nulla est humanis p̄silijs actionibusq̄ libertas: quas diuina mens sine falsitatis errore cuncta p̄spiciens ad vnū alligat ⁊ p̄stringit euentū. Quo semel recepto quantus occasus hūanarum rerū p̄sequatur liquet. Frustra em̄ bonis malisq̄ p̄mia peneue proponūtur: q̄ nullus meruit liber ac volūtari⁹ mot⁹ aior. Ibiq̄ oīm videbit iniquissimū qd̄ nūc eq̄ssimum iudicat v̄l puniri ip̄obos v̄l remunerari probos quos ad alterutrum nō propria mittit voluntas: sed futuri cogat certa necessitas: nec vitia igitur nec virtutes quicq̄ fuerint.

que ex parte dei. Tercio que ex parte coniunctionis hominum ad deum. Secunda ibi. Quo nihil. Tercia ibi. Igitur nec sperandi. Inconuenientia ex parte hominum. Si non sit liberum arbitrium frustra proponuntur hominibus pene vel p̄mia. ⁊ iniuste puniuntur mali ⁊ premi⁹ antur boni. Nec erunt vitia nec virtutes in hominibus sicut nec in alijs que agunt necessitate nature ⁊ non libertate animi. Undep̄igit Quo se-

silijs ⁊ actiōibus q̄s diuina mens sine errore falsitatis cuncta p̄spiciens alligat ⁊ stringit ad vnū euentum

¶ Notandū q̄ nulla mutatio cadit circa fontem omnium rerum quia cognitio ei⁹ nō p̄t esse incerta. etiam si esset incerta esset imperfecta ⁊ diminuta. Si ergo est certa respectu futuroz necesse est vt omnia futura presciant a deo nec cessario eueniant.

¶ Quo semel recepto quantus occasus. ¶ Sic ponit inconuenientia que sequuntur si auferatur liberum arbitrium. Et primo ostendit que inconuenientia sequuntur ex p̄bominum Secundo

Libri quintus

mel recepto. i. posito s. vt negetur libeꝝ arbitriū. liquet. i. manifestus ē qñ
tus occasus. i. qñta destructio hūanaꝝ rez p̄sequat. Frustra cū pponun-
tur bonis p̄mia z malis pene. ita statuta z leges hūane erūt iutiles q̄ pe-
nas z p̄mia statuūt q̄ null' mor' aīoꝝ liber ac volūtari' meruit. z illud vīo
debet in q̄ssimū oīm q̄d nūc iudicat eq̄ssimū s. punire ip̄obos. z remune-
rari p̄bos q̄s ad alte-
rū. i. ad p̄bitatem
vī ip̄obitatē nō mīt-
te propria voluntas
sed cogit certa neces-
sitas futuri. igit vī-
tutes z vitia nō fue-
rūt q̄. s̄ sed potius
erūt mixta z indiscre-
ta cōfusio oīm meri-
toꝝ s. bonoꝝ z malo-
rū. ¶ Nota q̄ oēs
p̄bitas z vitia oriun-
tur ex libeꝝ arbitrio
boni z mali. z simili-
ter punitio z remūes-
ratio sūt p̄pter liberā
actionē boni vel ma-
li. Si ḡ tollitur liber-
tas arbitrii nō erit li-
bera electio nec libe-
ra actio bona vel ma-

la. z p̄ p̄ns nulla erit vīr' z nullū vīrū z iniuste mal' punit' cū ex neces-
sitate malū opet' z iniuste bon' p̄mīet cū ex necessitate opet' bonū. q̄d est
absurdū dicere. ¶ Quo q̄ nihil scelerat'. Hic ostēdit incōueniēs q̄d se-
quit' ex p̄e dei. s. q̄ de' erit auctor maloz. vñ dē. Cū oīs ordo rez ducatur
ex p̄uidētia diuina, z si nihil liceat libere fieri ex hūanis cōsilijs fit. i. sequit'
vt vitia nra referantur ad auctore oīm sup. deū. q̄ nihil scelerat' excogita-
ri pōt q̄ deū dicere auctorem maloz q̄d tñ necessariū est ablata libertate

¶ Notandū q̄ defect' in opatōe q̄ defect' nō est in p̄tate rei vt cūretur
necessario ē ab agente z a p̄ducere. Si ḡ actio volūtari' nra non est libera
defect' actōis s̄m volūtatem reducit' in deū. sic de' erit cā defectū nroꝝ
rū q̄d est absurdū. ¶ Igit' nec sperandi. Hic ponit incōueniētia q̄ sequunt'
ex cōiunctōe hoīs ad deū q̄ tolleretur act' de' p̄cādi z act' sperandi q̄d ma-
xime cōiungimur deo. Vñ dē. Igitur si tollitur libeꝝ arbitrium nec vlla
ratio est sperandi aliq̄d nec deprecandi iter deū z hoīs. Quid cū q̄s de-
p̄cetur vī speret si series indeflexa cōnectit oīa optanda. q̄. d. frustra fietis

Metrum tertium

verūq; igit̃ aufert illud vnicū p̃meritū. s. spandit deprecādi iter deū ⁊ ho/
mines. vocat aſit ſpez ⁊ deprecationē p̃meritū. q̃ iſtis mercamur oīa bñſis
cia. vñ ſubdit. ſi qdē p̃cio iuſte hūilitatis nos hoies p̃meremur iſtiabibis
lē vice. i. retributōes diuine gr̃e. q̃ mod⁹ deprecādi ſol⁹ ē q̃ hoies videant poſ
ſe colloq; cū deo. ⁊ p̃iūgi ſacceſſe. i. iacceſſibili luci ſup. deo p̃uſq; hoies im

diuine gr̃e p̃meremur q̃ ſol⁹ mod⁹ eſt
quo cū deo colloq; homies poſſe vi
deant. illiq; inacceſſe luci p̃iū quo/
q; q̃ impetrent ip̃a ſupplicādi rōe
p̃iūgi. q̃ ſi recepta futuroꝝ neceſſita
te nihil vīrū habere credāt qd erit
quo ſummo illi rerūz p̃ncipi con/
necti atq; adherere poſſim⁹ Quare
neceſſe erit humanū gen⁹ (vñ pau/
loante cātabas) diſſeptū atq; diſiū/
ctum ſuo fonte ſatiscere.

Metrum tertium libri quinti.

Uenam diſcors federa rerum

Cauſa reſoluit quis tāta de⁹

Vetis ſtatuit bella duobus

Ut que carptum ſingula conſtent

dem actu inſinuam⁹ deo indigentiam n̄ram nō q̃ deo p̃ inſinuationē no
ſtrā aliqd̃ innotefcat qd p̃ius ignorauerit. ſed vt nos ip̃a inſinuationē vr̄
do conſideremus in his eſſe recurrendum ad diuinum auxilium. Actus
aūc ſpandit p̃inet ad voluntatē. q̃ et obiectum ē bonū futuroꝝ p̃ iſtum aūc
actum adheremus deo tanquā p̃fecto p̃ncipio bonitatis innitētis ei⁹ au
xilio ad p̃ſeq̃ndū bonū q̃ indigem⁹. ſed ſi hmōi bonum neceſſario eueni
ret vel impoſſibile eſſe euenire vterq; act⁹ tā deprecādi q̃ ſperādi eēt inu
tilis.

Metrum tertium quinti libri.

Uenā diſcors federa rerū. Hic incipit tertium metrum q̃nti qd dicit
tur adoniciū. vel ſm alios archilogiū ab inētoze dactilicū a p̃ode
p̃oñante in q̃ facit exclamarōez ſup incōpaſſibilitate. q̃ apparet in
et p̃ouidentia ⁊ libeꝝ arbitrium. Et primo q̃nti q̃reſint incōpaſſibilia cur

petrent quod petunt
p̃iū em p̃ces porrigi
mus q̃ effectū pen/
ſionis conſequamur
q̃. ſ. ſpes et deprecatio
ſi nihil credāt h̄re vi
rium recepta id ē cō
ceſſa neceſſitate futu
rozū quid erit q̃ con/
iungi poſſim⁹ illi ſā
mo p̃ncipi renū. q.
di. nihil. q̃re neceſſe
erit gen⁹ hūanū diſ
ſeptū. i. diſiunctum
ſuo fonte id eſt a ſuo
p̃ncipio ſup. a deo
ſatiscere id ē deficere
vñ pauloante canca/
bas i ſexto metro q̃r
ti libri. ¶ Notandū
q̃ act⁹ deprecādi ſpe
ciat ad intellectū ei⁹
oſo ſm Jo. Damaf.
aſcenſus intellect⁹ ad
deum vñ in deū q̃ q̃

Liber quintus

per se considerata sine passibilia. scdo ponit rñsionē ad h. tertio 3 rñsionē ob
q̄ cit. q̄to obiectionē soluit. scda ibi. An nulla. certia ibi. Sz cur tāto. q̄r/
ta ibi. Aut cū mētē ¶ Prio dē. Quenā discors cā resoluit. i. sepat. federa
id ē 2 cordias rep. s. puidētie diuine. 2 liberi arbitrij ne patiā se sūt. aut q̄s
de tāta bella statuit duobz veris vt singla vera q̄ carpm. i. sigla latz vt

diuissim accepta con
stent. i. pmanēt. eadē
rñ mīta. i. pūcta no
lunt iugari. i. copula
ri sēnuicē 2 patiēdo
Tunc ponit rñsionē
dicēs. Qd istis duo
bus veris. s. puiden
tie et libera arbitrio
nulla est discordia. sz
apparetia discordie
puenit ex debilitate
nri intellect⁹. vñ dic
An est nota solutio

Eadem nolunt mixta iugari
An nulla est discordia veris
Semperq; sibi certa coherent
Sed mens cecis obruta membris
Nequit oppressi luminis igne
Rerum tenues noscere nexus
Sed cur tanto flagrat amore
Veri tectas reperire notas

nis nulla ē discordia veris. sed sp cerna cōherēt sibi. sed mēs nra obruta. i.
oppssa mēbris cecis. i. cecātibz aiam. illa neq̄ igne. i. splēdore oppssi lumi
nis. i. intellect⁹ noscere tenues. i. subriles. nex⁹. i. pūctiōes rep. q̄ videntur
discordare. ¶ Notādū si p̄siderem⁹. puidētia diuinā p se possibile est eas
esse si p̄siderem⁹ libez arbitriū p se. etiā possibile est id esse. vt patz ex dict⁹
Sed si p̄siderem⁹ vtrūq; sūt. tunc vident in cōpassibilia sicut patz ex 1 o
nibz supioribz. fm p̄tate aut bñ se 2 patiunt sed nobis n̄ apparet qz intel
lect⁹ n̄ oppressus mole corpis n̄ pōt se eleuare in h̄mōt pgnitiōē. Nā fm
sapitēē. Corp⁹ qd corūpit⁹ aggrauat aiam. 2 terrena bitatio oppm̄t sensū
multa cogitante. q̄ aut i hoie sit libez arbitriū patz. nā ad h̄ nos fides re
stringit. cū sine libero arbitrio nō possit esse meritū iusta pena vñ p̄m̄uz
Ad hoc etiā inducit manifesta iudicia qbz apparet hoies libere vñ elio
gere 2 aliud refutare. Et ad hoc etiā rō eadēs cogit q̄ qdē ad inuestigati
onē liberi arbitrij originē seq̄ntes h̄ mō pcedim⁹. In rebz cū q̄ mouent
vel aliquid agūt hec inuenit differentia q̄ qdā h̄nt p̄ncipium sui mor⁹ vel
opatiōis in semetipsis. Quedā vō extra se sicut ea q̄ p violentiā mouent i
qbz p̄ncipiū ē extra nihil pferēt vñ passio fm p̄m̄. i. i. ethi. i. qbz libez
arbitriū ponere n̄ possum⁹ co q̄ nō sunt cā sui mor⁹. Libez aut est qd cā
sui est fm p̄m̄ in. i. metaphi. Corp⁹ aut qz p̄ncipiū mor⁹ 2 opatiōis in
ipsis ē qdā talia sunt q̄ ipa seipsa mouent sicut aia. qdā aut q̄ n̄ mouēt
seipsa q̄nt in seipsis sui mor⁹ aliquid p̄ncipiū h̄nt sicut q̄nta 2 leuia
¶ Sed cur tāto. Dic p̄bia obijcit 2 solutionē Si em̄ ignorat illas subtile
les pūctiōes. vñ est q̄ desiderat eas scire. cū nihil ignotū possit desiderare

Metrum tertium

et. vñ dr. Sed cur aia flagrat. i. ardet tanto amore. i. desiderio. respire notas
rectas. i. notificationes latentes ven. i. pitatis. Scit nemēs illud qd ipsa
anxia. i. sollicita appetit nosse. q. d. non. qz null⁹ appetit scire illud qd scit
z hoc eqd dicit. Quis laborat scire nota q. d. nullus. optet igit dicere q
nesciat. z tñc sequit ali⁹ icouenies. i. qz aia desideret illud qd nescit. vñ dr.

Scit ne quod appetit anxia nosse
Sed quis nota scire laborat
Et si nescit: quid ceca petit
Quis enim quicquā nescius optet
Aut quis valeat nescita sequi
Quoue inueniat: quis repertam
Queat ignarus noscere formam
An cum mentem cerneret altam
Pariter summam et singula norat
Nunc membrorum condita nube
Non in totum est oblita sui
Summūqz tenet singula perdens
Igiture quisquis vera requirit
Neutro est habitu. nam neqz nouit
Nec penitus tamen omnia nescit
Sed quā retinēs meminit summā

ipm scire. qz nullus appetit scire quod scit. cū oīs appetitus sit rōne carens
sc. si autē ignorat illud qd desiderat quō ignotū desideratur cum volūtas
nō querat incognitū ideo si ignorat nunq cognoscat Quis em̄ ignotuz
inueniet. si em̄ paterfamilias qreret seruū fugitiuū quē ignoraret poss
set sibi multotiens occurrere qz ipsum non inuenire sicut dicit Lincolns
ensis super primo posteriorum.

¶ An cum mentē. Hic soluit obiectōes. Vbi notādū qz plato posuit anī
mas esse in celo creatas. z habere cognitionē oīm pfectā. sed p lapsuz ad
corpa eā obliuisci cognitionē rez in partickari z retinere eā i vniuersali. et
postea per exercitiū recupare cognitionem reruz in partickari. vñ dr.
sic. An est nota solutionis cum anima cerneret. i. spectaret altā mētem. i.
pfundā mēte qd ipa petit. i. sit norat. i. nouerat summā id ē vltm pgnōez

Si nescit illd qd pe
tit qd petit. i. deside
rat mēs ceca. i. igno
rans. Quis em̄ ne
sci⁹ optz qd qz. Quis
em̄ valeat. i. possit se
qui nescita. aut qd ne
sci⁹ possit noscere q
inueniat supple illud
quod qrit z qz igna
rus. i. nescit qat id est
possit noscere formaz
reperā. q. d. nullus.

¶ Notandū qz di
ctum est in respōsiōe
qz aia ignorat cōpas
sibilitatē puidētie et
libert arbitrii sed des
siderat eā scire. ¶ Co
tra hoc arguit sic.

Nullus appetit scire
qd scit. Si aia desi
derat scire aliqd. vel
ignorat illud vñ scit.
si scit q nō desiderat

Liber quintus

z singula. i. singulare cognitionē rez. sed nūc ipa condita. i. reeta nube mē
broz nō est oblita sui in totū. i. totalr. sed nūc ipa z summa. i. cognitioz
vniuersalē rez. p. dōs singula. i. singulare cognitionē. igit qd qd requirē. i. in-
uestigat cognoscere vera. talis ē neutro habitu supple vt pfecte cognoscat
vel q oīno ignoret. **U**n dr. **N**ā neg nouit. i. in spālī z pfecte illud querit

nec penit. nescit oīa:

sed ipē meminit. i. in

memoria bz summa

id est vniuersalē co-

gnitionē quā retinet

z sūlit supple actuali

z sūderatōe retractāo

id ē reuocās p studi-

um alte. i. subtiliter

visa. i. prius i speculā-

li cognita. vt ipse qat

ad lere oblitas pres

prio seruatz. supple

in memoria. q. Nota

dū q fm istaz viam

platonis soluere. rō

prius tacta. vel ania

scit qd desiderat vel

nescit. Dico q nescit in spālī z in ppa forma. sed scit in vniuersali. z cum

dr nullus desiderat ignotū rez est sicut ē ignotum in vniuersali. tñ deside-

rat ipm vt est ignotū in spālī. Et cū dr. si ignorat nunq inueniet. z veruz

est si ignorat rā in generali q in spālī. z si ignorat in potentia z in actu. si

en scit in potentia z in vniuersali. z ignorat actu z in ppa forma. potest

ipsum inuenire z addiscere.

Um illa vetus inqt. Hec est qra pfa huius qnti. in q pbia incipit

dissoluerē qstioz de cōpassi bilitate. puidēcie et liberi arbitrij. **E**c

prio tēgit difficultatē huius qstiois z cām difficultatē. z tēgit mo-

dū pcedēdi circa eoz solutiōez. scōo dissoluit eā ibi. Quero em. Primo dr.

hec qrela. i. qstio hec de puidēcia est ver? z est vehementer agitata. i. ppa-

ctata a marco tullio. cū distribuit. i. diuidit diuinationē. i. i li. diuinationū

vbi diuidit diuinationē in suas spēs. nō solū hoc. sed tibi pps ē res multuz

diu qsta. Sed haud qz q. i. nō alicubi ab vllō vestz satis diligēter z fir-

mīter expedita cui? caligis. i. difficultatis ē eā q mot? i. act? hūane rōis

non potest admoueri. i. applicari ad simplicitatē diuine puidēcie. q si vllō

modo recogitari queat nūbil relinquitur prius ambiguit. qd. s. rōm z

causam difficultatis ita demū patefacere z expeditare tentabo si pri? expē-

Consult. alte visa retractans

Ut seruatis queat oblitas

Addere partes.

Prosa quarta quinti libri.

Um illa vet? inqt hec ē de pui-

dentia qrela a marcoz tull' o

(cū diuinatōz distribuit) vehementer

agitata. tibi qz ipi res diu p'usus ml/

tūqz q'sita. Sz haud quāqz ab vllō

vestrū hacten? satis diligēter ac fir/

mīter expedita. cui? caliginis causa

Prosa qra qnti libri.

Um illa vetus inqt. Hec est qra pfa huius qnti. in q pbia incipit
dissoluerē qstioz de cōpassi bilitate. puidēcie et liberi arbitrij. **E**c
prio tēgit difficultatē huius qstiois z cām difficultatē. z tēgit mo-
dū pcedēdi circa eoz solutiōez. scōo dissoluit eā ibi. Quero em. Primo dr.
hec qrela. i. qstio hec de puidēcia est ver? z est vehementer agitata. i. ppa-
ctata a marco tullio. cū distribuit. i. diuidit diuinationē. i. i li. diuinationū
vbi diuidit diuinationē in suas spēs. nō solū hoc. sed tibi pps ē res multuz
diu qsta. Sed haud qz q. i. nō alicubi ab vllō vestz satis diligēter z fir-
mīter expedita cui? caligis. i. difficultatis ē eā q mot? i. act? hūane rōis
non potest admoueri. i. applicari ad simplicitatē diuine puidēcie. q si vllō
modo recogitari queat nūbil relinquitur prius ambiguit. qd. s. rōm z
causam difficultatis ita demū patefacere z expeditare tentabo si pri? expē-

Prosa quarta

dero. l. declarauero ea quibus tu moueris. ¶ Nota quod questio de predestinatione diuina et libero arbitrio est omnium questionum difficilissima. de qua multi antiqui dubitabant. nonnulli modernorum propter eius difficultatem lapsi sunt. quam Cuius in li. diuinationum peractas et non uales eius dissoluere difficultatem negans peritus prudentia et prescientia futurorum a deo in predicto li. diuinationum

est quod humane ratiocinationis motus ad diuine prescientie simplicitatem non potest adinueniri. quod si uollo modo cogitari queat: nihil prorsus relinquetur ambigui. Quod ita demum patefacere atque expedire tentabo si prius ea quibus moueris expendero. Quero enim cur illam solentium rationem minus efficacem putes. quam quod prescientiam non esse futuris rebus causam necessitatis existimat: nihil impediri prescientia arbitrij libertate putat. Num enim tu aliunde argumentum futurorum necessitatis trahis nisi quod ea que presciunt non euenire possunt. Si igitur prenotio nullam futuris rebus adiicit necessitatem (quod tu etiam paulo ante fatebare) quid est quod uoluntarij exitus rerum ad certum cogantur euentum. Etenim positionis gratia ut quid consequatur aduertat. Statuamus nullam esse prescien-

tiarum arbitrio. Secundo ostendit quod prescientia dei non sit signum necessitatis futurorum ibi. Sed prescientia. Circa primum sciendum quod prius improbauit quamdam responsionem qua quidam nitebantur impedire rationem ostenden-

¶ Quero enim cur illam. Hic philosophia accedit ad solutionem questionis et primo discutit motiua Boetij: secundo soluit dubitationem siue questionem ibi. Quia igitur. Circa primum sciendum quod duo fuerunt motiua boetij principalia circa hanc questionem. Primum. quia uidetur necessitatem si deus presciat futura quod necessitatio euentus. secundum motiua quod futura quorum euentus est incertus sicut sunt futura contingentia non possunt a deo certa prouideri. Primo ergo pertractat primum motiua. secundo secundum. ibi Sed hoc inquit. Primum ostendit quod si deus prouidet futura non propter hoc necessitatio eueniunt. Secundo motiua dubitationem ibi. Sed qui fieri potest. Primo ostendit quod prescientia dei non inferat necessitatem liber-

Libër quintus

tem nō esse liberū arbi-
trij ppter p̄sciam diuinam quare responsiōe h̄ere
sumit ostendens eam aliq̄ modo esse bonā q̄
sufficiēter ipedit intentiōez
aduersarij. Nā aduersarius ex nullo alio pbat
necessitatē futuroz nisi q̄a
sunt p̄scita a deo. cū igit̄ ex responsiōe habeat q̄
p̄scia nullā cālitatē h̄z sul
per futura videtur sufficiēter ostensum esse q̄
ea q̄ pcedūt ex libero arbi-
trio nō sūt necessaria

Primo ḡponit istaz
r̄nsiōe resumēdo ei⁹
solutiōez dīcēs. Que-
ro em̄ cur istā ratio-
nem solutiūz putas
min⁹ eē efficacē que
putat libertatē arbi-
trij nō ipediti a p̄scia
quia estimat p̄sciam
nō esse cāz necessitatē
futuroz. q̄ autē p
istā responsiōe ipē-
dit illatio necessitatē
futuroz patet ex
hoc. q̄ tu nō trahis
aliū de argumētū ne-
cessitatis futuroz n̄s

si q̄ ea q̄ p̄sciunt nō p̄nt nō euenire. Si igit̄ p̄noto. i. p̄scia futuroz nul-
lā adijcit. i. ipōit necessitatē rebo futuris vt d̄t r̄nsio. ⁊ tu etiā fac̄bare paulo/
an̄ qd ē. i. qd eē poterit. q̄ volūtarij exitus cogant̄ ad certū euentū. ⁊ ita p
istā r̄nsiōe excludit̄ necessitas futuroz. et manifestat̄ se in exēplo dicens.
Et aduersitas q̄ p̄sequat̄ ḡra positiōis. i. exēpli. statuam⁹. i. ponam⁹ per
impossibile nullā esse p̄sciam futuroz. igit̄ hoc posito q̄rū ad hoc. i. q̄rū
ad istā illationē q̄ ex p̄scia p̄cludit̄ necessitas futuroz. ea q̄ eueniūt ex arbi-
trio cogunt̄ ne ad necessitatē. Dicit Boet⁹. Vnime ⁊ p̄scia statuam⁹
itep esse p̄videntiā. sed nihil necessitatis iniūgere rebo futuris. manebit vt
opinor eadē libertas volūtarij integra ⁊ absoluta ab oi necessitate
Notandū q̄ prior solutio iprobata fuit bona ⁊ mala. In hoc fuit bona. q̄
posuit p̄sciam nō esse cāz necessitatis futuroz. dixit em̄. Ideo futura eue-
niūt nō q̄ de ea p̄videt. Sed in hoc fuit mala q̄ posuit futura eē cām p̄
scire d̄t. Dixit em̄. q̄ futura sunt. ideo deus ea p̄videt. patz ḡ ex r̄nsiōe an-
tiq̄z q̄ p̄scientia non est cā necessitatis rebus futuris.

¶ Sed p̄sentia inq̄es. Hic ondit p̄scia q̄ p̄scia diuina nō sit signū ne-
cessitatis rebus futuris. Secūdo ostendit q̄ modus p̄bandi ex signo non
est eff. cap. ibi. Bā vō. P̄rio d̄t. Tu inq̄es. i. dicere poteris. etsi p̄scia p̄-
scientia nō est necessitas eueniendi rebus futuris. tū est signū ea necessitas

Proposita quarta

pro esse futura: et ita ex p[re]scia p[ot]est inferri necessitas futuroz tanq[ua]m ex signo
¶ Hoc igit[ur] m[od]o ponendo p[re]sciam e[ss]e signu[m] necessitatis futuroz. constaret ex
tus. i. euenire futuroz esse necessarios. etiā si nō fuisset p[re]cognitio. q[uo]d pro/
bat ex natura signi d[ic]es. E[ss]e nāq[ue] signu[m] t[em]p[or]is ostendit q[uo]d sit. i. manifestat il/
lud cui[us] est signu[m]. sed nō efficit q[uo]d designat. q[ui]a ut p[ro]notione. i. p[ro]p[ri]etate
appareat e[ss]e signum

farios futuroz exitus e[ss]e constaret.

¶ Me[nt]e ete[m] signu[m] tantu[m] q[uo]d sit osten/
dit. nō h[ab]eo efficit q[uo]d designat. Qua/
re demonstrandū prius est nihil non
ex necessitate contingere ut p[re]no/
tionem signum esse huius necessita/
tis appareat. alioquin si hec nulla
est nec illa quidem eius rei signum
poterit esse que non est. Jam h[ab]eo
probatiōem firma ratione subnixā
constat. non ex signis neq[ue] petitis
extrinsecus argumentis sed ex p[re]ue/
nientib[us] necessarijsq[ue] causis esse du/
cendam. Sed q[uo]d fieri potest ut ea nō

necessitatis futuroz
demonstrandū erat p[ro]
us nihil cōtingere n[on]
ex necessitate. i. om[ni]a
euenire necessario. a/
lioquin si hec necessi/
tas futuroz nulla est
nec illa p[re]scia poterit
e[ss]e signu[m] et rei q[ui] nō ē
et ita nō valet argue/
re necessitate futuroz
rū ex p[re]scia tanq[ua]m ex si/
gno. ¶ Horādū q[uo]d si
gnu[m] nō est causa etus
cui[us] ē signum. sed t[em]p[or]is
manifestat signatur
e[ss]e ut circuli non ē cā
venditōis vini s[ed] t[em]p[or]is
est signu[m] venditōis.
Si g[er] p[re]scientia e[ss]et si/
gnu[m] necessitatis futu

rorum. p[re]supponeret futura e[ss]e necessaria. et sic ad ostendendū p[re]scientia e[ss]e si/
gnu[m] necessitatis futuroz. oporteret prius ostendere futura necessario e[ss]e futu/
ra anteq[uam] p[re]scia e[ss]et signu[m] necessitatis futuroz. alias p[re]scia e[ss]et signu[m] alicui[us]
rei q[ui] nō est q[uo]d est absurdum. ¶ Jam h[ab]eo. Hic ostendit modū probandū
ex signo nō e[ss]e efficacie. et dicit Constat. i. manifestus est. ratione subnixā. i.
firmatā demonstratiōe. eā nō e[ss]e d[ic]enda ex signis neq[ue] ex argumētis extrin/
sec[us] petitis. i. acceptis. Sed firma r[ati]o ducenda ē ex cōuenientib[us]. i. ex p[ro]p[ri]is
et necessarijs causis. Cum ergo predicta ratio processerit ex signo. non ē
efficax et demonstratiua cum sit a posteriori. Demonstratio autem que
est possibilis a probationū ipsa est a priori cum sit ex causis per se immedi/
atis priorib[us] et notiorib[us]. et pro tanto etiam demonstratio est syllogismus
faciens scire efficax ad probandum. ex primo posteriorum.

¶ Sed qui fieri potest. Hic p[ro]p[ri]a mouet quandā dubitatiōez et soluit eā

Liber quintus

videt enim ex dictis sequi quod aliqui putant prelati quod tamen non necessario eueniunt. si autem si
necessario eueniunt. putant non euenire. et sic sequitur quod aliquod prelatum a deo non eueni-
ntat. Primum igitur philosophia dubitando de hoc quod dicitur. Ex quo ita est quod ea que sunt pre-
scita non sunt necessaria. sed putant non euenire. quod. i. quod fieri possit ut ea que preuide-
tur futura esse non pueniant. Tunc soluit dubitantes dicens. quod non negat quod pre-
scita non eueniant. imo
oportet dicere quod pre-
scita eueniant. sed tamen non
eueniunt de necessita-
te. unde dicit. quod. i. q.
d. Ista dubitatio. p-
cedit quod non credamus
ea que preuidetur preno-
scit non esse euentura
sed hoc non est verum
sed potius arbitremur
illo. scilicet. quod futura eue-
niant. nihil tamen neces-
sitas habuisse in sui
natura ut eueniret. et
manifestat in exemplo
quod aliquid certe con-
prehendit. quod tamen non est
necessarium dicens. quod
aliquid cognatum eue-
nit et tamen non necessa-
rio licebit quod tu hoc p-
pandas huic. scilicet. ex tali
exemplo. intuemur enim
plura exempla oculi
dum sunt. scilicet. dum sunt
in fieri. sicut ea que
spectantur. scilicet. videntur
aurige facere in mode-
randis et flectendis quod
drigis etc. Videmus
ad hunc modum ut que
fiunt in alijs actibus
voluntatis nuncquid vi-
la necessitas compellit aliquid illoz ita fieri sicut oculis videtur de Boetio. De
nunc. et assigntione. Frustra enim esset effectus artis si omnia moueretur co-
acta. et frustra esset ars flectendi quadrigas si necessario flecteret. igitur illa que

proueniant que futura esse prouident.
Quali vero nos ea que prouidentia fu-
tura esse prenoscent. non euentura credamus.
Ac non illud potius arbitremur licet
eueniant. nihil tamen ut euenirent sui na-
tura necessitatis habuisse. quod hic fa-
cile ppendas licebit. Plura enim dum
fiunt subiecta oculis intuemur. ut
ea que in quadrigis moderandis atque
flectendis facere spectantur aurige
atque ad hunc modum et cetera. Nam igitur
quicquid illoz ita fieri necessitas vlla
compellit. B. Adinime. P. Frustra
enim esset artis effectus si omnia coacta mo-
uerent. Que igitur cum sunt carerent existen-
di necessitate eadez priusque sunt sine
necessitate facta sunt. Quare sunt quedam
euentura quorum exitus ab omni necessi-
tate absolutus sit. Nam illud quod nunc
liber arbitror esse dictum quod que nunc sunt
priusque fierent euentura non fuerit.
Hec etiam igitur pre-cognita liberos

Prosa quarta

si sunt carere necessitate existendi. eadem sunt futura sine necessitate prius
fiant. Ex q̄ p̄cludit q̄ q̄dā sunt euentura q̄z erit. i. euentus sit absolutus ab oī
necessitate. Et forsitan aliquis dicere ea q̄ nūc sūt nō erūt futura anteq̄ ef
sent. hoc excludit dicens. Nullū arbitror eē dictur q̄ q̄ nūc sūt euentura n̄
fuerunt. Hoc em̄ est nimis irrationabile. Ideo necessario cōcludit q̄ h̄

habent euentus. nā sicut scientia p̄
sentiu rex nihil his q̄ sūt. Ita p̄sciē
tia futuroz nihil his q̄ v̄tura sunt
necessitatis iportat. S; hoc inq̄s
ipm dubitat. an eaz rex q̄ necessari
os exitus nō habent vlla possit esse
p̄notio. Bissonare etem vident. Pu
tasq̄ si p̄uideantur consequi neces
sitatez. si necessitas desit minime p̄
sciri nihilq̄ p̄scientia comprehendi
posse nisi certum. quod si que incer
ti sunt exitus ea quasi certa proui
dentur. opinionis ad esse caliginē.
nō scientie veritatem. Aliter em̄ ac
se se res habeat arbitrari. ab integri

etiam p̄cognita h̄re
euentus liberos. qz sic
sciētia p̄sentiu nihil
iportat necessitatez
his rebus que sunt
in p̄senti. sicut patet
in exemplo p̄dicto s̄
regimine quadrigarum.
Ita p̄ntia futuroz
nihil iportat neces
sitatez his que v̄tu
ra sunt. ¶ Notandū
q̄ futura in comparati
one ad otulnā p̄uide
ntiam sunt necessaria
necessitate p̄ditiona
ta. non tñ oīa sunt ne
cessaria nccitate ab
soluta. Multa enim
h̄re euentur sicut ea
q̄ sūt ab arte et a vo
luntate. vt regimē q̄
drigaz. Si em̄ regis
men quadrigarū ne

cessario euentur. frustra esset ars regendi quadrigam. ¶ Notandū q̄ sicut
res actu sūt. ita erunt future. sed q̄dam actu libere fiunt. ergo erant libere
future. et p̄s non oīa sunt necessario futura. licet necessitate p̄ditionata
in q̄tum p̄pant ad p̄uidentiam diuinā. nō tñ in sui natura p̄siderata ne
cessario euentur necessitate absoluta. sicut postea videbit̄ vbi distinguet
duplicē necessitatem. conditionatā et absolutam.

¶ Sed hoc inq̄s. hic p̄bia discutit motuū Boetij vtz futura incer
ta sicut p̄tingētia possint certe p̄sciri. et primo mouet dubitationē de hoc
et tangit rationem dubitationis. Secō assignat causam erroris. ibi Lu
tus erroris causa est. dicit primo. Sed tu inquis o Boetij hoc ipm dubi
tatur. an possit eē vlla p̄notio. i. p̄sciētia illarum rerum que non habēt
necessarios exitus. i. euentus. hoc em̄ nullo modo videtur possibile. Tu
em̄ vident̄ hec p̄bionare. p̄sciētia et p̄tingētia. tu em̄ putas si p̄uideant̄

Liber quartus

contingentia necessitate ipsa p̄dicta. et si necessitas dicitur minime ea p̄dicta. et putas
nil posse p̄phēdi p̄dicta omnia nisi certū. Et si ea q̄ sunt ita certū. i. euenus
ficut p̄tingentia. si p̄vident illa q̄ si certa. tu putas illud esse caliginē opimē
nō veritate scire. et in h̄ tu deceptus. cui deceptōis cā ē error tu' circa iudiciū
cognitiōis. Credis enim diuersū esse ad integritate. scilicet aliter arbitari re q̄
sele habeat et in hoc

etiam. ¶ Notādū q̄
quod nos nō possumus
futura contingentia
certe p̄cogscere pu
ramus sicut deus hoc
non posse. res est eo
de mō se h̄is diuers
simode a diuersis p̄
cognoscit. vñ cogno
scere rem aliter q̄ se
h̄ ex p̄re rei cognite
nō est scia s̄ p̄scere
re aliter q̄ se h̄eat ex
p̄re p̄scere bñ ē scia
et sic futura p̄tingen
tia s̄ in se sunt incerta
p̄nt tñ p̄fieri a deo si
ne errore falsitatis.

¶ Cui error cā est
hic affligit cāz erro
ris. Vbi notandū q̄

cā erroris q̄re putam
tas cognitiōis sit in facultate rei cognite et nō ipsi cognoscere. qd ē falsū.
Primo q̄ p̄mitit h̄mōi cāz erroris. sed o ip̄obāt ip̄am ibi. Nam vt h̄ breuit
de p̄mo. Cui erroris cā ē q̄ existat q̄ oia q̄ q̄s nouit illa p̄scit tñ ex
vi et natura ip̄oz q̄ sciunt et n̄ ex vi cognoscētis. qd totū est p̄. n. p̄. Prū. q̄
res magis p̄gnoscent fm naturā cognoscētis. De em̄ qd p̄gnoscat n̄ cō
prehendit fm sui vim. i. fm modū sue nate sed poti' fm facultatē cognos
centē. ¶ Notādū q̄ si p̄gnitio ēē fm facultatē rei cognite. tñ res ab oibz
eo de mō p̄sceret. et sic aliqd p̄phēderet eodē mō ad intellectū hūmāno et
diu' o qd falsū ē. q̄ q̄ sūt incerta p̄phēdē h̄ hūana sunt certa cōphēdē di
uina. p̄gnitio q̄ poti' attēdit fm facultatē potētie cognoscētis. ita q̄ quāto
potētia ē efficacior et certior. tāto cert' et limpidi' re comprehendit.

¶ Nā vt hoc breuit. hic p̄bat p̄bia q̄ facultas cognitiōis ē fm facultatē
re potētie cognoscētis et n̄ rei cognite. Prū declarat h̄ exēplis. sed o p̄bat h̄
idē p̄ronez ibi. Negat id iudicia. Prū i duas fm duo exēpla. scilicet ibi.

tate scientie credis esse diuersum.

Cuius erroris causa est q̄ omnia
q̄ q̄s nouit. ex ip̄oz tantū vi atq̄ na
tura cognosci estimat q̄ sciuntur qd
totū contra est. Omne em̄ qd cog
noscitur nō fm sui vim. sed fm cog
noscentiū potius comprehenditur sa
cultatem. Nam vt hoc breuit lique
at exemplo eandē corporis rotun
ditatē aliter visus aliter tact' agno
scit. Ille em̄ manens totum si
mul tactis radijs intuetur. Sic ve
ro coherens orbi atq̄ cōiūct' circa
ip̄m motus ambitum rotunditatem

futura incerta nō posse certe p̄scit : q̄ putat q̄ facul
tas cognitiōis sit in facultatē rei cognite et nō ipsi cognoscere. qd ē falsū.
Prū q̄ p̄mitit h̄mōi cāz erroris. sed o ip̄obāt ip̄am ibi. Nam vt h̄ breuit
de p̄mo. Cui erroris cā ē q̄ existat q̄ oia q̄ q̄s nouit illa p̄scit tñ ex
vi et natura ip̄oz q̄ sciunt et n̄ ex vi cognoscētis. qd totū est p̄. n. p̄. Prū. q̄
res magis p̄gnoscent fm naturā cognoscētis. De em̄ qd p̄gnoscat n̄ cō
prehendit fm sui vim. i. fm modū sue nate sed poti' fm facultatē cognos
centē. ¶ Notādū q̄ si p̄gnitio ēē fm facultatē rei cognite. tñ res ab oibz
eo de mō p̄sceret. et sic aliqd p̄phēderet eodē mō ad intellectū hūmāno et
diu' o qd falsū ē. q̄ q̄ sūt incerta p̄phēdē h̄ hūana sunt certa cōphēdē di
uina. p̄gnitio q̄ poti' attēdit fm facultatē potētie cognoscētis. ita q̄ quāto
potētia ē efficacior et certior. tāto cert' et limpidi' re comprehendit.

¶ Nā vt hoc breuit. hic p̄bat p̄bia q̄ facultas cognitiōis ē fm facultatē
re potētie cognoscētis et n̄ rei cognite. Prū declarat h̄ exēplis. sed o p̄bat h̄
idē p̄ronez ibi. Negat id iudicia. Prū i duas fm duo exēpla. scilicet ibi.

Prosa quarta

Ip̄m quoq̄. P̄rio d̄t q̄ cognitio fit in facultatē p̄gnoscentis h̄q̄t breuē t̄p̄e
plo. nā visus aliter aḡscit eandē corp̄is rotunditatē et aliter tactus. Ille
enī visus manens emittit. i. a longin̄q̄ intuet̄ totum corp̄us sim̄l tactus ra-
dijs visibilib̄. H̄c v̄o supplect̄ coherens et cōiunct̄ orbi. i. rotunditatē
et mot̄ circa ip̄m ambitum. i. circa corp̄ rotundū cōprehēdit. et rotundit̄

partib̄ cōp̄hendit. Ip̄m quoq̄
hoies aliter sensus. aliter imaginatio
aliter rōtaliter intelligētia p̄tuetur.
Sensus enī figurā i subiecta mate-
ria p̄stitutā. Imaginatio v̄o solā sine
materia iudicat figurā. Rō v̄o h̄ac
quoq̄ trāscendit. speciēq̄ ip̄az q̄ sin-
gularib̄ inest vniuersali p̄sideratōe
ppendit. Intelligentie vero celsior
oculus existit. Supgressa nāq̄ vni-
uersitatis ambitū ip̄az illā simplicē
formaz pura mentis acie p̄tuetur.

cognitōe. ¶ Notandū qdā dixerūt visionē fieri p̄ emissionē radiōz. visualitū
ab oculis vsq̄ ad rē visaz. S; hec opinio ē Aristot̄. visio enī nō fit extra
mūtēdo. sed it̄ suscipiēdo. patiēte enī aliq̄ sensitiuo fit ip̄m videre. q̄ d̄
aīa. H̄c autē loquit̄ opinioē antiq̄p̄ cū d̄t q̄ visus intuet̄ totū corp̄ tactis
radijs. ¶ Ip̄m q̄q̄ boiem. Hic pōit scdm̄ exēplū in p̄tutib̄ cognosci/
tuis subordinat̄. scdm̄ ostēdit quōd iste p̄tutes. se h̄ant ad iūicē. ibi. In q̄
illō P̄rio ḡ declarat quōd idē a diuersis potēt̄ijs diuersimode p̄p̄hēdit d̄t.
S̄sus ext̄ior al̄t cōtuet̄ ip̄m hoies. al̄t imaginatio. al̄t rō. al̄t intelligētia d̄t
utina. S̄sus ei ext̄ior sic visus iudicat figurā hois i subiecta mat̄ia. i. in
sensibili mat̄ia. S; imaginatio solā figuram iudicat. i. discernit sine mate-
ria. i. i absentia rei mat̄ial. Rō v̄o h̄ac imaginatōz trāscēdit et ip̄az sp̄z
id ē naturā specificā hois q̄ singularib̄ inest. p̄p̄hēdit. i. discernit vlt̄ consi-
deratōe ocul̄ v̄o. i. cōsideratio intelligētie ē celsior. q̄ intelligētia diuina sup-
gressa ab it̄ vniuersitatē q̄ existit in singularib̄ illā simplicē formā. i. idē
hois q̄ est in mente diuina cōtuet̄ pura acie i speculatione mēt̄. ¶ Nota
q̄ p̄m̄ exēplū de p̄tutib̄ cognoscitūis nō subordinatis sicut de visu et tactu.
It̄ autē exēplū est de p̄tutibus subordinatis q̄ sūt q̄tuor. i. sensus
ext̄ior q̄ inest oib̄ aīalib̄. imaginatio que nō inest animalibus perfectis.

Liber quintus

ratio q̄ tñ est in hoibz et intelligētia p̄ quā intelligit diuinā cognitionez.
Iste p̄tutes hñt diuersū modū cognoscēdū eandē rē. s. hoīem. vt declarā
in lra. qđ nō esset nisi cognitio fieret s̄m facultatē virtutū cognoscenū et h̄
rei cognite. ¶ In q̄ illud maxime. Hic ostendit p̄ h̄a quemō predicte vir
tutes cognoscitue se habent ad inuicem. ostendens q̄ quicqđ pōt virtutē
inferior. potest etiā et
superior et ample. Et
primo hoc ostēdit d̄
intelligētia respectu
aliorum virtutū.

¶ Secōdo ostēdit idē
de ratione. scđa ibi
Rō quocq. Prio dē
In q̄. id est in ordie
illarū virtutū illud
est maxime p̄sideran
dum q̄ vis p̄hēdē/
di superior amplectit
in se inferiorē. qz vir
tus superior cognoscit
omē illud qđ inferior
inferior aut. nō con
surgit ad superiorem.
ita vt app̄hēdat il
lud qđ superior. qđ
manifestat in exēplo
dicens Nec enī sen
sus aliqd̄ valet app̄
hendere extra mase
riā et imaginatio con
tinet sp̄s vniuersales
id ē min⁹ p̄tēctores. s.

rō capit simplicē i. vniuersalē formā. Intelligētia autē diuinā q̄si desuper
spectans cum sit in supremo gradu cognitionis ipsa concepta forma ydea
li diiudicat etiā cūcta que in bl. intelli forme vt cognoscēdo ydēā h̄emis
cognoscat oīa q̄ sunt in hoīe. s. eodē mō p̄hēdit ip̄am formā q̄ nulli infe
riori virtuti nota ēē poterit. nā ip̄a cognoscit vniuersū. i. vniuersalē formā
rōnis et figurā imaginatōis et materiale sensibile q̄ spectat ad sensū exte
riorem nō vtes rōne nec imaginatōe. nec sensibz. sed p̄spiciens cūcta vno
actu mentis. i. absq̄ decursu cognoscit q̄ rō facit rō. ¶ Notandum q̄ qđ
vir⁹ superior virtutē includit inferiorē. m. sicut tragonū includit tragonū
vt patet. h̄. de aīa. ideo qđ qđ pōt vir⁹ inferior pōt et superior et magis. quā

In quo illud maxime p̄siderādū ē.
nam superior vis comprehendendi am
plectitur inferiorem. Inferior vero
ad superiorem nullo modo. consur
git. Necq̄ enī sensus aliqd̄ extra ma
teriā valet: vel vniuersales species
imaginatio p̄tuetur vel ratio capit
simplicem formam. s. intelligentia
quasi desuper spectās cōcepta forma
q̄ subsunt cūcta diiudicat. s. eo mō
quo formā ip̄azq̄ nulli alijs nota esse
poterat: cōprehendit. nam et rōnis
vniuersum. et imaginatōis figuram
et materia le sensibile cognoscit. nec
rōne vtenz: nec imaginatōe nec sē/
sibus s. illo vno actu mētis forma/
liter (vt ita dicam) cūcta prospiciēs

Prosa quinta

mō magis vniuersali p̄hendit q̄d inferior mō magis p̄culari h̄ si econ-
uerso. id ē q̄ potest intelligētia hūana p̄bēdere. p̄t et diuina intelligētia.
licet non econuerso.

¶ Rō q̄ cū q̄d v̄le respicit. Hic ostēdit idē de rōne. q̄ sicut intelligētia
p̄bēdit alias tres p̄tutes inferiores. scētā rō p̄bēdit sub se alias du-

Ratio quoq; cū q̄d vniuersale respi-
cit. nec imaginatōe nec sensib⁹ v̄tēs
imaginabilia v̄l sensibilia compre-
hendit. Nec est eī q̄ p̄ceptōis sue
vniuersale ita definit. hō est aīal bi-
pes rōnale. q̄ cū vniuersalis nōtio
sit. tñ imaginabilem sensibileq; esse
rem null⁹ ignorat q̄ illa non imagi-
natione vel sensu. s; rōnali p̄ceptio-
ne p̄siderat. Imaginatio quoq; tam
etsi ex sensib⁹ visendi formandiq; fi-
guras sumpsit exordiū sensū tñ ab-
sente sensibilia queq; collustrat. nō
sensibili sed imaginaria rōne iudi-
candi. Vides ne igitur vt in cogno-
scendo cuncta sua potius facultate
q̄ eorū que cognoscuntur vtantur.

Imaginatio sensum comprehendit dīcēs. imaginationem q̄z tamen si p̄ q̄uis
sumpsit exordium ex sensibus visendi et formandi figuras. tñ absente sensu
exteriori imaginatio collustrat id est cognoscit queq; sensibilia nō sen-
sibili sed imaginaria ratione iudicandi. et tunc concludit dīcēs. Vides
ne igitur quō cuncta poti⁹ vtant⁹ sua. i. p̄pria facultate in cognoscēdo q̄ fa-
cultatem eorū q̄ cognoscuntur.

¶ Notandū q̄ licet ratio in cōp̄hēdēdo suū v̄le nō v̄tā imaginatōe et sen-
su. tñ in actu suo p̄supponit imaginatōe et sensum. q̄z nihil est in intel-
ctu nisi fuerit in sensu. Sicut h̄ imaginatio in sua op̄atōe nō v̄tā sensū. tñ
p̄suppōit sensū fuisse in actu. q̄z fantasia quā h̄ v̄tā imaginatōe est mō

as v̄tutes. i. imagina-
tionē et sensū dīcēs
q̄ cum ratio respicit.
id ē cognoscit q̄d v̄t
uersale non v̄tēs ima-
ginatione nec sensib⁹
et p̄bēdit imagina-
bilia et sensibilia v̄t
uersali cōp̄hēsiōne
hec eī est ratio q̄ ita
definit v̄le sue conce-
ptionis. hō est aīal
bipes rationale. que
diffinitio cū sit v̄tis
noticia. i. notificatio
tūc null⁹ etiam igno-
rarem eē imaginabi-
lem et sensibilem. q̄
hac diffinitōe expli-
catur. Illa ratio con-
siderat vniuersale nō
v̄tēs imaginatōe
vel sensu. sed rationa-
li cōceptiōe. Tunc
ostēdit q̄ sicut ratio cō-
p̄bēdit imaginati-
ōne et sensū. sic ima-

Liber quintus

tus factus a sensu fm actū. ij. de aia. ¶ Neq; id iniuria hic confirmat
dicerū suū p rōez di illō. s. res cognoscit n̄ sui sui naturā s̄m natas cognoscē
tis illud nō cōtingit iniuria. i. irrōnabile. Nā cū oē iudiciū cognitiōis sit
act⁹ ⁊ opatio iudicantis. i. potentie cognoscētiue necesse est vt qsq; cognō
scens pficiat suā operā. i. suā opationē cognoscēdi. nō ex aliena p̄tate s. rei
cognite. sed ex p̄pria
p̄tate. i. ex virtute co
gnoscentis

¶ Notandū q; ex ista
formatur talis ratio
Sis actus ⁊ opatio
sequitur conditionez
illius potentie ē est
act⁹ ⁊ opatio. sed iudi
care siue cognoscere ē
actus ⁊ operatio po
tentie cognoscentis et
non rei cognite. ergo
iudicare ⁊ cognosce
re sequit modum et
cōditionem potentie
cognoscentis ⁊ nō rei
cognite.

¶ Deum quar
tum quintū libz

Neq; id iniuria. Nā cū oīe iudiciū
iudicantis actu cristat necesse est vt
suā quisq; operam nō ex aliena sed
ex propria potestate pficiat.

¶ Deum quartū quinti libri.

Quondam porticus attulit

Obscuros nimium senes

Qui sensus et imagines

Ex corporibus extimis

Tradant mentibus imprimi

Ut quondam celeri stilo

Mos est equore pagine

Que nullas habeat notas

Perfas figere litteras

Quondā portic⁹ attulit. Istud est mētū q̄rū hui⁹ quāti qd vī
cit glionicū ab inuētoze. corāmbicū a p̄de p̄dānte. In quo
metro improbat op̄inōē stoicoz ex q̄ videtur sequi contrariū. d
etis suis. fuit eī op̄inō stoicoz q; cognitō intellectiua solū pficeret ex hoc
q; corpa exteriora suas similitudines imprimant in mente. ita vt mens solū
se habeat in ratione patientis. ⁊ res extra in ratione agentis. Ex q̄ sequit
eum patiens eratatur ad naturā agentis ⁊ non econuerso. q; cognitio seq̄
retur naturam rei cognite ⁊ non naturam cognoscentis. quod est contra di
cta. Primo sponit op̄inōem stoicoz. secundo improbat eam. ibi. Sed
mens. Primo dicit. Quondam porticus attulit. senes sup. stoicos q̄ dice
bantur senes ppter maturitatem mox. senes inq; nimium obscuros sup.
in sententijs. q̄ stoici credunt sensus ⁊ imagines i. rerum sensibilium for
mas imprimi mentibz ex corpibz extimis. i. exterioribz. ⁊ p̄fuerūt illa cor
pora eo modo imprimere in aginz mentibus vt quōdā mos fuit alicui
scribenti celeri stilo figere pressas litteras equore. i. in planicie pagine quē

Metrum quartum

pagina nullas prius notas habeat. ¶ Notandū q̄ stoici dicuntur a stoā
grece quod est portio latine. q̄ athenis i manifestissima portico ⁊ alijs lo-
cis publicis stoici disputare solebāt illi posuerūt aīam tñ bñ se in ratioe
patientis respectu rerum exteriorum. et quia cognitio magis videtur seq̄
virtutem actiua q̄ passiua. id ēm eos cognitio potius debet attendi ēm fa-

Sed mens si proprijs vigen

Nihil motibus explicat

Sed tantum patiens iacet

Motis subdita corporum

Lassasq̄ in speculi vicem

Rerum dedit imagines

Unde hec si animis vige

Cernens omnia notio

Que vis singula prospicit

Aut que cognita diuidit

Que diuisa recolligit

Alternumq̄ legens iter

Nunc summis caput inserit

Nunc decidit in infima

Tum sese referens sibi

Veris falsa redarguit

cultatem rei cognite
q̄ est actiua q̄ ante
cognoscentis que est
passiua.

¶ Sed mens.

Hic improbat hāc
opinionem. secundo
ponit suam veritatē
ibi. Hec est efficiēs
Primo q̄ deducit ad
plura inconueniētia
istam opinionē dicēs
Sed si mens vige
nihil explicat proprijs
motibus. i. si nullā acti-
onē propriā h̄t. sed tñ
iacet patiens subdita
notis. i. similitudinibz
corporum. ⁊ si ip̄e red-
dit. id est repr̄sentat cas-
sas imagines rerum
id ē similitudines in vi-
cem speculi. i. ad mo-
um speculi. Tūc q̄

ritur unde vigeat hec notio. i. cognitio animis. q̄ anima est cernens oīa
non tñ corporalia sed etiam incorporea.

¶ Notandum q̄ primum inconueniens est si cognitio intellectiua fie-
ret per solam impressionem corporum in anima tunc non esset virtus per
quam anima cognosceret incorporea. quia p̄ solā impressionē corporeā tā tñ
cognosceret corporalia Nūc autē manifestū est q̄ etia incorporea cognosceret
Aliud inconueniens ponit dicens Si aīa tñ est passiua que vis anime
singula prospicit. i. iudicat aut q̄ vis aīe cognita diuidit aut diuersa recol-
ligit aut q̄ vis aīe legens. i. apprehēdit: nō alterū iter cōponēdi et diuidēdi

Liber quintus

nunc inserit caput sumis .i. generalissimis ascendendo a specialissimis ad generalissimam colligendo multitudinem. et nunc decidit vel decedit finem aliam litteram id est cadit in infima .i. in specialissimam procedendo a generalissimis ad specialissimam diuidendo. Tunc .i. tunc aliam referes .i. propter animam sese sibi redarguit falsa veris .i. p. vera. ¶ Notandum quod ex ista talis format ratio. Illa anima est tunc passiva sed activa quod in-

dicat et componit et diuidit et veris falsa redarguit. sed anima intellectiva est huiusmodi. ergo. Maior nota est. quod iudicare componere et diuidere redarguere videtur esse operatio actus. Minor apparet. anima iudicat inter verum et falsum. componit predicatum cuius subiecto aliquod diuidit predicatum a subiecto et falsas opinionem redarguit.

¶ Hec est efficiens magis. Hic probia ponit veritatem dicens. Hec mens est magis causa efficiens quod est causa longe potentior quam illa que modo materie.

similitudine materie patitur notas impressas. Et quod aliquis crederet quod anima nulla esset passio. ideo subdit quedam passio precedit operationes anime in viuo corpore excitans et mouens vires anime ad operandum. ut quando lux ferit oculos tunc patitur visus. vel cum vox instreperit id est insonuit auribus tunc patitur auditus. et tandem vigor mentis excitatus id est excitatus vocans species quas intus tenet ad similes motus applicat eas motus exteris id est similitudinibus exterioribus et miscet id est applicat imagines exteriores corporum. formis id est speciebus. introsum. id est in anima reconditis.

¶ Notandum quod boetius. hic videtur sententia platonica quod ponit species rerum a principio naturaliter inditas anime. Sed quia sopita est in corpore quod non intelligit per eas nisi exciteretur per inuentionem sensuum exteriorum. excitata autem euocat species similem illi quam sensus exterior impressit et applicando eam rei exterior

Hec est efficiens magis

Longe causa potentior

Quod que materie modo

Impressas patitur notas

Precedit tamen excitans

Ac vires animi mouens

Viuo in corpore passio

Lux vel lux oculos ferit

Vel vox auribus instreperit

Tum mentis vigor excitatus

Quas intus species tenet

Ad motus similes vocans

Motis applicat exteris

Introsumque reconditis

Formis miscet imagines

Prosa quinta

ne intelligit p eā. Ad hanc intentionē etiā loquitur in consensu p rō postert
quī dices. Rō in nobis sopita nō agit nisi p rō opatōes sensuū q bō ad
inscet fuit ex p rēta. ¶ Notandū q ex l rā videt q intellectus possibilis intel
ligēdo etiā sit actiuus cū sit cā efficiens. vt d r in l rā. Aristo. aut iij d aia
vult q intelligere sit pati. 7 q intellectus possibilis natura nisi q est possibilis

vocatus. Ad hoc di
cunt aliq q q aia cō
prehēdit itā intellectū
possibile q agēt in
aia est actiuus uno cā
effectiuus intellectōis
rōne intellectus agētis
sed est passiuus rōne i
tellectus possibilis. vlt.
dicendū q intellectus
possibilis est potētia
passiuus salte q ad p
mū eius actū cū intel
ligere sit pati. sed ois
potētia passiuus d ne
cessitate requit poten
tiā actiuā q reducat
ipsam ad actū. Ta
le aut actiuū nō pōt
ēē res corporalis ex
tra. cū agēs sit pstan

Prosa quinta libri quinti

Quod si in corpib⁹ sentiēdis q
uis afficiāt instrumēta sensuū
forinsecus obiecte qualitates alic⁹
agentis vigorē passio corpis aſice/
dat. q in se actū mētis prouocet. ex/
citetq interim qescēres intrinsecus
formas. si in sentiēdis inq corpib⁹
anim⁹ nō passione insignitur. sed ex
sua vi subiectā corpori indicat pas/
sionem quātomagis ea que cunctis
corporum affectionibus absoluta
sunt. i discernēdo nō obiecta extrin

teus passio. itō tale actiuū ex p rēta est intellectus agēs cui⁹ opatio ē facere po
tētia intellecta actu intellecta. ita q a rebus extra vtutē intellectus agētis im/
primis aliqd intellectui possibili p qd in actū intelligēdi reducat. Ad ē g
intētio Boetij negare qn mēs sit passiuus rōne intellectus possibilis sed vult
q mēs sine aia magis habeat efficiētiā in intellectōe q sit passiuus ab ip
sis corpib⁹ extra. 7 p p rō efficiētiā intellectus nō debet attribui rebus ex
tra quod erat de intētiōe stoicorum. Prosa q nra li. quinti.

Quod si in corpib⁹ sentiēdis. ¶ Hec est q nra p rā hui⁹ q nti libri
In q pbat spālter diuinā cognitiōē ē ē fm modū cognoscēs et
nō rei pgnite. Sed oī dicit insufficiētiā eoz q ex nō mō cognos
scēdi improbat puidētiā diuinā. ibi. Quid igit. P rō facit qd dictū ē. se
cundo infert duas clusiōes. ibi. Hac itaq. P rō d r. Si in sentiēdis. i.
in pgnoscēdis corpib⁹ anim⁹ nō tū insignit. i. afficit passiōe corpis. sed
ex sua vi indicat passiōē subiectā corpī ita q in cognoscēdo sequit p rō
mōtū q nti q ntiates obiecte forinsec⁹ afficiāt. i. imutēt. Instrumēta. i. op
gana sensuū 7 passio corpis aſice dat vigorē agētis ani. q passio p rōz actū

Libri quintus

metus in se. et exaltet formas intrinsecas. Si est in aio nro in forma
 gis ea q̄ absoluta sunt cunctis affectionibus. i. q̄litate corporis. Sicut itelli
 gentie separe et p̄cipue de. Illa in discernendo nō sequunt obiecta extrinse
 cus. sed expediūt. i. p̄ficiūt actū sue mētis. i. operationē intellectiua s̄m natu
 rā p̄p̄iā. ¶ Notandū q̄ ex h̄a pōt sic argui. Si id de q̄ m̄n videt inē in
 est et de q̄ magis sed
 m̄n videt q̄ anim?
 n̄ in p̄grediendo sequat
 motū suū et nō rei co
 gnite et tñ sequit fas
 cultatē sue cognitiōis
 ē ipsi rei p̄gnite
 ¶ Hac itaq̄ ratione
 hic infert duas cō
 clusiones ex p̄missis
 dicēs. Ex q̄ cognitiō
 sequit naturā p̄gnos
 scētis et n̄ rei cognite
 et cū p̄gnoscentia sint
 diuersa s̄m naturā
 opor̄t diuersi p̄gnos
 scētibus puenire di
 versas cognitiones.
 vñ d̄r. Hac itaq̄ ra
 tione. q̄ cognitiō ses
 quit naturā cognos
 centis. multiplices
 cognitiōes cessere. i.
 cesserunt diuersis ac
 differētibz substantijs
 sensus em̄ sol⁹ desti
 tur alijs p̄gnitionibz
 bus cessit aiantibus
 in mobilibus. quales sunt conche maris. et q̄cunq̄ nutriunt herentia saxi.
 Imaginatio h̄o cessit mobilibus beluis q̄ mouent motu p̄gressiuo. et b̄ vñ
 d̄r inesse affect⁹. i. appetit⁹ fugiēdi malū. vel appetēdi bonum. Rō h̄o
 p̄ quā p̄hēdīm vñ em̄ est h̄uani generis. sicut intelligentia ē diuini ge
 neris. Tūc ponit scđam p̄clusionē q̄ illa cognitiō ē notior et nobilior que
 nō solū app̄hēdit p̄p̄iū obiectū. sed etiā obiecta alia et noticiā. i. cognitiō
 nū. Vñ d̄r. Quo fit vt eo noticia. i. cognitiō p̄stet. i. nobilior sit ceteris que
 suapte natura id est p̄p̄ia natura non modo. i. non tantūmodo p̄p̄ius ob
 iectum cognoscit. sed etiam cognoscit subiecta ceterarum noticiarum.

Proposita quinta

¶ Nota circa primā conclusionē q̄ cum act⁹ et operationes diuersificent
in diuersitatem agentium et operandium. sequit⁹ si agētia et operandia sint di
uerſa q̄ habeant diuersas operationes et cognitiones ppter quod sensus sit
ne alijs cognitionib⁹ cessit aialib⁹ immobilib⁹. et accipitur hic sensus stric
te p apprehensione sensitua q̄ solū imutatur ad p̄sentia et sensibilib⁹. Sic

vniversale dicētes q̄ sese intueri rō
putet. Qd̄ em̄ sensibile vlt⁹ unagina
bile est id vniversū essentia posse aut
igitur rōnis vix esse iudiciū. nec
quicquā esse sensibile: aut quoniam
sibi notū sit plura sensib⁹ et imagi
nationi esse subiecta. inanem pcep
tionē esse rōnis q̄ qd̄ sensibile sit ac
singulare quasi quoddā vniversale
consideret. Ad hec si ratio cōtra re
spondeat se quidem et quod sensibi
bile et quod unaginabile sit vniver
sitatis rōne conspiciere. Illa rō ad
vniversitatis cognitionem aspira
re non posse. quoniam eorum no
tio corporales figuras nō possit ex

em̄ distinguit⁹ et ima
ginationes q̄ non tñ
apprehendit p̄sen
tem sed etiā abientē.

¶ Nota dū circa se
cundā cōclusionē q̄
q̄cunq̄ potentia plu
ra cognoscit videtur
cōstantior ea q̄ co
gnoscit pauciora si q̄
aliqua potentia p̄cō
fessit p̄p̄riū obiectū
et cū hoc obiecta alia
rū potentia inferiorū
sicut est intellē
gentia diuina. et nō
econuerso. sequitur
q̄ potentia superior
plura cognoscens sit
nobilioz inferiori

¶ Quid igitur.

Hic philosophia

ostendit insufficientiam eorum que ex modo cognoscendi nostro impro
bant diuinam prouidentiam. Secundo hortatur nos ad considerandū
modum diuine cognitionis ibi. Quare in illius. ¶ Primo manifestat
insufficientiam eorum per simile. ¶ Secundo applicat illud simile ad
propositum ibi. Simile est. Similitudo autem quam intendit talis est
Sensus et imaginatio sunt cognitiones inferiores q̄ ratio. Si ergo
sensus et imaginatio vellent iudicare modum recognoscendi rationis ex
modo cognoscendi proprio et dicere q̄ vniversale nihil esset quod ratio ap
prehendat. vel si verum esset iudiciū rationis vel esset particulare et sens
ibile. ratio pō diceret cōtrarium. Manifestum est q̄ nos qui vigemus

Liber quintus

utrum cognitione potius assentirem rationi iudicando mortuum sensus et imaginationis esse insufficiens. Dicitur ergo Quid igitur si sensus et imaginatio refragentur. id est dicant rationi dicentes nihil esse vltimum quod ratio putat se sentire sic arguendo. Quod est enim sensibile aut imaginabile id non posse esse vniuersum. id est vltimum finem iudicium sensus et imaginationis. Aut igitur iudicium rationis necesse est

esse verum. et per hoc nec quicquam esse sensibile. quod est absurdum. aut quoniam notum sit sibi supplet sensus et imaginatio plura esse subiecta sensibus et imaginatio que necesse sunt esse sensibilia. Crederes ne conceptione rationis esse inanem que consideret illud quod sit sensibile et singulare quasi quiddam vltimum. Ad hec si ratio respondeat se conspiciere in ratione vltimum quod sit sensibile et imaginabile. Illa vero se ipsum sensum et imaginationem non posse aspicere. id est peruenire ad cognitionem vniuersitatis. id est notio vltima. quia cognitione eorum non possit excedere figuras corporales diceret ratio potius esse credendum firmiori et perfectiori iudicio rebus.

huiusmodi igitur lite. id est inter sensus et imaginationem ex vna parte et ratione ex altera parte nos habere inest tam vis ratio cinandi quam imaginandi et sentiendi nonne potius phantasmata rationis et reputare motum sensus et imaginationis esse insufficientia. quod dicitur. **N**ota quod iudicio nobilioris potest potius est aliam dumque iudicio potest et nobilioris. cum igitur ratio sit potentia nobilior quam sensus et imaginatio. eo quod recomponit proprium obiectum et obiectum sensus et imaginationis. et si e conuerso. ergo potius est ad iudicium rationis quam potentiarum inferiorum. **S**ic est quod humana ratio. hic applicat illud sile ad propositum. et de illud quod dicitur de sensu et imaginatione respectu rationis sile est et quod humana ratio non putat diuinam intelligentiam intueri nisi ut ipsa ratio per se quod apparet

cedere. Verum non cognitio firmiori potius perfectiori iudicio esse credendum. In huiusmodi igitur lite nos quibus tam rationandi quam imaginandi etiam sentiendi vis inest. nonne rationis potius causam probarimus.

Simile est quod humana ratio diuinam intelligentiam futura nisi ut ipsa cognoscit non putat intueri. Nam ita differis. Si qua certos ac necessarios habere non videant euentus. ea certo euentura presciri nequeunt. Harum igitur rebus nulla est prescientia quam si etiam in his esse credamus. nihil erit quod non ex necessitate proueniat. Si igitur utriusque rationis participes sumus

Metrum quintum

ret ex ipso mō arguendi. Nā ita differo. i. arguis si q̄ nō videant nō hñe
certos z necessari⁹ euer⁹. talia nōqunt p̄sciri certo euer⁹. Igit talia rez
nulla ē p̄scia quā s. p̄sciam si credam⁹ eē in his nihil erit qd nō puen⁹ at ex
necessitate. Si igit sicut sum⁹ participes rōnis. ita possemus hñe iudici
um diuine mētis sicut nūc iudicauim⁹ imaginatōez z sensus optere cedere

ita diuine iudicium mentis habere
possem⁹. sicut imaginatōez sensusq̄
rōni cedere oportere iudicauimus
sic diuine sese menti hūanā submitte
re rōnez iustissimū censerem⁹. Qua
re in illi⁹ summe intelligentie cacu
men si possum⁹ erigamur. Illic eñ
rō videbit qd in se nō p̄t intueri. Id
aut est quonā mō etiā q̄ certos erit⁹
non habent. certa tñ videat ac defi
nita p̄notio. neq̄ id sit opinio. s. sū
me potius scientie nullis terminis
inclusa simplicitas.

Metrum q̄ntum libri quinti.

Ulam varijs terras animalia
permeant figuris.

Hic phia hortat⁹ ut erigamus nos ad cognitionē diuine itelligētie dicēs.
Quare si possum⁹ erigamur p̄ diligēte p̄siderationē in cacumē illi⁹ summe
intelligētie sup. diuine. Illic ei rō vid. bñt qd i se nō p̄t intueri. i. quō certa et
diffinita p̄notio dī p̄sciat illa q̄ nō hñt certos erit⁹. z illud nō sit opinio. s. sū
me sapie ē infinita. ¶ Horādū q̄ si p̄gnitio seq̄ret facultatē rei p̄gnite z iō
p̄tut⁹ p̄sciet⁹. tūc hñt rō hūana p̄sciat sūa p̄tīgētia incerte. Sic sūt itelligē
tē p̄tutū p̄gnoscentū. z itelligētia diuina i cognoscendo excedit rōnez hūanā
poterit ipsa certe cognoscere q̄ rō hūana incerte cognoscit.

Metrum q̄ntum libri quinti.

Ua varijs terras. Hic incipit q̄ntū metr. h⁹ q̄ntū qd ē archilogiū

E

rerōni. si cēserem⁹. i.
iud. carem⁹ iustissimū
mū hūanaz rōez sese
submittere diuine mē
ti. ¶ Horādū q̄ sūt
ē de iudicio sensus z
imaginatōis respe
ctu rōnis z rōnis re
spectu intelligētie di
uine. Nam sensus et
imaginatō videt q̄
rō alr non possit p̄
hendere rē nisi sūt ip
sa p̄bēdit qd tñ fal
sus ē. Sic sūt videt
rōni hūane q̄ intelli
gētia diuina nō possit
res incertas cognos
cere alr q̄ ipsa p̄gno
scit qd falsū est. Nā
q̄ rō hūana icerte co
gnoscat itelligētia
diuina certa p̄bēdit.

¶ Quare in illius
summe itelligētie

Liber quintus

ab inuicem. dactylicū a pede pēdante. In q̄ oñit hoīem esse dispositum
ad contemplationē celestīū ex figura corpis sui. 2. primo describit figuram
corpis aliarū bestiariū. Secundo figuram hoīs. ibi. Unica gens. Pri-
mo dicit animalia pmanere terras q̄ varijs. i. valde varijs figuris nāq̄ alia
animalia extēto corpe sic sūt spēs. 2. reptilia illa verūt. i. sūt puluerē 2. icita-
ta. i. mora vi pectoris
trahūt p̄mūū sulcū
sup. in puluere. Sūt
alia animalia q̄b̄ inest
vaga leuitas alarū
q̄ vberet vētos. 2. ena-
cet. i. trāfiet liq̄do vo-
latu spacia lōgi ethe-
ris. i. aeris. sic alia q̄
gaudent. vestigia p̄f-
fisse solo. i. terre gres-
sibus suis 2. trāsmite-
tere. i. p̄ransire virtū-
des cāpos. 2. gaudēt
subire siluas q̄ omnia
animalia l̄z videas ea
discrepare varijs for-
mis tñ facies eorū
p̄na. i. ad terrā iclīna-
ta valz īnguare. i. in-
guatos ondere sēsus
hebetes. i. brutales.
¶ Hora q̄ p̄bia t̄gūt
erā genera animalū. s.
reptilia. volatilia. et
gressibilia. q̄ l̄z diffe-
rāt i formis. q̄ q̄daz
formant ad reptādū
vt spēs. q̄dā ad vo-
lādū vt aues. q̄dā ad
gādēdū vt bestie. tñ
in hoīa cōueniunt q̄
hūt facē iclīnatā ad
terrā ¶ Unica gēs
hoīm. Hic describit
figurā hoīs dī. Uni-
ca gēs hoīm. i. solū gen^{us} hūanū. leuat celsū cacumē. i. caput suū alr^{ius}. 2. lei-

Manq̄ alia extento sunt corpe pul-
ueremq̄ verunt.

Continuum trahunt vi pector in-
citata sulcum

Sunt quibus alarum leuitas vaga
verberetq̄ ventos

Et liquido lōgi spacia etheris ena-
tet volatu

Hec p̄fisse solo vestigia gressibus
gaudent

Cel virides campos transmittere
vel subire siluas

Que varijs videas licet omnia dis-
crepare formis

Prona tamen facies hebetes valet
ingrauata sensus

Unica gens hominum celsuz leuat
altius cacumen

Atq̄ leuis recto stat corpore despi-
citq̄ terras

Hec nisi terrenus male desipis ad-
monet figura

Qui recto celum vultu petis ere-
risq̄ frontem

Prosa sexta

ut sit recto. i. erecto corpe. et despiciat terras vultu elevato ad celum. tu vero terrenus qui recto vultu per celum. et exers. i. erigis frons. hec recta figura admodum recta quod tu male desips. nisi etiam feras. i. extollas anim tuum in sublime. i. i celestia ne mens gravata. i. quædie depressa. pressum. i. sub pedibus suble. et est pressum aduerbiū loci. ne illa mens fidat. i. relideat. inferior corpe levato celsus.

In sublime feras animus quoque ne gravata pressum.

Inferior fidat mens corpore celsus/us levato.

Prosa sexta quinti libri.

Uoniam igitur uti paulo ante monstratum est. omne quod scit. non ex sua sed ex apprehensum nata cognoscit. in tuamur nunc quoniam fas est quod sit diuine substantie statum ut quod nam etiam scia ei sit possim agnoscere. Deum igitur eternum esse cunctorum ratione degentium communis iudicium est. Quid sit igitur eternitatis persiderem. Hec enim nobis natura pater diuinam scitientiamque patefacit.

Hic incipit sexta prosa et ultia huius quoniam in qua determinat veritatem de copassibilitate prescientie diuine et liberi arbitrii et primo ponit suam determinationem. secundo subiungit vultu exhortationes circa finem libri. ibi. Quædam igitur. Primo ostendit modum diuine cognitionis. secundo soluit obsecrationes factas pro diuina providentia. tertio concludit copassibilitatem liberi arbitrii cum providentia diuina. secundo ibi. Quid igitur postulas. tertia ibi. Que cum ita sint. primo determinat de statu quod est eternitas. secundo ex hoc declarat modum diuine scientie. ibi. Quoniam igitur omne iudicium. primo permittit quod determinandum sit de eternitate. secundo determinat ibi. Eternitas igitur est infinitabilis. Primo dicit. Quoniam monstratum est paulo ante quod omne quod scit cognoscit non ex sua natura sed ex natura rei scire. scilicet ex natura comprehensum. i. cognoscit in tuamur nunc quoniam fas est. quod sit statum diuine cæntie vel suble. ut possim agnoscere quod sit ei scientia. et suble dicit quod cunctorum ratione degentium. i. videntium ratione est deum esse eternum. id est cōside rem quod sit eternitas. hec enim nobis patefacit naturam et diuinam sciam. Non rādū quod viti degentes rationes sunt viti pater luce sapientie rationes ista cōcedunt deum esse eternum. Nam philosophi huius octo philosophorum. ex eternitate motus esse dicit eternitatem motoris. Et omnes tam greci quam barbari putantes deos esse

ta cum homo habeat figuram corporis erectam ad celum si aia non erigeretur ad cōtemplationem celestium videretur coram deo nobilissimus aia. Non admodum enim Aristoteles in primo de anima libro. homo iterum aia habet figuram rectilineam de qua figura etiam loquitur ovidius in libro metamorphoscos di. Prona cum spectat aia lita cetera terras. Quod hoc sublime dedit celum videre. Iussit et erectos ad sidera tollere vultu.

Prosa sexta. v. libri.

Uoniam igitur

uti paulo ante

veritatem de copassibilitate

prescientie diuine et liberi arbitrii

et primo ponit suam determinationem.

secundo subiungit vultu exhortationes

circa finem libri. ibi. Quædam

igitur. Primo ostendit modum

diuine cognitionis. secundo

soluit obsecrationes factas

pro diuina providentia. tertio

concludit copassibilitatem

liberi arbitrii cum providentia

diuina. secundo ibi. Quid

igitur postulas. tertia ibi. Que

cum ita sint. primo determinat

Liber quintus

estimant eos immortales. ¶ Notandū qd eternitas dei ⁊ natura et scia dei n̄ dñt fm subli. itā iō cognita eternitate cognoscit nasa ⁊ scia dei

¶ Eternitas igit ē. Hic psequitur de eternitate. Et p̄io ponit ei⁹ diffinitionem sc̄do declarat eam. ibi. Quod ex collatione. Primo d̄t. Eternitas est post illū vite interminabilis exis tota sit ⁊ pfecta ¶ Nota fm Albertū sup li. de caus.

Alīqd ē eternū, ⁊ est in eternitate. ⁊ ē ipsa eternitas sicut deus.

Alīq sunt eterna et sunt in eternitate. s; non sunt ipsa eternitas. sicut substantie se parate. Alia sūt eterna non in eternitate nec sūt ipsa eternitas vt modus tempus ⁊ mūtus.

¶ Notandū qd dīc eternitas ē possessio vbi vñt noie possessiōis ad designandum immutabilitatem ⁊ i⁹ deficientiā eternitas qd ipsa firmiter possidetur ⁊ q̄re h̄t. ⁊ de vite ad innuendum qd nō viuētia nō mēsurantur eternitate. Et de interminabilis ad differentiā illius vite qd h̄t terminum a p̄e aī ⁊ a p̄e post sicut vita hoīs. vel a p̄e aī tñ. sicut vita angelorū. ⁊ dicit tota siml ad dīam vite angelice. q̄uis em̄ esse angeli fm substantiam sit totum siml nō tñ fm opationem. cū habeat oparō. s; successivas ⁊ intellectiōes. ⁊ dīc pfecta ad designandū qd eternitati nihil deest. pfectum em̄ ē cui nihil deest. p̄io celi ⁊ m̄bi.

¶ Qd ex collatiōe. Hic declarat diffinitōez. sc̄do redarguit q̄sda qd vocabulo eternitatis abutebantur. ibi. Qñ non rec. e. P̄io ergo declarat ⁊ diffinitōez eternitatis in cōparatione ad ips. v̄tcs. Vñ dictū est qd eternitas est post illū tota simul interminabilis vite. qd liquet clari⁹ ex collatiōe

Eternitas igit est interminabilis vite tota simul ⁊ pfecta possessio. Qd ex collatione temporaliū clari⁹ liquet nam q̄cqd viuit in tpe id p̄sens a p̄teritis in futura p̄cedit. nihilq; est i tpe p̄stitutū qd totum vite sue spaciū pariter possit amplecti. S; crastinum qdem nōdum apprehendit besternū vero iam pdidit. In hodierna quoq; vita non amplius viuistis q̄ in illo mobili trāsitorioq; momento. Quod igitur temporis patitur conditionem. licet illud (sicut de mūdo censuit aristotiles) nec ceperit vnq; esse nec desinat. vitaq; eius cum temporis infinitate tēdatur. nondum tamen tale est vt eternum esse iure credat. Nō em̄ totum

Prosa sexta

Id est ex spatione spaliū. Nā qdā vult in tpe illud pns exis pcedit p
 successuā mutabilitatē a pteritis in futura. z nībī ē i tpe pstitutū qd pa
 riter possit āplecti. i. pphēdere totū spaciū vite sue. sed crastinū nōdū app
 hēdit. hesternū pōt pōs tā pōdīt z in hodierna vita nō ampli⁹ vult. i. nī
 bīl plus ē pns de hodierna vita nīl q in isto mobili z trāsitorio momēto

simul infinite licet vite spaciū com
 pphendit atq; pplecti s; futura non
 dum transacta iam nō hz. Qd igit
 interminabilis vite plenitudinem
 totā pariter pprehendit ac possidet
 cui neq; futuri quicq; absit nec pre
 teriti fluxerit id eternuz esse iure per
 bibet. Idq; necesse est z sui compos
 pns sibi semp assistere z infinitatē
 mobilis tps habere pntes. Unde
 qdam nō recte qui cum audiunt vi
 sum platoni mundum hunc nec ha
 buisse initū tēpis nec habiturū esse
 defectū hoc mō pditōri; pditū mū/

corine de vita. et de
 vita. z dī momētum
 illud indivisibile in
 stans q; funiq; copu
 lat cu; pterito. qdā
 igit parit tps condi
 tionē. i. successionez.
 licet nunq; cepit ēē
 nec desinat esse sicut
 Aristoteles cēuit d
 mūdo. z h; vita. i. du
 ratio ei; cēdat id ē ex
 tendat cū in intrare
 tpe. nō tū tū tale est
 vt iure credat ēē eter
 nū qz nō pphēdit ne
 q; pplecti s; totū
 spaciū vite. i. sue du
 ratiois h; infinite. i. i
 finito tpe duret. s; su
 cura nōdū h; trāsa
 cta. i. ptransita z pte

ita nō hz. Quēqd igit pphendit z possidet pariter totam plenitudinē in
 terminabilis vite cū nībīl absit futuri nec aliqd fluxerit pteriti. illd iure p
 bibet ēē eternū. qz illud eternū sui compos eo nībīl sibi desit. necesse ē sp
 sibi assistere pns z est necesse pntes hēre infinitatē. i. infinitā duratiōē tu
 is mobilis. i. successiui. ¶ Notandū q; qz p cognitōē tps deuenim⁹ in
 eternitatis cognitōēz eo q; opposita iuxta se posita magis elucescūt iō p r
 naturā z successiōē tps declarat nobis naturāz eternitatis. Sic em̄ rō
 tps pssistit i successiōē z apphēsiōē pōis z posterioris in motu cui⁹ vna
 pars pteritē z alia est futura. Si rō eternitatis p oppositum consistit i ap
 phensione vniūmitatis illi⁹ qdō⁹ extra motū compphēdes sūt pterit
 tū z futurū tanq; pns. ¶ Notandū q; tps⁹ eterni nīl transit in pteritū
 iō sp sibi pns assistit. qz pō nunq; deficiet sicut nec vnq; inceptū cū habe
 at vitā interminabile. necesse ē q; assint qlibet differētie tps etiā si ponat
 tps infinitū. qz eodem mō assistit differēcijs temporūz per quē modū
 tū se substitit. motus autem quo in se substitit est pteritarius. ideo etiam

Liber quintus

assistit differētijs tps p motū pntem. ideo dicit q̄ necesse est eternū p̄sentem habere infinitatē tps mobilis.

¶ Quā nō recte putat. Sic p̄s̄ia improbat quosdā q̄ habitebant voca-
bulo eternitat̄. Sc̄do doceat p̄p̄riū modū loquēdi. ibi. Ita si digna. Pri-
mo fac q̄d dicitū est. sc̄do manifestat quō t̄palia deficiūt a simplicitate di-

uine nature quā nō
tunt initari. ibi. hūc
em̄. Primo dicit. di-
ctū est q̄ eternitas nō
solū dicit intermina-
bilitatē. sed etiā sim-
plicitatē. vñ nō recte
qdā putat q̄ cū audi-
unt v̄sum eē plato/
nī mundū nō habuiss̄
se inītiū tps nec has-
biturū defectū. i. finē
hoc mō putat mun-
dū p̄ditū fieri coeter-
nū conditōis. Causa
autē q̄re nō recte putat
est. q̄ aliud ē duci p̄
interminabilē vitaz
tū quā dā successiōe.
q̄d plato tribuit mū-
do. et aliud ē p̄ter. i.
siml̄ eē cōplexā totā
p̄ntiā vite interminā-
bilis q̄d est p̄p̄riū di-
uine mēt̄is. Et q̄ ali-
q̄s diceret. Si mun-

dus nūq̄ incept̄ vider̄ eē coetern⁹ deo. ¶ Ad q̄d r̄ndet q̄ de⁹ est prior
mōdo nō āt̄q̄tate tps. sed simplicitate nate. vñ d̄r. Neq̄ ei de⁹ vider̄ āt̄
q̄or rebz p̄ditis q̄ntitate tps. sed p̄p̄ietate simplicit̄is nature. ¶ Notandū
sicut p̄ter ex li. th̄met. Plato voluit mundū incept̄isse sed finē nō habere. et
hoc idē Aristo. sibi imponit celi et mūdi dī. q̄ sol⁹ plato generat mundū
Quid ḡst q̄d dicit Boe. q̄ plato nō posuit mundū incept̄isse. ad hoc d̄r
q̄ dū plato dixit mundū habuiss̄ inītiū intelligi q̄ habuit inītiū inīstitu-
tionis. nō autē tps. sicut ponit exemplū de vestigiō pedis. vt si pes ab eter-
no stetit impuluere pes esset causa vestigiū naturaliter p̄cedens vestigiū
um licet nō tempore. ¶ Hunc enim vite immobilis. hic manifestat quō
tēpōralia deficiunt a simplicitate diuine nature quā nō tunc initari dī.

Prosa sexta

Ille infinitus motus rerum temporalium imitatur quantum potest hunc plenitudo statum vite immobilis. eternitatis. cui enim non possit effingere. i. exprimere et eque. deficit ab ei? immobilitate successive accedendo quod si hinc non potuit. et ex simplicitate presentie decrevit in infinita quantitate preteriti et futuri. et cum nequeat possidere preter tota plenitudine vite sue huius ipso aliquid modo nunquam esse

queat possidere. hoc ipsoque aliquo modo nunquam esse desinit. illud quod implere atque exprimere non potest aliquatenus videtur emulari. alligans se ad qualemcumque presentiam huius exigui volucrisque momenti. Que quoniam manentis illi presentie quandam gestat imaginem quibuscumque contigerit id prestat ut esse videantur. Quoniam vero manere non potuit. infinitum temporis iter arripuit. Eoque modo factus est ut continuaret eundo vitam cuius plenitudinem complecti non valuit permanendo. Itaque si digna rebus nomina velimus imponere.

desinit. videtur aliquatenus emulari illud quod implere non potest. alligans se. i. statum temporalis ad qualemcumque presentiam huius momenti. i. instantis extingui. i. indivisibilis. et volucris. i. transitorij quod si presentia instantis esse potest gesta quando imaginem manens presentie. i. eternitatis et prestat quibuscumque contigerit ut illa esse videantur. Itaque illa dicimus esse quod sunt in presenti momento quod non potuit manere. i. presentia instantis. propter naturam rei mobilis. id arripuit infinitum iter temporis per successive non enim. et eodem modo factum est ut continuaret

vitam eundo de vno esse in alio. cuius plenitudinem non valuit. i. potuit complecti permanendo. Nota quod infinitus modus rerum temporalium quantum potest imitatur statum eternitatis. quod non potest totaliter exprimere. quod statum temporalis est successivus. status eternitatis non. et status temporalis respicit preteritum et futurum. statum eternitatis tamen presentem. tamen in huius imitatur statum eternitatis. quod sicut eternitas nunquam desinit. sic infinitus motus rerum temporalium nunquam esse desinit. et sic in tempore esse dare instans quod huius quando imaginem esse eternitatem. ita quod si in eternitate aliquid dicitur esse. sicut illa dicimus esse quod sunt in presenti instanti. id status rerum temporalium licet non possint imitari statum eternitatis presentem permanendo. tamen ipsum imitatur suam duratorem successive continuando. Itaque si dicamus. In ista parte docet philosophia quod proprie loquendo sit de deo et de modo dei. Si nos sequentes platonem veli imponere nomina deus. i. puenientia rebus. dicamus deum esse eternum modo huius dicamus perpetuum. et huius consolat deo auctor grecis. Etenim huius sine principio sine fine. Perpetuum cui principium huius sine carebit.

Liber quintus

¶ Qm igitur oē iudiciū. Hic phla ex dictis ondit modū scie dñie. Prio q ondit qñs sit scia diuina. 7 qñter sit noīanda dīcēs. Qm oē iudiciū comprehendit ea q sunt sibi subiecta. i. sua obiecta fm sui naturaz. i. fm naturam pñtis cognoscētis. Natura aut dei talis ē q sermo ipsi deo est stat⁹ etern⁹ 7 pñtari⁹. Et q sequit q scia dei supgressa oēm motionē tpis manente

in simplicitate pñte 7 pñtens infinita spacia pñterit 7 futuri tpis. oia cōsiderat qñtā. i. pñtialr geratur in sua simplici cognitione tūcōndit q modo scia dī ē noīanda dīcēs. Itaqz si velis pensare pñscientiā qua cuncta dīnosce non dīcēs dīuina sciētiā esse pñscientiā quasi futuri. s; rect⁹ estimabis dīuina sciā esse istā/ tie id est pñsentie nū q deficientis. quod cōtīmas per erbum loqam huius noīs prouidentia dīcens.

Unde cognitio dīuina non dicitur prouidentia. quia illa imporat ordīnes ad futurū. sed dicitur prouidentia quasi porro id est. pcul a rebz infimis constituta ab excello cacumine rerum cuncta prospiciat.

¶ Notandū q cognitio sequitur modum rei cognoscētis. ideo cognitio et sciētia dei sequitur statum et dispositionem dei. status autem dei est eternus 7 pñtari⁹ cum esse diuinū mensuretur eternitate. ergo sciētia dei erit eterna 7 pñtata ita q omnia q sunt pñterita 7 futura cognoscit quasi sint pñsentia.

¶ Notandum aliquis diceret non ens non potest esse alicui pñsens s; pñteritum 7 futurum est non ens ergo non potest esse pñsens cognitioni

Platonem sequentes deū qdē eternū mundū vero dicam⁹ esse ppetuū. Quoniā igit oīe iudiciū fm sui naturā q sibi subiecta sunt cōphendit. est aut deo semp etern⁹ ac pñtari⁹ status. Scientia quoqz eius omnez temporis supgressa motionez i sue manet simplicitate pñsentie infinita q pñteritū ac futuri spacia complexens. Omnia quasi iam geratur in sua simplici cognitione considerat. Itaqz si pñscientiāz pensare velis qua cuncta dīnosce non esse pñscientiā quasi futuri. sed sciā nūqz deficientis instātie rectius estimabis. Unde non prouidentia s; prouidentia potius dicitur. q porro ab rebz infimis constituta quasi ab excello rerum cacumine cuncta prospiciat.

Prosa quinta

diuine Dicendū q̄ duplex ē nō ens. Quoddā q̄d nullo mō ē ens. 2 tale nō est realit̄ p̄ns alicui cū n̄hil sit. Alio ē nō ens n̄ simplr. sed qz actu nō est ens. 2 lz h̄mōi n̄ possit realiter coexistere t̄pi p̄nti cū pōt coexistere eter/nitati. qz eternitas cū sit infinita excedit t̄ps p̄ns extēdēdo se ad p̄teritū 2 futurū. Et sic p̄teritū 2 futurū sunt eternitati coexistētia p̄ntialr. qz in eter/nitate si est successio vñ nō sequit̄ si aliqd coexistit eternitati qz p̄ tato simplr existat qz eternitas enā extēdit se ad nō exis. sic ad p̄teritū 2 futurū.

Quid igitur postulas vt necessaria fiant q̄ diuino lumine lustrent. cum ne homines q̄dem necessaria faciāt esse que videant. Num em̄ q̄ p̄scien/tia cernis: aliquā eis necessitatē tu? addit intuitus. B. Minime. P. At qui si est diuini humaniqz presentis digna collatio vti vos vestro hoc temporario presenti quedam vide/tis: ita ille omnia suo cernit eterno.

omnia p̄sciens. ¶ Quid igitur postulas. Hic soluit obiectiones su/perfectas p̄ pudentiā. P̄rio ergo oñdit q̄liter h̄mōi obiectiones soluant̄ sc̄do resumit primā obiectionē ipsam fortificādo vt formalit̄ soluat̄. Sēcūda ibi. Hic si dicas. Circa primū notādū qz tres erāt rōes. q̄rū prima 2 sc̄da fundant̄ sup̄ h̄ qz euer̄ incert̄ non p̄ certitudinalit̄ cognosci. Facit ergo duo. P̄rio oñdit qz p̄scia nō imponit necessitatē rei p̄sente. p̄ quod soluitur prima 2 sc̄da rō. Sc̄do oñdit qz sc̄ia dei nō mutat naturā rei. sz s̄l̄ stāt certitudo a p̄e sc̄ie. 2 incertitudo a p̄e euent̄. p̄ qd soluit̄ tertiā rō. sc̄da ibi. Quare hec diuina. Primo dicit̄. Et qz deus cognoscit oia tanq̄ p̄sentia quid igitur postulas vt illa fiant necessaria q̄ lustrent. i. comprehenduntur diuino lumine id ē diuina cognitione. cū nec hoies faciunt ea necessaria q̄ p̄ntialr videant. verbiḡra. Qd hō videt in p̄nti non facit esse necessariū. nunqd̄ em̄ incuit̄ tuus addit i dabit aliquam necessitatem eis q̄ tu cernis p̄ntia. dr. B. Minime. Et p̄bia. Si ē digna collatio diuini et humani intuitus respectu p̄ntis sic vos videtis. quedā hoc p̄nti t̄partio. i. in p̄nti t̄pis. ita de? suo eterno intuitu oia cernit tanq̄ p̄ntia. ¶ Notādū qz incuit̄ n̄ rei p̄ntis nullā ipontē necessitatē rei p̄nti. qz visio sortis curre/tis non ipontē necessitatē sortis curre/tis qz pōt sortis currere vñ non currere. Sic etiam incuit̄ diuīn̄ q̄ oia p̄ntialr cognoscit. nullam imponit rebz ne/

Libër quintus

cessitate. sed videt ea pñtialiter sicut futura sunt necessario futura et cōtin-
gentia videt pñtingenter futura. ¶ Quare hec diuina pñotio. Hic ostē-
dit q̄ circa pñgētia sūt stat certa pñgnitio dei et icere⁹ autē rei dicēs. Qua-
re hec diuina pñotio q̄ de nouit futura. illa nō mutat pprietatē rerū q̄ ad ne-
cessitatē et pñgētiā. q̄ nō imponit necessitatē rei q̄ pñgēs est. s̄ talia apd
se spectat pñtia q̄lia
olim pñuēt futura
nec pñfundit rerū iudi-
cia vt pñgēs faciat
nō esse pñgens. sed
vno intuitu mentis di-
noscit taz necessarie
q̄ nō necessarie ven-
tura. i. fusa. Qd̄ de-
clarat in exemplo di.
Sicuti vos homines
qñ pariter. i. in eodē
instanti videtis hoies
ambulare in terra et
solē oriri in celo. licet
verūq̄ siml sit pñpe-
ctū. tñ discernitis s̄
ēē volūtariū. s. hoies
ambulare in terra et
illud ēē necessariū. s.
solē oriri. Ita sūt di-
uin⁹ in eunt⁹ cūcta res-
pñciēs. i. deorsū aspi-
ciens minime ptur-
bat rerū q̄litatē s̄ cō-
pñgētiā et necessita-
tē rerū. dico apud se pñ-
sentū rōne eternitatis.
s̄ futuraz ad cō-

Quare hec diuina pñotio naturam
rerū pprietatemq̄ nō mutat. Talia
q̄ apud se pñsentia spectat qualia in
tpe ol. in futura pñuenient. nec rerū
iudicia pñfundit vnoq̄ sue mētis in-
tuitu tam necessarie q̄ nō necessarie
ventura dinoscit. Sicuti vos cum
pariter ābulare in terra hoies. et ori-
ri in celo solem videtis quāq̄ sit si-
mul vtrūq̄ pñspectū tñ discernitis.
et hoc voluntariū illud esse necessa-
riū iudicatis. Ita igitur cuncta de-
spiciens diuin⁹ intuitus qualitatez
rerū minime pturbat. apud se q̄dem
pñsentium. ad cōditionem vero tē-
poris futurarum. Quo fit vt hec nō
sit opinio. sed veritate potius nixa
cognitio cum extituz qd̄ esse cogno-
scit. qd̄ idē existendi necessitate ca-

ditionem tps. Quo fit vt cognitio futurorū dei tanq̄ pñtium nō sit opi-
nio. sed cognitio veritate nixa. i. pñfirmata. cū cognoscit aliqd̄ esse extituz. i.
futurū qd̄ idē nō nesciat. i. bñ sciat carere pñr necessitate exñdi. ¶ Notādū
de hoc q̄ d̄ deū pñtialit⁹ oia cognoscere. s. pñterita et futura. ponū qd̄ā ex-
emplū de baculo fixo in aq̄ q̄ succellitue toti fluuiū pñs est. q̄ pñtib⁹ et⁹. sic
eternitas sūt est cū toto tpe. et cū oib⁹ q̄ fluūt i tpe. ita q̄ totū tps et qd̄qd̄ ē
succellit nū in tpe ē pñs eternitati. vt si ponat eternitas sicut centū et totū
tps sicut circūferētia. tunc s̄ circūferētia continue moueat et pars toti suc-

Idrofa quinta

celat. tñ in ppatōe ad centrū vñ formiter se habet. ¶ Aliud exēplū pont
tur de aliq̄ q̄ vadit p viā z n̄ videt hoies p^o se veniētes s; ille q̄ d̄ alatur
ri respiceret videret totā viā z hoies p eā trāseūtes tā pcedētes q̄ se q̄ntes
sic d̄ de speculo sue tēnitatis respiciēs oia p̄ntiā vider tā p̄ntia q̄ fusa
¶ Hic si dicas. Hic phia redit ad p̄mā rōnez sup̄ posita ipam fortificā

rere non nesciat. ¶ Hic si dicas. Qd̄
eventuz deus videt: id nō euenire
non posse quod autez nō potest nō
euenire: id ex necessitate contingere
meq; ad hoc nomē necessitatis a stri
gas. Fatebor rem q̄dem solidissime
veritatis. sed cui vir aliquis nisi di
uini speculator accesserit. Rñdebo
nāq; idez futurū cū ad diuinā notio
nem refert necessariū: cū vero in sua
natura ppendit libez prorsus atq;
absolutum videri. Due sunt em̄ ne
cessitates. simplex vna veluti q̄ ne
cesse est om̄es homines esse morta
les. Altera p̄ditōis vt si aliquē am
bulare scias: eum ambulare necesse

do vt formali solua
tur z fortificat cam.
Scdo soluit. Tercō
soluōez declarat. se
cunda ibi. Rñdebo.
tertia ibi. Due enim
p̄rio d̄. Si dicas h
scz obijcēdo illd̄ non
posse n̄ euenire q̄ de
us vider eueniū. q̄
tūc deus falleret q̄d
aū nō pōt nō eueni
re id ex necessitate p̄
tingere. z sic a stri
gas me ad nomē ne
cessitatis vt pcedam
cōtingēs aliq̄ modo
esse necessariū. Ego
fatebor rem solidissi
me p̄tari cui vir ali
qs accesserit eā cōce
dendo. nisi specula
tor diuini. s. i diuine
nature. Tunc soluit
obiectionē dicēs. Si

coartaueris me vt pcedā aliquā necessitatē futuroz. Rñdebo idē qd̄ futu
rū est q̄ ad nos cū refert ad diuinā notionē cui ipm̄ est p̄ns. dico necessa
riū esse. scz necessitate cōditionata. s. rōne p̄sentie. cum autem idē futurum
ppenditur in sui natura ratione cui^o bz futuritionē z indeterminacionem
in sui causa necesse est videri liberū.

¶ Horandū q̄ sicut illud qd̄ in se est contingens quando est nobis pre
sens ratione p̄sentie sortitur quandam necessitatem qua necesse est ipsū
esse dum p̄sens sit. quia omnia sunt deo p̄sentia. ratione istius p̄sen
tie in ordine ad ipsam diuinam cognitionem sortimur quandam necessi
tatem licet in sui natura prorsus videantur libera. ¶ Due em̄. Hic
phia declarat solutiōez p̄ q̄ndam distinctōez necessitatis. z cam applicat
ad p̄positū. Scdo p̄cludit ex p̄missis similitare q̄ aliq̄ sunt in se conun?

Liber quintus

gentia et incerta. quod tamen eueniunt certitudinaliter in quibus a deo pulsata sunt. Fieri igitur pauldubio cuncta. Primum dicitur. Due sunt necessitates. una simplex quod est necessitas nature. sicut omnes homines necesse est esse mortales. Alia est necessitas conditionis. ut si scias homines ambulare illum ambulare necesse est quod quod quod quod nouit. Illud non potest aliter esse quam notum est. sed hec conditio. i. necessitas conditionis

est. Quod enim quod quod nouit id esse aliter ac notum est nequit. Sed hec conditio minime secum illam simpliciter trahit. Hanc enim necessitatez non propria facit natura sed conditionis adiectio. Nulla enim necessitas cogit incedere voluntate gradiem quibus enim tum cum graditur. incedere necessarium sit. Eodem igitur modo si quid prouidentia presens videt. id necesse est esse. tametsi nullas habeat nature necessitatem. Atqui deus ea futura. quod ex arbitrii libertate pueniunt. presentia preuenit. Hec igitur ad intuitum relata diuinum. necessaria fiunt per conditionem diuine notitiam per se vero considerata. ab absoluta nature sue libertate non desinunt

nata minime trahit se cum simpliciter necessitate quod necessitate conditionis non facit propria natura. sed adiectio conditionis. nulla enim necessitas cogit incedere. i. ambulare voluntate gradiem esse. i. ambulancem quibus necessarium sit ipsi incedere. i. ambulare. tunc enim graditur. i. ambulat. Hanc distinctionem applicat ad propositum dicitur. Eodem modo si quod prouidentia diuina presens videt. illud esse necesse est. i. ea conditione quod prouidentia est et quod ponitur sibi presens. quibus nulla habeat necessitatem nature. sed de ea futura conuenit tanquam presentia quod ex libertate arbitrii pueniunt.

igitur hec relata ad intuendum diuinum sunt necessaria per cognitionem diuine notitiam per se vero id est in sua natura non habito respectu ad diuinam cognitionem ipsa non desinunt id est deficiunt absoluta id est a perfecta libertate sue nature.

¶ Notandum secundum intentionem Boetii. ista ratio quicquid est prouidentia a deo necessario euenit. soluit dicendo quod verum est quod necessario euenit necessitate conditionata. sed non necessitate absoluta. ¶ Alij aliter solunt quod illa propositio est vera in sensu composito. sed falsa in sensu diuiso. Unde cum dicitur. quicquid prouidentia est. necessario euenit. verum est in sensu composito. quod impossibile est prouidentia a deo non euenire. tamen in sensu diuiso falsa est. quod euenit.

Prosa sexta

¶ Fient igitur proculdubio. Nec propterea concludit ex predictis quod ista similitudo quod aliquando se sunt contingencia et incerta quod tamen certitudinaliter eueniunt in quantum p[ro]p[ri]a a deo. scilicet obijcit et h[ic] ibi. Quid igitur refert non esse necessaria. Primum dicitur proculdubio cuncta futura sunt quod deus p[ro]noscit esse. alioquin falleret diuina p[ro]uidencia. sed quidam eorum p[ro]fiscuntur. id est p[re]cedunt de libero arbitrio. ita quod quantum est de eis ip[s]i

fieri igitur proculdubio cuncta que futura deus esse p[ro]noscit. Sed eorum quidam de libero p[ro]fiscuntur arbitrio. Quod quis eueniat. existendo tamen naturam propriam si amittunt quod prius fieret etiam non euenire potuissent. Quid igitur refert non esse necessaria. cum propter diuine sciencie predictioem modis omnibus necessitatis istar eueniat. hoc. scilicet quod ea que paulo ante proposui sol oriens et gradus homo. quod dum fuerit non fieri non possunt. eorum tamen unum prius quoque quam fieret necesse erat existere. alterum vero minime. Ita etiam quod p[re]sentia deus habet proculdubio existunt. Sed eorum hoc quod deus rex necessitate descendit. illud vero de p[re]sentia facientium. Haud igitur iniuria diximus hec si ad diuinam noticiam referantur necessaria. si per se considerent necessitatis

tingens et necessarium. Unde dicitur. Quid igitur refert contingencia et libere futura non esse necessaria. cum ipsa eueniat instar. id est ad similitudinem necessitatis. Tunc soluit dicens quod inter euentum necessarium et contingentem hoc refert quod manifeste apparet per exempla que paulo ante proposui. scilicet quod sol oriens et homo gradus que dum fiunt non fieri non possunt. et ita verum est necessarium sub conditione p[re]sentie. p[re]sentia enim necesse est esse dum sint p[re]sentia. tamen unum eorum. scilicet sol oriens priusquam fieret necesse erat existere. Alterum vero. scilicet homo gradus minime habet ne-

Liber quintus

cessitate fieri ante q̄ fiat. Ita etiā illa q̄ deus h̄z p̄ntia p̄culdubio existit
p̄pter necessitatē cōditiōis q̄ sunt p̄ntia euenire tan q̄ p̄ntia. Sed eor̄ que
sic sunt p̄ntia hoc ē de re p̄ necessitate descēdit sicut solē oriri. aliud dē p̄
testate faciētū. s. hoīem ambulare. Ex q̄ p̄cludit. ideo nō iniuria dixim⁹
hoc p̄nt⁹ q̄ illa q̄ p̄tingēt eueniāt si referant ad diuinā nōticiā sūt neces
saria. s. ex condicione

diuine scie. Si p̄o p̄
se cōsiderent ip̄a sūt
absoluta a nexibus.
idē a vincul⁹ neces
satis. q̄d manifestat
per sūt. Sicuti si id
q̄d patet sensib⁹ si re
feras ad rōnem tūc
est v̄le si autē referas
ad sensum tunc ē sin
gulare. ¶ Notādum
q̄ si idē relati ad dī
uersa p̄t esse vniuer
sale et singulare. videt
sūt q̄ idē p̄patuz di
uersa possit eē cōtin
gens et necessarium
¶ A p̄ticulare h̄z rō
nem p̄tingēt et v̄le
rōem necessarij. S̄z

videmus q̄ hūana natura comparata ad intellectū agēre abstrahēt a con
ditionib⁹ indiuiduātib⁹. et cōparata ad intellectū possibilē h̄z rōnem vniuer
salem. S̄z cōparata natura hūana ad sensū q̄p̄ticulaciter cōp̄hēdit. h̄z rōz
singularis. nā v̄le ē dū intelligit. p̄ticulare p̄o dū sentit. Si ērit de fu
turo cōtingēt q̄ ip̄m cōparatū ad diuinā p̄sciētā ē necessariū conditionali
ter. in se autē consideratū h̄z se contingenter. ¶ Sed si in mea inquires.
Hic obijcit cōtra solutionem iam dictā. et soluit illā obiectiōē. scđo mo
uer dubitatō 3. ibi. Quid igit. Primo dē. Tu obijces cōtra solutionem
sic. Si in potestate mea ē mutare p̄positū meū. s. currēdo vel nō currēdo
ego euacuabo. i. frustra bo. p̄uidētiam diuinā. cum ego mutauero illa
q̄ p̄noscit eē futura. Ip̄se soluit dicens. Ego r̄debo te posse deflectere. i.
mutare p̄positū tuū. s. v̄itas p̄uidētie illa intuet illud te posse. s. mutare
p̄positū et an facias q̄ p̄positum mutas. et intuetur q̄ cōuertis tuū p̄positū
tum. ideo scias te non posse vitare diuinā p̄sciam. sicuti q̄uis libera volū
tate te cōuertas in varias actiones. tu non possis effugere intuitum p̄e
sentis oculi. ¶ Nota q̄ licet homo possit mutare p̄positum suū. p̄ hoc tū

esse nexib⁹ absoluta. Sicuti oē q̄d sē
sibus patet si ad rōnez referas v̄le ē
si ad seipsa respicias singulare. Sed
si in mea inq̄es p̄tate sūtū est mutare
p̄positū. euacuabo p̄uidētā. cū q̄ il
la p̄noscit forte mutauero. R̄debo
p̄positū te q̄dem tuū posse defle
ctere. sed qm̄ et id posse. et an facias
quove p̄uertas p̄ns p̄uidētie ve
ritas intuet. diuinā te p̄sciam nō pos
se vitare. sicuti p̄sentis oculi effu
gere non possis intuituz quāuis te
in varias actiones libera volūtate

Proposita sexta

non effugit presentiam diuinam. quia deus illam mutatione prenoscit. posito enim quod deus prouideret te cras iturum ad forum. quis possis non ire et proponas non ire. non tamen non ibis. quia deus prouidet simul et propositum et potestatem non eundi. et mutatione propositi et actione non eundi. et ideo non potes aliquo modo effugere eius presentiam.

conuertas. Quid igitur inquit. Ex mea ne dispositione scientia diuina mutabitur ut cum ego nunc hoc. nunc aliud velim. illa quoque noscendi vires alternare videatur. **Respondeo.** Omne namque futurum diuinum precurrit intuitus. et ad presentiam proprie cognoscitur et retorquet ac reuocat. Nec alternat (ut tu estis) nunc hoc nunc illud pronoscendo vires. sed vno ictu mutationes tuas manens preuenit atque complectitur. Quia comprehendendi omnia visendi presentiam. non ex futurarum prouentu rerum. sed ex propria deus simplicitate sortitus est. Ex quo illud quoque soluitur quod paulo ante posuisti indignum esse si scientie dei causam futura nostra prestare dicantur. Nec enim scientie vis presentia notione cuncta complectens rebus omnibus

Quid igitur inquit. Hic mouet dubitationem dicens. Tu forte inquires. Quid igitur contingat ex ista solutione. mutabitur ne scientia diuina ex mea dispositione id est ex mea variatione. scilicet cum ego nunc velim hoc. nunc aliud. videatur ne presentia diuina ex hoc alternare. id est mutare vires suas noscendi. id est cognoscendi. ipse respondet. minime contingit hoc quod diuina scientia mutetur. quia diuinus intuitus precurrit omne futurum et retorquet illud ad presentiam proprie cognitionis cognoscendo omnia simul tanquam presentia. nec alternat id est mutat vires suas pronoscendi. id est cognoscendi. nunc habet illud scilicet successum ut sicut tu estimas. sed manens liber a

a mutatione vno ictu preuenit et complectitur tuas mutationes. quam presentiam comprehendendi omnia tanquam presentia deus non fortiter ex rebus futuris. Sed ex propria simplicitate ex quo resoluitur id est declaratur illud quod paulo ante posuisti id est indignum esse. Si futura nostra dicantur prestare causam scientie dei. Vis. id est virtus enim scientie

Liber quintus

diuine cuncta cōplectēs pñtialr. ipsa cōstituit. i. ipōit modū oīb; reb; qz scia dei ē cā rez. ipsa hō nīl d; ipf reb; qz nīl ab eis accipit sicut nos accipim; sciam a reb; ¶ Nota si de' sūt nō cognosceret ea q' successiue enent an; in tpe. tūc scia dei eet variabil' ppter qd' successiōe vni' succederet cōgnitio alteri'. s; qz oīa sūt cognoscat tāq; pñtia. iō in sua scia nō cadit variatio. vt pri' nesciat eē alie' et postea sciat. vt q' pri' sciat h' non esse et postea eē. imo sūt oīa cōgñit. et ideo sūt scit aliqd nō eē in vna dñia tps mēsu; rātis rē. et eē in alia dñia tps

¶ Que cū ita sint. hic cōcludit ex pmissis cōpassibilitatē liberi arbitrii cum pñtia diuina dicens Que cū ita sint vt pñtia ē maneat libertas arbitrii itemerata. i. incorrupta. nec leges pponūt hoīb; penas et pñtia intq; i. iuste volūtatib; nris solut; i. liberatis ab oī necessitate. manet etiam imobilit' deus pñci' cunctoz. et pñs eternitas sue vñsionis cōcurrūt cum futura q̄litate

scz bonitate et malicia nostroz actū dispēans. i. distribūēs bonis pñtia et malis supplicia. nec frustra sunt posite preces et spes in dō. q' nō pñt eē inefficaces cum sint recte. ¶ Nota ex q' ppter liberū arbitriū pñt res sic et aliter euenire nō iniuste bonis pñtia et malis supplicia pponunt. nec spes et pces frustrantur. frustratētur aut omnia hec si oīa vincto necessitatē vrentur. sicut patet ex dictis ¶ Aduersamini igitur vitia. hic pñtia sub iungit exhortationem vñle dices. Ex quo sicut ē q' nō estis coacti necessitate ad faciendū aliqd. sed manet in vobis libera volūtas. Bō auersamini. id est spernite vitia ne per ea iuste incuratis penas. collite. i. exercete virtutes ppter quas merita consequamini subleuare animū vestrū ad rectas spes que in veram beatitudinem tendunt. porrigit eīn excelsa. i. ad deū huiusmodi preces. et hoc merito faciatis. quia si non vultis dissimulare auer-

modū ipsa pñtuit nīl hō posteri ob' debet. Que cū ita sint: manet i temerata mortalibus arbitrii libertas Nec iniq; leges solutis oī necessitate volūtatib; pñtia penasq; proponūt. Manet etiā spectator desuper cūctorū pñci' de' vñsionisq; eius pñs sp̄ eternitas cū nostroz actū um futura qualitate cōcurrūt bonis premia malis supplicia dispēans Nec frustra sunt in deo posite spes precesq; que cum recte sint inefficaces esse non possunt. Auerfamini igitur vitia; collite virtutes ad rectas spes aīm subleuate; hūiles preces

Prosa sexta

tēdo aīm vřm ab hīs. tūc maq̃ vobis ē indicta necessitas pbitatis. i. p̃tue
qz il lō qd agis n̄ p̃t latere illū q̃ ē iudex actū vřoz. vñ subdit. Eū agatis
qñ oculos. i. cū actōes vře sint i p̃spectu iudicis cūcta cernēs. i. dī. ¶ Ho
ta vicia sūt sp̃nēda. qz reddūt hoiez seruile. Nā q̃ facit petm̄ seru⁹ ē peccatū
Et Seneca dī. Si scit̃ deos petā ignoscituros z hoiez ignoraturos. ad
in excelsa erigite. Magna vobis est huc p̃pter vilitatem
(si dissimulare nō vultis) necessitatis peti peccare erubescere.
indicta pbitatis cū ante oculos agi. Virtutes aut sūt
tis iudicis cūcta cernentis. colēde. qz p̃t ē q̃ ha
bonū reddit. Recta
spes z recte p̃ces sūt deo porrigēde qz hīs deo p̃sūgmur z ipm̄ alloqui
mur. z si nō dissimulamus negligēdo p̃dicta. magnā p̃tūis pbitatē no
bīs idictā z p̃missāz inde cōseq̃mur. qm̄ oīa q̃ agim⁹ sūt i p̃spectu dī cū
cta cernētis. Sicut ei scribit ad Heb. iij. Oīa nuda z ap̃ta sūt ocul⁹ eius
q̃ est deus b̃ndictus in secula seculoz. Amen.

Antij Torquati Severini Boetij vřl nois celebritate q̃m memor
rādī text⁹ p̃ hīe p̃solatōe cū edicōe p̃mētaria b̃i Tho. d. aq̃no ordis
p̃dicatoz. indytre Argētinēsiū vrbis idustria fabrefact⁹ finit felicite

Compendiosa succinctaq; resumptio dictoz in libros Boetij de p̃solatione philosophie.

Rimus liber h̃z septē metra z sex p̃sas. In metro p̃rio deplan
git statū suū sue miserie ex p̃te p̃mutatōis studiū. z ex p̃te defes
ctus corporalis. z ex p̃te p̃lōgatiōis sue miserabil⁹ vite apostro
phādo contra amicos. In prosa p̃tima introducte p̃hiam se
sup sua miseria p̃solantē z describit dispositionē z p̃tates ei⁹ vestesq; te
nues q̃s p̃actica z rheorica itextura p̃ornauit. In metro sc̃do p̃hia de
plāgit p̃turbatōez mēt̃s hoīm p̃uertēdo se sp̃āl̃r sup Boetiū. In p̃sa se
cūda p̃hia uestigat morbū z ex q̃bus dā signis p̃solādo ipm̄ ne desper

In metro tertio Boet⁹ declarat p̃ q̃ddā sile quō remot⁹ ipedimēt⁹ re
cupat vigorē. In p̃sa tertia oñdit quō p̃hiaz agnouerit. z q̃liter de p̃re
sentia ei⁹ admirari cepit. z quō p̃secutōez sapientiū a vulgarib⁹ n̄ ē nouam.
sed cūc⁹ p̃stātissim⁹ vřl cōm. In metro q̃rto p̃hia oñdit q̃liter h̃z d̃z
se h̃re vt p̃secutōes iprobōz n̄ p̃ualeāt z ipm̄ exclamādo p̃tra eos q̃ timēt
eyrānos qz sibi neccūt catenā q̃ trahunt. In q̃rta p̃sa p̃hia req̃rit Boe.
sup attētiōe p̃dictoz. z hortat ipm̄ ad sui morbi reuelatōez. Et Boe. reue
lat morbū suū oñdes se turbari ex hīs q̃ iuriōse fiebant p̃tra ipm̄ ex sui in
exiliū relegatōe z meritoz suoz frustratione ex iusta sui p̃demnatōe. ex fa
me sue lesiōe. z tādē ex hīs q̃ videbat generāl̃r iniuriōse. alijs inferri. z h̃c
oīa sibi enenisse p̃pter studiā ipsius.

In metro quinto Boetius exdclamat quod prudentia diuina admirans quod omnia re-
gunt a deo preter actum humanos licet hoc sit falsum tamen turbato Boetius videtur.
tunc rogat deum ut regat actum hominum nec sic pueri preualeant ipse aduersus bo-
nos. In psalmo quinta ostendit quod philosophia se habuit ad suam quimoniam et quod ex
ea cognuit et recolligit sub breuitate ea quod Boetius perturbauerit ut dicitur modum
remedium in ipso Boetio. In metro sexto philosophia probat in omni ordine esse
seruandum et facit hoc tribus exemplis. In psalmo sexta et vltima inquit causa radicalis
infirmitatis boetii et de circumstantiis gubernatoris modi et de principio et fi-
ne rebus colligendo omnes infirmitates boetii ostendit eum esse curabilem et de philosophia sibi
primo velle proponere remedia leuia preterea quia reseruare donec melius conuale-
scat ac roboretur. In metro septimo et vltimo philosophia probat per exempla quod caligo per-
turbationum impedit mentis intuitum hortando ad fugam eam quod catenat animam scilicet gau-
dium timorem spem et dolorem a se abijciendo non enim per mentis talibus prepedita phari.

Ecce liber huius octo prosas et octo metra

In psalmo prima ostendit Boetius quod philosophia fecit per predicta et philosophia
resumit vnam causam doloris boetii scilicet de fortuna ostendit mirabiles
effectus fortune excusans se de resumptione preterite felicitatis
boetii. Ostendit etiam oportunitatem medendi boetio et preedit medicamenta

In metro primo philosophia describit mores fortune scilicet quod more rote semper alienat se

In psalmo secunda philosophia introducit fortunam ostendentem non esse dolendum de ea.

In metro secundo conqueritur et inexplora cupiditate hominum. In psalmo tertia
ostendit quod fortuna multa bona Boetio contulit enumerans ipsa bona preterita per or-
dinem. In metro tertio philosophia determinat ex tribus exemplis mirabilitatem mun-
danoz. In psalmo quarta philosophia ostendit quomodo boetius adhuc multa habuit bona for-
tune ex parte symachi socii sui et ex parte pudice coniugis et ex parte filioz et ex his
prolatum eum ostendit felicitatem temporalem nulli possetorali euenire et de quanto ali-
quis est felicitior tanto leuiori aduersitate persternitur et ex hoc concludit felicitatem fortui-
tam miseram et amaram et quod in rebus fortuitis non possit persistere vera felicitas quia etiam
mors cuius debet. In metro quinto philosophia promedit vitam mediocre per silius
dine edificij mediocre inter situat. In psalmo quinta ponit remedia pauciora
quod fortuna non sit sumope petenda ostendit ignobilitatem diuitiarum gemmarum
agroz vestium clientium et paratorem ad homines et quod homines predicta nimium diligentes
faciunt infortunati suo perditore. In metro sexto philosophia promedit aliquam etatem
quod multa pace et sobrietate florebat. In psalmo sexta philosophia ostendit quod digni-
tates et preces non sunt magnope appetende quia adueniunt malum et solum ponit super
corpus sicut diuitie vane sunt et periculose. In metro septimo ostendit nequicias
potentis Hieronis quod infamis factus fuit quia ipator erat. In psalmo septima
philosophia ostendit quod gloria etiam iuste acquisita non est appetenda quia mundus est vicius et gen-
tes sunt multe et quod vna gens laudat aliam dicitur et quia etiam gloria non perdurat.
Et quod notat perueniendi non debet querere gloriam primo quia pertinet ad leuitatem arro-
gantie secundo quia nihil spectat ad aiam quod immortalis est et de forma. In me-
tro septimo philosophia probat gloriam non esse querendam quia celum latum est et terra stricte
ma. Et adducit viros illustres quod gloria pergit nisi soli quod pauculus ista

notant. ¶ In octava et ultia p[ro]p[ri]a p[ro]f[und]it[er] q[uod] bonū ē i[n] fortūa s[ed] melius bonū est i[n] aduersa q[uam] p[ro]p[ri]a. Et q[uod] aduersa fortūa ostendit aicos p[ro]p[ri]a fallos mitis. ¶ In metro octauo et ultio p[ro]m[ed]at amorē q[ui]nta facit bona sine q[uod] cūcta ad interitū tendunt. et v[er]it[as] genus hoim amor dign[us] regat. tunc vere felix esse posset.

Erti⁹ liber h[uius] duodecim p[ro]f[und]is et duo/
decim metra. In p[ro]f[und]a p[ro]p[ri]a boeti⁹ ostendit se cē q[uod] dāmodo cur

ratū et parū ad remedia gūiora. et p[ro]f[und]a hecatella et p[ro]mit
tit se velle sibi ostendere felicitatē v[er]ā. et boeti⁹ perit hec. ¶ In p[ro]f[und]o m[et]ro
p[ro]f[und]a p[ro]m[ed]at ordinē q[uod] p[ri]o dūit nosci falsa deinde p[ro]p[ri]a. et facit hoc p[er] ex[em]p[la]
q[ui]tuor s[ed] agro purgādo. melle gustādo. ibre fugādo. aere mundādo.

¶ In p[ro]f[und]a s[ec]ūda p[ro]f[und]a ostendit q[uod] omnes hoies naturaliter appetūt p[ro]uenire
ad verā b[e]n[e]dictiōē. cū⁹ extā ponit diffinitōē. et q[uod] hoies diuersis errorib[us]
abducuntur a vera felicitate. et ponit diuersas op[er]ationes circa felicitatem
et ostendit q[uod] querentes diuitias velut summū bonum errant. Similit[er]
de potentia reuerentia et celebritate vel gloria et leticia.

¶ In metro s[ec]ūdo p[ro]f[und]a ponit q[ui]nta sit vis nase q[uod] oia sequūt suā naturā
leones. aule. p[ro]p[ri]a violēter deorsū tracta. et celū et breuiter omnia.

¶ In p[ro]f[und]a tertia ostendit p[ro]f[und]a q[uod] vera felicitas non consistit in his in
quibus homines putant eam consistere. Notanter p[ri]mo q[uod] non consistat
in diuitijs. quia non faciunt hominē sufficientem. Secundo quia conse
runt indigentia. Tercio inuehitur contra auaros quos in presenti sollici
tudo anxios reddit. ampliora cōcupiscere facit et ne l[ib]erā perdantur pas
uere continuc compellit. ¶ In metro tertio ostendit quō diues auar[us]
etiam si omnia habeat adhuc sitire ampliora non cessat. ¶ In p[ro]f[und]a
quarta philosophia probat q[uod] non conferant hominibus ad reuerentiam
p[ri]mo quia dignitas non adueniens nō aufert honorem. Secundo q[uod]
dignitates manifestant v[er]tice improborū. Tercia q[uod] op[er]atione hominū
vilescunt. Quarto quia temp[or]is mutatione fordescunt et sp[er]dēre desinūt
hoc ideo. q[uod] in sola op[er]atione consistunt.

¶ In metro quarto p[ro]f[und]a confirmat p[er] exemplum de Nerone cū bonū
fuisse ad imperiū non venisse.

¶ In p[ro]f[und]a quinta p[ro]f[und]a probat q[uod] regnum et regni familiaris non con
ferunt veram potentia. p[ri]mo p[ro]pter paruitatem durationis regnantiu[rum]
Secundo p[ro]pter paruitatem extentionis. Tercio p[ro]pter annexum timorē
rem. Quarto p[ro]pter absentantem securitatem. Quinto p[ro]pter necessitatē
manendū in officio.

¶ In metro q[ui]nto p[ro]f[und]a ostendit quō p[ro]p[ri]a potētia sit acq[ui]reda. s[ed] domādo aicos
feroces. ¶ In p[ro]f[und]a sexta p[ro]f[und]a ostendit q[uod] gl[ori]a mōdana nō facit hoies b[e]n[e]m. p[ri]mo
notat[ur] q[uod] ē vana et fallax. Sed nec illa q[uod] ē meritis cōgrua. q[uod] sapienti
de gl[ori]a nō ē cura. Sed nec nobilitas. q[uod] ista nō est et[er]n[us] p[ar]etū cū q[uod]dā o
necessit[er] vt et filij nobiliū bonos p[ar]etēs sequātur ne degenerēt. 3git glo
ria mortaliū hoim[en]ibil aliud ē q[uam] magna inflatio aurum.

In metro sexto p^hia oñdit q^d oēs hoīes sūt eq^u nobiles p^{er} v^{ir}iosos. del
em gen^u sum^u. In p^ha septiaphia pbat q^d in voluptate nō sit b^{er}itudo. q^z
includit mltas icōmoditates. Etā si sic tūc pecudes b^{er}ificarēt. Itē felici
tas nec ē i m^ulō. q^z sepe sūt inde neq^uissimi filij q^u tortores parēt sūt
pot^u q^u b^{er}ificatores. In metro septio cōfirmat p^{er}dicta p^{er} mel^l p^{er} fixurā
apis. q^z cū dulcedine pūgit. In p^ha octaua oñdit q^u m^ul^u sūt m^ultis
plicata p^{er}dicta bōa. etiā oñdit q^u vilia sūt bōa corp^uis q^u i alijs anialib^u p^{er}
cti^u sūt. vt magnitudo fortitudo. Etā pulcritudo nimis cito perit q^u i re
nui cure flauescit. In metro octauo p^hia deplāgit errorē hoīm qui i ac
quirendo mīnima bona sūt p^{er}udentes. sed acq^uēdo summū bonū abdu
cunt ignorātia z hortatur hoīes q^u nō randē arte diari falsis bonis vntatē
ad verum bonū q^u d^u stellifex trāsilicet polum. In p^ha nona p^hia ostēdere
volēs q^u d^u sit vera b^{er}itudo affigē cāz false felicitatē. q^z hoīes spāz sectantes
nō adipiscunt q^u pollicetur. Et pbat q^u illa q^u nōq^u sufficiētia potētia glia
leticia z reuerētia sūt vnū. z q^u q^urit vnum sine alijs nō inuenit q^u d^u q^urit. Et
ex ipso pponit sibi verā b^{er}itudinē. s^z prius vult d^um iprecari vt ipse oñdat
eā. In metro nono ponit orōnes optimā p^{er} summo bono z p^{er} b^{er}itudie
cognoscenda. In p^ha decima probat p^hia verā b^{er}itudinē esse m^urdēdā
diligēter. z oñdit in q^u cōsistit vera b^{er}itudo videlicet in deo z nō in aliquo
alio extrinseco tanq^u a deo distictū vt accidēs q^u d^u probat q^u d^uupl^u. Primo
q^z non inest deo ab extrinseco. secundo q^z sic deus non esset ipm summuz
bonum. Tercio q^z de^u ē principium oīm. Quarto. q^z alias essent p^ha sum
ma bona. Corrolarium seq^uit^u q^u oīs beat^u ē de^u. Itē ista q^u nōq^u suprad^u
cta non sūt pres integrales b^{er}itudis v^l mēbra q^z de^u ē simplex in cēntia
nihilomin^u multa p^{er}tinere b^{er}itudo videtur q^u ad eā referuntur. Itē me
tro decimo p^hia hortatur ad illā verā b^{er}itudinē puenire. q^z inuēta habēt
oīa. In p^ha vndecima p^hia oñdit q^u bonum ē q^u d^u oīa appetunt z idēz sūt
esse bonum z vnum z q^u oīa appetunt eē z pmanere. vt anialia arbores et
plāte. Cui^u sūt q^urtuor signa s. certitudo loci z sit^u dispositio partium ite
riorū z exteriorū z semis p^{er}agatio. Etā inaiata mouēt^u ad sua p^{er}ia loca
p^{er} naturālē inclināōez. z nitunt^u p^{er}seruare vntatē p^{er} cōtinuāōez p^{er}u su
arum ad inuicē q^ure bonum est finis oīm.

In metro vndecimo p^hia oñdit modū q^u possim^u puenire in cognitō
nem ver^u. s. p^{er} retractionem ab occupatōnibus exterioribus z recursum ad
interiora cum adiutorio doctrine. In prosa duodecima et vltima p^hia
oñdit quib^u gubernaculis mūd^u regatur. z pbat mōm regī a deo tripli
p^{er}io ex p^{er}uēōe p^{er}uiz diuersaz. Sēdo ex p^{er}uēōe cōiunctoz. Tercio
ex dispōne motuū ex p^{er} loci t^{er}pis. spaciū z q^ulitaris. z oñdit q^u mōs regitur
a deo p^{er} suā bonitatē. z q^u de^u oīa disponit fortiter z suauiter. et q^u malum
nihil sit ex q^u de^u p^{er}oia z nō p^{er} malū z q^u p^{er}uēōes op^{er}z eē p^{er}gnatos reb^u de q^u
bus loquimur. In metro duodecimo z vltio tertiū lib^u p^hia hortatur ad
p^{er}seu^{er}andū in p^{er}plātōe b^{er}itudinis oñdēs p^{er} fabulā cithariste ophel^u quō
affect^u mūdanoz impedit p^{er}seuerantiā in bono. q^z facili^u recurrit bō ad

ta que prius dicerent.

Quartus liber h3 septem profas et septem

metra egregia pb̄aria q̄ dīstīnuz regimē optimuz ē h3 h̄ nō videat insipicētibz p eo q̄ aliqui mali florēt iusti cōculcātur
Nihilomin⁹ q̄ mortales. h3 bōi rātuz mīsteriū n̄ plene intelligāt. igit̄ cop̄hia benigne oñdit hoc eē rationale

¶ In prima profa Boetius adhuc q̄si lāgues nec plene oblit⁹ pristineurbationis incipit ingemiscere cum admiratōe z itētiōe ph̄ie volēt⁹ adhuc plā loq̄ interrumpit ingens. quō possit hoc puenire cū pmissis. s. ex q̄ de⁹ optim⁹ op̄ie gubernat oīa. q̄re i suo reḡ vitia dīnantur z p̄tutes luūt supplcia scelez. Ad hec ph̄ia pulcre rīdet q̄ oīno desipit oñdēs p sūt hoc oīno eē impossibile. q̄ in domo bñ disposita vitia vasa nullo mō clarescunt nec p̄ciosa sordescunt. Sic p̄tutes sp̄ p̄ciose sunt z vitia abiecta monstrātur

In primo metro oñdit ph̄ia quō possit hō plene curari vt intelligat p̄ dicta innuēs viā p quā deueniat ad summuz bonum. s. p cōsiderationem creaturaz q̄ gradatim sunt trāscendēde more autis sursum redēdo q̄usq̄ p ueniat ad aliq̄d q̄ p̄mineat omni creature. z ita p subtilē intelligētā illius sup̄ni rectoris q̄ omnia tēperatissime gubernat. tunc videbit horrendos tyrannos esse cupules In p̄sa secunda efficaciter ph̄ia curā adhibet Boetius p rōnes mltas pb̄ado p vulgi op̄inione q̄ soli boni sunt potētes q̄ volūt z p̄nt adipisci bonū. z q̄ mali hoc nō volūt. igit̄ nō p̄nt. et p p̄ns sunt ipotētes. Hā duo sūt ex q̄b act⁹ hūani pcedūt scz volūtas z p̄as. q̄ rū si alterz desit nihil pducit p̄r. Itē si duo sint q̄ velint vnū op̄ facere z de bito mō alter pcedit. alter aut n̄ valet pura ābulare q̄ claud⁹ ē. p̄stat q̄ im potēs est. ¶ Et sic boni sūt siles recte incedētibz moru pedū. mali p̄o manū nitētibz q̄ deficiūt ab eo q̄d nafa. maxie intēdit. s. bonū. z tāto sunt ipotētiōres z miseri q̄to bonū q̄d negligūt est meli⁹ Et dicit q̄ boni ambulānt t̄m q̄ nihil vie supest. mali p̄o in foribz errāt. Itē mal⁹ hō ē hō sicut hō mortu⁹ ē hō. z id q̄d mal⁹ p̄nt hoc idē est ipotētia corp⁹. z q̄ potētia mal⁹ ē nulla. q̄ solū malū. z hoc ē n̄hil. q̄ de p̄r oīa z n̄ p̄ malū Itē mal⁹ n̄ sunt boni. igit̄ nō sūt potētes. q̄ potētia ē bona. Itē naturalis ap̄petūt oē q̄d p̄r desiderari scz sūmū bonū in q̄ ē p̄a bēitudo. h̄q̄ igit̄ illos solos potētes q̄ h̄ p̄nt adipisci. Sz hoc mal⁹ neq̄ūt. q̄ ad bēitudinē probia id ē vitia n̄ veniūt. In secūdo metro oñdit de p̄ncipibz hui⁹ scilicet si sūt mal⁹ quō veraciter sint impotētes. q̄ nō p̄nt facere q̄d volūt q̄ ligati grauibz carēntis. flagellant etia accerbis passionuz aculeis nec vnq̄ trāquillī sunt sed agitāt rabie a supbia libidine tristitia. spe vana. In tertia p̄sa ph̄ia oñdit mal⁹ nunq̄ deesse sua supplicia. nec bōis deesse sua p̄mia. Nul lū est p̄mīū nisi rōne boni. Boni āt nunq̄ carēt bono. q̄ nēo p̄r eē bon⁹ q̄ carēt bono igit̄ nūq̄ carēt p̄mīo. Itē oīs pena ē rōne mali q̄ mali nunq̄ volūt carere malo. igit̄ nūq̄ carēt supplicio. Supplicii enī sūmū ē exp̄tes eē boni. Hec autē pena q̄ ille pabūt adest malis naturā vehementer inficit z ab hūana p̄dītōe deijcit. ita vt cū p̄bitate deserta q̄s hō eē desierit. nec

In diuina p̄dictōz trāsire possit p̄cat in beluā. vt auar' lup'. traurid' ca-
nis. frudulē' vulpes. accidiosus asin'. incōstās ovis dicat. E cōtra cum
ip̄m bonū dīcēdo sit bonos oēs eo sp̄o q̄ boni sunt fieri b̄tōs liq̄t. ⁊ q̄ b̄tī
sunt eos puenit eē deos q̄d vtiq̄ summū p̄mū est iustifierile q̄. ⁊ q̄ p̄e
mū bonoz ē fieri deos. supplicū maloz ē fieri beluās. ¶ In mero ter-
tio p̄bia cō solatū introducta fabulā Ulixēs. c' socj p̄ q̄nda deā q̄ citē b̄
trāsformati fuerāt in diuersas bestias corporaliter n̄ mētrāt. q̄ sensū retine-
bāt. Et p̄cludit q̄ trāsformatio mētīs p̄ vitia corpe manēte eodē potē est
q̄ trāsformatio corpis i beluā oīa sua manēte si talē trāsformatio eēt pos-
sibilis p̄ naturā. In p̄la q̄rta Boe. p̄sentat rēmb̄ s̄ dictis q̄ mali sūt
infelices. n̄ adhuc q̄i laicali more idignas eis q̄ sentūt in bonos et vellent
q̄ h̄ n̄ possent sed pot' cito auferunt d̄ medio. Hāc ip̄artētā arguit p̄bia
⁊ suo loco p̄bare p̄mittit q̄d n̄ h̄ sapiētī sic idignari s̄ magis p̄pari sic fac-
tus egrotis corpale. Valde em̄ miseri sūt ytiōsi dū cupiūt q̄ volūt p̄fici
unt ⁊ miseriores q̄ si ea p̄ficere n̄ possent. Et subiūgit q̄ mali q̄ sūt p̄uēt
feliciores sūt q̄ q̄ nō sūt puniti. ⁊ cāto infeliciores q̄to diuturniores ⁊ q̄n-
to min' puniti. ⁊ q̄ illi sūt miseriores q̄ faciūt infuria q̄ q̄ patiūt cam
Etia ondit q̄ mīsa maloz ē infinita si eoz vita cōtē finitā. q̄ eoz malicia
ē eoz miseria. Et addit q̄ malos puniri bonū est. Prio q̄ q̄nq̄ respiciūt
a malo. Secūdo q̄ alij vidētes terrozē dedināt a malo. Tertio q̄ eoz misē-
rie addit aliqd boni s̄ pena q̄ rōne iusticie bona ē. ⁊ q̄ ad malū req̄rit pur-
gatiōnū vlt' inferi' post mortē. ⁊ q̄ opinio vulgi tria ē opiniō p̄bie. ⁊ q̄ op̄i-
nioni vulgi n̄ sit p̄sentendū. ⁊ ille q̄ facit iuriā ē punit'. ⁊ nō cui facta ē
igit' prim' ē inferi'. Igit' iudices pot' debēt icitari vt p̄pariāt facientib' iū-
riā q̄ patiētib' eādē. q̄ q̄ ad sapiētē p̄uēt oē odiū a se repellere et cūctis
vellet p̄desse. iō clemētē d̄ expectare ⁊ puocare disculos ad p̄niam et pl'
p̄pari h̄ia q̄ inferūt iuriā q̄ q̄ patiunt tanq̄ infeliciozib'. In q̄rto metro
p̄bia locū de p̄firmat q̄ dixit ⁊ exclamat s̄ hoies illos q̄ bellig' morib' sei/
uicē ex odio ad mortē deducit di. Nemo dz mortē maloz desiderare q̄ s̄
p̄se mīsis modis appropinq̄t sine bello. Iuste q̄z diligētē sūt boni ⁊ ma-
li misericorditer. In p̄la q̄nta Boe. q̄i p̄ficiēs in scia icipit p̄les dubi-
tatiōes h̄re q̄z itea habuit ⁊ ait. Pēpēdo q̄ i bōis fortuitis ē aliqd bōi eo
q̄ expēditēs ē rectorib' ⁊ sapiētib' q̄ gubernātib' policiāz h̄re eas. ⁊ nunc
stuporē meū de' rector exaggetat q̄ in bonis fortune vitia p̄stituit ⁊ recta
rōnem d̄m gubernat. Quare q̄ indifferētē p̄spa ⁊ aduersa accidūt bonis
⁊ mal'. Et q̄ d. Si esset polles opib'. honore reuerēd'. potētia valid' ⁊ ē.
vt oli. tūc medica rō sufficeret. s̄ q̄ affligor. patientia me vixerat. ⁊ idē
eoz toties ad q̄rēdū incitor ⁊ p̄ solatiōē cāzib'. rei scire desidero. Et q̄rit q̄
re carceres ⁊ cruces iuēre p̄t malos sepius me cūctiāt bonis. Et p̄bia re-
det q̄ sic videt ē p̄pter igrantiā. s̄ cause fati ⁊ dīne puidētie. In q̄nto
metro p̄bia q̄i p̄pando viā ad informādū Boe. d̄t q̄ cō ē hoib' h̄re ad
miratōēz d̄ reb' q̄z dū ignorāt cās eaz. s̄ illis scis cessat stupor. ⁊ dat ex
emplū de motu s̄idez arcturi. i. vñc maioris. q̄re. s̄ rardi' mouent. ⁊ s̄ ecli

psi lune z sol q mira vident ignaris. Si traxisset qz nemo mirat de inq
etudine aqz flate choro z de nubib solutis a sole. Sic in pposito si ca cel
saret z admiratio. z durate i gntia cae durat admiratio. In pfa sexta
Boe adhuc istat p declaratiõe qdñs supi⁹ more. s. qre mal bona z bonis
mala ptingat. z pbia pmitit difficultate ei⁹. qz ista materia talē vt vna
dubitarõe soluta alie inuenerabiles succrescat. s. n qz ista scire expedit affi
cto. iō scilicet paz de ea tractabit z ponit q stabilitas dine mēt⁹ oia guber
nat statuit z dispōit. pmitit etiā q opz scire qd sit puidētia. z qd fatū. z
tūcad h qd qrit recto ordine pūct. Prouidētia gē ipa dina rō i sumo oim
pncipe pstituta. Ut plani⁹ sic. Prouidētia ē dispō dina siue ordiatio exñs
in mēte dina q cūcta inferiora sūt pulsa fm statū sue nature. Fatū pō est
dispō inherēs reb⁹ mobilib p quā puidētia oia necit suis ordib⁹. Et po
nit q puidētia z fatū nō sunt vnū z q fatū cū oib⁹ suis subiacētib⁹ depē
det a puidētia. Et pōit diuersas optmōes circa fatū. s. a qb⁹ vel a q pcece
atur z q oia q fato subiacēt etiā diuine puidētie subiacēant. et n econverso
z declarat h de circūl sup eundē axē sup se mot⁹. Et quāto qd firm⁹ se dē
uine pūct. cāro firm⁹ pseruat a fatali mutatiõe. Deinde pbia ppat habi
tudine fati ad puidētia diuinā p qtuor sita. s. fatū bz se ad puidētia sic
rōtinatio ad intellectū id qd sit ad id qd ē ipō ad cōnitatē. circūl⁹ ad pūctū
mediū. Postea ostēdit q sint illa q fato disponunt. z q ca q apparēt i reb⁹
pfa nō intelligētib⁹ sunt in dina puidētia a gubēnatiõe ordiata. z q pōt
aduertere ista. optmā in singul⁹ iueniet rōnes. Itē q indifferenter bōis
z malis. pfa z aduersa ptingūt. nō fortuito s. sumo libramie pcedit ex p
uidētia ordiatoris. scilicet q qdā scit dignos pzo qdā supplicio. Deinde
ostēdit cāz generalē qre mal bona z bonis mala ptingūt. s. qz boies nesciūt
sūt bona vl mala. pbās p sile medici sciēt⁹ diuers⁹ corpib⁹ diuersa cōuenire
medicamēta z nesciēt⁹ varietatē corp⁹ diuersificat⁹ i cōplexiõe. i gnt
eāz mutabilitatis curatiōis. Etā pbat h ex pzo iudicio dei z hoim alle
gās Lucanū d iudicio deoz z carthons. Deinde ponit cās spāles quare
mal bona eueniūt. z vna ē qz posset deterior fieri si hoc bonū n venisset. q
aut bonis mala n eueniūt facit eoz meritū. z iō eis bōa eueniūt vt iprob
itas duales reprimat. Itē si qdā modesti affligent⁹ deficerent q bōi re
primūt z eis mala adueniūt. hoc iō ē qz aliq⁹ eoz ex lōga felicitate glari
possent. z si n exultarent supbirēt. Scōo vt inde mag⁹ mereant⁹ z exercit
atiõe i punitib cōfirmēt. Tertio aliq⁹ pl⁹ metuūt q debēt. Quarto aliq⁹
pl⁹ psumit d se qz d. Quinto ppter gliaz pciōse mori⁹. Sexto ppter exēpluz
alioz. q at mal mala adueniūt nō mirat. s. qz eis bōa eueniunt. prima cā
ē ne fiat peiores. scōa vt emēdent tertia vt eoz miseria maior exiāt. De
inde ostēdit cām quare mal malos puniāt. qz sic tales mal sūt boni. postea
exclamat de ptractiõe tali ampliori In metro sexto cōfirmat pbia q dē
ta sunt p silitudinē sociūde alloqns. Boc. vt sic recreat⁹ ad sublimiora ten
dat z cōmēdat diuinā puidētia in regimine corp⁹ celestium elemē
toz. i ppoz generabiliū z corruptibiliū ex pre dei regentis. At g Si vis

pura mēte sūm de iudiciā itelligere. aplice celū 7 disciplinā stellaz 7 an
nū cursū q̄ varij vident. 7 tñ vnū nō pfundit aliū. sic i actibz hūanis oīa
recte ordinant. In p̄sa septia cōcludit p̄bia ex p̄dictis q̄ oīs fortūa ē bo
na tanq̄ a dō ifallibilr administrata vnicuiq̄ sūm sua merita. nam locū da re
munerat. aspa exercet vl corripit. Et oñdit q̄ ē p̄erariū vulgo. q. d. **S** bo
eti. caue ne seq̄r vulgī opintōne q̄ sp̄ aduersa iudicat mala. sed attēde q̄ in
tua prāte ē q̄lē vīs h̄re fortūā 7 p̄ hoc rādē facit exhortatiōez vt fortuna
māgnimīter tolleret. p̄cludēs eē i hoīs prāte forma sibi fortūā q̄lē vult
¶ In metro septio p̄bia confirmat suā exhortatiōē exēplo viroz fortūū q̄
sp̄erz voluptatibz spe laudis 7 gl̄ie labores maxios subire 7 p̄ h̄ horatur
p̄uolos ne desistāt a p̄posito suo p̄pter labores. Difficile est em̄ medium
tenere. Et ponit tres fabulas q̄i solaciādo ip̄i boetio ne grauetur ferioſia
Concludit aut̄ **S** fortes ite nūc altas vias ad sup̄na si tāta fecerunt inſi
deles p̄ gl̄ia inani cur vos inertes 7 pigri terga nudatis. i. labores respul
tis q̄i sup̄ata carnalia donāt nobis celeſtia p̄mia.

¶ Quintus et vltimus liber hz sex profas 7

q̄nq̄ metra. In h̄ vltio li. p̄bia soluit q̄dā dubia ex sup̄a
dictis p̄uidētia. Nā s̄ tetigit aliq̄ mltū inſeata q̄ nō ple
ne exp̄posuit. s̄ de p̄uidētia 7 fato. ex q̄b̄ videt̄ p̄cludi q̄ si ita

peſſe de oīa diſpōit q̄ neq̄ casus neq̄ fortūa ē. neq̄ liberū arbitriū.

¶ In p̄ma proſa Boet̄ cōmēdat actū p̄bie 7 dat occasione tractādi d̄ ca
su mouēs q̄onē. An aliqd̄ sit casus an oīno nihil. 7 d̄t. Exp̄ior em̄ q̄b̄ s̄
diſiſti q̄ materia de p̄uidētia sit n̄m̄s implicata. Nā ego oīa casualr pu
tabā euenire. Tu p̄o econtrap̄baſti nulla. Si q̄ ita ē tūc multa dicta an
tiq̄ sunt falſa q̄ poſuerit casū eſſe. Ad hec p̄bia r̄ndet q̄ si ita casuz diſſini
am ſicut tu videris diſſintre. tūc dico casū oīno nihil eſſe. Nō em̄ eſt mo
tus temerari⁹ nulla cauſaz cōneptōe p̄duci. q̄ ex nihilo nihil fieri p̄t. n̄
vllus temeritati loc⁹ in vniuerſo relictus ē. p̄hibent deo q̄ oīa ordinat.
Si aut̄ cū meo Anſtotele 7 non cū vulgo ſentis. tūc diſco casuz eē ſicut. q̄
p̄hiſicorū ait. Quotiēs aliqd̄ cuiuſpiā rei gr̄a gerit. 7 aliū q̄ buſdā ex cauſ
q̄ q̄b̄ intēdebat contingit casus vocatur. i. casus ē eue⁹ iopinat⁹ ex cōt̄n
gentibz cauſat⁹ in his que geruntur ob aliqd̄. Et ponit exemplū de
foſſione terre 7 auri reptiōe dicens. vt ſi q̄s colendi agrum cauſa terrā fo
diat aux̄ repiat. eue⁹ iſte et ſi non h̄z cām in tēā h̄z tñ cām conſuētē
ex diuina ordinatiōe p̄cedentem.

In primo metro oñdit p̄ ſimile aquaz tigris 7 eufratis quō eue⁹ ca
ſual habeat ſe ad diuinā p̄uidētia In armenia eſt q̄dā ruptis de q̄ ſons
ſcaturit a ſe deriuās duo flumina q̄ dicunt̄ tigris 7 eufrates. poſt aliq̄ aut̄
ſpaciū iterato conueniūt 7 vnū flumē efficiūt Si q̄s q̄ deponeret nauiz
vel lignuz in vnū illoz 7 ſit nauim vel lignū in aliud ſm naturā aq̄z de
ſcenderet donec rādē ſil̄ iungerent p̄ter tñ intētiōē deponētis. Sic ē d̄ ca
ſu ſyllogiſandū. q̄ q̄d l̄ d̄ ſi aduertit hoc tñ ordo nature diuic ſupplet

In scda p[ar]te Boetii q[ui] si plene informat[ur] de p[ro]videntia et fato et casu
Iam dubitare incipit an etia[m] sit liberu[m] arbitriu[m] p[er] eo q[uo]d oia p[er]stringunt cate
na fatali necessitudinis. Ad hoc p[ro]batu[m] r[ati]o[n]det q[uo]d oino est h[oc] in diuersis no[n] eade[m]
facultas sit p[er]sequendi volita et fugiendi volita. na[m] boni sunt veri liberi. deo
libere inheredo. et mal[i] ex p[ro]pria libertate serui efficiunt[ur] ad infima et vicia
voluntarie tendendo. **E**tia[m] p[ro]videntia no[n] excludit libertate[m]. quia summi
strado et mouedo no[n] iponit necessitate[m]. sed libere p[er]mittit agere q[uo]d placeret.
et vnicuiq[ue] reddit s[ecundu]m merita. Et sic act[us] liberi arbitrii cadit sub diuina
p[ro]videntia. Quid etia[m] liberu[m] arbitriu[m] esse aliter i[n] angel[is] et aliter in hoib[us]:

In metro scdo p[ro]batu[m] p[ro]bat ex cellentia diuine cognitio[n]is in p[ar]te ad
sole materiale. et sic hilariter p[re]dicta s[un]t et o[mn]idit. adducit[ur] ex[em]plu[m] mellisui
Hom[er]i dicent[is]. q[uo]d h[oc] sol sit in m[er]si splendoris et oia i[n] superficie plustret. t[ame]n no[n]
p[ot]est i[n]ima terre viscera illu[m]inare. Sed n[on] sic sol iusticie de[us] p[er]t[er]it ip[er]diti q[uo]d oia
ex alto cernit p[re]senta p[re]terita et futura. Et o[mn]i s[ecundu]m veraciter dici p[er]t[er]it sol
In tertia p[ar]te p[ro]batu[m] q[uo]d r[ati]o[n]etur se rursus difficultiori abiguitate co[n]fusi. q[uo]d no[n]
p[ot]est cape quod sit in p[re]sente stat libere arbitriu[m] cu[m] diuina p[ro]videntia. Et o[mn]idit
diuina p[ro]videntia et liberu[m] arbitriu[m] ee i[n]co[m]possibilia tali r[ati]o[n]e q[uo]d i[n]fallibiliter
p[ro]vident[ur] de necessitate eueniunt. sed oia i[n]fallibiliter a deo p[ro]vident[ur]. q[uo]d si ab eo
no[n] no[n] solu[m] facta sed co[n]silia et volu[n]tates p[ro]vident[ur] a deo. nulla erit libertas
arbitrii. Alia r[ati]o. Sicut se h[oc] scia respectu scibilis p[re]s[ent]is. sic p[re]s[ent]ia respectu
effectus futuri. sed cu[m] scio aliq[ui]d i[n] p[re]s[ent]i esse necesse e[st] ip[su]m ee. ideo cum p[re]s[ent]ia
scitur aliq[ui]d futuru[m] ee necesse e[st] ip[su]m futuru[m] ee. sed de[us] p[re]s[ent]ia oia futura. igitur
necessario eueniunt. **T**ertia r[ati]o. Quicunq[ue] existimat re aliter ee q[uam] e[st] e[st] e[st]
matio e[st] falsa et no[n] scita sed fallax opinio. Si igitur diuina p[ro]videntia p[re]s[ent]ia
aliq[ui]d futuru[m]. et si ip[su]m no[n] necessario euenit sicut p[re]s[ent]ia p[re]s[ent]ia dei. t[unc] p[ro]viden
tia dei non est scia. q[uo]d e[st] absurdu[m]. igitur futura a deo p[ro]p[ri]a necessario eue
niunt. Post hoc i[n]probat modos q[ui]bus aliqui nitunt[ur] saluare p[ro]videntiam
p[ri]mu[m] mod[us] e[st] vt dicat[ur] de[us] ea q[ue] p[ro]videt iudicare i[n]fallibiliter. Quis possit
non euenire. sed hoc no[n]. q[uo]d t[unc] falleret p[ro]videntia. **S**ec[un]do mod[us] e[st] vt dicat[ur]
de[us] p[ro]videre futura i[n]determinate sic vt futura. Sed isto mo[do] p[ro]videntia di
non est certa. **T**erti[us] mod[us] e[st] vt dicat[ur] oia euenire ex necessitate et liberu[m]
arbitriu[m] auferatur nihil ee. t[unc] p[ot]est i[n]co[n]uenientia q[ue] sequitur si auferat[ur] libere
arbitriu[m]. Primu[m] q[uo]d t[unc] leges et statuta no[n] valerent. Sec[un]do q[uo]d de[us] e[st] auctor
maloz. Tercio q[uo]d tolleret act[us] de[us] p[re]s[ent]ia dei et sperandi i[n] deo. q[uo]d ho[m]ines
maxie p[er]uigunt deo. Et sic videt[ur] m[ul]ta i[n]co[n]uenientia seq[ui] ex ablatio[n]e libe
ri arbitrii q[ui] si p[ro]p[ri]a nescit q[uo]d p[ro]ducendu[m] sit. **I**n terto metro adhuc bo
et p[er]sequitur materia p[re]s[ent]ia et mirado q[ui]t[ur]. q[uo]d ea sit q[ui]t[ur] sit ee no[n] p[ot]est p[ro]vi
dentia libere arbitriu[m] volens q[uo]d apparet discordie puenit ex debilitate i[n]tel
lect[us]. et hoc sic o[mn]idit. Si d[icitu]r m[en]s q[uo]d obitu[m] tenebris neq[ue] p[ro]gnosceret ra[n] sub
tilis neq[ue] rez. sic iteru[m] noua q[ue]stio oritur. q[ui]t[ur]. s[ic] t[ame]n desiderat et laborat ista
scire cu[m] nemo q[ui]t[ur] q[uo]d q[ui]t[ur]. et si inueniat q[ui]t[ur] no[n] cognosceret i[n]n[er]itu[m]. Aut
forte m[en]s s[um]marie aliq[ui]d scit et o[mn]i singulis nihil. aut neq[ue] nouit oia nec p[er]

natus nescit Sz qñ sūmā memit ⁊ retractādo p̄sult ⁊ subitraduerit q̄
aliqñ scuit vt ill q̄ neglexit itez q̄at addere aliqñ ptes. ⁊ sic vult dicere q̄
ata sciat cām incōpassiōis iter. puidētia ⁊ libez arbitriū in vñ sz nescit in
spāli ⁊ i p̄ria forma ¶ In p̄sa q̄rta p̄lōgā boeti⁹ vocillatōez in q̄ visus ē
q̄ñ aliqñ subit ⁊ aliqñ rudis more scholarū nouiciōrū q̄ iuolūū scias
fmōib⁹ ipis. nā p̄bia vrbane alloquit ipm nec p̄fūdere dispōit. sed dulci
ter attrahere vt plen⁹ crudiat dicēs. ¶ boeti. hec ē ver⁹ q̄rela d̄ puidētia
⁊ oīa Tullio vehemēter agitata. ⁊ a te diu q̄sita necdū ab vñlo vñm fir
mīter expedita. ⁊ hec ē cā vñ defect⁹ q̄ hūanerōcinatōis mor⁹ ad diuie
p̄scie simplicitatē n̄ pōt attingere. h̄ si posset nihil dubitatis remaneret.
Sz nūc tētabo ista tibi patefacere. volens igit soluerē q̄stionē boeti⁹ resu
mit solutōez p̄i⁹ i probatā q̄ ē bōa in h̄ q̄ ponit p̄sciam nō ē cām necessi
tatis futurorū. Dixit em̄ nō iō fusa pueniūt q̄ de⁹ ea puidit. Sz fuit ma
la i h̄. q̄ pōt futura esse cās p̄scie dī. ⁊ d̄r. Si tolleret p̄scia dei neq̄ q̄ tol
leret libez arbitriū ad necessitatē. Et si itez eē ponit ⁊ nihil necessitatis v̄
lūgere reb⁹ futur⁹. māt igit libez arbitriū. Deinde p̄ndit p̄bia q̄ p̄scia vñ
uina nō ē signū necessitatis in reb⁹ futur⁹. ⁊ q̄ mod⁹ p̄bādī ex signo nō est
efficax Deinde q̄ ex dict⁹ videt sed q̄ aliq̄ p̄nt p̄sciri q̄ tñ necessario n̄ eue
niūt. Si aut̄ necessario eueniūt p̄nt n̄ euenire. ita q̄ aliqñ p̄scitū a deo nō
eueniat. q̄ p̄bia dubitādo de hoc q̄rit. ⁊ soluit q̄ l̄ futura i p̄parōne ad vñ
uinā puidētā sine i necitate p̄ditionata. n̄ tñ oīno sunt necāria necessitate
absoluta. Dicit q̄ putas q̄ puidētia i ponit futur⁹ necessitatē. si ita ē q̄r ē nō
i ponit reb⁹ p̄ntib⁹ necitatē. Et ponā⁹ an̄ oculos q̄ d̄rigā cū auriga videm⁹
q̄ntā diligētā facit si q̄ necessario fieri op̄t oīa q̄ vector frustra vñt liber
tate ⁊ arte sua In hūc modū cetera p̄sidera. Tūc p̄bia discunt sedm̄ mo
dū boeti⁹ Vñ fusa i certa q̄lia sūt p̄tīgētia p̄nt certe p̄sciri. Dixit ei p̄us
nihil scia p̄p̄hēdī posse nisi certū. Sz assiḡt p̄bia cās erroris q̄r putat q̄
facultas p̄gnitōis sit fm̄ facultate rei p̄gnite ⁊ nō p̄ḡscēt q̄d falsum est.
Exēplū ēd corpis rotūditate quā alr visus alr tact⁹ p̄ḡscit visus em̄ a re/
motis ex̄ns p̄ḡscit. tact⁹ i p̄p̄n̄ p̄ p̄tes. Silt̄ ip̄e hō alr p̄ḡscit sēsu aliter
imagiatōe alr rōne. alr intellīgētia Deinde ostēdit q̄ q̄d pōt p̄r i ferior
etiā pōt vire⁹ sup̄ior ⁊ āpl⁹. ⁊ p̄at illa quattuor adiūce subit. vñ textu
Si hoc p̄t hō q̄d p̄t de⁹. ¶ In metro quarto ostēdit a q̄b⁹ oīū habuit er
ror illoz q̄ d̄icēt q̄ res cōḡscunt fm̄ p̄p̄ia naturā q̄ error magnū p̄buit i
pedimētū ad alia cōḡscēda. q̄ a magnis p̄his inēt⁹ ⁊ defēsus fuit. Stoi
ci em̄ quasi ad āgelicā puritatē tēdere cupītes si possibile fuiss̄ cū Dy
onissio disissent q̄ s̄dā hoīes diuina passiue didicisse. Sz q̄ tñ mīsteriū nō
dū reuelatū eis fuerat. fecerūt q̄ potuerūt dicēs aīas em̄ pati i cognoscē
do. nō aut̄ agere. ⁊ sic cognitio intellect̄ ua fm̄ eos solum p̄ficere ex hoc q̄
corpa exteriora suas sūtudies ipm̄ i mēte. ita q̄ mēs se s̄o n̄ hēat i rōne
paritē ⁊ res ad extra i rōne agēt. Ex q̄ sc̄d̄ q̄ paritēs trahit ad naturam
agēt ⁊ n̄ cōuerso. ⁊ q̄ cognitio sequit̄ naturā rei cognite ⁊ nō naturam

cognoscētis. sic in tabul' sit rasis in qua scribunt' notule ipsi nihil agētibz
 hoc autē nō pōt stare qz aīa discernit. colligit diuidit. imo nunq̄ ociosa ē sed
 more ignis agitatur nūc ifuma nūc supma. Un p3 qz aīa pl' agit qz paratur
 i cognoscēdo. Applicat autē ista ad deū. vt sequit' i seq̄nti. p1a. ¶ In p1a qn
 ta pōit pbia mltos modos cognitionū vltra q̄s diuina supeminet. z pbat
 spēatr diuinā cognitionē eē fm modū cognoscētis z nō rei cognite. z pōt
 nōt insufficiētā eoz q̄ ex hoc mō cognoscēdi nō pbat diuinā puidētiam
 ponēs exēpluz de quatuor p̄turb' cognoscētis subordinat' hortaturqz
 vt diuine mētū hūana rō se submittat. Nisi em erigam' ad cacumē summe
 intelligētie rōnatōez n̄as nō possum' p̄icipes fieri illi' sapie q̄ vltra nos ē
 illie em rō videbit qd in se nō pōt intueri. z defutur' certissimā sciaz ha
 bebūt. ¶ In metro q̄nto z vltio pbia locūde hortatur ad idē. s. sursum mēte
 rēdere. qz alias nō ē possibile vt q̄s possit cape quō dei intelligētia cōtingē
 tes res certitudinalr puidet. pcedit autē hec exhortatio a similitudine corpis hu
 manī. nā cetera aīalia hnt facie dep̄ssam ad terrā. sol' hō stat recto corpe.
 z iō celestia p̄ncipalr d3 q̄rere. ¶ In p1a sexta z vltia pcedit pbia ad lō
 gū cōfirmādo p̄dicta z soluēdo istatias suprapositas viz qz puidētia nō
 impedit arbitrij libertatē. zē Un aut. vt possum' cognoscere q̄ sit scia dī
 quātū fas ē intueamur. q̄s sit diuine sube stat'. Deū igitur etnū eē con
 stat. eternitas autē ē eterniabil' vite tota sit z p̄fecta possessio. ex hac diffi
 cultate pbat totū intētū suū. qz de' neqz cōditis reb' antiquor' videt' d3 r̄pis
 quātitate s3 simplic' pōt' p̄prietate nature z māifestat quō tpalia defici
 unt a simplicitate diuine nature quā nituntur imitari. Deinde ponit pbia
 qz scia diuina nō p̄scia nō puidētia. s3 puidētia vocatur. Tunc soluit rōnes si
 bī sup̄factas p̄ p̄uideriā volēs qz sic n̄a p̄as scia nō ē cā necessitaz eēndē
 eoz q̄ scim'. sic nec dī puidētia eoz q̄ p̄uider. Deinde ostēdit qz circa cō
 tingētia stat certa cognitio dei z incert' euēt' rei. Deinde fortificat p̄mā
 rōnes vt formalr soluiatur z soluit eā p̄ diffictionē necessitatis conditionate
 et simplicis. Deinde concludit ex p̄missis qz illa sit stat. aliqua fm se eē
 contingētia z incerta. z sic libera et soluta prius i sui n̄a vident'. q̄ tñ ad
 diuinū itutū cūcta inspiciētē relata necessaria dicunt' z certitudinalr eue
 niūt itaqz diuina notio mīme rez qualitatē p̄urbar. Deinde obiicit p̄
 illā solutōez. qz sic nō videt' eē dīa inter p̄t ingēs z necessariū. Tūc obi
 jicit p̄ solutōē datā. tñ q̄libet hō pōt mutare suū p̄positū. soluit sic. nec p
 hoc effugit diuinā puidētā. Deinde q̄rit vtz ex n̄a mutatōne mutet' dī
 utna scia. z dī qz nō. qz de' illā mutatōez etiā scit. qz oīa simplicissimē cō
 p̄hēdit. Tandē pcludit ex p̄missis p̄passibilitatē liberi arbitrij cū diuina
 puidētia ostēdens leges eē bonas z p̄ deū bonis p̄mā malis supplicia dī
 spensari Spes z p̄ces nō frustra fieri. Demū post oīa q̄i naturalr tracta
 ra theologica inferit p̄ductionē p̄ces. Auersamini igit vitia. colite p̄tutes
 ad rectas spes aim subleuate hūiles p̄ces i excelsa porrigite. Magna vo
 bis ē diffimulare nō vult' necessitas indicta p̄bitatis. q̄ an oculos agi
 tis iudicis cūcta cernēt'. Deo grās.

In nomine domini amen. Iste est liber de bestis
viniplis a Sandomira a mia dami leg

141.
Spiritus sanctus

In nomine domini amen. Iste est liber de bestis
de singulis bestis quibus singulis
etiam de bestis inveniuntur et aliis
fandit. Contate per mercedem et gratiam penitus

monie domine

Vir bonus et sanctus magister et filius

De predictis bestis honeste videri faciemus

Hic ibi amantur hodo et leg

In nomine domini

Sperandum est omnis spes omnia veniunt vbi

etiam

In nomine domini

in nomine domini

In nomine

Boetius
1815